

Bundel – PS-vergadering van 1 juni 2026

Agenda bijlagen

Besluitenlijst PS 01-06-2026 –concept–
Notulen PS 01-06-2026 –concept–
Agenda PS 01-06-2026 –gewijzigd–
Overzicht spreektijden PS 01-06-2026
Plattegrond PS

- 1 Opening en mededelingen.
- 1.a In memoriam voormalige Statenleden Ellinoor Jorna en Hein Struben.
- 2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
M55-2026 VERWORPEN SP-PvdD Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal
- 3.a Afscheid Statenleden.
- 3.b Beëdiging en installatie Statenleden.
Statenleden Walter Freeman (GroenLinks) en Jaap Hollebeek (PvdD) hebben ontslag genomen. Hierdoor zijn er vacatures in de Staten ontstaan. Benoemd worden Paul de Graaf (GroenLinks) en Marc Hanou (PvdD).
- 3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.
Voorgedragen wordt: Mark Nijman (FvD).
- 4 Actualiteiten.
(er is geen actualiteit ingediend)
- 5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.
Besluitenlijst PS 30-03-2026 –concept–
Notulen PS 30-03-2026 –concept–
- 6 Vaststelling voortganglijst van moties.
Memo lijst moties PS 01-06-2026
Memo lijst moties PS 01-06-2026 –getekend–
Lijst moties voor PS 01-06-2026
- 7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk:
- 7.b Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied.
Voordracht 29-2026
Voordracht 29-2026 Benoemen plv. voorzitter commissie Landelijk Gebied
Voordracht 29-2026 Benoemen plv. voorzitter commissie Landelijk Gebied – getekend PS-besluit
- 7.c Benoemen lid Werkgeverscommissie.
Voordracht 28-2026
Voordracht 28-2026 Benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie
Voordracht 28-2026 Benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie – getekend PS-besluit
- 7.d Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning.
Voordracht 23-2026
Voordracht 23-2026 Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning
Voordracht 23-2026 intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning – getekend PS-besluit
- 7.e Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud.
Voordracht 25-2026
Brief aan PS over Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
Voordracht 25-2026 Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
Voordracht 25-2026 Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud – getekend PS- besluit
PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud_Planregels met markeringen

PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud_Planregels
PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud_Verbeelding
PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud_Toelichting
Kennisgeving Provinciaal Blad
Advies cie Ruimte 11-05-2026 Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV
Lisserbroek-Getsewoud

- 7.f (punt 7a) Schriftelijke stemming benoemen vicevoorzitter Provinciale Staten.
Voordracht 27-2026
Voordracht 27-2026 Benoemen 1e vicevoorzitter van Provinciale Staten
Voordracht 27-2026 Benoemen 1e vicevoorzitter van Provinciale Staten – getekend PS- besluit
- 8 Ontwerp-Participatieverordening.
Voordracht 24-2026
Brief aan PS over Vaststellen ontwerp-Participatieverordening
Voordracht 24-2026 GEAMENDEERD Ontwerp-Participatieverordening
Voordracht 24-2026 GEAMENDEERD Ontwerp-Participatieverordening- getekend PS-
besluit
Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 -ter inzagelegging- GEAMENDEERD
Advies Statenwerkgroep Inwonersparticipatie over de ontwerp participatieverordening
Advies cie Bestuur 18-05-2026 Voordracht concept-participatieverordening
A7-2026 AANGENOMEN GL PvdA JA21 amendement Participatieverordening 2026
A8-2026 AANGENOMEN Volt PvdD Inclusieve Inspraak
A9-2026 VERWORPEN FvD Een eerlijke drempel
A10-2026 INGETROKKEN PVV JA21 Opnemen participatieladder in ontwerp
participatieverordening
- 9 Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen –D66 GL PvdA Volt PvdD VVD BBB-
Ontwerpbesluit 22-2026
Initiatiefvoorstel D66-GL-PvdA-Volt-PvdD-VVD-BBB Laat de regenboog er zijn voor
iedereen
Brief aan PS over Advies initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen
Ontwerpbesluit 22-2026 Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen
Besluit 22-2026 Laat de regenboog er zijn voor iedereen- getekend PS-besluit
Advies cie Bestuur 18-05-2026 Initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord
M56-2026 AANGENOMEN CDA-JA21-VVD-BBB-D66-50PLUS Inclusieve verenigingen zonder
onnodige regeldruk
- 10 Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds.
Voordracht 26-2026
Brief aan ps over Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Waddenfonds
Voordracht 26-2026 Ontwerpbegroting 2027 – Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling
Waddenfonds
Voordracht 26-2026 Ontwerpbegroting 2027 – Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling
Waddenfonds –getekend PS besluit
Begroting Waddenfonds 2027
Waddenfonds jaarstukken 2025 –was getekend-
Accountantsverslag Waddenfonds 2025
Advies cie Landelijk Gebied 11-05-2026 Zienswijze PS Jaarstukken 2025 en Begroting 2027
Waddenfonds
A11-2026 VERWORPEN PvdD amendement Zienswijze Waddenfonds
M57-2026 INGETROKKEN PvdD Evaluatie Waddenfonds
- 11 Vragenuur.
Mondelinge vragen SP Camping Sandevoerde
- 12.a 2-minutendeбат Voortgangsrapportage Klimaat 2026.
Aanvraag 2-minutendeбат 50PLUS Voortgangsrapportage Klimaat 2026.
Bijlage concept-motie 50PLUS Klimaatrechtvaardigheid in beeld brengen GEWIJZIGD
Bijlage concept-motie 50PLUS Draagvlak Omwonenden bij duurzame opwek GEWIJZIGD
M59-2026 AANGENOMEN VVD-D66-BBB-GL Oproep nationale crisis netcongestie

M61-2026 AANGENOMEN D66 GL Volt PvdD Laat de molens weer draaien
M58-2026 INGETROKKEN 50PLUS Draagvlak Omwonenden bij duurzame opwek
M60-2026 VERWORPEN PvdD CU Volt SP D66 Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen

12.b 2-minutendeбат Concept Ontwerp Omgevingsvisie.

Aanvraag 2-min.debat D66-Volt Concept Ontwerp Omgevingsvisie

Bijlage 2-min.debat D66-Volt CPT-motie Prioritaire landbouwgronden richten op voedselzekerheid

M62-2026 INGETROKKEN D66-VOLT-GL Ruimte reserveren voor spuitvrije zones

M63-2026 INGETROKKEN D66 Media en informatie als strategisch cluster Noord-Holland

12.c 2-minutendeбат Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen.

Aanvraag 2-min.debat JA21 Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen

M64-2026 VERWORPEN JA21 Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen

M65-2026 INGETROKKEN JA21 Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing

M66-2026 VERWORPEN JA21 Bereikbaarheid nood- en hulpdiensten Schoorlse Duinen

13 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.
(indien aan de orde)

14 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.

15 Sluiting.

Besluitenlijst PS -concept-

Datum vergadering : 1 juni 2026
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Vicevoorzitter : dhr. B.G.P. de Wit
Griffier : dhr. R.J.C. van der Laan

1. Opening en mededelingen.

Vertrekkend Statenlid Freeman is afwezig. Dhr. Terwal (VVD) en Statenlid De Weerd (fractie De Weerd) arriveren later. Voorzitter dhr. Van Dijk verlaat de vergadering eerder.

1a. In memoriam: voormalig Statenleden.

PS staat stil bij het overlijden van voormalig Statenleden Hein Struben en Ellinoor Jorna.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Met betrekking tot de benoemingen lid Werkgeverscommissie en vicevoorzitter commissie Landelijk Gebied (Hamerstukken punt 7b en 7c) stemt PS bij acclamatie. Besluitvorming volgt bij Hamerstukken.
- Over de benoeming vicevoorzitter Provinciale Staten (punt 7a) zal schriftelijk worden gestemd na agendapunt 7e.
- Er is geen actualiteit aangevraagd.
- PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van de drie aangevraagde 2-minutendebatten door fracties 50PLUS, D66 en JA21. De 2-minutendebaten wordt behandeld bij punt 12.
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door mw. Bouhlel (SP) over camping Sandevoerde.
- Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - **M55-2026** door fracties SP en PvdD inzake "Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal".De stemming over deze motie is uitgewerkt bij punt 14.

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Afscheid Statenleden.

Provinciale Staten hebben in de vergadering afscheid genomen van dhr. Hollebeek (PvdD). Statenlid Freeman is verhinderd.

3b. Beëdiging en installatie Statenlid.

Statenleden Freeman (GroenLinks) en Hollebeek (PvdD) hebben hun Statenlidmaatschap opgezegd. De heren De Graaf (GroenLinks) en Hanou (PvdD) zijn toegelaten tot Provinciale Staten en zijn beëdigd.

3c. Beëdiging en installatie duo-commissielid.

Dhr. Nijman (FvD) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van Provinciale Staten Noord-Holland en is beëdigd.

4. Actualiteiten.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

5. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 30 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6. Voortganglijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

7. Hamerstukken.

7b. Voordracht 29-2026 Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied. is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

voor de resterende Statenperiode 2023-2027 te benoemen:

mevrouw Y.B. Buit als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied.

7c. Voordracht 28-2026 Benoemen lid Werkgeverscommissie is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

te benoemen het volgende Statenlid:

mevrouw Y.B. Buit, als lid van de werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

7d. Voordracht 23-2026 Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. Het Reglement Ribbius Peletier Penning in te trekken.

7e. Voordracht 25-2026 Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. het gewijzigde provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vast te stellen;
2. het besluit bekend te maken conform de voorgeschreven wettelijke vereisten.

7a. Benoeming vicevoorzitter Provinciale Staten

Voordracht 27-2026

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Er hebben zich twee leden kandidaat gesteld voor de functie van vicevoorzitter PS.

De uitslag van de schriftelijke stemming is:

- mw. Van der Helm (50PLUS) 31 stemmen voor.
- mw. Bezaan (PVV) 24 stemmen voor.

Provinciale Staten besluiten:

om mw. Van der Helm (50PLUS) te benoemen tot 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten.

8. Ontwerp-Participatieverordening.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Voordracht 24-2026 “Ontwerp-Participatieverordening” is unaniem geamendeerd vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A7-2026 en A8-2026):

1. de ontwerp-Participatieverordening vast te stellen; met dien verstande om:
 - o besluit artikel 13 lid 4.a. luidend “niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund”
te wijzigen in:
“niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund”;
 - o de huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (inspraak): “Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.”
te vervangen door:
“Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.”;
2. en deze vrij te geven voor terinzagelegging.

Er zijn 4 amendementen ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken, 1 is verworpen en 2 zijn aangenomen:

- **A7-2026** door fracties GroenLinks, PvdA en JA21 inzake “Participatieverordening 2026” is unaniem aangenomen en verwerkt in het besluit.
- **A8-2026** door fracties Volt en PvdD inzake “Inclusieve inspraak” is aangenomen en verwerkt in het besluit.
- **A9-2026** door fractie FvD inzake “Een eerlijke drempel” is verworpen. Voor 5 en tegen 50 stemmen. Voor stemmen de fracties PVV en FvD.

9. Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Initiatiefvoorstel 22-2026 ingediend door fracties D66, GroenLinks, PvdA, Volt, PvdD, VVD en BBB “Laat de regenboog er zijn voor iedereen” is vastgesteld.

Voor 50 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten:

1. tot het verder ontwikkelen van regenboogbeleid in verbinding met belangenorganisaties met het doel meer regenbooggemeenten in Noord-Holland te krijgen en te zorgen voor kennisuitwisseling;
2. tot het organiseren van een structureel provinciaal regenboognetwerk (bijv. 3-4 keer per jaar) met gemeenten en maatschappelijke partners, naar voorbeeld van Drenthe en Gelderland;
3. bij subsidieverlening en herijking van het cultuur- en sportsubsidiebeleid expliciet voorwaarden op te nemen om aandacht te besteden aan inclusiviteit;
4. Gedeputeerde Staten op te dragen om in de onderhandelingen voor de eerstvolgende CAO in te zetten op meer inclusiviteit in de voorwaarden van de CAO provinciale sector;
5. Gedeputeerde Staten op te dragen in de bestaande samenwerking met bedrijfsleven en MBO, aandacht te besteden aan inclusie. Hierbij het Charter diversiteit en de ondersteuning vanuit de SER onder de aandacht brengen.

- Stemverklaring fractie SP: stemt voor initiatiefvoorstel 22; geeft in het kader van de inclusiviteit aan ook graag als mede-indiener van het voorstel had meegedaan, maar dat is net niet gelukt; steunt het wel en vind het een goed voorstel.

Er is 1 motie ingediend en aangenomen:

- **M56-2026 door fracties CDA, JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS inzake “Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk” is unaniem aangenomen.**

Dictum:

PS verzoekt GS:

bij de uitvoering van het Regenboog stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen.

10. Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Voordracht 26-2026 “Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds” is vastgesteld.

Voor 52 en tegen 3 stemmen. Tegen stemt de fractie PVV.

Provinciale Staten besluiten:

1. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

Er is 1 amendement ingediend en verworpen:

- **A11-2026** door fractie PvdD inzake “Zienswijze Waddenfonds” is verworpen.
Voor 9 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS en Volt.

Er is 1 motie ingediend en ingetrokken.

11. Vragenuur.

De mondelinge vragen ingediend door mw. Bouhrel (SP) inzake “camping Sandevoerde” zijn door gedeputeerde Gielen beantwoord.

12. Twee-minutendebat.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

Er zijn drie 2-minutendebatten aangevraagd en behandeld.

12a. door mw. Van der Helm (50PLUS) inzake “Voortgangsrapportage Klimaat 2026”;

12b. door mw. Berkvens (D66) inzake “Concept Ontwerp Omgevingsvisie”;

12c. door dhr. Mantel (JA21) inzake “Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen”.

12a. Twee-minutendebat “Voortgangsrapportage Klimaat 2026”.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken, 1 is verworpen en 2 zijn aangenomen:

- **M59-2026 door fracties VVD, D66, BBB en GroenLinks inzake ‘Oproep nationale crisis netcongestie’ is aangenomen.**

Voor 42 en tegen 13 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV, FvD, SP en 50PLUS.

Dictum:

PS verzoekt het College:

- zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet;
- Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet;

- op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisisaanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn.
- Stemverklaring fractie SP: stemt tegen motie 59, omdat er met geen woord gerept wordt over de oorzaak van de netcongestie; geeft aan dat misschien juist die oorzaak wel de crisis is en de netcongestie juist niet.

- **M61-2026 door fracties D66, GroenLinks, Volt en PvdD inzake “Laat de molens weer draaien” is aangenomen.**

Voor 32 en tegen 23 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, PVV, FvD en 6 leden van BBB.

Dhr. Becker (BBB) heeft per abuis voor gestemd en wordt geacht tegen motie 59 te stemmen.

Dictum:

PS verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

Bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen en daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten;

- Stemverklaring fractie CDA: stemt voor motie 61; ondersteunt deze motie van harte en zal GS een handje helpen om dit onder de aandacht te brengen bij hun eigen staatssecretaris.
- **M60-2026 door fracties PvdD, ChristenUnie, Volt, SP en D66 inzake “Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen” is verworpen.** Voor 13 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, Volt, ChristenUnie en fractie De Weerd.

12b. Twee-minutendebat “Concept Ontwerp Omgevingsvisie”.

Er zijn 2 moties ingediend en ingetrokken.

12c. Twee-minutendebat “Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen”.

Er zijn 3 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 2 zijn verworpen:

- **M64-2026 door fractie JA21 inzake “Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen” is verworpen.** Voor 8 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en FvD.
- **M66-2026 door fractie JA21 inzake “Bereikbaarheid nood- en hulpdiensten Schoorlse Duinen” is verworpen.** Voor 5 en tegen 50 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21 en FvD.
- Stemverklaring fractie Volt: stemt tegen motie 66; is altijd voor bereikbaarheid van de nood- en hulpdiensten, maar vertrouwt ook genoeg op het antwoord van het college.

13. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de motie Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 is ingediend.

14. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 55 leden.

De stemmings met betrekking tot de punten 8 t/m 10 en 12 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Stemming motie Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er is 1 motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend en verworpen:

- **M55-2026** door fracties SP en PvdD inzake “Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal” is verworpen. Voor 13 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PVV, SP, 50PLUS, ChristenUnie en fractie De Weerdt.

15. Sluiting.

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 1 juni 2026.

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen – concept –

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	1 juni 2026
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. B.G.P. de Wit
Griffier	:	dhr. R. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5 mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid D. Balucu (GL), dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Boer (VVD), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhleh-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dassing (FvD), mevrouw R.M. Engels (CDA), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), Statenlid P.P.W. de Graaf (GL), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. M.N. Hanou (PvdD), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R. Nijkamp (50PLUS), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), 10 mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Fractie De 15 Weerd), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig:

Agenda	Paginanummer:
1 Opening en mededelingen.	(3)
1.a In memoriam oud-Statenleden Ellinoor Jorna en Hein Struben.	(3)
2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(4)
3.a Afscheid Statenleden.	(6)
3.b Beëdiging en installatie Statenleden.	(8)
3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.	(9)
4 Actualiteiten.	(10)
5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(10)
6 Vaststelling voortganglijst van moties.	(10)
7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(10)
7.b Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied (voordracht 29-2026).	(10)
7.c Benoemen lid Werkgeverscommissie (voordracht 28-2026).	(10)
7.d Intrekken Reglement Ribbuis Peletier Penning (voordracht 23-2026).	(10)
7.e Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud (voordracht 25-2026).	(10)
7.f (Punt 7.a) Benoemen vicevoorzitter Provinciale Staten (voordracht 27-2026).	(11)
8 Ontwerp-Participatieverordening (voordracht 24-2026).	(12)
9 Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (ontwerpbesluit 22-2026).	(26)
10 Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (voordracht 26-2026).	(32)
11 Vragenuur.	(40)
12.a 2-minutendeбат Voortgangsrapportage Klimaat 2026.	(41)
12.b 2-minutendeбат Concept Ontwerp Omgevingsvisie.	(49)
12.c 2-minutendeбат Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen.	(54)
13 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(61)

Pagina 2

14	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(62)
15	Sluiting.	(67)

Opening om 13.04 uur.

5 1 Opening en mededelingen.

Door een technische storing ontbreekt beeld en geluid bij dit agendapunt. De voorzitter heeft de vergadering geopend, iedereen welkom geheten en het volgende gemeld:

- 10 • Vertrekkend Statenlid Freeman is afwezig en kan ook niet bij zijn afscheid aanwezig zijn.
- Statenlid De Weerd van Fractie De Weerd en de heer Terwal van fractie VVD arriveren later. Verder zijn er geen afwezigen voor deze vergadering.
- De voorzitter zal de vergadering rond 17.30 uur verlaten vanwege verplichtingen elders. Vicevoorzitter de heer De Wit zal de vergadering dan overnemen.
- 15 • Tot slot heeft fractie 50PLUS aangegeven een eerder aangekondigde motie niet in te gaan dienen in deze vergadering naar aanleiding van de bespreking in het Presidium. De voorzitter heeft dit bevestigd.

1.a In memoriam oud-Statenleden Ellinoor Jorna en Hein Struben.

20 De **VOORZITTER**: Dan ga ik nu over tot agendapunt 1.a. Ik zal een in memoriam uitspreken voor de voormalige Statenleden Ellinoor Jorna Hein Struben. Ik wil u verzoeken te gaan staan.

Vandaag staan wij stil bij het overlijden van Ellinoor Jorna en Hein Struben, die beide lid waren van onze Staten.

25 Op 30 maart bereikte ons het droevige bericht dat oud-Statenlid Hein Struben na een kort ziekbed is overleden. Hein heeft zich jarenlang met grote toewijding ingezet voor de provincie Noord-Holland. Namens D66 was hij echt een betrokken lid van Provinciale Staten. Hein Struben startte in 2003 als duo-commissielid en van oktober 2006 tot maart 2007 was hij Statenlid. Na de Statenverkiezingen van 2007 keerde hij terug als duo-commissielid. Van maart 2011 tot en met
30 maart 2019 werd hij opnieuw lid van deze Provinciale Staten. In de laatste periode vervulde hij ook een belangrijke rol als voorzitter. Van 2011 tot 2015 leidde hij de Statencommissie Mobiliteit en Wonen. Dat deed hij met zichtbaar plezier en grote betrokkenheid. Het was daarom niet verrassend dat hij in de periode daarna opnieuw voorzitter werd, en ditmaal van de
35 staatscommissie Mobiliteit en Financiën.

Als voorzitter gaf Hein altijd ruim baan aan het debat. Werden discussies in de commissie soms te stevig, dan was het voor hem geen probleem. Hij hield het hoofd koel. Hein Struben stond ook bekend om zijn zorgvuldige voorbereiding en betrokken manier van werken. Als
40 commissievoorzitter kwam hij geregeld naar het fractiehuis of het provinciehuis om nog even met collega's af te stemmen, of om samen met de commissiegriffier de voorzittersleidraad door te nemen. Die inzet, gecombineerd met zijn kennis en zijn rustige, verbindende houding, werd destijds door velen zeer gewaardeerd.

In maart 2019 nam Hein afscheid als lid van Provinciale Staten. Als blijk van waardering voor zijn
45 inzet voor Noord-Holland ontving hij ook de bronzen penning van de provincie. Maar toch nam hij niet echt afscheid van de provincie, want samen met anderen zette hij zich in voor het oprichten van de Vereniging voor en van oud-Statenleden. Op 20 november 2019 werd deze vereniging opgericht. Natuurlijk, het kon niet anders, trad Hein toe tot het bestuur, en ditmaal als bevoegde secretaris.

50 Ook buiten de provincie bleef Hein politiek actief. Zo was hij raadslid in de gemeente Bloemendaal. De afscheidsvergadering van de gemeenteraad, die op 31 maart plaatsvond, mocht hij helaas niet meer meemaken. Hij overleed op 26 maart.

55 Mede namens u dank ik Hein Struben voor wat hij heeft gedaan voor de provincie Noord-Holland. Wij wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen veel sterkte toe.

Nogmaals, een bijzonder welkom aan de moeder, de zus en de partner en vrienden van Ellinoor die hier vandaag aanwezig zijn.

60 Op 8 mei overleed Ellinoor Jorna, veel te jong, aan de gevolgen van een zeldzame aandoening waarmee zij jarenlang heeft geworsteld. Het bericht van haar overlijden heeft ons allen diep geraakt. Ellinoor was van 29 maart 2023 tot februari van dit jaar Statenlid voor de Partij voor de Dieren in de Provinciale Staten van Noord-Holland. Daarvoor was zij al betrokken bij het
65 fractiewerk.

Als Statenlid en ook daarbuiten liet zij zien hoe sterk haar overtuigingen waren en hoe groot haar betrokkenheid was bij de wereld om haar heen. Ellinoor wilde een stem geven aan hen die vaak niet gehoord worden. Ze kwam op voor mensen die het moeilijk hebben en voor de dieren en de natuur die niet voor zichzelf kunnen opkomen. Kwetsbare waarden vormden voor haar het uitgangspunt bij politieke keuzes.

In haar maidenspeech over circulaire economie sprak zij haar ambitie uit om de stem van jongeren en toekomstige generaties te vertegenwoordigen. Die ambitie droeg zij onder meer uit in haar betrokkenheid bij bijeenkomsten van Provinciale Staten met jongeren.

Binnen en buiten de Staten zette Ellinoor zich in voor een inclusieve samenleving. Vanuit haar eigen ervaringen pleitte zij voor meer acceptatie, veiligheid en begrip voor LHBTIQ+-personen. Ze geloofde in een provincie waar iedereen zichzelf kan zijn en zich veilig voelt. Met deze bevoegenheid verzette zij zich tegen kortetermijndenken en sprak zij zich uit voor een duurzame leefomgeving en het behoud van groene ruimte voor toekomstige generaties.

Ellinoor bracht overtuiging en zachtheid samen en wist daarmee anderen te raken en te inspireren. Wie haar ontmoette, zag gedrevenheid en warme betrokkenheid.

In de tussenkamer van de Lodewijk Napoleonzaal ligt een condoleanceboekje klaar voor woorden ter nagedachtenis aan Ellinoor. Maar natuurlijk gaan onze gedachten uit naar haar vader en moeder, haar partner en al haar dierbaren. Wij wensen hun veel steun toe in deze moeilijke tijd.

Ik zou u nu willen vragen om minuut stilte in acht te nemen voor Hein Struben en Ellinoor Jorna.

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aangekomen bij agendapunt 2, de regeling van werkzaamheden en het vaststellen van de primus. Nummer twintig. Statenlid Van der Waart. Mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan zullen we bij u beginnen.

Even kijken. We gaan naar het vaststellen van de agenda. Zoals net benoemd, zullen wij ook straks overgaan tot het benoemen van de nieuwe vicevoorzitter. Dit is dus bij de hamerstukken weggehaald. Er staan nog twee andere benoemingen als hamerstuk. Dat is agendapunt 7.b en 7.c. Dat gaat over de plaatsvervangend voorzitter van de commissie Landelijk Gebied en lid voor de Werkgeverscommissie. Het Presidium heeft vastgesteld om deze twee als hamerstuk vast te stellen. Ik neem aan dat u daarmee akkoord gaat.

Er zijn geen actualiteiten aangekondigd.

Er is een mondelinge vraag ingediend door de SP. Die gaat over Camping Sandevoerde. Die komt bij het vragenuur aan de orde.

Er zijn drie tweeminutendebatten aangevraagd door mevrouw Van der Helm over de Voortgangsrapportage klimaat 2026, door mevrouw Berkvens van D66 en mevrouw Schneemann van Volt inzake het Conceptontwerp Omgevingsvisie, en de heer Mantel van JA21 over het Ontwerp Natura 2000-beheerplan van de Schoorlse Duinen. Daar is positief over geadviseerd door het Presidium. Het is nu aan uw Staten om te beslissen tot het houden van deze tweeminutendebatten. Kunt u daarmee instemmen? Dan komen er de tweeminutendebatten aan de orde na het vragenuur bij agendapunt 12.

Er zijn geen moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Dus die kunnen wij overslaan.

Dan zijn we aangekomen bij- [...] Wacht, sorry, er is er wel eentje. Ik laat mij even misleiden. Er is één motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend. Die is ingediend door de SP. Ja. 'Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske'. Ik stel nu mevrouw Bouhrel in de gelegenheid om deze motie nader toe te lichten. Excuses.

125 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Afgelopen Pinksterweekend vond opnieuw het festival Lentekabinet plaats. Niet op een bedrijventerrein, niet op een evenemententerrein, maar midden in Natura 2000-gebied Het Twiske – een gebied dat wij als provincie juist verplicht zijn te beschermen.

130 Sterker nog, op 7 maart 2023 heeft Provinciale Staten zelf het ontwerpbeheerplan vastgesteld. Daarin staat niet alleen dat verschillende beschermde soorten onder druk staan, maar ook dat de Natura 2000-doelen wettelijk bindend zijn.

135 Voor de SP wringt daar de schoen. We hebben in het ontwerpbeheersplan vastgesteld dat beschermde soorten zoals de roerdomp, de visdief, de watersnip, de bruine kiekendief onder druk staan. We hebben vastgesteld dat natuurherstel nodig is. We hebben vastgesteld dat leefgebieden versterkt moeten worden. Maar vervolgens wordt er wel toegestaan dat duizenden bezoekers, podia, lichtinstallaties, aggregaten en zware logistiek hun weg vinden naar hetzelfde gebied. Dat zijn twee boodschappen die moeilijk met elkaar te rijmen zijn.

140 Voorstanders wijzen stevast op onderzoeken waaruit zou blijken dat festivals mogelijk zijn. Maar wat wordt daarmee bedoeld? Dat soorten niet direct uitsterven? Dat er geen acute ramp plaatsvindt? De vraag is niet of een festival één weekend kan plaatsvinden zonder dat de soort onmiddellijk verdwijnt. De vraag is of deze activiteiten bijdragen aan de natuur doelen die wij wettelijk verplicht zijn te halen. Op die vraag blijft het antwoord uit.

145 Natuur gaat namelijk niet alleen over wat zichtbaar is boven de grond. Het gaat ook over rust, over bodemleven, over insecten, over samenhang van een ecosysteem. Over vogels die jongen grootbrengen zonder voortdurende verstoring. Over een bodem die niet jaar na jaar wordt belast door grootschalige evenementen. Juist in het broedseizoen zouden we extra voorzichtig moeten zijn. Niet omdat iedere verstoring direct meetbaar is, maar omdat het onze plicht is om bij twijfel de natuur voorrang te geven.

155 Laten we nou met z'n allen eens eerlijk zijn. Een festival is geen natuurbeheer. Een festival draagt niet bij aan de biodiversiteit. Een festival draagt niet bij aan natuurherstel. Een festival is een commerciële activiteit die ook op andere locaties georganiseerd kan worden. Waarom moet er per se in het Twiske een festival worden georganiseerd? Een Natura 2000-gebied waarvan we zelf vaststellen dat de natuurwaarden onder druk staan. Waarom laten we commerciële belangen zwaarder wegen dan onze wettelijke verplichting om de natuur te beschermen?

160 Voordat ik het dictum van de motie voordraag, wil ik nog één keer de kernboodschap meegeven. Een Natura 2000-gebied is geen evenemententerrein met een paar beschermde vogels erbij. Het is een beschermd natuurgebied waar alle andere belangen ondergeschikt horen te zijn aan natuurbehoud. Als zelfs hier de natuur niet op één staat, waar dan nog wel?

165 De motie dienen we samen met Partij voor de Dieren in. Het dictum van de motie is: “We verzoeken gedeputeerde, 1, om bescherming van natuurwaarden zwaarder te laten wegen dan commerciële en recreatieve belangen. 2, het uitgangspunt te laten zijn dat festivals en grootschalige evenementen niet passen binnen de primaire beschermingsdoelen van Natura 2000-gebied Het Twiske. En te onderzoeken op welke wijze rust, natuurherstel en bescherming van kwetsbare habitats in Het Twiske verder kunnen worden versterkt en Provinciale Staten hierover voor het zomerreces van 2027 te informeren, en gaat over tot de orde van de dag”.

175 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 55-1 juni 2026**
Bescherming Natura 2000-gebied ‘Het Twiske’ centraal

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 180
- *Het Twiske onderdeel is van het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske;*
 - *De provincie op grond van Europese natuurwetgeving een wettelijke zorg- en beschermingsplicht heeft voor Natura 2000-gebieden;*

- 185 • *In het ontwerpbeheerplan 2023–2029 wordt vastgesteld dat verschillende beschermde vogelsoorten (bijvoorbeeld de roerdomp, visdief, watersnip en bruine kiekendief) en natuurwaarden in het gebied onder druk staan;*
- *Het ontwerpbeheerplan expliciet inzet op behoud en versterking van beschermde leefgebieden en soorten;*
- *Verstoring tijdens het “broedseizoen” (februari t/m juni) extra risico’s met zich meebrengt voor broedvogels, bodemleven en de ecologische draagkracht van het gebied;*
- 190 • *Grote evenementen en festivals leiden tot intensief gebruik van natuurgebieden, waaronder geluidsbelasting, lichtverstoring, bodemverdichting en verhoogde recreatiedruk.*

Overwegende dat:

- 195 • *Voor Natura 2000-gebieden geldt dat natuurbelangen altijd voorop moet komen te staan wanneer twijfel bestaat over mogelijke schade aan beschermde natuurwaarden;*
- *Bescherming van kwetsbare natuur is niet alleen voor zichtbare flora en fauna, maar ook van bodemkwaliteit, insectenleven en ecologische samenhang;*
- *De instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden niet vrijblijvend zijn;*
- 200 • *De provincie eindverantwoordelijk is voor het behalen van instandhoudingsdoelen binnen Natura 2000;*
- *Het moeilijk uitlegbaar is dat in een beschermd natuurgebied tijdens het broedseizoen grootschalige festivals plaatsvinden;*
- *Er in Noord-Holland voldoende alternatieve locaties bestaan voor grootschalige evenementen en festivals buiten kwetsbare natuurgebieden;*
- 205 • *Toenemende recreatieve en commerciële druk op natuurgebieden vraagt om terughoudendheid bij activiteiten die extra belasting veroorzaken;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bescherming van natuurwaarden zwaarder te laten wegen dan commerciële en recreatieve belangen;*
- 210 • *Het uitgangspunt te laten zijn dat festivals en grootschalige evenementen niet passen binnen de primaire beschermingsdoelen van Natura 2000-gebied Het Twiske;*
- *Te onderzoeken op welke wijze rust, natuurherstel en bescherming van kwetsbare habitats in Het Twiske verder kunnen worden versterkt en Provinciale Staten hierover vóór het zomerreces van 2027 te informeren.*

215 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Heidi Bouhlel-Lascaris (SP) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).

220 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ik wil nog wel benadrukken, de motie zegt niet dat cultuur en evenementen onbelangrijk zijn. Deze motie zegt dat er grenzen zijn aan wat een kwetsbaar natuurgebied-

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bouhlel, wilt u afronden?

225 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): De laatste zin nog. ... kan dragen. Een Natura 2000-gebied is in de eerste plaats bedoelt voor natuur, ook al heet het in de volksmond een recreatiegebied. Het Twiske is een Natura 2000-gebied. Dank u wel.

230 De **VOORZITTER**: In het vervolg wil ik u toch vragen om het iets korter te houden, want het is een motie Vreemd. Er is uiteindelijk ook geen debat over mogelijk. Dus aan het eind van de vergadering gaan we erover stemmen.

Zijn er nog andere partijen die een motie Vreemd willen indienen? Zo niet, dan gaan we verder met agendapunt 3.a.

235

De agenda is aldus vastgesteld.

3.a Afscheid Statenleden.

240 De **VOORZITTER**: Dat is het afscheid nemen van Statenleden. Ja, geachte Statenleden, vandaag nemen twee Statenleden afscheid. De heer Freeman kan daar helaas niet bij aanwezig zijn. We

gaan ook afscheid nemen van iemand die we ongetwijfeld heel erg gaan missen: Jaap Hollebeek. En Jaap, ik wil je verzoeken in het midden van de zaal te komen staan.

- 245 Ja, geachte Statenleden, leden van het college, geachte aanwezigen, We gaan vandaag afscheid nemen van iemand die zich in de afgelopen zeven jaar in deze Staten ontwikkelde van, zoals je het zelf omschreef, een politiek groentje tot een ervaren en gewaardeerd lid van deze Staten: Jaap Hollebeek.
- 250 Jaap, wat begon als jouw eerste stap in de politiek, groeide al snel uit tot een stevige en herkenbare aanwezigheid in deze zaal. Je bracht inhoud, rust en een duidelijke overtuiging mee. Jouw achtergrond als planoloog sloot natuurlijk goed aan bij de taken van de provincie. Maar ook jouw ervaring als onderwijzer kwamen zo nu en dan goed van pas. Want of het nu ging om een ingewikkeld dossier over ruimtelijke ordening, mobiliteit, financiën, je wist het helder te
- 255 verwoorden. Geen onnodige, ingewikkelde taal, maar duidelijke woorden.
- Jouw betrokkenheid bij natuur, landschap en dierenwelzijn was jouw kompas. Dat stond voorop. Je herinnerde ons steevast aan dat economische groei niet het enige antwoord is. Dat deed je niet met opgeheven vinger, maar wel met die bekende overtuiging, kennis en een zeer open houding.
- 260 Met die open houding, jouw vriendelijkheid, jouw rust, bewoog je soepel tussen coalitie en oppositie. Je legde verbindingen en je bleef in gesprek. Je maakte het debat ook niet harder dan dat het nodig was, maar wel beter. Je was verbindend van links tot rechts. Een bruggenbouwer en iemand met een gunfactor.
- 265 Die gunfactor kreeg je ook van coalitie en oppositie. Je werd dan ook de voorzitter van de Agendacommissie en eerste vicevoorzitter van Provinciale Staten. Voorzitter zijn ging je goed af. Rustig en met gevoel voor sfeer in de zaal. Als het nodig was, wist je ook wanneer je moest ingrijpen.
- 270 Wat jou ook typeert, is dat je het grote verhaal nooit los zag van de praktijk. Of het nu ging over het landschap van Noord-Holland, Het Twiske – het is net weer aan de orde gekomen – waar je graag wandelt of de toekomst van deze provincie, je hield het concreet, menselijk en dichtbij.
- 275 Nu maak je de overstap naar jouw thuisbasis: Oostzaan. Van het provinciehuis naar het gemeentehuis, van Statenlid naar wethouder. Met portefeuilles die je, volgens mij, op het lijf zijn geschreven: ruimtelijke ordening en leefomgeving. Met de nieuwe rol die volgens mij ook jou past als een jas. Jouw constructieve en verbindende aanpak sluiten goed aan bij een bestuurslaag waar besluiten zo dichtbij mensen worden genomen.
- 280 Jaap, ontzettend veel dank voor jouw inzet, betrokkenheid, humor en jouw collegialiteit. Dank ook voor de manier waarop je bijdroeg aan het debat en de sfeer. Je laat hier een plek achter die niet zomaar op te vullen is. Maar gelukkig is afscheid niet definitief. Want zoals je het zelf zo mooi schreef: *we'll meet again, don't know where, don't know when*. In jouw geval vermoed ik ergens in Noord-Holland en waarschijnlijk in de buitenlucht.
- 285 Jaap, heel veel dank voor alles wat je voor ons hebt gedaan de afgelopen jaren.
- U kunt zich allemaal nog wel het afscheid van Statenleden in de vorige periode herinneren, toen met name ook voor heel veel mensen eigenlijk zichtbaar werd, Jaap, hoe belangrijk je ook achter de schermen voor mensen bent geweest. Ik denk dat Oostzaan zich heel erg gelukkig kan prijzen, maar wij gaan jou ontzettend missen. Dank je wel.
- 290
- [Applaus]
- 295 De **VOORZITTER**: Jaap, wij gaan zo even schorsen, want er zijn nog een aantal andere plichten te vervullen, zoals ook het aanstellen en de beëdiging van nieuwe Statenleden en daarna nog een duo-commissielid. Dus tot die tijd vraag ik u even geduld te hebben en daarna schors ik voor het afscheid en felicitaties. Dank je wel.
- 300 Wil je nog wat zeggen, Jaap? [...] Ja. Hoeveel tijd heb je nodig? [...] Zullen we er een debat van maken? Het woord is aan Jaap Hollebeek.

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter – zeg ik dan altijd normaliter. Ja, deze wil ik me toch niet laten ontnemen, ondanks dat ik weet dat het wellicht laat wordt vandaag.

305

Zoals jullie mij kennen, heb ik geen papiertje. Dat deed ik alleen als ik een hele stapel moties ging indienen bij een omgevingsverordening of bij een begroting. Voor de rest deed ik het meestal à naturel. Ik wil het niet te lang houden. Als het te lang duurt, dan heeft de voorzitter mijn permissie om mij te onderbreken.

310

Ik wil graag even teruggaan naar de eerste dag dat ik hier binnenkwam en als tweede Statenlid naar mevrouw Kuiper-Kuijpers, die als eerste binnenliep, bij Arthur op de kamer kwam. En Arthur zei: “Wat je ook doet, één ding moet je van me aannemen: blijf altijd jezelf”. Ik heb die boodschap geprobeerd om zoveel mogelijk ter harte te nemen. Ik ben Arthur daar nog steeds heel erg dankbaar voor, want dat is mijn kompas geweest in de tijd dat ik hier heb mogen zijn en heb mogen genieten van de aanwezigheid, van jullie collegialiteit, maar ook alles wat ik geleerd heb. Dus dat vind ik mooi.

315

320

Mezelf kunnen zijn, dat is inderdaad het kompas geweest Ik wil daar niet te veel over zeggen, maar dat werd in sommige opzichten steeds makkelijker, ook in de rol als eerste vicevoorzitter en voorzitter van de Agendacommissie. Ook als een soort- Ja, ik voelde me soms ook een beetje een vadertje van de Staten. Maar ik vond het soms ook moeilijk, omdat ik merkte dat partijpolitiek in Den Haag steeds harder en ook wel steeds persoonlijker werd. Dat sloot niet helemaal aan bij de visie en de manier waarop ik, nou ja, wens te opereren als, nou ja, als volksvertegenwoordiger. Dus ik voelde me ook al eigenlijk meer een soort van bestuurder binnen de Staten, terwijl ik geen bestuurder was. Dat ik nu de kans heb gekregen om dit in mijn eigen woonplaats wel te doen, ja, dat sluit eigenlijk feilloos aan bij wie ik ben, wat ik wil, wat ik kan, maar vooral bij diegene die ik eigenlijk wil zijn. Dat is mezelf.

325

330

Dus ik zal verder geen namen noemen, behalve die van Arthur heb ik genoemd. Een illustere voorganger. En natuurlijk Ellinoor, die we niet mogen vergeten. Ellinoor ging een beetje door eenzelfde traject als ik. We hebben veel met elkaar gesproken daarover. Ik weet dat zij, nou ja, net zo trots is als ik op haar ben geweest.

335

Nou ja, verder wil ik jullie heel erg bedanken, en wie weet komen we elkaar nog eens een keer tegen. Ik wens jullie allemaal oprecht, vanuit het diepst van mijn hart, het aller, aller, allermooiste en het aller, allerbeste toe. Dank je wel.

340

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Straks dus gelegenheid om afscheid te nemen van Jaap.

3.b Beëdiging en installatie Statenleden.

345

De **VOORZITTER**: Maar voor die tijd gaan we over tot de beëdiging en installatie van nieuwe Statenleden. Omdat de heer Freeman van GroenLinks, zoals eerder gezegd, ook zijn ontslag heeft ingediend, zijn er dus twee vacatures ontstaan. Het Centraal Stembureau heeft hiervoor de heer De Graaf van GroenLinks en de heer Hanou van de Partij voor de Dieren benoemd tot Statenlid. Overeenkomstig artikel 10 van ons Reglement van Orde is tot lid van de Commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd mevrouw Bakker van de VVD, de heer Dekker van Forum van Democratie en de heer Vendrig van de BBB. Om de bevindingen van deze commissie te presenteren, geef ik de voorzitter van de commissie, mevrouw Bakker, het woord.

350

355

Mevrouw **BAKKER** (VVD): Voorzitter, wij hebben onderzocht de geloofsbrieven en de stukken die daarbij horen van de persoon met de naam De Graaf en de heer Hanou. Uit de stukken van het Centraal Stembureau blijkt dat De Graaf, fractie GroenLinks, en de heer Hanou, fractie Partij voor de Dieren, zijn benoemd tot lid van Provinciale Staten van Noord-Holland. De Graaf is benoemd op 15 april 2026, de heer Hanou is benoemd op 22 mei 2026. De stukken zijn volgens ons compleet en voldoen aan de door de wet gestelde eisen. Wij stellen daarom voor om de benoemden De Graaf en de heer Hanou toe te laten tot Provinciale Staten.

360

365 De commissie heeft ook gekeken naar de nevenfuncties van de kandidaat. Die kunnen invloed hebben op het werk als Statenlid. Daarom blijft de combinatie van het Statenlidmaatschap met andere functies een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ga ervan uit dat u hiermee kunt instemmen.

370 Ik moet mezelf corrigeren. Het is de heer Hanou en niet Hanoe – als ik het goed heb.

Dan is in ieder geval unaniem door u besloten de heer De Graaf en de heer Hanou als lid van Provinciale Staten toe te laten en ontbind ik de Commissie Onderzoek Geloofsbriefen. Ik dank natuurlijk de leden voor het door hen verrichte werk.

375 Dan is nu aan de orde de beëdiging van beide leden, de heer De Graaf en de heer Hanou. Hanou. Het is ongelooflijk. Ik weet dat ik in de vorige periode- Want de heer Hanou is voor de tweede keer eigenlijk terug. Maar ik zal u beloven dat ik in de toekomst zo min mogelijk deze fout blijf maken.

380 Desalniettemin mag ik de heer De Graaf en de heer Hanou verzoeken naar het midden van de zaal te komen.

385 Provinciale Staten hebben zojuist besloten u beide toe te laten als lid van Provinciale Staten. Ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de verklaring en belofte in mijn hand af te leggen. Ik verzoek u straks, als ik uw naam uitspreek, de woorden "Dat verklaar en belof ik" uit te spreken.

Ik wil iedereen verzoeken te gaan staan. Jullie zijn zo goed getraind, deze Staten, dat doet u al vanzelf.

390 Dan zal ik nu de formules van de verklaring en belofte gaan voorlezen. Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en belof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer De Graaf.

400 Statenlid **DE GRAAF** (GroenLinks): Dat verklaar en belof ik.

De **VOORZITTER**: De heer Hanou.

405 De heer **HANOU** (PvdD): Dat verklaar en belof ik.

[Applaus]

410 De **VOORZITTER**: Dan wens ik u beiden ontzettend veel succes en plezier met uw Statenlidmaatschap. Dan ga ik u alsnog persoonlijk feliciteren. Dan wil ik de Statenleden nog vragen even geduld te hebben en te wachten met felicitaties, omdat er ook nog een nieuw duo-commissielid wordt geïnstalleerd. Maar eerst zal ik natuurlijk van de gelegenheid gebruik maken om u beiden te feliciteren.

415 **3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.**

420 De **VOORZITTER**: Daar zijn we bij agendapunten 3.c. Dat is de beëdiging en installatie van een duo-commissielid. De fractie van Forum voor Democratie heeft de heer Nijman als duo-commissielid voorgedragen. Op grond van ons Reglement van Orde van Provinciale Staten en Statencommissies dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is, in de vergadering in de handen van de voorzitter de eed of de verklaring en de belofte af te leggen. Ik verzoek de

heer Nijman om naar voren te komen en in het midden van de zaal te gaan staan. Uiteraard verzoek ik u allen te gaan staan.

Welkom, meneer Terwal.

425

Meneer Nijman, ik ga u thans in de gelegenheid stellen om de eed en mijn handen af te leggen, en ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, onder het opsteken van uw voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken, de woorden "Zo waarlijk helpe mij God almachtig". Maar ik zal eerst de formule van de eed voorlezen. Ik zweer dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Nijman.

430

435

De heer **NIJMAN** (FvD): Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

440

De **VOORZITTER**: Ook u feliciteer ik natuurlijk van harte met uw aanstelling als duo-commissielid. Ik wens u ontzettend veel plezier in de Staten van Noord-Holland. Ook u ga ik als eerste persoonlijk feliciteren. Daarna zal ik schorsen, zodat er zowel afscheid van Jaap genomen kan worden, en de heer Hanou en de heer de Graaf welkom te heten in onze nieuwe Staten. Een beetje terug, hè. Ja.

445

[Applaus]

Schorsing van 13.39 uur tot 14.03 uur.

450

4 Actualiteiten.

De **VOORZITTER**: Geachte aanwezigen, we zijn aangekomen bij- Ik heropen de vergadering. Bij agendapunt 4, actualiteiten. Die zijn niet ingediend.

455

5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar agendapunt 5, de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 30 maart 2026. Door de griffie zijn geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over deze notulen of de besluitenlijst nog het woord? Zo niet, dan zijn de notulen ongewijzigd vastgesteld.

460

De notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 30 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

465

6 Vaststelling voortgangslijst van moties.

De **VOORZITTER**: We hebben de voortgangslijst van de moties. Ook daar zijn door de griffie geen opmerkingen over deze lijst moties en afdoeningsvoorstellen ontvangen. Verlangt iemand daarover het woord? Dan stel ik voor hem vast te stellen.

470

De memo lijst moties Provinciale Staten en de lijst moties Provinciale Staten van 1 juni 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

475

7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

7.b Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied (voordracht 29-2026).

7.c Benoemen lid Werkgeverscommissie (voordracht 28-2026).

7.d Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning (voordracht 23-2026).

7.e Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud (voordracht 25-2026).

480

De **VOORZITTER**: Zijn we bij de hamerstukken. Onthamerd is natuurlijk de schriftelijke stemming. Die gaan wij na dit agendapunt als agendapunt 7.f naar voren halen.

485

De overige hamerstukken waar het Presidium adviseert in te stemmen, is agendapunt 7.b, benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied, voordracht 29; voordracht 7.c, dat is agendapunt 7.c, benoemen lid Werkgeverscommissies, voordracht 28. Dan gaan we naar agendapunt 7.d, intrekken reglement Ribbius Peletier Penning, voordracht 23. En agendapunt 7.e, herstel Provinciaal Inpassingsplan, de PIP, van de HOV Lissebroek-Getsewoud, voordracht 25. Wenst iemand over agendapunt 7.b tot en met 7.e een aantekening of stemverklaring? Dan zijn de besluiten behorende bij de hamerstukken vastgesteld.

490

De onder 7.b tot en met 7.e genoemde hamerstukken zijn bij besluit vastgesteld.

495

7.f (Punt 7.a) Benoemen vicevoorzitter Provinciale Staten (voordracht 27-2026).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we over tot agendapunt 7.f, het benoemen van de vicevoorzitter van Provinciale Staten. Er zijn 55 Statenleden aanwezig die een stem kunnen uitbrengen. We gaan dat schriftelijk doen. Er zijn twee kandidaten die- [...] De heer Roosendaal is weg. Die was er toch wel, of niet? [...] Oké. Er zijn dus nu 54 Statenleden aanwezig, maar waarschijnlijk bij de stemming is hij- Is hij binnen?

500

Op de stembriefjes zult u de namen aantreffen die voor benoeming in aanmerking wensen te komen. Dat is van Statenlid Bezaan en Statenlid Van der Helm. Dan kunt u uw stem uitbrengen door het rondje bij de kandidaat in te kleuren. Uiteraard maximaal één rondje, want anders is uw stem ongeldig. Daarna vouwt u het dicht en zal het door de bodes worden opgehaald. Voordat dat allemaal gaat plaatsvinden, zal ik eerst conform ons Reglement van Orde een Stemcommissie in het leven roepen. Ik wil de heer Heijnen, Statenlid Korzelius, mevrouw Den Boer en mevrouw Schneemann verzoeken om zitting te nemen in de stemopnamecommissie. U gaat natuurlijk pas tellen als u zelf uw stem heeft uitgebracht. Dus, nogmaals, als u uw stem heeft uitgebracht. Er zullen twee namen op het briefje staan. Dan vouwt u het dicht en levert u dat in bij de bodes. Er zal na de stemming geschorst worden, zodat de Stemcommissie alle stemmen kan tellen.

505

510

Als er een volstreekte meerderheid is bij één van de twee kandidaten - in dit geval betekent dat 28 of meer stemmen - dan zal er geen tweede stemronde nodig zijn. Als dat niet het geval is, dan zal er een tweede ronde plaatsvinden. Dan zal ik wel na de tweede ronde, als er nog een derde ronde nodig is, vragen of beide kandidaten nog naar een derde ronde willen. Als dat zo is, zal er in de derde ronde plaatsvinden. Als er dan nog steeds geen volstreekte meerderheid is, ja, dan gaat het lot bepalen en dan zullen de twee kandidaten in een gevouwen briefje in een stembus gaan. Dan zal uw voorzitter een van de twee- Het lot laten bepalen. [...] Alleen als ze staken. Ja.

515

520

Dus wat mij betreft kunnen de stembriefjes worden uitgedeeld. Die worden nu uitgedeeld. U treft daar dus de namen op van de twee kandidaten: mevrouw Bezaan en mevrouw Van der Helm.

525

Hebben alle Statenleden een stembriefje?

Iedereen is voorzien van een stembriefje. Dan verzoek ik u nu om de naam van uw keuze aan te kruisen, in te vullen, in te kleuren, en dicht te vouwen. Dan zullen de briefjes zo worden opgehaald.

530

Als u uw briefje heeft ingeleverd, graag de heer Heijnen, Statenlid Korzelius, mevrouw Den Boer en mevrouw Schneemann naar de GS-zaal.

535

Dames en heren, nog even aandacht. Heeft iedereen zijn stembriefje ingeleverd? Dan schors ik nu kort - blijft u een beetje in de buurt - de vergadering zodat de Stemcommissie de stemmen kan gaan tellen.

Schorsing van 14.12 uur tot 14.18 uur.

540 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de voorzitter van de stemcommissie, de heer Korzelius.

545 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Er zijn in totaal 55 stemmen uitgebracht, waarvan nul ongeldig. Op mevrouw Van der Helm zijn uitgebracht 31 stemmen vóór en op mevrouw Bezaan 24. En daarmee is mevrouw Van der Helm benoemd.

[Tafelgeroffel]

550 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En daarmee, dames en heren, kunnen wij met één stemronde volstaan en feliciteren wij mevrouw Van der Helm met haar eerste vicevoorzitterschap van de Staten van Noord-Holland. En natuurlijk danken we ook mevrouw Bezaan voor het feit dat zij zich ook kandidaat heeft willen stellen voor deze functie. Dank u wel. En nogmaals gefeliciteerd met uw benoeming.

555 En daarmee wil ik ook de anderen feliciteren die via een hamerstuk zijn benoemd, want dat ging natuurlijk heel snel doorheen. Dus allen gefeliciteerd met uw nieuwe functie.

8 Ontwerp-Participatieverordening (voordracht 24-2026).

560 De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt 8. We gaan weer terug op de agenda. Dat is de Ontwerp-Participatieverordening, voordracht 24. Ik draag hierbij het voorzitterschap over aan de tweede vicevoorzitter, de heer De Wit.

Voorzitter: de heer De Wit

565 De **VOORZITTER**: Goed. Dan vervolgen wij de vergadering met agendapunt 8, zoals gezegd, de Ontwerp-Participatieverordening, voordracht 24. Op basis van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn Provinciale Staten gehouden om uiterlijk 1 januari 2027 de provinciale inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening. Na vaststelling wordt deze Ontwerp-Participatieverordening zes weken ter inzage gelegd, zodat inwoners, organisaties en andere belanghebbenden het ontwerp kunnen bekijken en er eventueel zienswijzen op kunnen indienen. De Statengroep Inwonerparticipatie adviseert Provinciale Staten om de Ontwerp-Participatieverordening vast te stellen en vrij te geven voor ter inzagelegging.

575 Tijdens de bespreking in de commissie Bestuur van 11 mei jongstleden zijn de volgende kernpunten aan bod gekomen. Er is brede steun voor het belang van participatie en de integratie van inspraak, participatie en burgerinitiatief in deze verordening. Er is een brede wens geuit om inwoners zo vroeg mogelijk in het beleidsproces te betrekken om draagvlak te vergroten. Er is kritiek op de drempel van vijfduizend handtekeningen voor het burgerinitiatief. Deze drempel wordt door meerdere fracties als hoog gezien – er is behoefte aan meer duidelijkheid over hoe participatie in de praktijk wordt vormgegeven – bijvoorbeeld het ontbreken van een participatieladder. De oproep is gedaan om praktijkervaring en evaluatie af te wachten om de werking van deze verordening te beoordelen.

585 Dan ga ik even kijken welke sprekers zich hebben aangemeld voor dit punt. Hebben we daar ergens een lijst van? Die ligt hier. Ik ga even de namen voor u opnoemen. Dan weet u wie u kunt verwachten in de arena. Statenlid Korzelius van GroenLinks, de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Bekker van de BBB, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren, mevrouw Bezaan van de PVV, mevrouw Engels van het CDA, de heer Mulder van D66, mevrouw Buit van de ChristenUnie, 590 mevrouw Uiterwijk van JA21 en mevrouw- Even kijken. Ik kan dit niet lezen. [...] Oulad Hadj van Partij van de Arbeid en Statenlid De Weerdt. Dan begin ik bij de heer Korzelius van GroenLinks.

Eerste termijn Provinciale Staten

595 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. De geest van de Wet versterking burgerparticipatie op decentraal niveau is gericht op een vroegtijdige en ook gelijkwaardige betrokkenheid van inwoners bij het beleid van decentrale overheden. Het doel daarvan is dus de kloof tussen overheid en burger te dichten en de bewoners echt mee te laten praten en op een aantal punten ook zelf mee te laten beslissen over belangrijke zaken.

600 Het burgerinitiatief is daarbij een krachtige vorm van burgerparticipatie, waarbij de burger zelf een onderwerp op een politieke agenda kan zetten. Natuurlijk is het wenselijk dat een burgerinitiatief voldoende wordt ondersteund door inwoners van een provincie of gemeente, maar daar gaan overheden verschillend mee om. Zo is voor een voorstel voor een burgerinitiatief, om dat op de agenda van de gemeenteraad van Amsterdam te zetten, minimaal tweehonderd handtekeningen nodig. De provincie Zuid-Holland verlangt duizend handtekeningen. Utrecht, 605 Gelderland en Limburg vijftienhonderd. Bij Flevoland kan je zelfs volstaan met honderd handtekeningen. In het voorstel wat nu voor ons ligt, worden vijfduizend ondersteuners vereist. Dat vinden wij extreem veel in vergelijking met andere provincies. Naar de mening van de fracties van GroenLinks en de Partij van de Arbeid werpt dat een te hoge drempel op voor een 610 burgerinitiatief.

De vraag natuurlijk is of bij een lager aantal ondersteuners dan vijfduizend een lawine aan burgerinitiatieven te verwachten valt. Nou, voorzitter, dat valt nog wel mee. Zuid-Holland heeft er de afgelopen twaalf jaar drie gehad. Utrecht sinds 2004, twee. En Limburg en Gelderland konden 615 dat niet echt zeggen. Zover was het kennelijk weggezakt in de herinnering. Alleen Flevoland steekt er bovenuit met 25 burgerinitiatieven. Maar, ja, daar heb je dan ook maar honderd handtekeningen voor nodig.

Voorzitter, er is naar de mening van de fracties, onze fracties, geen enkel argument om de voorgestelde vijfduizend ondersteuners voor een burgerinitiatief te handhaven. Noord-Holland zou in vergelijking met andere provincies een hoge uitzondering blijven, en daarom dienen we een amendement in met het volgende dictum: "Besluit artikel 13, lid 4.a, luidend "niet door tenminste vijfduizend initiatiefgerechtigden wordt ondersteund" te wijzigen in "niet door tenminste vijftienhonderd initiatiefgerechtigden wordt ondersteund". Het amendement wordt 620 mede ingediend door de Partij van de Arbeid en JA21. Dank u wel, voorzitter. 625

**Amendement 7-1 juni 2026
Participatieverordening Noord-Holland 2026**

630 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Overwegende dat:*

- *Burgerinitiatievenvoorstellen kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid van inwoners bij de provinciale politiek;*
- *Burgerinitiatiefvoorstellen voldoende draagvlak moeten hebben onder inwoners van de 635 provincie zodat het invoeren van een minimumgrens van ondersteuning wenselijk is;*
- *Voorgesteld wordt dat voor het indienen van een verzoek voor een burgerinitiatiefvoorstel tenminste 5000 initiatiefgerechtigden dit verzoek moeten ondersteunen;*
- *Voor het indienen van een verzoek voor een burgerinitiatiefvoorstel dit een te hoge drempel is en andere provincies veel lagere ondersteuning verlangen.*

640 *Besluit:
Artikel 13 lid 4.a. luidend "niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund"*

Te wijzigen in:

645 *"niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;"
En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Peter Korzelius (GroenLinks), Fatima Oulad Hadj (PvdA), Kelly Uiterwijk (JA21).

650 *Toelichting: de provincie Zuid-Holland verlangt 1.000 ondersteuning, de provincies Utrecht en Limburg 1.500 en de provincie Flevoland 100.*

De **VOORZITTER**: Ik dank u voor uw inbreng. Het amendement is uiteraard onderdeel van de beraadslagingen, waarbij ik de aanneme doe dat u hem ook heeft gemailld. Maar u wordt gevraagd om even terug te keren naar het spreekgestoelte, want er is een vraag of interruptie. Bij 655 deze de heer Dessing van Forum voor Democratie.

660 De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Dank ook, Statenlid Korzelius, voor de bijdrage van GroenLinks. Ik ga hier toch iets zeggen wat niet vaak voorkomt in deze Staten, maar onze fractie is het in dit opzicht zeer eens met de fractie van GroenLinks. Ja, dat is het vermelden waard. Dus ik denk, dat wilde ik toch even markeren. Maar ik heb wel een vraag, want ik vroeg me af of de fractie van GroenLinks, die terecht heeft nagedacht over het verlagen van die concrete, dus numerieke, drempel naar vijftienhonderd, ook heeft nagedacht over een percentueel getal? Je kunt een burgerinitiatief hebben wat de hele provincie bestrijkt, maar je kan
665 ook iets hebben wat bijvoorbeeld een gemeente Oostzaan met maar elfduizend inwoners aangaat. Dus om een gewogen getal te hebben op basis van het percentage aantal kiesgerechtigden. Hoe denkt GroenLinks daarover?

670 De **VOORZITTER**: Bedankt voor uw vraag. Statenlid Korzelius, aan u het woord.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Dat zou ook een optie geweest kunnen zijn. Ik heb met name gekeken naar een aantal provincies: wat de provincies in zijn algemeenheid hanteren. Zuid-Holland- Je zou ook op duizend kunnen gaan zitten, want Zuid-Holland is zelfs een grotere provincie, heeft meer inwoners dan Noord-Holland. Maar ik heb toch
675 gekozen voor de meerderheid van de provincies, voor die vijftienhonderd. Dat is de reden waarom ik het amendement geformuleerd heb, zoals ik het geformuleerd heb.

De **VOORZITTER**: Korte aanvullende vraag, de heer Dessing.

680 De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat is niet helemaal een antwoord op mijn vraag over die percentages. Maar het feit dat er in Lelystad dus heel veel aanvragen zijn omdat daar het fysieke getal laag is, om te zorgen dat dus die drempel is- Dat kan dus gerelateerd worden aan misschien dat die gaat over de hele provincie Lelystad, en dan zijn die honderd
685 handtekeningen natuurlijk veel makkelijker verzameld dan iets wat gaat over een veel kleiner gebied. Dus zou dat toch niet iets te maken kunnen hebben met dat percentage? Probeer ik nog één keer.

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Maar de vergelijking percentage Flevoland en Zuid-Holland gaat niet op, want in Flevoland is het een veel lager percentage dan in de andere provincies. Dus
690 vijftienhonderd leek ons een heel mooie middenweg.

De **VOORZITTER**: Dank daarvoor. Dan is het woord nu aan de heer Nijkamp van 50PLUS.

695 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. 50PLUS heeft kennisgenomen van de voorliggende ontwerp participatieverordening - waarvoor onze dank. Kijkend en toetsend aan de 50PLUS-uitgangspunten zien wij terug dat artikel 3 sub d, afspiegeling, 3 sub e, besluitvorming, aansluiten bij de kernboodschap van 50PLUS: het volwaardig meedoen van ouderen en andere inwoners van Noord-Holland. Artikel 4 sub c en artikel 10 sub h, het beschermen van kwetsbare
700 groepen: participatie wijkt als hun belang zwaarder weegt. Dat is voor ons als 50PLUS een belangrijke waarborg. Graag horen we de reactie van GS op bovenstaande punten.

Dan, maak de ter inzagelegging breed bekend. Dus naast de internetsite van de provincie, zorg dat de lokale pers dit publiceert in de wekelijkse uitgave. Dank u wel.

705 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan is het woord nu aan mevrouw Schneemann van Volt.

710 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Volt is blij met deze participatieverordening. De werkgroep Participatie heeft hier hard aan gewerkt en we zijn dan ook blij met dit resultaat. Voor Volt was het vooral belangrijk dat er ruimte komt voor innovatieve manieren van participatie. Deze verordening geeft wat ons betreft die ruimte. Het is dan zowel aan ons, de politiek, als de inwoners van Noord-Holland, om daar optimaal gebruik van te maken.

715 We hebben wel een amendement en dat is eigenlijk meer een technische aanpassing. Namelijk, om het gebruik van Nederlandse Gebarentaal, een officiële taal in Nederland, toe te voegen aan deze verordening en te zorgen dat inwoners ook inspraak kunnen geven via deze taal. Dat hoeft

helemaal niet ingewikkeld te zijn. We kunnen daar gewoon heel pragmatisch mee omgaan. Het kan bijvoorbeeld dat inwoners een filmpje sturen in NGT en dat telt dan ook als inspraak. Het amendement heeft het volgende dictum: "De huidige tekst is in de toelichting op artikelen 6 tot 8: "Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen." Ons voorstel is om dat te vervangen door: "Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen." Dank u wel.

**Amendement 8-1 juni 2026
Inclusieve Inspraak**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- *De participatieverordening als doel heeft inwoners en belanghebbenden beter te betrekken bij provinciale besluitvorming;*
- *Toegankelijke inspraakprocedures essentieel zijn om participatie voor alle inwoners daadwerkelijk mogelijk te maken;*
- *In de huidige toelichting onvoldoende expliciet benoemd wordt dat inspraak ook via passende alternatieve communicatiemiddelen mogelijk moet zijn.*

Overwegende dat:

- *Inclusieve participatie vraagt om toegankelijke communicatievormen voor mensen met een beperking;*
- *Het VN-verdrag Handicap overheden oproept om passende maatregelen te nemen zodat mensen met een beperking gelijkwaardig kunnen deelnemen aan publieke processen;*
- *Nederlandse Gebarentaal voor doven en slechthorenden een voorkeurstaal kan zijn;*
- *Een minimale reactietermijn van zes weken inwoners, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden voldoende gelegenheid biedt om zorgvuldig te reageren.*

Van mening zijnde dat:

- *Inspraakprocedures voor iedereen toegankelijk moeten zijn;*
- *De provincie hierin een actieve en inclusieve rol dient te vervullen;*
- *Het daarom wenselijk is expliciet vast te leggen dat belanghebbenden op verschillende passende wijze kunnen reageren.*

Besluit:

Derhalve de toelichting van het concept Participatieverordening Noord-Holland als volgt aan te passen:

De tekst:

De huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (Inspraak):

"Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen."

Te vervangen door

"Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen."

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen, en ik ga er ook van uit dat u hem gemaild heeft naar de griffie.

Dan is het woord aan de heer Becker van de BBB.

De heer **BECKER** (BBB): Ja, dank, voorzitter. BBB is – met dank aan de werkgroep die er veel tijd ingestoken heeft – zeer tevreden met de uitkomst en het brede voorstel hiervoor. Dus steun voor

780 het voorstel. Laten we inderdaad het traject niet langer rekken, maar onze inwoners hier snel bij betrekken. We gaan niet de hele commissie overnieuw doen, maar het amendement van GroenLinks spreekt ons wel aan inderdaad, om de norm van vijfduizend naar vijftienhonderd te verlagen. Om dan inderdaad ook vooral de dorpskernen en kleine kernen daar meer kans te geven. Dus dat zullen wij steunen. Op de rest van de amendementen zullen wij ons nog beraden. Dank.

785 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

790 De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. In het algemeen kan Forum voor Democratie instemmen met het uitgangspunt dat inwoners meer invloed moeten kunnen uitoefenen op provinciaal beleid via participatie, inspraak, het uitdaagrecht en het burgerinitiatief. Forum voor Democratie is immers als partij ook ontstaan uit een referendum. Dus wij zijn zeer voor participatie.

795 Maar tegelijkertijd blijft deze verordening toch wel vrij sterk top-downgericht, want Gedeputeerde Staten bepalen grotendeels of participatie plaatsvindt en op welke wijze. Dat vinden wij jammer. De uitzonderingsgronden voor het niet organiseren van participatie zijn tevens ook ruim geformuleerd, waardoor de participatie door Gedeputeerde Staten ook eenvoudig kan worden beperkt. Dat vinden wij ook een negatief punt van deze verordening.

800 Dan het burgerinitiatief. Ik heb het er net al even in het debat met GroenLinks over gehad. De eis van vijfduizend initiatiefgerechtigde ondersteuners vinden wij een veel te groot getal. Maar wij hebben een iets andere lijn dan GroenLinks. Wij vinden ook dat de drempel fysiek naar beneden moet. Maar we hebben ook gekeken – en daarover heb ik het net al even in het interruptiedebat gehad – naar het percentage stemgerechtigden. We hebben in Noord-Holland 2,1 miljoen stemgerechtigden. Dat is in totaal 0,24 procent van het totaal aantal kiesgerechtigden als je dat zou relateren aan die vijfduizend handtekeningen. Maar wat wij vinden, je hebt natuurlijk burgerinitiatieven die de hele provincie beslaan, wat iedereen aangaat. Dus dan is het heel makkelijk om een x-aantal ondersteuningsverklaringen te krijgen. Maar wat ik net als voorbeeld al aanhaalde, stel, er speelt iets in Oostzaan – maar elfduizend inwoners. Ja, dan kan zelfs die vijftienhonderd best een heel grote drempel zijn. Dus wij hebben een amendement waarin wij zowel het percentage kiesgerechtigden in mee willen nemen – dus die 0,24 procent – ten opzichte van die vijfduizend. Dus dat percentage is al hoog. Maar we willen wel meegeven dat er wat ons betreft inderdaad ook wel een ondergrens aan zit. Die ondergrens, die is wat ons betreft duizend handtekeningen. Dus ons amendement heeft het volgende dictum: “Besluiten dat in de betreffende passage van de Ontwerp-Participatieverordening het vereiste van, ik citeer, “het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door minimaal vijfduizend initiatiefgerechtigden” te vervangen door het volgende: “Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door ten minste 0,24 procent van de kiesgerechtigde inwoners, die aantoonbaar belang hebben bij het onderwerp van het burgerinitiatief, met inachtneming van een ondergrens van minimaal duizend handtekeningen. Daarbij te bepalen dat bij de indiening van een burgerinitiatief wordt gemotiveerd welke groep kiesgerechtigden als belanghebbende wordt aangemerkt, met toetsing door PS, en vast te leggen dat deze systematiek beoogt om de drempel voor burgerinitiatieven proportioneel, gebiedsgericht en evenwichtig toe te passen.” Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

825 **Amendement 9-1 juni 2026**
Een eerlijke drempel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 830 • *In de ontwerp-Participatieverordening voor het provinciale burgerinitiatief wordt uitgegaan van een vereiste van 5.000 handtekeningen;*
- *Noord-Holland circa 2,1 miljoen kiesgerechtigden telt, waardoor dit vereiste neerkomt op ongeveer 0,24% van het totaal aantal kiesgerechtigden;*

- *Veel provinciale onderwerpen en beleidsbesluiten niet de gehele provincie bestrijken, maar betrekking hebben op afgebakende regio's, kernen of gebieden binnen Noord-Holland;*
- *Inwoners buiten zo'n gebied in de praktijk geen direct belang hebben bij een dergelijk initiatief;*
- *Het huidige generieke vereiste burgers die wél direct geraakt worden door provinciaal beleid onevenredig zwaar belast bij het agenderen van hun initiatief.*

835

840 *Overwegende dat:*

- *Het burgerinitiatief bedoeld is als instrument om inhoudelijke betrokkenheid van burgers bij besluitvorming te versterken, niet om deze te ontmoedigen;*
- *Een vaste, provinciedekkende drempel onvoldoende recht doet aan de regionale diversiteit en schaalverschillen binnen Noord-Holland.*
- *Een drempel die wordt gerelateerd aan het aantal kiesgerechtigde inwoners dat redelijkerwijs belang heeft bij het initiatief beter aansluit bij het karakter en de reikwijdte van het onderwerp;*
- *Het hanteren van een percentage in plaats van een absoluut aantal transparanter, eerlijker en beter uitlegbaar is;*
- *Dat daarbij een ondergrens van 1.000 handtekeningen gezien de grootte van de kleinere gemeenten in Noord-Holland redelijk lijkt.*

845

850

Besluit:

- *In de betreffende passage van de ontwerp-Participatieverordening het vereiste van "Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund worden door minimaal 5.000 initiatiefgerechtigden."*

855

Te vervangen door:

"Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door ten minste 0,24% van de kiesgerechtigde inwoners die aantoonbaar belang hebben bij het onderwerp van het burgerinitiatief, met inachtneming van een ondergrens van minimaal 1.000 handtekeningen.";

860

- *Te bepalen dat bij de indiening van een burgerinitiatief wordt gemotiveerd welke groep kiesgerechtigden als belanghebbend wordt aangemerkt, met toetsing door Provinciale Staten;*

- *Vast te leggen dat deze systematiek beoogt de drempel voor burgerinitiatieven proportioneel, gebiedsgericht en evenwichtig toe te passen.*

865

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie).

870

De **VOORZITTER**: Ja, waarvoor dank. Dan maakt de motie ook onderdeel uit van de beraadslagingen, en doe ik ook de aanname dat u hem heeft ingediend via de mail bij de griffie. Waarvoor dank.

875

Overigens zag u mij er een aantal keer op wijzen dat sprekers ter linkerkant van mij mogen plaatsnemen. Dat doe ik bewust, zodat dat voor de kijkers duidelijk is dat leden van PS aan die kant spreken en leden van het college aan die kant spreken – voor de eenduidigheid van het beeld. Dus dan weet u ook waarom ik dat doe.

880

Dan gaan we door naar mevrouw Van Aesch van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Voor de Partij voor de Dieren staat één ding centraal: zonder gezonde natuur is er geen gezonde leefomgeving. Onlangs verscheen het jaarlijkse statusrapport Nederlandse Biodiversiteit van Naturalis. Het gaat zeer slecht met onze natuur.

885

Voorzitter, de natuur is geen luxe. We hebben haar nodig om te leven. Bescherming van onze natuur en biodiversiteit is geen bijzaak, maar een randvoorwaarde voor ons bestaan. We hebben een grote verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat onze natuur niet nog verder achteruitgaat. Dieren zijn de stille slachtoffers van ons beleid. Daarom is het essentieel voor onze fractie dat participatie expliciet ruimte maakt voor hun belangen. Wij delen immers samen onze leefomgeving. Nog te vaak wordt achteraf geprobeerd om de schade te herstellen. Daar willen wij

890

als Partij voor de Dieren vanaf. De belangen van dieren en natuur moeten vooraf worden meegenomen en dit vraagt om een fundamenteel andere provinciale koers. Een koers waarbij ook de belangen van dieren en natuur expliciet zijn vastgelegd. Deze zien wij helaas onvoldoende terug in het huidige ontwerp. Maar de commissaris van de Koning heeft gezegd rekening te willen en kunnen houden met de belangen van dieren en natuur. Plannen worden ook beter als alle inwoners – dus ook onze niet-menselijke inwoners – en de natuur vanaf het begin kunnen meepraten. Door niet alleen te luisteren naar wie het hardst spreekt, maar ook naar de stille meerderheid in onze provincie. Zo doen we recht aan alles wat leeft en wat er nu op het spel staat.

Tot slot. Volt heeft een amendement ingediend om participatie voor iedere menselijke inwoner toegankelijk te maken. Deze steunen en ondertekenen wij van harte mee. Met de toezegging van de commissaris van de Koning in ons achterhoofd stemt onze fractie in met het ter inzage leggen van de Ontwerp-Participatieverordening. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. De volgende spreker is mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het woord. Vanaf deze plek allereerst de felicitaties aan mevrouw Van der Helm met de functie van vicevoorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland.

Dan ga ik nu verder met mijn bijdrage, als jullie het goed vinden. Dank aan de werkgroep voor alle inspanningen die geleverd zijn om deze Participatieverordening voor elkaar te boksen. Wij waarderen het dat de bestaande participatie-instrumenten – inspraak, het burgerinitiatief en het uitdaagrecht – in één verordening worden gebundeld. Dat schept overzicht.

Maar de kern van ons bezwaar is helder: deze verordening mist een participatieladder. Inwoners weten straks niet meer wanneer de provincie hen alleen informeert, wanneer zij mogen meedenken en wanneer zij daadwerkelijk invloed hebben. Die transparantie is de basis van iedere geloofwaardige participatieverordening. Die ontbreekt hier helaas volledig. Zelfs in de begripsbepalingen van de verordening is het begrip ‘participatieniveaus’ nergens gedefinieerd. Dat brengt ons bij een concrete vraag aan het college. De verordening kent uitzonderingen voor spoedsituaties, begrotingen en situaties met beperkte beleidsruimte. Wij vragen het college om aan de hand van voorbeelden uit het verleden te illustreren welke besluiten wél onder de verordening zouden zijn gevallen en welke niet. Ik begrijp dat dat niet stante pede beantwoord kan worden, maar ik hoop wel op korte termijn. Dat maakt voor inwoners en voor ons, de Staten, inzichtelijk wat de verordening in de praktijk werkelijk omvat.

Voorzitter, het ontbreken van een participatieladder is geen detail – het is het hart van de verordening. De PVV-fractie zal daarom samen met de fractie van JA21 een amendement indienen om deze ladder alsnog op te nemen. Inwoners en bestuur moeten kunnen zien op welk niveau participatie plaatsvindt. Het dictum hiervan luidt: “besluiten de als bijlage bij voordracht 24-2026 vastgestelde Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 te wijzigen als volgt: Artikel 1, de begripsbepalingen, wordt aangevuld met de volgende begripsomschrijving: Participatieladder: een instrument waarmee per beleid of beleidsproces het niveau van burgerbetrokkenheid wordt aangeduid, oplopend van informeren, raadplegen en adviseren tot coproduceren en meebeslissen. Na artikel 1 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende: artikel 1.a, Participatieniveau. Het bestuursorgaan duidt bij de voorbereiding van beleid aan welk niveau van de participatieladder van toepassing is. En lid 2 zal dan zijn: Het participatieniveau wordt tijdig kenbaar gemaakt aan de betrokken inwoners en opgenomen in de participatieaanpak.” Voorzitter, participatie serieus nemen betekent ook durven zeggen wanneer een verordening dat doel nog niet geheel waarmaakt. Ik dank u voor uw tijd.

Amendement 10-1 juni 2026
Opnemen participatieladder in ontwerp participatieverordening

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Besluit:

De als bijlage bij Voordracht 24-2026 vastgestelde Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 te wijzigen als volgt:

I. Artikel 1 (Begripsbepalingen) wordt aangevuld met de volgende begripsomschrijving:
955 participatieladder: een instrument waarmee per beleid of beleidsproces het niveau van
burgerbetrokkenheid wordt aangeduid, oplopend van informeren, raadplegen en adviseren tot
coproduceren en meebeslissen;

II. Na Artikel 1 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1a Participatieniveau

- 960 1. Het bestuursorgaan duidt bij de voorbereiding van beleid aan welk niveau van de
participatieladder van toepassing is.
2. Het participatieniveau wordt tijdig kenbaar gemaakt aan de betrokken inwoners en
opgenomen in de participatieaanpak.

En gaan over tot de orde van de dag.

965 Ondertekening: Ilse Bezaan (PVV) en Kelly Uiterwijk (JA21).

Toelichting

970 De verordening biedt waardevolle instrumenten maar specificeert nergens op welk niveau de
provincie inwoners bij welk type beleid betreft. Een participatieladder, met niveaus oplopend van
informeren en raadplegen tot adviseren, coproduceren en meebeslissen, maakt dit inzichtelijk.
Wijziging I verankert de definitie in de begripsbepalingen. Wijziging II verplicht het
bestuursorgaan het gehanteerde niveau bij aanvang kenbaar te maken aan inwoners, zonder
afbreuk te doen aan de beleidsvrijheid om per geval het passende niveau te kiezen.

975 Er zijn verschillende participatieladders in omloop. Dit amendement laat de keuze welke ladder
wordt gehanteerd uitdrukkelijk aan het bestuursorgaan, in dit geval Gedeputeerde
Staten. Zij bepalen welk model het beste aansluit bij de werkwijze van de provincie, zolang het
gekozen model de niveaus van burgerbetrokkenheid helder en toetsbaar maakt.

980 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan maakt ook dit amendement onderdeel uit van de
beraadslagingen, en hoop ik dat u dat gemaild heeft naar de griffie. Dan gaat alles helemaal
goed.

985 Dan ga ik door naar de volgende spreker en dat is mevrouw Engels van het CDA.

Mevrouw **ENGELS** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank aan GS voor het opstellen van deze
Ontwerp-Participatieverordening. Het CDA is blij dat we met deze verordening participatie nog
beter verankeren in onze provinciale werkwijze. Ook dank aan de Statenwerkgroep
990 Inwonersparticipatie om ons hierin te adviseren. Wij kunnen dat advies helemaal volgen en
sluiten ons daar graag bij aan. Wij kunnen ons ook vinden in het amendement van GroenLinks
om voor het burgerinitiatief vijftienhonderd ondersteuners te verzamelen en zullen daar ook
voorstemmen.

995 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Heel kort. Dank aan het college.
Goede route, mooi document. Wij zijn erg blij.

1000 De **VOORZITTER**: Verheugd nemen wij kennis van deze woorden. Dan geef ik het woord aan de
volgende spreker en dat is mevrouw Buit van de ChristenUnie. Dat is tevens haar maidenspeech.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Geachte voorzitter, Statenleden, gedeputeerden,
1005 fractiemedewerkers en ambtenaren, leden van de griffie en alle andere aanwezigen, het is erg
bijzonder om hier voor u te staan. Nu verwacht u misschien een heel verhaal over hoe ik nooit
gedacht had de politiek in te gaan, of wat voor een tegengestelde carrière hieraan voorafging, en
wat voor bijzondere wending eigenlijk deze stap is. Maar dan komt u bedrogen uit. Het is voor
mij namelijk bijzonder, omdat het juist van kinds af aan al mijn droom is om de politiek in te
gaan. Niet omdat ik uit een politiek nest kom waar dat eigenlijk gebruikelijk is, maar omdat van
1010 jongs af aan mijn ouders me hebben meegegeven dat als je iets wil veranderen, de politiek de
plek is om dat te doen. Dus hier ben ik dan.

1015 Maar als perfectionist met faalangst is het niet makkelijk om te dromen van actief zijn in de politiek. Regelmatig bekruipt mij de twijfel en onzekerheid. Ben ik wel goed genoeg? Wat als ik de complexe stukken niet begrijp? Wat als ik een verkeerde keuze maak? Moet ik niet standvastiger zijn in wat ik vind? Allemaal vragen die mij eigenlijk meer bezighouden dan ik zou willen. Of toch niet? Want is twijfelen en jezelf bevragen niet juist hetgeen waar we als politici mee bezig zouden moeten zijn? Ik zou niet een leven willen zonder twijfel. Want wie weet er nou echt wat de beste oplossing is voor netcongestie? Wie weet nou echt waar we goed aan doen? Wat achteraf gezien
1020 de beste keuze is? Ik wil juist dingen in twijfel trekken. Oprecht luisteren naar anderen om de best mogelijke keuze te maken, in plaats van doen alsof ik alle antwoorden heb en bij mijn standpunt blijven omdat het nou eenmaal mijn standpunt is. Debatten draaien voor mij dus om luisteren en bevragen en niet om simpelweg mijn vastgestelde standpunt te verkondigen.

1025 Gelukkig twijfel ik niet aan alles. Ik ben opgegroeid in een gezin met vier oudere broers en leerde ook al snel dat ik gelukkig ben als de mensen om mij heen gelukkig zijn. Daarbij draait het dus niet om het geluk van het individu, maar juist van de gemeenschap als geheel. Daarnaast vormen de kernwaarden van het christelijk geloof mijn solide basis, waarvandaan ik probeer het goede te zoeken. Vanuit die christelijke sociale politiek wil ik me dus juist inzetten om ervoor te zorgen
1030 dat we als samenleving tot bloei kunnen komen. Luisteren naar anderen is een groot onderdeel van mij van wat politiek is. Participatie – hier komt de brug – hoort daar dus ook bij. Ook bij zo'n abstract niveau als de provincie.

1035 Toen ik actief werd als commissielid sloot ik me dus ook gelijk aan bij de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie. Over het algemeen ben ik heel blij met de participatietrajecten die lopen binnen de provincie. De participatieverordening ligt hier ten grondslag aan. We kunnen ons vinden in de voorgestelde uitgangspunten van deze verordening, de uitzonderingen die gemaakt worden en het voorstel ook om na twee jaar te evalueren. Daarom steunen we de voorliggende participatieverordening. Dank u wel.

1040 *[Tafelgeroffel]*

1045 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng en maidenspeech uiteraard en de felicitatie daarvoor. Bij deze.

Daarmee gaan we door naar de volgende spreker, mevrouw Uiterwijk van JA21.

1050 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie bedanken voor al het extra werk wat ze gedaan hebben rond participatie. Dat mag zeker wel gewaardeerd worden, denk ik, voor alle Statenleden.

1055 Het stuk wat voorligt, daar kunnen we ons in grote lijnen in vinden. Wel maken wij ons nog een klein beetje zorgen over bijvoorbeeld de passage over de spoedeisendheid, want dat geeft het college wel weer ruimte om participatie op sommige onderwerpen niet toe te passen. Daarin vrezen we toch een beetje dat we, net als met het referendum, zien dat participatie wat vaker wordt belemmerd dan nodig. Dus we hopen echt dat het college daar op terughoudende wijze mee omgaat.

1060 Nou ja, dan inderdaad de zorg over het burgerinitiatief. Die is eigenlijk weggenomen door het amendement van GroenLinks. Door het aantal handtekeningen terug te brengen van vijfduizend naar vijftienhonderd denken wij dat er een heel goed toetsbaar criterium is ontstaan, waarbij het voor inwoners ook makkelijker wordt om een burgerinitiatief in te gaan dienen. Daarom zullen wij dit amendement ook mede indienen.

1065 We steunen ook het amendement van de PVV over de participatieladder. Die dienen we ook mede in. Met participatie is eigenlijk één ding heel belangrijk. Dat zijn de duidelijke kaders vooraf. Je kan het eigenlijk niet fouter doen als overheid dan inwoners het idee geven dat ze heel erg mogen meepraten, terwijl het puntje bij paaltje niet zo is. Juist die participatieladder, die geeft vooraf heel helder weer: over dit project mag u meepraten, over dit project mag u meebeslissen.
1070 Dat voorkomt teleurstelling achteraf. Juist dat is de basis voor een participatie die goed landt bij inwoners. Want inwoners die willen niet altijd heel veel invloed hebben. Ze willen vooral weten,

1075 als ze ergens aan meedoen: wat kan wel, wat kan niet, waar ga ik wel over en waar ga ik niet over? En als je een ander verwachtingsmanagement hebt, dat je inwoners denken 'ik mag meebeslissen' en puntje bij paaltje mogen ze meepraten, dan raken ze teleurgesteld en dan doet het iets met het vertrouwen in de overheid. Dus JA21 zou het heel verstandig vinden als we deze participatieladder opnemen in deze verordening en ook duidelijk toepassen bij alle participatieprojecten. Dank u wel, voorzitter.

1080 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan ga ik naar de volgende spreker. Dat is mevrouw Oulad Hadj van de Partij van de Arbeid.

1085 Mevrouw **OULAD HADJ** (PvdA): Dank u, voorzitter. Als lid van de Statenwerkgroep Inwonersparticipatie ben ik blij dat er nu eindelijk een participatieverordening voorligt. Deze verordening geeft inwoners meer mogelijkheden om betrokken te zijn bij het beleid van de provincie. Dat vinden wij als PvdA belangrijk.

1090 Voor ons gaat participatie niet alleen over regels op papier – het gaat om inwoners die daadwerkelijk de kans krijgen om mee te denken en invloed uit te oefenen op besluiten die hun leefomgeving raken. Daarom vinden wij het ook belangrijk dat we niet alleen de inwoners bereiken die de weg naar de overheid al weten te vinden – dat heb ik al benadrukt tijdens onze commissie Bestuur. De uitdaging zit juist in het betrekken van de inwoners die minder snel aan de participatietrajecten deelnemen. Ik hoor daarom ook graag hoe de gedeputeerde ervoor gaat zorgen dat de participatie ook in praktijk inclusief en toegankelijk wordt.

1095 Voorzitter, daarom dienen we ook samen met GroenLinks een amendement in om de drempel voor een burgerinitiatief te verlagen van vijfduizend naar vijftienhonderd handtekeningen. Wij vinden dat er een draagvlak moet zijn voor een initiatief, maar ook dat de inwoners een realistische mogelijkheid moeten hebben om een onderwerp op de agenda van Provinciale Staten te kunnen krijgen. Met dit amendement denken wij een betere balans te kunnen vinden tussen draagvlak en toegankelijkheid. Ik kan dat niet genoeg benadrukken.

1100 Daarom, voorzitter, we zien deze verordening als een goede stap vooruit en kijken uit naar een verdere uitwerking in de praktijk. Dank u wel.

1105 De **VOORZITTER**: Ook u dank voor uw inbreng. Dan sluit ik af met de laatste spreker in de eerste termijn, Statenlid De Weerd van Fractie De Weerd.

1110 Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Dank u wel, voorzitter. Participatie is voor mij meer dan een manier om beleid te verbeteren. Het gaat ook over de verhouding tussen het individu en het collectief, tussen de mens en de provincie. Belangrijk, die verhouding, want er lijkt een reflex te zitten in de overheid. Een reflex om ruimte die zij ziet vaak zelf snel op te vullen. Daarom ben ik bang dat het initiatief uit de samenleving verdwijnt. Het gevoel dat mensen zelf invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving, idem. Ik had gehoopt dat GS deze verordening zouden aangrijpen om de verhouding tussen mens en provincie opnieuw te doordenken. Dat is niet gebeurd. Dat vind ik jammer.

1120 Dan de verordening voorligt. Participatie, inspraak, uitdaagrecht, initiatiefrecht, in één verordening gebundeld. Duidelijk voor de lezer. Daar is bijna geen speld tussen te krijgen. Dank aan GS en de Statenwerkgroep om dit zo goed en helder op te schrijven. Wel heb ik, net als een paar andere fracties hier, zorgen over hoge drempels voor inwoners om mee te doen. Voor het uitdaagrecht is een uitgebreid projectplan nodig en voor een burgerinitiatief zijn vijfduizend handtekeningen nodig.

1125 Voorzitter, participatie lijkt dan soms wel op een hindernisbaan. Als inwoners eerst een beleidsplan moeten schrijven en ook nog eens een kleine volksbeweging moeten organiseren, vraag ik me af hoeveel mensen we echt uitnodigen om mee te doen. Dat maakt dat ik ook wel gecharmeerd bent van de motie van GroenLinks en Partij van de Arbeid om de drempel naar vijftienhonderd initiatiefgerechtigden te verlagen. Ik snap ook de beredenering van Forum voor het amendement. Ik hoor ook graag van Gedeputeerde Staten of dit uitvoerbaar is.

1130

Ik heb nog een vraag over het uitdaagrecht. Kunnen initiatiefnemers vooraf met de provincie in gesprek over hun idee? Dus niet pas als het voorstel af is, als het plan geschreven is, maar vooraf. Nou, dat hoor ik graag. Dank je wel.

1135 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dat brengt mij voor de beantwoording in de eerste termijn naar de commissaris, de heer Van Dijk, waarbij in ieder geval vier amendementen zijn ingediend, waar we uiteraard graag ook uw reflecties op horen, en een aantal vragen openstaan over vooral de uitvoering in de praktijk.

1140 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ik vroeg toch even of ik hier mag staan. [...] Dank u wel, meneer de voorzitter. Dank ook aan de participatiecommissie vanuit de Staten voor het werk wat de afgelopen tijd is gedaan. Ik denk dat het goed is dat we dat met elkaar hebben gedaan. Heel fijn om hier nu ook deze verordening met elkaar te bespreken.

1145 Laat ik beginnen bij GroenLinks. Statenlid Korzelius had natuurlijk een amendement ingediend over het burgerinitiatief en het aantal van vijfduizend naar vijftienhonderd. In eerste instantie hebben we natuurlijk gezegd: we nemen hem beleidsarm over, de Verordening Burgerinitiatief. Maar er zit ook wel een reden achter een drempel. Die drempel is natuurlijk dat een
1150 burgerinitiatief per definitie, in tegenstelling tot het uitdaagrecht waar je een taak eigenlijk van de provincie overneemt, echt de agenda overneemt van PS. Vandaar die drempel. Dat is verdedigbaar, omdat er natuurlijk ook heel veel andere manieren zijn voor inwoners. Bijvoorbeeld contact opnemen, inspreken, zienswijzen indienen, meedoen aan inwonersparticipatie en ook initiatieven aandragen.

1155 Overigens kan ik de vraag van Statenlid De Weerd gelijk beantwoorden. Ja, deze verordening biedt juist de ruimte om het gesprek aan te gaan, het liefst ook van tevoren, met de provincie, want dat voorkomt ook vaak heel veel werk als bijvoorbeeld blijkt dat je de provincie wil uitdagen op iets waar de provincie helemaal niet verantwoordelijk voor is, of een taak die je überhaupt niet
1160 kunt overdragen. Ik noem maar wat: het bedienen van bruggen bij wijze van spreken, wat toch wel een specifieke- Of het zijn van wegingspecteur, wat je niet zomaar kunt overdragen. Dus wat dat betreft staat dat vast open. Het feit dat- Een interruptie.

1165 De **VOORZITTER**: Daar was een kort pauzemoment inderdaad. Een vraag van Statenlid De Weerd of een opmerking. Bij deze.

Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerd): Waar kan een inwoner dan terecht met de plannen voor het uitdaagrecht?

1170 Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ja, dat ligt natuurlijk ook aan het onderwerp. Ik bedoel, ik neem aan dat over het algemeen via de website of wat dan ook inwoners ons weten te vinden en een vraag kunnen stellen. Waar dat precies is, nou, dat zoeken we even voor u uit. Maar in principe, deze verordening staat toe – het is geen postbus, deze verordening – maar die staat wel toe, juist omdat we hebben gezegd: wij juridiseren dat proces van het uitdaagrecht niet, maar we
1175 houden het heel erg open. Dus het staat inderdaad burgers vrij om vooraf te toetsen of dat mogelijk is.

1180 Het amendement laat ik aan de Staten, want ik zie ook, net als u, dat er in verschillende provincies op verschillende manieren naar gekeken wordt. Maar het is denk ik wel fijn en goed dat er een drempel is.

1185 Dan wil ik eigenlijk ook even gelijk het antwoord geven op het amendement van Forum voor Democratie, want dat lijkt heel erg op hetgeen ook Statenlid Korzelius heeft gezegd. Maar u legt dan wel een hele zware taak bij iemand die zo'n initiatief gaat indienen, want die moet dan ook maar kunnen inschatten en weten of er genoeg handtekeningen opgehaald zijn bij direct belanghebbenden, en wat dat dan is en hoe je daar discussie over zou kunnen voeren. Daar zou je ook politiek in deze zaal heel veel discussie over kunnen voeren. Ik zou dat amendement dus niet willen aanraden. Ik zou eerder zeggen, als u- En ik voel best dat er een goede, brede
1190 meerderheid is om te zeggen 'verlaag die drempel naar vijftienhonderd' en dan is daar geen discussie over. Als er dan vijftienhonderd geldige handtekeningen zijn, dan is dat ook maar

duidelijk en dan hoeft daar niet nader onderzoek gedaan te worden of het ook daadwerkelijk belanghebbenden zijn. Dan is die norm ook heel erg duidelijk. Ik denk dat dat ook aan ons een taak is om, zeker in deze participatieverordening, duidelijke normen af te spreken en neer te leggen.

1195

De heer Nijkamp had vragen. Ja, natuurlijk, dit is ook inclusief. Dat geldt ook voor de oudere medemens, zal ik maar zeggen.

1200

Dan kom ik bij Volt terecht. U bent positief. U steunt volgens mij ook het amendement wat is ingediend. En ik moet eventjes, ik zit te schakelen tussen al mijn- Dat gaat over de gebarentaal. Daar was al wat over gezegd. Dat wordt ook vanuit GS positief geadviseerd.

1205

Dank voor de complimenten van BBB. De heer Dessing, heb ik het net over gehad. Belangrijk om denk ik duidelijkheid uit te stralen: wat moet je dan organiseren? En het niet onnodig complex maken.

1210

De toezeggingen, zoals mevrouw Van Aesch heeft gezegd over de dieren, dat wil ik hier best herhalen, want dat is ook zo. Natuurlijk, de organisaties die die belangen organiseren, kunnen ook participeren.

1215

Dan kom ik eigenlijk op het amendement van de PVV. Daar moest ik even nadenken, want dat lijkt eigenlijk een beetje een stap terug. Want een participatieladder, dat was wat we vroeger eigenlijk deden. Dat leek heel duidelijk, maar eigenlijk was het dat niet. Want wat wij doen, is meedenken, meepraten, meebeslissen. Dat is eigenlijk hetgeen wij in deze verordening voor hebben liggen. Ik moet hem er even bij pakken. Ik zie dat die tekst weggaat, maar ik kan het ook wel uit mijn hoofd doen. Wat er eigenlijk aan de hand is, is dat in deze verordening juist is aangegeven dat er bij ieder proces eerst een participatieplan wordt gemaakt. Zoals u weet, hebben we de uitgangspunten van de vorige periode meegenomen: wie, wat, waar, wanneer, waarom, waarvoor en hoe. Al dat soort vragen heeft u toen destijds als Staten met elkaar besloten. Dat betekent ook, dat is toen in meer dan honderd vragen vertaald. Dat betekent dat bij ieder proces en ook in iedere fase van een proces, juist wordt aangegeven met zo'n participatieplan waar op welke manier moet worden geparticipeerd. Bijvoorbeeld, bij de ladder is de eerste fase informeren. Maar informeren is geen participatie. Dat is gewoon het recht wat onze inwoners hebben. Sterker, het is een plicht van ons om te informeren. Dat betekent dat het misschien ook misleidend kan zijn als je teruggrijpt op de participatieladder – die natuurlijk heel sympathiek klinkt. Maar eigenlijk zijn we met deze verordening die fase voorbij en gaan we een slag dieper en kan, als het goed is, een door u vastgesteld plan worden geaccordeerd, waarin in feite staat wanneer, op welk moment, we waarover gaan participeren. Zoals JA21 eigenlijk zei, die spoedeisendheid: ja, dat klopt, die staat erin. Maar u bent altijd nog wel het controlerend gremium. Dat betekent, op het moment dat u vindt dat GS die bevoegdheid niet op de juiste merites gebruikt, dan bent u als eerste volgens mij om ons daarop te controleren. Maar het is denk ik ook bedoeld om aan te geven dat er soms situaties kunnen zijn waarbij er daadwerkelijk spoedeisende besluiten genomen moeten worden in deze provincie, en participatie dan niet mogelijk is. Een flauw voorbeeld, als er een dijk op doorbraak staat bij wijze van spreken, maar dan moet er in ieder geval een mogelijkheid zijn voor u om dat ex tunc, zoals dat zo mooi heet – dus na afloop – in ieder geval nog te toetsen en te controleren.

1220

1225

1230

1235

Nou, Statenlid De Weerd had een vraag over het uitdaagrecht.

1240

Dan kijk ik even naar de andere moties die nog ingediend zijn. Ik heb die vijftienhonderd net benoemd. De gebarentaal heb ik benoemd. Forum voor Democratie heb ik dus negatief op geadviseerd. En die participatieladder? Ja, naar mijn idee zit eigenlijk de participatieladder niet alleen impliciet, maar ook expliciet in deze verordening. Sterker nog, wij gaan een slag verder.

1245

We schrijven namelijk uit wanneer, op welk moment, met wie, waarover en hoe wordt geparticipeerd. Daarbij wil ik u meegeven dat er natuurlijk ook verschillende processen zijn die niet altijd met één ladder zijn te duiden, namelijk een begin-, midden- en eindproces waarbij oordeelsvorming en besluitvorming niet altijd dezelfde instrumenten nodig hebben. Maar ook daar – en daar ben ik blij mee – biedt deze verordening de ruimte om daar ook met u, maar ook met onze inwoners, over in gesprek te gaan. Dank u wel.

1250

De **VOORZITTER**: Dank aan de commissaris de heer Van Dijk voor de beantwoording en reactie. Ik kijk even de zaal rond of er behoefte is aan een tweede termijn. Dat lijkt het geval. Dan ga ik gewoon even van voor naar achter weer de lijst door en geef ik het woord allereerst aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.

1255

Tweede termijn Provinciale Staten

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Een paar punten. Dank ook voor de beantwoording van de kant van de commissaris. Hij laat ons amendement aan de Staten en ik hoop dat we voldoende meerderheid kunnen krijgen daarvoor.

1260

Dan, ja, ik heb nog even nagedacht over het amendement van Forum waar het gaat om het percentage. Dat klinkt heel sympathiek, denk ik, maar ik denk dat we een eindeloze discussie krijgen over: wie is nu belanghebbende? Dat is, denk ik, niet alleen een discussie binnen de organisatie, maar ook in de Staten. Dus wat dat betreft hechten wij aan die vijftienhonderd handtekeningen als concreet getal.

1265

Het amendement van Volt zullen wij steunen.

1270

En ten aanzien van de participatieladder sluit ik me aan bij de beantwoording van de commissaris. Bovendien is het zo dat een aantal participatietrajecten gewoon in de wet gegeven zijn. Zeker als het gaat om de Omgevingswet is dat een zaak die gewoon vastligt in de wet. Daar heb je geen participatieladder voor nodig. Dank u wel, voorzitter.

1275

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan kijk ik verder de zaal rond en is het woord aan de heer Nijkamp, als hij dat wil. Dat wil hij. Bij deze uitgenodigd.

1280

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Waarvoor dank. Dank voor de beantwoording op basis van de inbreng in de eerste termijn. Er zijn vier amendementen ingediend en wij als 50PLUS kunnen ons vinden in amendement A7 en A8 van GroenLinks, Partij van de Arbeid en Volt. En gehoord hebbende de beantwoording van de portefeuillehouder kunnen we niet vóór amendement A10 stemmen van de PVV, de participatieladder – met een heel duidelijke uitleg. Die is er al. Dus daar hoeven we niet een nieuw amendement, ik noem het maar even – mijn woorden – een nieuw circus voor op te tuigen. Dank voor de beantwoording.

1285

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ik kijk naar mevrouw Schneemann of zij het woord wenst te voeren. Dat is niet het geval. De heer Becker? Ook niet. De heer Dessing? Ook niet. Mevrouw Van Aesch? Nee. Mevrouw Bezaan? Nee. Mevrouw Engels? Nee. Zij is er niet eens. De heer Müller. Ook vertrokken. Mevrouw Buit? Mevrouw Uiterwijk? Bij deze het woord aan u.

1290

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Ja, dank u wel, voorzitter. Ten aanzien van de participatieladder hoor ik de commissaris net zeggen dat het eigenlijk al volledig geborgd zit in de participatieverordening. Echter, als ik dan kijk bij artikel 3, uitgangspunten participatie, dan staat er wel dat de provincie duidelijk, tijdig en volledig communiceert over het doel van de participatie en het participatieproces en zorgt voor terugkoppeling in elke fase. Maar daar staat niet expliciet benoemd dat ook, nou ja, wordt meegenomen op welk niveau participatie plaatsvindt. Dus misschien kan de commissaris daar wat meer invulling aan geven, over hoe het college dit uitgangspunt interpreteert. Want als je puur naar de tekst kijkt, dan staat het er formeel niet.

1295

1300

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord, als daar behoefte aan is, aan mevrouw Oulad Hadj van de Partij van de Arbeid. Dat is niet het geval. En Statenlid De Weerdt. Het woord is aan u.

1305

Statenlid **DE WEERDT** (Fractie De Weerdt): Ja, over het uitdaagrecht. Ik had gewoon de angst dat Gedeputeerde Staten met een grote rode pen aan een bureau zou zitten en dat zodra een projectplan ingediend zou worden, ze erop schrijven: goed of fout. Maar gelukkig zeggen GS net dat de inwoner tussentijds prima contact kan vinden met de provincie. Daarom heb ik geen bezwaar om het ontwerp ter consultatie te leggen. Ik hoop oprecht dat er een paar hoogleraren of paar experts van participatie goed input geven en ons verder helpen richting de vaststelling. Dank je wel.

1310

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan heb ik vanuit de tweede termijn van de Staten eigenlijk één specifieke vraag over artikel 3 aan de commissaris, de heer Van Dijk, gehoord. En daarom de vraag aan hem of hij in tweede termijn daarop wil reageren.

1315

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Kijk, in principe – en dat is ook in antwoord op de vraag van mevrouw Uiterwijk – is participatie natuurlijk maatwerk. Bij elk participatieproject hoort dan ook een stakeholdersanalyse. Vervolgens wordt er een participatieplan gemaakt. De uitgangspunten participatie zijn ook vastgelegd in deze

1320

verordening. Het gevolg is dat er goed nagedacht moet worden over de ruimte van invloed, en daarmee ook het participatieniveau. Dat sluit aan bij de ladder. En er moet ook duidelijk, tijdig en volledig worden geïnformeerd, zodat mensen ook in staat zijn om daaraan mee te doen. Lange tijd werd die participatieladder eigenlijk gebruikt om de verschillende niveaus van invloed te aan te geven. Daar leek het een beetje op, als je maar hoger op de ladder was, dat je dan meer invloed had. Nou, in de praktijk sluit dat dus eigenlijk helemaal niet meer aan met over hoe wij over participatie nadenken, omdat participatie veel breder is en in veel meer trajecten op dit moment wordt toegepast.

1325

1330

Informeren, zoals ik u net al zei, ja, dat is ook een stap op die participatieladder. Maar dat is iets wat we sowieso moeten doen. Dat komt in elk project naar voren. Dus in het participatieplan dat hier voorligt, wat aan u wordt voorgelegd, wat u ook vaststelt, daar zult u dus bij ieder beleidsproces moeten kijken of we daadwerkelijk de invulling vanuit de verordening ook terug laten komen in het participatieplan. Nogmaals, dan zijn dus de vragen beantwoord: wie zijn de stakeholders, wie, wat, waar, wanneer? En dat kan dus soms ook betekenen dat je heel

1335

specifieke- De heer Dessing noemde net bijvoorbeeld, als je een klein gebied hebt, waarbij je zegt van, nou, dan kunnen we dus volstaan met niet de hele provincie te laten participeren, dan zetten we heel gericht instrumenten in, zodat we die kleine groep die het echt aangaat aan het woord laten of mee laten denken. En heel belangrijk is – en dat is denk ik ook wel een shift met de participatieladder – dat we het nu veel meer hebben over meedenken, meewerken en

1340

meebeslissen. Dat is eigenlijk de moderne manier van participatie. En de oude manier, de ladder, was op zichzelf best aardig, maar in zichzelf zegt dat nog helemaal niets als je een trede op de ladder benoemt. Het gaat natuurlijk uiteindelijk om het participatieplan. Dat is denk ik het accent wat nu vooral ligt ook in deze verordening dat we – en u zult er wel aan moeten wennen, dat is veel vaker dan in het verleden – vooruitlopend op een beleidsproces ook eerst met elkaar het participatieplan vaststellen. Dat participatieplan geldt dan niet alleen voor GS, maar ook voor uw rol. Want als u besluit voor een bepaald beleidsterrein om de inwoners mee te laten denken, dan zult u ook die gedachten van de inwoners een plek moeten geven op het moment dat u zelf gaat debatteren over het onderwerp.

1345

1350

De **VOORZITTER**: Dat roept nog een vraag of opmerking op van de heer Dessing van Forum voor Democratie. Bij deze.

1355

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. En dank ook aan de commissaris over de heldere uitleg. Ik ga helemaal met hem mee dat, inderdaad, dat maatwerk leveren, dat dat heel belangrijk is, omdat mensen zich dan ook gehoord voelen. Maar dat was precies de reden waarom ik, als het gaat over het burgerinitiatief, daar dus die differentiatie in wilde aanbrengen. Of het nou een percentage is of een schaal, maar om daar in ieder geval te zorgen dat je toch een wat eerlijker verdeling krijgt in dat minimaal aantal handtekeningen. Dus misschien dat de commissaris daar wellicht in een aangepaste vorm toch nog op zou kunnen reflecteren. Ik

1360

probeer het nog een keer.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan de heer Van Dijk voor een reactie.

1365

Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Dank u wel, meneer de voorzitter. Ja, en toch legt u dan wel een heel zware verantwoordelijkheid bij degene die zo'n initiatief wil gaan indienen, want die zal dan moeten aantonen dat hij de juiste mensen heeft benaderd voor het juiste aantal handtekeningen. Het voordeel van het amendement, zoals het nu is aangenomen, is dat dit van vijfduizend – als het aangenomen wordt – naar vijftienhonderd gaat. Dat in feite vijftienhonderd geldige handtekeningen genoeg is. In uw voorstel zouden we discussie kunnen krijgen of degene

1370 die voor mij staat wel degene is- Heeft die de juiste doelgroep benaderd, de juiste stakeholders,
de juiste belanghebbenden? En dat vind ik, eerlijk gezegd, best wel een zware opgave. Dus ik
denk, ik meen, dat wat u bedoelt te zeggen heel erg goed is. Maar dat zou weleens kunnen
betekenen voor degene die wil participeren, dat die veel meer werk moet doen en een bijna
1375 onmogelijke bewijsplicht krijgt. Vandaar dat het eigenlijk veel objectiever is en een duidelijke
norm: vijftienhonderd geldige handtekeningen. Daarmee zult u in ieder geval het initiatief in
behandeling moeten nemen. En dat grijpt dan dus ook in op uw normale agenda. Het is dan een
punt wat natuurlijk niet op uw agenda staat – er wordt op ingegrepen.

1380 De **VOORZITTER**: Dan dank ik de commissaris voor zijn beantwoording in tweede termijn. Dan
kijk ik nog even rond in de zaal of er nog de behoefte is om amendementen aan te passen, of
eventueel nieuwe amendementen of moties in te dienen. Als dat niet zo is, dan gaan we de
beraadslagingen over dit onderwerp afronden, want dan kan dat ook niet meer. Dan gaan wij
door naar agendapunt 9 en vindt de stemming over dit onderwerp plaats aan het einde van de
vergadering.

1385

De discussie wordt gesloten.

9 Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (ontwerpbesluit 22-2026).

1390 De **VOORZITTER**: Agendapunt 9. Dat gaat over het initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn
voor iedereen. Aan de orde is dus dat initiatiefvoorstel. Dat initiatiefvoorstel is ingediend door de
heer Mülder van D66, mede namens de fracties van GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren,
VVD en BBB. Dit voorstel heeft als doel om het Provinciaal Regenboog Stembusakkoord van 2023
verder uit te voeren.

1395

Tijdens de bespreking in de commissie Bestuur van 18 mei jongstleden zijn de volgende
kernpunten aan bod gekomen, namelijk er is brede steun voor het initiatief en erkenning van het
belang van inclusie, veiligheid en gelijke rechten voor LHBTIQA+-personen. Benadrukt wordt dat
voortzetting en versterking van bestaand beleid nodig is omdat verworven rechten niet
1400 vanzelfsprekend zijn. Er is waardering voor de provinciale rol als verbinder en aanjager met
nadruk op samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties. Er is verzocht om
het beleid ook in de praktijk te laten landen bij verschillende doelgroepen, waaronder jongeren
en ouderen. Over de toepassing van voorwaarden, zoals inclusiviteit bij subsidieverlening, is
benadrukt dat er aandacht moet zijn voor duurzame organisatie-inzet en capaciteit, maar
1405 tegelijkertijd wordt gevraagd om voorzichtigheid, omdat verenigingen het aan moeten kunnen.

Gedeputeerde Staten hebben de volgende toezeggingen gedaan tijdens de behandeling in de
commissie. Dat betrof namelijk dat GS benadrukken dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn
voor lokaal inclusiebeleid. De provincie wil daarom een nieuwe bijeenkomst organiseren met
gemeenten, om met hen in beeld te brengen waar behoefte aan bestaat en op welke wijze de
provincie daarop, passend bij haar rol, kan aansluiten. De aandacht voor de oude doelgroep in
het kader van wonen en zorg wordt meegenomen bij deze bijeenkomst. GS zullen de uitkomsten
en eventuele vervolgstappen naar aanleiding van het overleg met gemeenten per brief
terugkoppelen aan de commissie.

1415

Dan nodig ik allereerst de heer Mülder uit om het initiatiefvoorstel toe te lichten in eerste termijn.
Daarnaast mag hij naast mij plaatsnemen. Het woord is bij deze aan de heer Mülder.

Eerste termijn Provinciale Staten

1420 De heer **MÜLDER** (D66): Ik zat nog te bedenken dat de wijziging van spreekgestoelte- Dat
volgens mij bij initiatiefvoorstellen in andere gremia mag je dan weer aan die kant gaan staan,
toch? Maar laten we het voor het beeld makkelijk maken dat ik toch aan deze kant blijf staan.

1425 Meneer de voorzitter, dank u wel. Vandaag dien ik met trots dit initiatiefvoorstel in. Een voorstel
dat tot stand is gekomen dankzij het harde werk van mijn fractiegenoot Wesley van der Heijden,
samen met GroenLinks en PvdA. Omdat de regels van deze Staten niet toestaan dat een
commissielid zelf een initiatiefvoorstel indient, heb ik de eer om dit vandaag te mogen doen
namens hem – samen met GroenLinks en PvdA.

1430 Voor mij is dit voorstel ook persoonlijk belangrijk, want die inclusieve samenleving begint vooral bij de mensen waar deze samenleving al een stuk vanzelfsprekender voor is. In een bestuurslaag als de onze lijken dit soort onderwerpen soms ver weg te zijn. Toch hebben wij een verantwoordelijkheid. Niet alleen omdat wij een voorbeeldfunctie hebben richting gemeenten en inwoners, maar ook omdat we zelf een publieke organisaties zijn. Een organisatie die beter
1435 functioneert wanneer verschillende achtergronden, ervaringen en perspectieven vertegenwoordigd zijn. Diversiteit en inclusie is geen doel op zich, maar helpen ons bij het maken van betere besluiten in deze provincie voor de Noord-Hollanders. Daarom ben ik trots dat er vandaag een breed voorstel ligt, met ook brede steun. Ik ben er ook trots op dat wij, wanneer wij volgend jaar opnieuw worden uitgenodigd, hopelijk, voor een debat van het COC, kunnen
1440 laten zien dat onze handtekening onder het Regenboog Stembusakkoord niet slechts symbolisch was, maar daadwerkelijk heeft geleid tot concrete stappen in Noord-Holland. Want uiteindelijk gaat het erom dat iedereen in Noord-Holland zichzelf kan zijn. Niet alleen in woorden, maar ook in de praktijk. Ik dank u wel.

1445 De **VOORZITTER**: Dan mag u naast mij plaatsnemen, ter rechterzijde. Ja, dat is echt zo. Ik zou zeggen: geniet van dit bijzondere moment.

Dan lees ik even, voor de goede orde, de opstelling voor van het aantal sprekers dat zich gemeld heeft en geef ik daarna het woord aan Statenlid Bwefar, die zich inderdaad gemeld heeft als spreker. Daarnaast ook mevrouw Ten Ham, mevrouw Schneemann. Even kijken. Ik ga de volgorde af van sprekers. Het staat een beetje door elkaar. Mevrouw Van Aesch, de heer Becker, de heer Boer, de heer Nijkamp, mevrouw Bezaan, mevrouw Engels, mevrouw Buit en mevrouw Uiterwijk. Het woord is aan Statenlid Bwefar, GroenLinks.

1455 Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Wat een voorrecht om vandaag, samen met zeven partijen, dit initiatiefvoorstel 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen' te mogen indienen. Al helemaal op 1 juni, de eerste dag van Pride-maand. Het voorstel is uitgebreid besproken in de commissie Bestuur en daarom houd ik het hier wat korter. Ik wil beginnen met aangeven hoe fijn ik het vind dat wij als Provinciale Staten samen onze provincie inclusiever
1460 willen maken.

Ik ben gewoon zenuwachtig. Dat is helemaal niet nodig. Wat grappig. Ik merk dat ik- Sorry. Ik ben er gewoon.

1465 Ik vind het dus heel erg fijn dat wij samen, als Provinciale Staten, de provincie inclusiever, fijner en toegankelijker willen maken voor al onze inwoners, zodat iedereen in veiligheid kan zijn wie hij is. Belangrijk hierbij is om te zeggen dat wij gemeenten natuurlijk geen beleid kunnen opleggen.

1470 Maar wat wij wel kunnen doen, is actief het regenboognetwerk opzetten, al dan niet in samenwerking met Movisie of andere partijen. Zo kunnen wij als provincie de gemeenten handvatten aanreiken en hoeven zij zelf daar geen capaciteit voor vrij te maken.

Een ander belangrijk voordeel hiervan, vinden wij, als wij zelf het voortouw nemen, is dat op deze manier de provincie zelf ook expliciet aandacht kan besteden aan de kwetsbare groepen. Net als 50PLUS hebben wij daarbij in ons voorstel ook de ouderen genoemd. En expliciet de ouderen, want zo moeten zij soms, bijvoorbeeld in verzorgingstehuizen, terug in de kast omdat zij te maken krijgen met discriminatie. Maar naast de ouderen noemen wij ook expliciet de jongeren, de bi-plussers, transgenderpersonen, intersekse personen en mensen die te maken hebben met
1480 interseksuele discriminatie. Al deze groepen hebben het nodig dat er expliciet aandacht voor hen is. Als indienende partijen willen wij daarom een Noord-Hollandse aanpak met de provincie als touwtrekker. Dank u wel.

1485 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Ten Ham van Partij van de Arbeid.

Mevrouw **TEN HAM** (PvdA): Ja, dank, voorzitter. We bespraken dit initiatiefvoorstel de dag na IDAHOBIT. Dat was op 17 mei. Waarom 17 mei, zul je je afvragen. Op die datum in 1990 haalde de Wereldgezondheidsorganisatie, de WHO, homoseksualiteit pas officieel van de lijst van

1490 gehanteerde ziektes. Tot die tijd stond homoseksualiteit namelijk nog genoteerd als psychische
aandoening. Dat was twee weken geleden. Vandaag is ook een bijzondere dag – er is al even aan
gerefereerd – omdat wereldwijd Pride Month van start is gegaan, waarin we vieren en herdenken.
Want zowel 17 mei als het Regenboog Stembusakkoord van het COC heeft laten zien dat we tot
1495 vandaag dan ook indienen met zoveel partijen, is hoopvol. De route hiernaar toe was ook
hoopvol.

We doen al heel veel mooie dingen. Er lopen al heel veel waardevolle initiatieven. Uit de
ondersteuning die we kregen, bleek ook dat er al heel veel kennis in huis is. Soms zichtbaar,
1500 maar ook heel vaak ongezien werk.

De zorgvuldigheid waarmee GS ook deze verantwoordelijkheid dragen, waardeer ik enorm. Ik ben
me ervan bewust dat het absoluut niet vanzelfsprekend is.

1505 Ik dank ook graag mijn mede-indieners, de allies, die soms naast ons komen staan of zitten.
Grote waardering voor. 'Verenigd in verscheidenheid', zo zou ik deze samenwerking willen
omschrijven. Het was heel leerzaam. En het resultaat mag er zijn. Ik dank vanzelfsprekend ook de
Partij voor de Dieren.

1510 Dan nu, voorzitter, ik hoop dat de kleine Wesley, Bwefar, Paul en Marloes in onze provincie ook
actief worden, maar niet meer dergelijke initiatieven hoeven in te dienen, doordat we hen
veiligheid, gewenste zichtbaarheid, liefde, identiteit en alle voorwaarden voor een gelijkwaardig
leven met grootse dromen samen hebben weten te borgen. Dank.

1515 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan is het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank, voorzitter. Een provincie waar iedereen zichzelf kan zijn,
dat klinkt vanzelfsprekend, maar dat is het helaas nog steeds niet. Al jaren laten onderzoeken
zien dat veel mensen uit de regenbooggemeenschap zich minder veilig voelen, vaker te maken
1520 krijgen met discriminatie en niet overall open durven of kunnen zijn over wie zij zijn. Dat raakt
aan iets fundamenteels: vrijheid en gelijke kansen voor iedereen. Juist daarom vindt Volt het
belangrijk dat de aandacht voor de regenbooggemeenschap niet afhankelijk is van politieke
keuzes, maar structureel wordt geborgd in beleid. Dit voorstel biedt daarvoor voor ons een
waardevol karakter. Het helpt gemeenten, maatschappelijke organisaties en de provincie om
1525 samen te werken aan veiligheid, zichtbaarheid en inclusie.

Voor Volt is dit geen symbolisch onderwerp. Het gaat over de vraag of iedereen in Noord-Holland
volwaardig kan meedoen. Daarom steunen wij deze inzet om de ambities uit het Regenboog
Stembusakkoord verder vorm te geven en zijn we blij met onze handtekening onder dit
1530 initiatiefvoorstel. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan is het woord aan mevrouw Van Aesch van Partij voor de
Dieren.

1535 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Voorzitter, seksuele diversiteit komt voor bij vijftienhonderd
soorten. Van spinnen tot vissen, en van vogels tot zoogdieren. De natuur is een waar feest van
diversiteit. Onze fractie is er dan ook trots op dat wij een regenboogprovincie zijn, en dat wij
deze diversiteit jaarlijks uitbundig vieren. Dit jaar zelfs met een Noord-Hollandse boot waar alle
provincies zijn uitgenodigd tijdens de World Pride 2026. We hopen uiteraard dat zij hier allen bij
1540 aanwezig zijn.

De Partij voor de Dieren waardeert de inzet van de provincie op inclusie en diens reactie op de
meeste voorstellen uit het initiatiefvoorstel 'Laat de Regenboog er zijn voor iedereen', die wij
medeondertekend hebben. Want voor onze fractie is het belangrijk dat LHBTIQA'ers veilig kunnen
1545 meedoen, volledig moeten kunnen meedoen en zichzelf kunnen zijn. Wij hopen dan ook dat de
provincie het voortouw blijft nemen en in de toekomst een extra stapje zet om onze mooie
regenboogprovincie nog inclusiever te maken.

1550 Dat zou een mooi vervolg zijn ter nagedachtenis aan onze collega en Statenlid Ellinoor Jorna die drie jaar geleden – mede met D66, Partij van de Arbeid en GroenLinks – de app-groep Rainbow Warriors opzette als startschot voor dit initiatiefvoorstel. Wij vinden het dan ook bijzonder dat we, op de dag waarop we haar herdenken, dit initiatief Initiatiefvoorstel waarschijnlijk aannemen. Dank u wel.

1555 De **VOORZITTER**: Dank voor uw woorden. De heer Becker van BBB, aan u het woord.

1560 De heer **BECKER** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Ja, het is eigenlijk te gek dat we het erover moeten hebben, want het zou eigenlijk vanzelfsprekend moeten zijn. Maar helaas leven we nog steeds in een periode dat dat nog niet vanzelfsprekend is. Daarom dank aan D66 voor het initiatief in dit voorstel, samen met anderen. En ziet ook BBB het initiatiefvoorstel binnen de bestaande beleidskaders als een waardevolle bijdrage aan het realiseren van een inclusieve provincie. Voor BBB is het wel belangrijk dat bij de punten vier en vijf van het besluit, juist om inclusiviteit te bevorderen, de kwaliteit van de persoon leidend is bij invulling van gevraagde functies.

1565 De motie – met dank aan initiatiefnemer CDA, met als dictum ‘bij de uitvoering van het Regenboog Stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen’ – dus niet extra lasten op te leggen – steunen wij en dienen wij mede in. Dus dank, voorzitter.

1570 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Boer van de VVD.

1575 De heer **BOER** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Afgelopen zaterdag was ik aanwezig bij de Gay Pride in Alkmaar. Ik was trots dat ik mee mocht varen op een boot daar. Niet alleen omdat ik zelf homoseksueel ben, maar juist omdat ik volksvertegenwoordiger ben en ik het belangrijk vind dat we zichtbaar zijn en dat we staan voor de rechten van onze gemeenschap. Ik vond het ook ontzettend mooi om te zien dat langs de kant ontzettend veel jonge gezinnen zaten, want het is belangrijk om bij de opvoeding al mee te geven dat iedereen gelijk is en dat je verliefd kan worden op wie je wil. Daarom brede steun voor dit initiatiefvoorstel, en dank uiteraard aan D66. Ook wij hebben de motie van het CDA mede-ingediend. Dus ook steun daarvoor.

1580 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan ga ik door naar de heer Nijkamp van 50PLUS.

1585 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. 50PLUS wil nogmaals de initiatiefnemers van het voorstel hartstikke dank zeggen voor hun inbreng.

1590 Wat is onze zienswijze in het kader van de voorliggende initiatiefnota? Onze fractie staat voor gelijkwaardige behandeling van alle inwoners van Noord-Holland, ongeacht achtergrond, seksuele genderidentiteit of leeftijd. In deze steunen wij de richting van dit voorstel. Discriminatie hoort gewoon niet thuis in deze provincie. Maar omdat net met de inbreng ook al aangegeven werd dat ook ouderen worden meegenomen in dit voorstel, is een bepaald stukje wat wij misten – de ouderen – net benoemd. Die worden meegenomen. Dus daar zijn we ook heel content mee.

1595 Wel blijven we nog wel met een vraag zitten of het college bij de uitvoering van deze initiatiefnota bereid is verbinding te leggen met het beleid van wonen met zorg en ouderenzorg, zodat dit voorstel niet alleen blijft bij subsidies en netwerken, maar de mensen bereikt waar je het werkelijk voor wilt gaan doen. We hadden gezegd: we willen een motie indienen. Die hebben we ook ingediend. Die willen we intrekken op basis van datgene wat net gezegd is, want dat verwoordt datgene wat wij in onze motie ook hadden neergezet. We zijn ook, nogmaals, bereid om de initiatiefnota te ondersteunen en te ondertekenen als 50PLUS. Dank u wel.

1600 De **VOORZITTER**: Dank. Ik begrijp uit uw woorden dat u eerder een aankondiging voor een motie heeft gedaan, en dat u die motie nu niet gaat indienen en dat daarmee de zaak af is.

1605 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Die is al ingediend, maar die is ingetrokken.

De **VOORZITTER**: Hij is niet in dit debat ingediend. Volgens mij is die van tevoren aangekondigd, maar zal die niet worden ingebracht. Dank. Dank voor die verheldering.

1610 Dan gaan we door naar mevrouw Bezaan van de PVV.

Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Voorzitter, ik zie af van spreektijd. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dat mag.

1615

Mevrouw Engels van het CDA.

1620 Mevrouw **ENGELS** (CDA): Voorzitter, dank aan D66, GroenLinks en Partij van de Arbeid om met dit initiatiefvoorstel verder uitwerking te geven aan het Regenboog Stembusakkoord. Acceptatie, gelijke rechten en veiligheid willen we voor iedereen. Voor het CDA is het belangrijk dat iedereen kan zijn wie zij, hij of hun is. Tegelijkertijd zien we dat LHBTI+-personen steeds vaker te maken krijgen met uitsluiting en onveiligheid. De cijfers in dit initiatiefvoorstel bevestigen dat helaas opnieuw. Dat is onacceptabel. Wij vinden dat de politiek de verantwoordelijkheid heeft om daar iets aan te doen. Daarom heeft het CDA, ikzelf, in 2023 ook het Regenboog Stembusakkoord ondertekend.

1630 We zijn natuurlijk ook de partij van de verenigingen. Juist daarom vinden we het goed dat dit initiatiefvoorstel nadrukkelijk aandacht heeft voor verenigingen. Verenigingen zijn de plekken waar ontmoeting centraal staat en waar iedereen welkom zou moeten kunnen zijn en zich ook veilig moet voelen. Helaas is dat nog niet altijd vanzelfsprekend. Inclusie binnen verenigingen verdient daarom ook blijvende aandacht. Volgens het CDA bevorderen we die inclusie binnen verenigingen het beste door samenwerking, bewustwording en ondersteuning. Daarom plaatsen wij wel een kanttekening bij het voorstel om inclusievoorwaarden te koppelen aan subsidieverlening. Wij willen voorkomen dat verenigingen worden geconfronteerd met extra regeldruk die het moeilijker maakt om aanspraak te maken op subsidies. Veel verenigingen draaien op de inzet van vrijwilligers die zich met hart en ziel inzetten voor hun club, vereniging of buurthuis. Tegelijkertijd hebben veel verenigingen beperkte financiële middelen en zijn zij, bijvoorbeeld voor de verduurzaming van hun accommodaties, afhankelijk van provinciale steun. Juist daarom moeten we zorgvuldig omgaan met nieuwe voorstellen en administratieve lasten. Wij hopen daarom dat de uitvoering van dit initiatiefvoorstel bijdraagt aan meer inclusie binnen verenigingen, zonder dat daarbij de administratieve druk op verenigingen wordt vergroot. Op dat punt dienen wij dan ook samen met JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS een motie in met het volgende dictum: "Bij de uitvoering van het Regenboog Stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen, en gaan over tot de orde van de dag".

1645

Motie 56-1 juni 2026

Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

1650

Constateerend dat:

- *Het initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord bevestigt hoe belangrijk het is om de acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBTIQ+ personen in Noord-Holland te bevorderen;*
- *Het initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord oproept tot meer aandacht voor inclusie bij verenigingen in Noord-Holland;*
- *Verenigingen een cruciale rol spelen als ontmoetingsplek waar iedereen zich welkom moet kunnen voelen;*
- *Verenigingen veelal draaien op vrijwilligers met beperkte budgetten en deels afhankelijk zijn van provinciale subsidies.*

1655

1660

Overwegende dat:

- *Het belangrijk is dat verenigingen zich bewust zijn van inclusie en sociale veiligheid voor LHBTIQ+-personen;*
- *Draagvlak voor inclusie het best ontstaat door samenwerking, bewustwording en ondersteuning in plaats van extra administratieve verplichtingen;*

- 1665
- *Nieuwe voorwaarden in subsidietrajecten voor verenigingen zo laagdrempelig mogelijk moeten worden vormgegeven;*
 - *Een te zware administratieve last voor verenigingen een drempel kan vormen om aanspraak te maken op provinciale subsidies, zoals verduurzamingsubsidies.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1670
- *Bij de uitvoering van het Regenboog stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 1675
- Ondertekening: Ruth Engels (CDA), Kelly Uiterwijk (JA21), Jeroen Boer (VVD), Michel Becker (BBB), Sijmen Mulder (D66) en Rob Nijkamp (50PLUS).*

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan maak ik die motie onderdeel uit van de beraadslagingen en ga ik door naar mevrouw Buit van de ChristenUnie voor haar inbreng.

- 1680
- Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank. Ook dank voor het indienen van het initiatiefvoorstel. Voor de ChristenUnie – het zal u niet verbazen – is naastenliefde erg belangrijk, ook als die anders anders is dan jijzelf. Inclusie van mensen die anders zijn qua gender, achtergrond, geloof, et cetera, vinden we dan ook erg belangrijk. Daarom vinden we dat de provincie in haar taken rekening moet houden met inclusie en zelf ook een inclusieve organisatie moet zijn. We vinden
- 1685
- dat er wel goed gekeken moet worden naar waar dit past. Daarom steunen we ook het voorstel van het CDA, zodat er geen extra regeldruk komt, maar dat er toch gewerkt wordt aan inclusie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dat brengt mij tot mevrouw Uiterwijk van JA21.

- 1690
- Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Zo vaak zien we niet een initiatiefvoorstel in de Staten. Dat is ook veel werk. Dus aan de indieners: dank daarvoor. Ik vind het mooi om te zien hoe jullie dit uitgewerkt hebben.

- 1695
- Ik zit eigenlijk hetzelfde als de BBB erin: gelijkheid en acceptatie is voor ons zo vanzelfsprekend, die vrijheid is zo vanzelfsprekend, dat het niet meer nodig zou moeten zijn anno nu om dit soort voorstellen in te dienen. Alleen, ook wij kennen helaas de signalen waarin het in de praktijk nog anders is. Dus, ja, we worstelen er wel een beetje mee of nou inderdaad de provincie daar dan zo'n rol in moet spelen. Maar tegelijkertijd kunnen we niet ontkennen dat het helaas nog steeds
- 1700
- in sommige gevallen nodig is. Daarom zullen wij dit voorstel ook ondersteunen.

- 1705
- Wel delen we de zorgen die door een aantal partijen geuit zijn over de regeldruk voor verenigingen en evenementen. Wij vinden het inderdaad wel belangrijk dat het geen belemmering wordt voor verenigingen en voor evenementen bij het aanvragen van een subsidie. Dat het niet onnodig complex wordt. Daarom dienen we de motie van het CDA ook mede in, die dit volgens mij ook voldoende ondervangt. Dus met die motie steunen wij dit voorstel. Dank u wel.

- 1710
- De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan kijk ik naar de commissaris, de heer Van Dijk, voor eventuele reflecties. Ik heb één vraag gehoord, als het goed is, vanuit de fractie van 50PLUS. En geef ik het woord aan u om daarop te reageren.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

- 1715
- Commissaris van de Koning **VAN DIJK**: Ja, dank, meneer de voorzitter. Ik wil ook de initiatiefnemers ontzettend danken, maar ook voor de gesprekken die wij vooraf hebben gehad, voordat het voorstel werd ingediend, waarbij we met elkaar hebben gesproken over de noodzaak – helaas dat het nodig is – dat dergelijke initiatieven worden genomen. Maar ik moet u zeggen, er staat hier ook – en dan zet ik mijn pet op als voorzitter van deze Staten – ook wel een trotse voorzitter dat we dergelijke voorstellen hier met elkaar op deze manier kunnen bespreken.

- 1720
- Over de motie ten aanzien van de administratieve druk, ja, kan ik alleen maar instemmen. Ik weet dat ook mijn collega, gedeputeerde Olthof, in zijn diversiteits- en inclusiebeleid ten aanzien van verenigingen- Dat gaat nog veel verder. Het gaat ook over veiligheid in kledkamers en allerlei onderwerpen die daar een heel belangrijke rol bij spelen. Daar mogen regels of administratieve

1725 lastendruk niet bij in de weg staan. Dus het feit dat u dat bij deze motie nog een keer zal benadrukken, dat stemt mij eigenlijk ook wel heel erg positief.

1730 Volgens mij gaf Statenlid Bwefar heel goed ook het antwoord naar 50PLUS, waar geen motie is ingediend. Maar natuurlijk is dit een inclusief voorstel. Het zou juist heel fout zijn als we één specifieke doelgroep eruit halen, want daarmee maken we eigenlijk: ja, wat dan met die anderen?

1735 Dus ik ben eigenlijk heel blij dat we dit voorstel hebben. Dit grijpt ook aan en past ook eigenlijk heel erg goed in het beleid wat we binnen de provincie al een aantal jaren voeren. Dat is divers, dat is inclusief. Maar het is ook goed om elkaar daar continu scherp in te houden, want ook daarin zie je dat soms, onbedoeld, je toch nog wel eens misschien een misser maakt. Dan is het fijn dat we elkaar daarop wijzen. Dus ik ben blij met dit voorstel. Mede namens het college kunnen wij dit initiatiefvoorstel heel erg steunen – maar ik heb geen stemrecht.

1740 De **VOORZITTER**: Je kunt niet alles hebben in deze wereld. Dank voor die beantwoording. Dan kijk ik als eerste even aan de rechterzijde van mij voor een start van de tweede termijn. Het woord aan de heer Mülder voor aanvullende reflecties.

Tweede termijn Provinciale Staten

De heer **MÜLDER** (D66): Ik heb geen aanvullende reflecties.

1745 De **VOORZITTER**: Dan ga ik door naar volgende op de lijst. Is er überhaupt behoefte aan een tweede termijn? Ja, dat is het geval. Heel kort? Nou, dat is een mooie belofte. Statenlid Bwefar van GroenLinks.

1750 Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil vooral iedereen heel erg bedanken dat iedereen zo meegaat met deze initiatiefnota. Dat is de samenwerking die we hebben gehad met elkaar, ook met GS, de voorbereiding met de organisatie en heel veel dank aan iedereen voor deze steun. Dit is echt een heel mooie dag en speciaal, nogmaals, op 1 juni. Dank jullie wel.

1755 De **VOORZITTER**: Dank daarvoor. Ik ga gewoon even het lijstje af. Ik kijk mevrouw Ten Ham aan van de Partij van de Arbeid voor het woord. Dat niet het geval. Mevrouw Schneemann? Niet. Mevrouw Van Aesch? Niet. De heer Becker? De heer Boer? De heer Nijkamp? Even kijken, hoor. Mevrouw Bezaan denk ik niet. Mevrouw Engels? Mevrouw Buit? En mevrouw Uiterwijk ook niet.

1760 Dan zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen. Dan dank ik de heer Mülder in het bijzonder, en natuurlijk ook de hele groep die aan dit initiatiefvoorstel heeft gewerkt om dit hier te bespreken. Dus dank daarvoor.

1765 De heer Mülder mag terug naar zijn plaats. Ik zal u snel gaan volgen overigens naar de mijne. De beraadslagingen over dit onderwerp zijn immers daarmee afgerond.

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Daarmee kan de vergaderorde weer worden geleid door uw vaste voorzitter.

1770 *Voorzitter: commissaris van de Koning de heer Van Dijk*

De **VOORZITTER**: Ik dank de vicevoorzitter.

1775 Is er behoefte aan een kleine pauze? Ik stel voor dat we even vijftien minuten pauze nemen. Dus 15.55 uur terug in deze zaal.

Schorsing van 15.39 uur tot 15.58 uur.

1780 **10 Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (voordracht 26-2026).**

- 1785 De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken plaats te nemen in de bankjes, de stoelen. Dan heropen ik de Statenvergadering van 1 juni 2026. Aan de orde is agendapunt 10. Dat is de Ontwerpbegroting 2027 en de Jaarstukken van 2025 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds. Het Rijk heeft in 2012 het Waddenfonds gedecentraliseerd naar de drie Waddenprovincies Friesland, Groningen en Noord-Holland. Dat fonds is verantwoordelijk voor het verlenen van subsidies die passen binnen de hoofddoelen van natuur en duurzame economische ontwikkeling van dit fonds.
- 1790 Er zijn tijdens de commissie Landelijk Gebied van 11 mei een aantal kernpunten aan bod gekomen. Meerdere fracties hebben aandacht gevraagd voor de balans tussen ecologie en economie binnen het Waddenfonds, en in hoeverre natuurherstel voldoende centraal staat binnen de huidige projectfinanciering. Door verschillende fracties is gewezen op het belang van structurele samenwerking tussen de drie Waddenprovincies en een langetermijnvisie op de toekomst van de Waddenzee.
- 1795
- 1800 Een aantal sprekers hebben zich gemeld. Dat is mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, mevrouw Sibbenga van de BBB, mevrouw Jansen van D66, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, de heer Roosendaal van de VVD. Wacht even. De heer Roosendaal van de- Er staat twee keer 'VVD'. Mevrouw Bakker of de heer Roosendaal? Meneer Roosendaal. Bijna was het gelukt. En de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid. Ben ik iemand vergeten of heeft iemand zich nog niet aangemeld? Nee. Dan geef ik als eerste het woord bij agendapunt 10 aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.
- 1805 Nee, bij deze voorzitter mag je ook rechts.
- Eerste termijn Provinciale Staten*
- 1810 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Het Waddenfonds is onder andere bedoeld om de Waddenzee als UNESCO-werelderfgoed te herstellen en te versterken.
- [...] Ja, maar als jullie stil zijn, dan horen jullie mij ook beter.
- 1815 Maar deze jaarstukken laten een ongemakkelijk beeld zien. In 2025 ging slechts 34 procent van de subsidies naar ecologie, 66 naar economie. Dat wijkt, net als eerdere jaren, opnieuw fors af van de afgesproken vijftig/vijftig-verdeling. Als we kijken naar de inhoud, wordt het nog schever. Slechts 4,7 procent ging naar natuur, terwijl bijvoorbeeld recreatietoerisme en energieprojecten samen een groot deel opslokken van het deel dat bedoeld is voor natuur. Voorzitter, het grootste deel van het geld gaat dus niet naar natuurherstel, maar naar economische activiteiten. De impact op de natuur is daarmee veel te beperkt.
- 1820 Dan even los van deze cijfers: de natuur van de Waddenzee is nog altijd in kritieke toestand. Natuurherstel is hard nodig. Neem dus uw verantwoordelijkheid, wil ik de fracties meegeven. Die gaat in dit geval verder dan onze provincie alleen, maar is als werelderfgoed universeel. De natuur trouwens ook.
- 1825 Het Waddenfonds stelt in hun eigen jaarverslag nota bene dat de balans over de totale looptijd wel wordt gehaald. Maar dat is niet controleerbaar en er zijn geen criteria opgesteld. Projecten worden namelijk toegerekend op basis van niet transparante en deels subjectieve criteria. Economische projecten met een groen randje kunnen zelfs als ecologisch worden meegeteld. De vijftig/vijftig-verdeling wordt dus een papieren werkelijkheid.
- 1830 Het probleem gaat verder dan alleen de verdeling. De jaarstukken laten zien dat het fonds niet kan aantonen wat het effect is op de natuur. Met andere woorden, we geven honderden miljoenen uit zonder te weten of de natuur er beter van wordt, maar eigenlijk ook zonder te weten wat de economische effecten werkelijk zijn. En dat terwijl de natuur nog altijd onder druk staat. En dat ook, terwijl we dit in 2018 ook al wisten op basis van een onderzoek van onze eigen rekenkamer. Projecten worden als ecologisch gepresenteerd, terwijl natuurherstel nauwelijks aantoonbaar is. Projecten die toerisme vergroten met mogelijk extra verstoring, kennisprojecten zonder directe natuurimpact, zonder opvolging, en initiatieven die zelfs meer druk op het gebied kunnen veroorzaken. Tegelijkertijd worden ook projecten gefinancierd die helemaal niets met natuurherstel te maken hebben. Of sterker nog, projecten die tot verslechtering van de
- 1835
- 1840

1845 natuurwaarden leiden. Miljoenen naar uitbreiding van de kokkelteelt, miljoenen naar twee bruggen in Dokkum voor de watersport, terwijl deze worden genoteerd als ecologische projecten. Slechts enkele voorbeelden. Kunnen GS dit ons uitleggen? Kunnen de Statenleden die ons vertegenwoordigen in het bestuur ons dat uitleggen?

1850 Een eerder aangenomen motie dat economische projecten alleen steun krijgen als ze aantoonbaar bijdragen aan natuurdoelen, zien we nergens terug in monitoring of evaluatie. Wij vinden dat zorgelijk, want beleid zonder toetsing is beleid zonder richting. Wij herinneren het Waddenfonds er graag aan wat die richting zou moeten zijn, en daarom dienen wij een amendement in. Wij vragen om een zienswijze op de Begroting 2027, met als doel om in de resterende looptijd alsnog bij te dragen aan de vijftig/vijftig-verdeling. Ik zal het amendement opnoemen: "Om het ontwerpbesluit 1, geen zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waterfonds, te wijzigen in "1, een zienswijze in te dienen op de Ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds, inhoudende dat Provinciale Staten van Noord-Holland het Waddenfonds verzoeken om in de resterende looptijd van het fonds actief bij te dragen aan herstel van de vijftig/vijftig-verdeling tussen ecologie en economie bij toekenningen van gelden; en 2, voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren vast te stellen, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden; en 3, Provinciale Staten te informeren over de ingediende zienswijzen en de opvolging daarvan, inclusief de wijze waarop invulling wordt gegeven aan bovengenoemde punten." Einde van het dictum.

1865 **Amendement 11-1 juni 2026**
Zienswijze Waddenfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Besluit:

Bovengenoemd ontwerpbesluit:

1870 1. *Geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.*

Te wijzigen in:

1875 1. *Een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds, inhoudende dat Provinciale Staten van Noord-Holland het Waddenfonds verzoeken om in de resterende looptijd van het fonds actief bij te dragen aan herstel van de 50/50-verdeling tussen ecologie en economie bij toekenningen van gelden;*

1880 2. *Voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren vast te stellen, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden;*

3. *Provinciale Staten te informeren over de ingediende zienswijze en de opvolging daarvan, inclusief de wijze waarop invulling wordt gegeven aan bovengenoemde punten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

1885 *Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren)*

Toelichting

1890 *Vooropgesteld, het Waddenfonds (€ 800 mln) is in 2006 ingesteld door het Rijk om ecologische schade door gaswinning onder de Waddenzee te compenseren en om te investeren in natuurbehoud. Door een amendement in de Tweede Kamer is dit teruggebracht tot een 50-50-verdeling ecologie-economie. Waarbij de economische projecten 'de ecologie niet mogen schaden'.*

1895 *De Jaarstukken 2025 van het Waddenfonds laten zien dat van de in 2025 verleende subsidie 34% ging naar ecologie en 66% naar economie¹. Dit terwijl de afspraak een 50/50-verdeling is. Het Waddenfonds claimt weliswaar dat die balans 50-50 wordt gehaald, maar dit is op geen enkele manier is te controleren, omdat de toerekening naar projecten niet transparant is en ook de monitoring faalt. Dit wordt bevestigd door meerdere onderzoeken.*

1900 *Ook is op geen enkele wijze gemonitord hoe de aangenomen motie³ 'een impuls voor de Waddenzee' - waarin is opgeroepen om alleen nog gelden toe te kennen aan programma's en projecten met hoofddoel C (economie) wanneer deze óók een duidelijke bijdrage leveren aan het*

realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) - is uitgevoerd.

1905 *De Waddenzee is om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied en is daarom uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed. Tegelijkertijd verkeert de natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en is natuurherstel hard nodig.*

Ons voorstel om dit amendement uit te voeren is:

- 1910 a. *Om in de resterende looptijd van het Waddenfonds (1,5 jaar) prioriteit te geven aan projecten met hoofddoel A en B (natuur- en landschapswaarden en het verminderen van externe bedreigingen), en*
- b. *Om alleen nog middelen toe te kennen aan projecten met hoofddoel C (economie) indien deze aantoonbaar en meetbaar bijdragen aan natuurherstel, en deze bijdrage expliciet en*
- 1915 *onderbouwd is vastgelegd;*
- c. *Projecten zonder directe en aantoonbare bijdrage aan natuurherstel – waaronder in ieder geval toerisme-, cultuur-, leefbaarheids- en kennisprojecten zonder directe natuurimpact – niet langer worden meegeteld als ecologische bestedingen;*
- d. *Voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren*
- 1920 *worden vastgesteld, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden.*

Mevrouw HAAS (PvdD): We vragen dus voor volgend jaar transparantie in de toerekening van projecten, meetbare ecologische resultaten per project en een helder onderscheid tussen natuurherstel en andere doelen. En vooral een duidelijke prioriteit voor natuurherstel zonder de economische component daarin tekort te doen. Omdat de prioritering van natuurherstel, ook bij economische projecten, tot nu toe niet is gebeurd, niet duidelijk is of gefinancierde projecten impact hebben op de natuur en omdat er geen zichtbaar gehoor gegeven is aan het advies van onze Rekenkamer om de geadviseerde transparantie door te voeren, dienen wij ook nog een motie in met als dictum: "Wij verzoeken GS zich in te zetten voor een onafhankelijke

1925 *eindevaluatie van het Waddenfonds, en gaan over tot de orde van de dag."*

1930

Motie 57-1 juni 2026 Evaluatie Waddenfonds

1935 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:*

- *Het Waddenfonds (€ 800 mln) in 2006 is ingesteld door het Rijk om ecologische schade door gaswinning onder de Waddenzee te compenseren en om te investeren in natuurbehoud;*
 - *Dit is teruggebracht tot een 50-50%-verdeling ecologie-economie, waarbij de economische projecten 'de ecologie niet mogen schaden'.*
- 1940

Overwegende dat:

- *De Randstedelijke Rekenkamer in 2018 al concludeerde dat de monitoring en informatievoorziening tekortschiet (PS krijgen onvoldoende inzicht), er onvoldoende zicht is op effectiviteit (niet duidelijk is wat projecten opleveren) en er risico is op versnippering van middelen (veel losse projecten, weinig samenhang);*
 - *Dit wordt bevestigd door meerdere onderzoeken;*
 - *Het Waddenfonds weliswaar claimt dat die balans 50-50 wordt gehaald, maar dat dit op geen enkele manier is te controleren, omdat de toerekening naar projecten niet transparant is en ook de monitoring faalt;*
 - *Op geen enkele wijze is gemonitord hoe de aangenomen motie 'een impuls voor de Waddenzee' - waarin is opgeroepen om alleen nog gelden toe te kennen aan programma's en projecten met hoofddoel C (economie) wanneer deze óók een duidelijke bijdrage leveren aan het realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) - is uitgevoerd;*
 - *De Waddenzee om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied is en daarom is uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed;*
 - *De natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en natuurherstel nodig is;*
- 1945
- 1950
- 1955
- 1960

- *Het van belang is om inzicht te hebben in de effectiviteit en doelmatigheid van het Waddenfonds, mede met het oog op de bruikbaarheid van deze inzichten bij de eventuele inrichting van een nieuw fonds.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1965
- *Zich in te zetten voor een onafhankelijke eindevaluatie van het Waddenfonds. En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ilona Haas (Partij voor de Dieren).

1970 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Effectiviteit en doelmatigheid van bestedingen van de afgelopen jaren lijken ons zeer gepast als er zoveel miljoenen gemeenschapsgeld aan gewijd zijn – zeker omdat een nieuw fonds of een voortzetting van het huidige Waddenfonds mogelijk aan de orde is. Voorzitter, de Waddenzee kan niet voor zichzelf opkomen. Daarom moeten wij dat hier in de Staten doen. Dank u wel.

1975 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het door u ingediende amendement en de motie maken onderdeel uit van onze beraadslagingen.

1980 Ik geef het woord aan mevrouw **Sijbenga** van de BBB.

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Er is een goedgekeurde verklaring bij de jaarrekening, gegeven door de accountant, en in de Ontwerpbegroting 2027 heeft men zich gehouden aan het vastgestelde kader Waddengebied 2016-2026. Nu ligt de verlenging voor ons.

1985 Wij willen ons vasthouden aan de afspraak vijftig procent natuur en vijftig procent voor de economie. Het is wel van belang om inzicht te krijgen in de effectiviteit en doelmatigheid van het Waddenfonds voor de eventuele inrichting van een nieuw fonds. Ziet de gedeputeerde nog mogelijkheden dat er dit jaar nog een uitvoeringskader wordt voorgelegd aan PS? Dank u.

1990 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw **Jansen** van D66.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Voorzitter, dit was een debat met veel overeenstemming – en dat is niet altijd vanzelfsprekend, maar het laat zien dat we een gedeeld belang zien in een sterke toekomst voor het Waddengebied.

1995 De Partij voor de Dieren plaatste kritische kanttekeningen bij de investeringen in recreatie en economie. Die zorg begrijpen wij. Maar tegelijkertijd zien wij als D66 juist de waarde van investeringen die mensen verbinden met het gebied. Want natuur beschermen doe je niet alleen met regels en beheerplannen. Je beschermt natuur ook door ervoor te zorgen dat mensen herkennen, beleven en waarderen. Wie dat ervaart, begrijpt beter waarom het zo bijzonder is. Daarom zien we ook kansen in ecotoerisme. Niet als doel op zich, maar als een manier om natuurbeleving en natuurbescherming met elkaar te verbinden. Dat is bovendien geen nieuw idee. Toerisme en aandacht voor natuurwaarden zijn vaak samen opgenomen en kunnen elkaar versterken.

2000

2005 Voor D66 is het daarom logisch om niet alleen naar vandaag te kijken, maar ook vooruit. We vinden het de moeite waard om na te denken over hoe dit in de toekomst kan worden voortgezet, zodat betrokkenheid bij het Waddengebied en bescherming van de natuur hand in hand blijven gaan. We horen dan ook graag hoe de gedeputeerde naar de toekomst van het Waddengebied kijkt.

2010

2015 Ik zou graag nog tegen Partij van de Dieren willen zeggen, de voorbeelden die toevallig over Dokkum werden genoemd: die twee bruggen zijn mij zeer goed bekend. Ik kom er vandaan. En juist deze bruggen zorgen er nu voor dat er vanuit het Lauwersmeer doorstroom is voor de vissen om zo via Dokkum binnen te kunnen komen, want met de vorige bruggen kon dat helaas niet en was de weg afgesloten. Het is een mooi voorbeeld, denk ik, van ecotoerisme. Hoe juist sport, watersport, en de visstromen nu juist hand in hand samen kunnen gaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw **Van der Helm** van 50PLUS.

2020

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. De Waddenzee is geen gewoon natuurgebied. Het is ons grootste aaneengesloten natuurgebied en werelderfgoed. Om te beheren voor wie na ons komen. Voor onze fractie is dat de kern. Het Waddenfonds is een generatieproject. Wat wij hier de komende jaren besteden, bepaalt wat we doorgeven. Daarom

2025

kijken we scherp naar twee dingen.

2030

Het eerste is de balans tussen ecologie en economie. Het fonds belooft een gelijke verdeling – dat is al eerder gezegd – vijftig/vijftig. Een mooie afspraak. Maar in deze begroting zien wij nergens of die balans werkelijk wordt gehaald. Twee derde van het jaarbudget gaat naar majeure projecten. In dat rijtje overheersen economie en energie. Wij willen geen belofte op papier – dat is ook al gezegd – maar cijfers die kloppen. Onze fractie vraagt de gedeputeerde om die verdeling voortaan cijfermatig zichtbaar te maken.

2035

Het tweede is het moment dat eraan komt. In 2026 wordt het uitvoeringskader herijkt met het advies ‘Werk aan de Wadden in de hand’. Dat is het stuurmoment. Het fonds loopt af in 2030. Er staan nog tientallen miljoenen aan reserve klaar. Onze fractie wil dat natuurherstel in die herijking zwaarder gaat wegen en dat Provinciale Staten daar vroeg bij betrokken worden, en niet pas achteraf worden geïnformeerd. Geen symboolpolitiek, maar verantwoord rentmeesterschap – even geleend van onze collega's van het CDA – met controleerbare cijfers. Kan de gedeputeerde toezeggen de balans cijfermatig inzichtelijk te maken en Provinciale Staten actief bij de herijking te betrekken?

2040

2045

Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde u zeggen dat de natuur zwaarder moet wegen. Blijft u dan wel bij die vijftig procent natuur en vijftig procent voor de economie?

2050

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank u, voorzitter. Ja, uiteraard, maar de balans is zoek. Dus vandaar dat ik het zo even scherp stel.

Ik sluit af met het amendement van de Partij voor de Dieren. Nou, dat snijdt hout. Dit kan op onze steun rekenen. Over de motie moeten we nadenken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Roosendaal, VVD.

2055

De heer **ROSENDAAL** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Als we de emoties van de feiten scheiden, kunnen we maar tot één conclusie komen: het amendement en de motie van de Partij voor de Dieren zijn volstrekt overbodig.

2060

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds levert momenteel exact volgens de wettelijke opdracht. De scheefgroei uit het verleden waarbij economie licht achterbleef bij ecologie – zie daarvoor bladzijde elf van het jaarverslag, waarin je kunt zien dat er meer is uitgegeven aan ecologie dan aan economie – wordt nu via een inhaalslag recht getrokken richting 2029. Met de terechte zorgen over de monitoring die tot uitdrukking kwamen in de rapporten uit 2018 en 2019 – het mag u verbazen – is iets mee gebeurd. De door de VVD gesteunde motie van de Partij voor de Dieren uit 2023 is door het bestuur van het fonds uiterst serieus genomen. De nieuwe monitoringssystematiek en de toetsing van de effecten door onafhankelijke experts garandeert dat economische innovatie hand in hand gaat met natuurversterking of vermindering van externe bedreigingen van het gebied. Precies zoals de motie bedoeld heeft. Het openbreken van de begroting via een amendement of het eisen van een nieuwe evaluatie via een motie is symboolpolitiek die achterloopt bij de actuele realiteit. Het algemeen bestuur, de onafhankelijke kwaliteittoetsingscommissie en de accountants zitten boven op de cijfers en de effectiviteit. Extra politieke sloten op de deur beschadigen enkel het herstel van de vijftig/vijftig-balans. De VVD zal dan ook tegen beide voorstellen stemmen.

2065

2070

2075

De **VOORZITTER**: De heer Wallaart, Partij van de Arbeid.

De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, een heel korte bijdrage van onze kant. Ook een goede gelegenheid voor mij om mijn oude baas Jan Jaap de Graeff hier nog eens aan te roepen, want hij heeft een advies uitgebracht over hoe het verder moet met de Waddenzee. Hij kon altijd urenlang spreken over de bestuurlijke spaghetti en hoe dat opgelost moest worden. Ik zie dus de reactie

2080 op dat rapport met spanning tegemoet. Hoewel ik best wel een beetje meevoel met de Partij voor
de Dieren dat er reden is om een beetje met argusogen te kijken naar die cijfers, vind ik wel dat
alle discussies op zijn tijd moeten. Een goede discussie over 'hoe zorgen we voor de juiste
2085 balans' en 'hoe zorgen we dat er ook echt een goede indicatoren worden gesteld om die goed in
de gaten te houden', die horen eigenlijk daarbij. Daarom zullen wij ook niet voor de moties
stemmen, vermoed ik. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Van Wijnen, GroenLinks.

2090 Statenlid **VAN WIJNEN** (GroenLinks): Ja, ik wilde het ook kort houden. Ik denk, de Waddenzee is
een van onze meest iconische natuurgebieden van Nederland. Het zou ons alle zorgen moeten
baren. Het is ook een van de meest juridisch beschermde natuurgebieden van Nederland. Als de
natuur er dan toch achteruit kachelt, moet je je toch afvragen of je het wel goed met elkaar
georganiseerd hebt. Maar we vinden eigenlijk dat het Waddenfonds daar maar één elementje in
2095 is, en we hebben ook gezien dat het Waddenfonds de laatste jaren zichzelf ook verscherpt en
verbeterd heeft. Dus we zien op dit moment geen aanleiding. We vinden ook niet dat het het
enige sturingsinstrument is op de kwaliteit van de natuur en dat ook een balans fifty-fifty of
anderszins niet per se borgt dat die natuur daar verbetert. Dus we vinden op dit moment dat
geen aanleiding om die motie te steunen. Maar op de een of andere manier moet je toch met
2100 elkaar in overleg over hoe je de natuur daar verbetert.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Gielen voor een reactie
vanuit het college in eerste termijn.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2105 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank, voorzitter. En dank ook aan de Staten voor uw bijdragen. Fijn om
dat te horen, de verschillende geluiden. Ik denk ook fijn om van een aantal van u die reflectie
eigenlijk te horen op wat er ook de afgelopen jaren sinds de verschillende rapporten over het
Waddenfonds in 2018 gebeurd is. Want het klopt inderdaad dat er echt wel een boel veranderd is
in die tijd. Ik hoorde een aantal van u dat ook zeggen, waarvoor dank.

2110 Ik denk ook dat het goed is om even deze jaarstukken eigenlijk in de tijd te plaatsen, want veel
van de vragen die u stelt, hebben ook wel betrekking op het huidige uitvoeringskader van het
Waddenfonds. Dat is het kader wat we ook eens in de drie jaar hier in de Staten met elkaar
bespreken en waar we eigenlijk, nou ja, richting geven aan hoe we dat vormgeven, ook in de
2115 uitvoering.

Misschien is het ook goed om in dat kader te zeggen dat eind van dit jaar – BBB vroeg daar ook
specifiek naar – het voornemen is het nieuwe uitvoeringskader uw kant op te doen komen. Dus
2120 wij komen daar ook later dit jaar over die uitvoering nog te spreken. Nou, dat wilde ik in ieder
geval even duiden: over waar we dan staan in dit proces. Dus dat gaan we inderdaad nog
bespreken.

D66 vroeg naar 'hoe kunnen we dit ook in de toekomst op deze manier voortzetten', dan loopt
natuurlijk tegelijkertijd ook nog de discussie over: hoe gaan we om met dat Waddengebied, met
2125 elkaar, na 2030, na eigenlijk het afronden van dat Waddenfonds? Ik denk dat het heel mooi is dat
ook een flink aantal van u gerefereerd heeft aan het belang van het gebied, het belang van de
natuur in het Waddengebied, en dat het uitgangspunt van dit college in ieder geval ook is dat we
daar ook na die tijd met elkaar op een goede manier in blijven samenwerken als Rijk en als regio.

2130 Dan even over de cijfers. Ik hoorde een aantal keer de vijftig/vijftig-verdeling voorbijkomen. Ik
denk dat het goed is om te zeggen dat die vijftig/vijftig-verdeling is afgesproken over de
volledige looptijd van het Waddenfonds. Dus bij het afronden van het Waddenfonds moet
vijftig/vijftig op orde zijn. Nou, op dit moment stevent het Waddenfonds af op een goede
verdeling tussen die twee. In de jaarstukken voor dit jaar is die verdeling anders, maar voor het
2135 gehele plaatje zitten we op 49/51 – en vind ik dat dus goed in de buurt komen van de
vijftig/vijftig-verdeling. Daarmee wil ik dat ook gezegd hebben.

Dan wil ik graag reageren op in ieder geval de motie en het amendement. Ik heb daar nog geen
nummers van, waarvoor excuses. Maar de motie zou ik graag willen ontraden. [...] M157, hoor ik.

- 2140 Motie M157. Dat is eigenlijk omdat de motie overbodig is, want in de afspraak over het Waddenfonds staat al dat we een onafhankelijke eindevaluatie zullen gaan uitvoeren. Dus dat is al aan de gang. Daarmee is deze motie volgens mij niet nodig.
- 2145 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat er een verdeling van 49/51 procent is. Maar als we kijken naar de majeure projecten, gaat twee derde van het jaarbudget naar economie en energie. Dat vind ik niet de verdeling die u nu aangeeft. Dus ik ben benieuwd hoe u daaraan komt.
- 2150 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank aan mevrouw Van der Helm voor deze vraag, want volgens mij is het goed om dat te verduidelijken. De vijftig/vijftig-verdeling en de verdeling waar we nu staan van 49/51 geldt over de volledige looptijd van het Waddenfonds tot nu toe. Deze jaarstukken gaan over het afgelopen jaar. Daarin ziet u inderdaad een andere verdeling. Maar de volledige verdeling van de hele looptijd van het Waddenfonds is die vijftig/vijftig. Dat is wat we ook met elkaar hebben afgesproken – niet per jaar.
- 2155 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, maar, voorzitter, we praten toch over deze jaarstukken? En dat we ernaar toe gaan dat het inderdaad vijftig/vijftig wordt. Maar als je kijkt naar deze jaarstukken, dan heb je een verdeling die anders is. Daar refereer ik aan.
- 2160 Gedeputeerde **GIELEN**: Het klopt inderdaad, voorzitter, dat de verdeling in deze jaarstukken anders is, maar we hebben ook niet met elkaar afgesproken dat de verdeling vijftig/vijftig per jaar zou moeten zijn. We hebben met elkaar afgesproken in het Waddenfonds dat de verdeling vijftig/vijftig over de volledige looptijd van het Waddenfonds moet zijn.
- 2165 De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm.
- Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nee, dank u.
- 2170 Gedeputeerde **GIELEN**: Dank. Dan kom ik bij het amendement.
- De **VOORZITTER**: Maar eerst nog een interruptie van mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.
- 2175 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel. Een vraag. In hoeverre worden er indicatoren toegepast waaruit blijkt dat iets wordt toegewezen aan natuurprojecten of ecologische projecten?
- 2180 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dat is fijn, dat mevrouw Haas dat ook vraagt, want dat wilde ik ook gaan toelichten in het kader van uw amendement. Er vindt binnen het Waddenfonds een evaluatie en monitoringssystematiek plaats, wat betekent dat ook die voortgang en die monitoring aan de hand van zowel *output* als *outcome* in beeld wordt gebracht. Daar wordt dus ook periodiek naar gekeken. Aan het eind van het Waddenfonds vindt dus ook die onafhankelijke evaluatie plaats, zoals u ook al heeft aangegeven in uw motie. De projecten die binnenkomen, worden getoetst aan de hand van het uitvoeringskader. Daar hebben we op dit moment het nu geldende uitvoeringskader voor. Richting het eind van het jaar komen we dus bij u met een ander, een nieuw uitvoeringskader. Daarbinnen worden ze getoetst aan de vier hoofddoelstellingen van het Waddenfonds. Dus of ze binnen die thema's passen. Waarvan twee thema's gaan over het natuurbelang en twee thema's meer over de duurzame ontwikkeling en het economisch belang. Dus daar toetst het Waddenfonds aan.
- 2185 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Ja, dank u wel voor het nemen van de spreektijd. Maar ik vroeg eigenlijk: wat zijn de indicatoren binnen die vier doelstellingen? Die kan ik nergens terugvinden. Als u die heeft, zouden we daar graag over geïnformeerd worden.
- 2190 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dan zou ik u graag willen verwijzen naar het uitvoeringskader zoals het nu geldt. Daarbinnen staan de hoofddoelstellingen en daarbinnen ook de thema's toegelicht. Dat is het kader waarop beoordeeld wordt.
- 2195 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Kunnen we dit dan verder gespecificeerd krijgen in het nieuwe herijkingsprogramma, uitvoeringsprogramma, wat gaat komen?

2200 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, we spreken op dit moment over de jaarstukken. Het nieuwe uitvoeringskader is iets wat we in december met elkaar kunnen bespreken. Volgens mij kunt u goed als Staten op dat moment aan de hand van het nieuwe uitvoeringskader met elkaar beoordelen of dat een uitvoeringskader is wat naar uw wens is.

2205 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

2210 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dan kom ik bij het amendement. Amendement A11. Die zou ik ook willen ontraden. Zoals net gezegd, is de verdeling dus al vijftig/vijftig voor de langere looptijd van dit Waddenfonds. Dus daarmee is dat stuk van het amendement overbodig. Ja, we stellen dus de voortgang vast over het gehele programma, en projecten worden dus getoetst aan de hand van het uitvoeringskader. Wat denk ik ook interessant is, gezien de grote betrokkenheid bij dit thema, is dat het Waddenfonds heeft aangeboden om richting dat nieuwe uitvoeringskader ook een informatiesessie voor uw Staten te organiseren, om daar ook het dashboard van 'hoe gaat die beoordeling dan' en 'hoe ziet die werkwijze er dan uit' wat meer in detail toe te lichten. Ik denk dat dat wellicht ook helpend kan zijn. Maar dit amendement op dit moment wil ik dus ontraden.

2215

Dat was het einde van deze beantwoording. Dank.

2220 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw Haas? Mevrouw Sibbenga van BBB, heeft u nog behoefte aan een tweede termijn? Nee. Mevrouw Jansen? Ook niet. Mevrouw Van der Helm? De heer Roosendaal? De heer Wallaart? Nee. Statenlid Van Wijnen? Ook niet. Nou, dan sluit ik hier bij de beraadslagingen af. Zoals u weet, kijk ik nog één keer of er behoefte is om moties of amendementen aan te passen, in te trekken, al dan niet in te dienen. Ik zie dat dat niet het geval is. Dan sluit ik nu de beraadslagingen over agendapunt 10 af en stemming zal later plaatsvinden op de agenda.

2225

De discussie wordt gesloten.

11 Vragenuur.

2230

De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij agendapunt 11, het vragenuur. Er zijn geen interrupties toegestaan. Er kunnen ook geen moties worden ingediend. De spreektijd is drie minuten voor PS en voor GS in eerste termijn; in tweede termijn nog één minuut voor PS en GS. En dan is er ook eventueel ruimte voor aanvullende vragenstellers in de tweede termijn. Maar als eerste ga ik mevrouw Bouhleb van de SP, die de mondelinge vragen ingediend heeft over Camping Sandevoerde, het woord geven. U heeft drie minuten.

2235

Mondelinge vragen inzake Camping Sandevoerde, ingediend door SP.

2240 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel wederom, voorzitter. Een paar maanden geleden heb ik in de commissie al vragen gesteld rondom Camping Sandevoerde. We hebben toen ook een inspreker gehad. Geert Sijsma kwam toen inspreken. Toen was het wachten of er nog een natuurvergunning wel of niet afgegeven zou worden. De vraag is: wat is nu de stand van zaken omtrent die natuurvergunning?

2245 De gedeputeerde heeft toen ook aangegeven na de commissie – wat ik begrepen heb van de inspreker – dat er toch een afspraak zou komen. Mijn vraag is of die al geweest is, of die al gepland is. Zo nee, waarom niet? En zo ja, graag feedback daarover. Dank u wel.

2250 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ruim binnen de tijd.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Goed, hè. Ik kan het wel.

De **VOORZITTER**: Jazeker. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Gielen.

2255 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank, voorzitter. En dank voor de vragen ook. Wat is de stand van zaken rondom deze natuurvergunning? De OD heeft inderdaad aanvullende gegevens gevraagd aan de aanvragers van de omgevingsvergunning. De aangeleverde gegevens blijken nog niet

voldoende te zijn voor de beoordeling van de vergunningsaanvraag. Dus de procedure om tot die complete aanvraag te komen, loopt nog.

2260

Dan vraagt u: is er al een afspraak gemaakt met de inspreker? Nou, omdat de procedure om tot een aanvraag te komen nog loopt, is er nog geen afspraak gemaakt met de inspreker. Zoals ook bij uw vragen aangegeven in de commissie van zowel 2024 als 2026, is door de OD NHH, Noord-Holland Noord, aangegeven dat een gesprek met het bestuur van de camping zou plaatsvinden op het moment dat die aanvraag compleet is. Wat ik daar in de vorige commissie ook over heb aangegeven, is dat het belangrijk is dat dat dan dus wel gebeurt voor het ontwerpbesluit. Maar dat gesprek zal dus gevoerd worden door de omgevingsdienst op het moment dat de aanvraag compleet is. Dan voeren zij dat gesprek.

2265

2270

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk of er nog behoefte is aan de kant- Ja, u heeft in tweede termijn nog een minuutje. Ja, kom maar. U mag naar voren komen. Nee, u heeft recht op een tweede termijn van één minuut. Dan is er gelegenheid voor andere Statenleden om eventueel nog een vraag te stellen.

2275

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, dank u wel. Ja, ik heb dan nog één aanvullende vraag. Weet gedeputeerde Gielen dan ook of het onderzoek, dat onafhankelijke onderzoek over de stikstofcijfers, et cetera, heeft plaatsgevonden? Of dat dan ook al meegenomen wordt.

2280

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik even rond of er nog andere Statenleden zijn. Ik zie geen handen. Dan vraag ik of in tweede termijn gedeputeerde Gielen wil antwoorden.

2285

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dat is ook gevraagd door de SP in de rondvraag van januari. Toen heb ik ook aangegeven dat in het nog te voeren gesprek tussen het bestuur en de omgevingsdienst dat rapport uiteraard kan worden ingebracht. Op dat moment kan die informatie ook meegenomen worden in de besluitvorming. Normaal gesproken is de ontwerpfase daar een logisch moment voor, maar gezien de gerechtelijke uitspraak is het verstandig om dat al eerder te laten beoordelen door de omgevingsdienst. Dus het stikstofrapport kan ingebracht worden door het bestuur in het gesprek – zoals ik ook in januari heb aangegeven.

2290

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee ronden we het vragenuur af en gaan we naar agendapunt 12.

12.a 2-minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026.

2295

De **VOORZITTER**: Er zijn drie tweeminutendebatten. Even de spelregels. Voor elk tweeminutendebat is maximaal twee minuten – dat klinkt heel logisch – van uw reguliere spreektijd- Ja, van uw reguliere spreektijd beschikbaar. Dus het gaat van uw spreektijd af. Gedeputeerde Staten hebben vijf minuten spreektijd per tweeminutendebat. Ook de spreektijd – let op – loopt door als u interrumpeert. Dus dat gaat van uw twee minuten af. Bij de beantwoording van interrupties wordt wel de spreektijd even stilgezet. Dus dat is altijd een hele administratie voor deze kant van de tafel. Dat geldt ook natuurlijk bij het voorlezen van het dictum van een motie. Dan wordt de tijd ook stilgezet. Het bestaat slechts uit één termijn.

2300

2305

Nogmaals, er zijn drie tweeminutendebatten aangevraagd. Het eerste tweeminutendebat is agendapunt 12.a. Dat is inzake de Voortgangsrapportage Klimaat 2026. Deze is aangevraagd door mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

2310

De sprekers die zich hebben aangemeld, zijn volgens mijn lijstje, uiteraard, mevrouw Van der Helm als aanvrager. Dan de heer De Wit van de VVD, de heer Teeuwen van de BBB, mevrouw Vonck van Partij voor de Dieren, mevrouw Schneemann van Volt, Statenlid van der Waart van GroenLinks, de heer Kanik van D66, mevrouw Buit van de ChristenUnie, de heer Van Tiggelen van de PVV en de heer Vonk van de Partij van de Arbeid. Heb ik iemand gemist? Zo niet, dan geef ik nu het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS voor uw eerste bijdrage in het tweeminutendebat. En let op de spreektijd. De klok loopt mee.

2315

Eerste termijn Provinciale Staten

2320 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. We hebben naar aanleiding van het debat in de commissie twee moties ingediend. We trekken de motie met betrekking tot klimaatrechtvaardigheid in beeld in. We hebben hem laten toetsen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dat wij met een doelgroepenanalyse hier in het huis de ambtenaren met veel werk opzadelen, maar het wel iets om in het achterhoofd te houden.

2325 De motie 'Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek', die dienen we wel in. Met het dictum: "In het escalatieproces voor duurzame opwek expliciet vast te leggen op welke wijze omwonenden betrokken worden bij de locatie, projectbesluit en verder". Ik kan alle gedachtestreepjes meenemen, maar ik denk de laatste "PS jaarlijks te informeren over de inzet van het escalatieproject en het resultaat hiervan op het gebied van draagvlak met ons te delen". Dank u wel.

2330 **Motie 58-1 juni 2026**
Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.
Constaterende dat:

- 2335
- *De Voortgangsrapportage Klimaat 2026 benoemt dat de uitvoering van de RES stagneert door onder meer afnemend politiek en maatschappelijk draagvlak;*
 - *De provincie heeft gewerkt aan een escalatieproces om partners aan hun bod te houden en de uitvoering te versnellen via de Regieroute RES Noord-Holland Noord, en daarbij waar nodig zelf projectbesluiten kan starten binnen de geldende zoekgebieden;*
- 2340
- *De provincie bevoegd gezag is voor windturbineprojecten boven 15 MW en voor zonne-energieprojecten tussen 50 en 100 MW;*
 - *De Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan met 18 theoretische zoekgebieden voor windenergie bevat die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen, en die de provincie volgens de rapportage zou kunnen borgen in de omgevingsverordening — wat zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze;*
- 2345
- *In 2026 windturbineprojecten in procedure zijn, onder meer in Amsterdam en Haarlemmermeer,*

Overwegende dat:

- 2350
- *Maatschappelijk draagvlak essentieel is voor het slagen en het duurzame karakter van energieprojecten op de langere termijn, en dat de rapportage zelf vroegtijdige gebiedsdialogen en zorgvuldige landschappelijke inpassing als randvoorwaarden voor draagvlak benoemt;*
 - *Omwonenden, in het bijzonder ouderen met een sterke binding aan hun woonomgeving, een gerechtvaardigd belang hebben bij zorgvuldige participatie rond locatiekeuze, inrichting en repowering van windturbines en zonneparken;*
- 2355
- *Een goed geborgde participatie van omwonenden de kans op een duurzaam draagvlak vergroot en daarmee de uitvoering van de energieopgave juist ondersteunt, zeker wanneer de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling;*
 - *De Participatieverordening Noord-Holland 2026 participatie van inwoners als uitgangspunt neemt voor provinciaal beleid;*
- 2360
- *Motivaction onderzoek (november 2025) toont aan de 'buurtvoordeel wind op land wel bespreekbaar maakt; financiële voordelen kunnen het draagvlak bij omwonenden bijna verdubbelen, mits het voordeel zichtbaar bij de buurt zelf terecht komt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2365
- *In het escalatieproces voor duurzame opwek expliciet vast te leggen op welke wijze omwonenden — waaronder ouderen — worden betrokken bij locatiekeuze, projectbesluit en repowering;*
 - *Bij elk besluit waarin de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling, een onderbouwing op te nemen van de wijze waarop het draagvlak van omwonenden is gepeild en gewogen;*
- 2370
- *Daarbij aan te sluiten bij de uitgangspunten voor participatie van inwoners in het provinciale beleid;*
 - *Dat bij voorkeur omwonenden de kans krijgen financieel mee te kunnen profiteren van het project*

- 2375 • *Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de inzet van het escalatieproces en de resultaten op het gebied van draagvlak.*
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS).

2380

De **VOORZITTER**: Uw motie staat natuurlijk een iBabs. Die kan iedereen erop nalezen. En deze maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Als eerste in het tweeminutendebat, of als tweede, zal gaan reageren de heer De Wit van de VVD.

2385

De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, waarvoor dank. Ja, we praten over de klimaataanpak in dit tweeminutendebat en de voortgang daarvan. Wat de VVD betreft, is er één specifiek element waar het erg moeizaam gaat in Nederland als het gaat om klimaataanpak. Dat is de energietransitie. Het belang daarvan wil ik nogmaals onderstrepen. Niet alleen maar vanwege de klimaataanpak, maar juist ook vanwege bijvoorbeeld geopolitieke ontwikkelingen en de vraag van welke landen we nog afhankelijk willen zijn voor onze energievoorziening. Maar ook in het kader van de strategische autonomie en het concurrentievermogen van de economie in Europa. Ik verwijs daarvoor graag nogmaals naar het rapport van Mario Draghi van alweer bijna twee jaar geleden, waar ook heel duidelijk uit blijkt dat de energiekosten in Europa, en specifiek ook in Nederland, veel te hoog zijn dan in concurrerende economieën, en dat dat ons bedrijfsleven echt op achterstand zet. Dat leidt er niet alleen toe dat ondernemers misschien soms met de handen in het haar zitten, maar ook dat de werkgelegenheid onder druk staat. Dat is een zorg die de VVD-fractie – u weet dat van ons – al meermaals heeft uitgesproken hier in deze zaal, waar we graag vandaag kracht bij willen zetten met een statement vanuit Noord-Holland richting ook Den Haag, in lijn met wat daar twee weken geleden ook in andere regio's van Nederland is gebeurd.

2390

2395

2400

2405

2410

Namelijk een oproep vanuit de regio Eindhoven door het bedrijfsleven en overheden aldaar om een crisis uit te roepen. Iets wat de VVD overigens niet gewoon is om nou per se een crisis te willen uitroepen, maar in dit geval willen we het toch doen. Dat gaat namelijk om de nationale crisis netcongestie. Wij denken dat er ook in Noord-Holland heel veel kansen op dit moment verloren gaan, zowel voor verduurzaming, voor de concurrentiekracht van onze economie, maar voor ook de werkgelegenheid. Daarom willen wij een motie indienen met het volgende dictum: "Verzoeken het college zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet. Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet en op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners, zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisis aanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn, en gaan over tot de orde van de dag". Waarvoor dank.

Motie 59-1 juni 2026

2415

Oproep nationale crisis netcongestie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

2420

- *Ondernemersorganisaties, waaronder VNO-NCW Brabant Zeeland en VNO-NCW Midden, samen met regionale ondernemersverenigingen en de gemeente Eindhoven een brandbrief¹ naar het kabinet hebben gestuurd waarin zij oproepen om netcongestie per direct als nationale crisis te behandelen;*
- *Zij aangeven dat bedrijven vastlopen doordat uitbreiding van het energienet niet mogelijk is, investeringen worden uitgesteld en verduurzaming stagneert;*
- *Deze urgentie onderstreept wordt door recentelijke ontwikkelingen zoals het (gedeeltelijk) op slot gaan van het elektriciteitsnet in onder andere de provincie Utrecht;*
- *Vergelijkbare problematiek van netcongestie ook in Noord-Holland acuut is, met oplopende wachtlijsten voor nieuwe of zwaardere aansluitingen en een elektriciteitsnet dat op meerdere plekken vol is.*

2425

2430

Overwegende dat:

- *Provinciale Staten van Noord-Holland in 2022 de klimaatcrisis hebben uitgeroepen, maar dat netcongestie ervoor zorgt dat maatregelen uit het klimaatbeleid te weinig van de grond komen;*

- 2435
- *Het uitroepen van netcongestie als nationale crisis in lijn is met eerdere oproepen van de Provinciale Staten van Noord-Holland om netcongestie voortvarend aan te pakken in het belang van economische ontwikkeling, verduurzaming en werkgelegenheid;*
 - *Netcongestie een directe rem zet op de energietransitie, de ontwikkeling van bedrijvigheid en de (brede) welvaart in Noord-Holland;*
 - *Een nationale crisisaanpak kan bijdragen aan versnelling, prioritering en betere samenwerking tussen overheden en het bedrijfsleven.*
- 2440

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet;*
 - *Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet;*
 - *Op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisisaanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn.*
- 2445

En gaan over tot de orde van de dag.

2450
Ondertekening: Bas de Wit (VVD), Emre Kanik (D66), Pieter Teeuwen (BBB) en Nicole van der Waart (GroenLinks).

2455
De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Teeuwen van de BBB.

De heer **TEEUWEN** (BBB): Voorzitter, Statenleden, BBB dankt 50PLUS voor het agenderen. Wij erkennen dat de gevolgen van klimaatverandering vaak het hardst neerslaan bij mensen met de kleinste portemonnee. Maar u heeft zojuist die motie ingetrokken.

2460
Waar we naartoe willen, is dat wij wel direct invloed hebben op het op orde brengen van onze energievoorziening. Juist daar zien we een acute crisis: netcongestie. Die belemmert woningbouw, economische ontwikkeling en oplossingen voor het stikstofvraagstuk. Wat BBB betreft is de term 'crisis' dan ook volledig terecht. De urgentie hiervan wordt breed erkend, ook door gedeputeerde Gielen, getuige haar aanwezigheid op een netcongestie-werkbezoek. Daarom is BBB mede-indiener van de netcongestie-motie, die zojuist door de VVD is toegelicht.

2465

Tijdens de commissiebehandeling klimaat en energie kwam ook de rolneming van collectieve warmte aan de orde. BBB plaatst vraagtekens bij de focus op warmtenetten voor particulieren. De financiële haalbaarheid daarvan staat onder druk, terwijl warmtenetten voor bijvoorbeeld glastuinbouw hun waarde in de praktijk al hebben bewezen. Restwarmte van datacenters biedt ook grote kansen. Energie die anders verloren gaat, kan opnieuw worden ingezet voor warmtevoorziening. Dubbel gebruik van energie: eerst in de vorm van elektra en vervolgens in een vorm van warmte. Dat is efficiënt, circulair en draagt bij aan de energiecongestie. Ik noemde al even de glastuinbouw. Die sector wordt vaak alleen gezien als energieverbruiker, terwijl ze juist een belangrijke bijdrage levert aan de stabiliteit van ons energiesysteem door flexibiliteit en voorzieningen. Dat verdient de juiste erkenning.

2470

2475

Voor BBB is de prioriteit helder: eerst de basis op orde. Zonder voldoende netcapaciteit blijven onze ambities op papier staan. Dank u wel.

2480

De **VOORZITTER**: Uw spreektijd zit erop. Net, net, net niet binnen de tijd.

Mevrouw Schneemann van Volt.

2485
Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. Als we één ding kunnen concluderen, dan is het dat de klimaatdoelen van 2030 niet vanzelf binnen bereik komen. Het klimaatbeleid moet wat ons betreft een versnelling krijgen, want de afgelopen jaren is daar te weinig aan gedaan wat Volt betreft. Dus is het tijd voor actie. In dit debat zien we vaak de neiging om vooral te praten over waarom iets niet kan, waarom iets langer duurt of waarom we nog een keer iets moeten onderzoeken, terwijl we eigenlijk al wel de uitkomst daarvan weten. Voor Volt is dat een luxe die we ons niet meer kunnen permitteren. Daarom steunen we de voorstellen die helpen om de energietransitie daadwerkelijk vooruit te brengen. Want zolang windprojecten vastlopen door

2490

2495 onduidelijke regels, blijven we achter de feiten aanlopen. Dan hebben onze inwoners geen duidelijkheid, ontwikkelaars geen zekerheid en halen we onze doelen niet.

2500 Ook moeten we eerlijk zijn over de cijfers. Als het huidige maatregelenpakket onvoldoende is om de klimaatdoelen te behalen, dan moeten we bereid zijn om aanvullende maatregelen te verkennen. Niet omdat het politiek makkelijk is, maar omdat wegkijken het probleem niet oplost. Zeker inwoners moeten goed betrokken worden. Dat is vanzelfsprekend. Maar participatie mag geen synoniem worden voor dit uitstel. De klimaatcrisis wacht niet tot alle weerstand verdwenen is. Onze taak is om mensen serieus te nemen en tegelijkertijd verantwoordelijkheid te nemen voor de toekomst van Noord-Holland.

2505 Dus voor Volt is het duidelijk: minder vertragen, meer uitvoeren. We steunen dus de moties van D66 en PvdD die we mede indienen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

2510 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dank u, voorzitter. De provincie Noord-Holland stelt geen maatregelen voor waarmee het lukt de klimaatdoelen in 2030 te halen en geeft daarmee het doel van 55 procent CO₂-reductie feitelijk op. Maar het kan ook andersom zijn, zo dicht Micha Hamel. "Dat geldt voor zo veel van die verdomde dingen in het leven, dat het ook andersom kan zijn of had kunnen zijn." Want juist een aantal essentiële maatregelen ontbreekt in de rapportage waarmee we die doelen wel kunnen halen: een hoger waterpeil in de veenweide, krimp van het aantal
2515 dieren in de landbouw, een forse aanplant van bomen, biologische landbouw, een groter aandeel plantaardig dieet en een duurzaam vestigingsbeleid.

2520 Dat, ondanks alle waarschuwingen – zoals recent nog van de Wereldgezondheidsorganisatie – klimaatverandering een catastrofale dreiging is voor de volksgezondheid, veiligheid en sociale stabiliteit. De coalitie stelt voor het rekeningresultaat van 2025 – zo'n slordige 84 miljoen – toe te voegen aan de algemene reserve om risico's te beheersen. "Het grootste risico", zo zegt De Nederlandsche Bank, "is dat van de klimaatschade." Die is enorm, in alle opzichten. De opwarming van de aarde raakt het financiële stelsel en de economie. Dus ook hier is het woord 'crisis' van toepassing en luiden wij de noodklok. "Hoe evident het is", zo dicht Micha verder, "dat
2525 we in de beste versie van de wereld zouden of hadden kunnen zitten gezien het feit dat iedereen weet wat daarvoor nodig is of was of zou zijn." Dat klopt. Iedereen weet wat daarvoor nodig is.

2530 Daarom dienen wij vandaag deze motie in, samen met ChristenUnie, Volt, SP en D66, met als dictum: "Verzoeken GS een uitgebreide lijst te maken van maatregelen voor CO₂-reductie die ons ter beschikking staan en die niet zijn opgenomen in het voorgestelde maatregelenpakket bij de voortgangsrapportage van 2026. Dit uit te werken in een of meer maatregelenpakketten om de doelstellingen in 2030 wel te halen en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen." We moeten eraan werken als we geen tijd meer hebben om erover te praten. Dank u.

2535 **Motie 60-1 juni 2026**
Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 2540
- *De Voortgangsrapportage Klimaat 2026 laat zien dat de doelstelling van 55% CO₂-eq-reductie in 2030 t.o.v. 1990 niet gehaald gaat worden;*
 - *GS ook in haar brief aan PS schrijven dat de in het rapport opgenomen nieuwe maatregelen samen niet dekkend zijn om de restopgave per transitiepad in te vullen.*

Overwegende dat:

- 2545
- *Ee nog steeds afkoersen op een temperatuurstijging die ontwrichtend zal zijn voor het leven op aarde;*
 - *Er veel klimaatmaatregelen zijn die we in Noord-Holland kunnen nemen;*
 - *Verder doorschuiven van keuzes en maatregelen niet alleen leidt tot verdergaande klimaatrisico's, maar ook tot oplopende financiële risico's in verband met duurdere (herstel)maatregelen en stagnatie van de economie;*
- 2550

- *Verder doorschuiven van keuzes en maatregelen het halen van het doel van CO₂-vrij in 2050 verder bemoeilijkt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2555 • *Een uitgebreide lijst te maken van maatregelen voor CO₂-reductie die ons ter beschikking staan en die niet zijn opgenomen in het voorgestelde maatregelenpakket bij de voortgangsrapportage 2026;*
 - *Dit uit te werken in één of meerdere maatregelenpakketten om de doelstellingen in 2030 wél te halen;*
 - *En hiervoor een dekkingsvoorstel te doen.*
- 2560 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Yvonne Buit (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt), Remine Alberts-Oosterbaan (SP) en Emre Kanik (D66).

2565 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan geef ik het woord aan Statenlid Van der Waart van GroenLinks.

2570 Statenlid **VAN DER WAART** (GroenLinks): Dank u wel. De provinciale klimaat- en energieverkenning, de PKEV, bespraken we een jaar geleden. Daarin stond destijds: “op deze voet gaan we onze doelen niet halen. Een nadere uitwerking van de keuzes is nodig”. GroenLinks stelde daarop met de Partij van de Arbeid, ChristenUnie en D66, een discussienota op om te benadrukken dat we door moeten. We spraken af dat er een duidelijk pakket aan maatregelen zou liggen voor alle transitiepaden in deze Voortgangsrapportage Klimaat, waar het vandaag over hebben. Gelukkig, in deze voortgangsrapportage zien we dat er inderdaad heel wat is bijgesteld op een aantal transitiepaden.

2575

2580 Maar is het genoeg? Nou, in ieder geval niet om onze doelen te behalen. Dat was toch wel de bedoeling. Dus dat maakt het best ingewikkeld. Die ingewikkeldheid is ook wel uitgedrukt in de bijgaande brief, waarbij de lastigheid, het behalen van onze CO₂-reductiedoelstellingen natuurlijk ook voor een deel is dat we vaak afhankelijk zijn van andere partijen en overheden of van omstandigheden. Zo is het ook goed om blijvende aandacht te hebben voor de netcongestie, die werkt als een enorme rem voor onder andere de verduurzaming. Daarom staat GroenLinks ook onder de motie die net door de VVD is ingebracht.

2585 Daarbij merkt GroenLinks wel graag op dat de meest efficiënte wijze om minder CO₂ uit te stoten, natuurlijk is om minder te verbruiken. Daarom zijn we ook heel blij met het extra geld voor de handhaving en naleving van de energiebesparingsplicht, die is opgenomen hier in het voorstel en in de kaderbrief.

2590 Bij het transitiepad energie is GroenLinks ook mede-indiener van de motie van D66. Die zal zo komen. Dus daar ga ik verder niet op door. Maar wij kijken zeker ook uit naar de verdere stappen op alle transitiepaden. Dank u wel.

2595 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Kanik van D66.

2600 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, al drie jaar is Gedeputeerde Staten bezig met het vormgeven en uitvoeren van het klimaatbeleid van de provincie. Al drie jaar horen wij dat dit college zich onverminderd committeert aan de klimaatdoelstellingen van 2030. Al drie jaar komt dit college niet tot voldoende maatregelen om die doelstellingen ook daadwerkelijk te halen. Ook in deze voortgangsrapportage staan weer onvoldoende maatregelen. In de aankomende kadernota zien we er ook niet genoeg van terug. Voorzitter, ik kan niet anders dan concluderen dat in de zin “onverminderd committeren aan de klimaatdoelstellingen”, de nadruk van dit college niet op ‘committeren’ ligt, maar op ‘onverminderd’. Want, voorzitter, als het commitment aan deze doelen aan de start van deze coalitie al niet voldoende was en nu, drie jaar later, nog steeds niet, dan mag je het inderdaad ‘onverminderd’ noemen. Dat is ook de reden dat wij de motie ‘Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen’ van Partij voor de Dieren mede indienen.

2605

2610 Voorzitter, zoals ik in de commissie heb gezegd, D66 maakt zich grote zorgen over de staat van onze klimaat- en energie-infrastructuur. Destijds had ik drie onderwerpen uitgelicht, namelijk de industrie, landgebruik en landbouw, en energieopwek.

2615 Voorzitter, over de industrie wil ik het volgende zeggen. Wij zien ook dat de doelen voor 2030 voor hen onhaalbaar zijn als we aan overheidskant niet snel iets doen aan netcongestie. Daarom dienen wij de motie van de VVD om een nationale crisis netcongestie uit te roepen ook mede in.

2620 Op landbouw en landgebruik komen we later terug, want onze motie was technisch niet uitvoerbaar omdat het Rijk nodig is voor een systeemverandering. Er komt echter over niet al te lange tijd nieuw rijksbeleid aan, en dan zullen we deze discussie voortzetten.

2625 Voorzitter, dan tot slot wil ik nog een motie indienen over windenergie. Want onduidelijkheid over de regels om ze te mogen neerzetten zorgt voor stagnatie in nieuwe windenergieprojecten. En dat, terwijl we ze hard nodig hebben in de strijd tegen netcongestie en klimaatverandering. Daarom dient D66 de motie 'Laat de molens weer draaien' met GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren in met het volgende dictum: "Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen. En daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag". Tot zover, voorzitter.

2630 **Motie 61-1 juni 2026**
Laat de molens weer draaien

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 2635
- *De stagnatie in de uitrol van nieuwe windprojecten op land in Nederland primair wordt veroorzaakt door het ontbreken van duidelijke landelijke regels voor geluidsoverlast, slagschaduw en afstandsnormen, sinds de oude regels in 2021 door de rechter zijn vernietigd (NOS, RVO);*
 - *De politieke discussie over nieuwe normen al jaren voortsleept, terwijl*
- 2640 *windparkontwikkelaars 190 MW aan verouderde turbines moeten afbreken in de komende jaren, wat in 2026 kan leiden tot een netto afname van het windvermogen (RVO, mei 2026).*

Overwegende dat:

- 2645
- *De doelen van de Provinciale Klimaataanpak alleen haalbaar zijn als de uitrol van windenergie op land versneld wordt, maar dat de huidige onduidelijkheid investeringen en planvorming blokkeert;*
 - *De afhankelijkheid van landelijke regels de provinciale handelingsruimte beperkt, maar dat de provincie een eigen verantwoordelijkheid draagt voor het creëren van voorwaarden voor duurzame energieopwekking;*
- 2650
- *Snelle duidelijkheid van het Rijk essentieel is om de klimaatdoelen van 2030 te kunnen halen, en dat vertraging de betaalbaarheid en haalbaarheid van de energietransitie in gevaar brengt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2655
- *Bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen en daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2660 *Ondertekening: Emre Kanik (D66), Nicole van der Waart (GroenLinks), Julia Schneemann (Volt) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).*

De **VOORZITTER**: Ook uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2665 Dan ga ik naar mevrouw Buit van de ChristenUnie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, dank aan de partijen voor het aanvragen van dit tweeminutendebat. We vinden het als ChristenUnie erg belangrijk dat we er alles aan doen om de

2670 klimaatdoelen te halen. Daarom dienen we ook de motie van de Partij voor de Dieren om een maatregelenpakket te maken, die ervoor kunnen zorgen dat we deze doelen wél voor 2030 halen, ook mede in. Ook steunen we de motie van D66 over windenergie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen, PVV.

2675 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, er is geen sprake van effect van het gevoerde beleid. De titel van dit stuk is derhalve misleidend. Voortgang zit misschien in het middel, maar niet in het doel. Er is totaal geen sprake van meetbaar resultaat in de atmosfeer. Klimaatbeleid is niet gerechtvaardigd, aangezien de invloed van de mens te beperkt is om je druk over te maken. Volgens natuurkundige berekeningen in theorie maximaal 0,07 graden Celsius, wanneer de gehele mensheid per saldo geen CO2 meer zou uitstoten. Gaat niet gebeuren.

2680 Verduurzaming is een andere misleidende term. Windturbines en zonnepanelen gaan niet echt lang mee en zijn ook nauwelijks geschikt voor hergebruik. Niet duurzaam, maar alleen maar duur. Het huidige beleid is in de praktijk gericht op economische zelfdestructie middels kunstmatig hoge energieprijzen. Wij roepen partijen op om hun verantwoordelijkheid te nemen en zich te informeren voordat besluiten worden genomen, met verstrekkende gevolgen. Zoals

2685 eerder aangegeven helpen we daarbij graag. De moties kunnen we uiteraard niet steunen. Met zinloos en zelfs schadelijk beleid moeten we gewoon stoppen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Vonck, Partij van de Arbeid.

2690 De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. We bespreken vandaag de Voortgangsrapportage Klimaataanpak met de doelen van 2030. Een mooie opsomming van het college van wat we allemaal aan het doen zijn. Ook een actielijst eigenlijk van dingen die nog moeten gaan gebeuren. Helaas halen we daarmee niet helemaal de doelen die we voor ogen hebben. Daarom steunt de Partij van de Arbeid heel graag de motie van D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de

2695 Dieren 'Laat de molens weer draaien'. Een mooie aanmoediging om vooral meer regie te pakken en meer daadkracht te tonen op het gebied van windenergie.

Voor de Partij van de Arbeid valt de crisisbeleving met betrekking tot netcongestie best mee. We vinden het intussen best een sympathieke motie die hier voorligt. We vragen ons wel een beetje af hoe de VVD zover heeft kunnen komen om een kop op landelijk beleid te willen voorstellen.

2700 Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Vonck.

2705 Dan kijk ik naar gedeputeerde Gielen. Er zijn een aantal moties ingediend. Daar kunt u direct op reageren. Ja, er wordt aanstalten gemaakt. U krijgt vijf minuutjes.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2710 Statenlid **GIELEN** (GroenLinks): Voorzitter, dank. Ja, we hebben er natuurlijk in de commissie een uitgebreid debat over gevoerd. Dat is volgens mij ook mooi en goed ook dat u daar vandaag nog wat extra richting in mee wil geven. Ik denk dat het goed is om de moties langs te lopen.

Ik heb dan motie M58 van 50PLUS omtrent draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek. Deze motie zou ik willen ontraden. Wij delen volledig met 50PLUS het belang van participatie.

2715 Daar hebben we ook een aantal instrumenten voor. Nou, u heeft net de participatieverordening met elkaar besproken. Er moet daar nog over gestemd worden, maar op het moment dat dat wordt aangenomen, is dat een belangrijk kader voor ons als provincie. Binnen de Omgevingswet staan ook kaders voor participatie. Die gelden ook voor alle projecten. Niet voor niks zijn dat algemene kaders die dus toepasselijk zijn op alle projecten. De participatie vindt vervolgens dus

2720 ook plaats bij zo'n project. Dus u kunt er volledig van op aan dat vanuit projecten die voortkomen vanuit het RES-proces – waar die escalatieladder, om het zo te noemen, onderdeel van is – tot uitvoering of tot de realisatiefase komen, daar ook uiteraard participatie conform de geldende kaders vorm zal krijgen. Wij vinden het nu niet verstandig om los daarvan nog een extra participatiekader als het ware op te tuigen, want dat hebben we eigenlijk met elkaar al. Dus

2725 vandaar dat ik de motie zou willen ontraden.

2730 Dan hebben we motie M59 van de VVD over de crisis netcongestie. Ja, het is natuurlijk aan uw Staten of u iets wel of niet een crisis vindt. Dus ik neem aan dat u daar zelf ook een oordeel over velt. Ik denk dat het verstandig is, op het moment dat u besluit dat dit een crisis is, we daarbij ook de juiste Noord-Hollandse voorbeelden betrekken. Ik denk dat de urgentie bij het Rijk op dit dossier ook zeker wel aanwezig is, maar volgens mij is het mooi om daar wel de Noord-Hollandse context nog bij mee te kunnen geven. Ik denk dat het inderdaad dan vervolgens ook een gesprek binnen deze Staten zal vragen over: wat betekent dan zo'n crisis ook voor ons als Noord-Holland; en wat zullen wij daar dan ook met elkaar nog in moeten doen? Maar deze motie kan ik dus aan uw Staten laten.

2740 Dan kom ik bij motie M60 van de Partij voor de Dieren. Die zou ik willen ontraden. Dat komt eigenlijk van- U verzoekt een uitgebreide lijst te maken en dit uit te werken tot meerdere maatregelenpakketten of tot een maatregelenpakket. Ja, ik vind dat een wat lastige motie, omdat eigenlijk deze voortgangsrapportage ons maatregelenpakket, zoals wij dat als college zien op dit moment, is. We delen volledig met u dat er urgentie is op deze problematiek. Wij onderschrijven ook als college niet voor niks deze doelen. De klimaatdoelen zullen ook gehaald moeten worden. Maar ik denk dat we echt af moeten van de connotatie met elkaar dat dat volledig binnen de macht van de provincie ligt. Ook als wij als provincie- Nou ja, wij doen op dit moment eigenlijk als provincie wat we kunnen. De maatregelen die we hier voorstellen, passen binnen onze rol. Ik wil een beetje af van het idee dat er nog een hele lijst maatregelen zou zijn binnen de rol van de provincie en binnen de middelen van de provincie om die doelen ineens wel te gaan halen. Dat is echt afhankelijk van het beleid van gemeenten, van het beleid van het Rijk, van het beleid van partners, van wat de industrie zelf gaat doen. Al die factoren samen zullen ervoor moeten zorgen dat we met elkaar dat klimaatdoel halen. Deze voortgangsrapportage geeft eigenlijk aan van, hé, hier zien we als college dat we als Noord-Holland nog een stapje extra kunnen zetten. Dat doen we met dit pakket. Dus vandaar dat ik uw motie graag zou willen ontraden.

2755 Dan heb ik motie M61. Dan ga ik even naast mij kijken of we daar ook het nieuwe dictum inmiddels van hebben. Dat is het geval. Waarvoor dank. Ja, dat zie ik inderdaad. Deze motie kan ik aan uw Staten laten. Sterker nog, ik ben daar positief over. Want het is inderdaad fijn en belangrijk dat er snel nieuwe regels komen en duidelijkheid komt vanuit Den Haag. Bij de start van dit college was het idee al dat de regels snel duidelijkheid zouden geven. Dus het kan geen kwaad om daar nog verder op aan te dringen. We zullen daar ook over terugkoppelen. We zullen daar op aandringen in IPO-verband, want dat is ook de manier waarop we deze lobby op dit moment ook al voeren. Die duidelijkheid is belangrijk. Ik wil daar wel bij zeggen dat we in de tussentijd in Noord-Holland natuurlijk ook gewoon binnen de mogelijkheden die er zijn, aan de slag zijn. Maar het zou fijn zijn als het Rijk hier met beleid op komt. Dus daar kan ik positief over zijn, over motie M61. Tot zover, voorzitter.

2765 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ruim binnen de tijd. Dan gaan we dit tweeminutendebat, althans de beraadslagingen erover, afronden. Zoals u weet kunnen er na afronding geen nieuwe moties of aangepaste moties meer worden ingediend. Ik kijk nog even rond of daar behoefte aan is. Dat is niet het geval. Dan zijn de beraadslagingen over dit tweeminutendebat afgerond.

2770 *De discussie wordt gesloten.*

12.b 2-minutendebat Concept Ontwerp Omgevingsvisie.

2775 De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar agendapunt 12.b. Dan wil ik eigenlijk verzoeken aan de vicevoorzitter, de heer De Wit, om het van mij over te nemen, omdat ik over vijftien minuutjes zal moeten vertrekken voor een koninklijke verplichting en u dus alleen achterlaat. Zoals u weet, vanaf dat moment kunt u alleen nog links inspreken en rechts niet meer. Ik draag graag het voorzitterschap over aan de heer De Wit.

2780 *Voorzitter: de heer De Wit*

2785 De **VOORZITTER**: Goed, dan vervolgen wij deze vergadering met agendapunt 12.b. Dat is het aangevraagde tweeminutendebat door mevrouw Berkvens van de fractie D66, mede namens de fractie Volt, inzake het Concept-ontwerp Omgevingsvisie.

2790 De sprekers die zich voor dit punt hebben aangemeld, dat zijn de volgende collega's, namelijk mevrouw Berkvens en mevrouw Schneemann uiteraard, en daarnaast de heer Heijnen van het CDA, de heer Nijkamp van 50PLUS, mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Haas van Partij voor de Dieren en de heer Van Gilse van de VVD, de heer Hartog van JA21 en mevrouw Den Boer van de BBB. En Statenlid Korzelius, zie ik zojuist, van GroenLinks. Waarvan akte. Dan is het woord nu aan mevrouw Berkvens van D66.

Eerste termijn Provinciale Staten

2795 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Veel dank, voorzitter. Ja, we hebben een heel goed debat gehad in de commissie over de concept omgevingsvisie. Van groot belang voor de toekomst van Noord-Holland. In dit najaar zal nog de definitieve versie onze kant op komen. Ten aanzien van prioritaire landbouwgronden waar u van weet en andere voorstellen, zullen wij even wachten op de definitieve versie hiervan. Ik wil wel graag nu met Volt en GroenLinks een motie indienen over een verkenning naar spuitvrije zones rondom drinkwaterwingebieden, zodat we hier geen tijd verliezen en uitkomsten snel kunnen worden meegenomen bij de ruimtelijke uitwerking. Want ik maak me grote zorgen over de toekomst van ons drinkwater. De motie heeft als dictum: "Verzoeken het college om een verkenning te doen naar spuitvrije zones bij drinkwaterwingebieden en waar nodig bij andere wateren waar de waterkwaliteit sterk onder druk staat, met inachtneming van de proportionaliteit en effectiviteit van de maatregel, en verzoekt het college om bepalende uitkomsten van de verkenning voor te bereiden om op te kunnen nemen in het regionale water- en bodemprogramma en indien nodig ruimte te reserveren in de Omgevingsvisie en in de Omgevingsverordening."

2810 **Motie 62-1 juni 2026**
Ruimte reserveren voor spuitvrije zones

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constateerende dat:

- 2815
- *De drinkwatervoorziening van onze provincie in de toekomst onder druk staat en dat het daarom van groot belang is om drinkwaterwingebieden in te richten en goed te beschermen;*
 - *We niet op koers liggen om de KRW-doelen te halen en dat gewasbeschermingsmiddelen een van de veroorzakers zijn voor verslechterende waterkwaliteit.*

2820 *Overwegende dat:*

- *Om drinkwaterwingebieden te beschermen en de KRW-doelen binnen bereik te brengen, het onder meer van belang is om in het maatregelenpakket van het regionaal water en bodemprogramma spuitvrije zones in te stellen rondom drinkwaterwingebieden en rondom overige wateren waar de kwaliteit onder druk staat;*
- *Dit consequenties zal hebben voor het gebruik van de grond rondom deze gebieden en er dus ook ruimte moet worden gereserveerd in de concept omgevingsvisie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 2830
- *In de Concept Ontwerp Omgevingsvisie op te nemen dat er ruimte gereserveerd moet worden voor spuitvrije zones rondom drinkwaterwingebieden en indien nodig rondom andere wateren waar de kwaliteit onder druk staat.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66), Julia Schneemann (Volt) en Peter Korzelius (GroenLinks).

2835 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dan nog een punt. We hebben het ook gehad over inzet op belangrijke economische clusters in onze provincie. Wat mij betreft hoort het cluster media en informatie daar ook bij, die vooral sterk is in het Gooi. Dit cluster is niet alleen van groot belang voor de regionale innovatie en werkgelegenheid, maar ook voor de informatievoorziening van heel Nederland. Volgens mij kon de gedeputeerde zich in het debat hier ook in vinden, maar het was niet heel expliciet. Dus daarom wil ik dit graag duidelijk krijgen met deze motie, met als dictum: "Verzoeken het college om in overleg met de regio en met relevante stakeholders het cluster media en informatie toe te voegen als belangrijk economisch cluster in de Omgevingsvisie". Dank u wel.

2845 **Motie 63-1 juni 2026**

Media en informatie als strategisch cluster Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

- 2850
- *In de Concept Ontwerp Omgevingsvisie wordt ingezet op het verstrekken van strategische economische clusters met als insteek dat de ruimtelijke randvoorwaarden actief gecreëerd worden om bedrijven in deze clusters binnen Noord-Holland te faciliteren;*
 - *Bij het aanmerken van strategische clusters het van belang is of de economische activiteiten strategisch relevant zijn voor Nederland in Europa.*

2855 *Zijn van mening dat:*

- *De sector media en informatie een belangrijke strategisch systeemsector is die een grote rol speelt in de Nederlandse strategische onafhankelijkheid gezien de toenemende druk door buitenlandse beïnvloeding via desinformatie en nepnieuws.*

Overwegende dat:

- 2860
- *De sector media en informatie ook bijdraagt aan creativiteit, innovatie, welvaart en werkgelegenheid.*
 - *Media en informatie in het Gooi, inclusief het Mediapark in Hilversum, een belangrijk ruimtelijk cluster is waar creatie, technologie en productiecapaciteit zich op korte afstand van elkaar bevinden en elkaar versterken.*

2865 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Om, in overleg met de regio en met relevante stakeholders, het cluster media en informatie toe te voegen als strategisch economisch cluster in de in de Concept Ontwerp Omgevingsvisie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2870

Ondertekening: Laurien Berkvens (D66).

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Schneemann van Volt.

2875 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank, voorzitter. De Omgevingsvisie vraagt ons om keuzes te maken, want de ruimte is schaars en de ambities zijn hoog. Daarin moeten we eerlijk zijn in wat we belangrijk vinden. Daar hoort natuurlijk ook voedselzekerheid bij. Dus we gaan eind van het jaar zeker verder over praten over de prioritaire landbouwgronden.

2880 Maar een ander punt is natuurlijk ook het gezonde drinkwater, want, ja, dat hoort eigenlijk ook bij voedselzekerheid. Dat drinkwater moeten we gezond houden. Daarvoor is het belangrijk dat we onderzoeken hoe we dit zo kunnen houden en hoeveel ruimte dat eigenlijk vereist van ons. Dus daarom zijn we blij dat we met de motie van D66 mee kunnen tekenen. Dank u wel.

2885 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

2890 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, dat we nu harde keuzes moeten maken in deze Omgevingsvisie, dat is al langer bekend. We weten dat we die inmiddels bekende 27 procent ruimte tekortkomen, en het is niet aannemelijk dat we die gronden er ook bij krijgen. Dus die keuzes zijn nodig om Noord-Holland vitaal en toekomstbestendig te houden. Daar ligt aan sich een mooie visie voor.

2895 Het CDA heeft in de commissie wel kritiek geuit op een aantal punten. Het loslaten van de mobiliteitseis bij woningbouw, de strenge randvoorwaarden die het moeilijk maken voor MKB en het gebrek aan ambitie om de woningbouwopgave evenredig te spreiden over de provincie zijn onder andere keuzes die wij onlogisch vinden. Wij zijn blij met de toezeggingen van GS in de commissie dat hiernaar gekeken wordt, en zien uit naar de versie die dan ook ter inzage gelegd wordt.

2900 Voorzitter, wij steunen het uitgangspunt van GS om gebieden aan te wijzen waar landbouw prioriteit krijgt.

Wat betreft de motie voor de spuitvrije zones rondom drinkwatergebieden, zien wij uit naar het oordeel van GS. Tot zover. Dank u wel.

2905

De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan geef ik het woord aan de heer Nijkamp van 50PLUS.

2910

De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. Ik hoor tot mijn verrassing dat ik iets ga zeggen, maar ik heb me niet aangemeld voor dit agendapunt. Dus ik laat het voorbijgaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan moeten wij dat missen. Dank daarvoor.

2915

Dan ga ik naar mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Ja, ik kan heel kort zijn. Als ik het goed begrepen heb, heeft de D66 de motie over die landbouw nog niet ingediend. Gaat u ook niet indienen? Dat lijkt me ook verstandig. De andere motie die is ingediend, steunen wij graag. Over de spuitvrije zones.

2920

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ja, dat is helder. Dan geef ik het woord aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Dank. Ja, ik kan eigenlijk ook heel kort zijn. De motie over de spuitvrije zones zullen we steunen. Ja, dat.

2925

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Straks zijn de stemmingen niet eens meer nodig op deze manier. Ik geef het woord aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.

2930

Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. We hebben inderdaad een mooi debat gehad in de commissie. We wachten met smart op reactie van GS over wat zij daarmee gaan doen. Daarom vinden we dit tweeminutendebat ook wat ongepast. We zullen wel de motie steunen, als die wordt ingebracht, over de spuitvrije zones. Verder wachten we nog even de reactie van GS af. Dank u wel.

2935

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan de heer Van Gilse van de VVD.

2940

De heer **VAN GILSE** (VVD): Dank u wel. Ook wij hebben wat moeite met het tweeminutendebat over dit onderwerp, want eind dit jaar komen we weer over dit onderwerp te spreken hier in de Staten, en dan kan het geamendeerd worden. Bovendien hebben we begin vorig jaar het proces rond de Omgevingsvisie vastgesteld en daarmee ingestemd. Ook – het werd al gezegd – wachten wij nog op de uitwerking door GS van wat er in de commissie naar voren is gebracht. We hebben voor vandaag dus ook geen moties voorbereid.

2945

Dat neemt niet weg dat de VVD zich wel zorgen maakt over bepaalde aspecten in de Omgevingsvisie, en dan met name de stapeling van randvoorwaarden voor het bedrijfsleven. We hebben deze zorgen in de commissie duidelijk geuit en rekenen erop dat Gedeputeerde Staten deze serieus nemen en verwerken in het concept. Bij onze contacten met ondernemersverenigingen horen we ook dat daar op dit onderwerp de nodige zienswijzen zullen worden ingediend. De VVD zal de verwerking hiervan nadrukkelijk meewegen in de steun voor de nieuwe Omgevingsvisie.

2950

2955

Voorzitter, dan een motie van D66 waar ik toch wat over wil zeggen, over media en creatieve industrie. Het dictum van de motie sluit volledig aan met wat ik in de commissie Ruimte daarover naar voren heb gebracht. De VVD vindt dat dit bedrijvencluster met internationale uitstraling een prominente plek verdient. Wij zijn benieuwd naar de vertaling ervan door GS in de Concept Omgevingsvisie. Wellicht dat de gedeputeerde het nu al kan aangeven. Mocht er vervolgens nog aanvulling nodig zijn in onze visie, dan zullen we graag aan het eind van het jaar een motie hierover mede indienen. Dank u wel.

2960

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Ik geef het woord aan de heer Hartog van JA21.

De heer **HARTOG** (JA21): Wij hebben geen bijdrage, voorzitter.

- 2965 De **VOORZITTER**: Dat is duidelijk. Dan kijk ik naar mevrouw Den Boer van de BBB. Het woord is aan u.
- 2970 Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. In de commissie Ruimte van 11 mei hebben we met elkaar een mooi debat gevoerd over de Concept Omgevingsvisie. De vraag vanuit GS was om input over dit concept. Alle partijen waren aanwezig en hebben punten mee kunnen geven. De reacties vanuit GS waren zeer constructief en veel punten werden meegenomen in het gereed maken van de definitieve versie. BBB is heel tevreden met de beantwoording van GS. Dus kan zich ook aansluiten bij de VVD met, ja, dat wij ook eigenlijk dit debat niet echt heel erg nodig vonden en ook de moties niet nodig vinden.
- 2975 Daarnaast, ik had een heel stuk voorbereid over de voedselzekerheid, want daar kan D66 ons zeker op dezelfde plek vinden. Alleen, de motie die jullie hebben ingediend, wilden indienen, die ging ons wel een stukje te ver.
- 2980 Spuitvrije zones. Ja, er is naar BBB's weten gewoon wet- en regelgeving voor. Ik ben heel benieuwd hoe GS daarop reflecteren. Dank u wel.
- De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan Statenlid Korzelius van GroenLinks.
- 2985 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Ik heb lange tijd in de veronderstelling verkeerd dat je die twee minuten ook vol moet maken, maar dat hoeft gelukkig niet.
- 2990 Nee, ik ben het eens met D66 dat we een mooi debat hebben gehad. We waren ook beslist niet ontevreden over de Omgevingsvisie, het conceptontwerp daarvan. Er zitten een hele hoop punten in die goed aansluiten bij onze visie op de ruimtelijke ordening in de komende 24 jaar.
- 2995 Even wat de moties betreft. We zijn het eens dat inderdaad de media en informatiesector een strategisch-economische cluster is. We vragen ons alleen af: moeten we dit op dit moment al vastleggen of wachten we het ontwerp af en de inspraak? Maar goed, in ieder geval staan we er zeer sympathiek tegenover.
- Over de motie over de spuitvrije zones rondom drinkwatergebieden, die hebben we meeondertekend. Heel belangrijk. Dat is inderdaad, denk ik, een motie die heel urgent is en ook opgenomen moet worden in de Omgevingsvisie. Dank u wel, voorzitter.
- 3000 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel voor de beantwoording naar aanleiding van deze termijn van de Staten, waarbij in ieder geval twee moties zijn ingediend waar we graag een reactie op hebben en eventueel ook andere reflecties op het gezegd. Het woord is aan gedeputeerde Rommel.
- 3005 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ik behandel één motie en dat is over de media. De andere zal mevrouw Gielen doen.
- 3010 Er is al heel veel gezegd in de commissie. Daarbij heb ik ook aangegeven dat we het meeste meenemen in de conceptversie die ter inzage gelegd zal worden. Dus ik ga dat ook niet allemaal overdoen en herhalen.
- 3015 Over de motie die voorligt, over media en informatie, kan ik zeggen dat- Ik heb ook even het verslag erop nageslagen. Er stond ook "Naast de genoemde economische clusters zullen er nog wel meer zijn". Daar bedoelde ik die genoemd waren, wat de VVD genoemd heeft: media en informatie. Als de rest van het college het ook goed vindt, dan komt die ook in de volgende versie in ieder geval terecht. Dus daarmee is hij overbodig en zal ik hem ook ontraden.
- 3020 De **VOORZITTER**: Een interruptie van mevrouw Berkvens.
- Mevrouw **BERKVEN** (D66): Gaat dit van mijn tijd af? Is even de vraag.

De **VOORZITTER**: Ja, ik denk het wel.

3025 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Kan ik eruit opmaken dat dit inderdaad als belangrijk economisch cluster in het concept terecht komt, wat nu ter inzage wordt gelegd?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat klopt.

3030 De **VOORZITTER**: Mevrouw Berkvens, het woord is aan u.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als het college daarmee instemt. Maar daar doe ik mijn best voor.

3035 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ik kijk even die kant op, maar ik denk dat ik daarmee de motie kan intrekken. Is het voldoende. Mocht het niet voldoende zijn, dan vindt u mij in november weer. Dank u wel.

Motie 63 'Media en informatie als strategisch cluster Noord-Holland' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3040

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan kijk ik naar gedeputeerde Gielen voor de reactie op de tweede ingediende motie.

3045 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dat is de motie over spuitvrije zones, ook van D66. Deze motie op dit moment zou ik willen zien als overbodig. De verkenning naar spuitvrije zones, die u eigenlijk voorstelt, die past heel goed binnen wat wij al aan het doen zijn naar aanleiding van de tussenevaluatie voor de Kaderrichtlijn Water en het onderzoek wat we daar voeren naar de proportionaliteit en effectiviteit naar maatregelen rondom gewasbeschermingsmiddelen bij grondwaterbeschermingsgebieden en Natura 2000-gebieden, waarin we ook andere wateren zullen betrekken, mocht dat nodig zijn. Het hoort dus ook meer bij het Regionaal Water- en Bodemprogramma dan bij deze Omgevingsvisie. Op het moment dat uit dat onderzoek blijkt dat maatregelen, zoals een verbod of andere maatregelen, inderdaad proportioneel en effectief zijn, dan zullen we daarbij ook bij u terugkomen met beleidsvoorstellen. Dus daarmee geven wij al uitvoering aan wat u vraagt in de motie, en is de motie naar mijn oordeel overbodig.

3055

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een interruptie bij mevrouw Berkvens van D66. Het woord is aan u.

Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, want kan ik hieruit concluderen dat het dus ook wordt meegenomen straks in de Omgevingsvisie die bij ons voorligt aan het einde van het jaar?

3060

Gedeputeerde **GIELEN**: Nou, deze maatregelen horen zijn plek te vinden in het Regionaal Water- en Bodemprogramma. Dat is een programma wat echt naar aanleiding van de Omgevingsvisie in de maak is. Maar op het moment dat we daar maatregelen voor zullen treffen, zullen we die treffen in het Regionaal Water- en Bodemprogramma, niet in de Omgevingsvisie. Dat is daar niet de plek voor. Maar die zullen dan landen in dat Regionaal Water- en Bodemprogramma.

3065

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een aanvullende vraag bij mevrouw Berkvens.

3070 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Want het heeft wel ook een ruimtelijk beslag. Dus ik begrijp nog even niet helemaal waarom het niet ook in de Omgevingsvisie moet landen.

3075 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, het programma waar ik aan refereer, is een programma onder de Omgevingsvisie. Daar kunnen we dus ook dit soort ruimtelijke maatregelen voorstellen. Op het moment dat uit dit onderzoek blijkt dat er inderdaad maatregelen nodig zijn, dan komen we bij u met beleidsvoorstellen daartoe om dat eventueel ook ruimtelijk in te passen binnen de verordening. Maar het is niet nodig om daar nu binnen de visie iets voor te wijzigen.

3080 De **VOORZITTER**: Dank voor die beantwoording vanuit het college. Daarmee ronden we ook de beraadslagingen over dit onderwerp af. Dat betekent ook dat er geen nieuwe of aangepaste moties ingediend kunnen worden. Ik kijk even de zaal rond, maar daar lijkt ook geen behoefte

aan te zijn. Dat betekent dat we dit onderwerp afronden en doorgaan naar het volgende tweeminutendebat.

De discussie wordt gesloten.

3085

12.c 2-minutendebat Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen.

3090

De **VOORZITTER**: Dat is het tweeminutendebat- Ik roep even op tot wat orde in de zaal en vooral vermindering van het geluid, waarvoor dank. Dan kunnen we verdergaan met agendapunt 12.c, het tweeminutendebat inzake het Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen. Dat is aangevraagd door de heer Mantel van JA21.

3095

Daar hebben we een aantal sprekers voor, naast de heer Mantel van JA21 zelf, namelijk Statenlid Bwefar van GroenLinks, mevrouw Van der Helm van 50PLUS, mevrouw Jansen van D66, mevrouw Sijbenga van de BBB, mevrouw Buit van de ChristenUnie, mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren, de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid en mevrouw Bakker van de VVD. Ik geef als eerste het woord aan de heer Mantel van JA21.

Eerste termijn Provinciale Staten

3100

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het beheerplan Schoorlse Duinen is uitgebreid besproken in de commissie, waarvoor dank. De Schoorlse Duinen zijn voor heel veel mensen een plek om te ontspannen, te bewegen en te genieten van onze natuur. Voor fietsers, wandelaars, gezinnen, toeristen en hondenbezitters is dit een van de mooiste gebieden van Noord-Holland. En terecht. Het beheerplan voor de Schoorlse Duinen bevat ingrijpende maatregelen: boskap, grote ingrepen in het duin, fiets- en wandelpaden die mogelijk verdwijnen of verlegd worden en strengere regels voor gebruik van het gebied. Ook de zorgen van bijvoorbeeld de Fietsersbond, natuurliefhebbers en hondenbezitters zijn uitgebreid besproken. De fietsroutes die mogelijk onderstuiven en dreigen te verdwijnen, maar ook de bereikbaarheid van nood- en hulpdiensten over het verdwijnen van stukken bos die voor veel mensen ook waardevol zijn. Maar ook over regels die steeds verder gaan, zoals een brede aanlijnplicht voor honden, zonder dat duidelijk is wat dat concreet oplost.

3105

3110

3115

Voorzitter, laat ik duidelijk zijn: JA21 is niet tegen natuurbeheer. Integendeel zelfs. Natuurdoelen nastreven in een natuurgebied is volstrekt valide. Maar onze fractie uit haar twijfels over de juiste balans. Om die balans te kunnen behouden tussen de beoogde natuurdoelen en het behouden van de vrijheid die mens en dier hebben om natuur te kunnen blijven beleven, dient onze fractie drie moties in.

3120

3125

De eerste motie heeft als titel 'Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen', waarvan het dictum luidt: "Verzoeken Gedeputeerde Staten het behoud van bestaande recreatieve fiets en wandelverbindingen zoveel als mogelijk te waarborgen bij de verdere uitwerking van het beheerplan; geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande fietspaden, tenzij een volwaardig alternatief beschikbaar is; Provinciale Staten voor definitieve vaststelling van een beheerplan inzicht te geven in welke routes mogelijk geraakt worden, welke alternatieven er beschikbaar zijn en welke financiële middelen worden ingezet voor het behoud, onderhoud of eventueel verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheermaatregelen, en gaan over tot de orde van de dag".

Motie 64-1 juni 2026

3130

Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

Constaterende dat:

3135

- *Het ontwerpbeheerplan voorziet in maatregelen zoals grootschalige dynamisering, verstuivingen en aanpassing van padenstructuren;*
- *In het beheerplan wordt erkend dat recreatief gebruik op bestaande paden grotendeels samen kan gaan met natuurdoelen;*

- 3140 • *De Fietsersbond in haar zienswijze aangeeft dat belangrijke fietsroutes, waaronder delen van de kustroute en regionale verbindingen, mogelijk worden bedreigd door verstuivingen en aanpassingen van infrastructuur;*
- *In de financiële paragraaf van het beheerplan geen expliciet budget is opgenomen voor onderhoud of behoud van recreatieve padenstructuren;*
- *Het college zelf heeft aangegeven dat kosten voor het verleggen van paden als gevolg van natuurbeheermaatregelen worden bekostigd vanuit middelen voor natuurbeheer.*

3145 *Overwegende dat:*

- *De Schoorlse Duinen een belangrijk natuur- en recreatiegebied zijn voor inwoners, bezoekers en toeristen van Noord-Holland;*
- *Fietsen en wandelen bijdragen aan gezondheid, welzijn en recreatieve bereikbaarheid;*
- 3150 • *Het verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheer impact heeft op bereikbaarheid, recreatief gebruik en publieke middelen;*
- *Draagvlak voor natuurbeheer onder druk kunnen komen te staan wanneer bestaande recreatieve routes verdwijnen en/of verslechteren.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3155 • *Het behoud van bestaande recreatieve fiets- en wandelverbindingen zo veel als mogelijk te waarborgen bij de verdere uitwerking van het beheerplan;*
- *Geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande fietspaden, tenzij een volwaardig alternatief beschikbaar is;*
- *Provinciale Staten vóór definitieve vaststelling van het beheerplan inzicht te geven in:*
 - 3160 ○ *Welke routes mogelijk geraakt worden;*
 - *Welke alternatieven er beschikbaar zijn;*
 - *Welke (financiële) middelen worden ingezet voor het behoud, onderhoud of eventueel verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheermaatregelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3165

Ondertekening: Ivo Mantel (JA21).

3170 De heer **MANTEL** (JA21): De tweede motie heeft als titel 'Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing', waarvan het dictum luidt: "Verzoeken Gedeputeerde Staten te onderzoeken of binnen ecologisch minder kwetsbare delen van de binnenduinrand beperkte losloopzones voor honden behouden kunnen blijven; daarbij uit te gaan van een beperkte omvang van circa acht procent van het totale duingebied; en deze zones uitsluitend aan te wijzen op bestaande paden en in gebieden met een lage ecologische kwetsbaarheid en dicht bij de lintbebouwing en de bijbehorende functionele waarde voor de omwonenden met hond".

3175

Motie 65-1 juni 2026

Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.

3180

Constaterende dat:

- *In het ontwerpbeheerplan wordt voorgesteld de huidige seizoensgebonden aanlijnplicht voor honden uit te breiden naar een jaarronde aanlijnplicht;*
- *De Schoorlse Duinen worden gebruikt door recreanten, toeristen, omwonenden en hondenbezitters;*
- 3185 • *Binnen het gebied sprake is van verschillen in ecologische kwetsbaarheid en recreatieve gebruiksdruk.*

Overwegende dat:

- *Bescherming van kwetsbare natuurwaarden uitgangspunt dient te zijn binnen Natura 2000-beheer;*
- 3190 • *Draagvlak voor natuurbeheer wordt versterkt wanneer maatregelen proportioneel, uitlegbaar en gebiedsgericht zijn;*
- *Maatwerk en zonerings kunnen bijdragen aan zowel natuurdoelen als recreatief medegebruik;*
- 3195 • *Minder ingrijpende alternatieven onderdeel zouden kunnen zijn van een evenredige belangenafweging;*

- *Binnen delen van de binnenduinrand, H2 180 A Duinbossen, mogelijk ruimte bestaat voor beperkt losloopgebruik zonder significante aantasting van natuurwaarden.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3200
- *Te onderzoeken of binnen ecologisch minder kwetsbare delen van de binnenduinrand beperkte losloopzones voor honden behouden kunnen blijven;*
 - *Daarbij uit te gaan van een beperkte omvang van circa 8% van het totale duingebied;*
 - *Deze zones uitsluitend aan te wijzen op bestaande paden en in gebieden met lage ecologische kwetsbaarheid en dicht bij de lintbebouwing en de bijbehorende functionele waarde voor de omwonenden met hond.*
- 3205 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ivo Mantel (JA21).

- 3210 De heer **MANTEL** (JA21): De derde motie heeft als titel 'Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen', waarvan het dictum luidt: "Verzoeken Gedeputeerde Staten bij het definitief vaststellen van het Natura 2000-beheerplan te waarborgen dat hulp- en nooddiensten het gebied onder alle omstandigheden adequaat kunnen blijven bereiken; voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen een toets uit te voeren op bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten, de gevolgen van calamiteitenbestrijding en uitvoerbaarheid binnen stikstof- en vergunningskaders; en
- 3215 Provinciale Staten hierover te informeren voor de definitieve vaststelling van het beheerplan".
Dank u wel.

Motie 66-1 juni 2026

Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen

- 3220 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026.*
Constaterende dat:

- *Het ontwerpbeheerplan voorziet in maatregelen zoals grootschalige dynamisering, verstuivingen en aanpassing van padenstructuren;*
- 3225 • *In het gebied sprake is van recreatief gebruik, natuurbrandrisico's en andere situaties waarin snelle inzet van hulp- en nooddiensten noodzakelijk kan zijn (zie bijlagen 1 & 2);*
- *Bestaande padenstructuren mede worden gebruikt voor bereikbaarheid door brandweer, ambulance, politie, terreinbeheerders en andere hulpdiensten;*
- 3230 • *Het verleggen of opnieuw aanleggen van infrastructuur binnen Natura 2000- gebieden vergunningsplichtig kan zijn en gepaard kan gaan met aanvullende stikstofdepositie;*
- *Hierdoor het risico bestaat dat verdwenen of ondergestoven infrastructuur in de praktijk niet of slechts zeer moeizaam kan worden vervangen.*

Overwegende dat:

- *Bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten te allen tijde gegarandeerd moet blijven;*
- 3235 • *Openbare veiligheid en calamiteitenbestrijding randvoorwaardelijk zijn bij de uitvoering van natuurbeheermaatregelen;*
- *Het onbedoeld verdwijnen van essentiële infrastructuur kan leiden tot risico's voor bezoekers, omwonenden én natuur;*
- 3240 • *Het behalen van natuurdoelstellingen in gevaar kan komen als er niet adequaat kan worden gehandeld door nood- en hulpdiensten bij bijvoorbeeld natuurbranden;*
- *Voorafgaande zekerheid over bereikbaarheid en uitvoerbaarheid noodzakelijk is voordat bestaande infrastructuur wordt aangepast of opgeheven;*
- *Voorkomen moet worden dat natuurbeheermaatregelen leiden tot onomkeerbare situaties waarin noodzakelijke bereikbaarheid niet meer hersteld kan worden.*

3245 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Bij het definitief stellen van het Natura 2000-beheerplan te waarborgen dat hulp- en nooddiensten het gebied onder alle omstandigheden adequaat kunnen blijven bereiken;*
- *Voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen een toets uit te voeren op:*
 - *Bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten;*
 - 3250 ○ *Gevolgen voor calamiteitenbestrijding;*
 - *Uitvoerbaarheid binnen stikstof- en vergunningskaders;*
- *Provinciale Staten hierover te informeren voor de definitieve vaststelling van het beheerplan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3255

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan ga ik door naar de volgende spreker. Dat is Statenlid Bwefar van GroenLinks.

3260

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Dank, voorzitter. Net als de indieners van deze motie vinden wij het als GroenLinks natuurlijk heel belangrijk dat er een goede fietsbereikbaarheid is en recreatie in de natuur. Maar we hebben het over het beleid van PWN. Hun opdracht is niet zozeer recreatie en bereikbaarheid in stand te houden of te garanderen, maar om zorg te dragen voor ten eerste schoon en voldoende drinkwater en het zorgen voor sterke duinen voor onze zeewering en gezonde natuur. Recreatie is pas het derde aandachtspunt en moet worden ingepast waar dat mogelijk is. Het idee om het behoud van bestaande recreatieve fiets- en wandelverbindingen als expliciete randvoorwaarde op te nemen, dat gaat ons te ver. We zullen dat dan ook niet steunen.

3265

Van die andere twee moties wachten we graag af wat GS daarvan zegt.

3270

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een interruptie van de heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja, ik denk dat we twee dingen door elkaar halen. In eerste instantie heb ik een motie ingediend bij de aanvraag voor het tweeminutendebat. Die is zaterdag gewijzigd. Dus ik denk dat u de ongewijzigde versie nog voor u heeft.

3275

De **VOORZITTER**: Een reactie van Statenlid Bwefar.

Statenlid **BWEFAR** (GroenLinks): Ik dacht dat ik het net had gelezen, maar ik zal hem nog een keer checken.

3280

De **VOORZITTER**: Mooi. Dan gaan we door naar mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

3285

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Laat ik helder zijn: de natuur in de Schoorlse Duinen gaat aantoonbaar achteruit. Daar zijn we het allemaal mee eens en over uit. Niets doen is geen optie. Herstel steunen we, maar over de uitvoering houden we natuurlijk vragen. De zienswijze van Fietsersbond Bergen hebben we ook met belangstelling gelezen. In de commissie hebben we daar inhoudelijk enigszins vragen over gesteld.

3290

Ik wil nog eens goed benadrukken dat het beheerplan zelf erkent dat de fietspaden vervallen of verplaatst kunnen worden, en dat er geen budget is om die paden vrij te houden van stuifzand. Dat is toch wel iets wat wij als 50PLUS, als we recreanten daar in het gebied willen hebben, eigenlijk een beetje zorgen baart. Er moet iets gebeuren, zodat het voor elke bezoeker daar, of het nou bezoekers met honden aangelijnd, paarden beperkt, dat dat toch onderhouden moet worden. Dus vragen we aan de gedeputeerde om toch de toegankelijkheid wat meer aandacht te geven. Bent u bereid om de hoofdpaden expliciet te borgen en de zienswijze van de gewone gebruiker toch ook wat meer aandacht te geven?

3295

Alle andere vragen zijn al voorbijgekomen. Dank u wel.

3300

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Jansen van D66.

3305

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik neem maar eens even de linkerflank van het spreekgestoelte op dit onderwerp. Voorzitter, D66 steunt de plannen voor het herstel van de Schoorlse Duinen. Dit is een van de meest bijzondere natuurgebieden van Noord-Holland, maar ook een gebied dat al langere tijd onder druk staat. Als we de natuurwaarden willen behouden voor de toekomst zijn herstelmaatregelen helaas toch noodzakelijk. In de discussie horen we zorgen over de gevolgen voor recreatief gebruik van het gebied. Die zorgen zijn zeker begrijpelijk. Maar voor D66 staat de vraag centraal wat de natuur nodig heeft in dit gebied om te kunnen herstellen. Uiteindelijk zijn de Schoorlse Duinen in de eerste plaats een natuurgebied. Dat brengt met zich mee dat natuurdoelen soms toch zwaarder moeten wegen dan bestaande gebruiksvormen. Juist door nu te investeren in herstel, zorgen we ervoor dat het gebied ook op de lange termijn aantrekkelijk en toegankelijk blijft. Zonder een gezonde natuur verliezen we immers datgene wat de Schoorlse Duinen zo ontzettend bijzonder maakt. D66 vindt het daarom

3310

3315 noodzakelijk dat we de herstelmaatregelen niet moeten beoordelen op de vraag of alles kan blijven zoals het is, maar op de vraag of ze bijdragen aan een veerkrachtig en toekomstbestendig natuurgebied. Voor ons is investeren in natuurherstel dan ook de weg vooruit voor een mooie toekomst voor de mooie Schoorlse Duinen. Dank u wel.

3320 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng ter linkerzijde.

Het woord is aan mevrouw Sijbenga van BBB.

3325 Mevrouw **SIJBENGA** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Zal ik maar naar de rechterkant gaan? Om en om? Dank aan JA21 voor het agenderen van dit onderwerp.
Voorzitter, het kernknelpunt in dit gebied is toch voornamelijk de stikstofdepositie. Hoe jammer is het dat dit landelijk probleem – het stikstofdossier – na de nu al bekende getroffen en zoals woningbouw, economie en landbouw, nu ook een probleem lijkt te worden voor recreanten en voor honden en hun bezitters.

3330 Voorzitter, 3 november jongstleden is er een amendement aangenomen in de Provinciale Staten dat recreatie daar waar mogelijk ook mogelijk moet blijven. In de commissie hebben we al gezegd: er moet wel een balans zijn tussen recreatie en natuur. Ziet de gedeputeerde mogelijkheden om de fietspaden mogelijk te houden voor de toekomst? En wat zou anders dan de eventuele compensatie kunnen zijn? En kunnen GS in dit gebied toch mogelijkheden vinden, of in het beheerplan, voor een losloopgebied of -gebieden in dit gebied? Dank u wel.

3335 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik het woord aan mevrouw Buit van de ChristenUnie.

3340 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Ja, dank, voorzitter. We vinden het belangrijk dat mensen kunnen recreëren en fietsen door de natuur, maar dat moet de natuur niet schaden. Dus daarom, als fiets- en wandelverbindingen omgelegd moeten worden, is dat volgens ons niet een probleem. GS hebben in de commissie toegezegd dat ze kijken naar alternatieve routes, en dat ze dat ook in overleg doen met partijen zoals de Fietsersbond. Dat is voor ons voldoende. Daarom zullen we de motie van JA21 niet steunen. Voor de andere moties wachten we even de beraadslagingen af.

3345 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren.

3350 Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u wel. We steunen de uitspraken van de ChristenUnie en D66 van harte. We sluiten ons daarbij aan. Natuurherstel is voor ons natuurlijk ook erg belangrijk en volgens mij hebben we de toezegging op alternatieve routes al gekregen. We wachten graag nog even de reactie af van GS welke mogelijkheden ze daar inmiddels voor gevonden hebben.

3355 Ook voor de andere moties wachten we de reactie van GS af, maar waarschijnlijk zullen we die niet steunen.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

3360 De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. JA21 heeft het over balans. Heel gek. Als we het hebben over meer balans, dan gaat het eigenlijk nooit om meer aandacht voor de natuur in het licht van toenemende recreatiedruk. Maar goed, politiek is dan ook het afwegen van vaak strijdige belangen. Hoewel iedereen het belang van goede fietspaden zal onderkennen, mijn fractie ook, gaat toch in de Schoorlse Duinen het belang van natuur en biodiversiteit voor.

3365 Dit plan, dynamisering, om te voorkomen dat het duingebied nog verder inkakt – letterlijk – dat is door veel wetenschappelijk onderzoek onderbouwd en hier vaak besproken. Het zal u ook niet verbazen dat de PvdA daar vierkant achter staat. Dat hebben we altijd uitgesproken.

3370 In de commissie heeft de gedeputeerde over de fietspaden gezegd dat de padenstructuur, de regionale padenstructuur, leidend is mochten er in de toekomst aanpassingen noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld vanwege het onderstuiven van die fietsroutes. Kortgeleden heb ik er nog gefietst. Dus ik kan u vertellen dat het inderdaad gebeurt. We vinden dat een belangrijke toezegging van

GS. We zijn er daarom van overtuigd dat ook in de toekomst fietsers kunnen blijven genieten van dit prachtige natuurgebied. We zullen dus niet die motie steunen.

3375 Ook over de nood- en hulpdiensten heeft de gedeputeerde gezegd: ja, dat is voor ons ook een randvoorwaarde. Die motie vinden we dus overbodig.

3380 Tot slot de gebiedsspecifieke onderbouwing. Ja, dat klinkt natuurlijk belangrijk. Aan de andere kant, het is net alsof je naar de dokter gaat en die zegt 'je bent ziek, je hebt dit en dat en daarvoor hebben we een behandeling, namelijk zus en zo' en dat jij dan zegt 'ja, graag eerst een lichaamsspecifieke onderbouwing'. Dus dat je dan een beetje afgaat op wetenschappelijke literatuur vind ik helemaal niet gek. Bovendien, als JA21 dan pleit voor meer gebiedsspecifiek onderzoek naar de natuur, doe er dan ook graag een beetje budget bij. Dus een ongedekte motie. Wij zullen tegenstemmen. Dank u wel.

3385 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan is tot slot het woord aan mevrouw Bakker van de VVD.

3390 Mevrouw **BAKKER** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank aan JA21 voor het agenderen van dit onderwerp. In de commissie Landelijk Gebied heeft het al een uitgebreide discussie opgeleverd over het beheerplan Schoorlse Duinen.

3395 Op 3 november hebben Provinciale Staten, op initiatief van de VVD, het amendement aangenomen dat recreatie in de natuur daar waar mogelijk, mogelijk moet blijven. Toch bereiken signalen de VVD van onder andere de Fietsersbond en de ANWB dat het recreatieve netwerk bij toekomstige verstuingen onder druk blijft staan. Kunnen Gedeputeerde Staten toezeggen dat bestaande fietsroutes ook in de toekomst behouden blijven, desnoods door verplaatsing binnen hetzelfde gebied, passend bij de natuurwaarden?

3400 Voorzitter, in de commissie bleek al dat het hondenbeleid veel mensen raakt. Waar eerst sprake was van beperkingen in delen van het gebied, namelijk delen van het binnenduin, het middenduin en het buitenduin, gaat het nu om het hele duingebied. De VVD vindt dat natuurbescherming en recreatie in balans moeten blijven. Zouden GS daarom in overleg willen treden met onder meer de gemeente Bergen, om in het beheerplan voldoende losloopruimte te behouden voor hondenbezitters? Ook voor de honden die in opleiding zijn. Dank u wel.

3410 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. Dan heb ik in dit tweeminutendebat drie moties zien worden ingediend en daarnaast zijn een aantal zorgen geuit over toegankelijkheid van fietspaden en het hondenbeleid. Ik vraag graag aan gedeputeerde Gielen een reflectie en beantwoording daarop. Bij dezen. Het woord is aan u.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. U treft mij veel vandaag, merk ik.

3415 Dank voor de reacties en ingediende moties. Laat ik daarop reageren. Dan begin ik even bij motie M64 rondom het fiets- en wandelnetwerk.

3420 Misschien is het trouwens goed in algemeenheid om in eerste instantie te zeggen dat we natuurlijk in de commissie hier ook best een uitgebreid debat over hebben gehad, en daar ook veel gewisseld hebben over de verschillende soorten en de zorgen die er zijn. En ook richting het definitieve beheerplan daar van gedachten over gewisseld hebben. Dus ik zal het nu houden bij de moties.

3425 Motie M64 zou ik willen ontraden. Dat heeft eigenlijk een aantal redenen. Ten eerste is, als ik naar het eerste deel van uw dictum kijk, 'het zoveel als mogelijk waarborgen', 'recreatie zo veel als mogelijk waarborgen en mogelijk maken binnen Natura 2000-gebieden', dat is al onderdeel van ons beleid. Daar is een amendement over aangenomen in oktober. Dat heb ik in de commissie ook al met u gedeeld. Dat is eigenlijk een beetje een soort kompas geworden voor hoe we omgaan met recreatie binnen dat Natura 2000-gebied. Zoveel als mogelijk doen we dat, maar wel binnen de ecologische grenzen, want uiteindelijk is dat leidend.

3430

3435 Als we dan ook kijken naar wat er hier verder vraagt, 'geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande fietspaden en voor definitieve vaststelling inzicht te geven in welke routes mogelijk geraakt worden', dan vind ik dat een lastige. Want dit Natura 2000-beheerplan is het ecologisch kader voor onze komende periode en daarin geven we eigenlijk op verschillende punten aan wat er ongeveer zou moeten gebeuren. Dus als u ook kijkt naar het ontwerp beheerplan, dan gaat het bijvoorbeeld over zoekgebieden voor kerven. Het is niet aannemelijk dat met de maatregelen die we in dit plan voorstellen, er grootschalige aanpassingen aan de bestaande fiets- en wandelpadenstructuur nodig is. Dus we gaan er niet van uit dat dat 3440 aan de orde zal zijn. Maar we kunnen het niet uitsluiten, want het zijn zoekgebieden. Het is ook natuur die zich ontwikkelt. Dat kunnen wij niet volledig sturen. Dat betekent dat ik deze motie op deze manier dus ook moet ontraden, omdat dat 'voor vaststelling inzichtelijk maken' eigenlijk niet aan de orde is. Veel van die maatregelen zijn uitwerking zo meteen van het beheerplan.

3445 Als ik dan bij u tweede motie kom, motie M65, 'Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing', dan zou ik eigenlijk willen zeggen dat ik deze motie wat ontijdig vind. Dat heeft ermee te maken dat wij op dit moment in de beantwoording van de zienswijzen zitten. Wij werken toe vanuit dit ontwerp beheerplan naar een definitief beheerplan, waarbij we eventueel nog aanpassingen kunnen doen. Maar dat zullen we doen aan de hand ook 3450 van die Nota van Antwoord op de zienswijzen. We zijn op dit moment echt de zienswijzen nog grondig aan het bestuderen. Dus ik kan daar niet op vooruit gaan lopen of daar eventuele veranderingen echt aan de orde zouden zijn. Daarom vind ik deze motie ontijdig. Mocht u hem dus toch in willen dienen of aanhouden, dan zou ik hem willen ontraden.

3455 Dan motie M66 over de hulpdiensten. Ik heb inderdaad al gezegd in de commissie dat het belang van de hulpdiensten ook wordt onderschreven door dit college. Maar deze motie zou ik ook willen ontraden, en dat heeft ermee te maken dat dat belang van de bereikbaarheid voor de hulpdiensten absoluut buiten kijf staat. Dat delen we ook met elkaar. Daar heeft u volgens mij ook geen motie voor nodig.

3460 Maar wat u hier vraagt, te waarborgen dat de hulp- en nooddiensten onder alle omstandigheden adequaat het gebied kunnen bereiken, dat kunnen wij natuurlijk nooit garanderen. Het gaat om een gebied waarin de bereikbaarheid voor de hulpdiensten van groot belang is. Maar er kan van alles gebeuren in zo'n gebied wat die bereikbaarheid toch ingewikkeld maakt. Denk bijvoorbeeld 3465 aan een natuurbrand dwars over een pad heen. Dan zal er gezocht moeten worden naar alternatieve mogelijkheden. Maar ik kan niet garanderen, en dus niet waarborgen, dat dat onder alle omstandigheden zo zal blijven. Daarom zal ik deze motie ook ontraden. Dank u wel.

3470 De **VOORZITTER**: Dan ronden we de beraadslagingen over dit onderwerp af. Ik proef ook geen behoefte om moties aan te passen of opnieuw in te dienen. Dus voel ik mij vrij om dit debat dan ook daarmee te sluiten en zullen wij stemmen over de moties aan het eind van de vergadering.

De discussie wordt gesloten.

3475 De **VOORZITTER**: Dat brengt mij even op het spoorboekje van deze vergadering. We hebben nog een aantal elementen met elkaar te doorlopen. Allereerst zo het advies van het college van GS op de ingediende motie Vreemd aan de Orde van de Dag, en daarna ook de stemmingen. Waartussen ik ook een korte schorsing wil aanbieden aan de fracties, maar wel met nadruk op kort, omdat het diner ook voor ons bereid zal worden en we daar ook tijdig verwacht worden. 3480

Voordat we naar dat deel van deze vergadering komen, wil ik eerst het college van GS de gelegenheid geven om bij hoge uitzondering een mededeling te doen in het kader van een uitspraak van een rechtbank eerder vandaag, om PS daar kort over te informeren. Daar wil ik nadrukkelijk vermelden: het gaat om informeren. Dat gaat dus vanuit één kant. Er is geen 3485 gelegenheid tot vragen of discussie vandaag in deze Statenvergadering. Het woord is aan gedeputeerde Gielen.

3490 Gedeputeerde **GIELEN**: Dank, voorzitter. En ook dank voor de flexibiliteit om dit bij hoge uitzondering te doen. Maar ik vind het heel belangrijk om uw Staten te informeren over het feit dat er een uitspraak van de rechtbank is geweest in de zaak omtrent de vergunning voor de windturbines in de Noorder IJ-plas. Naar het oordeel van de rechtbank hebben Provinciale Staten

ten onrechte in hun afweging betrokken dat er natuurtoestemmingen zouden zijn vereist. Wij zullen deze uitspraak nu gaan bestuderen en komen daar op een later moment bij u op terug, zoals u wel zult begrijpen. Maar dan bent u bij deze wel geïnformeerd.

3495

De **VOORZITTER**: Dank daarvoor, voor dit stukje informatievoorziening, dat ongetwijfeld op een later moment in deze Staten tot een vervolggesprek zal leiden.

13 Advies GS op motie(s) vreemd aan de orde van de dag.

3500

De **VOORZITTER**: Voor vandaag brengt dat ons bij agendapunt 13, het advies van GS op de motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Er is één motie Vreemd aan de Orde van de Dag vandaag ingediend. Namelijk door de fracties van SP en Partij voor de Dieren, te weten motie Vreemd 'Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal'. Ik denk dat ik wederom naar gedeputeerde Gielen mag kijken voor een reactie vanuit het college daarop. Bij deze aan u het woord.

3505

3510

Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dank. Ik zie dat mijn iPad een beetje bijzonder aan het doen is, maar ik denk dat het zo ook moet lukken. Ja, we hebben natuurlijk vaker met de SP gewisseld over dit onderwerp. Ik heb eerder hier ook al over gezegd dat in Het Twiske, net zoals in elk ander Natura 2000-gebied, geldt dat het natuurbelang voorop staat en dat recreatie zoveel als mogelijk, doch binnen die grenzen van ecologische waarde mogelijk is voordat er een economische activiteit in het gebied plaatsvindt. Er moet daar dus ook een vergunning voor worden aangevraagd. Dat wordt dan vervolgens ook getoetst door de omgevingsdienst of dat past binnen de grenzen en geen significante negatieve effecten heeft op het gebied. Als dat het geval is, wordt er een vergunning afgegeven. En zo niet, dan niet. Daarmee vind ik deze motie overbodig en zou ik hem dus ook willen ontraden.

3515

3520

De **VOORZITTER**: Dank voor dat advies. Dan kunnen fracties dat nog betrekken ter voorbereiding op de stemmingen. Dat is namelijk het volgende agendapunt, agendapunt 14. Maar voordat we daartoe komen, wil ik een kort kwartier schorsing toestaan aan de fracties om te overleggen, zodat we daarna snel de stemmingen kunnen afhandelen en naar het diner kunnen overgaan. Ik schors een kwartier.

3525

Schorsing van 17.38 uur tot 17.58 uur.

De **VOORZITTER**: Ik wil de Statenleden vragen om hun plek weer in te nemen, zodat wij met de stemmingen kunnen aanvangen en daarna naar een niet-koud diner door kunnen gaan.

3530

Wij wachten nog op één Statenlid en dan gaan we de stemmingen beginnen. We zouden met 55 moeten zijn vandaag. En dat is nu het geval. Welkom terug allemaal.

14 Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten

3535

De **VOORZITTER**: We zijn ondertussen bij agendapunt 14, de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Wij starten de stemming bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Daar is er één van ingediend, namelijk motie M55, ingediend door de SP en de Partij voor de Dieren. Die heet Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal. De vraag is of er behoefte is aan een hoofdelijke stemming, aantekening of een stemverklaring. Als dat niet het geval is, dan breng ik motie M55 in stemming.

3540

De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, één moment: ons scherm valt uit hier.

3545

De **VOORZITTER**: Wij wachten nog op twee stemmen, waarbij ik- Nog één. En er was net een scherm uitgevallen. Mogelijk heeft dat invloed op de uitkomst.

Ja, kijk, daar is hij. De stemming is gesloten.

Moties Vreemd aan de Orde van de Dag

- 3550 Motie 55 'Bescherming Natura 2000-gebied Het Twiske centraal', ingediend door SP en Partij voor de Dieren.
Motie 55 is met 13 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, SP, 50PLUS, ChristenUnie en Fractie de Weerdt.
- 3555 *Ontwerp-Participatieverordening (voordracht 24-2026).*
- 3560 De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de amendementen behorende bij voordracht nummer acht over de Participatieverordening. Althans, het ontwerp daarvan. Wij brengen eerst het meest verstrekkende amendement in stemming. Dat is amendement nummer A9, ingediend door Forum voor Democratie: Een eerlijke drempel. En de vraag is of u daarbij hoofdelijke stemming, aantekening dan wel een stemverklaring wenst. Als dat niet het geval is, breng ik dit amendement graag in stemming. Amendement nummer A9. Ja. Ja, de stemming is gesloten.
- 3565 Amendement 9 'Een eerlijke drempel', ingediend door Forum voor Democratie.
Amendement 9 is met 5 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- 3570 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming amendement nummer A7, ingediend door GroenLinks en de Partij van de Arbeid. Die heet 'Participatieverordening Noord-Holland 2026'. De vraag: is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? En als dat niet zo is, breng ik amendement nummer A7 in stemming. De stemming is gesloten.
- 3575 Amendement 7 'Participatieverordening Noord-Holland 2026', ingediend door GroenLinks, PvdA en JA21.
Amendement 7 is met algemene stemmen aangenomen.
- 3580 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming amendement nummer A8, ingediend door Volt en de Partij voor de Dieren. Het amendement heet 'Inclusieve inspraak'. De vraag is of er behoefte is aan een stemverklaring, aantekening of hoofdelijke stemming? Als dat niet het geval is, breng ik dit amendement bij deze in stemming. Dan is de stemming gesloten.
- 3585 Amendement 8 'Inclusieve Inspraak', ingediend door Volt en Partij voor de Dieren.
Amendement 8 is met 53 stemmen voor en 2 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Forum voor Democratie.
- 3590 De **VOORZITTER**: Dan kan ik u mededelen dat na overleg met de indieners amendement nummer A10 is ingetrokken. Dat was een amendement van de PVV en JA21. Die is ingetrokken.
- 3595 *Amendement 10 'Opnemen participatieladder in ontwerp participatieverordening' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- 3600 De **VOORZITTER**: Daarmee breng ik de voordracht zelf in stemming. Dat is voordracht nummer 8, de Ontwerp-Participatieverordening. Is daar behoefte aan een stemverklaring, hoofdelijke stemming of een aantekening? En als dat niet zo is, breng ik de voordracht in stemming.
- 3605 Ik zie een hand ergens. O, sorry. Ik zei 'acht'. Ja, agendapunt 8. Het is voordracht 24. Ja. Correct. Voordracht 24, de Ontwerp-Participatieverordening. Uitermate scherp. Dan is deze voordracht, nadat de stemming gesloten is, unaniem aangenomen.
- 3600 Voordracht Ontwerp-Participatieverordening (VD-24).
Voordracht 24-2026 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in de amendementen A7 en A8 aangebrachte wijzigingen, met algemene stemmen aangenomen.
- 3605 *Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (voordracht 22-2026).*
- 3605 De **VOORZITTER**: Dan ga ik door naar motie nummer M56, behorende bij het agendapunt nummer 9 over 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen'. Die motie is ingediend door het CDA, JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS en heet 'Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk'. Is

- 3610 er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Zo niet, dan breng ik motie M56 nu in stemming. Ook deze stemming is gesloten.
- Motie 56 'Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk', ingediend door CDA, JA21, VVD, BBB, D66 en 50PLUS.
- 3615 Motie 56 is met algemene stemmen aangenomen.
- De **VOORZITTER**: Dan ga ik door met de stemming over de voordracht. Nou ja, voordracht. Het initiatiefvoorstel. Nummer 22. 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen'. Wenst iemand daar een hoofdelijke stemming, aantekening, stemverklaring? Bij deze. Mevrouw Alberts van de SP.
- 3620 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Kijk, in het kader van de inclusiviteit had de SP ook graag als mede-indiener van het voorstel meegedaan. Dat is net niet gelukt. Maar we steunen het natuurlijk wel, want het is gewoon een goed voorstel. Maar het was niet zo inclusief. Sorry.
- 3625 De **VOORZITTER**: Dank voor deze toelichting – die uitlokt tot een nader gesprek rondom de borrel of het diner. Zijn er nog anderen die behoefte hebben aan een stemverklaring? Als dat niet zo is, dan breng ik nu het initiatiefvoorstel nummer 22 in stemming. Dan is de stemming gesloten.
- 3630 Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen (VD-22). Voordracht 22-2026 is met 50 stemmen voor en 5 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- 3635 *Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (voordracht 26-2026).*
- De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming amendement nummer A11, behorende bij agendapunt 10, de Ontwerpbegroting 2027 en Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds. Is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring bij dit amendement nummer A11? Dat is niet het geval. Dan breng ik het in stemming. De stemming is gesloten.
- 3640
- Amendement 11 'Zienswijze Waddenfonds', ingediend door Partij voor de Dieren.
- 3645 Amendement 11 is met 9 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS en Volt.
- De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming motie M57, behorende bij ditzelfde agendapunt, ingediend door Partij voor de Dieren. Hetend motie 'Evaluatie Waddenfonds'. Is er behoefte aan ik zie een hand. Bij deze. Mevrouw Van Aesch.
- 3650
- Mevrouw **HAAS** (PvdD): Dank u, voorzitter. Motie M57 trekken we terug.
- 3655 *Motie 57 'Evaluatie Waddenfonds' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- De **VOORZITTER**: Bij dezen is de motie teruggetrokken en breng ik ook niet in stemming.
- 3660 Dan zullen we wel nog stemmen over de voordracht, voordracht 26, inzake de Ontwerpbegroting 2027 en de Jaarstukken 2025 van de GR het Waddenfonds. Is er daar behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening, dan wel stemverklaring? Als dat niet zo is, breng ik de voordracht in stemming. Ja, dan is de stemming gesloten.
- 3665 Voordracht Ontwerpbegroting 2027 en Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (VD-26). Voordracht 26-2026 is met 52 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

3670 De **VOORZITTER**: Dan herstellen we ook bij deze weer de orde in de vergaderzaal, waarvoor dank. En gaan we door naar de moties zoals ingediend bij de tweeminutendebatten die vandaag zijn gehouden.

2-minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026

3675 De **VOORZITTER**: Dan begin ik met motie M58, ingediend door 50PLUS. De motie heet 'Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek'. De vraag is of er behoefte is aan hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat zie ik bij mevrouw Schneemann van Volt.

3680 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, wij zijn altijd voor participatie, maar we zijn bang dat dit wel veel uitstel en vertraging gaat opwekken.

De **VOORZITTER**: Dan zie ik mevrouw Van der Helm.

3685 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, we gaan deze motie aanhouden.

Motie 58 'Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3690 De **VOORZITTER**: Daarmee gaan we hem vandaag niet in stemming brengen en gaan wij door naar motie nummer M59, ingediend door de VVD, D66, BBB en GroenLinks. De motie heet 'Oproep nationale crisis netcongestie'. Is er behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat is niet het geval. Dat is wel het geval, zie ik, van mevrouw Alberts van de SP.

3695 Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Daarnet was ik te vroeg met mijn hand opsteken. Dus ik dacht: ik wacht nu eventjes. Wij gaan deze motie niet steunen, omdat er met geen woord gerept wordt over de oorzaak van de netcongestie. Misschien is juist die oorzaak wel de crisis – en de netcongestie juist niet. Dus wij steunen dit niet.

3700 De **VOORZITTER**: Anderen voor een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik – met de rust in de zaal terug – motie M59 in stemming. De stemming is gesloten.

3705 Motie 59 'Oproep nationale crisis netcongestie', ingediend door VVD, D66, BBB en GroenLinks. Motie 59 is met 42 stemmen voor en 13 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, Forum voor Democratie, SP en 50PLUS.

3710 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu motie M60 in stemming. Ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, Volt, SP en D66 inzake 'Maatregelenpakket om klimaatdoel 2030 te halen'. Is daar behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik de motie in stemming. Dan is de stemming gesloten.

3715 Motie 60 'Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, Volt, SP en D66. Motie 60 is met 13 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie en Fractie De Weerdt.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar motie M61, ingediend door D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren inzake-

3720 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, wij hebben tegengestemd en u zegt dat we vóór hebben gestemd. Dus ik wil het nog even aangetekend hebben.

3725 De **VOORZITTER**: Ik kan het niet meer op mijn scherm controleren, maar ik ga er uiteraard van uit dat u dat helemaal goed heeft gezien. Ik heb het kennelijk wel anders verwoord. Dus bij deze is dat gecorrigeerd voor het nageslacht.

3730 Dan ga ik weer even terug naar motie M61. Die was dus ingediend door D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren. Die motie heet 'Laat de molens weer draaien'. De vraag is of er behoefte is aan een stemverklaring, hoofdelijke stemming of een aantekening? Ik zie een stemverklaring van mevrouw Engels van het CDA.

3735 Mevrouw **ENGELS** (CDA): Wij ondersteunen deze motie van harte en we zullen GS een handje helpen om dit onder de aandacht te brengen bij onze eigen staatssecretaris, ook als de motie niet wordt aangenomen.

3740 De **VOORZITTER**: Anderen voor een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik de motie in stemming. Dan is de stemming gesloten. De motie is aangenomen met 32 stemmen voor en 33 stemmen tegen. Er is kennelijk een fout gemaakt in de fractie van BBB. Dat zullen we corrigeren. In ieder geval is de motie aangenomen. Ik zie ook de heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): U versprak zich weer met voor en tegen.

3745 De **VOORZITTER**: Het wordt tijd voor het diner, begrijp ik. Ik zal even aangeven hoe de uitslag van deze motie is. Er zijn namelijk 32 stemmen uitgebracht die voor hebben gestemd en 23 tegen. Daarvan is er één fout, namelijk in de fractie van de BBB. Desalniettemin is de motie aangenomen.

3750 Motie 61 'Laat de molens weer draaien', ingediend door D66, GroenLinks, Volt en Partij voor de Dieren.
Motie 61 is met 32 stemmen voor en 23 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, BBB, JA21, PVV en Forum voor Democratie.

2-minutendebat Concept Ontwerp Omgevingsvisie

3755 De **VOORZITTER**: Dan ga ik door naar motie M62, ingediend door D66 onder andere. Maar er gaat een hand omhoog. Bij deze het woord aan mevrouw Berkvens.

3760 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, voordat we gaan stemmen: ik trek hem in, want als de verkenning nu komt, kunnen we daarmee instemmen. En dan komen we later nog wel te spreken over hoe de resultaten worden geborgd. Dank u wel.

Motie 62 'Ruimte reserveren voor spuitvrije zones' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3765 De **VOORZITTER**: Waarvan akte.

Dan gaan we door naar motie nummer M63, ingediend door D66. Die was al ingetrokken. Ja. Dan kan hij er ook uit.

3770 *2-minutendebat Ontwerp Natura 2000-Beheerplan Schoorlse Duinen*

3775 De **VOORZITTER**: Dan komen we aan bij motie nummer M64, ingediend door JA21. Die heet 'Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in de Schoorlse Duinen'. De vraag is of er daar behoefte is aan een hoofdelijke stemming, een aantekening of een stemverklaring? Als dat niet het geval is, breng ik motie M64 in stemming. De stemming is gesloten.

3780 Motie 64 'Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen', ingediend door JA21. Motie 64 is met 8 stemmen voor en 47 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan zie ik een hand van de heer Mantel van JA21, mogelijk over motie M65. Bij deze.

3785 De heer **MANTEL** (JA21): Dat is correct, voorzitter. Ik wil motie M65 graag aanhouden.

Motie 65 'Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3790 De **VOORZITTER**: Dan gaan we daar niet over stemmen en dan gaan we door naar motie M66. Die motie is ingediend door JA21 en die heet 'Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen'. De vraag is of daar behoefte is aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Als dat niet het geval is, dan breng ik- Ja, het is wel het geval, zie ik. Mevrouw Schneemann van Volt.

3795 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, wij zijn natuurlijk altijd voor bereikbaarheid van de nood- en hulpdiensten, maar vertrouwen ook genoeg op het antwoord van het college en zullen dus tegenstemmen.

3800 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Als er geen andere stemverklaringen zijn, breng ik nu motie nummer M66 in stemming. Daarmee is de stemming gesloten.

3805 Motie 66 'Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen', ingediend door JA21. Motie 66 is met 5 stemmen voor en 50 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21 en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat we aan het eind zijn gekomen van deze gebundelde stemmingen.

3810 **15 Sluiting.**

De **VOORZITTER**: En daarmee ook aan het einde van deze vergadering. Maar niet voordat ik u allen heb gewezen op het feit dat wij een volgende Statenvergadering hebben op 29 juni. Die Statenvergadering start om 10.00 uur 's ochtends. Er is ook een uitloopvergadering, namelijk op 2 juli in de avond. Die vergadering start om 18.30 uur. Zorg dat u erbij bent.

3815 Het diner staat nu voor u klaar op de u bekende plek. Ik wil u vragen om uw kopjes en ander glaswerk, et cetera, mee te nemen en netjes op te ruimen. Goedenavond.

3820 *Sluiting om 18.16 uur.*

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

Statengriffier,

Agenda PS-vergadering -gewijzigd-

Datum	1 juni 2026
Tijd	Aanvang 13:00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

Gewijzigde agenda: schriftelijke stemming over punt 7a.

- 1 Opening en mededelingen.**
- 1.a In memoriam voormalige Statenleden Ellinoor Jorna en Hein Struben.**
- 2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
- 3.a Afscheid Statenleden.**
- 3.b Beëdiging en installatie Statenleden.**
Statenleden Walter Freeman (GroenLinks) en Jaap Hollebeek (PvdD) hebben ontslag genomen. Hierdoor zijn er vacatures in de Staten ontstaan. Benoemd worden Paul de Graaf (GroenLinks) en Marc Hanou (PvdD).
- 3.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.**
Voorgedragen wordt Mark Nijman (FvD).
- 4 Actualiteiten.**
(er is geen actualiteit ingediend)
- 5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.**
- 6 Vaststelling voortgangslijst van moties.**
- 7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk:**
- 7a Over punt 7a wordt schriftelijk gestemd na vaststelling van de Hamerstukken.**
- 7b Benoemen plaatsvervangend voorzitter commissie Landelijk Gebied.**
Voordracht 29-2026
- 7c Benoemen lid Werkgeverscommissie.**
Voordracht 28-2026.
- 7d Intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning.**
Voordracht 23-2026

- 7e** **Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud.**
Voordracht 25-2026

- 7a** **Schriftelijke stemming benoemen vicevoorzitter Provinciale Staten.**
Voordracht 27-2026

- 8** **Ontwerp-Participatieverordening.**
Voordracht 24-2026

- 9** **Initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen -D66 GL PvdA Volt PvdD-**
Ontwerpbesluit 22-2026

- 10** **Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling
Waddenfonds.**
Voordracht 26-2026

- 11** **Vragenuur.**

- 12a** **2-minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026.**
- 12b** **2-minutendebat Concept Ontwerp Omgevingsvisie.**
- 12c** **2-minutendebat Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen.**

- 13** **Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
(indien aan de orde)

- 14** **Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**

- 15** **Sluiting.**

Spreektijdverdeling Statenvergadering van 1 juni 2026

De spreektijdverdeling voor deze vergadering wordt gebaseerd op een vergaderduur van 5 uur. Houdt u voor de zekerheid rekening met doorvergaderen in de avond.

Spreektijden per fractie:

Fractie	Spreektijd PS
VVD	19 min.
BBB	17 min.
PvdA	17 min.
GroenLinks	17 min.
D66	14 min.
PvdD	14 min.
JA21	13 min.
PVV	13 min.
CDA	12 min.
FvD	12 min.
SP	12 min.
50PLUS	12 min.
Volt	11 min.
ChristenUnie	11 min.
Fractie De Weerdt	11 min.
Spreektijd GS	65 min.

Vlekkenplan Vergaderzaal PS Noord-Holland

(geldig vanaf 1 juni 2026)

Motie vreemd: Bescherming Natura 2000-gebied 'Het Twiske' centraal

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026

Constaterende dat:

- Het Twiske onderdeel is van het Natura 2000-gebied IJperveld, Varkenland, Oostzanerveld & Twiske;
- De provincie op grond van Europese natuurwetgeving een wettelijke zorg- en beschermingsplicht heeft voor Natura 2000-gebieden;
- In het ontwerpbeheerplan 2023–2029 wordt vastgesteld dat verschillende beschermde vogelsoorten (bijvoorbeeld de roerdomp, visdief, watersnip en bruine kiekendief) en natuurwaarden in het gebied onder druk staan;
- Het ontwerpbeheerplan expliciet inzet op behoud en versterking van beschermde leefgebieden en soorten;
- Verstoring tijdens het “broedseizoen” (februari t/m juni) extra risico's met zich meebrengt voor broedvogels, bodemleven en de ecologische draagkracht van het gebied;
- Grote evenementen en festivals leiden tot intensief gebruik van natuurgebieden, waaronder geluidsbelasting, lichtverstoring, bodemverdichting en verhoogde recreatiedruk;

Overwegende dat:

- Voor Natura 2000-gebieden geldt dat natuurbelangen altijd voorop moet komen te staan wanneer twijfel bestaat over mogelijke schade aan beschermde natuurwaarden;
- Bescherming van kwetsbare natuur is niet alleen voor zichtbare flora en fauna, maar ook van bodemkwaliteit, insectenleven en ecologische samenhang;
- De instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden niet vrijblijvend zijn;
- De provincie eindverantwoordelijk is voor het behalen van instandhoudingsdoelen binnen Natura 2000;
- Het moeilijk uitlegbaar is dat in een beschermd natuurgebied tijdens het broedseizoen grootschalige festivals plaatsvinden;

- Er in Noord-Holland voldoende alternatieve locaties bestaan voor grootschalige evenementen en festivals buiten kwetsbare natuurgebieden;
- Toenemende recreatieve en commerciële druk op natuurgebieden vraagt om terughoudendheid bij activiteiten die extra belasting veroorzaken;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

1. Bescherming van natuurwaarden zwaarder te laten wegen dan commerciële en recreatieve belangen;
2. Het uitgangspunt te laten zijn dat festivals en grootschalige evenementen niet passen binnen de primaire beschermingsdoelen van Natura 2000-gebied Het Twiske;
3. Te onderzoeken op welke wijze rust, natuurherstel en bescherming van kwetsbare habitats in Het Twiske verder kunnen worden versterkt en Provinciale Staten hierover vóór het zomerreces van 2027 te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Heidi Bouhlel-Lascaris, SP

Henrice Vonk, PvdD

Besluitenlijst PS -concept-

Datum vergadering : 30 maart 2026
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Vicevoorzitter : dhr. B.G.P. de Wit
Griffier : dhr. R.J.C. van der Laan

1. Opening en mededelingen.

Afwezig zijn dhr. Dekker (FvD), mw. Haas (PvdD) en Statenlid De Weerd (fractie De Weerd).
Later arriveren dhr. Boer (VVD), Statenlid Freeman (GroenLinks) en dhr. Wallaart (PvdA).

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Afscheid en installaties bij fractie ChristenUnie vindt plaats aan het einde van de agenda bij punt 14.
- Met betrekking tot het benoemen een lid Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg bij Hamerstuk punt 7d, stemt PS bij acclamatie. Besluitvorming volgt bij Hamerstukken.
- Er is geen actualiteit aangevraagd.
- PS heeft bij acclamatie ingestemd met het behandelen van het aangevraagde 2-minutendebat door dhr. Hartog (JA21) over het “Ontheffingsverzoek plan Ilpenstein gemeente Waterland”. Het 2-minutendebat wordt behandeld bij punt 11;
- Er zijn mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door:
 - mw. Den Boer (BBB) over “Woningbouw en stikstof – casus Santpoort-Zuid”;
 - dhr. Boer (VVD) over “Vervanging en uitbreiding verouderde spui- en gemaalcomplex Ijmuiden”.
- Er zijn 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - M44-2026 door fracties Volt en D66 inzake “Plan voor beperken van Faunaschade”;
 - M45-2026 door fractie PvdD inzake “Toets Programmatische aanpak stikstofreductie en natuurherstel Noord-Holland”;
 - M46-2025 door fracties ChristenUnie en PvdD inzake “Stimuleren natuurtoiletten”;
 - M47-2026 door fracties ChristenUnie, Volt, PvdD en GroenLinks inzake “Ruimte voor eigen communicatie in contract haltevoorzieningen”;
 - M48-2026 door fracties D66, BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS, ChristenUnie, PvdA, Volt en SP inzake “Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening”.

De stemming over deze moties is uitgewerkt bij punt 13.

De agenda wordt vastgesteld.

3a. Afscheid Statenlid.

Provinciale Staten heeft in de vergadering afscheid genomen van mw. Koning (CDA).

3b. Beëdiging en installatie Statenlid.

Mw. Koning heeft haar Statenlidmaatschap opgezegd. Mw. Engels (CDA) is toegelaten tot Provinciale Staten en is beëdigd.

4. Actualiteiten.

Er zijn geen actualiteiten ingediend.

5. Vaststelling notulen en besluitenlijst.

De notulen en de besluitenlijst van de Statenvergadering van 2 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.

6. Voortganglijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

7. Hamerstukken.

7a. Voordracht 17-2026 “Startnotitie Financiële Kaders” is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten vast te stellen:

- de Startnotitie Financiële Kaders met de daarin opgenomen procesvoorstellen voor actualisatie van de financiële kaders en de planning & control cyclus, uitgezonderd ‘paragraaf 4 Actualisatieplanning financiële kaders’;
- het addendum op de actualisatieplanning in paragraaf 4 van de Startnotitie Financiële kaders.
 - Fractie FvD wordt geacht in te stemmen met voordracht 17-2026 (punt 7a); ziet in deze startnotitie een duidelijke eerste stap in de richting van procesverbetering en vindt dat positief; had tegelijkertijd inhoudelijk meer keuzes willen zien en mist de omvang van toewijzing van reserves en een sterke koppeling aan de kerntaken.

7b. Initiatiefvoorstel nr. 20-2026 “Nederlandse gebarentaal in zicht” (Volt-GroenLinks-PvdA) is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. Provincie Noord-Holland wil de eerste provincie zijn die in de communicatie naar en met onze inwoners expliciet mensen met een auditieve beperking betreft.
2. Provincie Noord-Holland geeft invulling aan het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap door in de Communicatie Strategie in te bedden dat de communicatie ook toegankelijk moet zijn voor mensen met een auditieve beperking en daarvoor waar mogelijk Nederlandse Gebaren Taal (NGT) in te zetten.

3. Provinciale staten maakt het mogelijk dat ingesproken kan worden (i.e. het aanmelden zelf toegankelijk is voor mensen met een auditieve beperking) bij commissievergaderingen met behulp van een tolk NGT en geven de griffie opdracht een voorstel uit te werken.
4. Provinciale Staten maakt de communicatie over vergaderingen van PS (i.e. het bericht over genomen besluiten) toegankelijk voor mensen met een auditieve beperking en geven de griffie opdracht een voorstel voor een pilot uit te werken inclusief financiële consequenties.

7c. Voordracht 15-2026 “Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond en Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond” is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op de voorgestelde wijziging van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst IJmond;
2. geen gebruik te maken van de mogelijkheid om wensen en bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van de Kadernota 2027 van de Omgevingsdienst IJmond.

7d. Voordracht 21-2026 “Benoemen lid Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (IPO)” is als hamerstuk vastgesteld.

Provinciale Staten besluiten:

1. voor de resterende Statenperiode 2023-2027 als lid mw. Schneemann (Volt) te benoemen van de Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg;
2. de commissaris van de Koning te verzoeken ten aanzien van het onder 1 genoemde Statenlid een machtiging te verstrekken tot vertegenwoordiging namens de provincie Noord-Holland in de Algemene Ledenvergadering van het Interprovinciaal Overleg.

8. Wensen en bedenkingen over Jaarverslag 2025 Metropoolregio Amsterdam.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.

Dhr. Dekker (FvD), mw. Haas (PvdD) en Statenlid De Weerdt (fractie De Weerdt) zijn afwezig.

Voordracht 19-2026 “Wensen en bedenkingen over Jaarverslag 2025 Metropoolregio Amsterdam” is geamendeerd vastgesteld.

Voor 48 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten geamendeerd (A6-2026):

1. kennis te nemen van het Jaarverslag 2025 van de MRA;
2. in te stemmen met de door het College van GS voorgestelde reactie op het Jaarverslag 2025 van de MRA, met dien verstande dat de volgende tekst wordt toegevoegd aan de antwoordbrief, na de zin “Dergelijke terugmeldingen dragen bij aan de geloofwaardigheid en de transparantie van het Jaarverslag.”:

“We willen de MRA organisatie oproepen om in de verslaglegging over de resultaten zo concreet mogelijk te zijn. Ook spreken we de verwachting uit dat we er in gezamenlijkheid naar streven dat activiteiten die niet (geheel) uitgevoerd zijn, waar nodig en mogelijk, voortvarend worden opgepakt.”.

Er is 1 amendement ingediend en aangenomen:

- **A6-2026 door fracties ChristenUnie, PvdD en GroenLinks inzake “Voortvarend oppakken van niet-uitgevoerde activiteiten” is aangenomen.**
Voor 51 stemmen en tegen 1 stem. Tegen stemt de fractie FvD. Het aangenomen amendement is verwerkt in het besluit van PS.

9. **Beleidskader Gezonde Leefomgeving.**

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.

Dhr. Dekker (FvD), mw. Haas (PvdD) en Statenlid De Weerdt (fractie De Weerdt) zijn afwezig.

Voordracht 16-2026 “Beleidskader Gezonde Leefomgeving” is vastgesteld.

Voor 48 en tegen 4 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en FvD.

Provinciale Staten besluiten:

het beleidskader Gezonde Leefomgeving vast te stellen.

- Stemverklaring fractie 50PLUS: stemt voor voordracht 16; heeft in de tweede termijn aangegeven dat de toezegging van de gedeputeerde voldoende is om de motie in te trekken en stemt dus voor dit beleidskader.

Er zijn 4 moties ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken, 1 is verworpen en 1 is aangenomen:

- **M49-2026 door fracties VVD en BBB inzake “Gelijk speelveld industrie en gezondere leefomgeving” is aangenomen.**

Voor 43 en tegen 9 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, SP, 50PLUS, Volt en ChristenUnie.

Dictum:

1. Om conform het coalitieakkoord de landelijke wet- en regelgeving uit te voeren en in principe geen kop te zetten op landelijk en Europees beleid en vooral met het Rijk in gesprek te blijven om de gezondheidsaspecten nog duidelijker te verankeren in wet- en regelgeving.
2. Zich actief in te zetten – via het Rijk en interregionale samenwerking – voor zo veel mogelijk harmonisatie en afstemming van normen en uitvoeringspraktijk, in het belang van een gelijk speelveld voor ondernemingen en duidelijkheid en rechtsbescherming voor inwoners;
3. Indien er geen landelijke of EU norm is vastgesteld, om bij zogenaamde RIE1-installaties, de Best Beschikbare Techniek als uitgangspunt te nemen voor vergunningsverlening;
4. En bij het ontbreken van landelijke of EU normen voor (specifieke) zeer zorgwekkende stoffen, geur of luchtkwaliteit, in te zetten op het ontwikkelen van nationale of Europese normen. En hier de interregionale samenwerking voor te benutten.

- Stemverklaring fractie Volt: stemt tegen motie M49; kan zich vinden in punten twee, drie en vier van het dictum, maar vindt het een beetje gek om het coalitieakkoord te moeten herbevestigen.

- **M50-2026 door fracties D66, CDA, PvdD, 50PLUS en SP inzake “IJmond als pilotgebied Gezonde Leefomgeving” is verworpen.** Voor 15 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, CDA, SP, 50PLUS, Volt en ChristenUnie.

- Stemverklaring fractie JA21: stemt tegen motie M50; vreest dat het onnodig belemmerend werkt en wil wel graag de gedeputeerde aan zijn toezegging houden dat hij in gesprek gaat met de IJmond-gemeenten over de mogelijkheden; wil daar ook graag een update over ontvangen.

10. Vragenuur.

- De mondelinge vragen ingediend door mw. Den Boer (BBB) over “Woningbouw en stikstof – casus Santpoort-Zuid” zijn door gedeputeerde Beemsterboer beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door dhr. Boer (VVD) over “Vervanging en uitbreiding van het verouderde spui- en gemaalcomplex IJmuiden” zijn door gedeputeerde Gielen beantwoord.

11. Twee-minutendebat.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.

Dhr. Dekker (FvD), mw. Haas (PvdD) en Statenlid De Weerdt (fractie De Weerdt) zijn afwezig.

Het door dhr. Hartog (JA21) aangevraagde 2-minutendebat over het “Ontheffingsverzoek plan Ilpenstein gemeente Waterland” is behandeld.

Er zijn 2 moties ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken en 1 is verworpen:

- **M53-2026** door fracties JA21 en CDA inzake “Ilpenstein – Wat kan wel” is verworpen. Voor 11 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, CDA, FvD en 50PLUS.

12. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

13. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 52 leden.

Dhr. Dekker (FvD), mw. Haas (PvdD) en Statenlid De Weerdt (fractie De Weerdt) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot de punten 8, 9 en 11 zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

Stemming moties Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er zijn 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 1 is ingetrokken, 3 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **M48-2026** door fracties D66, BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS, ChristenUnie, PvdA, Volt en SP inzake “Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening” is aangenomen.
Voor 45 en tegen 7 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD, PVV en FvD.

Dictum:

- te onderzoeken op welke wijze binnen de geldende juridische kaders een systematiek kan worden ingericht waarbij vergunningverlening mogelijk wordt gemaakt voor projecten die aantoonbaar leiden tot een substantiële, structurele en geborgde netto reductie van stikstofdepositie;
 - daarbij expliciet uit te gaan van de situatie dat er geen vrij beschikbare stikstofruimte is, en dus alleen ruimte ontstaat door het project zelf;
 - te verkennen welke criteria en drempelwaarden gehanteerd kunnen worden om te bepalen wanneer sprake is van “substantiële reductie”;
 - specifiek aandacht te besteden aan toepassingen binnen de landbouw (bijvoorbeeld bedrijfsverduurzaming) en industrie;
 - te borgen dat de reductie juridisch houdbaar, afdwingbaar en blijvend is;
 - Provinciale Staten hierover zo snel mogelijk te informeren, inclusief een voorstel vooruitwerking en juridische borging.
- **M44-2026** door fracties Volt en D66 inzake “Plan voor beperken van Faunaschade” is verworpen. Voor 13 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties D66, PvdD, SP, 50PLUS, Volt en ChristenUnie.
 - Stemverklaring fractie PvdD: stemt voor motie M44; geeft aan dat de landbouwtransitie de enige maatregel is die duurzaam is en op de lange termijn de ecologie terug in balans brengt; stemt voor met de intentie om dat mogelijk te kunnen maken en benadrukt dat dodelijke middelen nooit een oplossing zijn voor de omgang met dieren.
 - Stemverklaring fractie 50PLUS: stemt voor motie M44; geeft aan dat een kostenpost die oploopt tot zeventig miljoen om een concreet plan vraagt; geen vrijblijvende verkenning, maar heldere keuzes.
 - Stemverklaring fractie Christenunie: stemt voor motie M44; vindt het belangrijk om allerlei middelen aan te grijpen; niet alleen beheer, maar ook juist de mogelijkheden; geeft aan dat de technische briefing heeft laten zien dat er best een aantal mogelijkheden zijn om te verkennen.
 - Stemverklaring fractie PvdA: stemt tegen motie M44; volgt de gedeputeerde in zijn stelling dat de nadruk nu moet liggen op het intensieve beheer en met de toezegging dat er in de zomer mogelijk, bij tegenvallende cijfers, maatregelen volgen.
 - **M45-2026** door fractie PvdD inzake “Toets Programmatische aanpak stikstofreductie en natuurherstel Noord-Holland” is verworpen. Voor 6 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en Volt.
 - **M47-2026** door fracties ChristenUnie, Volt, PvdD en GroenLinks inzake “Ruimte voor eigen communicatie in contract haltevoorzieningen” is verworpen. Voor 23 en tegen 29 stemmen. Voor stemmen de fracties GroenLinks, PvdA, PvdD, CDA, SP, Volt en ChristenUnie.
 - Stemverklaring fractie 50PLUS: stemt tegen motie M47; vindt de motie iets te ver gaan; heeft in de commissie al aangegeven hoe de fractie hiertegen aankijkt en heeft de gedeputeerde gehoord; ziet de waarde van goede publiekscommunicatie over allerlei doelen die de fractie belangrijk vindt, zeker als het om duurzaamheid gaat.

14a. Afscheid Statenlid.

Provinciale Staten heeft in de vergadering afscheid genomen van dhr. Klein (ChristenUnie).

14b. Beëdiging en installatie Statenlid.

Dhr. Klein (ChristenUnie) heeft zijn Statenlidmaatschap opgezegd. Mw. Buit (ChristenUnie) is toegelaten tot Provinciale Staten en is beëdigd.

14c. Beëdiging en installatie duo-commissielid.

Dhr. Klein (ChristenUnie) wordt voorgedragen en benoemd tot duo-commissielid van Provinciale Staten Noord-Holland en is beëdigd.

15. Sluiting.

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 30 maart 2026.

Vastgesteld op te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Notulen

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	30 maart 2026
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	dhr. B.G.P. de Wit
Griffier	:	dhr. R. van der Laan
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

5 mw. M. van Aesch (PvdD), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. G. Bakker (VVD), Statenlid D. Balucu (GL), dhr. M. Becker (BBB), mw. L.C.M. Berkvens (D66), mw. I.A. Bezaan (PVV), dhr. J. Boer (VVD), mw. G.W. de Boer (PvdA), mw. A. den Boer (BBB), mw. Bouhleh-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. J. Dessing (FvD), mevrouw R.M. Engels (CDA), Statenlid W.J. Freeman (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. G. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), mw. K.M.A. Jansen (D66), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid P.P. Korzelius (GL), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. D. de Moel (PVV), dhr. H.S. Mülder (D66), dhr. R. Nijkamp (50PLUS), mw. L.G.Y. Ouderkerken (VVD), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), 10 dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (VVD), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), dhr. R. van Tiggelen (PVV), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), mw. H.M. Vonck (PvdD), dhr. C.H. Vonk (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), dhr. T. Wallaart (PvdA), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

Afwezig: dhr. R.J. Dekker (FvD), mevrouw. I.M. Haas (PvdD), Statenlid M. de Weerd (Fractie De Weerd).

Agenda	Paginanummer:
1. Opening en mededelingen.	(2)
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(2)
3.a Afscheid Statenlid mevrouw Koning.	(9)
3.b Beëdiging en installatie Statenlid.	(10)
4 Actualiteiten.	(11)
5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.	(11)
6 Vaststelling voortgangslijst van moties.	(11)
7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(11)
7.a Startnotitie Financiële Kaders (voordracht 17-2026).	(11)
7.b Initiatiefvoorstel Nederlandse gebarentaal in zicht (Volt-GroenLinks-PvdA) (besluit 20-2026).	(11)
7.c Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond en Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond (voordracht 15-2026).	(11)
7.d Aanwijzen lid Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (IPO) (voordracht 21-2026).	(11)
8 Wensen en bedenkingen over Jaarverslag 2025 Metropoolregio Amsterdam (voordracht 19-2026).	(12)
9 Beleidskader Gezonde Leefomgeving (voordracht 16-2026).	(18)
10 Vragenuur.	(51)
11 2-minutendebat.	(55)
12 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(64)
13 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(66)
14.a Afscheid Statenlid de heer Klein.	(69)
14.b Beëdiging en installatie Statenlid.	(71)
14.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.	(72)
14 Sluiting.	(73)

Opening om 13.03 uur.

1 Opening en mededelingen.

5

De **VOORZITTER**: Goedemiddag dames en heren, geachte aanwezigen, ik open onze Provinciale Statenvergadering op 30 maart 2026. Ik heet u allen van harte welkom. Natuurlijk aan de Statenleden, de leden van Gedeputeerde Staten, ook aan onze ambtelijke ondersteuning, de publieke tribune en de pers die hier aanwezig zijn. Ook een warm welkom aan de gasten van de Staten die hier vandaag zijn en die een rondleiding hebben gehad in dit gebouw en ook kennis hebben kunnen maken met een paar van uw Statenleden.

10

U heeft op uw bankjes een herdenkingsmunt. Die ontvangt u naar aanleiding van vijf jaar UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinie. Er zit ook een briefje bij. Dat kunt u lezen. Dus een heel erg mooie geste om die op uw bureau te vinden.

15

Een bericht van verhindering. Statenlid De Weerdt van Fractie De Weerdt en mevrouw Haas van de Partij voor de Dieren zijn helaas verhinderd. Ja, dat is de heer Terwal.

20

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, de heer Boer is net geland uit Nairobi. Dus hij is iets later. Hij heeft even een uurtje slaap nodig.

De **VOORZITTER**: De heer Dessing. Ja, ik weet, de heer Dekker komt later.

25

De heer **DESSING** (FvD): Nee, hij is helemaal verhinderd vandaag.

De **VOORZITTER**: De heer Dekker, ook verhinderd. De heer Wallaart van de Partij van de Arbeid zal ook wat later komen, heb ik begrepen. En dus de heer Boer ook als hij uitgeslagen is, zeg maar. Dus wij zullen hem op tijd wakker zien te krijgen. Misschien luistert hij wel heel stiekem mee. Ik denk het niet. Ik zie dat de heer Freeman ook nog niet aanwezig is. Komt later, denk ik. Goed.

30

2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we over tot agendapunt 2, zoals dat zo mooi heet: de regeling van de werkzaamheden. Dan gaan we kijken wie de primus is. Mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan starten wij de stemming bij nummer acht. Nummer acht is de heer Mantel van JA21. Nee, als u drie keer gewonnen heeft, kunt u een prijs op komen halen. Dit is pas de eerste keer dit jaar, geloof ik. Ja.

35

Verder, dames en heren, dat is toch leuk om te vertellen. Ik was afgelopen weekend even bij de heer Valk op bezoek in Amsterdam, die voor het goede doel voor de Vondelkerk een demonstratie heeft gegeven en, ik hoop, heel veel geld heeft opgehaald voor de herbouw van de kerk. Het was absoluut de moeite waard. Ja, het was heel erg mooi en fijn om daar bij te mogen zijn. Dank u wel.

40

We gaan naar de vaststelling van de agenda. Op verzoek van de heer Klein zal zijn afscheid aan het eind van de vergadering plaatsvinden en zal ook het nieuwe Statenlid voor de ChristenUnie worden geïnstalleerd. En vervolgens zullen we ook de heer Klein als duo-commissielid gaan installeren. Dus dat is een soort draaideurconstructie, maar dan van de Staten naar de commissie.

45

Op de agenda is ook voordracht 21-2026, het benoemen van het lid Algemene Vergadering van het Interprovinciaal Overleg, het IPO. Dat is als hamerstuk 7.d geagendeerd. Het Presidium heeft daarmee ingestemd. Ik hoop dat u daar ook mee akkoord kunt gaan, want dan kunnen we dat ook als hamerstuk afhandelen. Ik zie daar geen reactie op. Dank u wel.

50

Er zijn geen actualiteiten ontvangen.

Wel twee sets mondelinge vragen ingediend door de BBB. Mevrouw Den Boer over de woningbouw stikstofcasus Santpoort Zuid en de heer Boer van de VVD over de vervanging en de uitbreiding van het verouderde spui- en gemaalcomplex in IJmuiden. Die komen bij het vragenuur aan de orde.

55

Er is een tweeminutendebat aangevraagd door de heer Hartog van JA21 over het ontheffingsverzoek plan IJpenstein, gemeente Waterland. Daar is positief over geadviseerd vanuit de griffie en het Presidium heeft dat overgenomen. Het is aan uw Staten. Kunt u daarmee instemmen bij acclamatie? Ja, dank u wel.

60

65

70 Dan de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Er zijn er een aantal ingediend. Ik stel de verschillende partijen nu in de gelegenheid om die motie nader toe te lichten. Als eerste wil ik dat doen met mevrouw Schneemann. Zij heeft namens Volt en D66 een motie Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend: 'Plan voor beperken van faunaschade'. Ik geef het woord aan mevrouw Schneemann.

75 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u wel, voorzitter. De verwachting is dat de kostenpost faunaschade dit jaar kan oplopen tot zeventig miljoen euro. Dat is ongeveer tien procent van onze hele begroting. Dat betekent dat er tien procent van onze begroting gaat naar een kostenpost die niet direct bijdraagt aan het behalen van de provinciale doelen. Dat is geld dat ook had kunnen gaan naar ov, wonen, circulaire economie, klimaat, natuur, verduurzaming van
80 de landbouw, sport of een van de andere mooie plannen van onze coalitie. Volt snapt dat ondernemingen tot op zekere hoogte gecompenseerd kunnen worden voor de schade die buiten hun macht ligt. Maar het is ook aan de politiek om een goede afweging te maken tussen de verschillende opgaven, want geld kan maar één keer worden uitgegeven. Tijdens de technische briefing van 9 maart bleek gelukkig dat er veel mogelijkheden zijn om de kostenpost te verlagen.
85 We vinden dat het tijd is voor actie. Tijd voor een plan. Daarom dienen wij vandaag een motie Vreemd in, samen met D66, met het dictum: "Vragen GS om een plan te maken op basis van mogelijkheden, zoals gepresenteerd op 9 maart 2026. Hierbij mee te nemen hoe bijvoorbeeld het verhogen van de leges, het aanpassen van het minimaal normaal bedrijfsrisico, een vaste schade tegemoetkoming en de uitzondering ganzentegemoetkoming kunnen bijdragen aan lagere
90 kosten. Hiermee te beogen om de kostenpost faunaschade voor de provincie zo snel mogelijk te beperken. En dit plan met PS te delen vóór het zomerreces 2026." Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 44-30 maart 2026
Plan voor beperken van faunaschade

95 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.*
Constaterende dat:

- *Er tijdens de technische briefing van 9 maart een palet aan opties is gepresenteerd, om de kosten van faunaschade voor de provincie te beperken;*
- 100 • *Deze opties met name door GS moeten worden uitgevoerd;*
- *Er verschillende faunabeheerplannen zijn vastgesteld, maar dat het nog een aantal jaar zal duren voordat dit terug te zien zal zijn in verlaging van de kosten.*

Overwegende dat:

- *De kostenpost 'faunaschade' in Noord-Holland in 2026 kan oplopen tot 70 miljoen euro;*
- 105 • *De financiële positie van de provincie de afgelopen jaren onder druk staat, en er op verschillende posten bezuinigd is;*
- *Hierdoor geen of minder middelen voor andere provinciale (beleids-)doelstellingen beschikbaar zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 110 • *Een plan te maken, op basis van de mogelijkheden zoals gepresenteerd op 9 maart 2026;*
- *Hierbij mee te nemen hoe bijvoorbeeld het verhogen van leges, het aanpassen van het minimaal normaal bedrijfsrisico, een vaste schade tegemoetkoming, en de uitzondering ganzentegemoetkoming kunnen bijdragen aan lagere kosten;*
- 115 • *Hiermee te beogen om de kostenpost faunaschade voor de provincie zo snel mogelijk te beperken;*
- *Dit plan met PS te delen voor het zomerreces 2026.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt) en Sijmen Mulder (D66).

120 De **VOORZITTER**: Dank u wel En u treft de motie aan in ons iBabs-systeem en maakt dus onderdeel uit van onze beraadslagingen.

125 Dan geef ik het woord aan, ik denk de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren. Mevrouw Van Aesch. U gaat ook een motie Vreemd indienen: 'Toets programmatische aanpak stikstofreductie en natuurherstel Noord-Holland'.

130 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, leden van de Staten, de
aanleiding dat we vandaag met een motie Vreemd aan de Orde van de Dag over de PAS komen, is
de technische briefing die we eerder deze maand kregen. Volgens de definitie van het
Informatiepunt Leefomgeving is de programmatische aanpak bedoeld om activiteiten mogelijk te
135 maken in gebieden waar natuurdoelen onder druk staan, door te sturen op balans tussen
maatregelen en activiteiten. Het doel is dat de omgevingswaarde of natuurdoelstelling
daadwerkelijk wordt gehaald. Maar laten we eerlijk zijn, we dreigen dezelfde fout te maken als in
2019, toen de Raad van State een streep zette door de landelijke PAS. We gaan namelijk opnieuw
op de pof stikstofruimte vrijgeven voor vergunningen in de hoop dat een pakket maatregelen het
natuurherstel achteraf wel zal borgen. Tijdens de technische briefing op 9 maart bleek dat GS
eigenlijk geen idee hebben waar dit op uitkomt. Er werd gesproken over “hopen waar we
140 uitkomen” en “het van slot halen van de provincie”. Nauwelijks een woord over waar het
daadwerkelijk over gaat: onze natuur en onze biodiversiteit en onze voedselvoorziening redden.

Voorzitter, hoop is geen juridische basis. De rechter toetst niet op bedoelingen, maar op het
harde verslechteringsverbod. De Ecologische Autoriteit is hier glashelder over: de
145 stikstofdepositie moet per direct omlaag en er moet in een hoog tempo worden toegewerkt naar
een gunstige staat van de instandhouding van de natuur. In de advisering op de
natuurbeheerplannen van de Natura 2000-gebieden wordt het steeds gesteld. Dus laten we
vragen of het provinciale beleid hier naar hun inzicht en deskundigheid voldoende gehoor aan
geeft. Dat kan alleen als we het additionaliteitsprincipe strikt naleven: vrijgekomen ruimte door
150 stoppers of het intrekken van latente ruimte ten goede laten komen aan de natuur zolang dat
nodig is.

En dat is nodig, want de verslechtering van de natuur is de afgelopen jaren nog niet gekanteld.
Onderzoek van de WUR toont aan dat de natuur zelfs nog stikstofgevoeliger is dan we dachten.
De emmer zit niet vol; hij stroomt over. De PAS Noord-Holland voelt als het zoveelste
155 geitenpaadje. Het is schipperen tussen natuur en de gangbare landbouw met schijnoplossingen
zoals emissiearme vloeren. Dat was toen en het lijkt nog niet veranderd. Laten we nu eens met
elkaar de zekerheid opzoeken die beloofd is aan onze inwoners en agrariërs, en geitenpaadjes of
elke schijn daarop vermijden door vooraf op de natuurdoelstellingen te toetsen. Daarom dient de
Partij voor de Dieren de volgende motie in met het dictum: “Roepen Gedeputeerde Staten op om
160 de PAS Noord-Holland vooraf aan agendering voor PS niet alleen juridisch te laten toetsen, zowel
door eigen als externe juristen, maar ook door de Ecologische Autoriteit op ecologische
houdbaarheid. De omgevingsversie van de PAS Noord-Holland, samen met deze toets te plaatsen
op de agenda van de commissie Landelijk Gebied, en gaan over tot de orde van de dag.”

165 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 45-30 maart 2026**
Toets Programmatische aanpak stikstofreductie en natuurherstel Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

Constaterende dat:

- 170
- *GS een Programmatische Aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel (PAS NH) opstelt;*
 - *De planning hiervan is om in het tweede kwartaal '26 een 50%-versie gereed hebben, in het derde kwartaal een ontwerpversie en in het vierde kwartaal vaststelling door GS.*

Overwegende dat:

- 175
- *Het doel van de PAS NH is om vergunningverlening weer op gang brengen voor onder andere landbouw en woningbouw, niet om natuur te herstellen;*
 - *De PAS NH pas juridisch houdbaar zal zijn als natuurherstel geborgd is;*
 - *De Ecologische Autoriteit adviseerde op Natuurdoelanalyses van de Natura 2000-gebieden in Noord-Holland om per direct de stikstofdepositie terug te brengen om verdere verslechtering van de natuur tegen te gaan;*

180

 - *Naast het Europese verslechteringsverbod ook het additionaliteitsvereiste moet worden nageleefd, welke inhoudt dat vrijgekomen stikstofruimte naar behoud van natuur moet gaan zolang dat nodig is;*
 - *Om stikstofruimte te creëren voor vergunningverlening toetsing door deskundige juristen vergt;*

- 185
- *Niet duidelijk is gemaakt hoe natuurherstel geborgd is in deze Noord-Hollandse aanpak, terwijl dat wel de primaire doelstelling zou moeten zijn;*
 - *Betrokkenen na vaststelling niet achteraf opnieuw voor teleurstellingen door ineffectieve maatregelen willen komen te staan;*
 - *Uit de Technische briefing van 9 maart '26 bleek dat GS de PAS NH vooraf aan inwerkingtreding nog juridisch wil laten toetsen, zowel door eigen als externe juristen.*
- 190
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:*
- *De PAS NH vooraf aan agendering voor PS niet alleen door juristen te laten toetsen – zowel door eigen als externe juristen -, maar ook door de Ecologische Autoriteit op ecologische houdbaarheid;*
 - *De ontwerpversie van de PAS NH samen met deze toetsen te plaatsen op de agenda van de commissie Landelijk Gebied.*
- 195

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

200

Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): De Partij voor de Dieren vindt het verstandig dat het ontwerp van de PAS Noord-Holland vooraf extern wordt getoetst op ecologische houdbaarheid, naast de juridische toets. We mogen niet toestaan dat we met open ogen tegen een nieuwe juridische muur en verdere neergang van onze natuur aanlopen. Voorkom dat de natuur en de agrariër opnieuw de dupe worden van politiek wensdenken. Dank u wel.

205

De **VOORZITTER**: Dank u wel dan. Ook uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

210

Dan gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie. Hij zal twee moties Vreemd indienen. Eén over natuurtoiletten en de andere over de communicatie in het contract wat we hebben over de haltevoorzieningen.

215

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. We hebben een goede discussie gevoerd in de commissie Landelijk Gebied over de natuurtoiletten. Er bleek een heel groot draagvlak te zijn in de commissie om te kijken hoe we als provincie kunnen bijdragen aan het realiseren van toiletten in en rond natuur, of eigenlijk rond natuurgebieden, zodat die toegankelijk worden voor mensen die afhankelijk zijn van een toilet in de buurt. Een natuurtoilet is niet een toilet per se in een natuurgebied, maar een toiletvoorziening die niet afhankelijk is van water, stroom of riolering. In de commissie kwam dus ook even de discussie aan de orde dat het niet in een natuurgebied zelf kan. Dat snappen wij natuurlijk ook, want dat is beschermde natuur. Maar het kan natuurlijk wel aan de rand of bij de ingang van een natuurgebied. We zien echter dat veel gemeenten en tbo's niet in staat zijn om zo'n toilet te realiseren, omdat de kosten voor installatie en beheer toch wel een barrière zijn en het geld ook nodig is voor alle andere doelen rondom natuurbeheer en het zorgen voor de recreatiegebieden. De provincie Utrecht heeft daarom een subsidieregeling voor natuurtoiletten, waarmee zestig procent van de kosten voor plaatsing en de eerste vijf jaar van het beheer worden gedekt. Wij willen graag een motie indienen waarmee we voorstellen dat de provincie aan de slag gaat – de provincie Noord-Holland dan – met het ontwikkelen van een vergelijkbare subsidieregeling. Het geld daarvoor moet natuurlijk niet ten koste gaan van natuur. Dus we stellen voor om te kijken naar een bijdrage, een incidentele bijdrage uit een meevaller. Bijvoorbeeld een eventueel positief jaarresultaat over 2025. Nou, de precieze financiering kunnen we bespreken bij de kaderbrief ergens in een volgende vergadering. Ik hoor graag hoe GS en PS daar tegenover staan.

220

225

230

235

We dienen dan samen met de Partij voor de Dieren de motie in met het volgende dictum: “Wij verzoeken GS de realisatie van natuurtoiletten bij Noord-Hollandse recreatie- en natuurgebieden te stimuleren. Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling, bijvoorbeeld voor maximaal tien toiletten, waarin de provincie bijdraagt aan de kosten voor de aanleg en de eerste vijf jaar van het onderhoud van natuurtoiletten. Ter dekking daarvan te kijken naar een eventueel positief resultaat van de Jaarrekening 2025 en dat mee te nemen bij de Kaderbrief 2027. Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en de tbo's. En deze regeling onder de aandacht te brengen van tbo's en gemeenten.” Tot zover.

240

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 46-30 maart 2026

245 **Stimuleren natuurtoiletten**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

Constaterende dat:

- *Het belangrijk is dat recreatie- en natuurgebieden voor iedereen toegankelijk zijn;*
- 250 • *Het op dit moment niet vanzelfsprekend is omdat bezoekers op veel plekken niet makkelijk naar een toilet kunnen;*
- *Dit met name de Noord-Hollandse inwoners hindert die maag-lever-darm patiënt zijn; het ontbreken van toegankelijke toiletten is voor hen een hindernis om van de natuur te genieten.*

255 *Overwegende dat:*

- *Er een oplossing is, namelijk de plaatsing van een zogenaamd 'natuurtoilet', een toiletvoorziening die niet afhankelijk is van water, stroom of riolering;*
- *De plaatsing van zulke toiletten nabij natuur- of recreatiegebieden waar geen andere toiletvoorzieningen zijn de toegankelijkheid van de natuur kan vergroten;*
- 260 • *Veel gemeenten en TBO geen mogelijkheden zien om natuurtoiletten te plaatsen vanwege de kosten voor installatie en beheer;*
- *De provincie Utrecht een subsidieregeling voor natuurtoiletten kent waarmee 60% van de kosten voor de plaatsing en de eerste 5 jaar beheer worden gedekt.*

Voorts overwegende dat:

- 265 • *Er geen budget beschikbaar is in de natuur en recreatieportefeuille;*
- *Een tijdelijke subsidieregeling gefinancierd kan worden uit incidenteel meevallers;*
- *De bespreking van de Kaderbrief het moment is om hierover te beslissen, maar het al wel belangrijk is om nu richting mee te geven.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 270 • *De realisatie van natuurtoiletten bij Noord-Hollandse recreatie- en natuurgebieden te stimuleren;*
- *Daartoe een voorstel te doen voor een tijdelijke en begrensde subsidieregeling (bijv. voor maximaal 10 toiletten) waarin de provincie bijdraagt aan de kosten voor de aanleg en de eerste vijf jaar van het onderhoud van natuurtoiletten;*
- 275 • *Ter dekking daarvan te kijken naar een eventueel positief resultaat van de Jaarrekening 2025, en dat mee te nemen bij de Kaderbrief 2027;*
- *Indien nodig hiervoor in contact te treden met de provincie Utrecht, het MDL-fonds en tbo's;*
- *Deze regeling onder de aandacht te brengen van tbo's en gemeenten.*

280 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie) en Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren).

De **VOORZITTER**: En dan de tweede.

285

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Die gaat over een ander onderwerp. U heeft het al aangekondigd. Ook daar hebben wij in de commissie over gesproken, in de commissie Bestuur. Ons idee was: laten we in de laatste week van november een positieve reclamecampagne voeren in onze eigen provinciale bushokjes om onderwerpen als duurzaamheid, hergebruik en reparatie en het stimuleren van het lokale MKB onder de aandacht te brengen. Nou, in de discussie bleek dat daar wel wat haken en ogen aan zaten, maar er kwam ook naar voren dat de provincie Noord-Holland binnenkort opnieuw het contract voor de bushokjes moet aanbesteden. Het zou mogelijk zijn dat we in die aanbesteding opnemen dat we twee weken per jaar zelf de bushokjes zouden willen gebruiken, de reclameruimte in de bushokjes, om een provinciale campagne te voeren. Dat zou 295 natuurlijk een heel mooie mogelijkheid zijn, want de provincie heeft heel wat onderwerpen waarbij het best relevant is om burgers te proberen te informeren en te overtuigen. Denk bijvoorbeeld aan het bevorderen van die circulaire economie, maar ook het stimuleren van het STOMP-principe in mobiliteit, het ondersteunen van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen of ook de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem.

300

We dienen daarom samen met Volt en de Partij voor de Dieren een motie in met het volgende dictum: "Wij verzoeken GS bij de aanbesteding van het nieuwe contract voor het onderhoud en

305 beheer van provinciale haltevoorzieningen de mogelijkheid te reserveren om deabri's twee weken, twee verschillende weken, in het jaar te gebruiken voor eigen communicatie vanuit de provincie Noord-Holland en in deze weken deabri's te gebruiken om verschillende provinciale doelen, zoals genoemd onder de eerste overwegingen hierboven, onder de aandacht te brengen."

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 47-30 maart 2026
Ruimte voor eigen communicatie in contract haltevoorzieningen

310 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.*

Constateerend dat:

- *De provincie Noord-Holland een contract afsluit voor het onderhoud en de exploitatie van haltevoorzieningen langs provinciale infrastructuur;*
- 315 • *De mogelijkheid om reclame te maken in deabri's onderdeel is van dit contract;*
- *Tijdens de discussie in de commissie Bestuur van 16 maart is gebleken dat dit contract binnenkort afloopt.*

Overwegende dat:

- 320 • *De provincie een heel aantal beleidsdoelen heeft die raken aan het gedrag van inwoners, zoals het bevorderen van een circulaire economie, het stimuleren van het STOMP-principe in mobiliteit, het ondersteunen van maatschappelijke initiatieven die bijdragen aan de leefbaarheid, en de transitie naar een gezond en duurzaam voedselsysteem;*
- *De provincie hierover af en toe communiceert via de eigen website of social media;*
- 325 • *Deabri's langs provinciale wegen een aanvullend communicatiemedium zouden kunnen zijn voor provinciale doelen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de aanbesteding van het nieuwe contract voor het onderhoud en beheer van provinciale haltevoorzieningen de mogelijkheid te reserveren om deabri's 2 verschillende weken in het jaar te gebruiken voor eigen communicatie vanuit de provincie Noord-Holland;*
- 330 • *In deze weken deabri's te gebruiken om verschillende provinciale doelen, zoals genoemd onder de eerste overweging hierboven, onder de aandacht te brengen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

335 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Julia Schneemann (Volt), Marieke van Aesch (Partij voor de Dieren) en Tessa van Wijnen (GroenLinks).*

340 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Wij als indieners hopen natuurlijk dat het hiermee gaat lukken om ergens aan het eind van het jaar een mooie campagne te voeren die hergebruik en reparatie onder de aandacht gaat brengen. Wij horen graag jullie reactie. Dank u wel.

345 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw beide moties maken onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Mülder van D66, die mede namens BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS00, ChristenUnie, PvdA, Volt en de SP een motie Vreemd aan de Orde van de Dag zal indienen over stikstofreductie via gerichte vergunningverlening.

350 De heer **MÜLDER** (D66): Dat klopt. Ja, stel, je wordt gebeld door een boer en die stelt mij de volgende vraag: ik wil verduurzamen, want jij zegt dat het moet, maar het kan helemaal niet. Dan sta ik met mijn mond vol tanden, en dat heb ik niet vaak. Want een boer die op dit moment graag zou willen verduurzamen, wat we eigenlijk allemaal zouden willen, omdat we weten: we zitten met een te hoge uitstoot van stikstof. Die stikstof moet naar beneden. Daar kunnen de boeren bij helpen. Dan kan de industrie bij helpen. Dat moeten we oplossen door minder emissie te hebben op het gebied van stikstof. Nu is het helaas zo dat een boer die bijvoorbeeld zegt "ik heb 355 driehonderd schapen, ik wil naar honderd schapen, bijvoorbeeld, maar ik heb een aanpassing van mijn stal nodig, dan is dat niet mogelijk omdat wij op dit moment geen enkele vergunning hebben op het gebied van stikstof die we kunnen uitgeven. Dat is schrijnend, want juist wij willen dat er minder emissie plaatsvindt. Wij willen dat ook bijvoorbeeld bij de industrie. Ook in de haven heb ik mensen gesproken die zeggen: ja, wij willen wel verduurzamen, maar geef mij maar de ruimte voor die verbouwing. Helaas is het stikstofsot zo definitief dat wij op dat moment niks 360 kunnen doen. Totdat wij een technische sessie hadden deze maand waarin we het hadden over "wat is er mogelijk?". En toen bleek er in Zuid-Holland wel degelijk een geval te zijn dat ze gaan

365 proberen om die emissie of die projecten wel te kunnen vergunnen. Want als jij bij een rechter hopelijk staat en kan zeggen “ja, ik heb dat uiteindelijk gegeven, de vergunning voor dat project, omdat ik kan zeggen dat er surplus minder stikstofuitstoot is”, dan hoop ik dat we daar iets mee zouden kunnen. Daarom ben ik ook heel blij dat er een enorme steun is, dat bijvoorbeeld ook een tweede indiener als de BBB, dat we hier samen in kunnen optrekken om te kijken of we hier echt beweging kunnen gaan krijgen in onze provincie.

370 Daarom hebben we dus met al deze partijen die net werden genoemd – ik kan ze ook nog een keer allemaal gaan opnoemen; laten we dat vooral even niet doen – de volgende motie opgesteld met het volgende dictum: “Verzoeken het college te onderzoeken op welke wijze binnen de geldende juridische kaders een systematiek kan worden ingericht, waarbij vergunningverlening mogelijk wordt gemaakt voor die projecten die aantoonbaar leiden tot substantiële structurele en geborgde netto reductie, stikstofreductie. Daarbij expliciet uit te gaan van de situatie dat er geen vrije beschikbare stikstofruimte is en dus alleen ruimte ontstaat door dit project zelf. Te 375 verkennen welke criteria en drempelwaarden gehanteerd kunnen worden om te bepalen wanneer er sprake zou zijn van die substantiële reductie. En specifiek aandacht te besteden aan de toepassing binnen de landbouw – dus bijvoorbeeld door verduurzaming – en de industrie. Te borgen dat dit juridisch houdbaar is en afdwingbaar is en kan blijven. En de Provinciale Staten hier zo snel als mogelijk over te informeren, inclusief een voorstel voor de uitwerking van 380 juridische borging, en gaan over tot de orde van de dag.”

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 48-30 maart 2026
Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening

385 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.*

Constateerend dat:

- *Vergunningverlening in Noord-Holland als gevolg van stikstofproblematiek grotendeels is stilgevallen;*
- 390 • *Er feitelijk geen vrij beschikbare stikstofruimte is om nieuwe activiteiten mogelijk te maken;*
- *Dit leidt tot stagnatie van onder meer woningbouw, verduurzaming van de industrie en de transitie van de landbouw;*
- 395 • *Tegelijkertijd juist deze transities essentieel zijn om tot structurele stikstofreductie te komen.*

Overwegende dat:

- *Het huidige systeem onvoldoende ruimte biedt om projecten die leiden tot substantiële en structurele stikstofreductie doorgang te laten vinden;*
- 400 • *Het onwenselijk is dat initiatieven die aantoonbaar bijdragen aan een forse daling van stikstofemissies vastlopen in dezelfde systematiek als projecten zonder reductie-effect;*
- *Intern salderen in de huidige juridische context sterk is beperkt en niet langer als generiek instrument kan dienen;*
- 405 • *Het noodzakelijk is om te zoeken naar een juridisch houdbare systematiek waarbij projecten met een significant en geborgd netto reductie-effect wél mogelijk worden gemaakt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te onderzoeken op welke wijze binnen de geldende juridische kaders een systematiek kan worden ingericht waarbij vergunningverlening mogelijk wordt gemaakt voor projecten die 410 aantoonbaar leiden tot een substantiële, structurele en geborgde netto reductie van stikstofdepositie;*
- *Daarbij expliciet uit te gaan van de situatie dat er geen vrij beschikbare stikstofruimte is, en dus alleen ruimte ontstaat door het project zelf;*
- *Te verkennen welke criteria en drempelwaarden gehanteerd kunnen worden om te bepalen wanneer sprake is van “substantiële reductie”;*
- 415 • *Specifiek aandacht te besteden aan toepassingen binnen de landbouw (bijvoorbeeld bedrijfsverduurzaming) en industrie;*
- *Te borgen dat de reductie juridisch houdbaar, afdwingbaar en blijvend is;*
- *Provinciale Staten hierover zo snel mogelijk te informeren, inclusief een voorstel voor uitwerking en juridische borging.*

420 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: *Sijmen Mülder (D66), Gert Vendrig (BBB), Dennis Heijnen (CDA), Laura Ouderkerken (VVD), Ruchama Bwefar (GroenLinks), Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Tino Wallaart (PvdA), Julia Schneemann (Volt) en Remine Alberts-Oosterbaan (SP).*

425

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Mülder. Uw motie, mede ingediend door een aantal andere partijen, maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dank. Dat waren de moties Vreemd. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan gaan we naar agendapunt 3.a.

430

De agenda is aldus vastgesteld.

3.a Afscheid Statenlid mevrouw Koning.

435

De **VOORZITTER**: Dat is het afscheid van ons Statenlid mevrouw Koning. Mag ik u verzoeken om naar het midden van de zaal te komen? Ja, geachte leden van Provinciale Staten, beste mevrouw Koning-Hoeve, beste Willemien, ik zie u al veelvuldig voorbijkomen op de social media in Brussel. Ik weet niet of het u al is opgevallen, maar het lijkt dat je daar alweer behoorlijk je weg aan het vinden bent. Maar we gaan vandaag afscheid nemen van jou als Statenlid van Noord-Holland.

440

Bijna elf jaar lang heb jij met toewijding, deskundigheid en betrokkenheid hier toch als volksvertegenwoordiger Noord-Holland gediend. Je werd op in 2015, 26 maart 2015, Statenlid voor het Christendemocratisch Appèl. Sindsdien was jij in deze statenzaal een vaste waarde. Altijd aanwezig, inhoudelijk. Of nu ging over landbouw, over water, over natuur, over bodem, over ruimtelijke ordening: je was voorbereid. Vaak sprak je ook vanuit de praktijk. Onderwerpen die jou nauw aan het hart liggen.

445

Als boerin uit Langedijk bracht je ook het landelijk gebied deze statenzaal binnen. Je was dan ook lid van de commissie Landelijk Gebied en Ruimte. Daar gaf je echt een stem aan de mensen die werken en leven met het landschap. Dat deed je niet altijd met grote woorden, maar wel met argumenten en voorbeelden. Buiten de vergaderingen was je een benaderbaar collega, vriendelijk, respectvol naar anderen. Soms ook, als de meningsverschillen groot waren, probeerde je daar toch een weg in te vinden.

450

Je was kritisch over hoe we omgaan met stikstof: op modellen en kritische depositiewaarden. Je ging ook het gesprek daarover steeds opnieuw aan. Maar kenmerkend was ook jouw inzet voor het behoud van het agrarisch natuurbeheer binnen het natuurnetwerk.

455

Jouw maatschappelijke betrokkenheid reikt ver voorbij Noord-Holland. Met jouw inzet voor vrouwen in de landbouw, in de politiek, bestuurlijke ervaring in Brussel, trainingen die je gaf aan boeren in Afrika en Azië en zelfs het toespreken van de Verenigde Naties als VN-vrouwenvertegenwoordiger in New York, ja, volgt eigenlijk een logische stap. Dat is dat je deze Statenzaal gaat verruilen voor het Europees Parlement.

460

Beste Willemien, namens Provinciale Staten, het college van Gedeputeerde Staten en mezelf dank ik je voor alles wat je voor ons hebt gedaan. Met jouw vertrek nemen we afscheid van een doorgewinterde Statenlid, maar Europa krijgt er volgens mij een volksvertegenwoordiger bij met kennis van zaken. In Brussel zul je ongetwijfeld – dat geef je natuurlijk mee – het geluid uit Noord-Holland laten horen, net zoals hier in deze Statenzaal. Gedegen, maar vooral met hart voor de zaak. Namens Provinciale Staten, het college van Gedeputeerde Staten en natuurlijk ook mijzelf, dank ik je ook voor alles wat je voor deze provincie zelf hebt gedaan.

465

470

Maar voordat ik je laat gaan toch nog het volgende. Je bent meer dan twee zittingsperiodes Statenlid geweest. Vanwege deze verdiensten mag ik jou de provinciale penning uitreiken. En natuurlijk ook voor jou een mooie bos bloemen. Maar aller, allereerst ontzettend veel dank voor alles wat je voor ons hebt gedaan. En ik denk heel erg verdiend de provinciale penning die ik je nu gaat uitreiken.

475

Dames en heren, ik zal er ook een bos bloemen bij geven. Daarna ga ik over tot het installeren van het nieuwe Statenlid voor het CDA. Dus dan zal ik schorsen. Maar nu aan mij natuurlijk als

480 eerste de eer om jou die penning te overhandigen, met heel veel plezier, en een prachtig mooie bos bloemen en natuurlijk het bekende afscheidscadeau. Dank je wel.

[Applaus]

485 Mevrouw Koning-Hoeve zal ook nog wat tegen u willen zeggen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u wel, voorzitter. Geachte voorzitter, gedeputeerden, Statenleden en andere belangstellenden, het was voor mij een eer om mij in Noord-Holland elf jaar lang te kunnen inzetten en mijn politieke passie te kunnen realiseren in de Provinciale Staten, maar ook in de commissie Landelijk Gebied, met dossiers over landbouw, natuur, gebiedsprocessen, stikstof, water en alles daar rondom heen. Daarnaast in de commissie Ruimte over de omgevingsverordening, havens en mobiliteit. Zoals Angela Merkel zei: "politiek bedrijven is niet met de winden mee waaien, maar je overtuiging uitvoeren".

490
495 Afscheid nemen doe ik nu in dankbaarheid. Ik heb hier een ontzettend mooie en boeiende tijd gehad en laat hier veel woorden, ingediende moties en amendementen achter. Sommigen aangenomen en sommigen helaas niet. Maar we mogen weten dat een politieke inbreng vrijwel altijd iets in beweging zet. Als een steen die kringen vormt in het water. Soms een golf en soms een kleine rimpeling.

500 Ik bedank de commissaris van de Koning Arthur van Dijk, de gedeputeerden, de Statenleden, de griffie, de ambtenaren en alle andere betrokkenen voor de fijne samenwerking in de afgelopen jaren. Ik bedank mijn CDA-fractie, met onze fractievoorzitter Dennis Heijnen in het bijzonder. En ik bedank mijn gezin en speciaal mijn man Kees voor de ruimte die hij mij gaf om dit werk te kunnen doen.

505
Tot slot, wat is en blijft mijn drive als politicus? In liefde voor God en de mensen een antwoord geven op de vragen van de tijd en bijdragen aan toekomstperspectief. Ik wens jullie allen veel succes in onze mooie provincie Noord-Holland.

510

[Applaus]

3.b Beëdiging en installatie Statenlid.

515 De **VOORZITTER**: Ik zal zo de vergadering even schorsen, maar we gaan eerst even over tot het beëdiging en het installeren van het nieuwe Statenlid voor het CDA. Dat is natuurlijk omdat mevrouw Koning conform de Kieswet ontslag heeft ingediend. Het Centraal Stembureau heeft hiervoor mevrouw Engels van het CDA benoemd tot Statenlid. Wij hebben een commissie van Onderzoek Geloofsbrieven benoemd. Dat is mevrouw Oulad Hadj, de heer Stulemeijer en de heer Van Tiggelen van de PVV. De heer Stulemeijer als voorzitter wil ik nu graag de gelegenheid geven om de bevindingen van de commissie Geloofsbrieven met ons te delen.

520
525 De heer **STULEMEIJER** (5OPLUS): Dank u wel, voorzitter. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaard lid mevrouw Engels aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel zeven, tweede lid Kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezingen van leden van Provinciale Staten van Noord-Holland van 30 maart 2026 tot lid van Provinciale Staten benoemd is verklaard mevrouw Engels, fractie Christendemocratisch Appèl. Wij stellen u dan ook voor
530 mevrouw Engels als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten.

535 Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het statenlidmaatschap met een nevenfuncties is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

De **VOORZITTER**: Meneer Stulemeijer, dank. Ik ga ervan uit dat u daarmee kunt instemmen. Ik ontbind de commissie nog niet, zodat aan het eind van de vergadering de commissie nogmaals haar rol zal kunnen uitoefenen bij het installeren van het nieuwe Statenlid voor de ChristenUnie.

540 Dan verzoek ik u, mevrouw Engels, om naar voren te komen in het midden van de zaal. Dan gaan wij over tot de beëdiging. Ik verzoek u allen te gaan staan. Het is toch altijd bijzonder in het midden van die zaal.

545 Mevrouw Engels, Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale Staten. Ik stel u thans in de gelegenheid om de verklaring en belofte in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u dat te doen, straks, als ik uw naam uitspreek, met de woorden "dat verklaar en belooft ik". Maar ik zal eerst de formules van de verklaring en belofte voorlezen.

550 Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en belooft dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik belooft dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Engels.

555 Mevrouw **ENGELS** (CDA): Dat verklaar en belooft ik.

560 De **VOORZITTER**: Van harte gefeliciteerd met uw installatie. Ik ga u een bos bloemen overhandigen en als eerste feliciteren. Daarna schors ik even kort de vergadering, zodat zowel mevrouw Engels, als mevrouw Koning gefeliciteerd kunnen worden. De een met het vertrek, de ander met de komst.

Ik schors even kort de vergadering.

565 *Schorsing 13.33 tot 13.46 uur.*

4 Actualiteiten.

570 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. We zijn bij agendapunt 4, de actualiteiten. Er is geen actualiteit ingediend.

5 Vaststelling notulen en besluitenlijst.

575 De **VOORZITTER**: Agendapunt 5, vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergadering van 2 maart 2026. Door de griffie zijn er geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over de notulen of over de besluitenlijst? Zo niet, dan zijn ze ongewijzigd vastgesteld.

580 *De notulen en de besluitenlijsten van de vergaderingen van 2 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.*

6 Vaststelling voortgangslijst van moties.

585 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 6. Dat is de voortgangslijst van de moties. Door de griffie zijn hierover ook geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

590 *De memo lijst moties Provinciale Staten en de lijst moties Provinciale Staten van 30 maart 2026 zijn ongewijzigd vastgesteld.*

7 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

7.a **Startnotitie Financiële Kaders (voordracht 17-2026).**

7.b **Initiatiefvoorstel Nederlandse gebarentaal in zicht (Volt-GroenLinks-PvdA) (besluit 20-2026).**

595 7.c **Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst IJmond en Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond (voordracht 15-2026).**

7.d **Aanwijzen lid Algemene Vergadering Interprovinciaal Overleg (IPO) (voordracht 21-2026).**

600 De **VOORZITTER**: Dan komen we bij de hamerstukken, agendapunt 7. Vier stuks. Dat is 7.a,
Startnotitie Financiële Kaders, voordracht 17-2026; 7.b, Initiatiefvoorstel Nederlandse gebarentaal
in zicht, besluit nummer 20; 7.c, Wijziging Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst
605 IJmond en Kadernota 2027 Omgevingsdienst IJmond, voordracht 15-2026; en het laatste
hamerstuk is agendapunt 7.d. Dat is de aanwijzing van het lid van de Algemene Vergadering van
het IPO, Interprovinciaal Overleg, voordracht 21-2026. Het Presidium heeft geadviseerd in te
stemmen met deze voordrachten. Wenst iemand aantekening of stemverklaring? Ja, de heer
Dessing van Forum voor Democratie.

610 De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Over agendapunt 7.a, de Startnotitie Financiële
Kaders. Daarbij willen wij vermeld hebben dat wij in deze startnotitie wel een duidelijke stap in
de richting van procesverbetering zien. Dat is positief. Maar tegelijkertijd hadden wij inhoudelijk
meer keuzes willen zien. Denk daarbij aan omvang van toewijzing van reserves en een sterke
koppeling aan de kerntaken. Dat missen wij. Wij stemmen wel vóór deze startnotitie, maar wat
615 ons betreft is dit slechts een eerste stap in de richting van meer prudent financieel beleid. Dank u
wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog een stemverklaring? Zo niet, dan kunnen we deze als
hamerstuk vaststellen.

620 *De onder 7.a tot en met 7.d genoemde hamerstukken zijn bij besluit vastgesteld.*

8 Wensen en bedenkingen over Jaarverslag 2025 Metropoolregio Amsterdam (voordracht 19-2026).

625 De **VOORZITTER**: Dan gaan we over tot het agendapunt 8. Ik zie dat ik aan de vicevoorzitter mijn
plek overgeef. [...] Ik kijk even naar gedeputeerde Olthof, maar volgens mij is dit het stuk wat de
heer Olthof zal behandelen. Het jaarverslag van de MRA. Aan de orde is nu voordracht 19-2026,
Wensen en Bedenkingen over het Jaarverslag 2025 van de Metropoolregio Amsterdam. [...] Nee,
630 maar zo makkelijk gaat dat in het college. Dat noemen ze ook wel 'afschuiven'. Aan de orde is nu
voordracht 19-2026, Wensen en bedenkingen over het Jaarverslag 2025 van de Metropoolregio
Amsterdam. U wordt gevraagd om wensen en opvattingen over het jaarverslag op te geven.

Het is ook besproken in de commissie Bestuur van 16 maart. De volgende kernpunten zijn aan
635 bod gekomen. Meerdere fracties benadrukten dat de MRA een belangrijke rol kan spelen als
platform voor samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke lobby richting Den Haag en Brussel.
Er werden ook vragen gesteld over de concrete resultaten van de Metropoolregio Amsterdam,
onder andere op het gebied van circulair inkopen en de verdere ontwikkeling van vaardigheden
en arbeidsmarktinitiatieven. Er is gevraagd om duidelijkere en meetbare resultaatbeschrijvingen.
640 Verschillende fracties vroegen ook aandacht voor de rol en de afbakening van de Metropoolregio
Amsterdam ten opzichte van de provincie en andere regio's binnen Noord-Holland. Ook werd
gevraagd hoe andere Noord-Hollandse regio's beter betrokken zouden kunnen worden.

Een aantal sprekers hebben zich gemeld. Dat is de heer Klein van de ChristenUnie, de heer Valk
645 van de BBB, de heer Stulemeijer van de VVD, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren,
mevrouw Bezaan van de PVV, de heer Mülder van D66, mevrouw Van der Helm van 50PLUS en
mevrouw Uiterwijk van JA21. Dan geef ik als eerste het woord aan de heer Klein van de
ChristenUnie.

Eerste termijn Provinciale Staten

650 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij willen de MRA danken voor het nuttige jaarverslag en ook
heel mooi hoe dat gerubriceerd is volgens de thema's van de agenda. We kunnen ons ook
grotendeels vinden in de reactie die we als provincie voorstellen om te sturen op het jaarverslag.
Het is ons echter ook opgevallen dat er een enkel resultaat wat vaag beschreven is. Bijvoorbeeld
655 in 2025 is "voortvarend toegewerkt naar het gezamenlijke doel". Er zijn ook een aantal
activiteiten nog niet uitgevoerd, vaak met goede redenen. Wij willen graag een amendement
indienen op de brief die wij gaan sturen, waarin we oproepen om echt concreet te zijn in het
jaarverslag de volgende keer en ook, waar dat mogelijk is, om de niet uitgevoerde activiteiten en
waar het ook nog opportuun is alsnog voortvarend op te pakken. Dus we hebben een

660 amendement. Ik zal even de technische tekst weglaten. Maar waar het dan om gaat, is dat we één
paragraaf toevoegen aan de brief en dat is de volgende paragraaf: "Wij willen de MRA-organisatie
oproepen om in de verslaglegging over de resultaten zo concreet mogelijk te zijn. Ook spreken
we de verwachting uit dat we er in gezamenlijkheid voor gaan zorgen dat de activiteiten die nog
niet geheel uitgevoerd zijn, waar nodig en mogelijk, voortvarend worden opgepakt." Dit
665 amendement is mede namens de Partij voor de Dieren en GroenLinks. Dank u wel.

Amendement 6-30 maart 2026
Voortvarend oppakken van niet-uitgevoerde activiteiten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

670 *Besluit:*

Om aan besluitpunt 2 van de voordracht de volgende tekst toe te voegen:

*Met dien verstande dat de volgende tekst wordt toegevoegd aan de antwoordbrief, na de zin
"Dergelijke terugmeldingen dragen bij aan de geloofwaardigheid en de transparantie van het
Jaarverslag.":*

675 *We willen de MRA-organisatie oproepen om in de verslaglegging over de resultaten zo
concreet mogelijk te zijn. Ook spreken we de verwachting uit dat we er in
gezamenlijkheid naar streven dat activiteiten die niet (geheel) uitgevoerd zijn, waar
nodig en mogelijk, voortvarend worden opgepakt."*

680 *Toelichting*

*Het MRA-jaarverslag is een nuttig overzicht van de activiteiten die zijn uitgevoerd op de verschillende
thema's van de MRA Agenda 2025-2028. Een enkel resultaat is vaag beschreven, bijvoorbeeld "In
2025 is voortvarend toegewerkt naar het gezamenlijke doel". Ook zijn een aantal activiteiten
vanwege verschillende redenen niet uitgevoerd. Dit amendement roept op om zo concreet mogelijk te
685 zijn in het beschrijven van de resultaten en de niet-uitgevoerde activiteiten – waar dat nodig en
mogelijk is – alsnog voortvarend op te pakken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

690 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Peter Korzelius
(GroenLinks).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Uw amendement maakt onderdeel uit van de beraadslagingen en
kunt u terugvinden in iBabs. De heer Valk van BBB.

695

De heer **VALK** (BBB): Dank u, voorzitter. De BBB zal vóór de voordracht stemmen. BBB staat achter
de samenwerkingsverbanden zoals de MRA. Wij kijken ook al met een positieve grondhouding
naar deze stukken. Wel moet ons van het hart dat we wat kritisch zijn op de Amsterdam
Economic Board. BBB heeft juist begrepen dat die boot juist wat breder moet kijken dan alleen het
700 MRA-gebied. Als wij de stukken lezen, dan zien we toch inderdaad dat de Kop van Noord-Holland
een beetje achterblijft. We begrijpen dat dit niet het agendapunt is om dat nu te bespreken, maar
we willen dat wel gemeld hebben. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Stulemeijer van de VVD.

705

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u zeer, voorzitter. Voorzitter, GS vragen ons om
commentaar en eventueel wijzigingen voor de reactiebrief van GS aan het MRA-bestuur. Kort en
goed, de fractie van de VVD kan zich vinden in de brief van GS aan het MRA-bestuur. Zonder de
hele commissievergadering weer over te willen doen, een enkele opmerking.

710

Ons enthousiasme voor de tweemaal 200 miljoen in 2025 zal wel enigszins getemperd worden
door de uitname door de regering van 2 miljard in 2024, hetgeen onverlet laat dat wij blij zijn
met de 400 miljoen. De fractie van de VVD wil benadrukken dat meer financiering van het Rijk
nodig is voor de Noord-Zuidlijn. Indien wij de Staten of in gemeenteland, de raadsleden, iets
715 willen van het MRA-bestuur, aanvulling of wijziging van de MRA-agenda, dan moeten wij dat
vragen aan onze vertegenwoordiger – GS of het gemeentebestuur – die dat dan moet sonderen
bij het MRA-bestuur. Dit moment, de reactie van GS op het jaarverslag 2025, zou dus bij uitstek
zo'n moment kunnen zijn. Derhalve kunnen wij ons geheel vinden in de oproep van de heer Valk

720 van de BBB om aandacht voor kritische grondstoffen en kwetsbare toeleveringsketens. Ook
vragen wij graag aandacht voor de relatie MRA en de regio Noord-Holland Noord. Immers, die
kunnen niet zonder elkaar. Om nog maar niet te spreken over de enorme waarde van een bedrijf
als Enza Zaden, met een omzet in 2024 van 480 miljoen, waar wij onlangs op bezoek waren, en
het nucleaire conglomeraat, als ik dat zo mag noemen, rond Petten. Het zou goed zijn als GS
725 haar overigens goede reactie op deze wijze zouden kunnen inrichten. Onze reactie op het door
de ChristenUnie en Partij voor de Dieren voorgestelde amendement laten wij graag afhangen van
de reactie van het college. Ik dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

730 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u. Dank u wel. Allereerst dank aan de MRA
natuurlijk, ook vanuit onze kant, voor de agenda en het jaarverslag en zeker ook voor de
overzichtelijkheid. Dat is al gezegd. Maar net als de stukken hier in de provincie, zijn ook de
stukken van de MRA de laatste jaren een stuk leesbaarder geworden. Dus daar wil ik toch ook wel
eventjes mijn dank en waardering voor uitspreken.

735 Ja, zoals gezegd, in de commissie zijn wij op zich heel erg tevreden met de reactie van GS in de
brief aan de MRA. De gemeenten blijven soms ambtelijke capaciteit inzetten om de eigen
behoefteramingen uit te voeren. Die komen niet altijd overeen met de door onze provincie en de
MRA onderschreven gezamenlijke ramingen. Wij vinden het heel goed dat de provincie daar wel
740 aandacht voor vraagt in de brief.

We zijn ook heel erg blij met de aandacht voor het thema groenblauw en de ondersteuning
richting de MRA over de voortvarendheid waarmee dat is opgepakt. Dus dank daarvoor ook aan
het college.

745 Ja, en toch hebben wij samen met de ChristenUnie – de heer Klein heeft het zojuist al aangegeven
– ervoor gekozen om een amendement op te stellen die de heer Klein zojuist in zijn laatste
vergadering als Statenlid heeft ingediend. Ik zag nog wel dat het nog niet helemaal de actuele
versie was, volgens mij. Of misschien wel ingediend, maar niet zoals uitgesproken. Dus daar
750 kunnen we misschien in de tweede termijn nog eventjes een tikkie op geven, zodat de
gedeputeerde in ieder geval positief kan adviseren. Maar dat kunnen we misschien even in de
schorsing nog aftikken.

755 Goed, het amendement. Ja, waarom hebben wij dat gedaan? Nou ja, in het jaarverslag valt
namelijk te lezen dat bepaalde acties uiteindelijk niet zijn uitgevoerd. Dat is fijn dat daar
openheid over is. En vaak ook waarom niet. Dat is ook fijn. Dus eigenlijk zouden we dik en dik
tevreden moeten zijn, want dergelijke terugmeldingen dragen echt bij aan de geloofwaardigheid
en de transparantie van dit jaarverslag. Maar wat ons betreft hadden we wel wat explicieter de
760 verwachting mogen uitspreken dat we ernaar moeten streven om – en dan zeg ik ook “in
gezamenlijkheid met de partners” – ervoor te zorgen dat acties die al dan niet onverwacht
aangepast zijn of niet uitgevoerd waar nodig, alsnog worden opgepakt in de nabije toekomst.
Zoals gezegd komen we daarom met de ChristenUnie samen met het betreffende amendement,
waarmee we hopen bijvoorbeeld iets meer aandacht te leggen op bijvoorbeeld de inzet op het
ontwikkelen van een regionale aanpak waarmee circulariteit wordt geborgd. Ook het versterken
765 van de organisatiegraad op bedrijventerreinen is tijdelijk on hold gezet. Dat zou gezien onze
provinciale ambities wel eens wat contraproductief kunnen werken. Dus die hebben wij
meegenomen in ons idee daarover. Verder hopen wij natuurlijk dat er aandacht blijft voor de
ontwikkeling van een leidraad toekomstbestendige gebiedsontwikkeling. Maar ik begrijp dat daar
nog over overlegd gaat worden binnen de MRA.

770 Als laatste, los van het amendement, misten we nog wel een stukje steun richting de MRA om
nog meer aandacht te vragen, nóg meer aandacht te vragen voor het openbaar vervoer in en om
de metropoolregio. Maar we gaan ervanuit dat deze gedeputeerde, gezien de opmerkingen in de
commissievergadering, maar ook zijn eigen fractie – mevrouw Oulad Hadj in de commissie – hier
775 voldoende aandacht voor heeft en de MRA hierin zal ondersteunen richting het Rijk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Bezaan, PVV.

780 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja, voorzitter, dank voor het woord. De PVV is nooit een groot
voorzitter geweest van de Metropoolregio Amsterdam. We lezen in de conceptreactiebrief van
GS helaas weinig dat ons standpunt doet veranderen. Het college schrijft zelf dat de MRA niet
meer is dan een informeel regionaal samenwerkingsverband, waarbij formele besluitvorming bij
de gemeenten en de provincie blijft. Maar als je dan het Jaarverslag 2025 erbij pakt en kijkt naar
785 wat er onder het kopje “resultaten” staat, dan valt op hoe weinig concreets daar eigenlijk in te
vinden is. Het jaarverslag somt per ambitie acties en resultaten op. Maar wat zijn dat voor
resultaten? Een strategie is vastgesteld, een agenda is opgeleverd, een themabijeenkomst werd
druk bezocht, een rapport is doorgerekend, een kader is besproken, een deal is ondertekend.
Voorzitter, dat zijn geen resultaten; dat zijn activiteiten. Het zijn processtappen die je in iedere
790 ambtelijke organisatie terugvindt. De MRA lijkt haar eigen voortgang te meten aan de hand van
hoeveel nota's er zijn geschreven en hoeveel bijeenkomsten er zijn georganiseerd.

Laat ik een paar voorbeelden noemen. Bij ambitie 1, klimaatneutraal en circulair, is het resultaat
dat ruimtelijke claims expliciet geagendeerd zijn. Bij ambitie 2, innovatiekracht, is het resultaat
dat een kopgroep is omgevormd naar een programmateam. Overigens deed deze zinsnede onze
795 fractie denken aan de presentatie van Kim Spinder op de afgelopen Statendag. Wij zijn benieuwd
wanneer dit programma wordt omgetoverd tot taskforce. Zo gaat het door. Ambitie na ambitie.
Nergens harde cijfers over wat de MRA de inwoners van Noord-Holland daadwerkelijk heeft
opgeleverd.

800 Het college noemt in de conceptreactiebrief de doorontwikkeling van ROM InWest en de
Amsterdam Economic Board als positief, en ervaart de exploitatiebijdrage als nuttig en gewenst.
Dat verbaast ons, voorzitter. De Randstedelijke Rekenkamer concludeerde vorig jaar in het
rapport Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen dat de presentatie indicatoren van de ROM's
voornamelijk gericht zijn op output en weinig zeggen over daadwerkelijke resultaten in de
805 samenleving. Wij zijn dan ook benieuwd waarop GS deze positieve beoordeling baseren. Nergens
lezen wij wat de deelname aan ROM InWest en de Amsterdam Economic Board, de provincie
Noord-Holland concreet kost en wat het concreet oplevert.

810 Het college eindigt de brief met de opmerking dat de MRA meer als regionale buitenboordmotor
zou moeten werken. GS maakten dezelfde constatering vorig jaar ook al bij de besprekingen van
de voortgangsnota over 2024. Nu lezen we dat GS er vertrouwen in hebben dat de nieuwe MRA-
directeur hier invulling aan zal geven. Voorzitter, dat is geen antwoord; dat is een
doorschuifoperatie. Wij vragen de gedeputeerde dan ook concreet: welke stappen gaat dit college
815 zelf zetten om de MRA tot die buitenboordmotor om te vormen?

De PVV vindt dat de provincie kritisch moet kijken naar de deelname aan de MRA, en met name
naar de effectiviteit ervan. Zolang een jaarverslag vol staat met procesresultaten in plaats van
maatschappelijke impact en zolang de conceptreactiebrief leest als een complimenteuzen brief aan
een samenwerkingsverband dat vooral zichzelf in stand houdt, missen wij een kritische noot
820 vanuit de provincie. Voorzitter, ik dank u voor uw tijd.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Mülder van D66. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

825 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. 50PLUS erkent de
waarde van het MRA-samenwerkingsplatform voor kennisdeling, gezamenlijke lobby richting Den
Haag en Brussel en voor opgaven die gemeentegrens overstijgend zijn. Dat is dus wat de MRA
aan nuttig werk doet. Maar dit jaarverslag – dat hebben we ook in de commissie laten weten –
roept vragen op. We zien resultaten die activiteiten beschrijven, maar zelden meetbaar zijn wat er
830 nu daadwerkelijk bereikt is: hoeveel woningen zijn versneld, hoeveel mensen zijn bijgeschoold,
hoeveel uitstoot heeft er plaatsgevonden of is er vermeden? 50PLUS mist ook een helder beeld
van wat de MRA specifiek betekent voor inwoners net buiten die Amsterdamse regio. Ja, dus die
samenhang had ik ook graag willen zien. Die vraag hebben we ook gesteld aan de gedeputeerde:
hoe in de reactiebrief concreet benoemd gaat worden hoe we de resultaten gaan meten. Ik
835 herhaal mezelf. Dus dat ga ik niet doen.

Het amendement van de ChristenUnie en Partij voor de Dieren, het voortvarend oppakken van de
niet-uitgevoerde activiteiten, nou, dit raakt natuurlijk sterk aan wat ik net betoogd heb. Het zal u
niet verbazen dat wij deze zullen steunen. Dank u wel.

840 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Uiterwijk, JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij hadden in de commissie eigenlijk geen bijdrage hierop, omdat eigenlijk weer netjes in de reactie van het college benadrukt wordt dat het een informeel regionaal samenwerkingsverband is en vooral geen democratische legitimiteit kent. 845 Dat willen we ook graag zo houden. Het is een lobby-orgaan.

Wel willen we even reageren op de motie die is ingediend vandaag. De motie vraagt eigenlijk om zaken zo concreet mogelijk te maken in het jaarverslag. Daar zijn we uiteraard ook voor, maar wij moeten ook zeggen dat we de MRA eigenlijk amper kunnen betrappen op zaken die heel concreet 850 zijn. Dat zal nog wel een uitdaging worden, denk ik. Dat zaken die niet gehaald zijn, als het wel mogelijk is, dat aar achteraanegaan wordt, ja, dat lijkt me eigenlijk ook wel puur logisch dat dat gebeurt. De MRA stelt doelstellingen, wil die halen. Vervolgens lukt dat niet. Dan lijkt het mij niet meer dan logisch dat ze die alsnog gaan behalen. Dus ik hoor graag van de gedeputeerde wat deze motie nu concreet toevoegt en welke extra acties van de MRA verwacht worden als we dit 855 gaan aannemen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Even voor de duidelijkheid: het is een amendement. Maar dat maakt niet uit. Ik corrigeer het even voor u. Dat waren degenen die zich hadden aangemeld om te spreken. Ik kijk naar gedeputeerde Olthof en zijn reactie namens het college in de eerste termijn. 860

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. In de eerste plaats: dank ook voor de complimenten en ook dat zichtbaar is dat de MRA zich ook door ontwikkelt. Dus dat breng ik graag over. 865

Misschien is het wel goed om toch even te benadrukken. We hebben zelf altijd gezegd dat de MRA een samenwerkingsverband is, een gemeenschappelijke regeling, met geen eigen legitimiteit. Ik bedoel, u geeft de kaders mee waarmee we aan de slag gaan. Als we dan even gaan kijken wat de rol van die MRA is, dat is juist heel erg om die samenwerking te benadrukken. 870 Concrete resultaten. Daarom, laat ik daar duidelijk over zijn, zal ik ook het amendement wat is ingediend, in die zin ook aan de Staten laten - met een positieve grondhouding. Omdat we best op een aantal punten kunnen kijken: kunnen we het concreter maken? Aan de andere kant is die concreetheid ook best weleens lastig. Om u een voorbeeld te noemen, als we kijken naar bijvoorbeeld de WoKT, de middelen vanuit het Rijk die zijn toegekend aan al die gemeenten voor woningbouwprojecten, dat is niet door de MRA geclaimd als: dat heeft de MRA binnengehaald. 875 Maar de MRA heeft daar wel een belangrijke bijdrage geleverd in juist die samenwerking om als één regio op te treden naar het Rijk toe. In de lobby heeft het wel een grote bijdrage geleverd om die middelen binnen te halen. Dus ik wil wel kijken, ook naar aanleiding van het amendement, hoe we dat toch wat concreter kunnen maken. Dus dat zijn voorbeelden om te laten zien dat vooral die samenwerking zorgt dat we naar andere partners, maar ook onderling, uiteindelijk gezamenlijk doelen kunnen realiseren. Of ze altijd een-op-een toe te schrijven zijn aan de MRA is weleens lastig. Maar nogmaals, ik begrijp de oproep. En dan aan 50PLUS, maar ook aan de indieners van het amendement, kijken: waar kunnen we concreter worden? Hij is niet altijd zo een-op-een te vertalen, maar waar het mogelijk is, zullen we dat zeker ook gaan doen. 885

De relatie van de MRA in Noord-Holland Noord, ook een punt dat 50PLUS heeft aangegeven. Ook de VVD komt ermee. Dat was best wel even- De MRA en Noord-Holland Noord waren wel twee aparte werelden. Ik denk wel dat we de afgelopen jaren erin geslaagd zijn om die afstemming steeds beter te krijgen op al die verschillende portefeuilles die we met elkaar hebben. Zo is 890 bijvoorbeeld in de lobby van de MRA ook Noord-Holland Noord aangeschoven. Dus dat in een lobbybijeenkomst in Den Haag ook een woordvoerder vanuit Noord-Holland Noord voor de projecten uit Noord-Holland Noord daar een bijdrage levert. Dat de MRA in zijn brieven ook verwijst naar het belang van Noord-Holland Noord. Dus je ziet dat de samenwerking tussen beide regio's, waarbij het wel twee verschillende regio's blijven- Ik denk dat de rol van de provincie juist de verbindende factor is. Dat we wel zien dat uiteindelijk die samenwerking steeds beter gaat op 895 steeds meer onderdelen. Dus dat groeit, omdat ze ook wel zien dat uiteindelijk het belang is dat mensen die in de MRA werken van buiten de MRA komen. Dus je moet wel zorgen dat die samenhang aanwezig is en ook benoemd wordt. Dus ik denk dat dat steeds beter gaat. Daar

900 zullen we ook als provincie Noord-Holland ook aan blijven werken. Daar blijven we aan werken om dat steeds beter op de agenda te krijgen.

905 Dan even het ov, Partij voor de Dieren, de heer Hollebeek. De MRA ondersteunen. Dan moet u denk ik even twee dingen uit elkaar halen. Het openbaar vervoer in de regio Amsterdam wordt door de VRA aangegeven. Binnen de MRA hebben we ook Zuid-Kennemerland en Gooi en Vechtstreek en dat zijn onze ov-concessies. Maar, ja, waar het kan, zullen we uiteraard samen met de VRA optrekken, ook in de lobby richting Den Haag, als het gaat over het in stand houden van het ov. Dus ook het laatste jaar, waar best wel geschoven is en middelen zijn weggehaald, hebben we ook in gezamenlijkheid opgetreden om dat in stand te houden. Maar dat is sec VRA, en niet zozeer de MRA.

910 Dan de PVV. Weinig concreets. Ik heb zelf al aangegeven dat in dit amendement wordt opgeroepen om concreter te worden, die resultaten concreter te noemen. Maar dat het aan de andere kant ook best weleens lastig is, omdat ze niet een-op-een aan de MRA toe te schrijven zijn, waarbij de rol van de MRA als samenwerking zeker heel nadrukkelijk aanwezig is. Maar
915 nogmaals, het amendement roept op om daar concreet in te worden, en dat neem ik ook graag mee.

U heeft het over de kosten voor de ROM. Dit gaat over het jaarverslag van de MRA. Ik denk ook dat de Rom een ander traject is. Althans, dat is een ander traject. Er zal ook aparte verslaglegging over zijn. Dus het lijkt me niet om hier nu op de ROM in te gaan.

925 Wat doen we om de buitenboordmotor- Ik zei het al; de MRA is een samenwerkingsverband. Ik denk dat het een samenwerkingsverband is dat steeds beter gaat functioneren. Maar er zijn ook grote stappen te zetten. Dat moeten we wel met elkaar gaan doen. Dat is niet alleen een rol van de provincie. Dat is een rol van alle gemeenten en de twee provincies gezamenlijk. Dus we kunnen niet zeggen: de provincie gaat het even regelen. Wij leveren een grote bijdrage in de verschillende portefeuilles in het bestuur dat uiteindelijk die rol als buitenboordmotor – geef het een naam – steeds krachtiger wordt. Ik heb net al een paar voorbeelden genoemd waar dat zeker ook speelt.

930 50PLUS. Nou, MRA, buiten de MRA heb ik volgens mij benoemd en de resultaten meten ook.

935 Wat betekent dit amendement? Dat was nog van JA21. Volgens mij op verzoek van JA21 is heel vaak benoemd dat ook de MRA een samenwerkingsverband is en zelf geen eigen democratische legitimiteit heeft. Dus volgens mij is aan uw wensen heel nadrukkelijk voldaan en hebben we het ook benoemd. En wat dit amendement betekent? En nogmaals, wij laten het graag aan de Staten over. Twee concrete dingen, denk ik. 1, om in die verslaglegging meer oog te hebben voor de concrete resultaten, om dat te benoemen. Dat zal misschien ook wat in de loop van een jaar kunnen zijn, omdat, nou ja, op dit moment nog niet al die concrete resultaten misschien ook te
940 benoemen zijn, maar daar moeten we oog voor hebben. Het andere punt is, en daarom kan ik met dit dictum wel leven, omdat het streven is: het is een samenwerkingsverband. Ook in een samenwerkingsverband streef je ernaar om samen uiteindelijk resultaten te boeken, of in ieder geval samen op te trekken. Alleen, aan de andere kant, we zeggen het al, daar zit wel een kleine tegenstrijdigheid in. Het is uiteindelijk wel de bevoegdheid van eigen gemeenten om daar
945 uiteindelijk keuzes in te maken. Dus met andere woorden: ja, ik denk dat het de opgave van de MRA is om ernaar te streven om die activiteiten in zijn geheel uit te laten voeren. Aan de andere kant kunnen we dat niet garanderen. Nogmaals, de bevoegdheid ligt niet bij de MRA, maar die ligt bij de gemeenten. Maar nogmaals, het amendement kan ik in die zin positief aan de Staten laten.

950 Voorzitter, volgens mij waren dat alle vragen. Dank u wel.

955 De **VOORZITTER**: Keurig gedaan. Ik had het niet beter gekund. Vandaar. Ja, dat moet je ook kunnen toegeven natuurlijk.

De heer Klein. Tweede termijn. [...] Had dit iets te maken met deze vergadering? Oké, nou, ik wil graag weer even concentratie. Gaan we verder met de heer Klein. De heer Klein van de ChristenUnie in tweede termijn.

960 *Tweede termijn Provinciale Staten*

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik wil even mijn excuses maken dat ik een beetje rommelig was en dat ik net een verkeerde zin heb voorgelezen. Dus voor de goede orde wil ik nu het goede dictum voorlezen, zoals dat nu ook in iBabs al goed staat. Maar dan is het in ieder geval netjes. “We willen de MRA-organisatie oproepen om in de verslaglegging over de resultaten zo concreet mogelijk te zijn. Ook spreken we de verwachting uit dat we er in gezamenlijkheid naar streven dat activiteiten die niet geheel uitgevoerd zijn waar nodig en mogelijk voortvarend worden opgepakt.” Ik dank de gedeputeerde voor zijn positieve reactie op deze tekst.

970 De **VOORZITTER**: Voor de duidelijkheid dit is dus geen nieuw amendement, maar het amendement zoals het al ingediend was met het juiste dictum. Dus het amendement blijft intact.

Is er verder nog behoefte aan een tweede termijn? Ja. De heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

975 De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat kan ik heel kort doen. Inderdaad, meneer Klein, dank u wel voor de verduidelijking. Ik was nog even vergeten te zeggen dat ons amendement, want dat had de heer Klein ook gezegd, mede was ingediend door de fractie van GroenLinks. Dus dan zijn we in ieder geval al half Pro. Dus dat gaat de goede kant op.

980 Even nog als reactie op het antwoord van de gedeputeerde. Ja, uiteraard is het zo dat dit soort dingen niet altijd een-op-een te vertalen zijn. Ik denk dat ik dat ook heb ondervangen, of dat wij dat ook hebben ondervangen, door toe te voegen “waar mogelijk”. Nou, dan kan ik u verder danken voor uw advies en dan laat ik het daarbij. Dank u wel.

985 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Andere partijen nog die in eerste instantie in de eerste termijn aan het woord waren? Nee, ik zie daar geen reacties. Ik heb ook geen vraag meer gehoord aan het college. Dus daarmee kunnen we de beraadslagingen over dit punt gaan afronden. Ik kijk nog even rond of er nog behoefte is om een motie of een amendement aan te passen. Dat zie ik ook niet. Dan sluit ik hierbij agendapunt 8 en gaan we naar agendapunt 9.

990

De discussie wordt gesloten.

9 Beleidskader Gezonde Leefomgeving (voordracht 16-2026).

995 De **VOORZITTER**: Dat is het Beleidskader Gezonde Leefomgeving, voordracht 16-2026. Het is een beleidskader wat ambities, doelen, omvat. Het provinciaal belang en prioritering die gehanteerd wordt voor een gezonde leefomgeving. Het doel van dit beleid is om blootstelling aan schadelijke stoffen en hinder in de leefomgeving te verminderen, onder andere door ambitieus bronbeleid en door ook een gezonde leefomgeving volwaardig mee te nemen bij ruimtelijke besluitvorming. Dit kader vormt de beleidsgrondslag en krijgt ook een uitwerking in het programma Gezonde Leefomgeving.

1000 Er is over gesproken tijdens de Commissie Leefomgeving van 16 maart jongstleden en daar stonden vooral centraal de balans tussen gezondheid, economie en woningbouw, de
1005 duidelijkheid van normen en de rolverdeling tussen de provincie, gemeenten en Rijk. Verschillende fracties vonden het kader nog abstract of te smal, terwijl andere fracties het als nuttig richtinggevend zien. Er liggen veel verwachtingen, komt ook wel voort uit de commissiebehandeling, bij het nog op te stellen uitvoeringsprogramma.

1010 Een groot aantal sprekers hebben zich gemeld voor dit punt. Mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Van Tiggelen van de PVV, mevrouw Engels van het CDA, de heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid, de heer Dessing van Forum voor Democratie, de heer Roosendaal van de VVD, de heer Teeuwen van de BBB, mevrouw Jansen van D66, mevrouw Schneemann van Volt, mevrouw Vonck van de Partij voor de Dieren, de heer Klein van de ChristenUnie, mevrouw Van der Helm van
1015 50PLUS en de heer Laport van GroenLinks. Ik geef als eerste mevrouw Uiterwijk van JA21 het woord.

De heer Van Tiggelen.

1020 De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik had me ook aangemeld bij mijn beste weten.

1025 De **VOORZITTER**: Ik heb u ook genoemd. Maar voor alle duidelijkheid, ook de heer Van Tiggelen van de PVV heeft zich aangemeld. Voor de tweede keer. U kunt de notulen erop nalezen. Maar ik geef nu het woord – en misschien een beetje rust in de zaal – aan mevrouw Uiterwijk.

Eerste termijn Provinciale Staten

1030 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Eerder hebben wij in de Provinciale Staten de Startnotitie Gezonde Leefomgeving uitgebreid besproken. Destijds hebben we ook met elkaar vastgesteld dat het een ambitieus stuk was, maar nog moeilijk concreet te maken. In dit beleidskader zien we echt wel wat effectieve stappen om dat Programma Gezonde Leefomgeving concreet te gaan invullen. Daar staan we positief tegenover. Er is echt wel een slag gemaakt.

1035 Allereerst het ambitieuze bronbeleid. We denken dat daar natuurlijk absoluut winst te behalen is bij de bronnen waar de provincie bevoegd gezag over is. Bedrijven moeten zich houden aan de vergunningen. Goed handhaven erop kan daar een slag in maken. Dus we denken dat dat inderdaad kan meewerken.

1040 Verder zien we binnen onze provincie dat er ruimte gemaakt moet worden voor wonen, industrie, mobiliteit en de energietransitie. De ruimte is zeer schaars. Dan weet je eigenlijk al van tevoren dat het problemen gaat geven. Dus daarom vinden wij het een goede stap dat gezondheid meegewogen gaat worden bij ruimtelijke besluitvorming. Je gaat namelijk in een situatie komen dat woningbouw bijvoorbeeld heel dicht op bedrijven gaat plaatsvinden. Dan heb je bedrijven die daar al jarenlang zitten, die ook binnen hun milieucontouren acteren, maar als je daar woningen naast zet, dan kan je je voorstellen dat daar gehinderden ontstaan. Dan kan zo'n bedrijf ook wel last gaan krijgen binnen zijn eigen bedrijfsvoering, omdat omwonenden klagen. Natuurlijk is er dan vaak sympathie voor het gezin dat ernaast woont, die met een baby gewoon gezond wil opgroeien, die last heeft van het geluid. Maar tegelijkertijd is het een bedrijf wat daar natuurlijk al bijvoorbeeld dertig, veertig, vijftig jaar zit. Dus we hebben als provincie denk ik, ja, toch een beetje de functie om als wisselwerking daartussen te functioneren. Dat we én die woningbouw mogelijk maken op plekken waar het kan, maar dat we ook bedrijven beschermen die gewoon binnen hun eigen contouren handelen. Dat die niet onnodig extreem meer gehinderd gaan worden door bijvoorbeeld woningbouw op zeer korte afstand.

1055 Nou ja, voorzitter, wij zien inderdaad dat gezondheid meewegen een goede stap kan zijn, maar tegelijkertijd zien we ook dat vaak bijvoorbeeld gemeenten erover gaan. Dat het gemeentelijk beleid is. Dan kan de provincie zich weer niet mengen. Dus daar zien wij dan wel een grote uitdaging.

1060 Verder vinden wij de focus op de cumulatie belangrijk. We zien inderdaad soms dat één bron niet het probleem geeft, maar meerdere bronnen bij elkaar wel voor gezondheidsproblemen zorgen. Dat de maximale normopvulling niet vanzelfsprekend is, lijkt ook een goed uitgangspunt. Want anders zou je bijvoorbeeld Tata Steel verduurzamen en vervolgens andere bedrijven de ruimte geven om dat weer helemaal op te gaan vullen, waardoor je eigenlijk nooit
1065 gezondheidsverbetering in die omgeving kan krijgen. Dus wij begrijpen dat het niet vanzelfsprekend is. Tegelijkertijd vragen wij ons wel af hoe dat rijmt met de vele uitdagingen die er binnen onze provincie liggen. Er moet gewoon heel veel gebouwd en gerealiseerd gaan worden. Dus hoe concreet is dit? En hoe erg kunnen we dit ook afdwingen, dat wij die die normopvulling niet vanzelfsprekend helemaal dicht gooien?

1070 Tot slot, er wordt straks een motie ingediend om de IJmondgemeenten als pilotgebied te gaan hanteren, zag ik. Daar hebben wij alvast twee vragen over. Misschien dat de indieners die kunnen meenemen. Allereerst vragen wij ons af wat dat van de IJmondgemeenten zelf vraagt qua financiën, maar ook qua ambtelijke inzet. We zien dat dit dan een pilot wordt. Dus houdt dat dan
1075 in dat het Programma Gezonde Leefomgeving op andere plekken in de provincie pas later van start gaat en dat het een verdragende werking heeft? Of kan dit naast elkaar bestaan? Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen van de PVV.

1080

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Voorzitter, dank u wel. Een gezonde en veilige fysieke leefomgeving, dat willen we natuurlijk allemaal. Toch zijn we het niet over alles eens. Onze leefomgeving is sterk verbeterd. De gemiddelde levensverwachting is dan ook flink toegenomen. Ook zijn we gemiddeld een stuk langer geworden – daar staan we wereldwijd om bekend – onder andere door uitstekende zuivelproducten en vlees – met dank aan onze boeren. Ook speelt schonere lucht een rol, onder andere als gevolg van veel schonere verbrandingsmotoren. Ook heeft het klimaat zich gunstig weten te ontwikkelen sinds de kleine ijstijd, die eindigde rond 1850. Kou en mislukte oogsten komen veel minder vaak voor. De landbouwopbrengsten zijn ook nog eens toegenomen door een afnemende CO₂-tekort. Een tekort dat is ontstaan door natuurlijke processen. Een tekort dat men in de glastuinbouw kunstmatig aanvoelt. Zo slim zijn ze wel. Vreemd genoeg zijn er nogal wat partijen die terug willen naar de situatie van vóór 1850. Als conservatief linkse partij zijn wij voorstander van een menswaardig bestaan voor iedereen, net als voorheen Willem Drees bijvoorbeeld. Liefhebbers van kou en honger zijn we dan ook niet. Ondanks het feit dat het afgelopen honderden miljoenen jaren vrijwel altijd warmer was dan nu, willen veel partijen nog lagere temperaturen. Men heeft daar heel veel geld voor over, ook al is er van meetbaar resultaat geen sprake. Het vermeende probleem reageert niet op al die uitgaven. Totaal niet. Gelukkig lukt deze irrationele wens niet.

1085

1090

1095

1100

Dit is helaas niet het enige onderwerp waarop sprake is van irrationeel gedrag in onze beleving. Ik geef u enkele voorbeelden. Men wijst naar Tata als grootste NO₂-uitstoter. Metingen laten zien dat Tata wat dat betreft onzichtbaar is, in tegenstelling tot steden met een zeehaven. Satellieten houden gewoon het NO₂-gehalte van de atmosfeer bij. Als je naar het plaatje kijkt: je staat daar gewoon onzichtbaar. Daar horen we niemand over. Ondanks dat, is men bij Tata bezig met een flinke DeNOx-installatie te bouwen om NO₂ en NOx uit de lucht af te vangen.

1105

Daarentegen meent men veel kleinere vissersboten te moeten bestrijden. Die grote zeeschepen, die vervuilen; waar ook nog chemisch afval in wordt gestopt in de brandstof. Die zijn daar wereldkampioen in. Die schepen moeten weg. Heel veel kotters, die zijn al inmiddels gesloopt.

1110

Mensen die zorgen voor onze voedselvoorziening is men liever kwijt dan rijk. Ook de landbouw valt men lastig met een imaginair stikstofprobleem. Men importeert liever voedsel van mindere kwaliteit, geproduceerd met middelen en dieronvriendelijke methodes die hier verboden zijn. Wij vinden dat vreemd gedrag.

1115

Het aantal mensen waarmee we onze leefomgeving moeten delen neemt gestaag toe. In 1950 – ik was toen nog niet geboren – wist de overheid te melden: Nederland is vol; ga emigreren. Velen deden dat ook. Een boodschap die kennelijk nog steeds niet in brede kring is doorgedrongen. Men verkeert in de waan dat er een tekort aan woningen zou zijn. In werkelijkheid is er sprake van een te veel aan liefhebbers.

1120

Fysieke veiligheid op straat is sinds mijn jeugd flink veranderd. Een touwtje uit de brievenbus en een hele wijk met dezelfde voordeursleutel is nu ondenkbaar. Je laat het wel uit je hoofd. Als gevolg van suïcidale empathie is de veiligheid afgenomen middels het importeren van lieden met een ander beschavingsniveau. Men gaat daar in onze beleving heel vreemd mee om.

1125

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Voorzitter, ik heb zitten twifelen of ik naar voren kom, maar ik vind het nu spreken over het “importeren van lieden met een ander beschavingsniveau”, nota bene bij een beleidskader wat hier niet over gaat, buiten de orde van de vergadering vallen. Dat wou ik toch even opgemerkt hebben.

1130

De **VOORZITTER**: We gaan door. De heer Van Tiggelen.

1135

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Ja, wij vinden dat op basis van objectief waarneembaar gedrag. Ja, daar verschillen we dus van mening over. Maar dat had ik al eerder aangekondigd: we zijn het niet over alles eens. Komt er in een park een verkrachter uit de bosjes, dan haalt men de bosjes weg. Wordt er een jonge vrouw van het leven beroofd op een plek met weinig verlichting, dan past men de verlichting aan. Het werkelijke probleem aanpakken is kennelijk geen optie. Ja.

- 1140 Om misverstanden te voorkomen: Tata kan en moet wel degelijk schoner en ook stiller. Dat gaat niet van vandaag op morgen.
- Waterkwaliteit is belangrijk, alleen moeten we daar geen vreemde normen bij hanteren die sterk afwijken van hetgeen in de rest van de EU gebruikelijk is.
- 1145 Dat geldt ook voor het malle stikstofbeleid. Grenzen openhouden en woningbouw frustreren met irrationele stikstofregels is niet vragen, maar smeken om problemen.
- 1150 Wij waren, zijn en blijven tegenstander van vervuiling. Naast een aantal andere redenen zijn we daarom tegenstander van windturbines en zonnepanelen. Die dingen zijn allesbehalve duurzaam. Ze gaan immers niet lang mee en zijn ook niet geschikt voor hergebruik. Waarom doen we dat? Het moge duidelijk zijn: we zijn nog steeds voorstander van beleid op basis van de realiteit.
- 1155 Tot slot een citaat van een voormalig PvdA-man: "Is dat beleid of is erover nagedacht?" Dank u wel, voorzitter.
- De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Engels van het CDA. Dat is uw maidenspeech. Goed gebruik is dat u niet wordt geïnterrumpeerd. Dus u kunt voor deze keer ongestoord uw gang gaan.
- 1160 Mevrouw **ENGELS** (CDA): Nou, daar ga ik dan ook zeker goed gebruik van maken, voorzitter.
- 1165 Wat een eer dat ik hier vandaag voor het eerst mag spreken. De afgelopen jaren zat ik natuurlijk al lang in de commissies, maar hier staan is toch extra bijzonder. En helemaal mooi dat ik mag spreken bij dit agendapunt. Natuurlijk, een gezonde leefomgeving, dat is superbelangrijk voor iedereen in Noord-Holland. Dus daar ga ik mee beginnen. En daarna, met uw goedkeuren, voorzitter, zal ik ook nog even iets vertellen over mijn eigen motivatie.
- 1170 Voor het CDA is een gezonde leefomgeving geen luxe, maar een basisvoorwaarde. Iedereen moet kunnen wonen en werken in een omgeving die gezond is. Dat is in een dichtstbevolkte provincie met ook heel veel bedrijvigheid, geen vanzelfsprekendheid. Die bedrijvigheid is bovendien heel erg belangrijk voor ons. Het zorgt voor werkgelegenheid en draagt bij aan economische zelfstandigheid. Voor het CDA is het daarom zoeken naar de balans. Dat vraagt om duidelijke regels en een overheid die daarop handhaaft. Inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat wij een gezonde leefomgeving waarborgen.
- 1175 Tegelijkertijd vinden we het belangrijk dat de bedrijven die zich aan de regels houden, ook stabiliteit geven, zodat ze kunnen investeren in verduurzaming en innovatie, zodat er schonere productieprocessen komen die bijdragen aan die gezonde leefomgeving.
- 1180 We lezen in dit beleidskader dat Gedeputeerde Staten ook op zoek is naar die balans tussen de gezonde leefomgeving en alle andere dingen die we willen doen in onze provincie. Wat ons betreft geeft dit stuk dan ook voldoende richting om aan de slag te gaan. Wij zullen dit dan ook steunen, maar we geven natuurlijk wel drie aanvullingen mee.
- 1185 Allereerst zijn voor het CDA slimme ruimtelijke keuzes essentieel om te komen tot die gezonde leefomgeving. Daarom vinden wij het ook teleurstellend dat dit beleidskader amper wordt ingegaan op de ruimtelijke inrichting. Want door slim in te richten, zorgen voor gezonde plekken om te wonen en voldoende ruimte voor bedrijven. Door industrie te clusteren op geschikte locaties blijft overlast en impact immers beperkt. Dat vraagt dus ook om terughoudendheid met
- 1190 woningbouw in de nabijheid van industrie. We verzoeken GS dan ook dit inzicht te verweven in de Omgevingsvisie en daar een richtinggevende uitspraak te doen op het gebied van de gezonde leefomgeving.
- 1195 Ten tweede, een aanvulling op de maximale norm opvulling. Natuurlijk zou de maximale normopvulling geen doel op zich moeten zijn, maar de wettelijke kaders geven wel duidelijkheid aan bedrijven wat wel en niet mogelijk is. Hoe voorkomen we dat dit uitgangspunt geen verkapte provinciale kop is op landelijke wetgeving? Hier zouden ook ruimtelijke keuzes heel erg bij helpen. Op sommige plekken is die maximale norm opvulling wellicht niet wenselijk, maar op

- 1200 andere plekken moeten we zekerheid kunnen bieden aan bedrijven dat zij binnen die landelijke wetgeving kunnen opereren. Zonder ruimtelijke uitwerking en details over wat we dan wel als vanzelfsprekend zien, is dit uitgangspunt dan wat ons betreft ook te vaag.
- 1205 Tot slot vinden wij het ook heel belangrijk dat we alert blijven op nieuwe inzichten. Dat is onze zorgplicht. De kennis over gezondheidseffecten ontwikkelt zich continu. Dat vraagt dan ook een overheid die niet alleen handhaaft op bestaande normen, maar die ook oog heeft voor de signalen uit de samenleving en de wetenschap over mogelijke gezondheidsschade. We vragen GS dan ook bij de uitvoering van dit beleidskader oog te houden voor deze nieuwe inzichten en daarnaar te handelen.
- 1210 Kortom, voorzitter, voor het CDA gaat een gezonde leefomgeving en een sterke economie hand in hand, zolang we duidelijke regels stellen, slim ruimtelijk sturen en bedrijven stimuleren om te investeren in schone oplossingen.
- 1215 Ja, nu, voorzitter, was ik op zoek naar een bruggetje om te komen bij mijn motivatie. Maar, ja, verder dan "ik wil ook graag in een gezonde leefomgeving wonen", kwam ik niet. Dus, ja, dat bruggetje laat ik maar even achterwege.
- 1220 Voorzitter, het begon allemaal misschien een beetje onverwacht voor mij uit de combinatie van verbazing en verveling, want, ja, zo ben ik lid geworden van het CDA. Maar laat ik even bij het begin beginnen. Ik kom niet uit een politiek nest. Ja, ja, ja. Het zal u allen duidelijk worden. Ik kom niet uit een politiek nest. Aan onze keukentafel werd zeker gediscussieerd, maar dat ging vooral over wie de keukenvloer moest vegen of wie de vaatwasser moest uitruimen. Geloof me, ook dat zijn – zeker in een kinderleven – heel grote vraagstukken. En zeker met drie andere kinderen leer je heel goed debatteren. Maar over politiek spraken we dus nauwelijks.
- 1225 christendemocratische waarden maakte wel vanzelfsprekend deel uit van mijn opvoeding. Mijn ouders waren altijd actief voor de samenleving, in hun werk en ook helemaal daarnaast in de kerk, voor ouderen en anderen in hun omgeving. Ook van ons werd verwacht dat we ons steentje bijdroegen door thuis mee te helpen, maar ook zeker voor onze omgeving wat te doen.
- 1230 Toen zes jaar geleden – ja, ja – de coronapandemie uitbrak en ik moest thuiswerken – want, ja, als beleidsambtenaar bleek ik geen vitaal beroep te hebben – verveelde ik me. Op het werk was het rustiger. Ja, we weten het allemaal nog. Sociale activiteiten vielen weg en mijn vriend woonde in het buitenland. Ik had dus tijd. Tijd om me te verbazen. Ik verbaasde me over de stevige kritiek die er al lange tijd was op de politiek. Tijdens de coronacrisis kwam die tot een
- 1235 hoogtepunt, met een duidelijke tweedeling in de samenleving. Een verschil tussen wantrouwen en vertrouwen in de politiek, experts en de overheid. Het wantrouwen zorgt ervoor stevige kritiek op het coronabeleid en in gesprekken over dat beleid vroeg ik dan ook vaak aan mensen en omgeving: als je zelf een idee hebt hoe het beter zou kunnen, waarom ga je dan zelf niet de
- 1240 politiek in? En na verloop van tijd stelde ik mijzelf die vraag: als ik mij toch verveelde, waarom zou ik niet de politiek in gaan? Politieke partijen hebben betrokken leden nodig, mensen die meedenken, die voeden, die verantwoordelijkheid nemen. Wellicht kon ik zo ook mijn steentje bijdragen aan de samenleving. Misschien niet helemaal wat mijn ouders hadden bedacht bij iets extra's doen, maar, ja, zo geef ik daar dan invulling aan.
- 1245 Zo kwam het dat ik lid werd van het CDA. Een brede volkspartij, geworteld in christendemocratische waarden. Dat is juist nu hard nodig. In een tijd waarin we veel van elkaar verwachten, maar soms vooral aan onszelf denken. Als Statenlid wil ik mij dan ook inzetten voor het sterker maken van deze samenleving door meer verbinding te brengen. Door in te zetten op het bouwen van gemeenschappen en het samenleven te faciliteren. Kortom, voorzitter, om je in
- 1250 te zetten voor de samenleving door politiek actief te worden, heb je geen meeslepend levensverhaal nodig. Je hoeft ook niet van jongs af aan politiek actief te zijn. Soms is een beetje verbazing en heel veel verveling al genoeg om de eerste stap te zetten en te kijken wat je kan bijdragen.
- 1255 *[Tafelgeroffel]*

De **VOORZITTER**: Dus eigenlijk zegt u dat het helemaal niet erg is als ik soms een beetje verveel. Nee, dank u wel. Het was een mooie maidenspeech. U heeft ons allemaal weer even op scherp gezet, denk ik.

1260

Dan gaan we verder in debat. De heer Wagelaar van de Partij van de Arbeid.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, dat is natuurlijk een uitdaging om na de mooie woorden van mevrouw Engels de volgende spreker te zijn. Maar er is eigenlijk maar één manier waarop je daar overheen kan gaan, en dat is door te citeren uit het coalitieakkoord Verbindend Vooruit!. Dus daar wou ik dan vandaag maar mee beginnen.

1265

Dan wou ik beginnen vandaag ook bij het voorwoord uit het coalitieakkoord. Daar schreven we namelijk als coalitie: "De groeiende bevolking, de grote opgaven en de beperkte ruimte vragen om scherpe keuzes. Keuzes die vaak impact hebben op de directe leefomgeving van inwoners." Daarbij schreven we ook: "Het zal niet altijd gemakkelijk zijn en we kunnen nooit iedereen tevredenstellen, maar we doen ons best om belangen goed af te wegen en hebben aandacht voor de effecten van ons beleid."

1270

Voorzitter, die woorden haal ik vandaag aan, omdat ze volgens mij precies samenvatten wat we met dit Beleidskader Gezonde Leefomgeving proberen te doen. We zien dat Noord-Holland door de schaarse ruimte onder druk staat, en dat het daarom nodig is om scherpe keuzes te maken. Helaas zien we dat bij die keuzes nog te vaak het gezondheidsbelang ondersneeuwt bij de economische belangen. Daarom vinden we het ook heel goed dat hier vandaag duidelijkheid wordt gegeven met dit beleidskader over dat we gezondheid voortaan volwaardig meewegen bij de besluitvorming waar we als provincie over gaan, als het gaat om de leefomgeving.

1275

1280

Voorzitter, dat is een onderwerp wat ons als PvdA aan het hart gaat. Ook omdat het natuurlijk raakt weer aan de klassenstrijd. Want we zien dat het vooral de mensen zijn met een lagere sociaaleconomische status, die vaak dicht bij wegen of dicht bij ziekmakende industrie wonen. Zo bleek laatst ook uit een rapport van Pharos, het expertisecentrum voor gezondheidsverschillen. We hopen daarom juist ook dat dit beleidskader gaat bijdragen aan het verbeteren van de gezondheid van die mensen, omdat ze juist ook vaak al te maken hebben met andere ziekmakers. We denken dus dat je als provincie, door meer te sturen op de leefomgeving, ook die groep mensen kan helpen. Los dat het voor al onze inwoners van belang is dat die leefomgeving goed beschermd wordt.

1285

1290

We denken dat dat niet alleen belangrijk is voor onze inwoners, maar juist ook voor bijvoorbeeld bedrijven of boeren of andere ontwikkelaars die behoefte hebben aan een provincie die duidelijk is over wat kan er nou wel en niet? Omdat we zien, als we die duidelijkheid niet vooraf geven, dan kan het inderdaad – mevrouw Uiterwijk zei daar al terechte dingen over – voorkomen dat je pas op een langere termijn erachter komt dat er bepaalde functies dicht bij elkaar zitten, die je misschien niet zo dicht bij elkaar moet willen. Dus we vinden het heel goed dat we met dit beleidskader daar ook duidelijkheid over geven.

1295

1300

Dus, kortom, als PvdA zijn wij pro voor gezondheid. We zijn dus heel blij dat we met dit beleidskader meer duidelijkheid geven. Uiteindelijk gaat natuurlijk veel afhangen van wat er uiteindelijk in het uitvoeringsprogramma terecht komt. We roepen daarbij het college op om daar vooral veel scherpe en ambitieuze keuzes in te maken, zodat we echt aan de slag kunnen voor de gezondheid van onze Noord-Hollanders. Dank u wel.

1305

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing, Forum voor Democratie.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Beleidskader Gezonde Leefomgeving. Wij kunnen hem helaas niet als pro kwalificeren. Wij zullen namelijk tegen het beleidskader gaan stemmen. In de commissie hebben wij al uitgebreid uiteengezet wat daarbij onze bezwaren waren, en ik zal ze in het kader van de tijd alleen kort even samenvatten.

1310

Dit beleidskader introduceert, wat ons betreft, een overbodige extra beleidslaag bovenop reeds bestaande nationale en Europese milieunormen, wat leidt tot extra bureaucratie en bestuurlijke stapeling. Het kader creëert onzekerheid voor woningbouw, infrastructuur en economische

1315

ontwikkeling door gezondheid volwaardig mee te laten wegen – dat is op zich goed – maar zonder een heldere prioritering. De provincie positioneert zich daarmee te sterk, wat ons betreft, als regisseur, ten koste van gemeentelijke autonomie. Het participatietraject was vooral
1320 institutioneel en weinig representatief voor de gewone burgers. Al met al zullen wij daarom tegen dit kader stemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Roosendaal, VVD.

1325 De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Dank u wel, mijnheer de voorzitter. De VVD steunt de ambitie voor een gezonde leefomgeving voor Beverwijk en IJmuiden, maar ook voor Bloemendaal en Santpoort-Zuid. Een goede gezondheid is voor iedereen van belang. Het is goed dat de provincie richting geeft en verantwoordelijkheid neemt voor de gezondheid van onze inwoners en duidelijkheid probeert te geven aan bedrijven die ervoor kiezen om te investeren in een duurzame toekomst in
1330 onze provincie.

De ambitie van het college is mooi, maar ambitie alleen is niet genoeg. Dit beleidskader vraagt om balans tussen gezondheid, uitvoerbaarheid én economische realiteit. De signalen door onder andere de IJmond-gemeenten laten zien dat gemeenten en bedrijven niet om minder ambitie
1335 vragen, maar om duidelijk, voorspelbaar en werkbaar beleid. Dat het beleidskader niet altijd duidelijk is, heb ik met één concreet voorbeeld over geluid in de Statencommissie uitgelegd. Het kan niet zo zijn dat als de druk in de lucht toeneemt door vliegtuigen, ondernemers op de grond de rekening krijgen, omdat zij wel onder provinciaal toezicht staan. Dat is niet eerlijk en niet houdbaar.

1340 Voorzitter, met name bij zeer zorgwekkende stoffen is Noord-Holland ambitieus. Dat begrijpen wij. Tegelijkertijd opereren bedrijven in een internationale context. Daarom vindt de VVD het essentieel dat bij de verdere uitwerking expliciet wordt gekeken naar hoe ons normenkader zich verhoudt tot omliggende regio's en wat de gevolgen zijn voor uitvoerbaarheid en
1345 vestigingsklimaat. Want goedbedoeld beleid mag niet leiden tot onbedoelde effecten, zoals het verplaatsen van bedrijvigheid zonder milieuwinst. Dan is de uitstoot niet weg, maar verplaatst. Daar schiet niemand iets mee op. Ondernemers die willen investeren in een duurzame toekomst moeten kunnen vertrouwen op de overheid en niet de speelbal worden van verschillende bestuurslagen. In Duitsland weten bedrijven waar het aan toe is door federale, uniforme regels. In
1350 Nederland hangt de vergunning vaker af van de lokale invulling en de omgevingsdienst voor dat specifieke gebied. Dat is geen gelijk speelveld. Ook niet voor inwoners die duidelijkheid willen of ze in een voldoende gezonde leefomgeving leven.

Voorzitter, voor de VVD zit de sleutel in samenhang. Als ambitie en uitvoerbaarheid hand in hand
1355 gaan, werken we aan een gezonde leefomgeving én een sterke economie. Want gezond beleid is niet het strengste beleid, maar het beleid dat daadwerkelijk werkt voor mens, milieu en economie. Daarom dienen wij een motie in die het college vraagt om een duidelijke verankering in de wet van normen, die zoveel mogelijk interregionaal geharmoniseerd zijn. Laten we leren van en vooral samenwerking met onze burens in Zuid-Holland, Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen, zodat burgers beter beschermd zijn en bedrijven zekerheid hebben over wat er van ze wordt
1360 verwacht binnen een gelijk speelveld. Daar wordt onze provincie gezonder en welvarender van. Daarom luidt het dictum van onze motie als volgt, mede namens de BBB: "Verzoeken wij het college om conform het coalitieakkoord de landelijke wet- en regelgeving uit te voeren en in principe geen kop te zetten op landelijk en Europees beleid en vooral met het Rijk in gesprek te
1365 blijven om de gezondheidsaspecten nog duidelijker te verankeren in wet- en regelgeving. Verder zich actief in te zetten via het Rijk en interregionale samenwerking voor zoveel mogelijk harmonisatie en afstemming van normen en uitvoeringspraktijk, in het belang van een gelijk speelveld voor ondernemingen en duidelijkheid en rechtsbescherming voor inwoners. Ten derde, indien er geen landelijke of EU-norm is vastgesteld om bij zogenaamde RIE1-installaties de best
1370 beschikbare techniek als uitgangspunt te nemen voor vergunningverlening. En ten laatste, bij het ontbreken van landelijke of EU-normen voor specifieke, zeer zorgwekkende stoffen, geur of luchtkwaliteit in te zetten op het ontwikkelen van nationale of Europese normen en hier de interregionale samenwerking voor te benutten, en gaat over tot de orde van de dag." Dank u wel.

1375 **Motie 49-30 maart 2026**
Gelijk speelveld industrie en gezondere leefomgeving

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

Constaterende dat:

- 1380
- In het beleidskader Gezonde Leefomgeving streng wordt ingezet op het terugdringen van emissies van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), geluid en geuroverlast en verbetering van de luchtkwaliteit;
 - Uitvoering en handhaving op normen in de praktijk strenger / ambitieuzer kan uitpakken dan in omliggende regio's;
- 1385
- Industriële bedrijven in onze provincie direct concurreren met bedrijven in andere regio's waaronder Rijnmond, Zeeland, Limburg, Vlaanderen en Noordrijn-Westfalen;
 - Verschillen in uitvoering en handhaving op normen kunnen leiden tot een ongelijk speelveld en verplaatsing van economische activiteiten wat slecht is voor het vestigingsklimaat.

1390 Overwegende dat:

- Zowel een gezonde leefomgeving als een sterk en concurrerend vestigingsklimaat van belang zijn voor welvaart in ruime zin ('Brede welvaart');
 - Milieubeleid effectief moet zijn, maar ook uitvoerbaar en voorspelbaar voor bedrijven, medeoverheden en inwoners;
- 1395
- Het beleidskader Gezonde Leefomgeving uitgaat van de Nederlandse wet- en regelgeving, maar dat niet altijd eenduidig helder is wanneer 'gezond ook gezond genoeg is';
 - De inzet van ambitieus bronbeleid, zonder interregionale afstemming, kan leiden tot weglek van industrie zonder milieuwinst (het zogeheten waterbedeffect);
 - Afstemming met andere regio's (waaronder buurlanden) en gelijkwaardige normen bijdragen aan zowel versterkte volksgezondheid, als het bereiken van milieu- en economische doelen (inclusief investeringszekerheid);
- 1400
- De Omgevingswet vraagt om gebiedsgericht maatwerk te verrichten, zogenaamd 'couleur locale'.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1405
- Om conform het coalitieakkoord de landelijke wet- en regelgeving uit te voeren en in principe geen kop te zetten op landelijk en Europees beleid en vooral met het Rijk in gesprek te blijven om de gezondheidsaspecten nog duidelijker te verankeren in wet- en regelgeving.
- 1410
- Zich actief in te zetten – via het Rijk en interregionale samenwerking – voor zo veel mogelijk harmonisatie en afstemming van normen en uitvoeringspraktijk, in het belang van een gelijk speelveld voor ondernemingen en duidelijkheid en rechtsbescherming voor inwoners;
 - Indien er geen landelijke of EU-norm is vastgesteld, om bij zogenaamde RIE1-installaties, de Best Beschikbare Techniek als uitgangspunt te nemen voor vergunningsverlening;
- 1415
- En bij het ontbreken van landelijke of EU-normen voor (specifieke) zeer zorgwekkende stoffen, geur of luchtkwaliteit, in te zetten op het ontwikkelen van nationale of Europese normen. En hier de interregionale samenwerking voor te benutten.

En gaan over tot de orde van de dag.

1420 Ondertekening: Nick Roosendaal (VVD) en Pieter Teeuwen (BBB).

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, de meerwaarde van bullet twee tot en met vier, die zien wij op zich wel, maar we waren benieuwd, aangezien al in het coalitieakkoord en in het beleidskader staat dat er in principe geen sprake is van koppen op landelijk beleid, waarom de

1425 VVD het noodzakelijk acht om dat ook weer in deze motie op te nemen.

De heer **ROSENDAAL** (VVD): Dank u wel. Sorry, meneer de voorzitter. Ten eerste omdat je het niet vaak genoeg kunt zeggen. Maar ten tweede, omdat het vooral ook vanuit de gedeputeerde duidelijk is gemaakt dat er vaak landelijk beleid ontbreekt. Daarom zou ik u willen verzoeken om

1430 de tekst in zijn geheel te bekijken. Mijn oproep is vooral om, daar waar er onduidelijkheid is, waar wij in Nederland enorm leunen op lokale invulling en daarmee ook rechtsonzekerheid is voor zowel bedrijven als inwoners, veel meer te gaan naar het Duitse systeem, waarin duidelijk wordt gemaakt wanneer gezond gezond genoeg is op basis van wetenschappelijke normen. Ik wil harmonisatie en ik wil duidelijkheid voor alle partijen, zodat ze weten waar ze aan toe zijn.

1435

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U heeft één motie ingediend en die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Nog een interruptie. Mevrouw Uiterwijk, JA21.

1440

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij hebben de motie nog niet en het ging een beetje snel. Maar wat bedoelt u nou met de passage van “de best beschikbare technieken leidend te laten zijn”?

1445

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Nou, ik kom eigenlijk op hetzelfde punt terug. Wat ik het liefste zie, is dat je heel duidelijk bent over wat je verwacht van bedrijven en dat het verankerd is in de wet. Nou, op Europees niveau hebben we afgesproken dat we ook streven naar het gebruik van de best beschikbare technieken op het moment dat er nog niet heel specifiek duidelijk is wat er mag worden verwacht. Nou, ik denk dat we, zeker bij de zwaardere installaties van grote ondernemingen, bij nieuwe vestigingen – waar u het net ook over had – wil je niet terug naar “doe de kookgasfabriek 2 maar weer open voor een nieuw bedrijf”, maar dat je ernaar streeft om de op dat moment best beschikbare technieken ter beschikking te stellen als een bedrijf een nieuwe fabriek gaat bouwen. Dat mag duidelijk zijn, dat we modern zijn en vooroplopen in Noord-Holland als het gaat om een duurzame en gezonde industrie.

1455

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Even aanvullend. Ja, soms kunnen die best beschikbare technieken ook best belemmerend zijn. Want als jij een fabriek hebt die dusdanig verouderd is dat de BBT er niet op toegepast kan worden, dan hoeft dat ook niet. Dus ziet u beleid ernaar op toe om dat alleen bij nieuwe gevallen toe te passen, of ook bij de huidige, lopende gevallen? Want dan zou je eigenlijk weer de oude systematiek in stand houden, wat soms juist ongunstiger is.

1460

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Nee, ik denk dat ik het net ook benoemde, dat het vooral gaat, daar waar je een verandering tegemoet gaat en er wordt geïnvesteerd in de toekomst, je er ook op toeziet dat je die best beschikbare technieken gaat gebruiken. Je kunt niet verwachten van bedrijven dat, elke keer als er een nieuw inzicht komt, ze een fabriek opnieuw gaan bouwen.

1465

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan de heer Teeuwen van de BBB.

De heer **TEEUWEN** (BBB): Ja, voorzitter, BBB is mede-indiener van de motie die zojuist voorgelezen is door de VVD. We bespreken hier het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. Een nobel doel, maar we mogen niet blind zijn voor de realiteit wat de gevolgen kunnen zijn van dit beleid. Kijk bijvoorbeeld eens hoe snel het kan gaan bij onze burens in Zuid-Holland. Nog maar kortgeleden werd daar in motie 1533 gepleit voor uitbreiding van de haven met een derde Maasvlakte, om ruimte te bieden aan de groei en de toekomst. Moet u nu zien: slechts enkele maanden later luidt de gewaardeerde burgemeester van Rotterdam, Carola Schouten, de noodklok. In het Financieele Dagblad waarschuwt zij voor onze chemiesector die in zwaar weer zit. Fabrieken sluiten en investeringen stagneren omdat de vestigingsvoorwaarden elders in Europa, in de wereld, simpelweg beter zijn.

1470

1475

Voorzitter, wij in Noord-Holland willen dit te allen tijde voorkomen, dat onze commissaris van de Koning over een paar maanden diezelfde noodklok moet luiden voor ons Noord-Hollands vestigingsklimaat. Ik herinner GS dan ook met klem aan de afspraken – het kwam al even ter sprake – in ons coalitieakkoord. Wij zetten in principe geen kop op landelijk beleid. Dat is de basis van onze samenwerking.

1485

De voorzitter van de ORAM – dat is de organisatie van bedrijven uit het Amsterdamse havengebied – gaf tijdens de spreektijd in de commissie Leefomgeving aan dat de term “normopvulling” afschrikkend werkt. Investeerders haten onzekerheid. Als wij hier vager of strenger zijn dan elders, kiezen zij voor investeringslocaties buiten Noord-Holland. Dit is typisch het beruchte waterbedeffect: de activiteiten verplaatsen zich, de milieuwinst is nul. Immers, de industrie verplaatst zich zonder te verduurzamen en wij in Noord-Holland verliezen de banen. Wie wil dat? En laten we eerlijk zijn: een gezonde leefomgeving gaat ook over welzijn. Werkloosheid is bewezen schadelijk te zijn voor de levensverwachting. Een sterke industrie is de basis voor een gezonde maatschappij en welzijn. We moeten voorkomen dat we een tipping point bereiken

1490

1495 waarbij we het domino-effect niet meer kunnen stoppen. Daarom verzoeken wij GS via onze motie om vast te houden aan de landelijke normen en actieve harmonisatie met andere regio's.

Voorzitter, ik sluit af met de vraag aan de gedeputeerde: kunt u de angst bij onze ondernemers in Noord-Holland wegnemen? Kunt u toezeggen dat onze normopvulling, nu en in de toekomst niet wordt ingezet om het onze bedrijven moeilijker te maken dan in andere regio's? Geheel in lijn met onze afspraken uit het coalitieakkoord. Ik dank u, voorzitter.

1505 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, toch nog even een vraag. U heeft het over die angst voor die maximale normopvulling. Dat was ook nadrukkelijk al onderdeel van de startnotitie die hier in de Staten is vastgesteld. Waar komt die angst bij de BBB voor dit punt uit het beleidskader ineens vandaan, tussen die startnotitie en wat hier voorligt?

1510 De heer **TEEUWEN** (BBB): Nou, volgens mij gaf ik het antwoord al. Als u goed geluisterd heeft bij de commissie Leefomgeving, was daar een heel lange en nadrukkelijke inbreng van de mensen uit de haven die daar expliciet hun zorgen over uitgesproken hebben. Die zeiden van, ja, kijk, de Amsterdamse haven bestaat uit bedrijven die internationaal opereren. Investeringsbeslissingen worden niet in Noord-Holland genomen, maar ergens anders in de wereld. Die worden allemaal netjes naast elkaar gezet. Als daar één stukje onzekerheid bij Noord-Holland is, dan hoef ik u niet uit te leggen welke kant die investeringsbeslissing op valt. Dat is onze zorg. Als we dat kunnen voorkomen, als we daar duidelijkheid in kunnen brengen, met name naar die directies van die bedrijven, dan zijn we goed bezig. Want iedereen wil een gezonde leefomgeving.

1520 De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor BBB behoorlijk wat kritische noten over deze nota uitspreken. Ik snap dat, omdat ik ook heb gehad over die kop bovenop landelijk en Europees beleid. Ik heb ook geluisterd naar de motie die BBB mede indient, samen met de VVD. Hoe beoordeelt BBB straks- Als die motie al dan niet wordt aangenomen, welke conclusies trekken jullie daaruit? Want ik kan me voorstellen dat als daar niet op in gegaan wordt, dat dat voor jullie een lastige pil wordt om dit beleidskader te steunen.

1525 De heer **TEEUWEN** (BBB): Nou, wij hebben er natuurlijk vertrouwen in dat als wij een motie indienen, dat die het ook gaat halen. Daar proberen we natuurlijk alles aan te doen. Dat vooropgesteld. Ik wil mijn bijdrage ook vooral samenvatten als zorg. Dus dat ik de zorg uitspreek en een expliciete vraag heb aan GS om die zorg zoveel mogelijk te proberen weg te nemen. We snappen natuurlijk ook wel dat nieuw beleid nooit helemaal zonder slag of stoot gaat. Maar als we dit maar goed in ogenschouw houden, dan denk ik dat we heel ver kunnen komen.

1530 De heer **DESSING** (FvD): Kan ik daar dan uit concluderen dat steun voor deze motie eigenlijk voor u noodzakelijk is om deze notitie te steunen?

1535 De heer **TEEUWEN** (BBB): Daar wacht ik nog eerst even de reactie af van wat GS gaat toezeggen op mijn vraag. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Jansen van D66.

1540 Mevrouw **JANSEN** (D66): Voorzitter, dank u wel. De ruimte in Noord-Holland is schaars en wat D66 betreft vraagt de inrichting van de ruimte om een zorgvuldige en scherpe afweging van onze verschillende wensen en behoeften. Dit Beleidskader Gezonde Leefomgeving zou ons richting moeten geven voor die afweging wanneer het gaat om milieu, ruimte voor economische belangen en gezondheid voor onze inwoners. Hoewel beide factoren behandeld worden, is het nog

1545 onvoldoende duidelijk voor de industrie waar zij aan toe zijn. Het is ook onvoldoende duidelijk voor onze inwoners wat dit beleidsplan concreet oplevert voor de gezondheid. Daarom dient D66 de motie van 50PLUS graag mede in waar we de concrete programma uitvoering ook in deze Provinciale Staten als A-stuk willen behandelen.

1550 Tevens zouden we het beleidskader alvast wat willen aanscherpen met een voorstel tot een pilot, die onderzoekt hoe het kader in de praktijk uitwerkt. De IJmond heeft zich gemeld met de wens tot een pilotgebied te horen. Zij zijn bereid hier tijd in te investeren. In de IJmond leeft de zorg dat het strikt toepassen van het beleidskader zoals het nu voorligt, leidt tot een vertraging of

1555 blokkade van de stedelijke ontwikkeling van deze regio. Dit aanbod van deze pilot van de IJmond is daarom een uitgelezen kans om de proef op de som te nemen en de lessen te trekken voor de toekomstige gemeenten. Laten we verkennen waar lokaal maatwerk nodig is. Dan komt Noord-Holland weer in beweging. Daarom dienen wij graag de volgende motie, mede ingediend door CDA, Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS in, waarvan het dictum luidt: "Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om 1, de IJmond-gemeenten voor te dragen als pilotgebied, zodat
1560 gezamenlijk de onmogelijkheden – tussen haakjes – binnen regelgeving, milieugrenzen en ruimtelijke initiatieven kunnen worden verkend. 2, uit deze pilot lessen te trekken voor de uitwerking van het programma voor de gezonde leefomgeving. En 3, Provinciale Staten te informeren over de voortgang en effecten van deze aanpak." Dank u wel.

1565 **Motie 50-30 maart 2026**
IJmond als pilotgebied Gezonde Leefomgeving

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

Constaterende dat:

- 1570
- *Inwoners van de IJmond dagelijks hinder ervaren van industriegebieden met hoge milieucategorieën, de A22, A9, het Noordzeekanaal en Schiphol in de nabijheid;*
 - *De provincie en IJmondgemeenten inzetten op het realiseren van een gezondere leefomgeving.*

Overwegende dat:

- 1575
- *De IJmondgemeenten de wens uitspreken met een pilot te onderzoeken hoe het kader in de praktijk uitwerkt;*
 - *In het beleidskader prioriteit wordt gegeven aan de 5 industriegebieden van industrieel belang en in de IJmond daarvan 2 liggen;*
 - *De IJmond een gezonde leefomgeving onderschrijft maar tegelijkertijd perspectief wil bieden aan ondernemers.*
- 1580

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De IJmondgemeenten voor te dragen als pilotgebied, zodat gezamenlijk de (on)mogelijkheden binnen regelgeving, milieugrenzen en ruimtelijke initiatieven kunnen worden verkend;*
 - *Uit deze pilot lessen te trekken voor de uitwerking van het programma van de gezonde leefomgeving;*
 - *Provinciale Staten te informeren over de voortgang en effecten van deze aanpak.*
- 1585

En gaan over tot de orde van de dag.

1590 *Ondertekening: Krista Jansen (D66), Ruth Engels (CDA), Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS) en Heidi Bouhlel-Lascaris (SP).*

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Begrijp ik dan goed dat het de bedoeling is dat er eerst met deze pilot ervaring wordt opgedaan, voordat het daadwerkelijk komt tot de uitwerking van een uitvoeringsprogramma dat voor de rest van de provincie gaat gelden?
1595

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, dat klopt, want in het huidige beleidskader is in ieder geval de gemeente IJmond bang dat er geen enkele verandering doorgevoerd kan worden zoals het er nu voorligt. Er moet een aanscherping komen voordat we met die programma-uitrol gaan beginnen.
1600 Door deze pilot uit te voeren, denken we dat we gewoon scherpe kaders kunnen neerzetten waarvan andere gemeenten alleen maar profijt zullen hebben.

De heer **WAGELAAR** (PvdA): En hoeveel tijd denkt D66 dan aan dat er nodig is voor zo'n pilot? Voordat je echt een keer hebt gezien hoe die ontwikkelingen beïnvloed zijn door het kader. Daar gaat toch best wel wat tijd overheen? Is dat niet zonde om zo veel vertraging op te lopen?
1605

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ik denk niet dat je vertraging oploopt, want als je straks in het najaar een programma hebt, dan wordt dat toch niet toegepast op de gebieden die nu voorliggen. Althans, is dat moeilijk toepasbaar op de gebieden die nu voorliggen? Dus moeilijk uitvoerbaar.
1610 Met zo'n pilot geeft de gemeente zelf aan – dit is een wens van de gemeente zelf: door zo'n pilot willen we heel graag laten zien wat kan wel, wat kan niet, wat is lokaal maatwerk? En uit die

lessen kunnen we dan kijken: wat is dan nodig voor de andere gemeenten? Tegelijkertijd sluiten we natuurlijk ook het traject naar de programma-ontwikkeling ook niet uit.

1615 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Dan toch nog misschien als laatste, want ik snap nog niet helemaal de noodzaak ervan. Ik hoorde D66 tijdens de commissie vooral zeggen dat ze dit stuk te veel een nietje vonden tussen de dingen die we al doen. Nu bespeur ik toch in één keer een soort angst bij D66 dat het misschien te ver gaat en bepaalde ontwikkelingen op stop zet, en het daarom nodig is om nog een ronde te doen met een pilot. Ik vraag me gewoon af waar die noodzaak vandaan
1620 komt voor D66.

Mevrouw **JANSEN** (D66): Fijn dat u het me vraagt, want dan heeft u mij verkeerd begrepen. Het is niet zo dat dit beleidsstuk te ver gaat. Het is inderdaad een nietje door bestaande maatregelen. Met dat nietje, met het huidige pakket wat we hebben, zien we dat Noord-Holland helemaal op
1625 slot zit. Er is geen beweging voor stedelijke ontwikkelingen. Industrie schreeuwt om ruimte. We moeten met elkaar aan de slag. Daarop zegt de IJmond met elkaar: laat ons dan die pilot zijn, zodat we juist wel dat stapje verder kunnen maken.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, JA21 heeft het beeld dat dit beleidskader juist wel
1630 handvatten geeft om provinciebreed met gezondheid bezig te gaan zijn. Wij vrezen dat een pilot nu in de IJmond juist vertraagt dat er elders iets gaat gebeuren. Dus kan die pilot niet gelijktijdig lopen met gewoon de voortzetting van het huidige programma?

Mevrouw **JANSEN** (D66): Jazeker, dat zei ik ook. Dat kan gelijktijdig wat ons betreft. Absoluut.

1635 De **VOORZITTER**: Gaat u verder. U was klaar?

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja.

1640 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Schneemann van Volt.

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Dank u, voorzitter. Een gezonde leefomgeving is ook voor Volt van groot belang. De huidige kaders die er liggen, mogen wat ons betreft gewoon wat meer
1645 richting de WHO-norm.

We vonden het participatieproces wel goed gaan. Dus daar complimenten voor.

Dat GS hebben toegezegd te blijven kijken naar scherper beleid, dat vinden we mooi, maar we
1650 zijn er ook nog niet helemaal gerust op. We zullen GS dan ook kritisch blijven bevragen of we niet scherper aan de wind kunnen varen met de gezonde leefomgeving. Uiteindelijk zijn voor Volt de WHO-doelen namelijk het doel en moeten we daarnaartoe gaan werken. We willen hier ambitieus, maar pragmatisch mee omgaan en zullen daarom ook de motie van de PvdD medeondertekenen. We zien uit naar de uitwerking van deze kaders en de volgende stappen in het uitwerkingsprogramma. Daar hebben we vertrouwen in. Maar, ja, zoals ik zei: we zullen
1655 kritisch blijven. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren. Ja, u mag.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Allereerst dank voor dit beleidskader, dat heldere
1660 uitgangspunten biedt op weg naar een provincie waarin minder schade wordt aangericht aan de gezondheid van mens, dier en ecosystemen door vervuiling en hinder.

Onze fractie wil graag de aandacht richten op één belangrijk aspect daarvan: het recht op schone
1665 lucht. "Dat heeft iedereen", zo stelt de minister van I&W in zijn brief aan de Tweede Kamer in juni 2024. "Luchtkwaliteit", zo vervolgt hij, "heeft van alle milieufactoren de grootste negatieve invloed op gezondheid." Daarom, vindt onze fractie, moeten we keuzes maken die de gezondheid van onze inwoners op zo kort mogelijke termijn, zo goed mogelijk beschermen. In dit beleidskader reikt de ambitie voor schone lucht tot het behalen van de aangescherpte normen in de EU-richtlijn Luchtkwaliteit in 2030. Dat leidt op zich al tot aanzienlijke vermindering van de
1670 uitstoot van fijnstof. Alleen, ook bij deze nieuwe grenswaarden zal nog gezondheidsschade

optreden. Daarom bevat de herziene EU-richtlijn ook de verplichting om tussen 2030 en 2050 naar de WHO-advieswaarde toe te werken. Met die nieuwe concentraties bereiken we de laagste kans op sterfte. Onze fractie zou het liefst nu al naar die WHO-advieswaarde toe willen werken, maar we begrijpen dat dat voor GS vooralsnog een brug te ver lijkt. Tegelijkertijd horen we wel bij de gedeputeerde de ambitie om richting 2040 toe te willen werken naar de WHO-advieswaarden. Wat houdt ons dan tegen om nu alvast op weg te willen gaan daar waar dat mogelijk is? Net als in een potje schaak waarin je ook een paar zetten vooruitkijkt om te zien waar de strategische kansen liggen. Die kansen liggen er, want GS stellen dat er heel veel plekken zijn waar de advieswaarde voor luchtkwaliteit van de Wereldgezondheidsorganisatie niet haalbaar zijn. Maar dat impliceert dat er ook plekken zijn in onze provincie waar dat wel haalbaar is. Daarom dient onze fractie, samen met Volt en SP, een motie in met als dictum: "Verzoeken GS op die plekken waar blijkt dat we al voor 2030 de EU-norm halen en waar GS bevoegd gezag zijn in het programma Gezonde Leefomgeving toe te werken naar de WHO-advieswaarden van 2021, eerder dan tussen 2030 en 2050." Zojuist een woord toegevoegd: "Waar nodig hierover het gesprek aan te gaan met andere betrokken overheden om samen naar die advieswaarde toe te werken, en gaan over tot de orde van de dag."

Motie 51-30 maart 2026

Toewerken naar WHO-advieswaarden in programma Gezonde Leefomgeving

1690

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.
Constaterende dat:*

- *Het College van Gedeputeerde Staten (GS) in het Beleidskader Gezonde Leefomgeving doelen stelt die voortvloeien uit de (in 2024 herziene) EU-luchtkwaliteitsrichtlijn¹ die uiterlijk op 11 december 2026 door de lidstaten moet zijn omgezet in nationaal recht vanwege strengere eisen die vanaf 2030 gelden;*
- *GS deze doelen uitwerken in het programma Gezonde Leefomgeving waarbij op korte termijn het beleid zich richt op het behalen van de EU-luchtkwaliteitsnormen rond 2030;*
- *Het beleidskader geen werkingstermijn of einddatum heeft gekregen en dus richtinggevend is voor de komende jaren.*

1700

Overwegende dat:

- *GS erkennen dat het voldoen aan wettelijke milieunormen onvoldoende garantie biedt voor een gezonde leefomgeving;*
- *De herziene EU-richtlijn Luchtkwaliteit de verplichting bevat tussen 2030 en 2050 naar de WHO-advieswaarden (van 2021) toe te werken;*
- *Ook in het Schone Lucht Akkoord (SLA) 2 is opgenomen dat als er nieuwe WHO-advieswaarden worden vastgesteld, de deelnemers onderzoeken hoe de nieuwe advieswaarden bij het SLA kunnen worden betrokken;*
- *De gedeputeerde - in de vergadering van de commissie Leefomgeving van 16 maart 2026 bevestigt dat "De ambitie om richting 2040 toe te werken naar de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit blijft staan."*
- *GS in het Beleidskader Gezonde Leefomgeving benoemen dat "de advieswaarden voor luchtkwaliteit en geluid van de Wereldgezondheidsorganisatie op heel veel plekken in onze provincie niet haalbaar zijn", wat impliceert dat het op een aantal plekken wel haalbaar is.*

1705

1710

1715

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Op die plekken waar blijkt dat we al voor 2030 de EU-norm halen - en waar GS bevoegd gezag zijn - in het programma Gezonde Leefomgeving toe te werken naar de WHO-advieswaarden van 2021, eerder dan tussen 2030 en 2050;*
- *Waar nodig, hierover het gesprek aan te gaan met andere betrokken overheden, om samen naar de advieswaarden toe te werken.*

1720

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Henrice Vonck (Partij voor de Dieren), Julia Schneemann (Volt) en Heidi Bouhleb-Lascaris (SP).

1725

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Want stel dat wij in 2028, daar waar de provincie bevoegd gezag is, de EU-normen al bereiken, wacht het college dan tot 2030 om een volgende stap te zetten richting de WHO-advieswaarden? Dat zou tegen ons derde uitgangspunt zijn om ons wettelijk VTH-

- 1730 instrumentarium optimaal in te zetten, daar waar we de grootste gezondheidswinst kunnen halen. Niet stilstaan dus en afwachten. Laten we elke mogelijkheid benutten die ons ten dienste staat om zo snel mogelijk een situatie te bereiken van minimale blootstelling en optimale gezondheidswinst.
- 1735 Dan tot slot en volgend uit dit betoog. De moties van 50PLUS, de IJmond als pilotgebied Gezonde Leefomgeving, en die van D66, programma Gezonde Leefomgeving als A-stuk, dienen wij mede in. Met bij die laatste het verzoek en de hoop dat dat programma Gezonde Leefomgeving net zo smart geformuleerd gaat worden als de Uitvoeringsstrategie Waterstof. Dank u.
- 1740 De **VOORZITTER**: Er is een interruptie van de heer Teeuwen van de BBB. Hij stond keurig te wachten.
- De heer **TEEUWEN** (BBB): Natuurlijk. Ja, natuurlijk wacht ik keurig even op mijn beurt en laat degene netjes uitspreken. U weet waarvoor ik hier sta, want dit is dus een voorbeeld van het waterbedeffect wat we hier zouden kunnen gaan krijgen. Waar ik me ook over verbaas is dat de WHO-normen twee keer zo hoog zijn als de EU-normen. U dient die motie samen met Volt in, en dat is toch echt een EU-partij. Dus dat begrijp ik niet, maar dat moet ik niet aan u vragen, denk ik. Of weet u daar het antwoord op?
- 1745
- 1750 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nee, dat weet ik niet.
- De heer **TEEUWEN** (BBB): Nee, dat dacht ik al.
- Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dat moet u aan hen vragen.
- 1755
- De **VOORZITTER**: Graag via de voorzitter, alstublieft. Dus ik geef u straks het woord.
- De heer **TEEUWEN** (BBB): Dan zou ik u graag willen vragen wat u denkt, op de schaal van nul tot honderd procent, hoeveel invloed Noord-Holland met ons beleid nu op die WHO-norm heeft? Want die WHO-norm, dat is het meten van de luchtkwaliteit. Daar kunnen wij natuurlijk wel invloed op uitoefenen. Maar hoeveel is dat? Wetende – want u komt vaak in de natuur – dat het in Noord-Holland heel, heel veel waait.
- 1760
- 1765 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Dat het heel veel waait. Ja, nou ja, dat is natuurlijk een vraag waar wij ook over hebben nagedacht. Eerlijk gezegd, het antwoord van hoeveel procent invloed wij daarop hebben, dat kan ik u niet geven. Dat snapt u ook wel. Misschien dat de gedeputeerde daar zijn licht over kan laten schijnen. Maar wij zijn wel tot een andere afweging gekomen, omdat we liever niet willen afwachten, maar de kans willen grijpen daar waar die zich voordoet. En misschien zelfs ook wel dat het ook wat anders moet nu dan wij tot nu toe gewoon zijn. Daar heb ik ook
- 1770 nog een mooie uitspraak van onze transitiegoeroe Jan Rotmans bij gevonden, die ons vertelt dat de grote transities – en in dit geval van schone lucht- Van vuile lucht naar schone lucht. Was het maar zo. Dat die vragen om leiders die kunnen navigeren in onzekerheid en leiders die complexiteit durven te verdragen. Ik vergelijk het dus zelf met dat potje schaak. Maar dat komt op hetzelfde neer. Laten we strategisch vooruitgaan. Dat lijkt mij ook een heel mooie naam voor
- 1775 een nieuw coalitieakkoord overigens.
- De heer **TEEUWEN** (BBB): Ja, maar ik begrijp er helemaal niets van. Het is natuurlijk leuk, dat potje schaak, maar het doel is dat je wint met schaken. Daar zijn we het wel over eens. We willen schone lucht.
- 1780
- Mevrouw **VONCK** (PvdD): Precies. En daar-
- De heer **TEEUWEN** (BBB): Nee, ik ben nu even aan het woord. Sorry, voorzitter.
- 1785 De **VOORZITTER**: Ik zit hier niet voor niks. Dus misschien is het goed, ik- Maar mevrouw Vonck, u moet even uw microfoon uitzetten als u dat zou willen doen, want dan is ook de heer Teeuwen beter hoorbaar. Ik geef de heer Teeuwen weer het woord terug.

1790 De heer **TEEUWEN** (BBB): Ik was bij dat potje schaak, dat wij dat willen winnen. Daar vinden we elkaar. Maar de weg ernaartoe, dat is natuurlijk de issue. U wil dat hier in Noord-Holland een beetje op zijn eentje gaan doen. Maar weet u – u volgt dit dossier natuurlijk heel goed – dat er op 2 april een debat is in de Tweede Kamer, commissie Leefomgeving. Commissiedebat. Daar heeft IPO, onze organisatie, het een en ander ingediend. Zal ik u dat eens voorlezen? “Het verkrijgen van inzicht en haalbaarheid-“

1795 De **VOORZITTER**: Het is een interruptie. U moet een vraag stellen.

1800 De heer **TEEUWEN** (BBB): Ja, maar goed, dan vraag ik: bent u daarvan op de hoogte? Want dat is precies wat wij bedoelen. Niet in Noord-Holland het beleid alleen uit gaan voeren, maar juist in EU-verband. Daar pleiten ze voor.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. En sorry voor daarnet. Ik-

1805 De **VOORZITTER**: Geeft niet. U hoeft zich niet te verontschuldigen. Ik corrigeer u gewoon als het moet.

1810 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ik hoop het nog een keer te leren. Maar dan ben ik te enthousiast. Uw vraag, het alleen te doen, dat is zeker niet de bedoeling, want daarom hebben we ook die bullet toegevoegd “Waar nodig, hierover het gesprek aan te gaan met andere betrokken overheden om samen naar de advieswaarden toe te werken.”

1815 De heer **TEEUWEN** (BBB): Mevrouw Vonck, u vraagt “zoveel mogelijk voor 2030 het Schone Luchtakkoord uit te gaan voeren”. Dat is juist wat andere provincies en overheden niet doen. Die hebben het over ná 2030. Daar zit al een heel groot verschil. U wil te snel. U gaat het waterbedeffect bereiken.

1820 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Daarover verschillen we dus van mening. Ik kan daar niks anders over zeggen. Ik vind dat dat ons niet van de verplichting ontslaat om te doen wat we hier kunnen doen op dit moment.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U was klaar?

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ik was klaar.

1825 De **VOORZITTER**: Dank u. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

1830 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Wij danken het college voor het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. Het is een heel belangrijk onderwerp. We hebben in de laatste jaren gezien dat het effect van de leefomgeving op de gezondheid steeds duidelijker wordt. Hoewel we, vergeleken met decennia geleden, zeker veel stappen vooruit hebben gezet, wordt ook onze kennis over negatieve effecten steeds groter. Daarom is het nodig om verdere stappen vooruit te zetten. Dit beleidskader wijst in de goede richting. Er zijn een aantal uitgangspunten die wij van harte onderschrijven, zoals het optimaal inzetten van het VTH-instrumentarium, het ons richten op de gebieden waar de inwoners het meeste blootgesteld worden aan schadelijke stoffen en hinder, en ook het niet vanzelfsprekend gaan voor de maximale opvulling van de norm.

1840 Wat wij nog wel jammer vinden, is dat dit beleidskader uitgaat van een heel beperkte, nauwe, enge interpretatie van wat ‘leefomgeving’ is. Wij zouden het liefst willen dat dit programma-overstijgend geïnterpreteerd wordt. Ook in de aanleg van infrastructuur – wel of geen tunnel ergens bijvoorbeeld – of de inrichting van de openbare ruimte – hoeveel ruimte voor recreatiemogelijkheden – dat kan allemaal invloed hebben op de gezondheid van inwoners. We willen daarom vragen om een toezegging. Het beleidskader spreekt van een beleidscyclus waarin de processen, werkmethoden en uitvoeringskaders worden aangepast en er wordt ook gekeken naar de Brede Basismonitor. Nou, dat vinden wij de goede richting. Maar we willen daarbij vragen: 1845 wilt u bij die monitoring en evaluatie dan ook bekijken of er dingen spelen op andere beleidsterreinen die invloed hebben op die leefomgeving en die dan ook bijsturing behoeven? Zodat we wel de vinger aan de pols houden.

1850 Wij zijn wat teleurgesteld dat de WHO-normen zo gemakkelijk worden afgedaan als onhaalbaar. We moeten natuurlijk realistisch zijn. Dat het op sommige plekken voorlopig niet mogelijk is, dat snappen we heel goed. Maar op plekken waar het niet is uitgesloten, denken we wel dat we daarnaar moeten streven. Daarom zullen we de motie van de Partij voor de Dieren ook van harte ondersteunen.

1855 Dan nog ten slotte over gewasbeschermingsmiddelen. Juist op dit onderwerp wordt steeds meer duidelijk dat we nog heel veel niet weten. Dat de risico's op schadelijke gevolgen van bijvoorbeeld cumulatie van meerdere middelen tegelijk, groot zijn. We hebben recent besproken in de commissie dat het college in 2026 ons gaat laten weten of een verbod op gewasbeschermingsmiddelen in natuurgebieden en bij waterwingebieden proportioneel is. Daar
1860 zien we dan naar uit. Maar we willen GS ook oproepen om in aanloop daarnaartoe en in lijn met het streven naar een gezonde leefomgeving, samen te zoeken met de sector naar mogelijkheden om minder, of het liefst helemaal geen gewasbeschermingsmiddelen meer te gebruiken. Zeker niet in de sectoren die geen voedsel produceren. Onze oproep is: denk daarbij out of the box. Ga in gesprek met ondernemers. Wat hebben jullie nodig om biologisch te kunnen telen? En wat kan
1865 de provincie daarin betekenen? Helpt het dan als we een garantiefonds hebben, zodat een keer een mislukte oogst deels gecompenseerd kan worden? Helpt het als we subsidies hebben voor die omschakeling? Als we gaan doen aan kennisdeling? Wij horen graag of GS bereid zijn daarop in te zetten in het belang van een gezonde leefomgeving. Dank u wel.

1870 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. 50PLUS startte de discussie bij dit beleidskader in de commissie Leefomgeving met steun hierover uit te spreken. Ik meende de ambitie van GS te proeven. Dat we als provincie hier nu expliciet beleid voor gaan
1875 vaststellen, wat al jaren werd gedaan, zou het een stap in de goede richting zijn via de startnotitie van vorig jaar een en ander te formaliseren, te benoemen en later uit te breiden met wat we willen. Waarom doen we dat? Omdat een gezonde leefomgeving iedere inwoner van onze provincie raakt. Het is gezegd door de collega's. Minder luchtverontreiniging, geluidshinder en blootstelling aan schadelijke stoffen te verminderen. Wie wil dat niet? Maar toen kwamen de
1880 antwoorden van de gedeputeerde op de inbreng van alle fracties. Die waren voor mij zeer onbevredigend. We hebben een principiële zorg over de bestuurlijke constructie. Het beleidskader is onze beleidsgrondslag. De concrete uitwerking, prioriteiten, maatregelen, financiële inzet, volgt in het programma Gezonde Leefomgeving. Dat programma wordt vastgesteld door GS en komt bij PS op de B-agenda – zonder formeel besluitvormingsmoment.
1885 Dat betekent dat wij als PS vandaag de kaders meegeven, maar vervolgens buiten spel staan bij de invulling. Dat is voor 50PLUS onacceptabel. Voor veel collega's is het mogelijk. Gezien de weinige tijd die ik in de commissievergadering had, heb ik een en ander op scherp gezet naar de gedeputeerde. Dat ga ik een beetje gladtrekken via een motie. De motie die we indienen om deze kadernota en de uitwerking, programma Gezonde Leefomgeving, op de A-agenda te blijven
1890 plaatsen, zodat wij onze kaderstellende rol daadwerkelijk kunnen waarmaken. Het dictum moet ik natuurlijk even voorlezen. "Verzoeken Gedeputeerde Staten het programma Gezonde Leefomgeving ter vaststelling aan te bieden op de A-agenda van Provinciale Staten, zodat PS haar kaderstellende rol ten volle kan uitoefenen."

1895 **Motie 52-30 maart 2026**
Programma Gezonde Leefomgeving op A-agenda

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.
Constaterende dat:

- 1900
- *Het Beleidskader Gezonde Leefomgeving (Voordracht 16-2026) de beleidsgrondslag vormt voor de provinciale inzet op gezondheid en leefomgeving;*
 - *Het op basis van dit kader op te stellen Programma Gezonde Leefomgeving wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten;*
 - *Het programma aan PS wordt aangeboden op de B-agenda, zonder formeel PS-besluit;*
- 1905
- *Daarmee de concrete prioriteiten, maatregelen en financiële inzet buiten de directe democratische controle van PS vallen.*

Overwegende dat:

- Provinciale Staten de kaderstellende rol hebben op grond waarvan zij de hoofdlijnen van het provinciaal beleid bepalen;
- 1910 • Het Beleidskader Gezonde Leefomgeving (Voordracht 16-2026) de beleidsgrondslag vormt voor het Programma Gezonde Leefomgeving;
- Het Programma Gezonde Leefomgeving wordt vastgesteld door Gedeputeerde Staten en aan PS wordt aangeboden op de B-agenda, zonder formeel besluitvormingsmoment voor PS;
- 1915 • Daarmee de concrete uitwerking van prioriteiten, maatregelen en financiële inzet buiten de directe invloedssfeer van Provinciale Staten valt;
- De vierde alinea van de inleiding van het beleidskader stelt dat dit kader tevens dient als actualisatie van de Omgevingsvisie, terwijl de Omgevingsvisie een zorgvuldig democratisch proces heeft doorlopen en de vraag rijst of bevoegdheden daarmee impliciet worden overgeheveld naar GS;
- 1920 • In de commissievergadering is gebleken dat het beleidskader zich primair richt op VTH-taken en bevoegd-gezag-situaties, waardoor een integrale aanpak - zoals die bij andere beleidsdossiers (bijv. klimaat) wel wordt gehanteerd - ontbreekt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 1925 • Het Programma Gezonde Leefomgeving ter vaststelling aan te bieden op de A-agenda van Provinciale Staten, zodat PS haar kaderstellende rol ten volle kan uitoefenen.

En gaan over tot de orde van de dag.

1930 *Ondertekening: Anneke van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Sijmen Mulder (D66) en Henrice Vonck (Partij voor de Dieren).*

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ook de motie van D66 met vele mede-indieners, dienen we mede in. Over de pilot Gezonde Leefomgeving IJmond.

1935 Andere moties, zoals die van de VVD en Partij voor de Dieren, zullen we nog eens goed bestuderen. Het klinkt heel leuk om conform het coalitieakkoord de landelijke wet- en regelgeving te volgen, meneer Teeuwen. En ook die van Partij voor de Dieren over de EU-richtlijnen: er zitten te veel kleine haken en ogen aan. Daar komen we op terug. Dank u wel.

1940 Nog een kleine nabrand. Zonder enig bevredigend antwoord of als onze motie het niet haalt, zullen we tegenstemmen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Misschien kunt u zich onthouden van ludieke geluiden.

1945 Dan gaan we door naar de laatste spreker in de eerste termijn namens PS. Dat is Statenlid Laport van GroenLinks.

1950 Statenlid **LAPORT** (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. In de commissie hebben we al uitgebreid stilgestaan bij het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. De algemene opinie was dat het nog een vrij abstract stuk was, hoog over, waarin vooral veel zaken nog niet benoemd werden. Daar is natuurlijk ook wel een reden voor. Vorig jaar is er een Startnotitie Gezonde Leefomgeving opgesteld en vandaag bespreken we het beleidskader. Hieruit volgt uiteindelijk het programma Gezonde Leefomgeving. In dat stuk zullen veel meer concrete acties zijn opgenomen.

1955 Wij vinden dat er over dit beleidskader al wat positieve aspecten te noemen zijn. Zo vinden wij het positief dat er een uitgebreid participatietraject heeft plaatsgevonden. Bewoners, deskundigen en belanghebbenden zijn gehoord. Dat is belangrijk, want een gezonde leefomgeving gaat ons allemaal aan. Daarom is het ook goed dat iedereen daarover mee kan denken. Het heeft bovendien behoorlijk wat nieuwe informatie opgeleverd. Ook het feit dat de provincie aan citizen science doet, vinden wij een goede zaak. Het betrekken van inwoners, het laten meten door inwoners, levert extra bruikbare informatie op. We begrijpen ook dat er is gekozen voor een adaptief karakter. Dat betekent dat bepaalde kaders na verloop van tijd aangepast kunnen worden aan eventuele nieuwe opvattingen. Het houdt echter eveneens een

1960

- 1965 risico in, want er is immers ook juist behoefte aan duidelijke, heldere kaders die alleen aangepast mogen worden bij voortschrijdend inzicht. Wij vragen GS daar alert op te zijn.
- 1970 Helaas zijn de WHO-normen – dat is al vaker genoemd vandaag – voorlopig nog uit zicht. Om die wel te halen, zijn we afhankelijk van diverse factoren, zoals bijvoorbeeld andere provincies, het buitenland, Schiphol, waar wij niet direct invloed op hebben. Het is mooi om ernaar te streven, maar vooralsnog helaas niet realistisch.
- 1975 Kwalijker vinden wij het dat we op sommige plekken de EU-normen die voor 2030 zijn gesteld, niet lijken te halen. Wij roepen GS op om daar toch wel extra inzet op te plegen en met partners, die daar duidelijk hun invloed op kunnen uitoefenen, in gesprek te gaan.
- 1980 Dan gewasbeschermingsmiddelen. De heer Klein refereerde er net ook al aan. In dit beleidskader is er relatief weinig aandacht voor, terwijl ik, ook uit eigen ervaring, weet dat juist het gebruik daarvan ook een nauwe relatie heeft met gezondheid. De EU en het Rijk bepalen welke middelen worden toegelaten. Daar zal vast en zeker serieus naar gekeken worden. Gemeenten bepalen dan uiteindelijk de ruimtelijke inpassing. Maar wat is dan de rol van de provincie? Er is een eerste aanzet gegeven in dit stuk, maar uit het participatietraject komt duidelijk naar voren dat inwoners graag een meer actieve en verbindende rol zien van de provincie. We moeten ernaar streven het gebruik van deze middelen te beperken. Ook landbouwers, ook LTO Nederland,
- 1985 pleitte voor minder intensief gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Wat ons betreft zou het ook prima zijn om dit onderwerp, gewasbeschermingsmiddelen en gezondheid, nog een keer apart te behandelen. Daarvoor Pro-moot ik graag nog eens de discussienota die wij samen met de Partij voor de Dieren hebben opgesteld. Dat zou een uitstekende basis zijn om dat gesprek aan te gaan. Tot zover.
- 1990 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk even naar de klok. Ik weet dat de gedeputeerde heel even overleg wil voeren. Ik stel voor dat we schorsen tot 15.30 uur. Dan kunt u gelijk even gebruik maken om uw neus te poederen. Ik schors de vergadering tot 15.30 uur.
- 1995 *Schorsing van 15.19 uur tot 15.32 uur.*
- 2000 De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten? Als je hem nodig hebt, dan is hij er. Ik geef namens het college voor beantwoording in eerste termijn het woord aan gedeputeerde Olthof.
- 2005 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*
Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Het Beleidskader Gezonde leefomgeving. Dank voor alle inbreng. We kunnen wel zeggen dat dit voor mij wel een belangrijk moment is. Zes jaar geleden stapte ik hier binnen. Toen kreeg ik het mooie Tata Steel-dossier en heel veel opgaves over gezonde leefomgeving aan de ene kant en aan de andere kant de zorg over de werkgelegenheid en economie. Ik denk dat dit een stuk is waar we juist geprobeerd hebben beide volwaardig mee te wegen en een balans te zoeken tussen die beide opgaven.
- 2010 Als het gaat over JA21. Ik ga gewoon maar alle partijen langs en dan komen alle punten, volgens mij, wel voorbij. Laat ik zeggen: een heel mooie bijdrage, want u heeft goed beschreven waar dit over gaat. Het gaat over het bronbeleid. Wat doen we bij bedrijven? Maar wat net zo belangrijk is: dat het gaat over ruimtelijke ordening. Hoe gaan we uiteindelijk om in de toekomst met de inrichting van onze provincie, waar we zien dat al die verschillende opgaven schuren? Dat uiteindelijk aan de ene kant bedrijvigheid en aan de andere kant het wonen, recreëren, op een
- 2015 plek waar heel weinig ruimte is, dat schuurt. En dat betekent dat je vanuit je verantwoordelijkheid als provincie, waar je een verantwoordelijkheid hebt- We zijn op een aantal plekken bevoegd gezag. Naar Forum voor Democratie: dat is niet dat we een nieuwe regierol pakken, maar we hebben een bepaalde verantwoordelijkheid.
- 2020 Alleen, ik denk wel, voor de duidelijkheid en helderheid voor iedereen, dat we die verantwoordelijkheid ook een plek moeten geven in een beleidskader, zodat inwoners en bedrijven weten wat ze van die provincie mogen verwachten. Dat zit hem in het bronbeleid. Dat we op die plekken, waar wij bevoegd gezag zijn, duidelijk vergunnen, scherp vergunnen wat we met elkaar hebben afgesproken, maar ook handhaven waar dat nodig is. Dat mogen de inwoners

- 2025 en dat mogen bedrijven van ons verwachten. Niet een overheid die de ene keer dit doet en de andere keer dat, maar die een duidelijke, strenge, rechtvaardige lijn neerzet met zijn bronbeleid. Dat doen we – laat ik daar duidelijk over zijn – op de Nederlandse wet- en regelgeving. Dus niet een kop erbovenop, maar dat doen we op basis van de huidige regels.
- 2030 Maar dat geldt ook voor: hoe gaan we met onze ruimtelijke ordening om? Hoe zorgen we dat we in de toekomst voorkomen dat wonen en werken blijft schuren, en we hier ook regelmatig de discussie hebben: wat gaat u doen aan een bedrijf die uiteindelijk toch een bepaalde uitstoot heeft, effect heeft op zijn omgeving? Hoe gaan we dat voorkomen? Dat dat stopt. Dat betekent dat we bronbeleid hebben voor bestaande situaties, maar dat we daar ook in de ruimtelijke
- 2035 ordening en in de omgevingsvisie in de toekomst rekening mee moeten gaan houden om die grenzen niet meer op te zoeken. Dat bedoelen we ook. Ik merkte wel dat wij in de commissie het vooral hadden over normopvulling binnen milieucontouren. Maar ook in die ruimtelijke visie is de normopvulling heel belangrijk. Dat je in de toekomst voorkomt dat dat gaat schuren en dat je daar voor de toekomst duidelijkheid in gaat bieden.
- 2040 Hoe gaan we om met gemeenten? Ik ga verder met de vragen. Althans, de opmerkingen die zijn gemaakt door JA21. We krijgen een situatie: waar gaat de provincie wel over, maar gaan we niet over? Daarom hebben we ook gezegd dat we, daar waar we verantwoordelijk voor zijn, ook duidelijkheid gaan geven. Dus dat is de bevoegd gezag-rol in de omgevingsvisie als het gaat over
- 2045 de vergunningverlening en de handhaving bij bedrijven. Maar waar we er niet over gaan, kan het best zijn dat we er wel wat van vinden. Dat is niet zozeer dat wij daar kunnen ingrijpen, maar dat we wel duidelijk aan de gemeente ter overweging mee willen geven: u wil iets gaan realiseren op een plek waar een cumulatie, een opeenstapeling, van verschillende effecten zijn, die uiteindelijk effect kunnen hebben op de gezondheid. Dat is niet zozeer omdat we dat tegen willen houden,
- 2050 maar wel om die discussie expliciet te maken. Zodat we aan de voorkant, als er een keuze wordt gemaakt – want binnen die milieucontouren is dat best mogelijk – we niet achteraf zeggen: o, dat hadden we moeten weten. Dat je aan de voorkant scherp hebt: waarom doen we iets wel; en waarom doen we iets niet?
- 2055 Dan naar- Ja, ik ga hem toch even noemen: meneer Van Tiggelen van de PVV. Ik was een klein beetje op zoek naar de relatie met de gezonde leefomgeving. Want uw bijdrage over stikstof en over alles en nog wat, was interessant. Althans, voor de een meer dan voor de ander. Maar ik zocht een klein beetje: wat vindt u nu van en wat zijn uw vragen over de gezonde leefomgeving? En die ontbrak voor mij een klein beetje in uw bijdrage. Ik wil hem toch even noemen, omdat ik
- 2060 graag alle partijen mee wil nemen en ik u graag ook – of u bent voor of u bent tegen – serieus wil nemen en uw vragen graag wil beantwoorden. Maar, nogmaals, die ontbrak een beetje.
- Dan het CDA. Mooie maidenspeech. Complimenten daarvoor. Vooral ook omdat u positief was over het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. Waarschijnlijk had ik een ander oordeel gehad als
- 2065 het een andere conclusie was geweest. Nee, hoor, dat is niet waar. Nee, maar u gaf wel de drie belangrijke punten aan. Het gaat over balans zoeken, waarbij je een gezonde leefomgeving ook volwaardig meeneemt. Het gaat over duidelijke regels: wat mag men van de overheid verwachten? En het gaat ook over ruimte voor investeren. Dat is misschien wat lastig. Dat zag je ook wel terug in de bijdrages. Dat was mooi in de commissie. Een bijdrage van ondernemers en een van
- 2070 bewoners. Voor beide was het een beetje zoeken van, ja, wacht even, wat betekent dat voor bewoners? Wat betekent dat voor bedrijven? Ik denk dat dat juist belangrijk is: die balans zoeken. Want, ja, soms zullen we inderdaad wat strenger zijn voor bedrijven en soms zullen we wat strenger zijn voor woningbouwmogelijkheden. Maar dat is denk ik wel de essentie als het gaat over, nou ja, schipperen met de beperkte ruimte die we hebben. Hoe zorg je dat we onze
- 2075 ambities waarmaken en uiteindelijk ruimte blijven bieden aan bedrijven om te investeren? Die duidelijkheid te bieden naar de toekomst toe dat ze kunnen ondernemen. Dat het uiteindelijk geen oneerlijke concurrentie gaat worden ten opzichte van andere delen van Nederland of het buitenland. Maar hoe zorg je ook dat bewoners op een plek gaan wonen die uiteindelijk gezond is? Schoon is. Dat is denk ik een belangrijke opgave voor ons.
- 2080 Even kijken. De punten die u noemde. U noemde drie punten: geen ruimtelijke inrichting, de omgevingsvisie. Ja, dit is geen stuk geweest- Het moet terugkomen in de omgevingsvisie. Dit is geen stuk geweest waar we uiteindelijk de omgevingsvisie maken. Er staat wel heel nadrukkelijk dat punt twee van dit beleidskader heel nadrukkelijk meegeeft om bij de omgevingsvisie de

- 2085 gezondheid volwaardig mee te wegen. Dus dat zal daar ook een plek in moeten krijgen, zoals u vraagt.
- 2090 De maximale opvulling. Geen verkapte kop. Laat ik daar nog een keer duidelijk over zijn. De maximale opvulling, zo stond hij ook bij de uitgangspunten, is geen verkapte kop. Ook daar geldt gewoon de Nederlandse en Europese wet- en regelgeving. Wat we daarmee bedoeld hebben, is dat we nu zien dat wonen en werken op veel plekken schuurt. En dat je wilt bevorderen dat dat schuren minder gaat worden, zodat zowel het bedrijf de ruimte heeft, houdt, om te kunnen blijven investeren in de toekomst en aan de andere kant mensen op een plek kunnen wonen die gezond is. Dat betekent dat, op het moment dat er concrete voorbeelden zijn, op het moment dat
- 2095 we een milieuocontour hebben, en het blijkt dat uiteindelijk de bedrijven die op dat bedrijventerrein zitten minder emissie hebben, een gemeente dan kan vragen: laten we die milieuocontour maar gaan opschuiven tot de grens waar die bedrijven zitten. Daarvan hebben we gezegd: dat is niet vanzelfsprekend. Dat zou natuurlijk mooi zijn om meer woningen te kunnen bouwen, maar je blijft constant dat schuurpunt opzoeken, terwijl een bedrijf juist behoefte heeft
- 2100 aan investeringsruimte binnen die milieuocontouren. Dus daarvan zeggen we dus ook: die normopvulling geldt voor twee kanten. Die geldt aan de ene kant voor de ruimtelijke ontwikkeling voor wonen. Waar wil je wonen? En die geldt aan de andere kant: hoe ga je uiteindelijk met bedrijventerreinen om waar uiteindelijk bedrijven schoner produceren, minder gebruik van die milieuruimte nodig hebben. Daar passen we de milieuruimte niet aan, maar we
- 2105 zien dat er ruimte gaat ontstaan voor nieuwe bedrijven om te investeren. Voor een nieuw bedrijf om daar te komen, maar ook bestaande bedrijven investeren in die hele transitie. Met andere woorden, die normopvulling is niet absoluut: 'we gaan bedrijven dwarszitten'. Totaal niet. Het is juist bedoeld om voor de toekomst de schuurplekken tussen wonen en werken tegen te gaan.
- 2110 Dan, denk ik, een terecht punt. Is door meer partijen genoemd: alert op nieuwe inzichten. De wereld stopt niet. De ChristenUnie noemde het al. Wat we vandaag weten- Toen ik zes jaar geleden begon, was de wereld al heel anders. Als ik zie hoe snel dat gaat, moeten we ook gebruik maken van die kennis als het gaat over de effecten op de gezondheid, maar ook de kennis als het gaat over nieuwe technieken. Het gaat over meten. Dus we moeten alert blijven om
- 2115 mee te gaan in die tijd.
- Partij van de Arbeid gaf een iets andere invulling daaraan, ook als het gaat over de sociaaleconomische aspecten daarvan. Ik denk dat dit beleidskader voor iedereen in Nederland gaat gelden. Dat zal voor de een wat meer gelden dan voor de ander, maar uiteindelijk is het de bedoeling dat iedereen die in Nederland woont uiteindelijk in een gezonde leefomgeving kan wonen. Dat willen we volwaardig meewegen.
- 2120
- Dan toch Forum voor Democratie, dat wil ik toch even benoemen. We hebben vaak met elkaar wel discussie. Dan doe ik mijn best om toch te laten zien van, hé, we bedoelen het niet zo zoals u het
- 2125 zegt. Het lukt me niet zo vaak om u te overtuigen. Ik ga het toch nog een keer proberen. Want wat ik al zei: er komt geen extra beleidslaag. Dit is namelijk al datgene waar we voor aan de lat staan. We moeten een omgevingsvisie maken. We zijn bevoegd gezag voor industriegebieden van provinciaal belang en voor een groot aantal bedrijven. We willen alleen duidelijk maken met dit beleidskader: wat kan de omgeving, wat kunnen die bedrijven, van de provincie verwachten? Dat
- 2130 is uiteindelijk dit beleidskader. Is dat compleet nieuw beleid? Wat D66 ook in de commissie aangaf. Nee. Maar het is wel de bundeling van een heleboel aspecten waar we mee bezig zijn, om uiteindelijk een duidelijk kader mee te geven waar we nu en in de toekomst mee aan de slag kunnen gaan en waar Noord-Holland van op aan kan waar de provincie voor staat. Dat hebben we willen doen. Is dat een nieuwe regierol pakken? Nee. Dat is een verantwoordelijkheid die we voor
- 2135 een groot deel hebben. Op andere plekken vinden we er soms wat van, maar daar gaan we niet altijd over. Dus met andere woorden: die argumenten, die herken ik niet. We gaan geen kop op landelijk beleid zetten.
- Voorzitter, ik ga door. Bij de VVD. Even kijken. Ambitie alleen is niet genoeg. We zullen dat ook gewoon vorm moeten gaan geven. Wat u zegt, harmonisatie is een belangrijk punt van u. Uiteindelijk werken we binnen die landelijke wet- en regelgeving. Maar uiteindelijk is Nederland een onderdeel van de Europese samenleving. We zullen dat met elkaar moeten gaan afstemmen. We zullen elke dag regelmatig, als het gaat over cumulatie, als het gaat over stapeling, maar ook als het gaat over de normering van zeer zorgwekkende stoffen, pleiten voor duidelijkheid in
- 2140

- 2145 Nederlandse en Europese regelgeving. Dat is het kader waarbinnen we gaan werken. Je wil uiteindelijk dat iedereen vanuit diezelfde normen kan vertrekken. Dat er binnen die regelgeving ruimte zit – dat is wetgeving. Voor de invulling geven we die duidelijkheid, ook dat we scherp gaan vergunnen. Maar dat is maatwerk op bedrijfsniveau. Bij de een zal dat wel kunnen, bij de ander niet. Maar dat is uiteindelijk wel de vergunningverlening waar we voor staan. Maar ik ben
- 2150 het helemaal met u eens dat wij uiteindelijk een ambitieus bronbeleid moeten hebben. Maar dat geldt niet alleen voor ons – dat geldt voor alle overheden. Daar praat ik in IPO-verband over met mijn collega's, dat doen we ook met de regering, om te zorgen dat voor iedereen die normen gelden. Dus helemaal met u eens. Ook in Europees verband zullen we dat aan de orde stellen.
- 2155 Dan de BBB. U stelde een heel concrete vraag. U had een langere bijdrage, maar één concrete vraag. Die wil ik dan hier toch wel- Of die normopvulling afschrikwekkend is? Dat zijn uw woorden. Zo wil ik hem zeker niet interpreteren. Ik denk dat die normopvulling kansen biedt. Als het gaat over die normopvulling niet inzetten om het bedrijven moeilijk te maken- Ik zei het al: normopvulling is vooral een ruimtelijk instrument wat je kan inzetten om het schuren tegen te
- 2160 gaan. Wat wij gaan doen, is dat we per individueel bedrijf scherp vergunnen. Dat doen we voor bestaande bedrijven. Dat doen we ook voor nieuwe bedrijven. Maar wij zullen ons aan die wet- en regelgeving houden. Dus wij gaan geen normopvulling doen om bedrijven weg te jagen. Sterker nog, ik denk dat die normopvulling, om dat schuren tegen te gaan, uiteindelijk een kans biedt voor bedrijven om juist te kunnen investeren. Dus die normopvulling, waar u dat ziet als een
- 2165 bedreiging voor bedrijven, zie ik hem juist als een kans voor bedrijven voor een stukje zekerheid van, hé, ik heb hier een plek waar ik kan investeren in een schone, nieuwe fabriek. Ik heb hier ruimte om toch een nieuwe fabriek neer te zetten. Maar dat betekent ook dat we met die bedrijven wel gaan kijken om de vergunningen op individueel niveau aan te scherpen waar de wet- en regelgeving dat toestaat. Maar dat is iets waar we met elkaar mee bezig zijn bij ICL, bij
- 2170 Tata Steel. Daar praten we regelmatig met elkaar over. Dus ik hoop dat dat voldoende antwoord geeft op uw vraag. Normopvulling is niet bedoeld om het bedrijven moeilijk te maken of weg te jagen. Normopvulling is ruimtelijk in te zetten om het schuren tegen te gaan en juist kansen voor bedrijven te bieden.
- 2175 Dan D66. Ja, onvoldoende duidelijk voor omwonenden en voor ondernemers. Ik denk juist dat dit kader uiteindelijk wel een heel mooi fundament is, een basis is, waar mensen, waar omwonenden en bedrijven, van uit kunnen gaan. Wat ik al zei: we gaan scherp vergunnen. We passen het bronbeleid toe waar we verantwoordelijk voor zijn. Dat doen we op die plekken waar uiteindelijk het effect op gezond leven het grootst is. Dat is wel een heel belangrijk kader. Een deel van de
- 2180 uitvoering – en het zal niet letterlijk in het programma staan – ligt bij de omgevingsdienst als het gaat over het toepassen van de best beschikbare technieken bij RIE-instellingen. Dat mogen bedrijven en ondernemers van ons verwachten. Een overheid die scherp vergund, waar we verantwoordelijk voor zijn, maar ook een overheid die handhaaft waar het moet. Als het gaat over ruimte, rekening houden juist met die schone, gezonde leefomgeving. Daar zijn we volop mee
- 2185 bezig. Dus ik denk juist dat het wel een mooi fundament is om voor de toekomst juist verder te kunnen gaan.
- Dan voor de IJmond. Laat ik die heel expliciet noemen, want u komt met een motie daarvoor. En ik begrijp dat. Ik begrijp het vraagstuk van de IJmond. Sterker nog, ik durf wel te zeggen dat de
- 2190 IJmond en alles wat daar gebeurt een katalysator is geweest om dit beleid te gaan maken. We praten er ook over, als het gaat over een Bestuurlijk Overleg Industrie en Leefomgeving, met de drie IJmond-gemeenten. Dus daar zijn we volop mee bezig. Ik hoop ook- Nee, ik ga ervan uit dat dat uiteindelijk, als we dit beleidskader met elkaar vaststellen, een bijdrage gaat leveren in de grote opgaven binnen de IJmond. Ik zal u ook toezeggen dat ik uiteindelijk ook zo snel mogelijk
- 2195 weer in overleg ga met de collega's van IJmond, wat het effect is van het beleidskader op specifieke situaties binnen de IJmond. Maar om nu een pilot te starten? Dat suggereert dat we eerst een pilot doen. Dat doe je normaal gesproken om daarna het beleid vast te stellen. Ik zou heel graag in de IJmond aan de slag willen gaan, maar ook op die plekken waar we wel bevoegd gezag zijn en het effect op de gezondheid groot is, zou ik ook niet willen wachten op de
- 2200 uitkomst van de pilot, maar morgen aan de slag willen gaan. Dus met andere woorden: ja, ik zeg u toe om zo snel mogelijk met de IJmond-gemeenten in gesprek te gaan over het effect en de mogelijkheden van dit beleidskader. Maar om daar nu een pilot van te maken, wat suggereert dat dit een aparte status is, dat wil ik u ontraden. Maar nogmaals, ik erken absoluut het vraagstuk

2205 van de IJmond-gemeenten. Wat overigens verder gaat, laat ik daar ook duidelijk over zijn, en veel groter is dan uiteindelijk waar dit beleidskader over gaat.

2210 Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Meneer Olthof stelt, de gedeputeerde stelt, dat een pilot voorafgaand aan vaststelling van een beleidsstuk zou zijn. Ik zie dat toch anders. Dit beleidskader kunnen we vaststellen, maar om te kijken hoe dat voor de programma-uitvoering in zijn werk gaat, zou deze pilot heel erg helpend kunnen zijn. Hoe ziet u dat?

2215 Gedeputeerde **OLTHOF**: Nou, ik denk dat het beperkt is. Kijk, ook het programma zal uiteindelijk binnen het huidige beleid van verschillende onderdelen zijn, het Beleidskader Ruimte, binnen de financiële kaders die we hebben. Maar een deel van de uitvoering ligt ook bij die omgevingsdienst als het gaat over het scherper vergunnen en het handhaven. Overigens, daar
2220 praat ik ook met de IJmond-gemeenten over, want dat zijn we op een aantal plekken ook aan het doen. Het geeft ook ruimte als het gaat over waar kunnen we wel bouwen en wonen? Dat is spannend. Dat is scherp. Maar dat is op een heleboel plekken in Noord-Holland zo. Dus ik zou zeggen van, in het programma, daar gaat het programma niet in die zin zo specifiek over. Dus ik geloof niet dat die pilot daar effect op kan hebben. Overigens, laat ik daar duidelijk over zijn, dat wil ik u wel toezeggen: datgene wat we de afgelopen tijd, maar ook in de toekomst, ervaren bij andere plekken – en de IJmond en andere plekken – zullen we uiteraard, als dat van toepassing is, een plek geven in het programma.

2225 Mevrouw **JANSEN** (D66): We krijgen als Provinciale Staten een brief van de IJmond, waarin zij die wens expliciteren dat zij een pilot-gemeente willen zijn, omdat zij zelf aangeven: wij lopen vast. Daarbinnen stellen ze drie projecten voor als mogelijke voorbeelden waar ze gezamenlijk in willen optrekken om daar dus binnen dat beleidskader en richting die programmatische
2230 uitvoering mee aan de slag te gaan. U zegt nu, ik begrijp het niet helemaal, dat dat programma eigenlijk daar niet op van toepassing is?

2235 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat zeg ik niet. Ik zeg dat er binnen het programma een aantal elementen zijn die niet- Althans, er zitten onderdelen in als het gaat over het scherper vergunnen – laat ik daar duidelijk over zijn. Dat is een mandaat dat bij de omgevingsdienst ligt. Daar zijn ze elke dag mee bezig. Ja? En we zijn met de IJmond in gesprek. Neem even het Bazaar-terrein. Daar hebben we ook over geïnformeerd. Daar zijn we over in gesprek geweest, ook met de IJmond-gemeenten. We zijn op een heleboel plekken in gesprek met de IJmond-gemeenten. En die drie specifieke punten, laat ik daar duidelijk over zijn, ja, die wil ik graag met de IJmond-gemeenten bespreken. Maar daar heb ik geen pilot voor nodig. Als dat uiteindelijk goede inzichten oplevert
2240 voor het programma- Maar dat wil ik niet beperken tot de IJmond, want die doen we ook op andere plekken op: ICL of op andere plekken. Dan wil ik die ook gebruiken als dat uiteindelijk het programma kan verrijken. Dus met andere woorden, de oproep om met de IJmond-gemeenten in gesprek te gaan en drie concrete projecten, al zijn het vier concrete projecten, een aantal opgaven waar de IJmond voor staat, om dat ter hand te pakken: met alle liefde. Ik geef alleen
2245 aan: een pilot suggereert alsof dat een status aparte heeft. Terwijl ik graag op die plek aan de slag wil gaan waar het effect groot is op de gezondheid en waar we ook bevoegd gezag voor zijn. Ook binnen de IJmond zijn een aantal zaken waar ik graag met de IJmond-gemeenten optrek, ook richting Den Haag, maar waar we geen bevoegd gezag voor zijn. Dus met andere woorden, de indruk dat de pilot volledig over het programma gaat, die wil ik wegnemen, want dat is niet
2250 helemaal waar. Lessen die we leren, neem ik graag over.

2255 Mevrouw **JANSEN** (D66): Ik hoor u wel zeggen dat u in gesprek bent natuurlijk met de IJmond en dat u hier ook zeker aandacht aan wil geven. Wat kunnen we concreet teruggeven als provincie aan de IJmond-gemeenten in dit traject? Is het dan misschien mogelijk dat u wel zegt: ik geef prioriteit aan dit gebied?

2260 Gedeputeerde **OLTHOF**: Nee, want het beleidskader geeft aan dat we op die plekken aan de slag gaan waar wij bevoegd gezag zijn en waar uiteindelijk ook het grootste effect op de gezonde leefomgeving is. Ja, dan realiseer ik me, en dat erken ik, dan is de IJmond een hele complexe omgeving waar een heleboel zaken bij elkaar komen. Dat is een ruimtelijke opgave: waar kun je wat bouwen en wat kun je daar niet? Wonen en werken komt daar- Het schuurt aan alle kanten daar. Ja? Dus dat de IJmond een grote opgave heeft: ja. Maar “prioriteit” suggereert dat we daar aan de slag gaan en dat andere plekken moeten wachten. Dat vind ik te kort door de bocht, want

2265 ik vind een ICL ook belangrijk en ik denk dat andere partijen ICL ook belangrijk vinden. Zo zijn er meer bedrijven waar we morgen aan de slag moeten gaan. Dus morgen ga ik in gesprek met de IJmond-gemeenten. Dat deed ik al. Dus dat zet ik graag voort. Ik maak het wat scherper als we het beleidskader aannemen. Maar om er een pilot van te maken en prioriteit aan de IJmond te geven, vind ik te kort door de bocht.

2270 Mevrouw **JANSEN** (D66): Tot slot, voorzitter, de laatste. Ik zit toch een beetje te zoeken nog. U geeft zelf aan, het beleidskader is eigenlijk een bundeling van reeds ingezette kaders die we al hebben en die komen hier heel mooi bij elkaar. Tegelijkertijd loopt de IJmond vast en hebben we dus tot nu toe eigenlijk als provincie onvoldoende voor hen kunnen betekenen. Mijn zorg zit erin, en ik denk dat dat ook hun zorg is, dat als we nu toch niet kijken middels een pilot of middels
2275 misschien toch een prioritaire behandeling van dit gebied, er voorlopig, ja, in de termijn van dit college wellicht voor hen eigenlijk geen beweging meer in zit. Kunt u die zorg wellicht wegnemen?

2280 Gedeputeerde **OLTHOF**: Excuses, voorzitter. Nee, die kan ik niet wegnemen, omdat dat suggereert dat de provincie het enige bevoegde gezag is die over al die zaken gaat. Ja, er zijn een aantal zaken die heel complex zijn. Die ruimtelijke vraagstukken: waar kun je woningen bouwen en waar kun je die woningen niet bouwen? Dat is een lastige, omdat je aan de ene kant ruimte wil houden voor bedrijven om te investeren. Aan de andere kant wil je wonen. Dat kan soms betekenen dat je soms zegt: op deze plek zijn we niet bereid- Het voorbeeld dat ik net
2285 noemde om die ruimte aan te passen ten behoeve van woningbouw. Dus dat is niet altijd: we kunnen het iedereen naar de zin maken. Dat we het gesprek aangaan? Absoluut. Maar er zijn ook zaken als het gaat over, nou ja, de impact van de A22, de weg die er dwars doorheen loopt: daar ga ik niet over. Als het gaat over de scheepvaart, daar zijn we geen bevoegd gezag. Dus met andere woorden: de opgave van de IJmond is groot. Die erken ik direct. Ik neem het absoluut
2290 serieus. We zijn er met de IJmond in gesprek over de leefomgeving. Waar ik het beleidskader kan inzetten, zal ik het ook zeker doen. Maar ik ga u niet toezeggen dat wij het probleem kunnen oplossen. Ik ben het er ook niet helemaal mee eens dat wij- Want als ik kijk naar de IJmond, daar gaat al heel veel tijd en energie naar toe. We stoppen daar, ten opzichte van andere gebieden, veel tijd in. Dat komt ook door de aanwezigheid van Tata, maar we hebben ook over andere
2295 plekken gesproken. Dus met andere woorden: we zijn al volop met de IJmond-gemeenten in gesprek om juist die knelpunten op te pakken. Dus de motie, wat mij betref, ontraad ik. Daarmee erken ik het probleem, pak ik het op; maar geen pilot.

2300 De **VOORZITTER**: Mevrouw Jansen. Ja, u heeft nog een aanvullende vraag?

Mevrouw **JANSEN** (D66): Ja, nog één reactie. Wij vragen u ook niet om als provincie, Gedeputeerde Staten, dat hele probleem van de IJmond op te pakken. In het voorstel dat de IJmond zelf doet, noemen ze ook een drietal projecten die veel kleiner zijn. Daarmee knip je hem op. Juist is het ook niet de provincie als bevoegd gezag, maar doe het in samenspraak en lever
2305 ook lokaal maatwerk. Maak het kleiner, behapbaarder en werkbaarder. Dat is vooral ons verzoek. Ik hoor het u heel groot maken. Het is ook een heel grote opgave. Maar als we het voortdurend in zo'n grote integraliteit bekijken, waarbij landelijk- Met de luchtvaart en dergelijke, en de A-wegen die interveniëren. Dan komen we ook geen stap verder. Maar bent u het in ieder geval met me eens dat we wel kunnen kijken naar lokaal maatwerk? Hoe we dat in samenspraak met
2310 gemeenten kunnen doen?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Sterker nog, dit is precies wat we hebben gedaan, want het is een grote, integrale opgave waar een heleboel partijen, bevoegd gezag, bij betrokken zijn. We hebben het uiteindelijk ook weer teruggebracht waar we bevoegd gezag voor zijn. Dus, ja, ik ben absoluut
2315 bereid om het kleiner te maken op een aantal plekken. Ja, ik ben bereid om morgen met ze in gesprek te blijven. Niet te gaan, maar te blijven. Maar ik ontraad het alleen om er een pilot van te maken, want dat suggereert dat wij prioritair de IJmond voorop gaan stellen ten opzichte van andere gebieden. Of dat een pilot suggereert dat- Ja, ik weet eigenlijk niet wat het suggereert, want nogmaals, ik ga door. Ik ga door met wat ik aan het doen ben. Nogmaals, ik ga morgen in
2320 gesprek met de IJmond.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Olthof.

2325 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Daarmee kom ik nog op een ander belangrijk punt. Nou, ik ben blij dat Volt- Nou, dat kritisch volgen, dat is maar beperkt, want we worden nu al niet meer gevolgd blijkbaar. Ik hoop niet dat dat een voorbode is voor de- Kijk. Ik wou u net een compliment geven dat u mij kritisch blijft volgen, maar dat wil u uiteraard wel met een drankje en een hapje doen. Dat begrijp ik ook wel. Maar nogmaals, ik ga ervan uit dat de hele Staten ons kritisch blijft volgen, want dat verdient dit beleid ook. We moeten het uiteindelijk met
2330 elkaar vorm gaan geven.

Dan die WHO-norm. Laat ik duidelijk zijn dat we met elkaar elke dag streven naar een gezonde leefomgeving. De indruk, wat u even vertelde, is dat op het moment dat we de Europese norm hebben gehaald, dat we daarmee achterover gaan zitten, dat staat natuurlijk niet in dit
2335 beleidskader. Dit beleidskader gaat uit van bronbeleid en dat wij in het bronbeleid scherper vergunnen waar dat kan. Dus dat blijven we ook na 2030 doen. Dat blijven we ook doen nadat de Europese normen zijn gehaald. De Europese norm is niet klaar. Nee, dat is continu beleid. Dat we met het aanscherpen van die norm van die vergunningen stappen blijven zetten naar een gezonde leefomgeving: ja. Waarom die WHO-norm- Waarom ik die motie ontraad? Dat is niet
2340 omdat we niet willen dat die omgeving steeds gezonder wordt. Ja, de lucht moet steeds gezonder worden. Alleen de WHO-norm is van zoveel andere factoren afhankelijk, van zo veel andere bevoegd gezagen, dat als ik dit nu hier ga opnemen, dat suggereert dat wij op een aantal plekken die WHO-normen gaan halen. Dan weet ik wat er gebeurt. Dan wordt de volgende vraag: wat heeft u eraan gedaan op die plekken om die WHO-normen te halen? Want u noemde dat op
2345 een aantal plekken die WHO-norm misschien wel gehaald gaat worden. Maar dat zijn misschien plekken waar de provincie helemaal geen bevoegd gezag is, of waar uiteindelijk dat effect op die gezonde leefomgeving heel beperkt is. Dat zijn waarschijnlijk die plekken waar heel weinig industrie, waar heel veel verschillende onderdelen bij elkaar komen.

2350 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor deze reactie. Maar hoor ik u nu zeggen dat, mochten wij op bepaalde plekken die EU-normen voor 2030 al halen, dat u dan al doorgaat met het toewerken naar de WHO-advieswaarden?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Nogmaals, de WHO-advieswaarden, dat suggereert alsof dat- Nee, wij werken elke dag- Want dat is het namelijk de essentie van het bronbeleid: dat de omgeving mag
2355 verwachten dat wij binnen de Nederlandse en Europese regelgeving elke dag blijven werken aan die gezondheid en dat wij de vergunningen blijven aanscherpen. Dat stoppen we niet in 2030. Er staat nergens in het stuk dat we stoppen als we die Europese normen hebben gehaald. Alleen, u geeft aan dat we dan uiteindelijk die advieswaarden moeten gaan doen, terwijl ik aangeef dat die
2360 advieswaarden zo scherp zijn dat het van een heleboel andere factoren afhankelijk is waar wij geen bevoegd gezag voor zijn. Door dat nu op te nemen, suggereert dat iets waar we naartoe werken wat we niet kunnen waarmaken. Dus we zeggen: die Europese normen, die zijn realistisch. Wij zeggen heel duidelijk in het bronbeleid, in ons ruimtelijk onderdeel, dat wij elke dag blijven werken aan die gezonde leefomgeving. Dat doen we ook na 2030. Dat doen we ook
2365 als die Europese normen zijn gehaald.

Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dan is er toch een soort van misverstand. Wij zeggen niet “het behalen van de WHO-normen”, maar “het toewerken naar de WHO-advieswaarden al voordat dat
2370 decreet ingaat in 2030”. Ik vind uw antwoord daarin niet echt verhelderend, eerlijk gezegd. Dus misschien kunt u dat nog een keer zeggen. Aan de ene kant zegt u “wij werken door”, maar u wilt niet toezeggen dat u al voor 2030 daarnaar toewerkt. En dat is eigenlijk wat wij vragen in onze motie: om daarnaar toe te werken in samenwerking.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Wat ik u zeg, u suggereert dat als de Europese normen zijn gehaald, dat
2375 we dan stoppen met dit beleid. Dat heeft u net zelf gezegd: op het moment dat we de normen hebben gehaald, dat we dan achterover gaan zitten. Dat is niet de essentie van dit beleid. De essentie van het Beleidskader Gezonde Leefomgeving is dat wij de komende jaren op basis van dit kader blijven werken aan die gezonde leefomgeving. Als de normen zijn gehaald, dan doen we dat ook daarna. Daar blijven we aan werken. Waarom ik zeg dat we uiteindelijk de WHO-
2380 advieswaarden niet over kunnen nemen, is omdat die veel strenger zijn, dat daar veel meer andere factoren een rol spelen, veel verder gaan dan ons bevoegd gezagrol. Dat nu op te nemen als die ambitie, ja, dat de indruk wekt alsof wij er een heel grote rol in kunnen hebben. Dat vind ik ingewikkeld om dat nu op te nemen in dit stuk en uw motie over te nemen. Terwijl, volgens

2385 mij, de ambitie om te blijven werken aan die gezonde leefomgeving, die onderschrijven we. Waar het uiteindelijk uit gaat komen? Om dat WHO-advies te halen, zullen we ook Europese en landelijke regelgeving moeten hebben die een stuk strenger gaat worden. Dus met andere woorden, binnen de huidige Europese en Nederlandse kaders kan ik ze uiteindelijk niet – in ieder geval ons deeltje – niet afdwingen.

2390 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Er waren twee dingen, maar het ene is me ontschoten. Ze zijn me allebei ontschoten. Ja, wij hebben niet gezegd dat u achterover gaat zitten. Dat is een vraag die ik heb opgeworpen: het is toch niet zo dat u achterover gaat zitten? Het is heel fijn om te horen dat u dat niet gaat doen. Tegelijkertijd geeft u niet echt antwoord op mijn vraag. Bent u bereid om- Maar u impliceert dat ergens wel dat u toch bereid bent om voor
2395 2030 al naar die advieswaarden toe te werken. Dat gaat niet over dit beleidskader. Maar er staat heel expliciet in het dictum om dat in het programma op te nemen, om daar alvast wat stappen vooruit te nemen.

2400 Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar nogmaals, het programma is uiteindelijk op basis van de huidige Nederlandse wet- en regelgeving, waar wij uiteindelijk bevoegd gezag voor zijn, waar uiteindelijk de omgeving het meeste effect heeft op de gezondheid. Daar blijven we als provincie- Dat mogen mensen van ons verwachten, dat wij bezig blijven om die vergunningen aan te scherpen waar dat kan. Dat is een continu proces. Op basis van nieuwe inzichten, nieuwe technieken, nieuwe
2405 regelgeving, zullen we dat blijven doen? Ja? En als dat inderdaad leidt tot de nieuwe WHO-advieswaarden: geweldig. Als dat nog verder gaat dan de WHO-advieswaarden is het nog beter. Maar nogmaals, u legt iets als een doel neer of een ambitie neer, waarvan ik zeg van, dat lijkt me niet verstandig, omdat we dat niet kunnen waarmaken. Het suggereert dat we dat wel kunnen doen, terwijl we er maar een heel beperkt effect op hebben. Dat is mijn punt. Maar nogmaals,
2410 volgens mij zijn we met elkaar eens dat wij aan de slag moeten blijven gaan om die vergunningen aan te scherpen, de ruimtelijke ordening zo te organiseren dat mensen zo min mogelijk last van elkaar hebben. Dat is volgens mij wat dit beleid uiteindelijk beoogt.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Vonck, heeft u nog een aanvullende vraag? Want anders heb ik het idee dat we in een cirkelredenering komen.

2415 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Misschien een conclusie als dat mag, voorzitter?

De **VOORZITTER**: Nee, dat mag niet. Dank u wel. Maar als u nog een vraag heeft, dat mag wel in een interruptie.

2420 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Nee. Dank u.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

2425 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik luister al een tijdje naar de heer Olthof en ik merk dat hij heel zorgvuldig zijn woorden kiest en dat hij “toewerken naar die advieswaarden” niet in zijn mond wil nemen. Ik snap natuurlijk dat wij ons nooit juridisch kunnen binden en dat we niet op moeten schrijven “dit gaan we doen” om dan straks te realiseren dat wij ons hebben vastgelegd op een doel dat we niet halen. Maar aan de andere kant, die WHO-normen, die komen niet uit de
2430 lucht vallen. Die zijn gebaseerd op analyses van wat gezond is. Wij willen een gezonde leefomgeving. Dus dan zouden we toch op de een of andere manier een formulering kunnen vinden die recht doet aan de beperktheid van onze middelen en de complexiteit van de situatie, en die tegelijkertijd ook stelt: wij willen daar wel naartoe dat we komen bij die gezonde leefomgeving? Wat de WHO heeft gezegd: dit is wat we zouden willen bereiken voor de
2435 gezondheid van onze inwoners.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Maar als ik u toezeg- Want u hecht veel waarde aan de WHO-advieswaarden. Het zijn geen normen, het zijn WHO-advieswaarden – die overigens de afgelopen jaren al een paar keer aangescherpt zijn. Dus met andere woorden, dat verandert nogal. Als ik
2440 toezeg dat deze provincie in zijn Beleidskader Gezonde Leefomgeving elke dag zal blijven werken om het bronbeleid aan te scherpen, de vergunningen aan te scherpen, zodat de uitstoot minder wordt, dat we uiteindelijk in de keuzes in onze ruimtelijke visie zorgen dat het effect van

2445 bedrijven die er zijn beperkt zijn op de woonomgeving, dan is dat iets waar u mij aan kunt houden. Waar we voor gaan. Of dat uiteindelijk leidt tot de WHO-advieswaarden of verder gaat of dat ze het niet halen, dat is ook afhankelijk van een heleboel andere factoren, waaronder – waar de VVD voor pleit – Nederlandse en Europese regelgeving. Want dan zal er meer moeten gebeuren op basis van die regelgeving dan de instrumenten die we nu tot onze beschikking hebben. Daarom vind ik het moeilijk om een ambitie op te nemen waarvan ik vind, ja, dat is van zoveel afhankelijk.

2450 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, maar wat we nu doen is eigenlijk het omgekeerde. We zeggen: aan die ambitie houden we ons niet. Het is ook nog onderstreept in het beleidskader. Althans, het is niet de advieswaarde waar wij ons op richten. Ik zoek naar een manier waarop we toch aan onze inwoners recht kunnen doen. Ik merk, u probeert een bepaalde manier: “we gaan iedere dag door dat we ook verder kunnen komen dan die WHO-advieswaarden”. Maar hoe kunnen we nou inderdaad zorgen dat onze inwoners zeggen: ja, die provincie streeft echt naar een gezonde leefomgeving? Want aan de andere kant heb ik ook gezien dat u de vraag “wat is gezond genoeg?” ook parkeert bij het Rijk en de EU. En daarmee heb ik het idee- Geven we nou wel echt duidelijk richting aan onze inwoners?

2460 De **VOORZITTER**: Daar was de vraag. De heer Olthof.

2465 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, wat ik lastig vind- Ik bedoel, wat mag je van een provincie verwachten? Van een provincie mag je verwachten dat wij elke dag de gezondheid van onze omgeving, gezondheid van onze inwoners, volwaardig meewegen. En dat we binnen de bevoegdheid die we hebben, binnen de mogelijkheden die we hebben, er elke dag aan werken. Dat hebben we met dit beleidskader duidelijk willen maken. Zowel ruimtelijk, als qua bronbeleid. Dat is volgens mij toch wat je van een overheid mag verwachten? Overheid, zorg dat de vergunningen op orde zijn. Zorg dat de vergunningen scherp zijn binnen de regelgeving en handhaaf daar ook op. Dat is wat we op een aantal plekken al doen, maar wat we nu willen vastpakken in een beleidskader waar we in de toekomst mensen op kunnen aanspreken. Dat is volgens mij veel belangrijker dan te zeggen: we hebben ergens een ambitie om WHO-advieswaarden- Ja, ergens een ambitie te zijn. Ik streef ernaar om binnen mijn mogelijkheden de omgeving zo gezond mogelijk te krijgen. Dat doe ik met instrumenten die we hebben. En waar dat toe leidt uiteindelijk> Nou, dat zullen we in 2040 zien.

De **VOORZITTER**: Een aanvullende vraag nog?

2480 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nee, een opmerking, maar die zal ik niet maken. Die doe ik in de tweede termijn.

De **VOORZITTER**: Ja. Meneer Olthof, gaat u verder.

2485 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel. Dan kom ik wel bij een aantal punten van de ChristenUnie. Nou, volgens mij heeft u een aantal terechte punten genoemd. Het effect op de gezondheid wordt steeds groter. Dat betekent ook dat onze ambities steeds meer worden bijgesteld. Maar dat betekent ook, hoop ik, dat in Europees en Nederlands verband in gezamenlijkheid die harmonisatie, dat wij ook zorgen dat de regelgeving daarop beter is afgestemd. Dat wij meer instrumenten tot onze beschikking krijgen. Dat we meer normen krijgen die voor iedereen gelden. Dus laat ik daar duidelijk over zijn: dat ben ik helemaal met u eens. En dat we ook die ontwikkelingen moeten volgen, want dat staat niet stil. Dat blijft zich ontwikkelen. We zullen ons daartoe moeten verhouden.

2495 Dan een punt wat u noemt, en ook in de commissie hadden we het erover. Dat was overigens ook niet bij de uitgangspunten. Dit is het Beleidskader Gezonde Leefomgeving, wat gaat over de fysieke leefomgeving. U haalt daar eigenlijk bij dat, ja, als het gaat over de inrichting van een gemeente, van een wijk, het ook over gezondheid gaat. Overigens, als het gaat over het Actieplan Geluid: voor onze infrastructuur is het wel uiteindelijk een onderdeel. Het is bronbeleid als het gaat over dit beleidskader. Dus we hebben wel heel nadrukkelijk een keuze gemaakt: dit is niet bedoeld als een soort paraplu over alle portefeuilles die over gezondheid gaan, want dat gaat veel verder dan inderdaad dit beleidskader. Als u dan aan mij vraagt om bij een eerste evaluatie al die verschillende portefeuilles, al die verschillende effecten, mee te nemen, dat is nooit de

2500

2505 bedoeling geweest van dit stuk. Dan gaat het over een heel ander stuk. Dan zou er een heel ander beleidskader moeten liggen. Dat is hier niet mee bedoeld. Dus, nee, ik ga u ook niet toezeggen dat wij dat wel gaan doen bij een evaluatie, want dat suggereert dat we er wel over gaan en dat het een onderdeel van dit stuk is. Wat ik u wel ga toezeggen, is dat wij, samen ook met de collega's, in gesprek blijven met de ondernemers om de uitstoot, ook van gewasbeschermingsmiddelen, voor zover het een effect heeft op die gezondheid, met de sector en ook als provincie met een aantal programma's blijven streven om die zoveel mogelijk terug te dringen en uiteindelijk te voorkomen dat ze überhaupt gebruikt worden. Dus dat is een proces waar we samen met de sector ook volop mee bezig zijn.

2515 Dan 50PLUS over het beleidskader en het programma. Dat is door een aantal partijen ook genoemd. We hebben juist geprobeerd hier een heel zorgvuldig proces te lopen, ook bij een aantal bevoegdheden. Normaal gesproken is het ook zo dat u de kaderstellende rol heeft. Dat hebben we geprobeerd eerst vast te leggen in de uitgangspunten. Vervolgens hebben we dit beleidskader wat door u wordt vastgesteld. En dat is uw kaderstellende rol op basis waarvan wij vervolgens de uitwerking gaan doen. Maar het moet wel passen binnen de financiële mogelijkheden die we hebben. De financiële kaders die u heeft meegegeven. Dat moeten we doen binnen dit beleidskader. Dus met andere woorden, dat gaan we uitwerken in een programma. Dus in die zin is het feit dat het programma bevoegdheid van GS is, is niet bijzonder, want dat is wat we bij heel veel andere programma's ook doen. Ik begrijp heel goed dat u in deze situatie zegt van, hé, we willen daar toch wat meer grip op hebben. Om uiteindelijk nu niet overhoop te halen door te zeggen van, nou, u gaat ook het programma vaststellen, wil ik u een andere toezegging doen. Ik ontraad de motie, maar ik doe u wel een toezegging, laat ik daar duidelijk over zijn, dat ik het conceptprogramma – niet het programma wat vastgesteld wordt door GS, maar het conceptprogramma – op de B-agenda met u bespreek. Dat u vervolgens ook uw bedenkingen, uw opmerkingen mee kan nemen. Die kunnen we wel of niet verwerken in het definitieve programma. Dan wordt daarna door GS het programma vastgesteld. Daarmee denk ik dat ik uw zorg en uw vraag serieus neem, maar dat we wel de verschillende rollen van GS en PS daarmee respecteren en overeind houden.

2535 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Het conceptprogramma komt op de B-agenda. Als we met zijn allen niet alert zijn en het niet ophalen om het te bespreken, dan blijft ze daar. Daar zit voor mij de pijn in dit stuk als eerste. Kijk, dat het op een gegeven moment een collegestuk is- Er zijn genoeg aan de beleidsstukken die op die A-stukken blijven. Ik heb geen wantrouwen, maar omdat er zoveel haken en ogen waren, wilde ik hem nog op de A-agenda hebben, ook dit conceptstuk, en niet op de B-agenda. Daar gaat het me even om.

2540 Gedeputeerde **OLTHOF**: Voor alle duidelijkheid: volgens mij staat nu op de B-agenda het programma, het vastgestelde programma, om te bespreken. Maar nogmaals, het is dan vastgesteld door GS. En overigens, de B-agenda wordt gewoon besproken. Op de C-agenda moet u alert zijn. Dan wil ik het op de B-agenda krijgen. Wat ik u nu toe zeg, is dat we het conceptprogramma met u willen bespreken, zodat u uw bedenkingen, uw opmerkingen mee kunt nemen, zodat we dat wel of niet in het programma kunnen aanpassen, en daarna door GS het heeft die programma vast te stellen. Dus met andere woorden, een tussenstap om juist de ruimte te geven aan de Staten om uw opmerkingen mee te geven. U hoeft niet op te letten. Het staat gewoon op de B-agenda. Het conceptprogramma wordt met u besproken. Alleen de besluitvorming, wat overigens gewoon normaal uitvoering is en bij GS ligt, dat blijft bij GS. Maar daarmee denk ik wel dat ik in ieder geval aan uw zorgen tegemoetkom. Dus ik begrijp heel goed het punt dat u dit programma wil bespreken en het gevoel wil hebben van, hé, ik wil daar ook nog wel wat van vinden – zonder dat het voor de Bühne is.

2555 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan ging ik inderdaad veel te gehaast, want de B-agenda bespreken we. Dat klopt. Maar het ging me inderdaad om de besluitvorming. Ik hoor de toezegging. Ik moet even overleggen. Maar vooralsnog had ik het het liefst op de A-agenda gewild. Dank u wel.

2560 De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Olthof.

2565 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Ik ben bijna aan het einde. Alleen GroenLinks nog. Het is een adaptief programma. Dat klopt. Ja, en dat dat er uiteindelijk veranderingen zijn- U gaf aan: er moet ook duidelijkheid zijn. Daar is ook behoefte aan. Ja, duidelijkheid zit hem ook in dat je uiteindelijk ook bereid bent nieuwe inzichten mee te nemen in je beleid. Dat je daar duidelijk over moet communiceren, dat mag duidelijk zijn. Maar adaptief beleid, of in ieder geval "duidelijkheid", wil niet zeggen dat je vasthoudt aan iets wat je hebt en nooit verandert. Volgens mij is juist dat adaptieve karakter een stukje rechtszekerheid voor ondernemers en voor inwoners, om dat wel juist mee te nemen in dit beleid.

2570
2575 Wat is de rol over de gewasbescherming? U heeft zelf, samen met de Partij voor de Dieren, een initiatief daarvoor genomen. Dat moeten we ook vooral, denk ik, bespreken. Wat wij hier hebben geprobeerd ook dicht te blijven bij de handleiding die door ook Urgenda en Natuur & Milieu is opgesteld. Die hebben we besproken met de sector, met LTO en met andere partijen, maar ook met Natuur & Milieu. Daarvan hebben we gezegd: dit is op dit moment vanuit de Omgevingswet een bevoegdheid van de gemeenten. Geef die gemeenten ook de kans om daar ook invulling aan te geven. Dat neemt niet weg dat je als provincie wel kijkt: wat doet een gemeente daarmee? Overigens, wat ze ermee doen, is aan gemeenten. Ze moeten er wel wat mee. Waar de gemeenten wel hebben gezegd: zouden jullie met elkaar kunnen kijken, als het gaat over de harmonisatie, 2580 zou je als gemeente niet gezamenlijk een leidraad moeten hebben, zodat de sector ook weet van, hé, dit mag ik van de gemeente verwachten? Nou, daar gaan we kijken hoe we daar invulling aan kunnen geven met elkaar. Maar hier kiezen we er nog heel nadrukkelijk voor om de bevoegdheid bij de gemeenten te laten. Op het moment dat daar iets over speelt, dan komen we bij u terug om eventueel die bevoegdheid te veranderen.

2585 Voorzitter, volgens mij was dat hem. O, nou, nog niet helemaal.

De **VOORZITTER**: De heer Roosendaal van de VVD trekt een sprintje.

2590 De heer **ROSENDAAL** (VVD): Ja, dank u wel. Kunt u ook nog reflecteren op de motie die de BBB en wij hebben ingediend? Dank u wel.

2595 Gedeputeerde **OLTHOF**: Excuses, voorzitter. Ik ging veel te snel. Ik heb nog een aantal moties inderdaad. Volgens mij heb ik de meeste al benoemd, hoor.

2600 Volgens mij heb ik van de motie, die door een aantal partijen is ingediend, over de pilot, aangegeven: die ontraad ik als pilot. Maar nogmaals, ik zeg u toe dat u zo snel mogelijk met de IJmond-gemeenten in gesprek gaan, het klein willen maken. Daar waar we uiteindelijk dit beleidskader kunnen toepassen, zullen we het zeker ook niet nalaten. Maar de motie ontraad ik. Trouwens, dat was motie - voor de meeschrijvers - M50.

Motie M51 gaat over de WHO-advieswaarden. Daar hebben we het net uitgebreid over gehad. Motie M51 ontraden we.

2605 Dan hebben we nog motie M52. Dat was "op de A-agenda". Daar heb ik net de toezegging gedaan om het conceptprogramma op de B-agenda te bespreken.

2610 Dan hebben we nog de laatste motie, die ik niet in mijn stukken heb zitten, maar die ik wel- Ik heb hem hier wel. Excuus, voorzitter. Motie M49. Die laat ik aan de Staten, omdat dit, nou, een versterking, herbevestiging, is ook van datgene wat we aan het doen zijn. Sterker nog, een oproep doet met name ook om juist ook in Nederlands en in Europees verband de harmonisatie te zoeken als het gaat over normen om uiteindelijk ook een gelijk speelveld voor de industrie te creëren. Die begrijp ik. Dus die zullen we aan de Staten laten. Dank u wel, voorzitter.

2615 De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Dan zijn we toe aan de tweede termijn. Mevrouw Uiterwijk.

Tweede termijn Provinciale Staten

2620 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil de gedeputeerde bedanken voor de uitgebreide beantwoording.

Met de toezegging om het conceptprogramma op de B-agenda te zetten, kunnen wij prima leven. Dan kunnen wij nog wensen en bedenkingen meegeven voor de definitieve vaststelling.

2625

Met betrekking tot de pilot in de IJmond twijfelt onze fractie een beetje. Enerzijds vinden wij het wel belangrijk dat dit echt toegepast wordt, maar wij willen niet dat dit programma nu vertraging oploopt of in andere gebieden minder plaatsvindt dan in de IJmond. Dus daarom neigen we ernaar om inderdaad de toezegging van de gedeputeerde dan te omarmen, waarin hij zegt van, we gaan morgen in gesprek met die IJmond-gemeenten – en dan nu niet mee te gaan in de motie. Dank u wel.

2630

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Van Tiggelen, PVV.

2635

De heer **VAN TIGGELEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde voor het scheppen van duidelijkheid. Wat is het streven van de provincie en wat zijn de bevoegdheden? Wie is het bevoegd gezag? Dat is altijd handig om te weten.

2640

In de eerste termijn hebben wij geprobeerd duidelijk te maken dat er sprake is geweest van gunstige ontwikkelingen voor onze leefomgeving. Dat wil niet zeggen dat er niks meer te verbeteren valt. Dat is duidelijk. Er moet nog aardig wat gebeuren. Alleen, wie gaat daar over? De WHO? Wij denken van niet. En Europese wetgeving, ja, daar hebben we het meerdere malen over gehad. Die term is gevallen. Maar hoe kan het nou dat een land als Duitsland ten aanzien van de kritische depositiewaarden geheel andere normen hanteert dan wij? Ze hebben te maken met dezelfde Europese wetgeving. En toch doen we dat. Hoe kan het dat er bij de grens van ons land met Duitsland een riviertje loopt. Het riviertje is schoon, volgens de Duitse normen. Zodra het de grens oversteekt, is het water vervuild. En zodra het weer terugkeert naar Duitsland, dat riviertje, dan is het opeens weer schoon. Er worden verschillende normen gehanteerd. Kennelijk zijn er nog verschillende instanties die allerlei verschillende normen hanteren. Dus kennelijk is het niet helemaal helder wat nou eigenlijk de norm is waarmee je werkt.

2645

2650

En in de inbreng in eerste termijn heeft BBB er terecht op gewezen dat bestaanszekerheid, wanneer die steeds onder druk staat, ook ongezond kan zijn. Ja, Schiphol, ja, je kan wel vinden dat ze moeten krimpen, maar direct en indirect hebben we het wel over 250.000 werknemers.

2655

Waarom zouden we bijvoorbeeld in dit land proberen om de agrarische sector over de grens te duwen naar landen waar men gehele andere normen hanteert, gehele andere gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, en die dan vervolgens hier gaan importeren. Is dat wel verstandig? Als u, net als wij, gezondheid belangrijk vinden, dan stellen wij voor om daar nog eens even goed over na te denken. Dank u wel.

2660

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Engels? Nee. De heer Wagelaar, Partij van de Arbeid.

2665

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, voorzitter, ook vanuit ons dank voor de uitgebreide beantwoording.

2670

Nog even kort over een paar moties. Allereerst de motie van de VVD en de BBB. Wat ons betreft had de eerste bullet er misschien niet in gehoeven, omdat dat voor ons duidelijk genoeg is in het beleidskader en het coalitieakkoord staat, maar we snappen goed de rest van de intentie van de motie. Dus daarom kunnen wij die wel steunen.

2675

Met de motie van D66 hebben we wat meer moeite. We vinden het op zich hartstikke goed dat dit een adaptief beleidskader is, en dat we dus gaan kijken hoe het in de praktijk uitpakt, maar we vinden om prioriteit te geven aan één zo'n regio in die pilot, dat vinden wij niet zo verstandig. Dus die kunnen we daarom helaas niet steunen.

2680

Verder vinden we het een royale toezegging van de gedeputeerde om het conceptprogramma op de B-agenda te zetten. Dus ook die motie is wat ons betreft niet per se nodig.

Tot slot de WHO-waarden. Dat is wel een motie waarvoor we sympathie voelen, omdat we denken dat het heel mooi is als we op termijn inderdaad toe gaan werken naar die waarden. Maar we

snappen ook dat het moeilijk is om die termen op te nemen in zo'n stuk. Dus daarom zullen we die helaas ook niet steunen. Maar we snappen de intentie erachter wel en vinden het mooi dat hij er ligt.

2685

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Dessing? De heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. En de gedeputeerde ook bedankt voor de beantwoording.

2690

Een paar punten die ik nog graag wil benadrukken. De reden dat wij zo drukken op harmonisatie van regelgeving – ik denk dat de heer Van Tiggelen dat ook terecht aangaf – is dat het voor zowel de inwoners, als de ondernemers ontzettend belangrijk is dat we weten waar we staan. We werken in Nederland, en zeker in deze regio, ook veel met open normen en met toezicht gebaseerd op modellen. Op beide heb ik al heel lang heel veel kritiek, zoals u weet. En dan waardeer ik het zeer dat u zich wilt inzetten om op landelijk gebied, maar ook Europees, te kijken hoe we kunnen komen tot een harmonisatie en een duidelijkere vastlegging in de wet- en regelgeving van die normen, zodat ze overal op dezelfde manier worden toegepast. En dat we duidelijk hebben gedefinieerd wanneer gezond, gezond genoeg is. Wat ik wel nog graag van u zou willen horen: wanneer u ons daarover meer informatie kunt geven. Want we hebben met elkaar vastgesteld – ik hoorde het vanmorgen een collega zeggen: het gaat uiteindelijk niet om de inspanningsverplichting, maar om het resultaat dat ermee gehaald wordt. In dit geval gaat het me ook wel degelijk om de inspanningsverplichting. Ik hoor heel graag wat u doet om te komen tot dit beeld. Want daarvan afgeleid kunnen we ook komen tot een beter VTH-stelsel. Als de normen duidelijker zijn, dan kunnen de onderlinge omgevingsdiensten beter samenwerken. Dan kunnen we betere expertise opbouwen. En voorkomen dat elke omgevingsdienst het wiel opnieuw gaat uitvinden. In het kader van een sterke omgevingsdienst en het fuseren van omgevingsdiensten is het ook belangrijk dat ze op één manier tegen die normen aankijken. Dus ik zou graag van u willen horen wanneer u de Staten kunt informeren over de voortgang om te komen tot een duidelijker normenstelsel binnen Nederland, het liefst afgestemd met dat in Duitsland. Dank u wel.

2695

2700

2705

2710

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Teeuwen. Nee. Mevrouw Jansen van D66.

2715

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden, maar ik zou nog heel graag even terug willen komen op de pilot. Ik merk dat mijn zorgen die ik heb omtrent beweging in gang willen zetten daar in Noord-Holland met de huidige voorgenomen programmering nog niet helemaal weg is genomen. Ik denk zelf dat een pilot helemaal niet in de weg hoeft te staan, dat zo'n programmering ook komt. Die zaken kunnen ook parallel aan elkaar lopen. Tegelijkertijd denk ik ook – anders dan de PvdA, meende ik dat het was, suggereerde – een pilot is niet zo dat je een regio voortrekt op een ander. Een pilot kan juist heel goede positieve consequenties hebben en lessons learned trekken voor volgende gemeenten, waar ze juist heel veel aan hebben. Dus ik vind het eigenlijk wel een gemiste kans om te zeggen: we gaan nu niet met één gebied aan de slag, want we moeten ze allemaal. Ik denk dat we echt ergens moeten beginnen. We staan best wel stil op een aantal gebieden. Laten we aan de slag gaan. Dank u wel.

2720

2725

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw- O, de heer Wagelaar. Interruptie.

2730

De heer **WAGELAAR** (PvdA): Maar toch noemt dit beleidskader gebieden door de hele provincie waar die gezondheid onder druk staat, noemt ook voor de hele provincie dat het programma een adaptief karakter kent. Dus dat we er sowieso van gaan leren. Waarom is het dan toch nodig om zo'n motie aan te nemen, die zo specifiek aan één gebied prioriteit toekent op dat gebied?

2735

Mevrouw **JANSEN** (D66): Omdat ik tot nu toe nog niet heb gehoord dat met het aankomende programma, waarvan we gelukkig wel het concept gaan zien, dan concreet aan de slag gaan met al die gebieden. Ik denk dat niet. Ik denk dat het nodig is dat we stap voor stap aan het werk gaan, want er gebeurt te weinig. Ik heb de afgelopen drie jaar dat niet gezien. Dus dat zal in november of in het najaar niet veranderen. Daarom denk ik dat het heel goed is dat zo'n IJmond zich aanbiedt nota bene als pilot gemeente, dat we dat met open armen zouden moeten willen omarmen. En dat we zeggen “daar gaan we mee aan de slag”, zodat de rest heel snel kan volgen.

2740

2745 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Maar toch even. Wat zegt u dan bijvoorbeeld tegen die omwonenden van het Westelijk Havengebied? Of in de regio Zaanstad? Of van andere gebieden waar de leefomgeving onder druk staat, maar waar toevallig niet zo'n brief is gekomen? Waarom zouden die gebieden later aandacht verdienen dan de IJmond?

Mevrouw **JANSEN** (D66): Mag ik hem teruggeven? Wat zegt u nu tegen al die gebieden? Wat gaan we straks doen dan concreet?

2750 De heer **WAGELAAR** (PvdA): Ja, dan vrees ik toch dat ik terug moet verwijzen naar een vrij lijvig beleidskader, waar dat allemaal vrij netjes in staat uitgewerkt. Ik snap niet zo goed waarin dat dan nog ontbreekt. Ja.

2755 Mevrouw **JANSEN** (D66): Maar met alle respect, voorzitter, voor de PvdA. Daar staat toch werkelijk- Sorry. Daar staan toch geen concrete maatregelen in wat we voor die gebieden gaan doen? En dat is precies wat er ontbreekt. Het beleidskader an sich, prima, geeft kaders wat er de afgelopen jaren bijeen is geraapt. Prima. Zoals mijn voorganger Wesley zei: we doen er een nietje door. Dat hebben we niet zelf bedacht, maar de heer Pechtholt. Dat is hartstikke goed. Maar we moeten nu aan de slag, concreet, met gebieden. Als zo'n IJmond dat wil? Ik zou het omarmen.

2760 De **VOORZITTER**: Ik hoefde net geen "piep" te zeggen. Mevrouw Schneemann.

2765 Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, voorzitter, nog even wat betreft de WHO-normen op de plekken waar dat misschien al kan. De gedeputeerde ging wat ons betreft voorbij aan de tweede bullet, want daarin vragen we namelijk om dit te bespreken met andere partners. Wat ons betreft is uitspreken dat we willen toewerken naar de WHO-normen, toch wel het minimale wat we kunnen doen.

2770 Dan nog even als reactie op de BBB. We zijn dan wel een Europese partij, maar ook wij kunnen kritisch zijn op de EU. We vinden vooral dat we Europees moeten samenwerken. Ik heb het even voor u nagezocht. Er zijn best wat regio's in Europa die gewoon al voldoen aan de luchtkwaliteitsnormen. Denk bijvoorbeeld aan de Noorse regio's, de Schotse, de Portugese. En toevallig zijn het allemaal kustregio's met veel wind, net zoals wij. Dus wij denken dat wij daar gewoon prima naar toe kunnen werken en dat het wel meevalt met het waterbedeffect.

2775 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Vonck, Partij voor de Dieren.

2780 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Ik kom alleen maar even terug om nog mijn conclusie te delen. Dat wij in de antwoorden van de gedeputeerde, waarvoor onze dank, precies de strekking van onze motie menen te horen. En dat de gedeputeerde die motie dan wel niet in woord, maar wel in daad omarmt. Daar zijn we blij mee.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

2785 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik hoor dat de Partij voor de Dieren er blij mee is. Ik was nog net wat minder blij. Maar goed, het is uw motie.

2790 Ik wil in ieder geval GS danken voor de beantwoording. Ik snap natuurlijk dat u niet wilt toezeggen om alle andere beleidsterreinen volledig mee te nemen bij de evaluatie. Maar ik vroeg erom om te kijken of er op die beleidsterreinen dingen spelen die wellicht bijsturing behoeven. Ik hoop toch dat u daar uw ogen voor open wilt houden. Zo niet, dan gaan wij u helpen als fractie om de ogen open te houden.

2795 Ik wil u danken voor de toezegging om met de sector in gesprek te gaan over de reductie van gewasbeschermingsmiddelen, en onze fractie wil u daar ook scherp houden.

2800 Ja, dan over die WHO-normen. Ik vind het toch wel jammer dat we daar eigenlijk geen enkele uitspraak over doen. Ik waardeer best die 'iedere dag beter'-inzet van u, maar ik heb toch het idee: daarmee spreken we vooral een soort inspanningsverplichting af. Wij gaan ons best doen, en we zetten geen stip op de horizon. Dat zou ik toch wel heel erg fijn vinden.

2805 Dan tenslotte over de BBB-VVD-motie. Ja, wij zijn er groot voorstander van om met het Rijk en Europa in gesprek te blijven over de verankering van gezondheid in wet- en regelgeving. Dat moeten we ook doen. Maar ik lees deze motie toch vooral als: laten we vooral geen kop op landelijk beleid gaan zetten. Dat is wat ons betreft geen doel. We zullen de motie daarom ook niet steunen.

2810 De heer **ROSENDAAL** (VVD): Bent u het met mij eens dat als er geen landelijk beleid is, we er alles bij te winnen hebben om dat juist wel duidelijk te maken hoe die normen moet worden geïnterpreteerd en niet op basis van de open normen die we nu hebben? Die worden ingevuld door elke omgevingsdienst individueel. Is het punt niet juist dat we geen kop op landelijk beleid moeten doen, maar juist een duidelijke invulling moeten geven, in lijn met omliggende regio's. Dat we allemaal dezelfde meetbare normen gebruiken. Dat is waar deze motie over gaat.

2815 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank dat u dat nu in interruptie nogmaals toelicht, maar ik ben toch bang dat met deze motie vooral het punt 'laten we niks extra's doen dan wat hoeft' blijft hangen. Terwijl ik in de motie zou zeggen: laten we samen optrekken om te zorgen dat we die gezondheid maximaal waarborgen in landelijke en Europese wetgeving. Die zou ik van harte ondersteunen. Maar dat lees ik niet direct.

2820 De heer **ROSENDAAL** (VVD): Nou ja, misschien kunt u de zin in zijn geheel bekijken en niet in stukjes hakken. Dan klopt het, denk ik.

2825 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ga het nog een keer doen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben klaar. Dank u.

2830 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

2835 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, dank aan de gedeputeerden om in te gaan op onze motie. Het is duidelijk dat er altijd een mouw aan te passen is bij een bestuurlijke constructie. Hoe nu verder richting het programma Gezonde Leefomgeving? Voor de toezegging om het programma na vaststelling door GS in concept op de B-agenda te plaatsen, ja, daar moet ik heel schoorvoetend zeggen: daar kunnen we mee leven. Een toezegging is gelijk aan een aangenomen motie, zullen we dan maar zeggen. Dus zullen we onze motie om het programma Gezonde Leefomgeving ter vaststelling aan te bieden op de A-agenda van Provinciale Staten intrekken.

2840 *Motie 52 'Programma Gezonde Leefomgeving op A-agenda' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

2845 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dan de andere moties. Als D66 nog bij hun motie blijft die we mede hebben ingediend met andere partijen over de IJmond, het pilotgebied, dan steunen we die nog van harte.

2850 Ik heb daarnet een heel mooie uiteenzetting gehoord van mijn collega van de ChristenUnie. Meneer Klein, wat gaan we u missen. O, we gaan u niet missen, hè. Alleen in PS. Dan moet ik dus aan de VVD meegeven dat ik die motie niet ga steunen.

Op de andere moties zijn we ons nog aan het beraden. Dank u wel.

2855 De **VOORZITTER**: U heeft motie M52, voor de duidelijkheid, ingetrokken. Als laatste Statenlid Laport van GroenLinks.

Statenlid **LAPORT** (GroenLinks): Ja, dank u, voorzitter. Nog drie kleine dingen. Ik had nog gevraagd naar de EU-normen die op sommige plekken niet gehaald wordt en waarbij ik ook gezegd heb: ja, als provincie kunnen we dat ook niet alleen, ja, bewerkstelligen. Maar het zou wel

2860 mooi zijn als ze daar ook nog inzet gepleegd wordt naar partners om dat wel voor elkaar te krijgen.

Het tweede is dat we heel blij zijn dat het programma nog op de B-agenda komt. Dus dat we daar dan nog over kunnen spreken.

2865

Het derde. Wat was het derde ook alweer? O ja, dat was, ja, toch de promotie door de gedeputeerde van onze discussienota, dat die inderdaad, ja, toch nog een keer besproken moet worden in de commissie. Daarvoor ook hartelijke dank. Dat zien we graag terug bij de Agendacommissie. Tot zover.

2870

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord in tweede termijn namens het college aan gedeputeerde Olthof.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

2875

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel. Dan ga ik bij GroenLinks beginnen over de EU-normen. Kijk, dat is het grote verschil met die advieswaarden, dat de EU-normen gewoon ook gewoon landelijke en Europese regelgeving zijn. Dus met andere woorden, instrumenten en normstellingen worden daarop gebaseerd en er wordt ook in gezamenlijkheid naar toegewerkt. Dus, ja, er wordt volop inzet gepleegd, ook waar het nu nog niet gehaald lijkt worden, dat heb met aanvullende regelgeving dat wel gehaald- Althans, dat het streven is om dat wel te halen. Dus dat is een andere dan dat je het over advieswaarden hebt.

2880

Dan, even kijken. Ja, de ChristenUnie. De ogen open. Nou, samen met Volt scherp blijven en ogen openhouden. Zeker. Kijk, maar nogmaals, wat u aangeeft waar het fout gaat, dat suggereert ook alsof we dat allemaal in beeld hebben en of we er allemaal over gaan. Dus dat wil ik zeker niet hierin toezeggen. Als u ons daar wel op gaat wijzen, dan hou ik me daar zeker voor aanbevolen. Dan kunnen we ook kijken op welke plekken dan dit beleidskader een rol zou kunnen spelen.

2885

Dan, even kijken. Ja, dan wil ik eigenlijk nog één- Ja, de tweede bullet van de WHO- Kijk, ik moet een motie beoordelen op het totale dictum. Niet op één of twee bullets, maar op gewoon het totale dictum. Dat was ook de reactie die we hadden.

2890

O ja, de VVD. Wanneer informatie over het programma? Daar heeft u inderdaad om gevraagd. Wanneer komt er een terugkoppeling over onze inzet, als het gaat over die harmonisatie? Ik zoek daar even naar, omdat we natuurlijk meerdere plekken hebben waar we met u communiceren over de U&H-brief die we met elkaar bespreken. We zijn bezig met de omgevingsdiensten. Mag ik u toezeggen dat we in het programma ook gaan opnemen hoe we uiteindelijk de terugkoppeling gaan verzorgen? Dat zal hierop zijn, maar dat kan op meer plekken zijn. Dan kunnen we het er ook met elkaar over hebben.

2895

2900

Ja, en dan D66. Ik moet eerlijk zeggen, ik ben eigenlijk stilliger geworden in het afraden van de motie. Ik zal u zeggen waarom. Want u suggereert- En dan raakt het me wel. Ik zei, ik ben nu zes jaar gedeputeerde. Vanaf dag één zijn we niet één keer, maar vaak meerdere malen per jaar, in gesprek met de IJmond om te zorgen dat daar de leefomgeving verbetert. Dat doen we met Tata Steel, dat doen we op een heleboel plekken. Als u nu suggereert dat er tot nu toe niets gebeurt, dan raakt u me persoonlijk ook, omdat ik juist met die IJmond-gemeenten - Beverwijk, Velsen en Heemskerk - elke dag bezig ben om in een bestuurlijk overleg, wat ik met de drie bestuurders heb, waar I&W bij zit, waar de GGD bij zit, waar de omgevingsdienst bij zit, praten hoe we een aantal dingen kunnen verbeteren. Dus de indruk dat u wekt van "dan kunnen we met die pilot eindelijk aan de slag gaan", dat vind ik geen terechte. Wat ik u wel toezeg, is dat we dit beleidskader zullen gebruiken om een aantal dingen misschien nog scherper te krijgen. Maar voor mij begint het niet met dit beleidskader. Daarom heb ik de motie ontraden. Want we gaan door en we zullen uiteindelijk gewoon dit beleidskader, ook in de IJmond, volledig gaan inzetten.

2905

2910

2915

Mevrouw **JANSEN** (D66): Dank u wel, voorzitter. Ik vind het vervelend te horen als het zo is opgevat dat ik vind dat er niets gebeurt, want ik weet dat u in overleg bent, dat de gedeputeerde in overleg is. Dat is ook hartstikke goed. Het is alleen wel zo, deze zorg en deze oproep komt van de IJmondgemeenten zelf. Ik hoef de discussie niet over te doen, maar ik wilde alleen maar

2920 aangeven: zij geven de behoefte aan om nu echt aan de slag te gaan, ondanks uw verwoede pogingen tot nu toe.

2925 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dan zal ik dit gesprek ook met de betreffende wethouders in de IJmond bespreken. Want als de inzet nu niet voldoende is geweest, dan ben ik er heel erg nieuwsgierig naar om dat ook van ze te horen. Alleen, die brief suggereert om er een pilot van te maken. Ik zeg u nogmaals toe: geen pilot, want dat maakt het een status aparte en het suggereert een korte periode. Ik wil vanaf morgen contact opnemen met die IJmond-gemeenten, die drie specifieke projecten eruit halen, kijken waar het beleidskader kunnen toepassen. Maar we maken er geen pilot van. Nogmaals, het was niet mijn interpretatie. Het zijn letterlijk uw woorden: we hebben tot nu toe niets gedaan en we kunnen nu eindelijk aan de slag gaan. Dan denk ik dat u

2930 echt de plank mislaat.

De **VOORZITTER**: Dat was het einde van de tweede termijn vanuit Gedeputeerde Staten. Dan gaan we nu de beraadslagingen afronden. Ik kijk of er nog behoefte is om ingediende moties al dan niet aan te passen. Motie M52 is ingetrokken. Ik zie dat niet. Dan sluit ik nu de

2935 beraadslagingen over agendapunt 9. De stemming over dit punt zal later op de agenda plaatsvinden.

De discussie wordt gesloten.

2940 De **VOORZITTER**: Het is nu bijna 16.45 uur. Ik wilde verzoeken aan de tweede vicevoorzitter, de heer De Wit, om het voorzitterschap van mij over te nemen, zodat ik uw belangen kan gaan behartigen in Den Haag. Ik wens u nog een heel plezierige vergadering.

2945 Ik heb vanochtend gelukkig al even de eer gehad om de heer Klein ook toe te spreken in het Presidium. Dat was weliswaar in de beslotenheid. Althans, het Presidium is open bij ons, maar het was in kleine kring. Maar ik ga er zeker vanuit dat de heer De Wit dat als uw vicevoorzitter straks ook zal doen.

2950 Dus ik wens u nog een goede vergadering toe en ik ga richting Den Haag. Dank u wel.

Ik ga de heer De Wit nu vragen hier naar voren te komen.

Voorzitter: de heer De Wit

2955 **10 Vragenuur.**

2960 De **VOORZITTER**: Goed. We vervolgen de vergadering, dames en heren, met punt 10 van deze agenda. Dat is het vragenuur. Voor alle duidelijkheid wil ik erop wijzen dat conform het gestelde in artikel 46 van ons Reglement van Orde tijdens het vragenuur geen interrupties zijn toegestaan en geen moties kunnen worden ingediend. De spreektijd bij het vragenuur is voor de eerste termijn van PS drie minuten en voor het college van GS ook drie minuten. Tweede termijn PS één minuut en GS ook één minuut. Eventuele aanvullende vragenstellers die in tweede termijn een vraag willen stellen, krijgen ook één minuut.

2965 Vandaag hebben wij twee sets vragen die wij zullen behandelen.

Mondelinge vragen inzake Woningbouw en stikstof – casus Santpoort-Zuid, ingediend door BBB

2970 De **VOORZITTER**: De eerste is van mevrouw den Boer van de BBB over woningbouw en stikstof, casus Santpoort-Zuid. Het woord is aan u. Ik nodig u uit om naar voren te komen voor het stellen van de vragen.

2975 Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in Santpoort-Zuid ligt de bouwstijl van veertig sociale huurwoningen op het moment dat de werkzaamheden al waren gestart en de fundering werd gelegd. Dat is een situatie die vragen oproept. Zeker voor de gezinnen die op deze woningen zaten te wachten. Wat deze casus bijzonder maakt, is dat er juist is gekozen voor elektrisch heien. Dus met minimale uitstoot. Toch is het project stilgelegd vanwege onzekerheid rondom stikstof en vergunningen. Blijkbaar is er in de voorbereiding iets

2980 niet goed gegaan. Dat vraagt niet om het aanwijzen van schuld, maar wel om te kijken hoe dit heeft kunnen gebeuren en wat we hier met elkaar van kunnen leren.

2985 Voorzitter, we hebben als provincie ambitie om woningbouw te versnellen en innovaties te stimuleren. Dan is het belangrijk dat partijen, gemeenten, omgevingsdiensten en initiatiefnemers, elkaar tijdig weten te vinden en goed kunnen samenwerken. Deze casus laat zien dat daar mogelijk nog ruimte voor verbetering zit.

2990 Daarom heb ik namens de BBB de volgende vragen. Is de gedeputeerde bereid om op korte termijn met de omgevingsdienst en de gemeente Velsen in gesprek te gaan om te bezien hoe dit project weer voortgang kan gaan krijgen? Welke lessen kunnen we hier als provincie uit trekken om te voorkomen dat projecten in een laat stadium stilvallen? En ziet de gedeputeerde mogelijkheden om de samenwerking en communicatie tussen de betrokken partijen verder te verbeteren? Op welke manier kan de provincie samen met Provinciale Staten een ondersteunende rol spelen richting gemeenten en uitvoeringsdiensten om dit soort situaties in de toekomst te voorkomen?

2995 Voorzitter, tot slot. Laten we deze situatie vooral benutten om samen te leren en te verbeteren, zodat woningbouwprojecten, zeker wanneer ze bijdragen aan onze duurzaamheidsdoelen, niet onnodig vertraging oplopen. Dank u wel, voorzitter.

3000 De **VOORZITTER**: Dank voor uw vraagstelling. Dan geef ik het woord graag aan gedeputeerde Beemsterboer voor de beantwoording daarvan.

3005 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter, dank u wel. Kijk, wij hebben als provincie natuurlijk ook de intentie en de ambitie om de woningbouw te versnellen en zijn ook van mening dat een goede samenwerking tussen partijen daarbij van belang is. Dus we betreuren het ook dat de situatie hier is zoals die is. We betreuren dat het project nog niet kan worden uitgevoerd, maar constateren ook dat de situatie in deze zaak niet door een gebrek aan samenwerking is ontstaan. De zaak is onder de aandacht van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord gebracht met een handhavingsverzoek. Toezichthouders hebben contact gehad met de initiatiefnemer en hebben geconcludeerd dat niet vaststaat dat effecten op de natuur zijn uit te sluiten. De
3010 initiatiefnemer is daarop geïnformeerd over de informatie die nodig is om wel te kunnen beoordelen of effect op de natuur is uit te sluiten. In het vervolg daarop is de initiatiefnemer voorgehouden dat de werkzaamheden gestopt moeten worden en dat anders een handhavingsbesluit zal volgen in de vorm van een last onder dwangsom. Er is helaas geen ruimte voor een andere juridische afweging op dat punt. De initiatiefnemer dient de al aangeleverde
3015 stukken compleet te maken en te laten toetsen door de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord, zodat dat in gezamenlijkheid gekeken kan worden wat de verdere mogelijkheden nog wel zijn. Wij gaan ervan uit dat bestuurlijke betrokkenheid niet nodig is, maar mocht blijken dat dat wel het geval is, dan zou dat overwogen worden.

3020 De tweede vraag die u stelt, gaat over de lessen die we kunnen trekken. Door de omgevingsdienst is een omgevingsvergunning verleend. Deze ziet echter niet op het onderdeel natuur, waar onder andere het onderdeel stikstof onder valt. Voor dit deel had de initiatiefnemer voldoende onderzoek moeten doen en waar nodig een aanvraag bij de Omgevingsdienst Noord-
3025 Holland Noord moeten indienen. Deze situatie is naar onze mening niet ontstaan door een gebrek aan samenwerking.

3030 Dan op de derde vraag. Die gaat over op welke manier de provincie samen met Provinciale Staten een ondersteunende rol kan spelen richting gemeente en uitvoeringsdiensten om dit soort situaties te voorkomen. Op zichzelf lijkt helder welke informatie nodig is voor de uitvoering van projecten met mogelijke stikstofeffecten. Het probleem zit meer in het feit dat partijen op zoek zijn naar stikstofruimte om projecten doorgang te laten vinden, en dat die ruimte er momenteel niet is. Dat zit dus niet zozeer in de samenwerking of de ondersteunende rol die de provincie kan spelen in deze zaken. Helaas voorziet de regelgeving, op een ADC-toets na dan, niet in een
3035 uitzondering voor projecten of ontwikkelingen die we heel belangrijk vinden. Het is niet zo dat onderzoek of vergunningverlening vanwege stikstof niet nodig is voor projecten die we belangrijk vinden. Op de site van BIJ12 en Omgevingsdienst Noord-Holland Noord is te vinden welke informatie nodig is voor een project met mogelijke stikstofeffecten, zodat het kan worden

- 3040 uitgevoerd. Daarbij is het, gelet op de dynamiek en de steeds wijzigende inzichten in het stikstofdossier, verstandig dat bouwbedrijven of iedereen die wil starten met een project, steeds weer toetsen op de laatste stand van zaken en de meest relevante jurisprudentie.
- 3045 De **VOORZITTER**: Daar voel ik een punt aankomen, gedeputeerde Beemsterboer. U bent door uw tijd heen.
- Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: O, echt waar?
- De **VOORZITTER**: Dus u heeft hopelijk alle vragen kunnen beantwoorden.
- 3050 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Maar ja, als u het voldoende vindt, dan kan ik hiermee door.
- De **VOORZITTER**: Bij deze. Dan vraag ik aan de vragensteller of zij nog aanvullende vragen wenst te stellen over de gegeven antwoorden. Dat is het geval. Daar heeft u dan één minuut voor.
- 3055 Mevrouw **DEN BOER** (BBB): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, een uitgebreid antwoord. Maar wat ik me nou afvraag, betekent dat dus dat, als er een vergunning verleend is, dat dan een initiatiefnemer continu moet gaan kijken naar de huidige eisen van de stikstofnormen? Dus ik doe mijn heipaal erin en dan moet ik weer checken. En dan ga ik een muurtje bouwen en dan moet ik weer checken. En dan ga ik de wc-blokken installeren en dan moet ik weer checken. Ja, ik vind dat wel
- 3060 een moeilijke om dat te bevatten. Ook maken we denk ik het woningen bouwen niet veel makkelijker.
- De **VOORZITTER**: Dank voor uw vraag. Ik kijk nog even rond, voordat de heer Beemsterboer het woord pakt om daarop te antwoorden, of er nog andere vragen zijn vanuit andere leden. Dat is niet het geval. Daarmee het woord aan gedeputeerde Beemsterboer in één minuut.
- 3065 Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Dank, voorzitter, voor de tijdsaanduiding. Even kijken. Ja, de situatie is helaas dat de stikstofregelgeving best wel nauw kijkt. Eens per jaar in oktober wordt AERIUS herzien. We hebben met regelmaat nieuwe jurisprudentie rond het stikstofdossier. Dus de
- 3070 situatie zoals nu, dat er een aantal jaren geleden een bouwvergunning is verleend, had eigenlijk voor de start van de bouw gecontroleerd moeten worden of ook de natuursituatie van dat moment nog steeds op dit moment afdoende is. Dus bij het starten van de bouw moeten ontwikkelaars zich helaas- Ik vind het ook omslachtig en de woningbouw gaat me ook aan het hart. Maar we moeten ons ook aan de wetgeving rondom stikstof houden. Moeten de
- 3075 ontwikkelaars toetsen of er voor stikstof, een natuurvergunning nodig zou zijn op dat moment. Dat is wat hier niet gebeurd is. Dat is wat nu gecontroleerd gaat worden en waar aanvullende informatie voor gevraagd is. En waarom uiteindelijk is gekozen om te adviseren de bouw stil te leggen.
- 3080 De **VOORZITTER**: Dank voor uw beantwoording.
- Mondelinge vragen inzake Vervangen en uitbreiding verouderd spui- en gemaalcomplex IJmuiden, ingediend door VVD*
- 3085 De **VOORZITTER**: Daarmee gaan we door naar de volgende set aan mondelinge vragen. Die zijn afkomstig van de heer Boer van de fractie van de VVD over de vervanging en uitbreiding van het verouderde spui- en gemaalcomplex in IJmuiden. Het woord is aan de heer Boer.
- 3090 De heer **BOER** (VVD): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Uit berichtgeving blijkt dat het Rijk geen budget heeft gereserveerd voor de vervanging en uitbreiding van het verouderde spui- en gemaalcomplex in IJmuiden. Dat is zorgwekkend, omdat uitval van het gemaal kan leiden tot overstromingen die circa vier miljoen Nederlanders raken. Bij een langdurige storing dreigt niet alleen grote maatschappelijke ontwrichting, maar ook schade die kan oplopen tot miljarden euro's. Cruciale gebieden, zoals Amsterdam, Schiphol en Utrecht, lopen risico onder water te
- 3095 komen staan. Daarmee raakt dit vraagstuk niet alleen de waterveiligheid, maar direct ook de economische kern van Nederland, en in het bijzonder van de provincie Noord-Holland en Utrecht.

3100 Mijn twee vragen zijn namens de VVD Noord-Holland: delen Gedeputeerde Staten de opvatting van de VVD dat renovatie en uitbreiding van het gemaal in IJmuiden topprioriteit moeten hebben; en ziet zij dit als een noodzakelijke investering in zowel de veiligheid als de economie van Nederland? De tweede vraag is: zo ja, welke concrete stappen ondernemen Gedeputeerde Staten, eventueel in samenspraak met andere bestuurlijke partners, om te waarborgen dat het Rijk op afzienbare termijn de benodigde middelen beschikbaar stelt? Tot zover, voorzitter.

3105 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Gielen voor de beantwoording.

3110 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, waarvoor dank. En ook dank voor deze rondvraag, want volgens mij hebben we het hier over een ontzettend belangrijk punt. Ik ben het dan in reactie op vraag één ook volledig eens met de fractie van de VVD dat het gemaal in IJmuiden absoluut onze topprioriteit moet hebben. Dit is een gemaal wat een gebied bedient waar vier miljoen van onze inwoners gebruik van maken om te wonen, om te werken, om te recreëren. Dat raakt Noord-Holland, maar dat raakt ook onze buurprovincies Utrecht en Zuid-Holland en verschillende waterschappen die ook in dat gebied liggen. Als het fout gaat daar, dan gaat het ook goed fout.

3115 Dan verliezen we onze vitale functies rondom energie, rondom infrastructuur, rondom de havens. Dat kan echt leiden tot grote maatschappelijke ontwrichting. Niet alleen met tot wel in de miljarden schade tot gevolg, maar ook wellicht met slachtoffers. Daar kunnen we volgens mij geen risico's in nemen. Daarom heeft de renovatie van het gemaal ook de volledige aandacht van het college. We werken daar veel in samen. We doen dat al jaren rondom ook het

3120 Toekomstperspectief Amsterdam-Rijnkanaal - Noordzeekanaal gebied, maar voornamelijk ook de afgelopen jaren in het Deltaprogramma Centraal Holland, waarin we met partners eigenlijk aan een heel maatregelenpakket werken voor dit gebied wat er moet gebeuren als je het hebt over wateroverlast. En waarbij de renovatie en uitbreiding van het gemaal, nou, nummer één van de prioriteiten ook wel is, zou ik willen zeggen. Ook de afgelopen tijd hebben we daar weer

3125 aandacht voor gevraagd. We hebben daar recent ook verschillende acties op uitgevoerd. In januari heb ik me daarover uitgesproken in de media onder andere. Afgelopen week, op 18 maart, richting het commissiedebat over de staat van de infrastructuur heb ik daar aandacht voor gevraagd in de media, ook samen met mijn collega uit Utrecht. Ik spreek er binnenkort over met Rijkswaterstaat. Er staat ook een bezoek aan het gemaal gepland vanuit de Kamercommissie. U

3130 kunt erop rekenen dat het college in veel verschillende bestuurlijke overleggen vanuit ook verschillende leden van dit college, hier aandacht voor blijft vragen. Want inderdaad ben ik het met u eens: we moeten hier onze aandacht zéker op vestigen.

3135 De **VOORZITTER**: Dank voor uw beantwoording. Ik kijk naar de vragensteller. De heer Boer komt nu naar voren om nog in maximaal één minuut aanvullende vragen te stellen.

3140 De heer **BOER** (VVD): Dank u wel, voorzitter, en dank aan de gedeputeerde voor de uitgebreide beantwoording en het gevoel dat zij gaf dat die prioriteiten absoluut gedeeld worden en dat ze daar zo hard al mee aan de slag is en ook mee aan de gang gaat. Vooral de uitnodiging, mochten Gedeputeerde Staten hulp nodig hebben van Provinciale Staten, dan horen wij dat graag.

3145 De **VOORZITTER**: Ik hoor daarin geen vraag. Ik wil ook de leden oproepen om, als er geen vraag is, niet van het moment gebruik te maken, hoewel de waarderende woorden ongetwijfeld in goede aarde zullen vallen. U heeft geen vraag gehoord. Tenminste, ik niet. U misschien wel. Een korte reactie. Dan gaan we door.

3150 Gedeputeerde **GIELEN**: Voorzitter, ik heb een uitnodiging gehoord van de heer Boer. Namelijk, als u hulp nodig heeft, doe dat dan graag. Die kan ik natuurlijk niet anders dan accepteren. Dus ik zou ook oprecht willen zeggen, mocht u vanuit uw Staten ook contact hebben richting uw landelijke fracties, helpt het ontzettend om dit daar ook onder de aandacht te brengen. Dus van harte.

3155 De **VOORZITTER**: Nou, dat was weer een prachtige samensmelting der ideeën. Ik kijk nog even, want ik ben vergeten te vragen aan de andere leden of zij nog aanvullende vragen willen stellen. Ik zie dat dat het geval is. U kunt van deze gelegenheid gebruik maken, mevrouw Van der Helm.

3160 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, dank u, voorzitter. Fijn dat het mag. Ik vroeg me af, en misschien weet de gedeputeerde dat, of er alternatieve financiering mogelijk is als het Rijk niet thuis geeft. Dus met andere woorden, zijn er geen Europese fondsen die gaan over klimaatadaptatie of kritieke infrastructuur. Ik bedenk het nu.

3165 De **VOORZITTER**: Dank. Uw vraag is helder. Ik kijk nog even rond of er nog andere vragen zijn naar aanleiding van deze set mondelinge vragen. Als dat niet zo is, geef ik bij dezen het woord aan gedeputeerde Gielen om over de financiële kwestie nog iets te kunnen delen met onze Staten.

3170 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, voorzitter, dit gaat wel over onze waterveiligheid en dat is toch wel echt een Rijksverantwoordelijkheid wat mij betreft om daar ook in te investeren. Niet voor niets werken we in het Deltaprogramma Centraal Holland ook met provincies, met gemeenten, met waterschappen en met Rijkswaterstaat en met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat goed samen om te komen tot maatregelen voor dit gebied. Maar ik vind het wel wat voorbarig om nu na te denken over alternatieve financiering. Volgens mij ligt er een verantwoordelijkheid bij het Rijk om hier prioriteit aan te geven, en zullen we ons daar ook op focussen.

3175 De **VOORZITTER**: Dank voor uw beantwoording. Er zijn ook geen vervolgvragen meer inderdaad, constateer ik. Nee, we zijn nu rond. Ja. U mag één ronde aanvullende vragen stellen en dan gaat het wellicht verder in de commissievergadering een volgende keer. Maar voor nu gaan we hem afronden.

3180 Bij gebrek aan andere mondelinge vragen rond ik ook bij dezen het vragenuur af en gaan wij door naar het tweeminutendebat.

11 2-minutendebat.

3185 De **VOORZITTER**: Daar ga ik eventjes de papieren voor in orde maken. We hebben een aantal tweeminutendebatten vandaag. Niet? Is er eentje? [...] We hebben er maar één, hoor ik net. Mijn papier zegt meer, maar ik ga uit van één, hoorde ik net. Waarvoor dank. Dat gaat over het ontheffingsverzoek van Plan Ilpenstein in de gemeente Wormerland. De spelregels voor vandaag zijn dat u maximaal twee minuten spreektijd heeft. Die spreektijd gaat van u reguliere spreektijd af. Het college van GS heeft vijf minuten spreektijd per tweeminutendebat. De spreektijd loopt door bij interrupties. De spreektijd wordt stilgezet bij de beantwoording van interrupties en bij het voorlezen van het dictum van een motie. Het tweeminutendebat bestaat uit één termijn. Daarmee gaan we het doen.

3195 *Ontheffingsverzoek plan Ilpenstein gemeente Waterland, ingediend door JA21.*

3200 De **VOORZITTER**: Zoals ik zei, aan de orde is het aangevraagde tweeminutendebat door de heer Hartog van de fractie van JA21 over het ontheffingsverzoek plan Ilpenstein in gemeente Waterland. Daar hebben we een aantal sprekers voor. Dat zijn uiteraard de heer Hartog zelf, de heer Nijkamp van de fractie 50PLUS, de heer Van Gilse van de VVD, mevrouw De Sain van de BBB, de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren, Statenlid Korzelijs van GroenLinks, mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid, de heer Dassing van Forum voor Democratie, mevrouw Berkvens van D66, mevrouw Schneemann van Volt, de heer Klein van de ChristenUnie en de heer Heijnen van het CDA. Het woord is als eerste aan u, de heer Hartog.

3205 Als opmerking wil ik u vragen aan deze zijde plaats te nemen. Alle leden van PS mogen aan deze zijde plaatsnemen en het college mag aan die zijde plaatsnemen.

3210 De heer **HARTOG** (JA21): 'Links' is wel een dingetje, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Als u een wisselend perspectief heeft, staat u weer rechts.

Eerste termijn Provinciale Staten

3215 De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, dank u wel. De gemeente Waterland – niet Wormerland – heeft een ontheffingsverzoek gedaan voor plan Ilpenstein. Het college van GS is voornemens om

3220 het ontheffingsverzoek te weigeren. Het voornemen tot weigering is uitgebreid besproken in de commissie Ruimte. Onze fractie vraagt zich af of het college bij de afweging van belangen voldoende zicht heeft gehad op de woonbehoefte onder de inwoners van IJpendam. GS stellen dat er binnen de regio slash gemeente Waterland geen kwantitatief tekort aan plancapaciteit is. Maar hoezo geen kwantitatief tekort? In heel Nederland is sprake van een wooncrisis. Volgens onze fractie draagt elk bouwplan bij aan een stukje voor het oplossen van het woningtekort. Plan IJpenstein is op dit moment het enige kansrijke bouwplan voor het dorp IJpendam. Door het ontheffingsverzoek te weigeren, zeggen GS impliciet dat woningzoekenden uit IJpendam moeten verhuizen naar tien, vijftien, twintig kilometer verderop – voor zover daar al wel woonruimte zou zijn. Mensen worden daardoor losgeweekt van hun families, van hun vrienden en zouden moeten verhuizen naar dorpen of de stad Monnickendam of waar dan ook, waar ze misschien helemaal geen enkele binding mee hebben.

3230 Voorzitter, onze fractie vindt dat niet fair, tenzij het echt niet anders kan. Wij roepen GS dan ook op om te kijken wat wel kan. Wij hebben daarom een motie opgesteld, die mede door het CDA wordt ingediend, en waarvan het dictum luidt: “Verzoeken het college om het besluit op het ontheffingsverzoek aan te houden voor een tijdsbestek van tenminste vier maanden. Deze periode te gebruiken om in gesprek te gaan met de gemeente Waterland, de initiatiefnemers van het plan IJpenstein en voor zover wenselijk andere partijen die bij het bouwplan betrokken zijn of raken. Om te onderzoeken welke mogelijkheden er wel zijn om binnen voor de provincie aanvaardbare kaders tot een oplossing te komen die recht doet aan de woningzoekenden van IJpendam.” Dank u wel.

3240 **Motie 53-30 maart 2026
IJpenstein “Wat kan wel?”**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

Constaterende dat:

- 3245 • *Het College van Gedeputeerde Staten het ontheffingsverzoek van de gemeente Waterland wil weigeren;*
- *GS er in het voorgenomen besluit vanuit gaan dat de plancapaciteit van de gemeente Waterland zodanig ruim is, dat er in kwantitatief opzicht geen sprake is van een tekort aan woningen;*
- 3250 • *Het voornemen tot weigering binnen de commissie Ruimte van 9 maart jl. is besproken en dat een meerderheid van de aanwezige fracties zich weliswaar kan vinden in de uitspraak van GS maar zich ook in positieve zin heeft uitgesproken over het bouwplan.*

Overwegende dat:

- 3255 • *Onder de inwoners van IJpendam grote behoefte bestaat om binnen de eigen vertrouwde omgeving van het dorp, door te kunnen stromen naar een passende woning;*
- *Uit het Meerjarenprogramma Woningbouw (MPW) 2026 van de gemeente Waterland blijkt dat voor het dorp IJpendam geen nieuwbouwprojecten zijn gepland.*
- *Plan IJpenstein met circa 100 woningen als enige kansrijke bouwplan voor IJpendam;*
- *In het MPW is opgenomen en daardoor in een substantiële oplossing voor de woningbehoefte in het dorp kan voorzien;*
- 3260 • *De gemeente Waterland uit meerdere zelfstandige dorpen bestaat die los van de gemeentelijke samenvoeging niet als vanzelfsprekend als één samenhangende geheel kunnen worden beschouwd;*
- *De aanname van GS dat er voldoende plancapaciteit is binnen de gemeente Waterland, niet automatisch de conclusie rechtvaardigt dat er geen woningtekort of gevoelde woningbehoefte bestaat voor IJpendam.*

3265 *Van mening zijnde dat:*

- *Van mensen die in een plattelandsgemeente wonen, niet verwacht kan en mag worden dat zij om het even waar binnen de uitgestrekte gemeentegrenzen zullen neerstrijken om daar te wonen waar wel woningaanbod is;*
- 3270 • *Het uit meerderlei oogpunt zowel wenselijk als legitiem kan zijn dat mensen in hun eigen vertrouwde dorp willen blijven wonen en kunnen doorstromen.*

Spreken hun verontrusting uit:

- *Over het feit dat het voor in woningzoekenden in Ilpendam in beginsel zeer lastig dan wel praktisch onmogelijk is om een woning te betrekken of door te stromen zonder daarvoor te moeten verhuizen naar een ander dorp binnen of buiten de gemeente Waterland.*

3275

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het besluit op het ontheffingsverzoek aan te houden voor een tijdsbestek van tenminste 4 maanden.*
- *Deze periode te gebruiken om in gesprek te gaan met de gemeente Waterland, de initiatiefnemers van plan Ilpenstein en voor zover wenselijk andere partijen die bij het bouwplan betrokkenen zijn of raken.*
- *Om te onderzoeken welke mogelijkheden er wel zijn om binnen voor de provincie Noord-Holland aanvaardbare kaders tot een oplossing te kunnen komen die recht doet aan de woningzoekenden van Ilpendam.*

3280

3285

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Gerard Hartog (JA21) en Dennis Heijnen (CDA).

3290 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. U heeft een motie ingediend en die maakt nu onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we door naar de volgende spreker en dat is de heer Nijkamp van 50PLUS.

3295 De heer **NIJKAMP** (50PLUS): Dank, voorzitter. Heel in het kort. Wij als 50PLUS steunen de motie zoals JA21 die ingediend heeft. Want laten we helder zijn over het waarom. Noord-Holland loopt al achter op de woningbouwdoelstellingen en we kunnen het ons eigenlijk ook niet permitteren om kansrijke bouwplannen te laten stranden op een redenering over gemeentebrede plancapaciteit, terwijl er in Ilpendam zelf geen nieuwbouwplannen gepland staan. GS stellen dat er voldoende plancapaciteit is in de gemeente Waterland. Maar Waterland bestaat uit meerdere zelfstandige dorpen, zoals net ook al aangegeven is. Van mensen die hun hele leven in bijvoorbeeld Ilpendam hebben gewoond, jong of oud, kun je niet verwachten dat ze zomaar uitwijken naar een ander dorp. Daar los je de woningnood ook niet mee op, want die zal blijven bestaan. Wij steunen het gesprek dat de motie vraagt, maar dan wel met een duidelijke opdracht aan GS: niet onderzoeken of het kan, maar zorgen dat die woningen er komen. Dank u wel.

3300

3305 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan ga ik door naar de volgende spreker. Dat is de heer Van Gilse van de VVD.

3310 De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. Dank aan JA21 voor het tweeminutendebat. Ook wij delen de zorgen over de woningmarkt, maar wij denken dat een ontheffing aanhouden voor vier maanden niet de juiste oplossing is. De VVD heeft begrip voor de afwijzing van het ontheffingsverzoek. Het plan heeft bijvoorbeeld ingrijpende infrastructurele consequenties in beschermd gebied. We snappen ook dat de Ringvaart en Dijk en de overgang naar de lagere polder herkenbaar moeten blijven, en dat horeca hier geen serieus maatschappelijk belang vertegenwoordigt. GS geven ook aan dat er voldoende planvoorraad voor woningbouw in de gemeente Waterland is. Toch kijkt ook de VVD graag naar wat er wel mogelijk is. Bijvoorbeeld voor ouderen is het van belang om in de eigen sociale omgeving te kunnen blijven wonen. Dat is het eigen dorp en niet de uitgestrekte gemeente Waterland. Zorg bovendien voor de gewenste doorstroming in het dorp.

3315

3320 Er is hier een mooie cultuurhistorische aanleiding in de vorm van een te herbouwen slot. Wat ons betreft niet met een complete nieuwbouwwijk, maar waarom niet met een aantal kleinschalige bijgebouwen zoals koetshuizen? Door deze cultuurhistorische aanleiding is er geen reden tot angst voor ongewenste precedentwerking. Ook de Rijksbouwmeester vindt het benutten van locaties met een historisch perspectief voor woningbouw een waardevolle gedachte. De VVD heeft daarom een motie voorbereid met het volgende dictum: "Verzoeken het college een eventueel ontheffingsverzoek voor een kleinschaliger en ruimtelijk landschappelijk zorgvuldig ingepast woningbouwplan voor deze locatie met een welwillende blik te beoordelen, en gaat over tot de orde van de dag."

3325

3330 **Motie 54-30 maart 2026**
Kijken naar kansen voor woningbouw Ilpenstein

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 30 maart 2026.

Constaterende dat:

- 3335
- Het huidige bouwplan Ilpenstein in strijd is met de provinciale Omgevingsverordening, omdat het niet gelegen is in, of direct aansluit op een kern of dorpslint, doordat de Purmerringvaart en de ringdijk een duidelijke ruimtelijke begrenzing vormen;
 - Het huidige plan vanwege de benodigde ontsluiting naar verwachting gepaard gaat met ingrijpende infrastructurele consequenties in beschermd landschap;
- 3340
- Het plan in strijd is met de in de 'Leidraad Landschap en Cultuurhistorie' benoemde ruimtelijke kwaliteitseis dat de overgang tussen het oude veenlandschap (kern Ilpendam) en de lagergelegen droogmakerij de Purmer herkenbaar moet blijven;
 - Er voldoende plancapaciteit voor woningbouw aanwezig is binnen de gemeente Waterland;
- 3345
- Functies zoals hotelkamers en horeca op deze locatie geen zwaarwegend maatschappelijk belang vertegenwoordigen in het kader van de gevraagde ontheffing.

Overwegende dat:

- De woningnood in Ilpendam al jarenlang zeer groot is en woningbouwcapaciteit in andere kernen van de uitgestrekte gemeente Waterland hiervoor onvoldoende soelaas biedt;
- 3350
- Het voor bijvoorbeeld ouderen van groot belang is om juist binnen hun eigen sociale omgeving te kunnen blijven wonen en woningbouw in het eigen dorp daaraan bijdraagt;
 - De realisatie van woningen op Ilpenstein kan bijdragen aan de noodzakelijke doorstroming op de lokale woningmarkt om het dorp vitaal en leefbaar te houden;
- 3355
- De Rijksbouwmeester aangeeft dat het beter benutten van locaties met historisch perspectief, in combinatie met de woningbouwopgave, waardevol kan zijn;
 - De cultuurhistorische waarde van deze locatie, met de mogelijkheid tot herbouw van het historische slot ter vervanging van de huidige boerderij, kansen biedt voor woonvormen zoals bijvoorbeeld een "knarrenhof" of andere concepten voor lokale doelgroepen;
- 3360
- Door deze specifieke cultuurhistorische aanleiding geen gevaar voor ongewenste precedentwerking ontstaat;
 - Een wat kleinschaliger alternatief voor het huidige plan Ilpenstein, zoals een slot met enkele bijpassende bijgebouwen zoals een koetshuis, beter zou kunnen aansluiten bij de landschappelijke en cultuurhistorische context en de infrastructurele capaciteit.
- 3365
- Het project Haverleij bij 's-Hertogenbosch heeft laten zien dat het bouwen van moderne woonkastelen succesvol kan zijn.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Een eventueel ontheffingsverzoek voor een kleinschaliger en ruimtelijk/landschappelijk zorgvuldig ingepast woningbouwplan voor deze locatie met een welwillende blik te beoordelen.
- 3370 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Joost van Gilse (VVD).

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een interruptie bij de heer Hartog van JA21. Bij dezen.

3375

De heer **HARTOG** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Moet ik nu links? [...] Ingedrukt houden? [...] Oké.

3380 U begint uw motie met de overweging dat het bouwplan in strijd is met de Omgevingsverordening. Als het bouwplan iets wordt aangepast, dan is het toch nog steeds in strijd met dezelfde Omgevingsverordening?

3385 De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, dat klopt. Het is een constatering dat het in strijd is, maar er is ook een ontheffing aangevraagd. Niet alleen, er was ook maatwerk aangevraagd, maar dat is hier niet van toepassing. Het gaat om een ontheffing. Wij vinden dat als er een ontheffingsverzoek komt, wat in redelijkheid tegemoet komt aan wat nu de gronden voor de afwijzing zijn, dat het college daar welwillend naar zou moeten kijken, omdat wij denken dat ook in het landelijk gebied op zich een ontheffing zou moeten kunnen.

3390 De heer **HARTOG** (JA21): Maar wat zijn de gronden-

De **VOORZITTER**: Een aanvullende vraag nog door de heer Hartog. Bij deze.

3395 De heer **HARTOG** (JA21): Voorzitter, namens u, via u, wat zijn de gronden om zo'n ontheffing te kunnen aanvragen? Want GS geven zelf in de brief aan de Staten aan dat het moet gaan om een weging van belangen. Het ontheffingsverzoek kan alleen worden verstrekt als de belangen van de gemeente onevenredig worden geschaad door de belangen van de provincie.

3400 De **VOORZITTER**: Gezien de tijd was dit overigens uw laatste vraag, meneer Hartog. En het antwoord komt van de heer Van Gilse.

3405 De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, ik gaf al aan dat ik begrip heb voor de afwijzing van dit ontheffingsverzoek. Dus dat betekent wat ons betreft, met dat plan dat nu is ingediend, dat die balans er onvoldoende is. Niettemin denken wij dat voor een plan dat daar wel aan voldoet, het college daar met een heel positieve blik naar zou moeten kijken.

De **VOORZITTER**: Dat was het, meneer Hartog. Uw tijd is op.

3410 De heer **HARTOG** (JA21): Geen vraag meer? Ook geen opmerking meer?

De **VOORZITTER**: Nee, helemaal niets meer.

De heer **HARTOG** (JA21): Dus ik mag niet zeggen dat deze voor de Bühne is.

3415 De **VOORZITTER**: In de wandelgangen mag alles. Dank, meneer Van Gilse. Dan is het woord nu aan mevrouw De Sain van de BBB. [...] O, excuus. Excuus. De heer Van Gilse mag terugkeren naar zijn plek. Opeens wordt het druk. Ja, uiteraard, het woord is aan u, mevrouw Bouhleh van de SP.

3420 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, ik had nog een vraag, want in de commissie heb ik een soortgelijk verzoek gedaan, wat uw motie dient. Van, joh, zou gedeputeerde niet mee kunnen denken met de gemeente? Bijvoorbeeld het sportpark verplaatsen. Toen kregen wij het antwoord: dat gaat niet gebeuren. Ik ben ook heel benieuwd naar het antwoord op uw motie. Maar is het niet de bedoeling dat de gemeente, of in dit geval de projectontwikkelaar, eerst met een nieuw plan moet komen? En dan gaan wij pas kijken of het passend is of niet.

3425 De **VOORZITTER**: Meneer Van Gilse, is dat de bedoeling?

3430 De heer **VAN GILSE** (VVD): Precies. Is dat de bedoeling, voorzitter? Dan snap ik ook wat er in de commissie is gezegd. Het is niet het college van GS wat met een nieuw of ander plan gaat komen of op een andere locatie. De gemeente zal opnieuw een ontheffing moeten indienen. Alleen, wij vinden het van belang, als tegemoet wordt gekomen aan de bezwaren die er nu zijn, dat er met een positieve insteek naar zo'n plan wordt gekeken.

3435 De **VOORZITTER**: Een aanvullende vraag van mevrouw Bouhleh.

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, want dat kan natuurlijk pas na toestemming, als het plan ingediend is. Dus dan is deze motie toch veel te vroeg, denkt u niet?

3440 De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, wat ik zou willen voorkomen, is dat de indruk ontstaat, ook na deze afwijzing, dat alles wat niet voldoet aan de criteria die we hebben in de Omgevingsverordening, dat dat afgewezen gaat worden. Wij vinden dat er ook in regulier landelijk gebied ruimte moet zijn voor ontheffingen. Natuurlijk moet die balans er zijn. Ik zei al, die zit er nog niet in. Maar als die er bij een volgende aanvraag wel is, dan sporen wij het college aan om daar met een positieve grondhouding naar te kijken.

3445 De **VOORZITTER**: Dank daarvoor. En een vraag van de heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Voorzitter, welke indicaties heeft de heer Van Gilse dat er een plan is voor kleinschalige woningbouw op die locatie?

3450

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, er is geen ander plan. Maar zoals dat vaak gaat, wordt door een ontwikkelaar een mooi plan gemaakt, wat natuurlijk probeert om zoveel mogelijk voor elkaar te krijgen in zo'n aanvraag. Ik kan mij goed voorstellen dat na deze afwijzing de gemeente en de ontwikkelaar zullen kijken wat misschien voor hen wel ook een aanvaardbaar plan kan zijn. Dat

3455

zou, denk ik, ook de woningbouw ten goede komen als ze daar positief naar kijken.

De **VOORZITTER**: Aanvullende vraag. De heer Heijnen.

3460

De heer **HEIJNEN** (CDA): Heeft de heer Van Gilse dan nu het gevoel dat zonder zijn motie de gedeputeerde niet positief naar nieuwe plannen kijkt?

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, ik wil het college graag aansporen om dat vooral te doen en het gevoel vanuit deze zaal mee te geven dat we dat belangrijk vinden.

3465

De **VOORZITTER**: Een laatste interruptie door de heer Heijnen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Heeft de heer Van Gilse ook overwogen om gewoon mondeling de gedeputeerde aan te sporen, met toch een motie over een niet bestaand plan, die wellicht in de toekomst dan positief beoordeeld zou moeten worden – wat GS toch al gedaan zou hebben?

3470

Vraag ik heel vriendelijk aan de heer Van Gilse.

De **VOORZITTER**: Tot slot, kort. De heer Van Gilse.

3475

De heer **VAN GILSE** (VVD): Voorzitter, omdat er een tweeminutendebat was aangevraagd en er een motie lag waarvan wij denken dat de strekking niet de juiste is, vond ik het het beste om op dit moment met een eigen motie te komen.

3480

De **VOORZITTER**: Daar dank ik u beiden voor. Dan gaan wij nu dan wel door met de volgende spreker. Dat is mevrouw De Sain van de BBB.

3485

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Voorzitter, dank u wel. Dank u wel, JA21, voor dit tweeminutendebat. Er is natuurlijk in de afgelopen commissie Ruimte heel veel gesproken. De tribune zat vol met toehoorders voor het bouwplan Ilpenstein in Ilpendam. De huizen zijn daar ook broodnodig voor de eigen inwoners om zelfstandig en kleiner te kunnen wonen, En daar bestaat geen twijfel over, ook niet bij de fractie van de BBB. Maar het huidige plan Ilpenstein is niet aansluitend aan de planologische grens van het dorp én erg ruim opgezet. Daarom kunnen wij niet meegaan met de motie van JA21. Wel roept BBB de gemeente Waterland op om niet stil te gaan zitten en met alternatieve bouwplannen te komen, zodat er kleinschalig wél gebouwd kan worden. Want we gunnen de inwoners van Ilpendam dat ze in hun eigen dorp kunnen blijven wonen. Ook voor de

3490

volgende generaties zullen er weer woningen nodig zijn. Mogelijk zijn daar betere plekken voor in of aansluitend aan het dorp, zoals een straatje erbij. Maar dat is de bevoegdheid van de gemeente zelf. Immers, het zijn hun plannen die de provincie toetst. Dank u wel.

3495

De **VOORZITTER**: Dank aan u. Dan gaan wij door naar de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren. Aan de andere kant graag.

3500

De heer **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank je. Ja, de kant maakt me niet zoveel uit. Ik doe niet zo veel aan links of rechts, maar ik wil wel graag op hoogte blijven. Dus ik zet hem even terug. Ja, dank aan JA21 voor het agenderen, want dit zijn belangrijke onderwerpen voor ons als provincie. Ja, ik kan het wel kort houden. Zoals in de commissie zegt, kunnen wij het besluit van GS wel billijken, omdat gewoon dit plan vooral ook een hotel en de uitvalsweg door een NNN-gebied en geen kwantitatief tekort aan woonruimte. Dat zijn voor ons argumenten die ons hebben doen besluiten om te zeggen: oké, wij kunnen meegaan in de besluitvorming van GS.

3505

Wat wel zo is, en dat heb ik ook al eerder aangegeven: er is wel een beetje een zorg dat de Purmer misschien exemplarisch gaat worden voor wat er gaat gebeuren als wij onze 27 procent ruimtetekort willen gaan aanvullen. Daar hebben we al eerder over gehad, want juist dit soort gebieden, reguliere, landelijke gebieden – de heer Van Gilse zei het ook al terecht –, daar zal wel

3510 wat ruimte moeten zijn. Wij, als Partij voor de Dieren, zien we ook in die grootschalige droogmakerijen bij uitstek wel een plek waar je iets mee zou moeten kunnen als je al die mensen die er in Noord-Holland bij gaan komen, moet laten wonen, werken en recreëren. Ik denk toch dat wij voor het einde van deze periode daaromtrent toch wel een discussienota nog willen indienen van hoe we met dat soort gebieden om willen gaan.

3515 Dat gezegd hebbende, mensen in hun eigen gemeente wonen. Twintig kilometer, hoorde ik. Ja, dat is zo. Maar vlakbij ligt Purmerend. Purmerend bouwt wel in de Purmer. 2,4 kilometer verderop zijn de eerste huizen van de Purmer al. Dus ik zie dan ook wel wat meer kans om te zeggen van, in plaats van “ga naar Monnickendam”, kijk nog eens of je, zoals in de oude regiodeals, wellicht met buurgemeenten kan overleggen, zodat er wat ruimte is. Dus ik vind het
3520 een beetje kort door de bocht om te zeggen dat het dan allemaal zo dramatisch is.

Maar ik ondersteun wel de oproep van de heer Hartog, en ook van de heer Van Gilse inderdaad, om te zeggen van, wat is er dan wel mogelijk in dit soort gebieden? Ik wil even GS afwachten of het mogelijk is om zoiets aan te houden voor korte termijn. Ik denk het niet. Ik denk dat dit
3525 gewoon een “nee” is en dat er een nieuw plan moet komen. Maar we willen wel kijken, als er een plan komt wat mocht passen, dat we daarnaar serieus willen kijken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank, meneer Hollebeek. Uw tijd is ook voorbij. Het woord is aan de heer- Even kijken. Nee, Statenlid Korzelius van GroenLinks.
3530

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. Nou, ik begin maar met de conclusie dat wij het eens zijn met Gedeputeerde Staten dat er geen ontheffing verleend moet worden voor dit project in Ilpendam. Er zijn drie argumenten voor.

3535 Het eerste is dat in de gemeente Waterland in ieder geval voldoende bouwmogelijkheden zijn. Tot 2050 zo'n 2100 woningen. En ook in Ilpendam zelf. Als je goed en creatief gaat kijken, zou er volgens ingewijden nog ruimte zijn voor circa honderd woningen.

3540 Het tweede argument tegen Ilpendam is dat het toch wel een hele solitaire locatie is, die eigenlijk los staat van de kern van Ilpendam en geen relatie heeft ook met de dorpskernen. Dat komt met name door de aanwezigheid van de Purmer Ringvaart en de dijk. Daarnaast betekent het toch ook een aantasting van een cultuurhistorisch landschap.

3545 Het derde argument tegen, voorzitter, en dat telt voor ons al heel zwaar, is de ontsluiting. Die moet of plaats vinden via de dorpskern, dan wel via een nieuwe weg de aansluiting op de N235. Dat betekent een aantasting van het landelijk gebied, maar ook een aantasting van het beschermd landschap. Ook een ontsluiting aan de oostkant richting Purmer lijkt niet realiseerbaar. Dat is ook de reden, voorzitter, dat wij de motie van JA21 niet zullen steunen.

3550 De **VOORZITTER**: Dat leidt wel tot een vraag. Blijft u even staan. Mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik hoor Statenlid Korzelius zeggen dat er binnenstedelijk of binnendorps nog plek is voor honderd huizen. Bent u daar dan wezen kijken? Want ik heb die plek niet kunnen vinden namelijk.
3555

Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Ik heb me uitgebreid laten informeren ter plekke. In ieder geval, als je de tennisbaan zou verplaatsen naar het trainingsveld van SV Ilpendam, zou daar ruimte kunnen ontstaan. Bij de Lijsterstraat naast de school zijn nog mogelijkheden om dingen te bouwen. Als je het vervoersbedrijf Dekker zou verplaatsen naar een ander industrieterrein in
3560 Edam-Volendam, waar mogelijkheden zijn, dan zou dat ook nog een mooie bouwlocatie zijn.

De **VOORZITTER**: Dat leidt nog tot een aanvullende vraag van mevrouw De Sain.

3565 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel voor uw uitgebreide antwoord. Maar dat is allemaal “als verplaatsen, als verplaatsen, als verplaatsen”. Daar moeten we denk ik niet vanuit gaan.

De **VOORZITTER**: Statenlid Korzelius, een korte reactie nog.

3570 Statenlid **KORZELIUS** (GroenLinks): Het is een afweging tussen enerzijds de aantasting van het gebied, wat geen aansluiting heeft bij de kern, plus de vraag van de ontsluiting, versus de creatieve mogelijkheden die je moet onderzoeken of er binnen de kern van Ilpendam mogelijkheden zijn. Naar onze mening zijn die er wel degelijk.

3575 De **VOORZITTER**: Dank voor uw uiteenzetting. Dan gaan wij door naar mevrouw De Boer van de Partij van de Arbeid.

3580 Mevrouw **DE BOER** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. De argumenten waarom GS dit verzoek, deze ontheffing hebben afgewezen, zijn al uitgebreid gewisseld. Wij staan daar ook achter. GS hebben op een keurige, zakelijke wijze de argumenten gewogen en geconcludeerd dat het in strijd is met de Omgevingsverordening op basis van artikel 8, 6.18. De Partij van de Arbeid vindt het dat het nu aan de gemeente Waterland is om te kijken of ze een nieuw plan wil indienen. Het is een beetje de omgekeerde wereld om dan vier maanden te vragen om nog eens met elkaar in discussie te gaan. Dat kan prima, maar dat hoeft niet per motie. Dat is ook niet de taak van Noord-Holland.

3585 Ik hou van proactiviteit, maar de motie van de VVD is wel erg proactief om te zeggen: we staan welwillend tegenover een plan wat we nog niet kennen en wat wellicht ook nooit wordt ingediend. Het lijkt me een overbodige motie, die we ook niet steunen. Dank u wel.

3590 De **VOORZITTER**: Dank voor uw inbreng. En dan ga ik door met de heer Dessing van Forum voor Democratie.

3595 De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. FvD herkent in deze kwestie rond het ontheffingsverzoek van Ilpenstein een bredere ontwikkeling waar wij al langer kritisch op zijn. Dat is namelijk, schaalvergroting en gemeentelijke samenvoeging leidt er in de praktijk toe dat lokale autonomie van dorpen onder druk komt te staan. In dit geval dreigt Ilpenstein daarvan het slachtoffer te worden, doordat wordt geredeneerd vanuit gemeentebrede plancapaciteit in plaats van de concrete woonbehoefte in het dorp zelf. Dit sluit aan bij de constatering in de motie dat Waterland uit meerdere kernen bestaat, die niet vanzelf één geheel vormen. Dus wat Forum voor Democratie betreft, dienen de lokale woonbehoefte en doorstroming binnen het eigen dorp leidend te zijn. Is het onredelijk om inwoners te dwingen uit te wijken naar andere kernen binnen een samengevoegde gemeente. En heeft provinciaal beleid hier onvoldoende oog voor op de menselijke maat en de lokale binding. Kortom, Forum voor Democratie steunt het voorstel van JA21, omdat het ontheffingsverzoek een terechte poging is om tegemoet te komen aan legitieme wensen van de bewoners van Ilpenstein en tegelijkertijd een correctie vormt op een te technocratisch en gecentraliseerde benadering van woningbouwbeleid. Dat algemene punt vond ik belangrijk om hier te maken. Voorzitter, ik dank u wel.

3610 De **VOORZITTER**: Dat is gehoord. Waarvoor dank. Het woord is aan mevrouw Berkvens van D66.

3615 Mevrouw **BERKVENS** (D66): Dank u wel, voorzitter. Het plan Ilpenstein is niet in lijn met de Omgevingsverordening en de ontsluiting is problematisch, zoals hier al een aantal keer is gewisseld. Dus mijn fractie heeft begrip voor de weigering van het ontheffingsverzoek door GS. Uitstel is wat ons betreft ook niet aan de orde, want de uitkomst gaat niet anders zijn over vier maanden.

3620 Mijn fractie zou het op zich wel goed vinden dat er gekeken wordt naar wat er wel kan met het gebied, maar we zouden niet per se willen koersen op een reizend kasteel, zoals de motie van de VVD suggereert. Dus wat ons betreft, goed als GS gewoon kan toezeggen om constructief mee te denken over wat er wel kan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Het woord is aan de heer Klein van de ChristenUnie.

3625 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel voor het woord. Wij ondersteunen de oproep om met de gemeente Waterland in gesprek te gaan over wat nodig is om recht te doen aan de behoefte van Ilpendammers van harte. Maar wat ons betreft is het daarvoor niet nodig om de

onthefing aan te houden. Sterker nog, dat geeft extra onduidelijkheid. Het plan zoals het nu is, is wat ons betreft duidelijk in tegenspraak met ons beleid.

3630 We staan wel sympathiek tegenover het voorstel van de VVD om te onderzoeken of een kleiner project, dat recht doet aan de historische en landschappelijke waarde, wel een ontheffing zou kunnen krijgen. Dank u wel.

3635 De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dat brengt mij tot de laatste spreker, de heer Heijnen van het CDA. Het woord is aan u.

3640 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. En ook wij danken JA21 voor het aanvragen van dit tweeminutendebat. Het CDA heeft in dit huis keer op keer betoogd dat de blik van GS – en we horen het ook van sommige andere partijen – op woningbouwmogelijkheden in een gemeente of in de regio niet hetzelfde is als woningbouwmogelijkheden in een dorpskern. Dat is precies wat hier speelt, want het is zeer begrijpelijk dat IJpendamse jongeren, ouderen en gezinnen graag in hun eigen dorp willen wonen of daar willen blijven. Juist dit plan draagt bij aan die benodigde en toekomstige vitaliteit in het dorp en is ook het enige plan wat op dit moment concreet is en die woningbouw ook mogelijk maakt. Doordat GS hier nu een streep door zetten, gaat het dorp op slot. Dat er gebouwd kan worden elders in de gemeente of in de regio, biedt dus geen oplossing voor IJpendam en gaat voorbij aan hun behoeftes. Ook ruimtelijk begrijpt het CDA de reden van afwijzing van GS niet. De woningbouw is gepland tegen de dorpskern. Wij zien die Purmervaart en de dijk daarbij niet als een onoverkomelijke ruimtelijke begrenzing. Kortom, het CDA zou het liefst zien dat GS hun oordeel heroverwegen in het belang van de leefbaarheid van IJpendam. Wij hebben daarom de motie met JA21 samen ingediend om met de gemeente Waterland te onderzoeken wat wel kan.

3655 De motie van de VVD. Ik vind hem eigenlijk overbodig. Maar als ik het positiever verwoord, is het een soort second best. Want natuurlijk, ieder plan voor woningbouw is mooi en daar moet positief naar gekeken worden.

De **VOORZITTER**: Meneer Heijnen, uw tijd is voorbij.

3660 De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar het liefst honderd woningen en niet minder. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mooi. Dan waren dat alle sprekers vanuit de Staten. Althans, Provinciale Staten. Het woord is aan gedeputeerde Rommel vanuit Gedeputeerde Staten voor een reactie. Die mag maximaal vijf minuten bedragen.

3665 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

3670 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Laat ik even vooropstellen, GS hebben niet, zoals de heer Hartog aangaf, geen oog voor de woningbehoefte. Dat hebben we wel degelijk – en ook in deze omgeving, ook bij dorpen en kernen. In dat kader heeft u ook als Staten de Omgevingsverordening aangepast, in die zin ook dat er maatwerk mogelijk kan zijn en dat er ook extra woningen in kernen en aan het dorp aansluitend kunnen zijn en daarin kunnen zijn. Dat is niet de regel die hier van toepassing is. Dus het is niet het maatwerk, maar het is een ontheffingsverhaal. Dus dan moeten we kijken van of wij onnodig de gemeente belemmeren met onze instructieregel. Die instructieregel houdt wel in dat het aansluitend bij een dorp of een kern moet zijn, of in een dorp of een kern. Er werd ook al aangegeven – GroenLinks gaf het ook al aan – er zijn wel ook nog andere mogelijkheden. Maar laat ik daar niet helemaal op ingaan, want dat heeft de SP ook al gezegd: kunt u daarin meekijken?

3680 Als ik even globaal kijk naar de moties en wat de vraag is. Wij kijken altijd mee als er een voorstel wordt gedaan. Alleen in deze situatie die voorligt en in de commissie ook besproken is, voldeed niet aan de door u vastgestelde verordening. Wij zijn, ook bij de situatie die de SP al aangegeven heeft, altijd bereid om mee te kijken. Dat doen we altijd met een positieve blik, omdat we ook heel vaak zien dat gemeenten niet altijd de capaciteit hebben en de mensen hebben om dit goed te doorgronden. Dus daarmee wil ik aangeven dat, nou ja, het uitstel, zoals de motie van JA21-CDA, motie M53, aangeeft- Dat wij dus een uitstel doen op het ontheffingsverzoek. Nee, want op wat er voorligt, het ontheffingsverzoek, dat gaat gewoon niet.

3685

Als ik kijk naar de motie van de VVD.

Dus wij ontraden die motie.

3690

De motie van de VVD, M54. Ja, in feite overbodig. Maar ook, wat ik in de commissie zei, wij kijken dus wel altijd met een welwillende blik naar wat er voorgesteld wordt. Dus als er iets voorgesteld wordt specifiek dan in dat gebied- Maar weet wel dat als het groter is, dus als het lijkt op wat het was, ja, dan voldoet het niet aan de verordening. Dus wij zullen deze motie daarmee dan ontraden, omdat die overbodig is. Dank u, voorzitter.

3695

De **VOORZITTER**: Dat leidt tot een aanvullende vraag van de heer Van Gilse van de VVD.

De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, waar het mij om gaat, in de afwijzing van de ontheffing geeft u een aantal redenen aan. Maar dat betekent niet dat er op deze locatie andere initiatieven niet mogelijk zijn? Dus daar kunt u positief naar kijken als dat tegemoet komt aan de bezwaren?

3700

Gedeputeerde **ROMMEL**: Als de gemeente dus met een plan komt- Dat is wel wat er moet zijn. De gemeente komt dus met een plan, door wie dan ook gedragen. Maar die komt dus met een plan naar ons wat ze getoetst hebben aan wat er voorligt of met een ontheffingsverzoek, dan kijken we daar altijd met een positieve blik naar. Maar of het kan? Ja, wat er voorligt, dat zullen we dan moeten beoordelen.

3705

De **VOORZITTER**: Dan denk ik dat we daarmee dit tweeminutendebat hebben afgerond. Dank voor de reactie uit het college.

3710

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Dan wil ik een procesvoorstel neerleggen. Ik heb een woest aantrekkelijke optie voor u, maar daar heb ik wel uw steun bij nodig. Namelijk, dat wij door vergaderen en onze agenda volledig afronden voor het diner. De bedoeling is dan dat we het diner om 18.30 uur met elkaar zullen hebben. U kunt op de klok kijken hoe laat het nu is. Dat vereist wel enig tempo en ook enige beperktheid in een schorsing die eventueel nodig is om tot stemmingen te komen - want de stemmingen gaan we dan ook voor het diner doen. Dus als u daarmee kunt instemmen, gaan we dus in één keer door, inclusief de stemmingen, en daarna aan het diner. Als dat niet tot al te veel gemor leidt, en ik zie zelfs instemming, dan gaan we het op deze manier doen. Dat betekent dat we daarover de keukens inlichten en dat we doorgaan met onze agenda.

3715

3720

12 Advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

3725

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij punt 12 op die agenda uit. Dat is het advies van het college van Gedeputeerde Staten over de ingediende moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Behoudt u vooral ook de rust en stilte in de zaal. Ik kan me het enthousiasme voorstellen voor het net getoonde perspectief. Maar we gaan eerst langs de adviezen voor de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Ik kijk even naar het college wie ik als eerste het woord mag geven. [...] We gaan op volgorde van. Ja, dan ga ik het woord geven aan de heer Beemsterboer over de motie over het plan voor het beperken van de faunaschade. Het woord is aan u.

3730

Gedeputeerde **BEEMSTERBOER**: Ja, voorzitter. Als we het goed vinden, dan zou ik ook meteen moties M45 en M48 willen adviseren. Want u wil tempo maken.

3735

Even kijken. Ten aanzien van M44. Dat gaat om een plan voor het beperken van de faunaschade. Die zouden we willen ontraden. Dat is technisch niet uitvoerbaar. We zijn op dit moment volop bezig met de uitvoering van zowel het ganzenplan als het houtduivenplan, als de voorbereiding van de pilot winterrust. Beide plannen, zowel het ganzenplan als het houtduivenplan, zetten ook financieel de grote bewegingen in. Het ganzenplan is in februari gestart. De eerste signalen zijn positief. Maar het vraagt ieders inzet en ook in balans ieders inzet in het veld. Dat zouden we nu niet willen doorkruisen met een aanvullende wijziging van de regels. Wij kijken wel of we de eerste resultaten die deze zomer beschikbaar komen van BIJ12, af kunnen wachten rond de schadeprognose en de eerste effecten mogelijk ook van het beleid rondom de ganzen. Als die

3740

3745

schadecijfers echt anders zijn dan verwacht, dan kijken we ook door de oogharen alvast naar de kostendekkendheid van de leges. Dus ontraden op dit moment.

3750 Dan ten aanzien van motie nummer M45. Dat gaat over de toets voor de programmatische
aankpak van stikstofreductie en natuurherstel. Ik herhaal: natuurherstel. Die zouden we willen
ontraden. In de motie zit de aanname dat het alleen gaat om vergunningverlening, maar juist
stikstofreductie en natuurherstel zijn in deze motie opgenomen. Het een gaat echt niet zonder
het ander. Dus vergunningverlening is conform de uitspraken van de Raad van State bij herhaling
mogelijk als er stikstofreductie en natuurherstel gepleegd wordt. Dat is ook exact waar we mee
3755 aan het werk zijn, in goede samenwerking. De Ecologische Autoriteit is wel al betrokken bij de
NDA's, die natuurlijk ook betrokken worden bij die aankpak. Natuurherstel is nadrukkelijk
onderdeel van de aankpak. Wij vrezen voor vertraging als we ook het plan nog eens door de
Ecologische Autoriteit specifiek moeten laten toetsen. We betrekken wel onze ecologen en
juristen, zowel intern en zo nodig ook extern, bij het voorbereiden van de aankpak.

3760 Daarnaast motie nummer M48. Die zouden we aan de Staten willen laten, want deze onderschrijft
ook de wens om via innovaties aan verduurzaming ook op het gebied van stikstof te kunnen
komen. We willen wel een winstwaarschuwing geven bij het laatste punt. Dat gaat om het zo snel
mogelijk informeren. De programmatische aankpak stikstofreductie en natuurherstel vraagt op dit
3765 moment veel van dit team. We hebben het team wel uitgebreid met drie mensen, maar daar staan
nog drie vacatures voor open. Dus we vragen ook gewoon veel van onze mensen. Dus ik zou daar
enig respijt willen vragen dat "zo snel mogelijk" misschien niet zo snel is als de indieners zouden
wensen. Maar we willen het wel aan de Staten laten. Dank u wel.

3770 De **VOORZITTER**: Dank voor uw beantwoording. Ook de provincie heeft te maken met de
effecten van de krappe arbeidsmarkt. Motie M44 is ontraden, motie M45 is ook ontraden en aan
motie M48 is het oordeel PS meegegeven. Ik kijk nu naar gedeputeerde Gielen voor het advies op
motie M46, denk ik.

3775 Gedeputeerde **GIELEN**: Ja, inderdaad. Motie M46 over de natuurtoiletten. We hebben daar ook in
de commissie al een debat over gevoerd. Ik zou deze motie graag willen ontraden. Het is
eigenlijk om een aantal redenen.

3780 Als we eerst even kijken naar toiletten toevoegen aan natuurgebieden en recreatiegebieden, dan
hebben die eigenlijk beide hun eigen aandachtspunten.

3785 Als het gaat om de toiletten bij natuurgebieden vind ik dat een ingewikkelde, zeker vanuit onze
huidige financieringsystematiek, omdat eigenlijk binnen de SNL-subsidie die je kunt krijgen voor
een natuurgebied of voor natuurontwikkeling, er een heel miniem stukje gereserveerd is voor
recreatie. En de SNL-subsidie al niet toereikend is voor de hele opgave rondom natuur. Dus het
zou ingewikkeld zijn om daaraan gekoppeld ook toiletten te financieren.

3790 Als het dan gaat om de recreatiegebieden, hebben de voorzieningen – en daarmee ook de
toiletten – continu onze aandacht. Van mij, maar zeker ook van collega Rommel. Zo worden
onder andere ook toiletten gerenoveerd en uitgebreid, onder andere bij Amstelland, bij Twiske en
bij het Alkmaarder- en Uitgeestermeer. Dus daar gebeurt al best een heleboel rondom die
toiletvoorzieningen.

3795 Als we dan kijken naar de dekking die u voorstelt, dan heeft u het over de kaderbrief van 2027 en
het rekeningresultaat. Ik vind het wat prematuur om nu al vooruit te lopen op stukken die we nog
met u moeten delen en die nog in ontwikkeling zijn. Dus ik vind die dekking nu wat ontijdig in
die zin. Daarom zouden wij deze motie graag willen ontraden.

3800 De **VOORZITTER**: Dank voor uw advies in deze. Dan gaan wij door naar gedeputeerde Olthof
voor een advies op motie M47.

3805 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Ik kan kort zijn. Deze motie laten we aan de
Staten. Ik wil er één opmerking bij maken. Op het moment dat we gebruik gaan maken van het
recht om in ieder geval twee weken die vitrines te gebruiken, dan zal er uiteraard wel vanuit de
betreffende portefeuille waar hij uit gaat komen, wel dekking gezocht moet worden om

uiteindelijk ook die vitrines te financieren. Dus deze motie is geen probleem. Op het moment dat we er gebruik van maken, zal er ook dekking moeten zijn voor de kosten die uiteindelijk de huur van die vitrines met zich mee gaat brengen.

3810 De **VOORZITTER**: Ook dank voor die beantwoording met als conclusie 'oordeel PS'.

Dat betekent dat wij nu gaan toewerken naar de stemmingen. Gezien het tempo dat we willen nastreven, wil ik voorstellen om daar tien minuten fractieoverleg voor toe te staan en daarna terug te komen voor de stemmingen. Na de stemmingen zullen wij nog afscheid nemen van Statenlid Klein en hem overigens ook weer herinstalleren als duo-commissielid en zijn opvolger, opvolgster, ook als Statenlid te benoemen. Dus houdt u daar ook rekening mee. Tot over tien minuten.

3820 *Schorsing van 17.40 uur tot 17.51 uur.*

13 Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten.

3825 De **VOORZITTER**: Dames en heren, dit is de laatste oproep om op uw plek plaats te nemen zodat de stemmingen kunnen starten. Blijft u na de stemming ook vooral nog even op uw plek zitten als u dan toch zo lekker zit, want we gaan nog even door daarna voordat we gaan dineren. We neigen nu compleet te zijn. Ja, correct. Nou, we zijn compleet. Met 52 Statenleden gaan we deze stemming aanvangen.

3830 *Moties Vreemd aan de Orde van de Dag*

3835 De **VOORZITTER**: We beginnen met de stemmingen over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, te beginnen met motie M44 van Volt en D66, 'Plan voor beperken van faunaschade'. En de vraag is of iemand daarbij hoofdelijke stemming, aantekening dan wel een stemverklaring wenst af te leggen. Dat laatste is het geval. Mevrouw Van Aesch.

3840 Mevrouw **VAN AESCH** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. De landbouwtransitie is de enige maatregel die duurzaam is en op de lange termijn de ecologie terug in balans brengt. We stemmen vóór met de intentie dat mogelijk te kunnen maken. We willen benadrukken dat dodelijke middelen nooit een oplossing zijn voor de omgang met dieren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Aanvullend mevrouw Van der Helm een stemverklaring, zag ik.

3845 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter. Een kostenpost die oploopt tot zeventig miljoen vraagt om een concreet plan. Geen vrijblijvende verkenning, maar heldere keuzes. Dus we gaan mee in deze motie.

De **VOORZITTER**: Dan zag ik nog een stemverklaring van de heer Wallaart van de Partij van de Arbeid.

3850 De heer **WALLAART** (PvdA): Ja, voorzitter, we volgen de gedeputeerde in zijn stelling dat de nadruk nu moet liggen op het intensieve beheer. Met de toezegging dat er in de zomer mogelijk, bij tegenvallende cijfers, maatregelen volgen, kunnen wij tegen deze motie stemmen.

3855 De **VOORZITTER**: De heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij vinden het wel belangrijk dat we allerlei middelen aangrijpen. Niet alleen beheer, maar ook juist naar de mogelijkheden. De technische briefing heeft ons laten zien dat er best een aantal mogelijkheden zijn om te verkennen. Dus wij zullen vóór de motie stemmen.

3860 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu daadwerkelijk de motie in stemming. Motie nummer M44. Yes, we hebben 52 stemmen.

Motie 44 'Plan voor beperken van faunaschade', ingediend door Volt en D66.

3865 Motie 44 is met 13 stemmen voor en 39 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS, Volt en ChristenUnie.

3870 De **VOORZITTER**: Dan gaan we stemmen over motie M45, ingediend door de Partij voor de Dieren: 'Toets Programmatische aanpak stikstofreductie en natuurherstel Noord-Holland'. De vraag of daar hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening gewenst is. Als dat niet het geval is, breng ik motie M45 in stemming.

3875 Motie 45 'Toets Programmatische aanpak stikstofreductie en natuurherstel Noord-Holland', ingediend door Partij voor de Dieren. Motie 45 is met 6 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Volt.

3880 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij motie M46, ingediend door de ChristenUnie. Ik zie ook een hand van de heer Kleijn. Bij deze.

3885 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Wij hebben er even over nagedacht. Wij hebben gemerkt dat er in de commissie veel positief gevoel is over het stimuleren van natuurtoiletten. We begrijpen ook wel de opmerking van de gedeputeerde dat we nu wat voorbarig zijn als we nu al geld ter beschikking zouden stellen. Dus we willen hem aanhouden tot de kaderbrief, maar dan wel met de verwachting dat we daar ook het open debat kunnen voeren over of er enige ruimte is, mocht die er in de begroting zijn, om geld te besteden. Dan hopen we ook dat het niet al geheel dichtgetimmerd is in het voorstel wat wij zullen ontvangen van GS. Dank u wel.

3890 *Motie 46 'Stimuleren natuurtoiletten' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dank voor uw toelichting. Dat betekent dat we de motie nu niet in stemming gaan brengen, maar die is ingetrokken of aangehouden.

3895 Dan gaan wij door naar motie M47, ingediend door de fracties van ChristenUnie en Volt: 'Ruimte voor eigen communicatie in contract haltevoorzieningen'. De vraag daarbij of iemand hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring wenst. Ja, mevrouw Van der Helm.

3900 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, dank u wel. In de commissie heb ik al aangegeven hoe ik tegen dit verhaal kijk. We hebben de gedeputeerde gehoord. Tot slot zien we de waarde van goede publiekscommunicatie over allerlei doelen die wij voorstaan, zeker als het om duurzaamheid gaat. Maar deze motie gaat me iets te ver. Dank u wel.

3905 De **VOORZITTER**: Geen andere stemverklaringen? Ik zie geen handen. Dan gaan we door naar de stemming over motie M47.

Motie 47 'Ruimte voor eigen communicatie in contract haltevoorzieningen', ingediend door ChristenUnie, Volt, Partij voor de Dieren en GroenLinks.

3910 Motie 47 is met 23 stemmen voor en 29 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks, PvdA, Partij voor de Dieren, CDA, SP, Volt en ChristenUnie.

3915 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons tot de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Motie M48, ingediend door een flink aantal partijen, beginnend met D66 - en de rest kunt u lezen. Motie M48. Zijn daar behoeftes voor een hoofdelijke stemming, een aantekening dan wel een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik de motie direct in stemming. Motie M48.

3920 Motie 48 'Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening', ingediend door D66, BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS, PvdA, Volt en SP. Motie 48 is met 45 stemmen voor en 7 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV en Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dat waren de moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

Wensen en bedenkingen over Jaarverslag 2025 Metropoolregio Amsterdam (voordracht 19-2026).

3925

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de voordrachten die op de agenda stonden. Ik zoek ondertussen eventjes daar het juiste papierwerk bij. Volgens mij beginnen wij met de MRA-agenda. Dat is agendapunt 8. Maar voordat wij over de voordracht stemmen, gaan we eerst stemmen over het daarover ingediende amendement. Dat is amendement nummer A6, als ik het goed heb. Ja. Ingediend door ChristenUnie, de Partij voor de Dieren en GroenLinks. Met de vraag of daarbij behoefte is aan een hoofdelijke stemming, stemverklaring of een aantekening. Ik zie geen handen. Dan breng ik amendement A6 direct in stemming.

3930

Amendement 6 'Voortvarend oppakken van niet-uitgevoerde activiteiten', ingediend door ChristenUnie, Partij voor de Dieren en GroenLinks.

3935

Amendement 6 is met 51 stemmen voor en 1 stemmen tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Forum voor Democratie.

3940

De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de stemming voor de voordracht, voordracht 19-2026 zoals gezegd. De vraag ook daar of er behoefte is aan een hoofdelijke stemming, een aantekening of een stemverklaring. Dat is niet het geval. Dan breng ik hem gelijk in stemming. Ja. Even kijken. Ja, de stemmen zijn binnen.

3945

Voordracht Wensen en bedenkingen over Jaarverslag 2025 Metropoolregio Amsterdam (voordracht 19-2026).

Voordracht 19-2026 is, met inachtneming van de daarin als gevolg van aanneming van in het amendement A6 aangebrachte wijzigingen, met 48 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

3950

Beleidskader Gezonde Leefomgeving (voordracht 16-2026).

3955

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij door naar de ingediende moties bij het agendapunt gezonde leefomgeving, het Beleidskader Gezonde Leefomgeving, voordracht nummer 16-2026. Voordat we bij de voordracht komen, eerst de moties. Allereerst motie nummer M49, ingediend door de VVD en de BBB. Motie 'Gelijk speelveld industrie en gezonde leefomgeving'. De vraag of daar behoefte is aan aantekening, hoofdelijke stemming of een stemverklaring. Stemverklaring, mevrouw Schneemann.

3960

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik kan me vinden in punten twee, drie en vier van het dictum, maar ik vind het een beetje gek om het coalitieakkoord te moeten herbevestigen. Dus ik zal tegen deze motie stemmen.

3965

De **VOORZITTER**: Ik kijk in de rondte of er nog andere behoeftes zijn. Die zijn er niet. Dan keert de orde in de zaal terug en gaat de stemming open voor motie M49.

Motie 49 'Gelijk speelveld industrie en gezondere leefomgeving', ingediend door VVD en BBB. Motie 49 is met 43 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS, Volt en ChristenUnie.

3970

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar motie M50, ingediend door D66, CDA, Partij voor de Dieren, 50PLUS en de SP. Motie 'IJmond als pilotgebied Gezonde Leefomgeving'. Is daar behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of stemverklaring? Dat laatste is het geval. Mevrouw Uiterwijk.

3975

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij zullen hier tegenstemmen omdat wij bang zijn dat het onnodig belemmerend werkt. Wel willen wij graag de gedeputeerde aan zijn toezegging houden dat hij in gesprek gaat met de IJmond-gemeenten over de mogelijkheden en willen wij daar ook graag een update over ontvangen.

3980

De **VOORZITTER**: Ik zie geen andere handen. Dan gaan we gelijk over naar de stemming over motie M50. Wij wachten op één stem. Ja, er ontbreekt nog steeds één stem. Hij is er. Hij is er inderdaad. Waarvoor dank. De stemming is gesloten.

- 3985 Motie 50 'IJmond als pilotgebied Gezonde Leefomgeving', ingediend door D66, CDA, Partij voor de Dieren, 50PLUS en SP.
Motie 50 is met 15 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, CDA, SP, 50PLUS, Volt en ChristenUnie.
- 3990 De **VOORZITTER**: Gaan we door naar motie M51, ingediend door Partij voor de Dieren, Volt, SP: 'Toewerken naar WHO-advieswaarden in Programma Gezonde Leefomgeving'. Maar voordat ik dat doe, is het woord aan mevrouw Vonck.
- 3995 Mevrouw **VONCK** (PvdD): Ja, dank u, voorzitter. Wij houden deze motie aan, want de gedeputeerde heeft onze conclusie in de tweede termijn niet tegengesproken. We wachten even af totdat het programma er ligt.
- Motie 51 'Toewerken naar WHO-advieswaarden in programma Gezonde Leefomgeving' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- 4000 De **VOORZITTER**: Dank voor die toelichting en gaan we uiteraard ook niet stemmen over de motie daar die nu is aangehouden.
- 4005 Dat betekent dat wij door kunnen naar de stemming over de voordracht nummer 16-2026 zelf. Motie M52 was al eerder ingetrokken. Dat betekent dat ik nu in stemming breng voordracht 16-2026 over het Beleidskader Gezonde Leefomgeving. Is daar behoefte aan een hoofdelijke stemming, aantekening of een stemverklaring? Mevrouw Van der Helm.
- 4010 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, in mijn tweede termijn, toen ik al zei dat de toezegging de motie was, was het al duidelijk dat ik er vóór ga stemmen voor dit beleidskader? Dank u wel.
- De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Daardoor breng ik nu deze voordracht in stemming.
- 4015 Voordracht Beleidskader Gezonde Leefomgeving (voordracht 16-2026).
Voordracht 16-2026 is met 48 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.
- 4020 *2-minutendebat.*
- 4025 De **VOORZITTER**: Dat brengt ons bij de ingediende moties bij het tweeminutendebat over de kwestie Ilpenstein – in mijn woorden. Motie M53, ingediend door JA21 en het CDA: 'Ilpenstein, wat kan wel?' Is er behoefte aan een stemverklaring, aantekening, hoofdelijke stemming? Niet? Dan gaan we de motie in stemming brengen. Motie M53. Dan is deze stemming besloten.
- 4030 Motie 53 'Ilpenstein "Wat kan wel?"', ingediend door JA21 en CDA.
Motie 53 is met 11 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.
- 4035 De **VOORZITTER**: Brengt mij naar motie M54, ingediend door de VVD. Maar daar zag ik een hand omhooggaan. De heer Van Gilse.
- De heer **VAN GILSE** (VVD): Ja, voorzitter, wij zijn blij met de toezegging van het college. We blijven het kritisch volgen, maar we trekken de motie in.
- 4040 *Motie 54 'Kijken naar kansen voor woningbouw Ilpenstein' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*
- De **VOORZITTER**: Waarvoor dank. Dan hoeven we hem ook niet in stemming te brengen en zijn we aan het einde gekomen van de stemmingen van deze vergadering.

14.a Afscheid Statenlid de heer Klein.

4045 De **VOORZITTER**: Maar dat betekent dat wij nog niet aan het einde van deze vergadering zelf zijn gekomen, want we gaan afscheid nemen van Statenlid Klein. Ik ga ondertussen even mijn tekst daarvoor zoeken en kom zo bij u terug.

4050 Goed. Dames en heren, geachte collega's, dan is nu het moment aan het eind van deze vergadering gekomen om afscheid te nemen van onze dierbare collega Klein. Ik wil u uitnodigen in het midden van de zaal. U zult het met mij moeten doen, zoals u ziet. Ik weet niet of dat de bedoeling was na elf jaar. Maar goed, het is wat het is. [...] Mooi. Mooi. Goed.

4055 Geachte leden van Provinciale Staten, beste Michel, vandaag nemen wij afscheid van nog een vaste waarde uit ons midden: Michel Klein.

4060 Michel, je bent Statenlid sinds maart 2015. Van het begin af aan was je zichtbaar als eenmansfractie en ook opvallend productief. Je gebruikte de hele instrumentenkoffer van PS: initiatiefvoorstellen, moties, amendementen, discussienota's. En vaak met resultaat. Zo kreeg je het initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact over een toekomstbestendige provincie, die je samen met de Partij voor de Dieren indiende, zijn weerslag in het provinciale beleid. In het debat kon je scherp en kritisch zijn, maar je was altijd inhoudelijk, genuanceerd en respectvol. Dat bracht je veel waardering. Jouw bijdragen waren talrijk. Ik vermoed dat je nog veel vaker het woord had gevoerd als de spreektijd dat had toegelaten. Je kon ook kritisch zijn over de omgang in de Staten en over de wijze waarop gedebatteerd werd. Dan was je vanuit je overtuiging dat een respectvol debat essentieel is voor onze democratie, aanwezig.

4070 Bovenal was je gedreven, gedreven door geloof en overtuiging, door verantwoordelijkheid voor de wereld om ons heen. Dat klonk door in jouw bijdragen over natuur, landbouw, sociale cohesie en een economie die dienstbaar is aan de samenleving.

4075 Je staat bekend als vriendelijk, toegankelijk, empathisch. Iemand met een luisterend oor. Dat bleek ook als je naast het politieke, betrokken was bij het functioneren van deze Staten, zoals in de werkgeverscommissie. In die rol toonde jij jouw betrokkenheid en waardering voor de mensen die achter de schermen werken voor onze democratie.

Attent was je daarbij ook. Zo kreeg de griffie onlangs nog een Valentijnskaart van de ChristenUnie als kleine attentie.

4080 Collega-Statenleden liften graag mee op jouw brede kennis en heldere woordvoering. Ook had je een grote gunfactor. Als je nog even het woord wilde, terwijl je al door jouw spreektijd heen was, ontstond er soms geroezemoes om je heen en kwam je op de een of andere manier, of jouw vraag of opmerking kwam later toch via een buurfractie nog wel aan de orde in het debat. Kunstig geregeld. Jouw inzet werd breed gewaardeerd. Een voormalig collega-Statenlid, inmiddels burgemeester, zei tegen de- Nou, niet tegen mij, maar tegen degene die de tekst had moeten voorlezen. Dat als die één Statenlid zou moeten noemen die die zou mogen kiezen, die de provincie zou mogen besturen in zijn eentje, dat dat vol overtuiging Michel Klein zou zijn. Een groot compliment, waaruit het vertrouwen en het respect dat je geniet, blijkt.

4090 Beste Michel, na elf jaar komt jouw lidmaatschap van Provinciale Staten ten einde. Op een moment dat je zelf zorgvuldig hebt gekozen, met het vertrouwen dat het werk in goede handen wordt voortgezet. Namens Provinciale Staten dank ik je voor jouw grote inzet, je deskundigheid en je betrokkenheid, voor de vele bijdragen en voor de manier waarop je met collega's hebt samengewerkt en gedebatteerd.

4095 Voordat we je laten gaan, ga ik je de provinciale penning uitreiken, want je bent meer dan twee zittingsperiodes Statenlid geweest. Natuurlijk ook voor jou een bos bloemen en het passende afscheidscadeau.

4100 Michel, we wensen je alle goeds toe in de toekomst. Je vindt vast nieuwe wegen om vorm te blijven geven aan jouw betrokkenheid bij de samenleving. Dank voor jouw jaren hier en veel geluk in de komende periode.

Dan komen daar nu de penning, bloemen en het cadeau. Die ga ik je overhandigen.

4105 *[Applaus]*

De **VOORZITTER**: Ja, bij deze nodig ik je van harte uit om de Staten nog toe te spreken. Dus neem dit moment vooral.

4110 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel, meneer de voorzitter, voor alle mooie woorden en ook alle mooie woorden die ik tussendoor al van anderen heb mogen ontvangen. Hartelijk dank daarvoor. Het voelt natuurlijk altijd een beetje vreemd. Maar goed, het waren ook wel elf hele mooie jaren. Ik heb het een eer gevonden om lid te zijn van deze Provinciale Staten en samen met jullie, andere leden, maar ook GS en natuurlijk ook alle ambtenaren die daar weer achter
4115 zitten, ons in te zetten voor deze provincie.

Als ik zo een beetje terugkijk, is er best wel veel veranderd. Waar tien jaar geleden mobiliteit en goed vestigingsbeleid de belangrijkste speerpunten van het provinciale werk waren, zien we nu dat de provincie zich veel breder inzet. Met aandacht voor natuur, klimaat, gezondheid – hebben
4120 we vandaag natuurlijk lang bij stilgestaan –, de toekomst van het landelijk gebied. Ik denk dat dat een hele goede ontwikkeling is geweest. De inwoners hebben ons de zorg voor de provincie in handen gegeven. Het is onze taak om alle waarden, juist ook die zachte waarden en de stille stemmen, mee te wegen in onze keuzes.

4125 Tegelijkertijd, als je een andere bril opzet, valt het soms ook tegen wat er is gebeurd. Ik herinner me nog in 2016 dat ik met voormalig gedeputeerde Elisabeth Post een strijd voerde voor het beter toegankelijk maken van het fietstunneltje onder de N525 bij Laren. We zijn inmiddels tien jaar verder, twee gedeputeerden verder, maar het ligt er nog net zo ongelukkig bij als toen.

4130 Ik wil jullie als collega's enorm bedanken voor de samenwerking. Zoals ik al schreef in mijn brief, de Provinciale Staten van Noord-Holland zijn wat mij betreft een voorbeeld voor samenwerking in een politiek orgaan. De debatten gaan hier vaak over de inhoud. Soms scherp, maar vrijwel altijd respectvol en constructief. Dat is positief. Ik zou toch nog één tipje mee willen geven voor verbetering. Dat is: laat de debatten ook echt debatten zijn, en het niet al vooraf afgetikt zijn. Ik
4135 begrijp dat het soms nodig is om afspraken te maken, maar laten we niet alleen luisteren naar elkaar, maar laat ook soms door elkaar overtuigen.

Jeroen, Esther, Jelle, Anouk, ik wil jullie heel erg bedanken voor de samenwerking, de benaderbaarheid, jullie open houding. Dat heb ik altijd heel erg gewaardeerd. Ook de voorzitter –
4140 ik doe het maar even in uw naam, maar het is natuurlijk vooral bedoeld voor Arthur – heb ik altijd heel erg gewaardeerd. Zijn hartelijkheid, maar ook zijn betrokkenheid heeft echt een grote bijdrage geleverd aan het functioneren van deze Staten. Ook Remco als griffier, in jou wil ik de griffie bedanken voor de prettige samenwerking en altijd een geweldige ondersteuning.

4145 Goed. Ik heb eerder weleens gezegd dat voor mij en al mijn politieke werk de inspiratie is een tekst uit de Bijbel: Micha zes, vers acht. Daar staat: “Er is gezegd wat goed is. Houd u aan het recht, blijf trouw en ga bij alles bij uw God te rade”. Onze staatsman Thorbecke, die is opgeleid door een Lutherse dominee in Amsterdam, heeft dat politiek toegepast. Hij schreef, en ik heb het enigszins geparafraseerd – maar wees gerust, het is niet gehallucineerd door AI; het is een echt
4150 citaat: “Het draait niet alleen om de vraag wat het volk of de meerderheid wil, maar ook om de vraag wat recht, wat waar, wat goed en uitvoerbaar is”. Ik vind dat een prachtige, politieke toespitsing van die Bijbelse richtlijn. In deze roerige tijden wens ik jullie allen toe dat jullie op je eigen plek je mogen inzetten voor zaken die recht, waar, goed en uitvoerbaar zijn. Dank jullie wel.

4155

[Applaus]

De **VOORZITTER**: Dank voor jouw mooie woorden, Michel. We gaan jou zo nog even terugzien.

4160 **14.b Beëdiging en installatie Statenlid.**

4165 De **VOORZITTER**: Maar niet voordat we agendapunt 14.b hebben behandeld, namelijk de beëdiging en installatie van een nieuw Statenlid. De heer Klein heeft namelijk, zoals jullie net hebben gezien, ontslag ingediend conform Kieswet artikel x2, tweede lid. Daardoor is er een vacature in de Staten ontstaan. Het Centraal Stembureau heeft hiervoor mevrouw Buit benoemd tot Statenlid. Om de bevindingen te presenteren geef ik de voorzitter van de commissie van Onderzoek Geloofsbrieven, de heer Stulemeijer, nu graag het woord.

4170 De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Voorzitter, dank u. Ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaart lid mevrouw Buit aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat, blijkens de ingevolge artikel W7, tweede lid, Kieswet aan PS gezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Bureau voor de verkiezing van leden van de Provinciale Staten van Noord-Holland van 30 maart 2026 tot lid van Provinciale Staten benoemd is
4175 verklaard mevrouw Buit, fractie ChristenUnie. Wij stellen u dan ook voor mevrouw Buit als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten.

4180 Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het statenlidmaatschap met een nevenfunctie is altijd een punt van aandacht. Het is de verantwoordelijkheid van het Statenlid zelf om de integriteit te bewaken. Dank u.

4185 De **VOORZITTER**: Zo is het. Waarvoor dank. Ik ga ervan uit dat uw vergadering hiermee instemt. Dan is unaniem door u besloten mevrouw Buit als Statenlid van Provinciale Staten toe te laten. Ik ontbind daarmee de commissie van Onderzoek Geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden.

4190 Wij gaan dan nu over tot de installatie van mevrouw Buit. Zij mag naar voren komen, in het midden van de zaal. Ik wil inderdaad iedereen die in de gelegenheid is, verzoeken om te gaan staan, maar dat heeft u al gedaan.

4195 Provinciale Staten hebben zojuist besloten u toe te laten als lid van Provinciale Staten, en ik stel u thans in de gelegenheid om de eed in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u, als ik straks uw naam noem, onder het opsteken van de voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig". Ik zal u eerst de formule van de eed voorlezen.

4200 Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Mevrouw Buit.

4205 Mevrouw **BUIT** (ChristenUnie): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

[Applaus]

4210 De **VOORZITTER**: Ik wens u veel succes met uw Statenlidmaatschap. Ik ga u feliciteren. Aan de anderen wil ik vragen om daar nog even mee te wachten, want dat doen we dan straks nog even. Dus blijft u even staan.

14.c Beëdiging en installatie duo-commissielid.

4215 De **VOORZITTER**: Ja, er moet even gewisseld worden. Dat ging redelijk vlekkeloos, dacht ik zo.

We komen zo terug. Ik zal eerst even mijn andere tekst pakken geloof ik.

4220 Ja, daar zijn we weer, jongens. Het liet zich al aankondigen onder agendapunt 14.c, namelijk dat de heer Klein van de ChristenUnie nog niet helemaal uit ons beeld zal verdwijnen. Daarom zou ik hem ook willen uitnodigen om weer toe te treden tot het midden van de zaal, want wij zullen de heer Klein installeren als duo-commissielid. Namelijk op grond van het bepaalde in artikel 61, lid

4225 vier van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies, dient een commissielid dat geen lid van Provinciale Staten is, in de vergadering van Provinciale Staten in de handen van de voorzitter de eed of de verklaring en belofte af te leggen. Dat gaat de heer Klein nu doen. Voordat u dat gaat doen, ga ik uiteraard eerst de eed voorlezen. U staat al. Dus dat gaat helemaal goed.

4230 Ik stel u thans in de gelegenheid om de eed in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, onder het opsteken van de voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand uit te spreken de woorden "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig". Ik zal u eerst de formule van de eed voorlezen.

4235 Ik zweer dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb gedaan of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. De heer Klein.

4240 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

[Applaus]

4245 De **VOORZITTER**: Dan wens ik u veel succes met uw duo-lidmaatschap. Welkom terug. Dan ga ik u feliciteren. Dat zal ik nog wel even doen.

15 Sluiting.

4250 De **VOORZITTER**: Daarmee komen we ook aan het einde van deze vergadering. U kunt uiteraard uw felicitaties overbrengen aan het net geïnstalleerde Statenlid en duo-commissielid. Dat kan in deze zaal. U kunt natuurlijk ook rondom en na het diner van het moment gebruik maken. Ik ga in ieder geval de vergadering bij deze sluiten, u van harte uitnodigen voor het diner. Ik zie u graag terug op 1 juni bij onze volgende Statenvergadering. En vraag u vooral even om de kopjes mee te nemen buiten de zaal.

4255 *Sluiting om 18.23 uur.*

Vastgesteld op 1 juni 2026 te Haarlem.

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

Statengriffier,

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG
Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

22 mei 2026

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 1 juni 2026

Inleiding:

Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M107-2025	03-11-2025	Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers (D66, CDA, PvdD, ChristenUnie, Volt)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M60-2025	30-06-2025	Provinciale solidariteit zichtbaar maken tijdens WorldPride 2026 (D66, VVD, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Volt, BBB, PvdA, 50PLUS)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M55-2025	02-06-2025	Netcongestie als randvoorwaarde (JA21)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M54-2025	02-06-2025	Maak duidelijk wanneer CO2 reducerende maatregelen effect kunnen hebben (D66, CDA, PvdD, GroenLinks)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M38-2025	07-04-2025	Waterstof uit zout water (SP, PvdD)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M142-2024	18-11-2024	Waterbeheer Duingebied. (CDA, JA21, 50PLUS, PVV)	Er is in mei een actualisatie vanuit commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 21 mei 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M128-2024	11-11-2024	Regie op gevolgen gewas bestrijdings- en gewasbeschermingsmiddelen in de omgeving. (GroenLinks, PvdA, Volt)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 11 mei 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M73-2024	15-07-2024	Groen in Startnotitie Gezonde Leefomgeving. (PvdD, Volt, GroenLinks, VVD, D66, SP, ChristenUnie)	Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 16-03-2026 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Per abuis is deze motie de vorige keer niet meegenomen met de afdoeningsvoorstellen. Voorstel: motie afdoen.
M175-2022	19-09-2022	Vluchtelingenopvang (GroenLinks, D66, DENK, PvdA, PvdD)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 1 juni 2026.

Haarlem,

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG
Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

22 mei 2026

Bijlage: overzicht openstaande moties

Betreft: lijst moties PS 1 juni 2026

Inleiding:

Als bijlage treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties met daarop nieuwe afdoeningsvoorstellen.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven wanneer er een actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel is.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen van de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M107-2025	03-11-2025	Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers (D66, CDA, PvdD, ChristenUnie, Volt)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M60-2025	30-06-2025	Provinciale solidariteit zichtbaar maken tijdens WorldPride 2026 (D66, VVD, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Volt, BBB, PvdA, 50PLUS)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M55-2025	02-06-2025	Netcongestie als randvoorwaarde (JA21)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M54-2025	02-06-2025	Maak duidelijk wanneer CO2 reducerende maatregelen effect kunnen hebben (D66, CDA, PvdD, GroenLinks)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M38-2025	07-04-2025	Waterstof uit zout water (SP, PvdD)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M142-2024	18-11-2024	Waterbeheer Duingebied. (CDA, JA21, 50PLUS, PVV)	Er is in mei een actualisatie vanuit commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 21 mei 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M128-2024	11-11-2024	Regie op gevolgen gewas bestrijdings- en gewasbeschermingsmiddelen in de omgeving. (GroenLinks, PvdA, Volt)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 11 mei 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M73-2024	15-07-2024	Groen in Startnotitie Gezonde Leefomgeving. (PvdD, Volt, GroenLinks, VVD, D66, SP, ChristenUnie)	Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 16-03-2026 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Per abuis is deze motie de vorige keer niet meegenomen met de afdoeningsvoorstellen. Voorstel: motie afdoen.
M175-2022	19-09-2022	Vluchtelingenopvang (GroenLinks, D66, DENK, PvdA, PvdD)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 1 juni 2026.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

Lijst openstaande moties voor PS van 1 juni 2026

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, juni, september en december 2026. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd. Als er een actualisatie is gedaan, wordt dat genoteerd in de kolom "Voorstel voor PS/Presidium". De eerstvolgende actualisatie vanuit GS volgt met de PS-vergadering van 1 juni 2026.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.			
<i>Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.</i>			
Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M42-2026	02-03-2026	Zet de lobbyagenda hoger op de circulaire ladder (PvdA, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M49-2026	30-03-2026	Gelijk speelveld industrie en gezondere leefomgeving (VVD, BBB)	
M48-2026	30-03-2026	Versnelling stikstofreductie via gerichte vergunningverlening (D66, BBB, CDA, VVD, GroenLinks, 50PLUS, Partij van de Arbeid, Volt, SP)	
M41-2026	02-03-2026	Doorbreken vrijblijvendheid fusieproces en transparantie besteding middelen OD NHN (BBB, VVD, PVV)	Er is in mei een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M38-2026	02-03-2026	Veilige en Toegankelijke Kleedkamer (Noord-Holland) (PvdA, GroenLinks, PvdD, SP, ChristenUnie, CDA, Volt, VVD, D66, BBB)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M37-2026	02-03-2026	Verminderen regeldruk voor verenigingen (CDA, D66, PvdA, BBB, JA21, ChristenUnie)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M33-2026	02-03-2026	Motie vreemd: Weerbaarheid havens in Noord-Holland (CDA, D66, VVD, JA21)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M29-2026	02-02-2026	Gericht ganzenbeheer: herijking van de winterrust voor de grauwe gans op basis van pilotresultaten en dataverzameling (VVD, BBB, CDA, JA21, FvD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M26-2026	02-02-2026	Geen dieetbeleid en geen sturing op consumptiekeuzes (JA21)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M11-2026	02-02-2026	Oplossing voor PAS-melders ligt in Den-Haag (JA21)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M10-2026	02-02-2026	KPI-systematiek blijft vrijwillig en niet normerend (JA21, CDA)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M142-2025	08-12-2025	Drijvende Wetlands in Noord-Holland (Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M138-2025	08-12-2025	Monitoring digitale communicatie en kanalen (GroenLinks, Volt, PvdD, PvdA)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M133-2025	08-12-2025	Compensatie bedrijfsfuncties bij ruimtelijke plannen (CDA, VVD, BBB, JA21)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M126-2025	03-11-2025	Dierenwelzijn in Begroting (Partij voor de Dieren, GroenLinks)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M118-2025	03-11-2025	Aan de slag met de structurele meevaller voor een mooier Noord-Holland (PvdA, Volt, GroenLinks, BBB, VVD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M117-2025	03-11-2025	Grip op faunaschade (Volt, GroenLinks, SP, VVD, D66)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M114-2025	03-11-2025	Verklein achterstand CO2 reductie (Volt, ChristenUnie, PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M113-2025	03-11-2025	Snel duidelijkheid over locatie 380 Kv-hoogspanningsstation A9 Zuid voor ontwikkeling en verduurzaming Amsterdamse haven (VVD, GroenLinks, BBB, CDA, PvdA, VOLT, ChristenUnie, PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M109-2025	03-11-2025	Versnellen van vergunningverlening voor woningbouw (D66, BBB, CDA, GroenLinks, Volt en 50PLUS)	
M107-2025	03-11-2025	Steun aan lokale bestuurders bij opvang asielzoekers (D66, CDA, PvdD, ChristenUnie, Volt)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M105-2025	03-11-2025	Versnelling van de realisatie van Toegankelijke OV-haltes (50PLUS)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M100-2025	29-09-2025	Demografische ontwikkeling bepalend voor ruimtegebruik (VVD, BBB, GroenLinks, CDA)	
M99-2025	29-09-2025	Europese toekomst in de omgevingsvisie (Volt)	
M98-2025	29-09-2025	Dieren in de omgevingsvisie (PvdD, PvdA, GroenLinks, D66)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M96-2025	29-09-2025	Nieuwe grootschalige ontwikkelingen in drogere gebieden (PvdD, D66, GroenLinks, VVD, CDA, ChristenUnie, Volt, BBB)	
M94-2025	29-09-2025	Versterken natuurkwaliteit en biodiversiteit in de omgevingsvisie (D66, PvdD, GroenLinks, ChristenUnie, Volt, PvdA)	
M89-2025	29-09-2025	Deadline pilot PAS-melders Texel (PvdA, GroenLinks, D66, BBB, CDA)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M87-2025	29-09-2025	Vrouwengeveiligheid in de openbare ruimte (D66, GroenLinks, PvdA, PvdD, CDA, ChristenUnie, JA21, Volt, 50PLUS, SP, FvD, VVD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M86-2025	29-09-2025	Wij eisen de nacht op (GroenLinks, PvdA, D66, Volt, Partij voor de Dieren, CDA, ChristenUnie, VVD, 50PLUS, SP)	
M85-2025	07-07-2025	Onderzoek Vlotbrug Herijken (VVD, BBB, PvdA, CDA, 50PLUS, PVV, FvD, JA21, PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M83-2025	07-07-2025	Klimaatadaptatie opnemen in verschillende portefeuilles (GroenLinks, Partij voor de Dieren, PvdA, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M82-2025	07-07-2025	Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie - Formuleren Tussendoelen (Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M80-2025	07-07-2025	Monitoring voortgang klimaatadaptatie (GroenLinks, PvdA, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M78-2025	07-07-2025	KRW doelen: Duurzaam verpachten van gronden (D66, Partij voor de Dieren, SP, Volt, ChristenUnie)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M77-2025	07-07-2025	Tussenevaluatie KRW - Integraal overzicht maatregelen (Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M75-2025	07-07-2025	Uitbreiding bollenareaal, alleen biologisch! (Partij voor de Dieren, PvdA, GroenLinks, SP, D66, ChristenUnie, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M72-2025	30-06-2025	Onderzoek naar samenvoeging Omgevingsdiensten Noord-Holland (VVD, GroenLinks, D66, BBB, CDA, PvdA, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M71-2025	30-06-2025	Positief rekeningresultaat inzetten voor beheersen schuldpositie Noord-Holland (CDA, D66, ChristenUnie)	
M60-2025	30-06-2025	Provinciale solidariteit zichtbaar maken tijdens WorldPride 2026 (D66, VVD, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Volt, BBB, PvdA, 50PLUS)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M58-2025	02-06-2025	Benut ganzenvlees in plaats van verspilling (VVD, CDA, JA21, BBB)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M55-2025	02-06-2025	Netcongestie als randvoorwaarde (JA21)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M54-2025	02-06-2025	Maak duidelijk wanneer CO2 reducerende maatregelen effect kunnen hebben (D66, CDA, PvdD, GroenLinks)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen
M52-2025	02-06-2025	Steunpunt Cultuur (D'66, CDA, PvdA, GroenLinks, PvdD, SP)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M49-2025	07-04-2025	Provincie Noord-Holland kan zo grote doelen niet halen! (D66, PvdA, GroenLinks, SP, PvdD, Volt, CU, 50PLUS, VVD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M38-2025	07-04-2025	Waterstof uit zout water (SP, PvdD)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Leefomgeving bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen
M31-2025	07-04-2025	Logische en coherente stiltegebieden (ChristenUnie, PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M27-2025	10-03-2025	Actieplan Geluid 2025-2029. Effectief en Realistisch (VVD, BBB, JA21)	
M26-2025	10-03-2025	Meer beheer ten behoeve van ganzen- en faunaschade (VVD, BBB, PvdA, CDA, JA21, FvD, PVV)	
M166-2024	16-12-2024	Maximale inzet, eventueel met externen, om PAS-melders te legaliseren (CDA, BBB, VVD, 50PLUS, ChristenUnie, JA21)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M165-2024	16-12-2024	Terugbrengen van de faunaschade NU! (BBB, VVD, JA21, PVV, CDA, 50PLUS)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M153-2024	16-12-2024	Waar mogelijk kernkwaliteiten compenseren (D66, PvdD, ChristenUnie)	
M152-2024	16-12-2024	Motivatie meer ruimte voor wonen, onder voorwaarden (GroenLinks, D66)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M142-2024	18-11-2024	Waterbeheer Duingebied. (CDA, JA21, 50PLUS, PVV)	Er is in mei een actualisatie vanuit commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 21 mei 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M128-2024	11-11-2024	Regie op gevolgen gewas bestrijdings- en gewasbeschermingsmiddelen in de omgeving. (GroenLinks, PvdA, Volt)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Landelijk Gebied bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Landelijk Gebied van 11 mei 2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M127-2024	11-11-2024	Weidevogels. (GroenLinks, PvdA, SP)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M113-2024	11-11-2024	Provinciaal onderzoek naar binnenlandse dagtoeristen (CDA, BBB)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M108-2024	11-11-2024	Steun voor Wildopvang. (PvdD, SP, 50PLUS, GroenLinks, D66)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M107-2024	11-11-2024	Robuust meten en monitoren door omgevingsdienst. (PvdD, Volt, SP, JA21)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M105-2024	11-11-2024	Onderzoek naar voorkómen combinaties van bestrijdingsmiddelen. (PvdD, D66, ChristenUnie)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M95-2024	30-09-2024	Bij de Noord-Hollandse Klimaataanpak Meetbare en concrete doelen in het vervolgproces. (D66, CDA, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M93-2024	30-09-2024	Onderzoek waterberging (D66, GroenLinks)	
M92-2024	30-09-2024	Woonwensen van jonge Noord-Hollanders (Volt, D66, CDA, ChristenUnie)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M90-2024	30-09-2024	Verduurzaming bestaande woningvoorraad in volkshuisvestingsprogramma's. (GroenLinks, D66, PvdA, PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M75-2024	30-09-2024	Stortplaats Groenwoud (BBB, PVV, VVD, 50PLUS)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M73-2024	15-07-2024	Groen in Startnotitie Gezonde Leefomgeving. (PvdD, Volt, GroenLinks, VVD, D66, SP, ChristenUnie)	Voorstel Presidium: Commissie Leefomgeving van 16-03-2026 heeft ingestemd met het afdoen van deze motie. Per abuis is deze motie de vorige keer niet meegenomen met de afdoeningsvoorstellen. Voorstel: motie afdoen.
M58-2024	08-07-2024	Verduurzamen maatschappelijk vastgoed is en blijft belangrijk. (CDA, D66, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd
M47-2024	08-07-2024	Positieve houding naar motie Teunissen. (PvdD, JA21, ChristenUnie, SP, d66, 50plus, Volt)	
M32-2024	13-05-2024	Eerdere sluiting kookgasfabriek 2 in maatwerkafpraak Tata Steel. (PvdD, JA21, ChristenUnie, D66)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M17-2024	04-03-2024	Vastleggen sluiting kookgasfabriek 2 Tata Steel 2029. (BBB, VVD, GroenLinks, PvdA)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M16-2024	04-03-2024	Technische briefing juridische (on)mogelijkheden Omgevingsdienst rondom toezicht Tata Steel. (GroenLinks, PvdA, VVD, PvdD, BBB, JA21, Volt)	
M9-2024	04-03-2024	Inventariseren weidevogelgebieden waar de vos geweerd mag worden. (VVD, BBB)	
M202-2023	11-12-2023	Nieuw Noord-Hollands Volkslied. (CDA, GroenLinks, 50Plus, ChristenUnie)	
M167-2023	06-11-2023	Steun aan gemeenten voor versnellen woningbouw. (Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M144-2023	06-11-2023	Doden van dieren geen voorwaarde stellen voor schadevergoeding. (PvdD, Volt, D66, GroenLinks)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M100-2023	10-07-2023	Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts (PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M99-2023	10-07-2023	Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners. (PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M79-2023	10-07-2023	IPO visie verslechteringsverbod. (D66, PvdD, Volt)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M42-2023	30-05-2023	Borging maatwerkafspraken EZK-TSN in vergunningen. (JA21, PvdD, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie)	
M238-2022	21-11-2022	Regionale Veenweidestrategie (RVS) zo snel mogelijk concreet! (GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD, ChristenUnie)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M203-2022	14-11-2022	Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. (PvdD, GroenLinks)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M175-2022	19-09-2022	Vluchtelingenopvang (GroenLinks, D66, DENK, PvdA, PvdD)	Er is in april/mei een actualisatie vanuit GS en Commissie Bestuur bij deze motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie Bestuur van 18-05-2026 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer	Datum PS	Onderwerp motie en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M170-2022	19-09-2022	Haalbaarheid Planning Groen Staal (VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21)	
M138-2022	04-7-2022	Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M61-2022	23-05-2022	Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen. (SP, D66, PvdD)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M53-2022	23-05-2022	Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). (PvdD, SP)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M23-2022	07-03-2022	Zicht op verbetering leefomgeving. (D66, PvdA, GroenLinks, VVD)	
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe -en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	Er is in april een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp:
benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied

Bijlagen: ontwerpbesluit

1. Inleiding

Conform artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' worden de commissievoorzitters en hun plaatsvervangers op voorstel van het presidium door Provinciale Staten uit hun midden benoemd.

2. Toelichting

De commissievoorzitter is belast met het leiden van de vergadering, het handhaven van de orde, het opstellen van de concept-agenda voor de commissievergadering en het (doen) naleven van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' (artikel 62, lid 3).

Onder voorzitterschap van de 1^e vice-voorzitter van Provinciale Staten vormen de commissievoorzitters en plaatsvervangend commissievoorzitters tevens de Agendacommissie van PS.

3. Voordracht

Met het vertrek van dhr. M.C.A. Klein als Statenlid is er een vacature ontstaan voor het plaatsvervangend voorzitterschap van de Statencommissie Landelijk Gebied. Het Presidium heeft op 1 juni 2026 gesproken over de vacature en draagt het volgende lid ter benoeming voor: mevrouw Y.B. Buit

4. **Proces en procedure**

De zittingsperiode van een commissievoorzitter en zijn plaatsvervanger eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

5. **Voorstel**

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plv. griffier

Besluit

Nr. 29-2026

Onderwerp:
benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 1 juni 2026;

gelet op artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015,

besluiten:

Voor de resterende Statenperiode 2023-2027 te benoemen:

mevrouw Y.B. Buit als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp:
benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied

Bijlagen: ontwerpbesluit

1. Inleiding

Conform artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' worden de commissievoorzitters en hun plaatsvervaarders op voorstel van het presidium door Provinciale Staten uit hun midden benoemd.

2. Toelichting

De commissievoorzitter is belast met het leiden van de vergadering, het handhaven van de orde, het opstellen van de concept-agenda voor de commissievergadering en het (doen) naleven van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015' (artikel 62, lid 3).

Onder voorzitterschap van de 1^e vice-voorzitter van Provinciale Staten vormen de commissievoorzitters en plaatsvervangend commissievoorzitters tevens de Agendacommissie van PS.

3. Voordracht

Met het vertrek van dhr. M.C.A. Klein als Statenlid is er een vacature ontstaan voor het plaatsvervangend voorzitterschap van de Statencommissie Landelijk Gebied. Het Presidium heeft op 1 juni 2026 gesproken over de vacature en draagt het volgende lid ter benoeming voor: mevrouw Y.B. Buit

4. Proces en procedure

De zittingsperiode van een commissievoorzitter en zijn plaatsvervanger eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plv. griffier

Besluit

Nr. 29-2026

Onderwerp:
benoemen plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied**Provinciale Staten van Noord-Holland;**

gelezen de voordracht van het presidium van 1 juni 2026;

gelet op artikel 62 van het 'Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015,

besluiten:

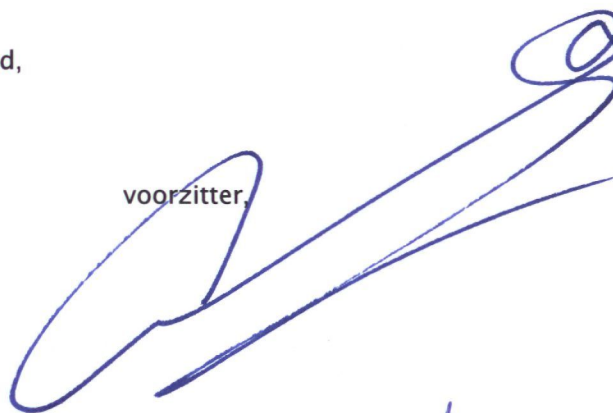
Voor de resterende Statenperiode 2023-2027 te benoemen:

mevrouw Y.B. Buit als plaatsvervangend voorzitter van de Statencommissie Landelijk Gebied.

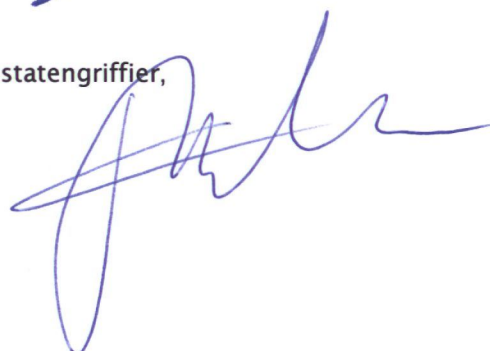
Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit.

1. Inleiding

PS kennen, met toepassing van artikel 81 van de Provinciewet, een werkgeverscommissie. Hieraan ten grondslag ligt de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland. De werkgeverscommissie geeft invulling aan de werkgeversrol van uw Staten jegens de griffier en de overige functionarissen op de griffie.

Op dit moment bestaat de werkgeverscommissie uit dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. H.S. Mulder (D66) en mw. F. Oulad Hadj (PvdA). Dhr. M.C.A. Klein maakte als Statenlid ook onderdeel uit van de werkgeverscommissie. Met zijn vertrek als Statenlid is er een vacature ontstaan.

2. Toelichting

Op grond van de artikelen 104 en 104e van de Provinciewet zijn uw Staten de werkgever van de Statengriffier en de overige functionarissen van de Statengriffie. Het werkgeverschap van uw Staten vertaalt zich in de bevoegdheid tot het vaststellen en wijzigen van rechtspositionele (uitvoerings)regelingen en in de bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten en overige besluiten. De bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten is gedelegeerd aan de werkgeverscommissie. Ten aanzien van bevoegdheden die voorbehouden blijven aan uw Staten functioneert de werkgeverscommissie als adviescommissie jegens uw Staten.

3. Voordracht

Het presidium heeft op 1 juni 2026 gesproken over de invulling van de werkgeverscommissie en draagt de volgende kandidaat uit Provinciale Staten ter benoeming voor: mevrouw Y.B. Buit

4. Financiering en communicatie

Met de benoeming van een lid door uw Staten zijn geen kosten gemoeid.

5. Proces en procedure

De benoeming geldt voor de Statenperiode 2023-2027.

6. Voorstel

Het presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plv. griffier

Besluit

Nr. 28-2026

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie;

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het Presidium van 1 juni 2026.

gelet op de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland;

besluiten te benoemen het volgende Statenlid:

mevrouw Y.B. Buit

als lid van de werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter

statengriffier

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit.

1. Inleiding

PS kennen, met toepassing van artikel 81 van de Provinciewet, een werkgeverscommissie. Hieraan ten grondslag ligt de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland. De werkgeverscommissie geeft invulling aan de werkgeversrol van uw Staten jegens de griffier en de overige functionarissen op de griffie.

Op dit moment bestaat de werkgeverscommissie uit dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. H.S. Mulder (D66) en mw. F. Oulad Hadj (PvdA). Dhr. M.C.A. Klein maakte als Statenlid ook onderdeel uit van de werkgeverscommissie. Met zijn vertrek als Statenlid is er een vacature ontstaan.

2. Toelichting

Op grond van de artikelen 104 en 104e van de Provinciewet zijn uw Staten de werkgever van de Statengriffier en de overige functionarissen van de Statengriffie. Het werkgeverschap van uw Staten vertaalt zich in de bevoegdheid tot het vaststellen en wijzigen van rechtspositionele (uitvoerings)regelingen en in de bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten en overige besluiten. De bevoegdheid tot het nemen van personele besluiten is gedelegeerd aan de werkgeverscommissie. Ten aanzien van bevoegdheden die voorbehouden blijven aan uw Staten functioneert de werkgeverscommissie als adviescommissie jegens uw Staten.

3. Voordracht

Het presidium heeft op 1 juni 2026 gesproken over de invulling van de werkgeverscommissie en draagt de volgende kandidaat uit Provinciale Staten ter benoeming voor: mevrouw Y.B. Buit

4. Financiering en communicatie

Met de benoeming van een lid door uw Staten zijn geen kosten gemoeid.

5. Proces en procedure

De benoeming geldt voor de Statenperiode 2023-2027.

6. Voorstel

Het presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plv. griffier

Besluit

Nr. 28-2026

Onderwerp: benoemen lid werkgeverscommissie voor de Statengriffie;**Provinciale Staten van Noord-Holland;**

gelezen de voordracht van het Presidium van 1 juni 2026.

gelet op de Verordening werkgeverscommissie Statengriffie Noord-Holland;

besluiten te benoemen het volgende Statenlid:

mevrouw Y.B. Buit

als lid van de werkgeverscommissie voor de Statengriffie gedurende de Statenperiode 2023-2027.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter

statengriffier

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp: intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Reglement Ribbius Peletier Penning, PS besluit van 8 oktober 2018

Inleiding

In het vervolg op besluitvorming van het Presidium wordt met deze voordracht voorgesteld het Reglement Ribbius Peletier Penning in te trekken.

Toelichting

In 2018 is door het Presidium besloten om gedurende vijf jaar een penning uit te reiken aan een Noord-Hollandse vrouw die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor de positie van vrouwen in de politiek in de provincie. En dit initiatief na vijf uitreikingen te evalueren. Het Reglement Ribbius Peletier Penning is vervolgens op 8 oktober 2018 vastgesteld door Provinciale Staten.

De afgesproken evaluatie heeft in 2023 plaatsgevonden. De jury heeft haar werkzaamheden vervolgens beëindigd. In 2025 heeft het Presidium, na advies van een begeleidingsgroep uit de Staten, besloten om de Ribbius Peletier Penning geen verder vervolg te geven.

Voorstel

In het reglement is vastgelegd in artikel 4 lid 4 dat de jury een benoemingstermijn heeft van vijf jaar. Echter in het reglement zelf is geen einde van de geldigheid opgenomen. Aan Provinciale Staten wordt daarom voorgesteld om het reglement formeel in te trekken.

Het Presidium van Provinciale Staten

A.Th.H. Van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 23-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op artikel 82 Provinciewet,

en het presidiumbesluit van 2 juni 2025;

gelezen de voordracht van het Presidium van 1 juni 2026;

besluiten:

1. Het Reglement Ribbius Peletier Penning in te trekken.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp: intrekken Reglement Ribbius Peletier Penning

Kenmerk: AD/STG

Bijlagen:

- Reglement Ribbius Peletier Penning, PS besluit van 8 oktober 2018

Inleiding

In het vervolg op besluitvorming van het Presidium wordt met deze voordracht voorgesteld het Reglement Ribbius Peletier Penning in te trekken.

Toelichting

In 2018 is door het Presidium besloten om gedurende vijf jaar een penning uit te reiken aan een Noord-Hollandse vrouw die zich verdienstelijk heeft gemaakt voor de positie van vrouwen in de politiek in de provincie. En dit initiatief na vijf uitreikingen te evalueren

Het Reglement Ribbius Peletier Penning is vervolgens op 8 oktober 2018 vastgesteld door Provinciale Staten.

De afgesproken evaluatie heeft in 2023 plaatsgevonden. De jury heeft haar werkzaamheden vervolgens beëindigd. In 2025 heeft het Presidium, na advies van een begeleidingsgroep uit de Staten, besloten om de Ribbius Peletier Penning geen verder vervolg te geven.

Voorstel

In het reglement is vastgelegd in artikel 4 lid 4 dat de jury een benoemingstermijn heeft van vijf jaar. Echter in het reglement zelf is geen einde van de geldigheid opgenomen. Aan Provinciale Staten wordt daarom voorgesteld om het reglement formeel in te trekken.

Het Presidium van Provinciale Staten

A.Th.H. Van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, griffier

Besluit

Nr. 23-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op artikel 82 Provinciewet,

en het presidiumbesluit van 2 juni 2025;

gelezen de voordracht van het Presidium van 1 juni 2026;

besluiten:

1. Het Reglement Ribbius Peletier Penning in te trekken.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,
statengriffier,

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

V. Evers

BU/BSP/STUD

Telefoonnummer +31235143580
eversv@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Verzenddatum

02 APR. 2026

Kenmerk

HOV-12_GS260331_4

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over gewijzigd provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud

Uw kenmerk

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

6 bijlage(n)

- Statenvoordracht
- Planregels PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud, met markeringen
- Planregels PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Verbeelding PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Toelichting PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Publicatie Provinciaal Blad

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 maart 2026

Onderwerp: Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Kenmerk: HOV-12_GS260331_5 (BU/BSP/STUD)

Bijlagen:

- Planregels PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud, inclusief markering wijzigingen
- Planregels PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Verbeelding PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Toelichting PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

1. Inleiding

Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vastgesteld (voordracht 24-2024). Na het bestuderen van het PIP bleek dat er een kleine fout zit in de verbeelding en de planregels.

In 2014 hebben de gemeenten Haarlemmermeer, Lisse, Noordwijk en Teylingen, het Samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland, de Vervoerregio Amsterdam en de provincies Noord- en Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten om de Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding tussen Noordwijk en Schiphol te realiseren: HOV Noordwijk-Schiphol.

Het realiseren van deze HOV-verbinding is opgedeeld in (deel)projecten. De provincie Noord-Holland realiseert het gedeelte tussen Lisse en Nieuw-Vennep. Samen met de omgeving, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeente Haarlemmermeer is een ontwerp gemaakt van de HOV-verbinding. Om dit ontwerp te kunnen realiseren, moet dit planologisch worden geborgd. Daarvoor is het provinciaal inpassingsplan (PIP) opgesteld en vastgesteld.

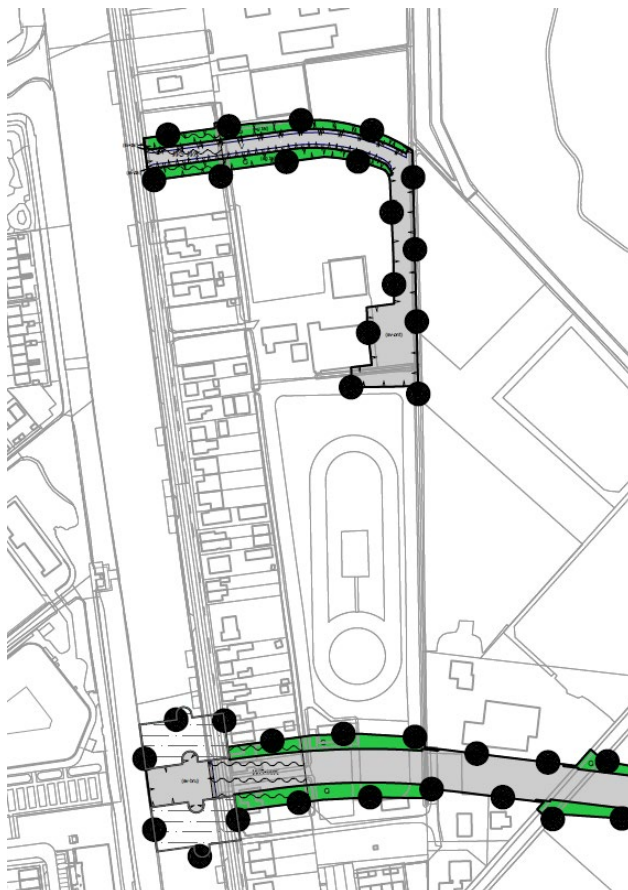
Meer informatie over het project is te lezen op de projectpagina: www.noord-holland.nl/hovnoordwijkschiphol.

2. Doelstellingen

Na de vaststelling is het PIP ter inzage gelegd. Door twee partijen is beroep ingesteld bij de Raad van State. Eén beroepschrift is ingetrokken. Op dit moment wachten wij op behandeling van het andere beroepschrift bij de Raad van State. Een behandeldatum en -termijn is niet bekend.

Ondertussen is gewerkt aan de voorbereidingen voor de realisatie van de HOV-verbinding. Daarbij is bij het bestuderen van het PIP geconstateerd dat er een fout zat in de planregels en de verbeelding. Ondanks dat het PIP nog niet onherroepelijk is, omdat er beroep is ingesteld, is het zaak de fout zo snel mogelijk te herstellen door middel van een nieuw besluit.

In het PIP is rekening gehouden met een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en een aantal percelen. Zie ook onderstaande afbeelding. In het PIP is een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft, net als de HOV-busbaan, een verkeersbestemming. Binnen deze bestemming was echter geen gebruik door publiek verkeer toegestaan, waardoor de weg niet gebruikt zou kunnen worden voor bestemmingsverkeer. Door aan de ontsluitingsweg de aanduiding “specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg” toe te voegen en deze in de planregels te omschrijven, is deze omissie hersteld. Aanpassing van de toelichting van het PIP of aanvullend onderzoek is niet nodig. Voor de volledigheid is de Toelichting (zonder bijlagen) als bijlage bijgevoegd.

Afbeelding van de ontsluitingsweg (ten noorden van de ijsbaan) in de Verbeelding van het PIP.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Er zijn geen financiële gevolgen verbonden aan dit voorstel. Inwonersparticipatie heeft niet plaatsgevonden. Het betreft hier een kennelijke omissie. De bedoeling van het gebruik van de ontsluitingsweg was al duidelijk. Na ons besluit is de omgeving geïnformeerd met een nieuwsbericht.

4. Proces en procedure

Na het vaststellen van het gewijzigde PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud, wordt een kennisgeving gepubliceerd in het Provinciaal Blad en liggen de stukken gedurende zes weken ter inzage. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt geïnformeerd vanwege de lopende beroepsprocedure. Belanghebbenden kunnen tegen de wijziging van het PIP in beroep gaan bij de Raad van State voor zover zij dat al niet gedaan hebben. Het beroep kan zich alleen richten op de wijziging. Tegen het oorspronkelijk vastgestelde PIP is geen beroep meer mogelijk.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 25-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 maart 2026;
gelet op de bevoegdheid van Provinciale Staten voor het vaststellen van een provinciaal
inpassingsplan (PIP) in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro),

besluiten:

1. het gewijzigde provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vast te stellen;
2. het besluit bekend te maken conform de voorgeschreven wettelijke vereisten.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 31 maart 2026

Onderwerp: Herstel fout PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Kenmerk: HOV-12_GS260331_5 (BU/BSP/STUD)

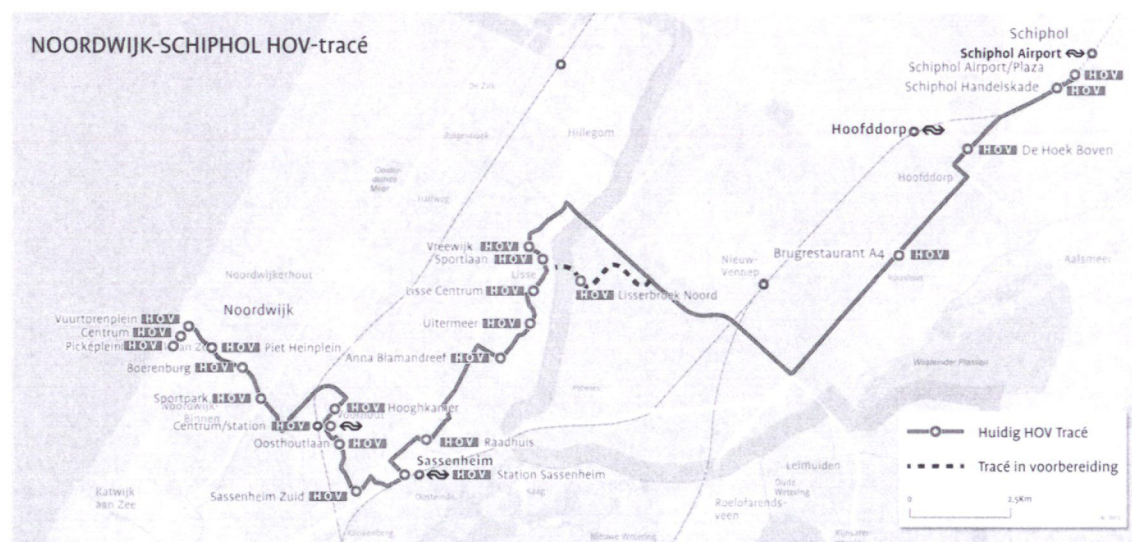
Bijlagen:

- Planregels PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud, inclusief markering wijzigingen
- Planregels PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Verbeelding PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
- Toelichting PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

1. Inleiding

Op 10 juni 2024 hebben Provinciale Staten het provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vastgesteld (voordracht 24-2024). Na het bestuderen van het PIP bleek dat er een kleine fout zit in de verbeelding en de planregels.

In 2014 hebben de gemeenten Haarlemmermeer, Lisse, Noordwijk en Teylingen, het Samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland, de Vervoerregio Amsterdam en de provincies Noord- en Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten om de Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding tussen Noordwijk en Schiphol te realiseren: HOV Noordwijk-Schiphol.

Het realiseren van deze HOV-verbinding is opgedeeld in (deel)projecten. De provincie Noord-Holland realiseert het gedeelte tussen Lisse en Nieuw-Vennep. Samen met de omgeving, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeente Haarlemmermeer is een ontwerp gemaakt van de HOV-verbinding. Om dit ontwerp te kunnen realiseren, moet dit planologisch worden geborgd. Daarvoor is het provinciaal inpassingsplan (PIP) opgesteld en vastgesteld.

Meer informatie over het project is te lezen op de projectpagina: www.noord-holland.nl/hovnoordwijkschiphol.

2. Doelstellingen

Na de vaststelling is het PIP ter inzage gelegd. Door twee partijen is beroep ingesteld bij de Raad van State. Eén beroepschrift is ingetrokken. Op dit moment wachten wij op behandeling van het andere beroepschrift bij de Raad van State. Een behandeldatum en -termijn is niet bekend.

Ondertussen is gewerkt aan de voorbereidingen voor de realisatie van de HOV-verbinding. Daarbij is bij het bestuderen van het PIP geconstateerd dat er een fout zat in de planregels en de verbeelding. Ondanks dat het PIP nog niet onherroepelijk is, omdat er beroep is ingesteld, is het zaak de fout zo snel mogelijk te herstellen door middel van een nieuw besluit.

In het PIP is rekening gehouden met een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en een aantal percelen. Zie ook onderstaande afbeelding. In het PIP is een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en enkele percelen opgenomen. Deze weg heeft, net als de HOV-busbaan, een verkeersbestemming. Binnen deze bestemming was echter geen gebruik door publiek verkeer toegestaan, waardoor de weg niet gebruikt zou kunnen worden voor bestemmingsverkeer. Door aan de ontsluitingsweg de aanduiding "specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg" toe te voegen en deze in de planregels te omschrijven, is deze omissie hersteld. Aanpassing van de toelichting van het PIP of aanvullend onderzoek is niet nodig. Voor de volledigheid is de Toelichting (zonder bijlagen) als bijlage bijgevoegd.

Afbeelding van de ontsluitingsweg (ten noorden van de ijsbaan) in de Verbeelding van het PIP.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

Er zijn geen financiële gevolgen verbonden aan dit voorstel. Inwonersparticipatie heeft niet plaatsgevonden. Het betreft hier een kennelijke omissie. De bedoeling van het gebruik van de ontsluitingsweg was al duidelijk. Na ons besluit is de omgeving geïnformeerd met een nieuwsbericht.

4. Proces en procedure

Na het vaststellen van het gewijzigde PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud, wordt een kennisgeving gepubliceerd in het Provinciaal Blad en liggen de stukken gedurende zes weken ter inzage. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State wordt geïnformeerd vanwege de lopende beroepsprocedure. Belanghebbenden kunnen tegen de wijziging van het PIP in beroep gaan bij de Raad van State voor zover zij dat al niet gedaan hebben.

Het beroep kan zich alleen richten op de wijziging. Tegen het oorspronkelijk vastgestelde PIP is geen beroep meer mogelijk.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 25-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 31 maart 2026;
gelet op de bevoegdheid van Provinciale Staten voor het vaststellen van een provinciaal
inpassingsplan (PIP) in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro),

besluiten:

1. het gewijzigde provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud vast te stellen;
2. het besluit bekend te maken conform de voorgeschreven wettelijke vereisten.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Toelichting

Inhoudsopgave

Planregels		3
Hoofdstuk 1	Inleidende regels	4
Artikel 1	Begrippen	4
Artikel 2	Wijze van meten	6
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	7
Artikel 3	Groen	7
Artikel 4	Natuur	8
Artikel 5	Verkeer	9
Artikel 6	Water	11
Artikel 7	Leiding - CO2	12
Artikel 8	Leiding - Gas	14
Artikel 9	Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding	16
Artikel 10	Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding	18
Artikel 11	Leiding - Riool	20
Artikel 12	Waterstaat - Waterkering	22
Hoofdstuk 3	Algemene regels	24
Artikel 13	Anti-dubbeltelregel	24
Artikel 14	Overige zone - steigers niet toegestaan	25
Artikel 15	Algemene afwijkingsregels	26
Artikel 16	Algemene wijzigingsregels	27
Artikel 17	Overige regels	28
Hoofdstuk 4	Overgangs- en slotregels	29
Artikel 18	Overgangsrecht	29
Artikel 19	Slotregel	30
Bijlagen		31
Bijlage 1	Watercompensatie	32

Planregels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud met identificatienummer NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG02 van de Provincie Noord-Holland;

1.2 inpassingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.6 bestaand:

- a. bestaande bouwwerken: bestaand ten tijde van de terinzagelegging van het inpassingsplan als ontwerp, dan wel mogen worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde vergunning;
- b. bestaand gebruik: bestaand ten tijde van het in werking treden van het inpassingsplan;

1.7 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.8 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.9 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.10 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.11 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect, met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.12 compensatie:

de verplichtingen die voortkomen uit de aantasting en beïnvloeding van compensatieplichtige natuurgebieden (NNN-gebieden en Natura 2000-gebieden);

1.13 erf:

de oppervlakte van het bouwperceel, uitgezonderd de oppervlakte van het hoofdgebouw;

1.14 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.15 kunstwerk:

een civiel bouwwerk, waaronder zijn begrepen aquaducten, grondkerende constructies, bruggen, sluizen, tunnels en viaducten, alsook daarmee gelijk te stellen bouwwerken.

1.16 ligplaats:

de ruimte die door een woonboot, al dan niet met tussentijdse onderbrekingen, wordt ingenomen;

1.17 nutsvoorziening:

voorziening ten behoeve van het openbaar nut, zoals ten behoeve van de levering van elektriciteit, gas, drinkwater en telecommunicatiediensten, alsmede ten behoeve van riolering en afvalinzameling;

1.18 Ontsluitingsweg

Een weg die bedoeld is om een gebied, voorziening of perceel bereikbaar te maken voor gemotoriseerd en langzaam verkeer. De weg is primair bedoeld voor bestemmingsverkeer en is niet bedoeld voor het afwikkelen van doorgaand verkeer.

1.19 peil:

- a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
- b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang;
- c. indien in, op of boven het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabijgelegen punt waar het water grenst aan het vaste land.

1.20 vaarhoogte:

de afstand tussen de onderkant van het brugdek en het peil;

1.21 waterhuishoudkundige voorzieningen:

voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede water aan- en/of afvoer, waterberging en waterkwaliteit;

1.22 werk:

een werk, geen gebouw of bouwwerk zijnde.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.2 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.3 vrije vaarhoogte:

de vrije vaarhoogte wordt gemeten ten opzichte van de Maatgevende Hoogste Waterstand (MHW).
MHW = -0,50 m NAP.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groen;
- b. fiets- en voetpaden;
- c. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- d. nutsvoorzieningen;
- e. de voor 'specifieke vorm van groen - talud' aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor een talud.

met daaraan ondergeschikt:

- f. in- en uitritten ten behoeve van aanliggende percelen;
- g. uitingen van beeldende kunst.

3.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat:
 1. overige bouwwerken niet hoger mogen zijn dan 6 meter.

Artikel 4 Natuur

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. natuur in de vorm van vochtig bos met productie en kruiden- en faunarijk landschap;
- b. instandhouding, versterking en ontwikkeling van natuurlijke en landschappelijke waarden;

Met bijbehorende functies:

- c. groenvoorzieningen;
- d. water.

4.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

Toegestaan zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde met dien verstande dat:

- a. de bouwhoogte van terreinafscheidingen niet meer mag bedragen dan 1,5 meter;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet meer mag bedragen dan 3 meter.

Artikel 5 Verkeer

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. een hoogwaardige openbaarvervoerbaan (HOV-baan), in de vorm van een busbaan, met dien verstande dat niet meer dan 1 x 2 rijstroken zijn toegestaan;
- b. kunstwerken;
- c. kruisingen met wegen, spoor, water en groenvoorzieningen;
- d. fiets- en voetpaden, bermen en oversteekplaatsen;
- e. halteplaatsen;
- f. onderhoudspaden en -stroken;
- g. tijdelijke werkterreinen;
- h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - fietspad' zijn uitsluitend fiets- en voetpaden toegestaan;
- i. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - brug' mede bruggen zijn toegestaan;
- j. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - parkeerterrein' aangewezen gronden bestemd zijn voor parkeervoorzieningen;
- k. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - talud' aangewezen gronden mede zijn bestemd voor een talud;
- l. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg' aangewezen gronden bestemd zijn voor de ontsluiting van de ijs- en skeelerclub, parkeervoorzieningen en aangrenzende gronden.

met (de) daarbij behorende:

- m. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- n. nutsvoorzieningen.

met daaraan ondergeschikt:

- o. uitingen van beeldende kunst;
- p. reclame-uitingen.

5.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan met uitzondering van bushokjes;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de hoogte van bouwwerken niet meer mag zijn dan 11 meter;
- c. de wijk vaarhoogte bedraagt minimaal 1,25 meter.

5.3 Specifieke gebruiksregels

5.3.1 Voorwaardelijke verplichting compensatie NNN-gebied

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d en f zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van natuur - nnn' minimaal 11.448 m² vochtig bos met productie en minimaal 38.383 m² kruiden- en faunairijk landschap wordt aangelegd alsmede in stand worden gehouden;
- b. de compensatie uiterlijk twee jaar na de feitelijke start van de aanleg van de busbaan gerealiseerd wordt.

5.3.2 Voorwaardelijke verplichting watercompensatie

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d, f en l zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. de toename aan verhard oppervlak als gevolg van de aanleg van de genoemde functies in lid 5.1 onder a, b, c, d, f en l wordt gecompenseerd met oppervlaktewater binnen de bestemming Groen, Water of ter plaatse van de in bijlage 1 met rood omkaderde gebied;
- b. de compensatie staat gelijk aan 15% van de toename aan het verharde oppervlak ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- c. te dempen oppervlaktewater dient 100% gecompenseerd te worden ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- d. deze compensatie dient voorafgaand aan het aanleggen van de verharding voor de HOV-verbinding te zijn gerealiseerd en in stand gehouden te worden.

Artikel 6 Water

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. water;
- b. waterhuishoudkundige voorzieningen;

met daarbij behorend(e):

- c. verhardingen;
- d. groen;
- e. nutsvoorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

- f. natuurbeheer.

6.2 Bouwregels

- a. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.
- b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer zijn dan 6 meter.

6.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend het gebruik voor:

- a. ligplaatsen voor woonschepen;
- b. opslag, behoudens tijdelijke opslag voortkomend uit het onderhoud en/ of gebruik in overeenstemming met de bestemming van de betrokken gronden en bouwwerken.

Artikel 7 Leiding - CO2

7.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - CO2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. plaatse van de figuur 'hartlijn leiding - co' een ondergrondse leiding voor het transport van CO2 met een druk van ten hoogste 22 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

7.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

7.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding - CO2' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

7.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

7.4.3 *Voorwaarden*

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van leidingen en van de bijbehorende belemmeringenstrook en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant.

Artikel 8 Leiding - Gas

8.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – gas' een ondergrondse leiding voor het transport van gas met een druk van ten hoogste 40 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringstrook.

8.2 Voorrangsbepaling

De regels van deze dubbelbestemming gelden primair ten opzichte van de regels van iedere andere bestemming, waarmee deze dubbelbestemming samenvalt.

8.3 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- a. op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken worden gebouwd met een bouwhoogte van niet meer dan 3 meter en een oppervlakte van niet meer dan 10 m²;
- b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

8.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

8.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

8.5.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding-Gas' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen of rooien van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, dieploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

8.5.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;

- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

8.5.3 *Voorwaarden*

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet schaden.

8.5.4 *Advies*

Alvorens te beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning, als bedoeld in 8.5.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen van de leiding niet worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

Artikel 9 Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een ondergrondse 150 kV hoogspanningsverbinding met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

1. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 meter bedragen.
2. Op of in deze gronden mag uitsluitend ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en de bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 9.2.1, indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

9.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van diepwortelende beplanting en bomen, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, dieploegen, egaliseren en aanleggen van drainage, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- f. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- g. het aanleggen van wegen, paden en parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere niet opneembare oppervlakteverhardingen;
- h. het aanleggen en/of slopen van opstallen, ondergrondse constructies, straatmeubilair, installaties,

- of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 9.1 omschreven bestemming;
- i. het aanleggen van zonnepanelen.

9.4.2 *Uitzondering*

Het bepaalde in lid 9.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

9.4.3 *Voorwaarden*

De omgevingsvergunning als bedoeld in 9.4.1 kan worden verleend:

- a. indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de belangen en de veiligheid van de verbinding. Bij die afweging wordt de diepte waarop de kabel ligt mede betrokken.
- b. nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

Artikel 10 Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een gecombineerde bovengrondse 380 kV/150 kV hoogspanningsverbinding;

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

10.2 Bouwregels

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:

- a. op de gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten behoeve van de hoogspanningsverbinding worden gebouwd die voldoen aan de volgende criteria:
 1. de bouwhoogte van een hoogspanningsmast mag ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' aangegeven hoogte bedragen;
 2. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 m bedragen;
- b. ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) mag - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en), indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

10.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van opgaande beplanting en bomen;
- b. het wijzigen van maaiveld- of weghoogte niveau door ontgronding, ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- d. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- e. het aanleggen en/of slopen van bovengrondse opstallen, constructies, straatmeubilair, installaties of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 10.1 omschreven bestemming;

- f. het aanleggen, verbreden, of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden;
- g. het aanleggen van zonneparken.

10.4.2 Uitzondering

Het bepaalde in sublid 10.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

10.4.3 Voorwaarden

De genoemde vergunning in sublid 10.4.1 kan niet eerder worden verleend dan nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen dan wel zoveel eerder als het advies is uitgebracht.

Artikel 11 Leiding - Riool

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – riool' een ondergrondse leiding voor het riool;
- b. met de daarbij behorende belemmeringstrook.

11.2 Bouwregels

Ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

11.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

11.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden.

11.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding- Riool' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

11.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

11.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 11.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van de leiding en van de bijbehorende belemmeringsstrook.

Artikel 12 Waterstaat - Waterkering

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, naast het bepaalde in de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen, tevens bestemd voor:

- a. de aanleg, de verbetering en het onderhoud van de waterkeringen;

met daaraan ondergeschikt:

- b. dijken en kaden;
- c. wegen en paden;
- d. parkeervoorzieningen;

met (de) daarbij behorende:

- e. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

1. In afwijking van het bepaalde bij de basisbestemmingen en de andere dubbelbestemmingen mag op deze gronden niet anders worden gebouwd dan ten behoeve van de dubbelbestemming waterstaatsdoeleinden waterkering.
2. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat - Waterkering worden gebouwd.

12.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering gelden de volgende regels:

- a. de hoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer zijn dan 1 meter bedragen;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen.

12.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien daartegen uit oogpunt van waterbeheersing en onderhoud geen bezwaar bestaat en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de waterbeheerder.

12.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

12.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Waterstaat-Waterkering' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen,

- diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergroeven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
 - f. het permanent opslaan van goederen.

12.4.2 *Uitzondering*

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

12.4.3 *Voorwaarden*

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 12.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien:

- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de waterkering;
- b. voorafgaand overleg heeft plaatsgevonden met de beheerder van de betreffende watergang en waterkering.

12.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend een gebruik ten behoeve van een basisbestemming of andere dubbelbestemming, waardoor een onevenredige afbreuk aan de waterstaatsbelangen wordt gedaan.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 13 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 14 Overige zone - steigers niet toegestaan

14.1 Bestemmingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – steigers niet toegestaan' gelden, in afwijking van en in aanvulling op de ter plaatse geldende bestemming, de volgende bouw- en gebruiksregels voor steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen.

14.2 Bouwregels

- a. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor particulier gebruik toegestaan;
- b. ten behoeve van de doorvaart of geleiding van de scheepvaart mogen meerpalen en aanmeervoorzieningen worden gebouwd;
- c. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor bedrijfsdoeleinden toegestaan;

14.3 Gebruiksregels

Als strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het innemen van een ligplaats met een vaartuig, waarbij ter plaatse sprake is van horeca-activiteiten, of met een vaartuig dat gebruikt wordt ten behoeve van een seksinrichting of prostitutie.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, bij omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde op de verbeelding en in deze regels voor:

- a. het afwijken met niet meer dan 10% van de in dit inpassingsplan aangegeven percentages, maten en oppervlakten met uitzondering van oppervlaktes genoemd in 5.3.1 en 5.3.2;
- b. het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of - intensiteit daartoe aanleiding geven;
- c. het in geringe mate afwijken tot ten hoogste 2 m van een bouwgrens, mits dit nodig is om het plan aan te passen vanwege een zichtbaar meetverschil tussen werkelijke toestand van het terrein en de verbeelding;
- d. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m;
- e. het verhogen van de maximale (bouw)hoogte van gebouwen met maximaal 25% ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen, mits de totale oppervlakte van vergrotingen op dat gebouw niet meer is dan 50% van de oppervlakte van de bovenste verdiepingsvloer;
- f. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van civiele kunstwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 40 m.

Artikel 16 Algemene wijzigingsregels

16.1 Overschrijding bestemmingsgrenzen

Burgemeester en wethouders kunnen de in het plan opgenomen bestemmingen wijzigen ten behoeve van overschrijding van bestemmingsgrenzen, voor zover zulks van belang is voor een technisch betere realisering van bestemmingen of bouwwerken dan wel voor zover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein. De overschrijdingen mogen echter ten hoogste 3 meter zijn en het bestemmingsvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Artikel 17 Overige regels

In afwijking van artikel 3.26 lid 5 van de Wet op de ruimtelijke ordening is de gemeenteraad van Haarlemmermeer bevoegd voor de betrokken gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 18 Overgangsrecht

18.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan legaal aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan.
- b. Het bevoegd gezag kan eenmalig ontheffing verlenen van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10 %.
- c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

18.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat legaal bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het inpassingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- b. Het is verboden het met het inpassingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

18.3 Hardheidsclausule

Voor zover toepassing van het overgangsrecht bouwwerken of gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard jegens een of meer natuurlijke personen kan het bevoegd gezag ten behoeve van die persoon of personen van dat overgangsrecht ontheffing verlenen.

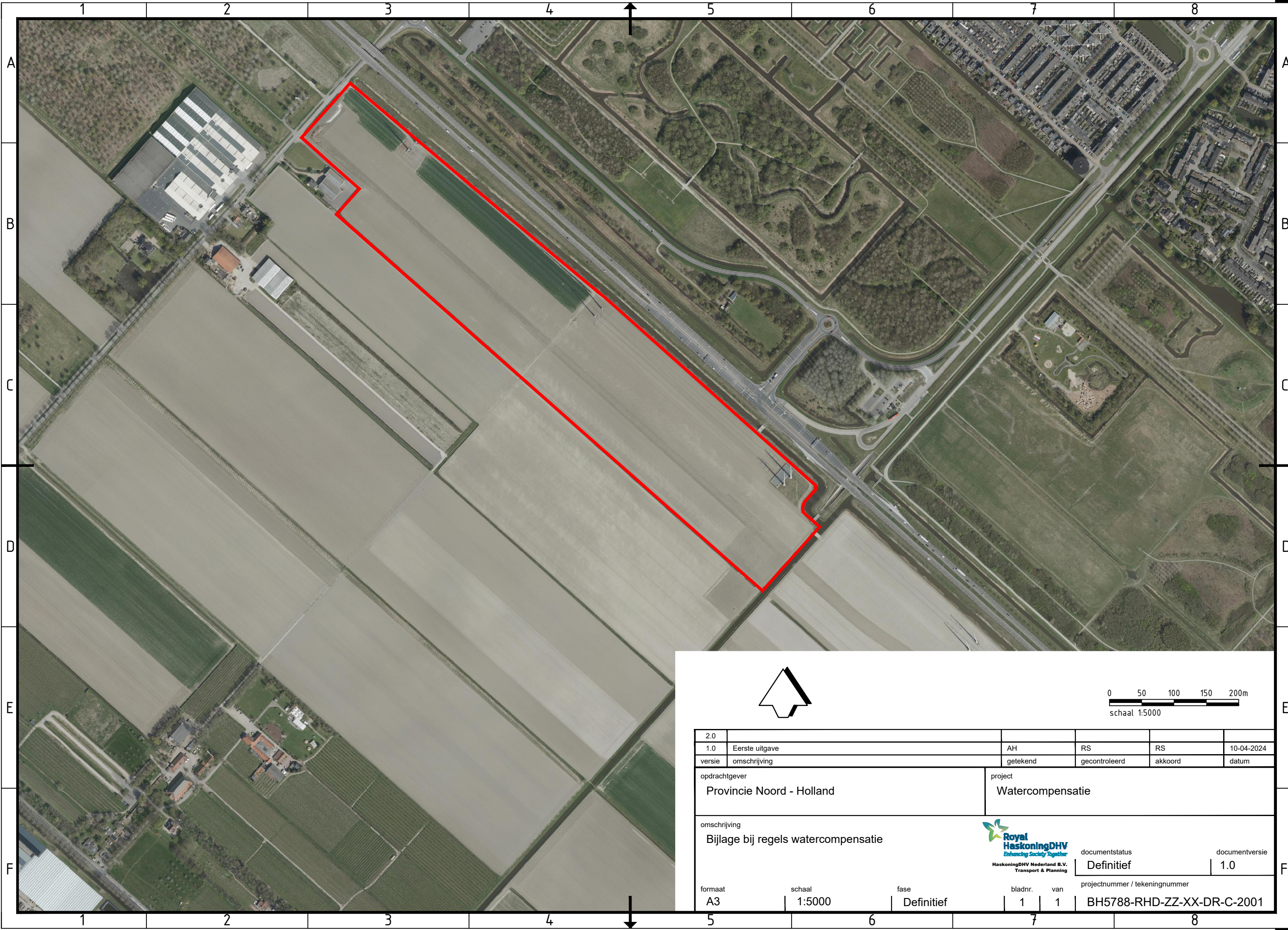
Artikel 19 Slotregel

19.1 Citeertitel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud.

Bijlagen

Bijlage 1 Watercompensatie

0 50 100 150 200m
 schaal 1:5000

2.0					
1.0	Eerste uitgave	AH	RS	RS	10-04-2024
versie	omschrijving	getekend	gecontroleerd	akkoord	datum
opdrachtgever Provincie Noord - Holland		project Watercompensatie			
omschrijving Bijlage bij regels watercompensatie		 <small>HaskoningDHV Nederland B.V. Enhancing Society Together Transport & Planning</small>		documentstatus Definitief	documentversie 1.0
formaat A3	schaal 1:5000	fase Definitief	bladnr. 1	van 1	projectnummer / tekeningnummer BH5788-RHD-ZZ-XX-DR-C-2001

PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Toelichting

Inhoudsopgave

Planregels		3
Hoofdstuk 1	Inleidende regels	4
Artikel 1	Begrippen	4
Artikel 2	Wijze van meten	7
Hoofdstuk 2	Bestemmingsregels	8
Artikel 3	Groen	8
Artikel 4	Natuur	9
Artikel 5	Verkeer	10
Artikel 6	Water	12
Artikel 7	Leiding - CO2	13
Artikel 8	Leiding - Gas	15
Artikel 9	Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding	17
Artikel 10	Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding	19
Artikel 11	Leiding - Riool	21
Artikel 12	Waterstaat - Waterkering	23
Hoofdstuk 3	Algemene regels	25
Artikel 13	Anti-dubbeltelregel	25
Artikel 14	Overige zone - steigers niet toegestaan	26
Artikel 15	Algemene afwijkingsregels	27
Artikel 16	Algemene wijzigingsregels	28
Artikel 17	Overige regels	29
Hoofdstuk 4	Overgangs- en slotregels	30
Artikel 18	Overgangsrecht	30
Artikel 19	Slotregel	31
Bijlagen		33
Bijlage 1	Watercompensatie	34

Planregels

Hoofdstuk 1 Inleidende regels

Artikel 1 Begrippen

1.1 plan:

het inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud met identificatienummer NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG02 van de Provincie Noord-Holland;

1.2 inpassingsplan:

de geometrisch bepaalde planobjecten met de bijbehorende regels en de daarbij behorende bijlagen;

1.3 aanduiding:

een geometrisch bepaald vlak of figuur, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels worden gesteld ten aanzien van het gebruik en/of het bebouwen van deze gronden;

1.4 aanduidingsgrens:

de grens van een aanduiding indien het een vlak betreft;

1.5 bebouwing:

één of meer gebouwen en/of bouwwerken geen gebouwen zijnde;

1.6 bestaand:

a. bestaande bouwwerken: bestaand ten tijde van de terinzagelegging van het inpassingsplan als ontwerp, dan wel mogen worden gebouwd krachtens een voor dat tijdstip aangevraagde vergunning;

b. bestaand gebruik: bestaand ten tijde van het in werking treden van het inpassingsplan;

1.7 bestemmingsgrens:

de grens van een bestemmingsvlak;

1.8 bestemmingsvlak:

een geometrisch bepaald vlak met eenzelfde bestemming;

1.9 bouwen:

het plaatsen, het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen en het vergroten van een bouwwerk, alsmede het geheel of gedeeltelijk oprichten, vernieuwen of veranderen van een standplaats;

1.10 bouwvlak:

een geometrisch bepaald vlak, waarmee gronden zijn aangeduid, waar ingevolge de regels, bepaalde gebouwen en bouwwerken geen gebouwen zijnde zijn toegelaten;

1.11 bouwwerk:

elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct hetzij indirect, met de grond is verbonden, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond;

1.12 compensatie:

de verplichtingen die voortkomen uit de aantasting en beïnvloeding van compensatieplichtige natuurgebieden (NNN-gebieden en Natura 2000-gebieden);

1.13 erf:

de oppervlakte van het bouwperceel, uitgezonderd de oppervlakte van het hoofdgebouw;

1.14 gebouw:

elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke, overdekte, geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt;

1.15 kunstwerk:

een civiel bouwwerk, waaronder zijn begrepen aquaducten, grondkerende constructies, bruggen, sluizen, tunnels en viaducten, alsook daarmee gelijk te stellen bouwwerken.

1.16 ligplaats:

de ruimte die door een woonboot, al dan niet met tussentijdse onderbrekingen, wordt ingenomen;

1.17 nutsvoorziening:

voorziening ten behoeve van het openbaar nut, zoals ten behoeve van de levering van elektriciteit, gas, drinkwater en telecommunicatiediensten, alsmede ten behoeve van riolering en afvalinzameling;

1.18 ontsluitingsweg

Een weg die bedoeld is om een gebied, voorziening of perceel bereikbaar te maken voor gemotoriseerd en langzaam verkeer. De weg is primair bedoeld voor bestemmingsverkeer en is niet bedoeld voor het afwikkelen van doorgaand verkeer.

1.19 peil:

- a. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang direct aan de weg grenst: de hoogte van de weg ter plaatse van die hoofdtoegang;
- b. voor een bouwwerk, waarvan de hoofdtoegang niet direct aan de weg grenst: de hoogte van het terrein ter hoogte van die hoofdtoegang;
- c. indien in, op of boven het water wordt gebouwd: de hoogte van het terrein ter plaatse van het meest nabijgelegen punt waar het water grenst aan het vaste land.

1.20 vaarhoogte:

de afstand tussen de onderkant van het brugdek en het peil;

1.21 waterhuishoudkundige voorzieningen:

voorzieningen die nodig zijn ten behoeve van een goede water aan- en/of afvoer, waterberging en waterkwaliteit;

1.22 werk:

een werk, geen gebouw of bouwwerk zijnde.

Artikel 2 Wijze van meten

Bij de toepassing van deze regels wordt als volgt gemeten:

2.1 de bouwhoogte van een bouwwerk:

vanaf het peil tot aan het hoogste punt van een gebouw of van een bouwwerk, geen gebouw zijnde, met uitzondering van ondergeschikte bouwonderdelen, zoals schoorstenen, antennes en naar de aard daarmee gelijk te stellen bouwonderdelen;

2.2 de oppervlakte van een bouwwerk:

tussen de buitenwerkse gevelvlakken en/of het hart van de scheidingsmuren, neerwaarts geprojecteerd op het gemiddelde niveau van het afgewerkte bouwterrein ter plaatse van het bouwwerk;

2.3 vrije vaarhoogte:

de vrije vaarhoogte wordt gemeten ten opzichte van de Maatgevende Hoogste Waterstand (MHW).
MHW = -0,50 m NAP.

Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels

Artikel 3 Groen

3.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Groen' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. groen;
- b. fiets- en voetpaden;
- c. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- d. nutsvoorzieningen;
- e. de voor 'specifieke vorm van groen - talud' aangewezen gronden zijn uitsluitend bestemd voor een talud.

met daaraan ondergeschikt:

- f. in- en uitritten ten behoeve van aanliggende percelen;
- g. uitingen van beeldende kunst.

3.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat:
 1. overige bouwwerken niet hoger mogen zijn dan 6 meter.

Artikel 4 Natuur

4.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Natuur' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. natuur in de vorm van vochtig bos met productie en kruiden- en faunarijk landschap;
- b. instandhouding, versterking en ontwikkeling van natuurlijke en landschappelijke waarden;

Met bijbehorende functies:

- c. groenvoorzieningen;
- d. water.

4.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

Toegestaan zijn uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde met dien verstande dat:

- a. de bouwhoogte van terreinafscheidingen niet meer mag bedragen dan 1,5 meter;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde niet meer mag bedragen dan 3 meter.

Artikel 5 Verkeer

5.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Verkeer' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. een hoogwaardige openbaarvervoerbaan (HOV-baan), in de vorm van een busbaan, met dien verstande dat niet meer dan 1 x 2 rijstroken zijn toegestaan;
- b. kunstwerken;
- c. kruisingen met wegen, spoor, water en groenvoorzieningen;
- d. fiets- en voetpaden, bermen en oversteekplaatsen;
- e. halteplaatsen;
- f. onderhoudspaden en -stroken;
- g. tijdelijke werkterreinen;
- h. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - fietspad' zijn uitsluitend fiets- en voetpaden toegestaan;
- i. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - brug' mede bruggen zijn toegestaan;
- j. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - parkeerterrein' aangewezen gronden bestemd zijn voor parkeervoorzieningen;
- k. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - talud' aangewezen gronden mede zijn bestemd voor een talud;
- l. ter plaatse van de aanduiding 'specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg' aangewezen gronden bestemd zijn voor de ontsluiting van de ijs- en skeelerclub, parkeervoorzieningen en aangrenzende gronden.

met (de) daarbij behorende:

- m. water en waterhuishoudkundige voorzieningen;
- n. nutsvoorzieningen.

met daaraan ondergeschikt:

- o. uitingen van beeldende kunst;
- p. reclame-uitingen.

5.2 Bouwregels

- a. gebouwen zijn niet toegestaan met uitzondering van bushokjes;
- b. voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouw zijnde, geldt dat de hoogte van bouwwerken niet meer mag zijn dan 11 meter;
- c. de wijk vaarhoogte bedraagt minimaal 1,25 meter.

5.3 Specifieke gebruiksregels

5.3.1 Voorwaardelijke verplichting compensatie NNN-gebied

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d en f zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. ter plaatse van de gebiedsaanduiding 'specifieke vorm van natuur - nnn' minimaal 11.448 m² vochtig bos met productie en minimaal 38.383 m² kruiden- en faunairijk landschap wordt aangelegd alsmede in stand worden gehouden;
- b. de compensatie uiterlijk twee jaar na de feitelijke start van de aanleg van de busbaan gerealiseerd wordt.

5.3.2 Voorwaardelijke verplichting watercompensatie

De in lid 5.1 genoemde functies onder a, b, c, d, f en l zijn slechts toelaatbaar, indien:

- a. de toename aan verhard oppervlak als gevolg van de aanleg van de genoemde functies in lid 5.1 onder a, b, c, d, f en l wordt gecompenseerd met oppervlaktewater binnen de bestemming Groen, Water of ter plaatse van de in bijlage 1 met rood omkaderde gebied;
- b. de compensatie staat gelijk aan 15% van de toename aan het verharde oppervlak ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- c. te dempen oppervlaktewater dient 100% gecompenseerd te worden ter plaatse van hetzelfde peilvak;
- d. deze compensatie dient voorafgaand aan het aanleggen van de verharding voor de HOV-verbinding te zijn gerealiseerd en in stand gehouden te worden.

Artikel 6 Water

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Water' aangewezen gronden zijn bestemd voor:

- a. water;
- b. waterhuishoudkundige voorzieningen;

met daarbij behorend(e):

- c. verhardingen;
- d. groen;
- e. nutsvoorzieningen;

met daaraan ondergeschikt:

- f. natuurbeheer.

6.2 Bouwregels

- a. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen worden gebouwd.
- b. De hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer zijn dan 6 meter.

6.3 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend het gebruik voor:

- a. ligplaatsen voor woonschepen;
- b. opslag, behoudens tijdelijke opslag voortkomend uit het onderhoud en/ of gebruik in overeenstemming met de bestemming van de betrokken gronden en bouwwerken.

Artikel 7 Leiding - CO2

7.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - CO2' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. plaatse van de figuur 'hartlijn leiding - co' een ondergrondse leiding voor het transport van CO2 met een druk van ten hoogste 22 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

7.2 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

7.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

7.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

7.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding - CO2' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

7.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

7.4.3 *Voorwaarden*

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van leidingen en van de bijbehorende belemmeringenstrook en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant.

Artikel 8 Leiding - Gas

8.1 Bestemmingsomschrijving

De als 'Leiding - Gas' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – gas' een ondergrondse leiding voor het transport van gas met een druk van ten hoogste 40 bar;
- b. met de daarbij behorende belemmeringstrook.

8.2 Voorrangsbepaling

De regels van deze dubbelbestemming gelden primair ten opzichte van de regels van iedere andere bestemming, waarmee deze dubbelbestemming samenvalt.

8.3 Bouwregels

Voor het bouwen gelden de volgende regels:

- a. op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken worden gebouwd met een bouwhoogte van niet meer dan 3 meter en een oppervlakte van niet meer dan 10 m²;
- b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

8.4 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

8.5 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

8.5.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding-Gas' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen of rooien van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, zoals lichtmasten, wegwijzers en ander straatmeubilair;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, dieploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren.

8.5.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. zijnde graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken;
- d. welke mogen worden uitgevoerd krachtens een verleende omgevingsvergunning.

8.5.3 *Voorwaarden*

Een omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden de belangen van de leiding niet schaden.

8.5.4 *Advies*

Alvorens te beslissen op een aanvraag omgevingsvergunning, als bedoeld in 8.5.1, wint het bevoegd gezag schriftelijk advies in bij de leidingbeheerder omtrent de vraag of door de voorgenomen werken of werkzaamheden de belangen van de leiding niet worden geschaad en welke voorwaarden gesteld dienen te worden om eventuele schade te voorkomen.

Artikel 9 Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding

9.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een ondergrondse 150 kV hoogspanningsverbinding met de daarbij behorende belemmeringenstrook.

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

9.2 Bouwregels

9.2.1 Algemeen

1. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 meter bedragen.
2. Op of in deze gronden mag uitsluitend ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en de bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

9.3 Afwijken van de bouwregels

Met een omgevingsvergunning kan worden afgeweken van het bepaalde in lid 9.2.1, indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

9.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

9.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van diepwortelende beplanting en bomen, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- b. het wijzigen van het maaiveldniveau door ontgroning of ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren en aanleggen van drainage, dieper dan 0,80 meter onder maaiveld;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- f. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- g. het aanleggen van wegen, paden en parkeergelegenheden en het aanbrengen van andere niet opneembare oppervlakteverhardingen;
- h. het aanleggen en/of slopen van opstallen, ondergrondse constructies, straatmeubilair, installaties,

- of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 9.1 omschreven bestemming;
- i. het aanleggen van zonnepanelen.

9.4.2 *Uitzondering*

Het bepaalde in lid 9.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

9.4.3 *Voorwaarden*

De omgevingsvergunning als bedoeld in 9.4.1 kan worden verleend:

- a. indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de belangen en de veiligheid van de verbinding. Bij die afweging wordt de diepte waarop de kabel ligt mede betrokken.
- b. nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

Artikel 10 Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding

10.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding' aangewezen gronden zijn, behalve voor de andere daar voorkomende bestemming(en), mede bestemd voor:

- a. een gecombineerde bovengrondse 380 kV/150 kV hoogspanningsverbinding;

met daarbij behorende:

- b. toegangswegen;
- c. bouwwerken.

In geval van strijdigheid van bepalingen gaan de regels van dit artikel voor de bepalingen die ingevolge andere artikelen op de desbetreffende gronden van toepassing zijn.

10.2 Bouwregels

Voor het bouwen van bouwwerken gelden de volgende regels:

- a. op de gronden mogen uitsluitend bouwwerken ten behoeve van de hoogspanningsverbinding worden gebouwd die voldoen aan de volgende criteria:
 1. de bouwhoogte van een hoogspanningsmast mag ten hoogste de ter plaatse van de aanduiding 'maximale bouwhoogte' aangegeven hoogte bedragen;
 2. de bouwhoogte van bouwwerken, geen gebouwen en geen overkappingen zijnde, mag ten hoogste 2 m bedragen;
- b. ten behoeve van de andere daar voorkomende bestemming(en) mag - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte en bouwhoogte niet worden vergroot en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

10.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en), indien de belangen en de veiligheid van de betrokken hoogspanningsverbinding niet worden geschaad en de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen.

10.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

10.4.1 Algemeen

Voor de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of werkzaamheden is een omgevingsvergunning vereist:

- a. het aanbrengen en/of rooien van opgaande beplanting en bomen;
- b. het wijzigen van maaiveld- of weghoogte niveau door ontgroning, ophoging of andere graafwerkzaamheden;
- c. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van (reeds bestaande) watergangen, alsmede het verhogen of verlagen van het waterpeil;
- d. het opslaan van goederen, (brandbare)stoffen en/of materialen;
- e. het aanleggen en/of slopen van bovengrondse opstallen, constructies, straatmeubilair, installaties of apparatuur anders dan ten dienste van deze in artikel 10.1 omschreven bestemming;

- f. het aanleggen, verbreden, of verharden van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden;
- g. het aanleggen van zonneparken.

10.4.2 Uitzondering

Het bepaalde in sublid 10.4.1 is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die verband houden met de aanleg van de hoogspanningsverbinding;
- b. die reeds in uitvoering zijn op het moment van het van kracht worden van het plan;
- c. die het normale onderhoud ten aanzien van de verbinding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen.

10.4.3 Voorwaarden

De genoemde vergunning in sublid 10.4.1 kan niet eerder worden verleend dan nadat de leidingbeheerder gedurende drie weken in de gelegenheid is gesteld schriftelijk advies uit te brengen dan wel zoveel eerder als het advies is uitgebracht.

Artikel 11 Leiding - Riool

11.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Leiding - Riool' aangewezen gronden zijn, behalve voor de daar voorkomende bestemming(en), tevens bestemd voor:

- a. ter plaatse van de figuur 'hartlijn leiding – riool' een ondergrondse leiding voor het riool;
- b. met de daarbij behorende belemmeringstrook.

11.2 Bouwregels

Ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels uitsluitend worden gebouwd, indien het bouwplan betrekking heeft op vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bouwwerken, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering.

11.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan met een omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien de veiligheid van de betrokken leiding niet wordt geschaad en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de betrokken leidingexploitant. Een omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien geen kwetsbare objecten worden toegelaten.

11.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden.

11.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Leiding- Riool' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen, diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergraven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
- f. het permanent opslaan van goederen.

11.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

11.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 11.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien de betreffende werken en/of werkzaamheden niet strijdig zijn met de veiligheid van de leiding en van de bijbehorende belemmeringsstrook.

Artikel 12 Waterstaat - Waterkering

12.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waterstaat - Waterkering' aangewezen gronden zijn, naast het bepaalde in de andere voor die gronden aangewezen bestemmingen, tevens bestemd voor:

- a. de aanleg, de verbetering en het onderhoud van de waterkeringen;

met daaraan ondergeschikt:

- b. dijken en kaden;
- c. wegen en paden;
- d. parkeervoorzieningen;

met (de) daarbij behorende:

- e. bouwwerken, geen gebouwen zijnde.

12.2 Bouwregels

12.2.1 Algemeen

1. In afwijking van het bepaalde bij de basisbestemmingen en de andere dubbelbestemmingen mag op deze gronden niet anders worden gebouwd dan ten behoeve van de dubbelbestemming waterstaatsdoeleinden waterkering.
2. Op of in deze gronden mogen geen gebouwen ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat - Waterkering worden gebouwd.

12.2.2 Bouwwerken, geen gebouw zijnde

Voor het bouwen van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van de dubbelbestemming Waterstaat-Waterkering gelden de volgende regels:

- a. de hoogte van erf- en terreinafscheidingen mag niet meer zijn dan 1 meter bedragen;
- b. de bouwhoogte van overige bouwwerken, geen gebouwen zijnde, mag niet meer dan 5 meter bedragen.

12.3 Afwijken van de bouwregels

Het bevoegd gezag kan bij omgevingsvergunning afwijken van de bouwregels voor het bouwen overeenkomstig de andere daar voorkomende bestemming(en) indien daartegen uit oogpunt van waterbeheersing en onderhoud geen bezwaar bestaat en vooraf schriftelijk advies is ingewonnen bij de waterbeheerder.

12.4 Omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden

12.4.1 Algemeen

Het is verboden op of in de gronden met de bestemming 'Waterstaat-Waterkering' zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning de volgende werken, geen bouwwerken zijnde, of de volgende werkzaamheden uit te voeren:

- a. het aanbrengen van diepwortelende beplantingen en bomen;
- b. het aanleggen van wegen of paden en het aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen;
- c. het indrijven van voorwerpen in de bodem;
- d. het uitvoeren van grondbewerkingen, waartoe worden gerekend afgraven, woelen, mengen,

- diepploegen, egaliseren, ontginnen, ophogen en aanleggen van drainage;
- e. het aanleggen, vergroeven, verruimen of dempen van sloten, vijvers en andere wateren;
 - f. het permanent opslaan van goederen.

12.4.2 Uitzondering

Het verbod is niet van toepassing op werken en/of werkzaamheden:

- a. die reeds in uitvoering zijn op het van kracht worden van het plan;
- b. die het normale onderhoud ten aanzien van de leiding en belemmeringenstrook of ten aanzien van de functies van de andere voorkomende bestemming(en) betreffen;
- c. welke graafwerkzaamheden als bedoeld in de Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten vormen.

12.4.3 Voorwaarden

Een omgevingsvergunning als bedoeld in sublid 12.4.1 voor het uitvoeren van werken, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden kan worden verleend indien:

- a. geen onevenredige aantasting plaatsvindt van het doelmatig functioneren van de waterkering;
- b. voorafgaand overleg heeft plaatsgevonden met de beheerder van de betreffende watergang en waterkering.

12.5 Specifieke gebruiksregels

Tot een gebruik, strijdig met deze bestemming, wordt in ieder geval gerekend een gebruik ten behoeve van een basisbestemming of andere dubbelbestemming, waardoor een onevenredige afbreuk aan de waterstaatsbelangen wordt gedaan.

Hoofdstuk 3 Algemene regels

Artikel 13 Anti-dubbeltelregel

Grond die eenmaal in aanmerking is genomen bij het toestaan van een bouwplan waaraan uitvoering is gegeven of alsnog kan worden gegeven, blijft bij de beoordeling van latere bouwplannen buiten beschouwing.

Artikel 14 Overige zone - steigers niet toegestaan

14.1 Bestemmingsomschrijving

Ter plaatse van de aanduiding 'overige zone – steigers niet toegestaan' gelden, in afwijking van en in aanvulling op de ter plaatse geldende bestemming, de volgende bouw- en gebruiksregels voor steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen.

14.2 Bouwregels

- a. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor particulier gebruik toegestaan;
- b. ten behoeve van de doorvaart of geleiding van de scheepvaart mogen meerpalen en aanmeervoorzieningen worden gebouwd;
- c. er zijn geen steigers, aanmeervoorzieningen en meerpalen voor bedrijfsdoeleinden toegestaan;

14.3 Gebruiksregels

Als strijdig gebruik wordt in ieder geval aangemerkt het innemen van een ligplaats met een vaartuig, waarbij ter plaatse sprake is van horeca-activiteiten, of met een vaartuig dat gebruikt wordt ten behoeve van een seksinrichting of prostitutie.

Artikel 15 Algemene afwijkingsregels

Het bevoegd gezag kan, mits geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan het straat- en bebouwingsbeeld, de woonsituatie, de milieusituatie, de verkeersveiligheid, de sociale veiligheid en de gebruiksmogelijkheden van de aangrenzende gronden, bij omgevingsvergunning afwijken van het bepaalde op de verbeelding en in deze regels voor:

- a. het afwijken met niet meer dan 10% van de in dit inpassingsplan aangegeven percentages, maten en oppervlakten met uitzondering van oppervlaktes genoemd in 5.3.1 en 5.3.2;
- b. het in geringe mate aanpassen van het beloop of het profiel van wegen of de aansluiting van wegen onderling, indien de verkeersveiligheid en/of - intensiteit daartoe aanleiding geven;
- c. het in geringe mate afwijken tot ten hoogste 2 m van een bouwgrens, mits dit nodig is om het plan aan te passen vanwege een blijkaar meetverschil tussen werkelijke toestand van het terrein en de verbeelding;
- d. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van de bouwwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 10 m;
- e. het verhogen van de maximale (bouw)hoogte van gebouwen met maximaal 25% ten behoeve van plaatselijke verhogingen, zoals schoorstenen, luchtkokers, liftkokers en lichtkappen, mits de totale oppervlakte van vergrotingen op dat gebouw niet meer is dan 50% van de oppervlakte van de bovenste verdiepingvloer;
- f. de bestemmingsbepalingen ten aanzien van de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, en toestaan dat de hoogte van bouwwerken, geen gebouwen zijnde, ten behoeve van civiele kunstwerken, geen gebouwen zijnde, wordt vergroot tot niet meer dan 40 m.

Artikel 16 Algemene wijzigingsregels

16.1 Overschrijding bestemmingsgrenzen

Burgemeester en wethouders kunnen de in het plan opgenomen bestemmingen wijzigen ten behoeve van overschrijding van bestemmingsgrenzen, voor zover zulks van belang is voor een technisch betere realisering van bestemmingen of bouwwerken dan wel voor zover zulks noodzakelijk is in verband met de werkelijke toestand van het terrein. De overschrijdingen mogen echter ten hoogste 3 meter zijn en het bestemmingsvlak mag met ten hoogste 10% worden vergroot.

Artikel 17 Overige regels

In afwijking van artikel 3.26 lid 5 van de Wet op de ruimtelijke ordening is de gemeenteraad van Haarlemmermeer bevoegd voor de betrokken gronden een bestemmingsplan vast te stellen.

Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels

Artikel 18 Overgangsrecht

18.1 Overgangsrecht bouwwerken

- a. Een bouwwerk dat op het tijdstip van inwerkingtreding van het bestemmingsplan legaal aanwezig of in uitvoering is, dan wel gebouwd kan worden krachtens een bouwvergunning, en afwijkt van het plan, mag, mits deze afwijking naar aard en omvang niet wordt vergroot,
 1. gedeeltelijk worden vernieuwd of veranderd;
 2. na het teniet gaan ten gevolge van een calamiteit geheel worden vernieuwd of veranderd, mits de aanvraag van de bouwvergunning wordt gedaan binnen twee jaar na de dag waarop het bouwwerk is tenietgegaan.
- b. Het bevoegd gezag kan eenmalig ontheffing verlenen van het eerste lid voor het vergroten van de inhoud van een bouwwerk als bedoeld in het eerste lid met maximaal 10 %.
- c. Het eerste lid is niet van toepassing op bouwwerken die weliswaar bestaan op het tijdstip van inwerkingtreding van het plan, maar zijn gebouwd zonder vergunning en in strijd met het daarvoor geldende plan, daaronder begrepen de overgangsbepaling van dat plan.

18.2 Overgangsrecht gebruik

- a. Het gebruik van grond en bouwwerken dat legaal bestond op het tijdstip van inwerkingtreding van het inpassingsplan en hiermee in strijd is, mag worden voortgezet.
- b. Het is verboden het met het inpassingsplan strijdige gebruik, bedoeld in het eerste lid, te veranderen of te laten veranderen in een ander met dat plan strijdig gebruik, tenzij door deze verandering de afwijking naar aard en omvang wordt verkleind.
- c. Indien het gebruik, bedoeld in het eerste lid, na de inwerkingtreding van het plan voor een periode langer dan een jaar wordt onderbroken, is het verboden dit gebruik daarna te hervatten of te laten hervatten.
- d. Het eerste lid is niet van toepassing op het gebruik dat reeds in strijd was met het voorheen geldende bestemmingsplan, daaronder begrepen de overgangsbepalingen van dat plan.

18.3 Hardheidsclausule

Voor zover toepassing van het overgangsrecht bouwwerken of gebruik leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard jegens een of meer natuurlijke personen kan het bevoegd gezag ten behoeve van die persoon of personen van dat overgangsrecht ontheffing verlenen.

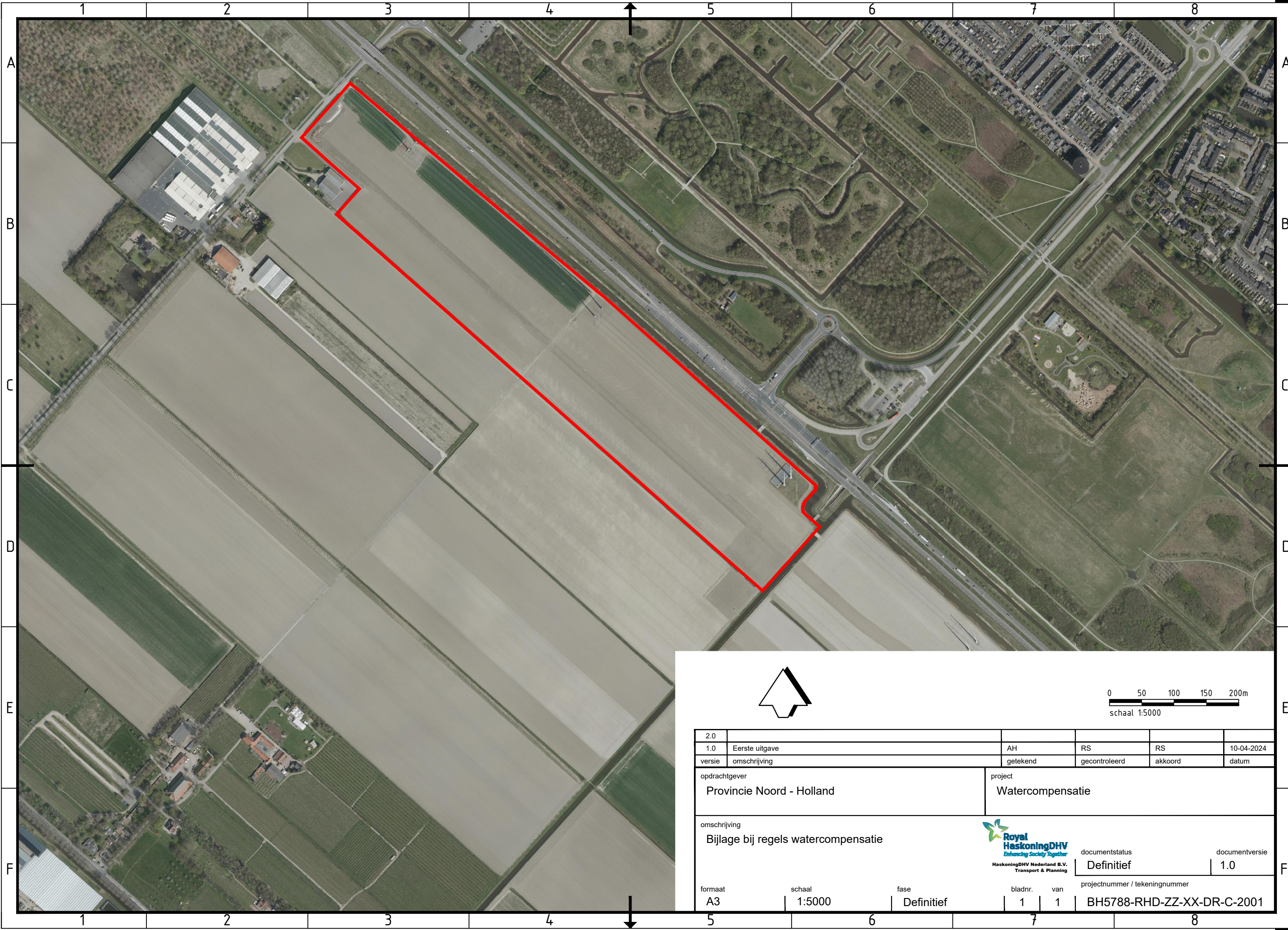
Artikel 19 Slotregel

19.1 Citeertitel

Deze regels worden aangehaald als: Regels van het inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud.

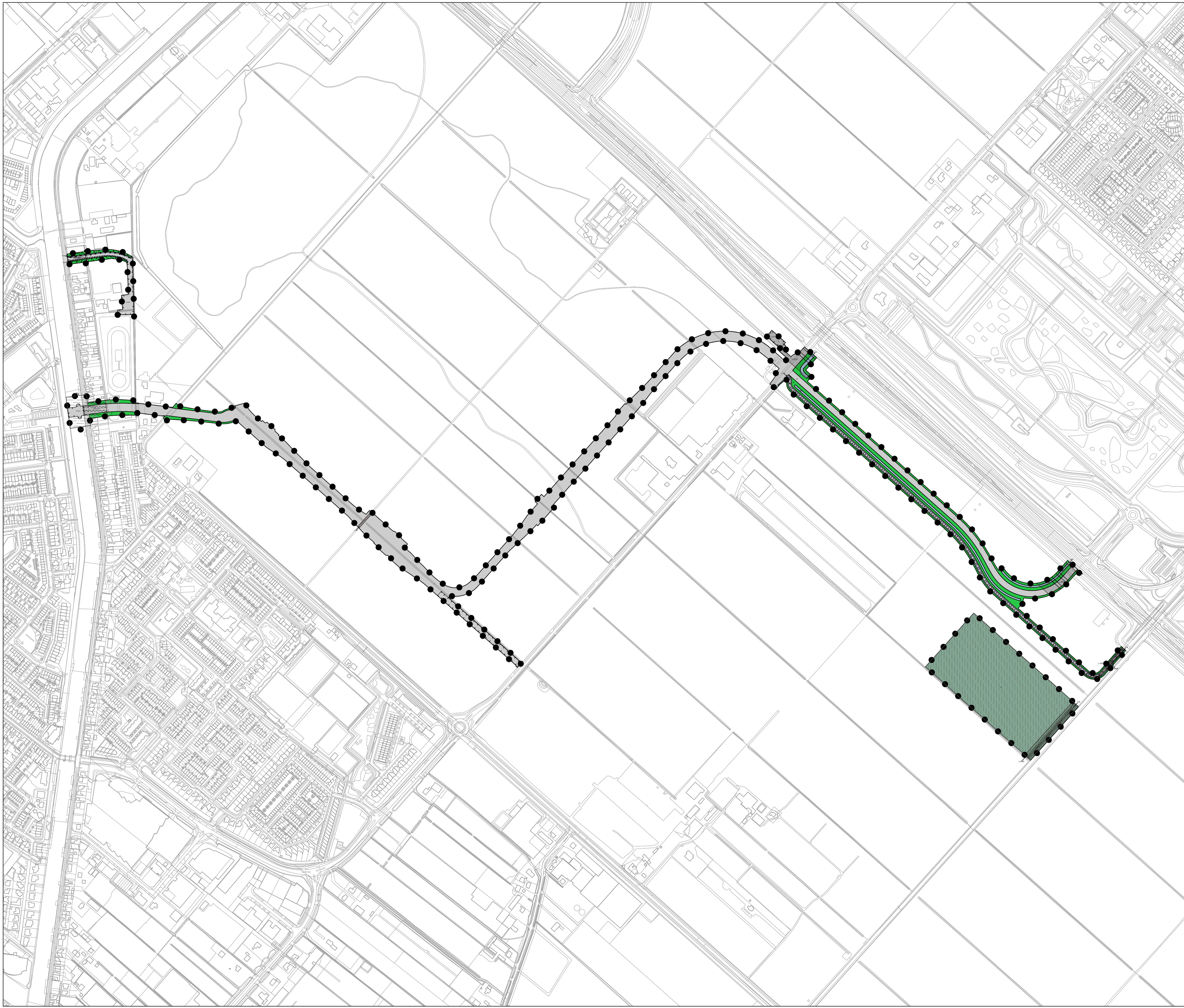
Bijlagen

Bijlage 1 Watercompensatie

0 50 100 150 200m
 schaal 1:5000

2.0					
1.0	Eerste uitgave	AH	RS	RS	10-04-2024
versie	omschrijving	getekend	gecontroleerd	akkoord	datum
opdrachtgever Provincie Noord - Holland		project Watercompensatie			
omschrijving Bijlage bij regels watercompensatie		 HaskoningDHV Nederland B.V. Transport & Planning		documentstatus Definitief	documentversie 1.0
formaat A3	schaal 1:5000	fase Definitief	bladnr. 1	van 1	projectnummer / tekeningnummer BH5788-RHD-ZZ-XX-DR-C-2001

- Plangebied**
 PIP HOV Lissersbroek-Getsewoud
- Enkelbestemmingen**
- Groen
 - Natuur
 - Verkeer
 - Water
- Dubbelbestemmingen**
- Leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding
 - Leiding - CO2
 - Leiding - Gas
 - Leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding
 - Leiding - Riool
 - Waterstaat - Waterkering
- Gebiedsaanduidingen**
- overige zone - specifiek vorm van natuur - NNN
 - overige zone - steigers niet toegestaan
- Functieaanduidingen**
- (sg-tal) specifieke vorm van groen - talud
 - (sv-bru) specifieke vorm van verkeer - brug
 - (sv-fie) specifieke vorm van verkeer - fietspad
 - (sv-ont) specifieke vorm van verkeer - ontsluitingsweg
 - (sv-par) specifieke vorm van verkeer - parkeerterrein
 - (sv-tal) specifieke vorm van verkeer - talud
- Figuren**
- hartlijn leiding - Bovengrondse hoogspanningsverbinding
 - hartlijn leiding - co2
 - hartlijn leiding - gas
 - hartlijn leiding - Ondergrondse hoogspanningsverbinding
 - hartlijn leiding - riool
- Verklaringen**
- ondergrond

in samenwerking met

Witteveen + Bos

project:
PIP HOV LISSERSBROEK

provincie:
Noord-Holland

onderdeel:
verbeelding

status:
vastgesteld

opdrachtgever:
Witteveen + Bos

projectnummer:
145261

identificatienummer:
NL.IMRO.9927.PIPHOV/LBNV-VG02

bladnummer:
1 van 1

schaal : 1:4000 tekenaar: MvB datum : 3 maart 2026
 formaat : A1 bestandsnaam : 26WITTB001-001

**Royal
HaskoningDHV**
Enhancing Society Together

Inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek- Getsewoud

Toelichting

Documenttitel: Inpassingsplan PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud
Toelichting

Status: Vastgesteld

Datum: 10-06-2024

Projectnaam:

Projectnummer: BH5788

Opdrachtgever: Provincie Noord-Holland

Referentie:

Auteur(s): Ricardo Snijder

Collegiale toets:

Datum/paraaf toets:

Vrijgegeven door: Thad van der Bruggen

Datum/paraaf vrijgave:

PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Inhoudsopgave

Toelichting	5
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.1.1 Aanleiding	7
1.1.2 Doelstelling	9
1.2 Ligging en begrenzing plangebied	9
1.3 Planologische inpassing	10
1.3.1 Vigerende bestemmingsplannen	10
1.3.2 Een Provinciaal Inpassingsplan (PIP)	11
1.4 Leeswijzer	12
Hoofdstuk 2 Huidige situatie	13
2.1 Huidige situatie	13
Hoofdstuk 3 Planbeschrijving	17
3.1 Doelstellingen en uitgangspunten	17
3.2 Ontwikkelingen in deelprojectgebieden	17
Hoofdstuk 4 Beleidskader	25
4.1 Rijksbeleid	25
4.1.1 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)	25
4.1.2 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)	25
4.2 Provinciaal beleid	27
4.2.1 Omgevingsvisie Noord-Holland 2050	27
4.2.2 Omgevingsverordening Noord-Holland 2020	28
4.2.3 Regionaal OV-toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland	30
4.3 Regionaal beleid	31
4.3.1 Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam (VRA)	31
4.4 Gemeentelijk beleid	31
4.4.1 Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040	31
4.4.2 Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040	33
4.4.3 Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer	35
4.4.4 Visie Ringdijk en Ringvaart	36
4.4.5 Beeldkwaliteitsplan 'De verbindende ring'	37
4.4.6 Visie polderlinten Haarlemmermeer en beeldkwaliteitsplan voor de erven	38
4.5 Eindconclusie beleidskader	39
Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten	41
5.1 Algemene beoordeling milieueffecten (m.e.r.)	41
5.2 Bedrijven en milieuzonering	42
5.3 Verkeer en parkeren	42
5.4 Luchtkwaliteit	46
5.5 Geluidhinder	49
5.6 Externe veiligheid	53
5.7 Bodemkwaliteit	54
5.8 Water	55
5.9 Ecologie	61
5.9.1 Gebiedsbescherming	61
5.9.2 Soortenbescherming	70
5.10 Archeologie en cultuurhistorie	74
5.11 Ontpofbare oorlogsresten	79

Hoofdstuk 6	Juridische planopzet	81
6.1	Standaard en plansystematiek	81
6.2	Toelichting op de regels	81
Hoofdstuk 7	Uitvoerbaarheid	83
7.1	Economische uitvoerbaarheid	83
7.2	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	83

Bijlagen

Bijlage 1	Parkeertelling
Bijlage 2	Onderzoek luchtkwaliteit
Bijlage 3	Geluidsonderzoek
Bijlage 4	Vooronderzoek bodem
Bijlage 5	Watertoets
Bijlage 6	Watercompensatieplan
Bijlage 7	Natuurtoets
Bijlage 8	NNN compensatieplan
Bijlage 9	Nader ecologisch onderzoek
Bijlage 10	Stikstofonderzoek
Bijlage 11	Vooronderzoek ontplofbare oorlogsresten
Bijlage 12	Nota van beantwoording
Bijlage 13	Nota van wijzigingen
Bijlage 14	Vaststellingsbesluit

Toelichting

Hoofdstuk 1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

1.1.1 Aanleiding

In 2014 hebben de gemeenten Haarlemmermeer, Lisse, Noordwijk en Teylingen, het Samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland, de Vervoerregio Amsterdam en de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland een bestuursovereenkomst gesloten om de Hoogwaardige Openbaar Vervoersverbinding tussen Noordwijk en Schiphol te realiseren.

Dit planvoornemen was een resultaat van de studie naar de verbetering van de verkeersafwikkeling in de grensstreek van Noord-Holland en Zuid-Holland. De HOV-verbinding maakt daarmee onderdeel uit van het verbeteren van deze verkeersafwikkeling in de grensstreek. In figuur 1-1 is de ligging van de gehele HOV Noordwijk-Schiphol te zien. Het plangebied is daarbij met benadering groen omcirkeld. Ook is op de onderstaande figuur het eindbeeld ingetekend langs Nieuw-Vennep West en Zuidrand.

Figuur 1-1: Het HOV-tracé tussen Noordwijk en Schiphol inclusief weergave provinciegrens. Het plangebied (tracé in studie) is bij benadering groen omcirkeld.

Bereikbaarheid van de regio

Het gebied van de beide provincies Noord-Holland en Zuid-Holland kent een grote economische dynamiek. Dit komt onder andere door de aanwezigheid van de Mainport Schiphol, de Greenports Aalsmeer en Duin- en Bollenstreek. Daarmee is dit gebied van groot economisch belang voor heel Nederland. Een goed en betrouwbaar verkeerssysteem is dan ook essentieel. In 2016 heeft Royal HaskoningDHV een 'problemanalyse bereikbaarheid' opgesteld voor de grensstreek Noord-Holland en Zuid-Holland. Hiermee is de huidige situatie van het verkeersnetwerk in de regio nauwkeurig in kaart gebracht.

Groeiende inwoners met groeiende druk op bereikbaarheid

In de periode van 1990 tot 2015 is de gemeente Haarlemmermeer met meer dan 50% gegroeid, zowel op het gebied van inwoneraantal als op het gebied van arbeidsplaatsen. Ook de invloedgebieden Katwijk en Teylingen zijn in omvang gegroeid. Nieuwe bouwlocaties zijn met name in deze gemeenten voorzien. De werkgelegenheid is in de periode van 1995 tot 2013 gegroeid met meer dan 70%.

Richting 2030 is de verwachting dat het aantal arbeidsplaatsen in de Duin- en Bollenstreek gaat dalen, terwijl het aantal inwoners zal gaan groeien. Zo blijkt uit cijfers van het regionaal verkeersprognosemodel van de Metropoolregio Amsterdam. Dit betekent dat inwoners uit deze omgeving voor werk buiten de eigen regio moeten zijn. Deze ontwikkeling zal voor meer woon- en werkverkeer over langere afstanden

gaan zorgen. Ook voor Zuid-Kennemerland geldt dat de uitgaande pendel zal gaan toenemen. De oorzaak hiervan is dat de bevolking hier harder groeit dan het aantal arbeidsplaatsen en de hoogopgeleide bevolking voor een groot deel buiten de regio werken.

Toenemende verkeersrelaties met Haarlemmermeer

Als gevolg van de bovengenoemde ontwikkelingen zijn de verkeersrelaties in deze regio momenteel flink toegenomen. Door de aanhoudende groei van het aantal inwoners en het toenemende woon- en werkverkeer over langere afstanden zal de druk op de bereikbaarheid van de regio verder toenemen. Door deze huidige ontwikkelingen in met name Haarlemmermeer en Schiphol zal de hoeveelheid verkeer tussen de Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland en oostelijk gelegen bestemmingen verder intensiveren.

Weinig ontwikkelingen van bestaand en nieuw wegnnet

De afgelopen jaren is er nauwelijks nieuwe weginfrastructuur aangelegd tussen de Haarlemmermeer en de Duin- en Bollenstreek. In de Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland is daarnaast ook geen grootschalige infrastructuur toegevoegd. Dit terwijl de druk op de huidige bereikbaarheid erg groot is en deze alleen maar verder zal toenemen.

Grote druk op de bereikbaarheid

Uit analyses met de bereikbaarheidsindicator is tijdens de studie geconcludeerd dat de Duin- en Bollenstreek en Zuid-Kennemerland in de huidige tijd kampen met bereikbaarheidsproblemen. Op basis van de verschillen tussen de analyse met de bereikbaarheidsindicator en de analyse van de reistijd kan geconcludeerd worden dat de oorzaak van de verslechterde bereikbaarheid van de Duin- en Bollenstreek en het zuidelijk deel van Zuid-Kennemerland in de verkeersstructuur ligt. Deze verkeersstructuur behoeft verbetering.

Adviezen op basis van de huidige situatie en bereikbaarheid

Uit de studie zijn een aantal adviezen voortgekomen om de huidige verkeerssituatie in de grensstreek van Noord-Holland en Zuid-Holland te kunnen verbeteren. Hieronder is een opsomming gemaakt van een aantal van deze adviezen, namelijk:

- Het slechten van de Ringvaart als barrière tussen de Bollenstreek en Haarlemmermeer;
- Het garanderen van voldoende capaciteit op de hoofdwegen in Haarlemmermeer;
- Het ontsluiten van de bouwontwikkelingen in de Westflank van Haarlemmermeer;
- Het opwaarderen van het OV-aanbod op groeimarkten.

Noodzaak en maatregelen

In de 'Bereikbaarheidsstudie Grensstreek Noord-Holland en Zuid-Holland' uit 2016 zijn verbeteringen in infrastructuur voor zowel autoverkeer als het openbaar vervoer in samenhang onderzocht. Uit deze studie is ten aanzien van het openbaar vervoer de HOV-verbinding tussen Noordwijk en Schiphol als maatregel naar voren gekomen met als doel het verbeteren van de regionale bereikbaarheid met openbaar vervoer. Deze aanleg is een gezamenlijke ambitie geworden van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland, de gemeenten Lisse, Noordwijk, Haarlemmermeer en Teylingen, de Vervoerregio Amsterdam en Samenwerkingsverband Holland Rijnland. Zij zien de noodzaak dat bij een steeds toenemende verkeersdruk een aantrekkelijk en efficiënt openbaar vervoer tot stand moet worden gebracht. Ook de bereikbaarheid van het noordelijk deel van de Duin- en Bollenstreek staat momenteel onder druk door het ontbreken van regionale oost-west verbindingen. Ook de aanwezigheid van barrières in noord-zuid richting zorgen voor een extra druk op de bereikbaarheid. De Ringvaart is een van deze barrières. De HOV-verbinding met de brug over de Ringvaart zal dan ook positief bijdragen aan de bereikbaarheid van de provincies en betekent voor reizigers dat de bus vaker, sneller en betrouwbaarder zal rijden en de afstanden korter maakt.

Realisatie

Om deze busverbinding mogelijk te maken hebben alle betrokken partijen (zoals benoemd in de aanleiding) in 2013 een bestuursovereenkomst ondertekend. Het realiseren van een snelle busverbinding tussen Noordwijk - Sassenheim - Lisse en Schiphol is opgenomen in het Deltaplan Bereikbaarheid van de gemeente Haarlemmermeer, waarmee de raad op 26 januari 2012 heeft ingestemd. De busverbinding maakt daarnaast deel uit van het door het Rijk bekostigde Actieprogramma Regionaal Openbaar

Vervoer.

1.1.2 Doelstelling

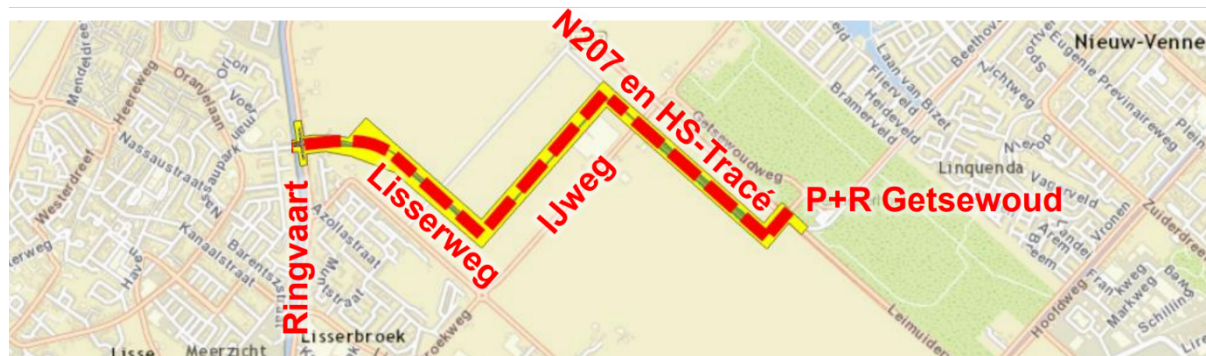
De HOV-verbinding heeft als doel om de huidige buslijnen op te waarderen. De HOV-verbinding is onderdeel van het R-Net systeem. Dit is een samenwerkingsproject van overheden en vervoerders in de Randstad op het gebied van 'hoogwaardig openbaar vervoer'. Dit systeem staat voor betrouwbaar, frequent en comfortabel openbaar vervoer in de Randstad. Met het voorliggende planvoornemen wordt een snellere verbinding gecreëerd in de grensstreek van de beide provincies Noord-Holland en Zuid-Holland. Ook ontstaat er een aanzienlijk snellere verbinding tussen Lisse en Nieuw-Vennep door het wegnemen van een belangrijke barrière met de komst van een brug over de Ringvaart.

1.2 Ligging en begrenzing plangebied

Voor een goede bereikbaarheid van het gebied is gekozen voor een Hoogwaardige Openbaar Vervoer verbinding (HOV) tussen Noordwijk en Schiphol. Hierdoor komt er een betere, snellere en frequente busverbinding op het traject tussen Noordwijk en Schiphol. Dit inpassingsplan gaat echter alleen over het tracégedeelte op grond van de provincie Noord-Holland ter plaatse van Lisserbroek en Nieuw-Vennep.

HOV-baan inclusief brug over de Ringvaart

De realisatie van de HOV-verbinding in Noord-Holland omvat een pakket aan maatregelen. Hieronder valt het realiseren van een brug over de Ringvaart tussen Lisse (Zuid-Holland) en Lisserbroek (Noord-Holland). Nadat de bus de Ringvaart is overgestoken vervolgt de route zich in de richting van de Lisserweg, waaraan de HOV-verbinding parallel loopt op zo'n 200 meter ten noordoosten ervan. De HOV-verbinding vervolgt haar weg richting de IJweg. Ook aan deze weg loopt het traject parallel op zo'n 200 meter afstand, echter ten noordwesten daarvan. Voordat het tracé de N207 kruist, buigt de route af en loopt het traject parallel aan de N207 op circa 60 à 70 meter afstand van het Hoogspannings-tracé (HS-tracé). Uiteindelijk vindt de HOV-verbinding aansluiting op de N207 ter hoogte van de P+R Getsewoud in Nieuw-Vennep. In de onderstaande figuur 1-2 is het gehele tracé in Noord-Holland schematisch weergegeven.

Figuur 1-2: Schematische weergave van het HOV-tracégedeelte binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland

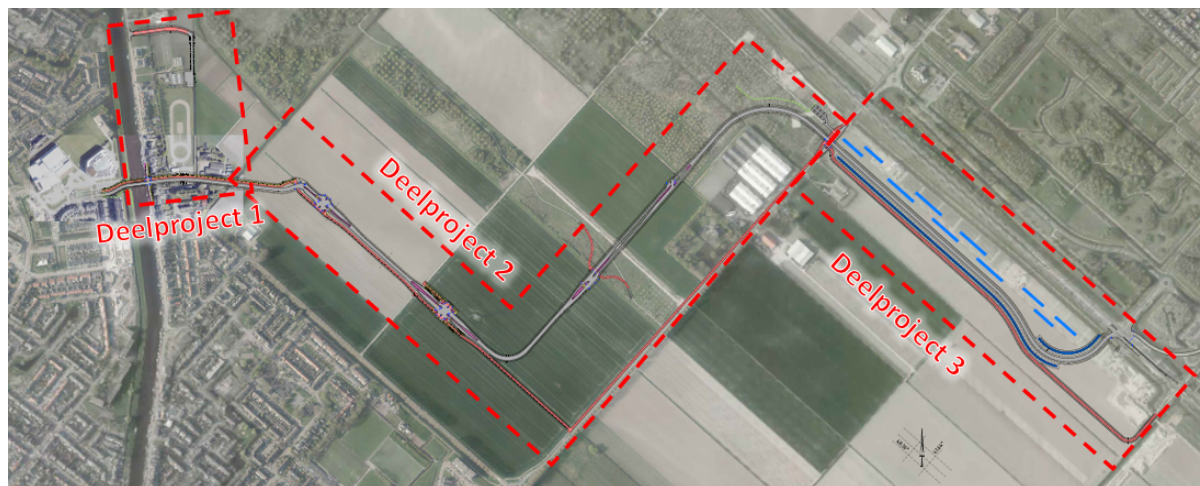
Een afzonderlijk doorfietspad

Binnen het plan van het te realiseren HOV-tracé wordt er ook voorzien in de aanleg van een afzonderlijke doorfietsroute. Er is steeds meer aandacht voor goede en veilige regionale fietsverbindingen in Nederland. In de gemeente Haarlemmermeer worden verschillende doorfietsroutes ontwikkeld om in deze duurzame manier van vervoer te kunnen voorzien. Ook in de bestuursovereenkomst uit 2014 is de ambitie uitgesproken om voor het traject tussen Lisse en Nieuw-Vennep een aansluitende doorfietsroute te realiseren. Deze doorfietsroute is daarom opgenomen in het voorliggende plan langs de geheel te ontwikkelen HOV-baan. De doorfietsroute sluit in het noorden aan op de bestaande fietstunnel onder de N207 en krijgt ook een aparte aansluiting tussen de busbaan en de IJweg. De brug over de Ringvaart wordt voorzien van zowel een afzonderlijk fiets- als afzonderlijk voetpad. Dit afzonderlijke voetpad wordt naast het doorfietspad doorgetrokken vanaf de brug over de Ringvaart.

Het plangebied van het tracé in Noord-Holland is opgedeeld in drie deelprojecten, namelijk:

- Deelproject 1: De brug over de Ringvaart met de dijkzone.
- Deelproject 2: De gebiedsontwikkelingslocatie Lisserbroek-Noord.
- Deelproject 3: De route tussen de IJweg en de P+R locatie Getsewoud.

In de onderstaande figuur 1-3 zijn de drie verschillende deelprojecten weergegeven. In hoofdstuk 3 de planomschrijving worden de deelprojecten nader toegelicht.

Figuur 1-3: HOV-tracégedeelte provincie Noord-Holland opgeknipt in 3 deelgebieden

In het plangebied van het deel binnen de grenzen van Noord-Holland beslaat het ruimtebeslag uit een busbaan, inclusief bijbehorende halteplaatsen, doorfietspad, recreatief voetpad, waterwegen, bermen en afrastering, en de compensatie van natuur. Dit voetpad wordt doorgetrokken vanaf de brug over de Ringvaart langs de busbaan naar de geplande woningbouwontwikkeling Lisserbroek-Noord.

1.3 Planologische inpassing

1.3.1 Vigerende bestemmingsplannen

Binnen het plangebied van het HOV-tracé in Noord-Holland gelden diverse ruimtelijke plannen. In de onderstaande tabellen zijn deze ruimtelijke plannen weergegeven.

Tabel 1-1: Een overzicht van de geldende bestemmingsplannen binnen het projectgebied

Bestemmingsplan	Datum vaststelling	Gemeente
Buitengebied Zuid	Vastgesteld op 4 juli 2014	Haarlemmermeer
Lisserbroek	Vastgesteld op 24 juli 2013	Haarlemmermeer
Ringvaart	Vastgesteld op 26 januari 2017	Haarlemmermeer
Bestemmingsplan N207	Vastgesteld op 3 februari 2012	Haarlemmermeer

Tabel 1-2: Een overzicht van de geldende overige plannen binnen het projectgebied

Bestemmingsplan	Datum vaststelling	Gemeente
-----------------	--------------------	----------

Paraplubestemmingsplan Wonen	10 november 2020	Haarlemmermeer
Paraplubestemmingsplan Parkeerregels	4 oktober 2018	Haarlemmermeer
Vorbereidingsbesluit Biomassacentrales 2021	5 november 2020	Haarlemmermeer
Rijksinpassingsplan Randstad 380kv verbinding Beverwijk-Zoetermeer	3 september 2012	Randstad (vastgesteld door de Minister van Economische Zaken, Landbouw en de Minister van Infrastructuur en Milieu)

Planologische inpassing

Het realiseren van een busbaan past niet binnen de vigerende bestemmingsplannen Lisserbroek en Buitengebied Zuid. Dit wordt veroorzaakt doordat op enkele voorkomende bestemmingen geen wegen voor gemotoriseerd verkeer zijn toegestaan. Deze strijdigheid wordt opgelost met het voorliggende provinciale inpassingsplan. Verder valt een deel van dit HOV-traject op grondgebied van de provincie Zuid-Holland, ter plaatse van de aanlanding van de brug en de aansluiting op de Sportlaan in Lisse. Daar geldt bestemmingsplan 'De waterkanten' (vastgesteld 28 februari 2013). Ook daar is het plan strijdig met het bestemmingsplan. Er is daarom afgesproken dat de gemeente Lisse een aparte procedure zal doorlopen om dat deel van het tracé planologisch mogelijk te maken.

1.3.2 Een Provinciaal Inpassingsplan(PIP)

In veel gevallen zorgt de gemeente ervoor dat een bestemmingsplan wordt opgesteld voor haar grondgebied, echter kunnen ook provincies hier het initiatief voor nemen. Een dergelijk bestemmingsplan wordt een 'Provinciaal Inpassingsplan' (PIP) genoemd. De provincie kan een PIP vaststellen in het geval dat de provincie hier belang bij heeft of als een plan gemeente overstijgend is. Er is daarom voor gekozen om de HOV-verbinding met een PIP planologisch mogelijk te maken. De Crisis- en herstelwet is van toepassing op de HOV-verbinding Noordwijk - Schiphol. Die geldt namelijk voor alle besluiten over de ontwikkeling en verwezenlijking van ruimtelijke en infrastructurele projecten van provinciaal belang.

Provinciaal belang

Een provinciaal inpassingsplan kan worden vastgesteld wanneer er sprake is van provinciaal belang. Ook in het kader van de HOV-verbinding Noordwijk-Schiphol is er sprake van meerdere provinciale belangen. Deze belangen staan onderstaand opgesomd:

- Een goede bereikbaarheid en doorstroming voor de regio:
Door de komst van de HOV-verbinding zullen er tussen Noordwijk en Schiphol bussen gaan rijden die betrouwbaar, snel en comfortabel zijn en met een hoge frequentie rijden. Ook hoeft de bus in de toekomst niet meer om te rijden via de N207, maar kan de bus gebruik maken van de verbinding over de Ringvaart. De ontwikkeling is hiermee een impuls op het gebied van zowel bereikbaarheid als doorstroming voor de gehele regio.
- Er zijn afspraken gemaakt in de Stuurgroep over de realisatie
De Stuurgroep bestaat uit alle bestuurders van de samenwerkingspartners omtrent de realisatie van de HOV-verbinding Noordwijk-Schiphol. De samenwerkingspartners van de Stuurgroep bestaan uit de betrokken gemeenten, het samenwerkingsorgaan regio Holland Rijnland, de provincie Noord-Holland, de provincie Zuid-Holland en de Vervoerregio Amsterdam. Op 14 maart 2014 hebben de bestuurders van deze samenwerkingspartners afgesproken om de HOV-verbinding Noordwijk-Schiphol te realiseren. Op basis van de gesignaleerde provinciale belangen van een goede bereikbaarheid en doorstroming, is in de Stuurgroep afgesproken dat de provincie Noord-Holland de brug over de Ringvaart en het tracé in Haarlemmermeer realiseert.
- De provincie Noord-Holland draagt bij aan de financiering

De provincie Noord-Holland zal zorgen voor een financiële bijdrage aan het te ontwikkelen HOV-tracé. De reserveringskosten van het maatregelenpakket voor het gehele tracé bedragen in totaal 53,8 miljoen euro. Deze reserveringen zijn ingeschat bij het opstellen van de bestuursovereenkomst. Hiervan is voor het realiseren van het tracégedeelte op Noord-Hollands grondgebied een bedrag van 15,8 miljoen euro gereserveerd. Dit wordt gezamenlijk gefinancierd door de provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam. De gemeente Haarlemmermeer levert aan dit maatregelenpakket geen financiële bijdrage. Uitzondering hierop is het fietspad, welke onderdeel uitmaakt van de brug over de Ringvaart, en het voetpad in de dijkzone. Daar zijn aparte afspraken over gemaakt en draagt de gemeente Haarlemmermeer wel financieel aan bij.

Horen van de gemeenteraden

Zoals eerder is genoemd mag een provinciaal inpassingsplan alleen worden vastgesteld wanneer er sprake is van provinciaal belang, maar er is daarnaast nog een eis. Deze eis heeft betrekking op het horen van de gemeenteraden van de betrokken gemeenten. Op basis van de Wet ruimtelijke ordening, artikel 3.26 lid 1, is bepaald dat gemeenteraden van de bij het inpassingsplan betrokken gronden, dienen te worden gehoord door de provincie over het voornemen voor het opstellen van een inpassingsplan. De provincie Noord-Holland heeft met de betrokken gemeenten dan ook nauw contact over de realisatie van de HOV-verbinding tussen Lisse en P+R Getsewoud in Nieuw-Vennep. De gemeente Haarlemmermeer heeft de busverbinding opgenomen in haar Deltaplan Bereikbaarheid waarmee de raad op 26 januari 2012 mee heeft ingestemd. Om de verdere realisatie van de busverbinding mogelijk te maken wordt er door alle betrokken partijen intensief samengewerkt. De gemeenteraad van Haarlemmermeer is per brief uitgenodigd te reageren op het concept Ontwerp-PIP.

Doel van het inpassingsplan

In het provinciaal inpassingsplan wordt geregeld, net als in een gemeentelijk bestemmingsplan, welke functies er in een plangebied mogelijk worden gemaakt en op welke plekken er mag worden gebouwd. De vaste onderdelen van een inpassingsplan zijn de regels, de verbeelding en de toelichting. De regels zijn de voorschriften die gelden, op de verbeelding is de plankaart weergegeven en in de toelichting wordt het project tekstueel verduidelijkt.

Bij toepassing van bevoegdheden is van belang dat op grond van artikel 3.26 lid 2 Wro Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten in de plaats treden van respectievelijk de gemeenteraad en burgemeester en wethouders. Deze indeplaatsstelling kent evenwel een aantal uitzonderingen welke genoemd zijn in artikel 3.26 lid 4 Wro. Zo blijft de gemeente in principe bevoegd om een omgevingsvergunning voor de binnenplanse afwijking van het inpassingsplan te verlenen. Provinciale Staten kunnen echter een besluit nemen waarin is bepaald dat ook voor die bevoegdheden Gedeputeerde Staten bevoegd is. In het onderhavige PIP is ervoor gekozen het bevoegd gezag voor wat betreft de bevoegdheden genoemd in artikel 3.26 lid 4 Wro bij burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente te leggen.

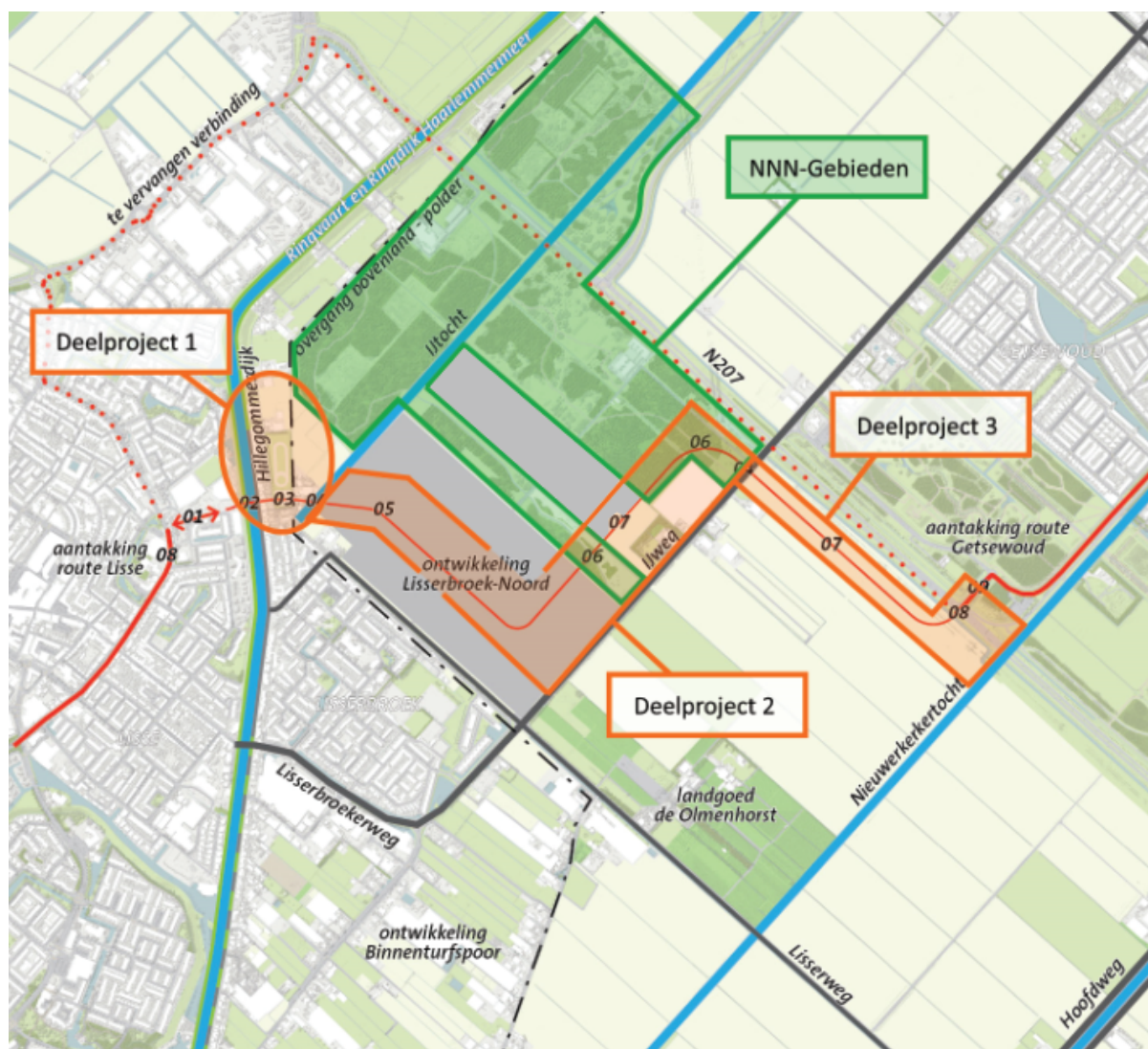
1.4 Leeswijzer

Na dit eerste hoofdstuk wordt in hoofdstuk 2 de huidige situatie verder beschreven. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 de planomschrijving weergegeven. In het daarop volgende hoofdstuk 4 wordt het beleidskader beschreven. Hierin komt het rijks-, provinciaal-, regionaal- en gemeentelijk beleid aan bod met betrekking tot de HOV-verbinding. De omgevingsaspecten komen in hoofdstuk 5 aan de orde. Daarna volgt de juridische planopzet in hoofdstuk 6. Tot slot worden zowel de maatschappelijke als economische uitvoerbaarheid beschreven in hoofdstuk 7.

Hoofdstuk 2 Huidige situatie

2.1 Huidige situatie

Het te realiseren tracégedeelte binnen de provincie Noord-Holland is opgeknipt in drie deelprojecten. De ligging van de drie deelprojecten van de HOV-baan is in figuur 2-1 weergegeven. In deze paragraaf worden vervolgens de deelprojecten in de huidige situatie beschreven.

Figuur 2-1: Overzicht ligging van Deelprojectgebieden

Deelproject 1

Deelproject 1 is gelegen langs de Hillegommerdijk en over de Ringvaart. Dit is vooral een woongebied. Daarnaast is ook de IJs- en Skeelerclub van Lisserbroek daar gelegen, met een ontsluiting aan de Hillegommerdijk. Ook is er in deelgebied 1 een agrarisch bedrijf gevestigd. Dit bedrijf heeft een ontsluitingsweg die aansluiting vindt op de Hillegommerdijk. In figuur 2-2 is een luchtfoto van het gebied te zien. Figuur 2-3 laat een straatfoto zien, gezien vanaf het zuiden.

Figuur 2-2: Luchtfoto van deelprojectgebied 1

Figuur 2-3: Straatfoto op de Hillegommerdijk, gezien vanaf het zuiden.

Deelprojecten 2 en 3

Op dit moment bestaat het plangebied in deelprojecten 2 en 3 voornamelijk uit landelijk gebied voor agrarische doeleinden. Daarnaast zijn er delen die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Naast het Natuurwetwerk Nederland zijn er verder in deze deelgebieden een aantal bedrijven gevestigd. Er bevinden zich langs de IJweg een tweetal akkerbouwbedrijven, een droogbloemenwinkel en een logistieke dienstverlener in diepvriesproducten. Aan de Middenweg is de Stichting Ons Tweede Thuis gevestigd. Deze stichting heeft een ontsluiting vanaf de IJweg. De onderstaande figuur 2-4 laat een luchtfoto zien van de deelprojectgebieden twee en drie. In figuur 2-5 is de situatie bij de N207 weergegeven met de bestaande fietstunnel en de fietsbrug.

Figuur 2-4: Luchtfoto deelprojectgebieden 2 en 3.

Figuur 2-5: Luchtfoto van de bestaande situatie nabij P&R Getsewoud in Nieuw-Vennep, met in het zuiden de bestaande fietstunnel en fietsbrug.

Hoofdstuk 3 Planbeschrijving

3.1 Doelstellingen en uitgangspunten

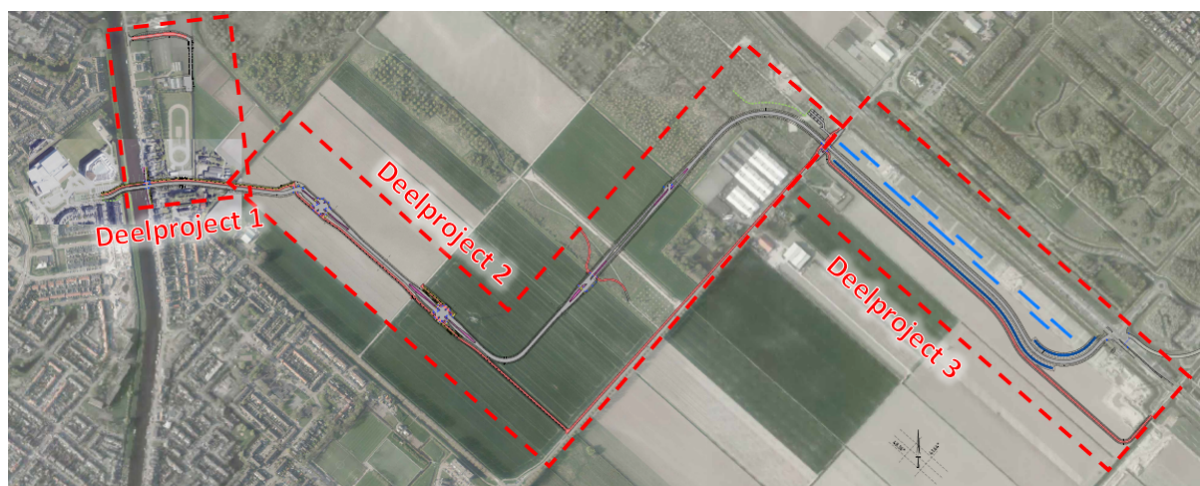
De aanleg van de HOV-verbinding is een gezamenlijke ambitie van de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland, de gemeenten Lisse, Noordwijk, Haarlemmermeer en Teylingen, de Vervoerregio Amsterdam en de regio Holland Rijnland met als doel de bereikbaarheid van de regio te verbeteren. Van deze verbeteringsmaatregelen maakt ook dit HOV-tracé onderdeel van uit. Het doel is om de huidige buslijnen 361 en 385 op te waarden tot een R-net lijn. Dit systeem staat voor betrouwbaar, frequent en comfortabel openbaar vervoer in de Randstad. Alleen de eerstgenoemde, lijn 361, zal in de toekomst gebruik gaan maken van de nieuwe HOV-verbinding binnen de grenzen van de provincie Noord-Holland.

Met de komst van de brug over de Ringvaart is de route sneller dan die in de huidige situatie en zorgt er daarnaast voor dat de inwoners van Lisse straks gebruik kunnen maken van de bus. Verder zal deze lijn de geplande nieuwe woonwijk in Lisserbroek-Noord gaan ontsluiten. De HOV-baan zal vervolgens verderop op de N207 worden aangesloten en vervolgt haar route in de richting van de Rijksweg A4 met als eindbestemming Schiphol.

Met deze ontwikkeling wordt een betere bereikbaarheid gecreëerd in de grensstreek van de beide provincies Noord-Holland en Zuid-Holland. Het uiteindelijke doel is om in 2028 door de hele Randstad hetzelfde, herkenbare hoogwaardige openbaar vervoer te laten rijden.

3.2 Ontwikkelingen in deelprojectgebieden

De ontwikkeling van het HOV-traject wordt onderverdeeld in drie deelprojecten. In hoofdstukken 1 en 2 is hier al kort op ingegaan. In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen per deelproject nauwkeurig weergegeven.

Figuur 3-1: het planvoornemen van het HOV-tracé Noord-Holland in drie deelprojecten

Deelproject 1: de brug over de Ringvaart met de dijkzone

Het eerste deelproject bestaat uit de realisatie van de brug over de Ringvaart tussen Lisse en Lisserbroek. In de onderstaande figuur is een ontwerp van deze brug weergegeven. Voor de ontwikkeling van het plan is rekening gehouden met het geldende Beeldkwaliteitsplan. Dit Beeldkwaliteitsplan wordt nader toegelicht in hoofdstuk 4 over het beleidskader (paragraaf 4.4.5 Beeldkwaliteitsplan 'De verbindende ring').

De nieuwe ophaalbrug over de Ringvaart

De nieuwe ophaalbrug kruist de Ringvaart en de dijken van de Haarlemmermeerpolder en verbindt het dorp Lisserbroek met Lisse. Zoals op het onderstaande ontwerp van figuur 3-2 is te zien zal er niet alleen worden voorzien in een busbaan, maar ook in een afzonderlijk voet- en fietspad. Het fietspad over

de brug maakt onderdeel uit van de doorfietsroute welke in het HOV-plan is opgenomen. Voor het voetpad geldt ook dat deze verder wordt doorgetrokken. De brug is niet toegankelijk voor autoverkeer. Alleen de nood- en hulpdiensten mogen in noodgevallen gebruik maken van de brug.

De brug over de Ringvaart zorgt ervoor dat de route korter en daarmee sneller is dan de huidige bestaande busroute via de provinciale N208 en N207. Daarnaast kunnen ook de inwoners van Lisse en Lisserbroek in de toekomst gebruik maken van de nieuwe buslijn. De dichtstbijzijnde halte zal gerealiseerd worden op circa 200 meter over de brug in Lisse. Verder zal de HOV-verbinding aansluiten op de toekomstige woningbouwplannen in Lisserbroek-Noord. Op deze locatie bij de woningbouwopgave zal ook een bushaltevoorziening worden gerealiseerd. Het ontwerp van de HOV-baan wordt dan ook nauwkeurig afgestemd met de ontwikkelaars die deze toekomstige woningbouw realiseren. Daarnaast wordt de inpassing afgestemd met alle grondeigenaren. Vertegenwoordigers van de bewoners, ontwikkelaars en de gemeente werken hiervoor samen in de zogenaamde 'Driehoek'.

De doorvaarthoogte van de brug heeft grote impact op de inpasbaarheid van het HOV-tracé in de direct omgeving. Om de nadelige effecten op de omgeving te minimaliseren en zo goed mogelijk aan te sluiten bij de verschillende eisen/randvoorwaarden is in het voorontwerp van de brug onderzoek gedaan naar de meest optimale doorvaarthoogte.

Om eenduidigheid te brengen in de wijze waarop de doorvaarthoogte wordt benoemd is afgesproken om deze weer te geven in meters t.o.v. maatgevend hoogwater (MWH). Hiervoor komt bijvoorbeeld 1,60m+peil overeen met 1,50m+MWH. Op kanalen en bij kortdurende waterstandsvariëaties is dit de waterstand, die 1% van de tijd overschreden wordt, gemeten over de laatste 10 jaar

Variëaties doorvaarthoogte (t.o.v. MWH)

- 1,50 m (maat gerelateerd aan schaatser, maat aangehouden in de voorgaande variantenstudie)
- 1,40 m (maat gerelateerd aan passage vleermuizen)
- 1,25 m (maat gerelateerd aan roeiboten/kano's)
- 1,00 m (maat gerelateerd aan onderhoud HHR Rijnland)

Dit heeft geleid tot afweging van volgende doorvaarthoogtes (t.o.v. MWH)

- 1,50 m
- 1,25 m
- 1,00 m

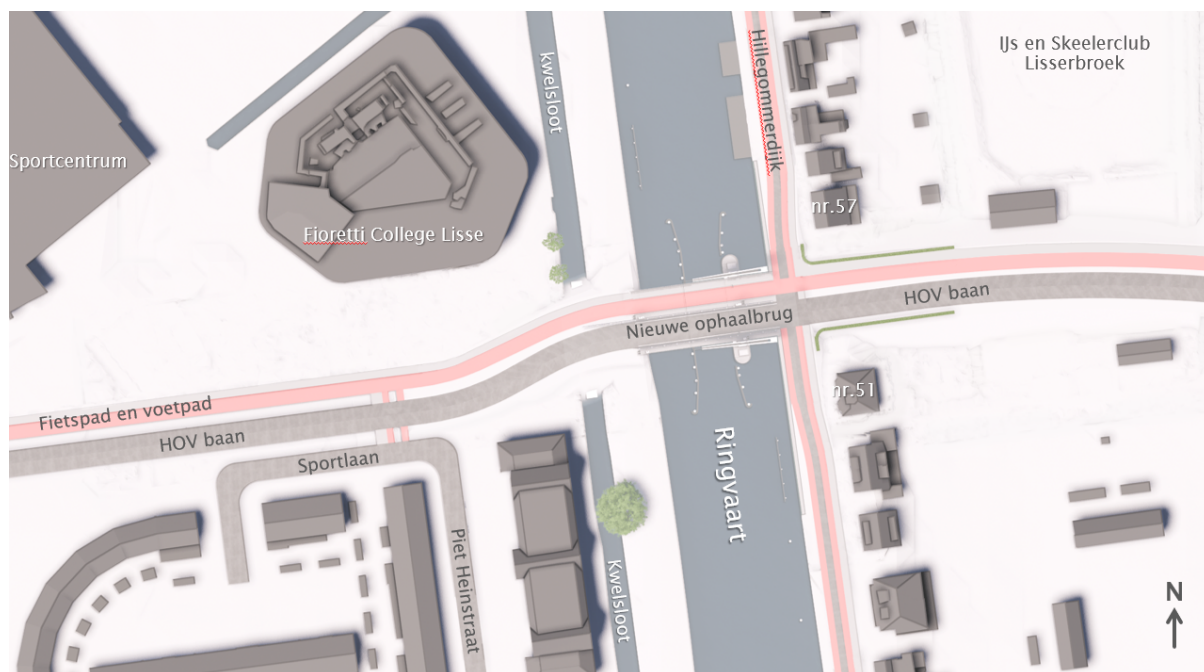
Op basis van inpasbaarheid van de busbaan bij de Hillegommerdijk is tijdens het ontwerp in eerste instantie geadviseerd om een doorvaarthoogte van 1,00 m t.o.v. MWH aan te houden. Vanwege de belangen van recreatieve scheepvaart en ecologie is uiteindelijk besloten om 1,25 meter t.o.v. MWH aan te houden. In de praktijk betekent dit een doorvaarthoogte van 1,35 meter t.o.v. streefpeil. Bij de aansluiting van de brug op de Hillegommerdijk is deze hoogte nog in te passen. Bij een hogere doorvaarthoogte kan niet meer goed aangesloten worden op de Hillegommerdijk zonder grote impact op de bereikbaarheid van de woningen.

Figuur 3-2: een ontwerptekening van de brug over de Ringvaart vanuit het noordoosten gezien

De aansluiting op het Zuid-Hollands plangebied

Ten westen van de Ringvaart, in Lisse, bevindt zich een diversiteit aan functies. Naast de aanwezige woningen is er ook een middelbare school en een sportcentrum gevestigd. De nabijgelegen woningen in Lisse bestaan uit een mix van twee- tot drielaags appartementencomplexen en eengezinswoningen. Het bovenaanzicht van de toekomstige situatie is weergegeven in de onderstaande figuur 3-3. Dit deel wat onderdeel uitmaakt van Lisse valt binnen de provinciegrenzen van Zuid-Holland en behoort hiermee niet tot het plangebied van de provincie Noord-Holland.

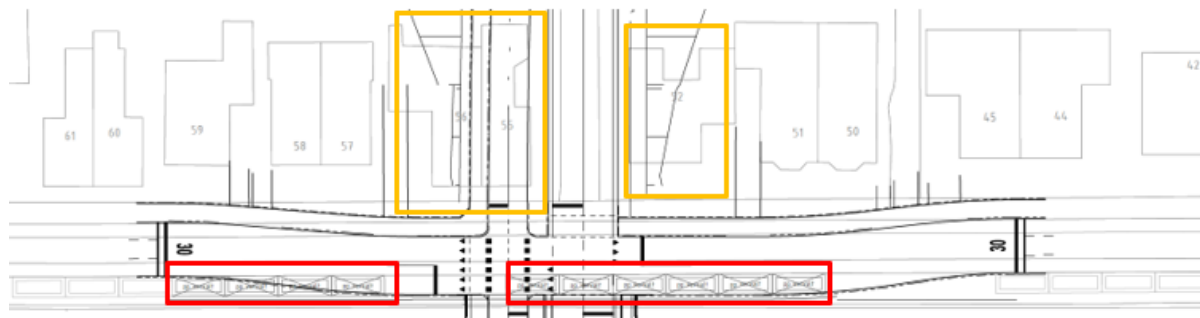
Figuur 3-3: Situatietekening deelproject 1

De HOV-baan wordt binnen de bestaande stedenbouwkundige structuur gerealiseerd

De nieuwe ophaalbrug over de Ringvaart en de HOV-baan hebben ook invloed op de bestaande situatie. De Hillegommerdijk zal moeten worden opgehoogd en daarnaast wordt de HOV-baan gerealiseerd binnen bestaande stedenbouwkundige structuren. Als gevolg van het aanpassen van de kruising van de nieuwe ophaalbrug, de Hillegommerdijk en de nieuwe HOV-baan moeten er woningen worden gesloopt.

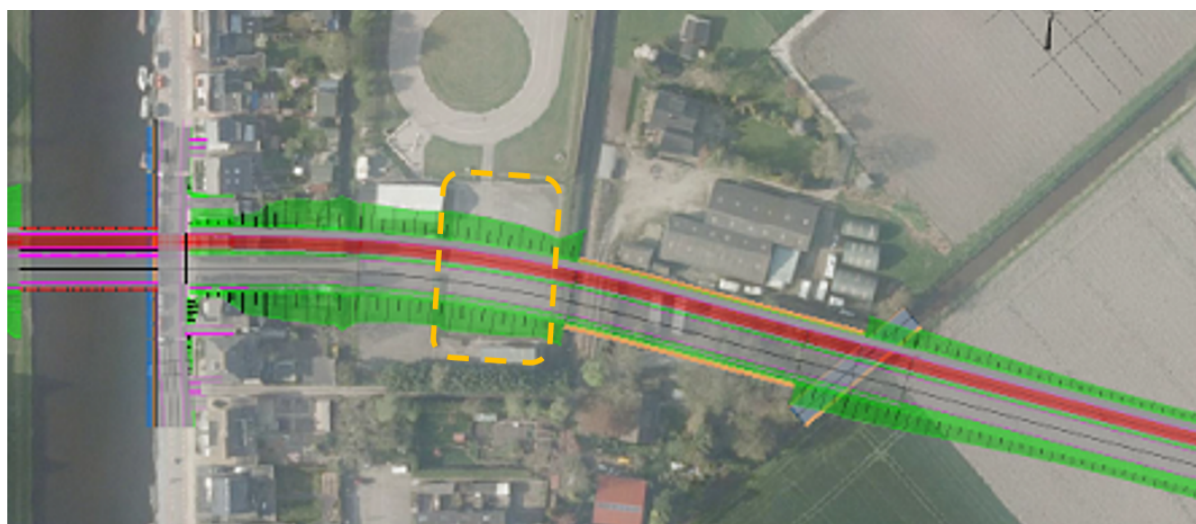
Het gaat in dit geval om drie woningen. Het betreft de woningen aan de Hillegommerdijk 52, 55 en 56. De bewoners van deze woningen zullen worden gecompenseerd. Daarnaast zijn er ook woningen die in de nieuwe situatie naast de HOV-baan komen te liggen en niet hoeven te worden gesloopt. Voor deze bewoners geldt dat zij mogelijk in aanmerking kunnen komen voor planschade. Dit zal nader onderzocht moeten worden.

Naast de te slopen woningen zullen ook een aantal parkeerplaatsen langs de Ringvaart aan de Hillegommerdijk verloren gaan. De brug over de Ringvaart wordt op palen gefundeerd. Daarom dient zowel aan de kant van Lisse als Lisserbroek een ophoging te worden gemaakt om vanaf het maaiveld naar de brug te komen. Aan de Lisserbroekse en daarmee Noord-Hollandse zijde vindt deze ophoging plaats ter hoogte van het kruispunt. Om deze reden zullen tien parkeerplaatsen verloren gaan. Om welke parkeerplaatsen het gaat is op de onderstaande figuur 3-4 schematisch weergegeven. In paragraaf 5.3 Verkeer en parkeren wordt beschreven welke invloed dit zal hebben op de parkeerdruk.

Figuur 3-4: Situatietekening kruising Hillegommerdijk en HOV, met rood de te verwijderen parkeerplaatsen, en met oranje de te slopen woningen.

Wanneer de HOV-baan verder wordt gevolgd, in de richting van Lisserbroek-Noord, bevinden zich daar de ijs- en skeelerclub en een agrarisch bedrijf. De parkeerplaatsen ten behoeve van de ijs- en skeelerclub liggen op de locatie waar de HOV-baan komt te liggen en dit geldt ook voor de ontsluitingsroute van het agrarisch bedrijf. Op de onderstaande afbeelding zijn de bestaande parkeerplaatsen aangegeven met een gele stippellijn.

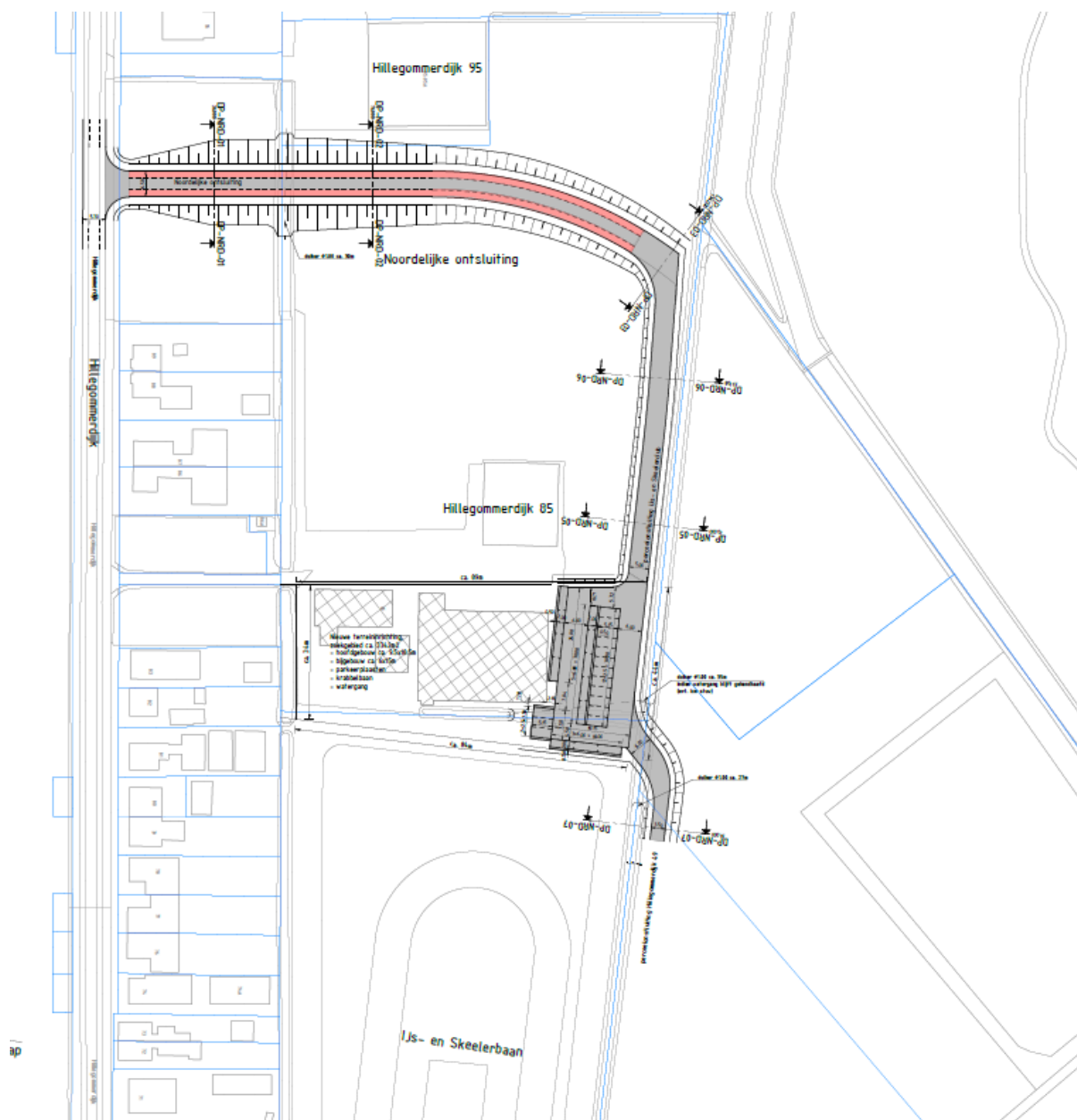

Figuur 3-5: De locatie van de HOV-baan geprojecteerd op de bestaande ontsluitingsroute van het agrarisch bedrijf en de ontsluitingsroute met parkeerplaatsen van de ijs- en skeelerclub.

Door het verdwijnen van de parkeerplaatsen en de bestaande ontsluitingsroute zal zowel het agrarisch bedrijf en de ijs- en skeelerclub op een alternatieve wijze moeten worden ontsloten.

In het planvoornemen is een nieuwe ontsluitingsweg opgenomen voor de ijs- en skeelerclub. Deze is weergegeven op de onderstaande figuur 3-6 ten noorden van deze club. Naast de nieuwe ontsluitingsroute wordt op deze locatie ook voorzien in de te compenseren parkeerplaatsen ten behoeve van de club. Deze compensatie vindt plaats nabij het terrein van een land- en tuinbouwbedrijf.

Ook wordt er vanaf het nieuwe parkeerterrein een aansluiting gemaakt op het perceel van Hillegommerdijk 49. De verdere ontsluiting op het perceel zelf wordt door de eigenaar verder uitgewerkt. Naast de nieuwe ontsluitingsweg en parkeerplaatsen zal er ook een nieuw clubgebouw, krabbelbaan en technische ruimte worden gerealiseerd in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer. Deze onderdelen vallen buiten de scope van dit inpassingsplan voor de te realiseren HOV-verbinding. Op de onderstaande figuur is de nieuwe ontsluitingsroute van de ijs- en skeelerclub weergegeven.

Figuur 3-6: Nieuwe ontsluitingsroute ten noorden van de ijs- en skeelerclub

Deelproject 2: de gebiedsontwikkelingslocatie Lisserbroek-Noord

In de gemeente Haarlemmermeer is grote behoefte aan meer woningen. Er zijn plannen voor twee nieuwe woongebieden bij het huidige Lisserbroek: Binnen Turfspoer en Noord inclusief het dorpshart. Een toename van het aantal inwoners heeft effect op de bereikbaarheid, voorzieningen, leefbaarheid en sociale binding die voor het nieuwe Lisserbroek nodig is. Er zijn 2500- 4000 woningen voorzien met bijbehorende commerciële en maatschappelijke voorzieningen. De nieuwe HOV-baan loopt door de gebiedsontwikkeling van Lisserbroek Noord. De locatie van Lisserbroek Noord is gelegen tussen de Ringvaart, Lisserweg, Nieuwerkerkertocht en de N207. In het kader van deze gebiedsontwikkeling zal de HOV-verbinding een aanvullende rol spelen voor zowel de huidige als toekomstige bewoners van Lisserbroek. Het gehele tracé wordt dan ook afgestemd met de ontwikkelaars van de

gebiedsontwikkelingen waar de HOV doorheen gaat lopen.

Doorfietspad

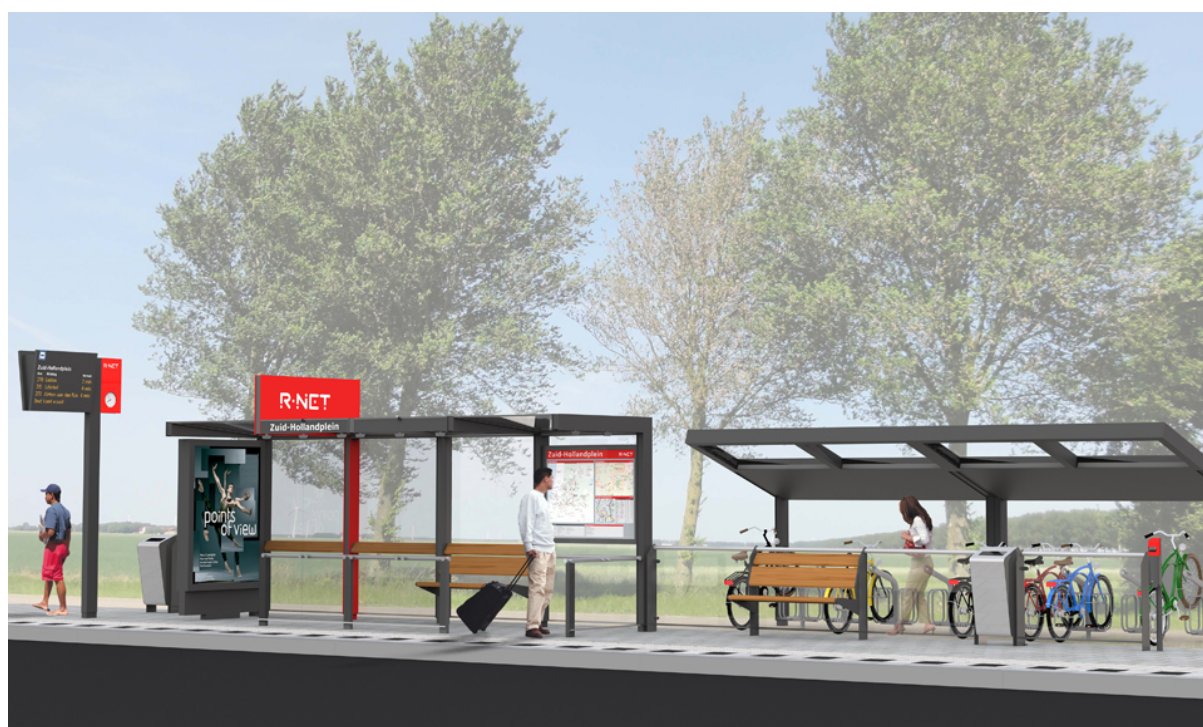
Ook wordt het doorfietspad langs de busbaan ter hoogte van de bocht verbonden met het doorfietspad langs de IJweg. Dit is weergegeven in figuur 3-7.

Figuur 3-7: Ontwerp van het HOV-tracé in deelprojectgebied 2

Bushaltes

Aan weerszijden van de weg worden bushaltes gerealiseerd. De bushaltes zijn in de bovenstaande figuur 3-7 weergegeven aan de hand van twee paarse bussen. Deze beide haltes zullen worden voorzien van een fietsenstalling, wachtvoorziening en een reizigersinformatiesysteem. In het volgende hoofdstuk van het Beleidskader is onderbouwd dat de HOV-verbinding deel uit gaat maken van een R-Net verbinding. Op de onderstaande afbeelding is een voorbeeld weergegeven van een R-Net bushalte inclusief de genoemde voorzieningen.

Figuur: 3-8: een voorbeeld van een ontwerp van een R-Net bushalte

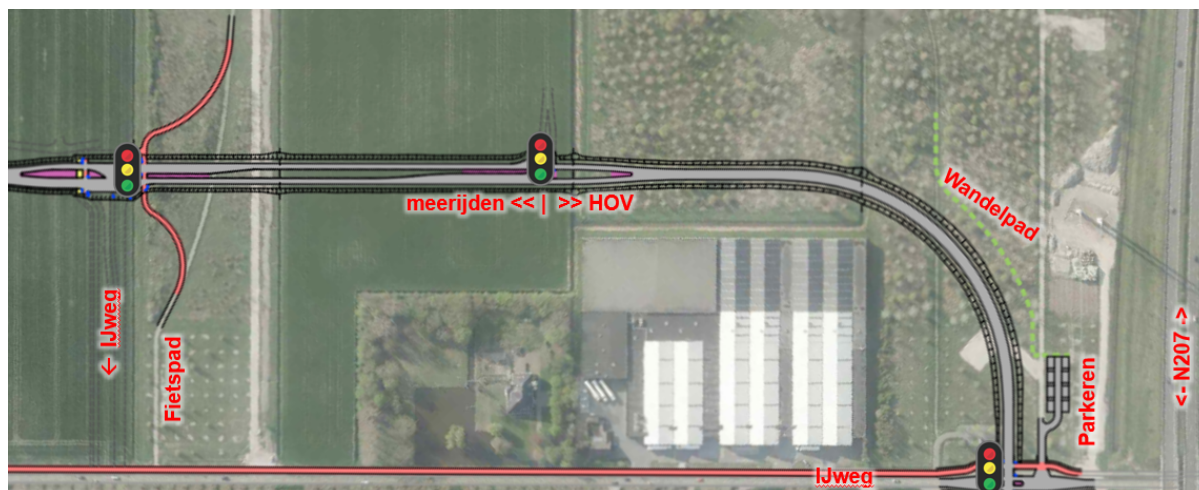
Meerijden na de realisatie van Lisserbroek-Noord

In de toekomstige situatie wanneer de woningbouwopgave van Lisserbroek-Noord is gerealiseerd, dan zullen ook auto's deels gebruik kunnen maken van de busbaan. Op de onderstaande figuur is het deel van de HOV-baan waarbij sprake is van 'meerijden' met het geel omlijnd. Omdat het meerijden nadrukkelijk verbonden is aan de woningbouwontwikkeling, is de ruimtelijke procedure van het meerijden gekoppeld aan het ruimtelijk plan voor de woningbouwontwikkeling. Hierdoor is het meerijden geen onderdeel van dit provinciaal inpassingsplan.

Figuur 3-9: weergave van het deel meerijden in de toekomstige situatie wanneer de woningbouw is gerealiseerd

In figuur 3-10 is het voorontwerp te zien van het tracé langs de IJweg. Dit stuk omvat de kruising met de IJweg, het realiseren van een nieuwe parkeerplaats en een wandelpad. Ook is het kruispunt tussen de HOV-baan en de nieuwe wegen richting de IJweg en de N207 te zien, dat onderdeel uitmaakt van deelproject 2. Links is een fietspad gelegen en de stippellijn rechts betreft het wandelpad. Onderin de afbeelding loopt het bestaande fietspad langs de IJweg.

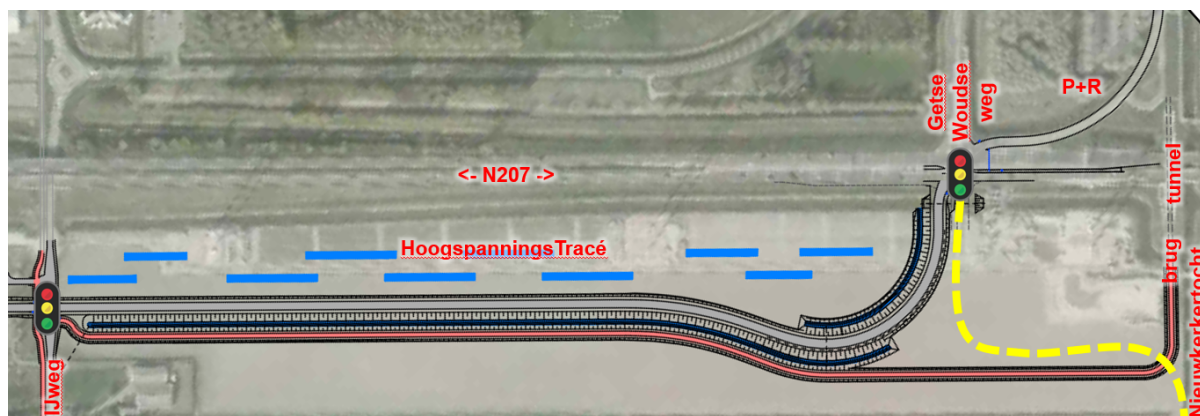
Figuur 3-10: HOV-tracé langs de IJweg

Deelproject 3: de route tussen de IJweg en de P+R locatie Getsewoud

In deelproject 3 gaat het om het realiseren van de aansluiting met de N207.

Vanaf de kruising met de IJweg wordt de HOV vervolgd parallel langs de N207 en het naastgelegen hoogspanningstracé. De HOV zal ter hoogte van de bestaande verkeerslichten worden aangesloten richting de Getsewoudseweg. Ook zal het doorfietspad, de rode doorgetrokken lijn op figuur 3-11, worden aangesloten op de bestaande fietsbrug- en tunnel. Daarnaast is er een gele stippellijn in figuur 3-11 weergegeven. Dit is de globale situering van het wegverkeer van de mogelijk toekomstig Nieuwekerkertocht weg die aansluiting vindt op de N207. In het ontwerp van de HOV-baan is hier rekening mee gehouden. Het daadwerkelijke profiel van deze Nieuwekerkertocht weg is echter nog

onbekend. Het is dan ook geen onderdeel van het provinciaal inpassingsplan. Wel wordt er dus rekening mee gehouden in het ontwerp zodat een toekomstige Nieuwekerkertocht weg niet onmogelijk wordt gemaakt.

Figuur 3-11: HOV-tracé langs de N207

Natuurnetwerk Nederland (NNN-gebied)

Het tracé in het tweede deelproject loopt door het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk verbindt natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied. De provincies zijn verantwoordelijk voor het Natuurnetwerk Nederland op het land. Met de komst van de HOV-verbinding gaat er een deel van dit NNN-gebied verloren en treedt er versnippering op. Dit verlies aan Natuurnetwerk Nederland dient daarom te worden gecompenseerd. De benodigde NNN-compensatie vindt plaats binnen deelproject 3 en is weergegeven in afbeelding 3-12. In paragraaf 5.9 Ecologie wordt dit onderdeel nader toegelicht en komt ook het compensatieplan aan de orde.

Figuur 3-12: Locatie NNN-compensatie met rood aangegeven

Hoofdstuk 4 Beleidskader

Het planvoornemen van het te ontwikkelen HOV-tracé dient aan te sluiten bij de voor het plan en plangebied relevante beleid, wet- en regelgeving. In dit vierde hoofdstuk wordt dit planvoornemen getoetst aan het geldende ruimtelijk en planologisch beleid van het Rijk, de provincie, de regio en de gemeente.

4.1 Rijksbeleid

4.1.1 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

Wettelijk kader

De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) is op 13 maart 2012 vastgesteld en daarmee van kracht geworden. De SVIR vervangt de Nota Ruimte en de Structuurvisie Randstad 2040.

De juridische borging van de realisatie van de nationale belangen ligt in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de bijbehorende regeling (Rarro). Het Barro en Rarro zijn in werking sinds 2011 en bevatten onderwerpen die van Rijksbelang zijn, zoals defensie, de ecologische hoofdstructuur, ruimte voor de rivier, kustverdediging, de elektriciteitsvoorziening en de toekomstige uitbreiding van het hoofd(spoor)wegennet. In het Barro worden geen specifieke onderwerpen of gebieden genoemd die betrekking hebben op het plangebied.

Het Rijk wil samen met de decentrale overheden het openbaar vervoersysteem vanuit de behoefte van de reiziger inrichten, zodat verschillende systemen van openbaar vervoer (bus, regionaal openbaar vervoer en spoor) en het voor- en natransport beter op elkaar aansluiten.

Conclusie

De HOV-verbinding is lijn met het Barro.

4.1.2 Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

De NOVI is een instrument van de nieuwe Omgevingswet en loopt vooruit op de inwerkingtreding van die wet. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervalt geheel (uitgezonderd Caribisch Nederland en Caribische Exclusieve Economische Zone). De NOVI is vastgesteld op 11 september 2020.

De NOVI geldt verder als wijziging van enkele onderdelen van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (NWP) op grond van de Waterwet. De NOVI biedt een langetermijnperspectief op de ontwikkeling van de leefomgeving in Nederland tot 2050. Met de NOVI geeft het kabinet richting aan de grote opgaven die het aanzien van Nederland de komende dertig jaar ingrijpend zullen veranderen. Denk aan het bouwen van nieuwe woningen, ruimte voor opwekking van duurzame energie, aanpassing aan een veranderend klimaat, ontwikkeling van circulaire economie en omschakeling naar kringlooplandbouw. Alles met zorg voor een gezonde bodem, schoon water, behoud van biodiversiteit en een aantrekkelijke leefomgeving. Omgevingskwaliteit is daarmee het kernbegrip: dat wil zeggen ruimtelijke kwaliteit én milieukwaliteit. De NOVI stelt een nieuwe aanpak voor: integraal, samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties, en met meer regie vanuit het rijk.

Nationale belangen

Met de NOVI benoemt het Rijk 21 nationale belangen. De eerste drie nationale belangen zijn van een ander, meer overkoepelend karakter, dan de overige. Deze nationale belangen zijn:

1. Bevorderen van een duurzame ontwikkeling van Nederland als geheel en van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving.
2. Realiseren van een goede leefomgevingskwaliteit.
3. Waarborgen en versterken van grensoverschrijdende en internationale relaties.
4. Waarborgen en bevorderen van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving.
5. Zorg dragen voor een woningvoorraad die aansluit op de woonbehoeften.

6. Waarborgen en realiseren van een veilig, robuust en duurzaam mobiliteitssysteem.
7. In stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit.
8. Waarborgen van een goede toegankelijkheid van de leefomgeving.
9. Zorg dragen voor nationale veiligheid en ruimte bieden voor militaire activiteiten.
10. Beperken van klimaatverandering.
11. Realiseren van een betrouwbare, betaalbare en veilige energievoorziening, die in 2050 CO2-arm is, en de daarbij benodigde hoofdinfrastructuur.
12. Waarborgen van de hoofdinfrastructuur voor transport van stoffen via (buis)leidingen.
13. Realiseren van een toekomstbestendige, circulaire economie.
14. Waarborgen van de waterveiligheid en de klimaatbestendigheid (inclusief vitale infrastructuur voor water en mobiliteit).
15. Waarborgen van een goede waterkwaliteit, duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoetwater.
16. Waarborgen en versterken van een aantrekkelijk ruimtelijk-economisch vestigingsklimaat.
17. Realiseren en behouden van een kwalitatief hoogwaardige digitale connectiviteit.
18. Ontwikkelen van een duurzame voedsel- en agroproductie.
19. Behouden en versterken van cultureel erfgoed en landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van (inter-)nationaal belang.
20. Verbeteren en beschermen van natuur en biodiversiteit.
21. Ontwikkelen van een duurzame visserij.

Prioriteiten

Tevens geeft de NOVI richting met behulp van vier prioriteiten:

1. Ruimte voor klimaatadaptatie en energiestrategie
2. Duurzaam economisch groeipotentieel
3. Sterke en gezonde steden en regio's
4. Toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

Afwegingsprincipes

Centraal bij de afweging van belangen staat een evenwichtig gebruik van de fysieke leefomgeving, zowel van de boven- als de ondergrond. Zo wordt 'omgevingsinclusief' beleid gevoerd. De NOVI onderscheidt daarbij drie afwegingsprincipes:

1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal
3. Afwentelen wordt voorkomen

Uitgangspunten voor samenwerking

De uitvoering van de NOVI vraagt om nieuwe manieren van samenwerken met blijvende brede maatschappelijke betrokkenheid en inzet van overheden. Hierbij worden vier uitgangspunten gehanteerd:

1. Er wordt gewerkt als één overheid, samen met de samenleving
2. De opgave staat centraal
3. Er wordt gebiedsgericht gewerkt
4. Er wordt permanent en adaptief gewerkt aan de opgaven

Brede maatschappelijke betrokkenheid is een voorwaarde voor het slagen van gezamenlijke ambities. Daarom wordt in de NOVI tevens aandacht besteed aan participatie. Participatie vraagt om maatwerk per opgave, gebied en bestuurlijke situatie.

NOVI-gebieden

Ten slotte worden in de NOVI op vier thema's voorlopig acht zogenaamde NOVI-gebieden benoemd welke onderdeel worden van de Omgevingsagenda. Het Rijk zal in deze gebieden een actieve rol gaan spelen. Deze thema's en bijbehorende gebieden zijn:

1. Transitie van havengebieden in Regio Rotterdam en Amsterdam
2. Transitie landelijk gebied: De Peel en Groene Hart
3. Energie- en klimaattransities in relatie tot verstedelijking: Groningen en regio Zwolle
4. Transitie in grensoverschrijdende context: Zuid-Limburg en de Zeeuwse havens/Zeeuws Vlaamse Kanaalzone.

Uitvoeringsagenda

De NOVI gaat vergezeld met een Uitvoeringsagenda, waarin staat hoe het Rijk invulling geeft aan zijn rol bij de uitvoering van de NOVI. De Uitvoeringsagenda zal, indien nodig, jaarlijks worden geactualiseerd. Zo helpt de NOVI om keuzes te maken waar dat moet. Want niet alles kan overal.

Conclusie

De komst van de HOV-verbinding voorziet in de realisatie van een verbeterde en hoogwaardige regionale openbaar vervoerverbinding tussen Noordwijk en Schiphol. Het planvoornemen voldoet daarmee aan verschillende nationale mobiliteitsbelangen, waaronder het waarborgen en realiseren van een veilig, robuust en duurzaam mobiliteitssysteem alsmede het in stand houden en ontwikkelen van de hoofdinfrastructuur voor mobiliteit. Dit zorgt er daarnaast voor, met name rondom de regio Schiphol, dat het aantrekkelijk ruimtelijk en economisch vestigingsklimaat verder wordt verbeterd. Ook voldoet het planvoornemen aan de prioriteiten waaraan de NOVI richting geeft. De komst van de HOV-verbinding zorgt er namelijk voor dat de positie van de regio en de onderlinge verbinding tussen de steden van Noord-Holland en Zuid-Holland sterker wordt. De realisatie van de HOV-verbinding is daarmee in lijn met de Nationale Omgevingsvisie.

4.2 Provinciaal beleid

4.2.1 Omgevingsvisie Noord-Holland 2050

Beleidskader

Op 19 november 2018 hebben de Provinciale Staten de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 (hierna te noemen Omgevingsvisie NH2050) vastgesteld. In de Omgevingsvisie NH2050 geeft de provincie aan welke provinciale belangen een rol spelen bij de ruimtelijke ordening in Noord-Holland. De visie laat in algemene zin zien wat de ontwikkelprincipes zijn voor de hele provincie om een hoge leefomgevingskwaliteit te bieden.

Ambities

Het leidende principe van de Omgevingsvisie NH2050 is de balans tussen economische groei en leefbaarheid. Een gezonde en veilige leefomgeving die goed is voor mens, plant en dier. Onder de hoofdambitie, balans tussen economische groei en leefbaarheid, zijn samengestelde ambities geformuleerd. Hierbij komen de volgende thema's aan bod:

Leefomgeving:

- Klimaatverandering: een klimaatbestendig en water robuust Noord-Holland.
- Gezondheid en veiligheid: het behouden en waar mogelijk verbeteren van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Dit betreft bodem, water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidsbelasting en ontwikkeling in de ondergrond.
- Biodiversiteit en natuur: biodiversiteit in Noord-Holland vergroten, ook omdat daarmee andere doelen zoals een gezonde leefomgeving worden bereikt.

Gebruik van leefomgeving:

- Economische transitie: een duurzame economie, met innovatie als belangrijke motor. De provincie biedt ruimte aan ontwikkeling van circulaire economie, duurzame landbouw, energietransitie en experimenten.
- Wonen en werken: vraag en aanbod van woon- en werklocaties moeten beter met elkaar in overeenstemming zijn. Woningbouw moet vooral in en aansluitend op de bestaande verstedelijkte gebieden worden gepland, in overeenstemming met de kwalitatieve behoeftes en trends. Duurzaamheid van de totale voorraad is het uitgangspunt.
- Mobiliteit: inwoners en bedrijven van de provincie Noord-Holland verplaatsen producten of personen effectief, veilig en efficiënt waarbij negatieve gevolgen van mobiliteit op het klimaat, gezondheid, natuur en landschap steeds nadrukkelijk meegewogen worden. De provincie zet zich in voor het verwerken van mobiliteitsopties die hieraan bijdragen zoals goede OV-verbindingen, uitstekende infrastructuur voor alle modaliteiten en technologische innovatie.

- **Landschap:** het benoemen, behouden en versterken van unieke kwaliteiten van diverse landschappen en cultuurhistorie.

Energietransitie:

De ambitie voor de energietransitie is dat Noord-Holland als samenleving in 2050 volledig klimaatneutraal is en gebaseerd is op hernieuwbare energie. De provincie biedt de ruimte aan noodzakelijke energietransitie en de daarvoor benodigde infrastructuur. Daarbij wordt tevens rekening gehouden met de ambities voor verstedelijking en landschap.

5 bewegingen met ontwikkelprincipes:

Naast de ambities worden in de Omgevingsvisie NH2050 vijf samenhangende bewegingen geschetst. Bewegingen die laten zien hoe de provincie omgaat met opgaven die op de samenleving afkomen en die zij willen faciliteren. Hiertoe zijn een aantal ontwikkelprincipes en randvoorwaarden meegegeven. Het gaat om de volgende vijf bewegingen:

- **Dynamisch schiereiland:** hierin is het benutten van de unieke ligging van Noord-Holland, te midden van water, leidend.
- **Metropool in ontwikkeling:** hierin wordt beschreven hoe de Metropoolregio Amsterdam steeds meer als één stad functioneert.
- **Sterke kernen, sterke regio's:** gaat over de ontwikkeling van centrumgemeenten die de gehele regio waarin ze liggen vitaal houden.
- **Nieuwe energie:** benut de economische kansen van de energietransitie
- **Natuurlijk en vitaal landelijke omgeving:** hierin staan het ontwikkelen van natuurwaarden en een economisch duurzame agrarische sector centraal.

Beschouwing

Met de komst van de HOV-verbinding wordt de verbinding tussen Noordwijk en Schiphol wordt het verplaatsen van personen effectiever, veiliger en efficiënter. Er wordt ingezet op een betere OV-verbinding in het grensgebied tussen Noord-Holland en Zuid-Holland. Het zorgt voor een betere verbinding in de Randstad waardoor de Metropoolregio steeds meer als één stad functioneert. Dit sluit aan op de bovengenoemde ontwikkelprincipes.

Conclusie

De HOV-verbinding past binnen de ambities en principes van de Omgevingsvisie NH2050.

4.2.2 Omgevingsverordening Noord-Holland 2020

Beleidskader

De belangrijkste onderwerpen uit de Omgevingsvisie NH2050 zijn verankerd in de nieuwe Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 (Omgevingsverordening NH2020). Deze vervangt alle bestaande verordeningen die betrekking hebben op de leefomgeving zoals de Provinciale Ruimtelijke Verordening, de Provinciale Milieuverordening, de Waterverordening en de Wegenverordening. De provincie wil een eenvoudiger, duidelijker en meer integraal systeem van regels. Met meer ruimte voor lokaal en regionaal maatwerk en bestuurlijke afwegingsruimte. De omgevingsverordening is op 17 november 2020 in werking getreden.

Het tracé loopt door het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Het Natuurnetwerk Nederland is een Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het natuurnetwerk is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. In de Omgevingsverordening NH2020 is het beleid en de omgang met over deze gebieden verankerd. In de onderstaande figuur is de huidige situatie rondom het plangebied weergegeven waarin de groene en gele delen het NNN-gebied betreffen.

Figuur 4-1: Een uitsnede van het NNN-gebied in de omgeving van het planvoornemen

In paragraaf 6.4 van de provinciale Omgevingsverordening NH2020 heeft de provincie regels opgenomen over beschermd landelijk gebied. In de sub paragraaf 6.4.1. komen de regels van Natuur Netwerk Nederland aan de orde. In het daaropvolgende artikel 6.43 sub 2 staat dat een ruimtelijk plan ter plaatse van een werkinggebied Natuurnetwerk Nederland en het werkingsgebied natuurverbindingen in ieder geval strekt tot de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden. In artikel 6.43 sub 4 is omschreven dat het ruimtelijk plan geen nieuwe activiteiten mogelijk maakt die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een vermindering van het oppervlakte van het Natuurnetwerk Nederland of de natuurverbindingen, of van de samenhang tussen die gebieden. In afwijking van dit vierde lid kan het ruimtelijk plan nieuwe activiteiten mogelijk maken, indien:

- a. Er sprake is van een groot openbaar belang;
- b. Er geen reële alternatieven zijn;
- c. De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

In de onderstaande figuur is globaal weergegeven wat het ruimtebeslag is als gevolg van de komst van het HOV-tracé. Het plangebied loopt op twee plekken door NNN-gebied 'Haarlemmermeer' (nummer 2 en 3 in Figuur 4-2). Het plangebied kruist daarnaast de Ecologische verbindingzone ter plaatse van nummer 1 in Figuur 4-2 en op twee plekken de ontwerp natuurverbinding 'Haarlemmermeer en omgeving' (nummer 4 in Figuur 4-2). Van de ontwerp natuurverbinding moet de ruimtelijke inpassing nog plaatsvinden.

Figuur 4-2: Raakvlakken tracé voor de HOV-verbinding ten opzichte van het NNN weergegeven als beheertypen, N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland en N16.04 Vochtig bos met productie

Ter plaatse van het projectgebied geldt ook het werkingsgebied landelijk gebied. Op grond van artikel 6.59 dient bij ruimtelijke ontwikkelingen in dit gebied rekening gehouden te worden met de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Ook is de voorwaarde dat een ruimtelijk plan een motivering bevat ten aanzien van deze leidraad. Dit is nader gemotiveerd in paragraaf 5.10.

Tevens geldt conform artikel 6.62 dat de toelichting van een ruimtelijk plan een motivering moet bevatten hoe rekening is gehouden met de risico's van klimaatverandering. Ten aanzien van overstromingsgevaar geldt dat de brug over de Ringvaart twee waterkeringen kruist. Als gevolg van het plan neemt de waterkerende functie van deze keringen niet af. De ontwikkeling is niet van invloed op watertekort, waterkwaliteit, hitte of wateroverlast in de omgeving. Om te borgen dat voldoende oppervlaktewater in de omgeving aanwezig is, wordt te dempen water en de toename aan verharding gecompenseerd. Dit is nader toegelicht in paragraaf 5.8.

Conclusie

De conclusie van dit planvoornemen is dat het in het kader van de Omgevingsverordening NH2020 uitvoerbaar is, mits wordt voldaan aan de compensatieregels.

4.2.3 Regionaal OV-toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland

Beleidskader

Binnen deze twee provincies vormt de Metropoolregio Amsterdam (MRA) het economisch kloppend hart. Hier wonen 2,4 miljoen mensen, werken ruim 1,3 miljoen mensen en komen jaarlijks 18 miljoen mensen op bezoek vanuit het buitenland. De regio is van regionale, nationale en internationale betekenis. Niet alleen is hier de nationale luchthaven Schiphol gevestigd, met momenteel ruim 70 miljoen passagiers de derde van Europa, ook de vierde grootste zeehaven van Europa bevindt zich hier. De komende 20 jaar groeien de twee provincies sterk, er komen 328.000 woningen bij. Een schaa sprong in het openbaar vervoer is zowel nodig om de knelpunten op te lossen als de mogelijkheid te bieden om duurzaamheidsdoelen te realiseren. In het toekomstbeeld is de volgende ambitie gesteld: het openbaar vervoer (OV) maakt samen met de fiets en de auto onderdeel uit van een geïntegreerd en uitstootvrij systeem waarmee bewoners en bezoekers snel, milieuvriendelijk en efficiënt van deur-tot-deur kunnen reizen.

Het OV Toekomstbeeld 2040 is uitgewerkt in een Voorkeursnetwerk 2040. Het voorkeursnetwerk bestaat uit een samenstel van verbindingen waarover het OV (HOV-bus, tram metro en trein) met een bepaalde kwaliteit (snelheid en frequentie) wordt afgewikkeld. Het voorkeursnetwerk is gedifferentieerd en maakt onderscheid naar verschillende typen gebieden. Om de gestelde ambitie te verwezenlijken zijn ook voorstellen gedaan voor het verbeteren van het HOV-bus- en tramnet en de lightrail. Het gaat in het algemeen over het opwaarderen van bestaande verbindingen door het toevoegen van kleine infraverbeteringen, zodat snelheids- en betrouwbaarheidsverhoging (rijtijdwinst) mogelijk wordt. Ook zijn enkele nieuwe HOV-busverbindingen voorzien zoals Noordwijk-Schiphol en een nieuwe verbinding over de Schinkel.

Conclusie

De nieuwe HOV-verbinding tussen Noordwijk en Schiphol is benoemd in het Regionaal OV-Toekomstbeeld 2040 Noord-Holland en Flevoland, waarmee dit plan aansluit bij dit beleidskader.

4.3 Regionaal beleid

4.3.1 Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam (VRA)

Beleidskader

Op 12 december 2017 is het Beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam (VRA) vastgesteld door de regioraad van de VRA. Het beleidskader geeft richting aan de activiteiten en investeringen van de

VRA voor de komende jaren aan hand van vijf strategische opgaven:

1. Van modaliteit naar mobiliteit: een betere integratie van de verschillende vervoerwijzen;
2. Naar een CO₂-neutraal mobiliteitssysteem: meer aandacht voor duurzaamheid en leefbaarheid;
3. Een prettige en veilige reis: meer aandacht voor comfort, beleving, veiligheid en informatie;
4. Mobiliteit en omgeving passen bij elkaar: meer aandacht voor inpassing en ruimtelijke kwaliteit;
5. Nabijheid van dagelijkse activiteiten versterken: ondersteuning van verdichtingsopgaven.

Beschouwing

Dit PIP maakt de realisatie van het HOV-tracé tussen Noordwijk en Schiphol mogelijk. Hierbij wordt een busbaan aangelegd en daarnaast een gescheiden doorfietspad. In de realisatie van de brug over de Ringvaart wordt tevens voorzien van een gescheiden voetpad. Dit voetpad wordt ook na de brug verder doorgetrokken. Dit sluit aan op de eerste strategische opgave waarin dient worden gewerkt naar een betere integratie van verschillende vervoerwijzen. Daarnaast maakt het tracé onderdeel uit van het R-net systeem. R-net staat voor betrouwbaar, frequent en comfortabel openbaar vervoer in de Randstad. Daarmee sluit het planinitiatief aan op de derde strategische opgave in het kader van een prettige en veilige reis met meer aandacht voor comfort, beleving, veiligheid en informatie. Ook zal de lijn bijdragen aan de verdichtingsopgave. De gemeente Haarlemmermeer is enorm gegroeid en heeft te maken met problemen in de bereikbaarheid. Deze HOV-verbinding neemt een belangrijke barrière weg door een brug over de Ringvaart en het frequenter laten rijden van bussen die niet meer hoeven om te rijden via de N207. Voor de inpassing van de HOV-verbinding in de omgeving en om rekening te houden met de bestaande ruimtelijke kwaliteit, is een beeldkwaliteitskader opgesteld. Bij de verder uitwerking van het ontwerp is dit kader leidend, zodat ook voldaan wordt aan de vierde opgave van het beleidskader van de VRA.

Conclusie

Het initiatief voor de realisatie van het HOV-tracé sluit goed aan op het beleidskader Mobiliteit van de Vervoerregio Amsterdam.

4.4 Gemeentelijk beleid

4.4.1 Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040

Beleidskader

De Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040 is op 3 maart 2022 vastgesteld. Deze visie helpt om de juiste afwegingen te maken en zuinig en zorgvuldig met de beschikbare ruimte om te gaan. Ook inspireert de visie om opgaven gezamenlijk op te pakken. Het doel van deze omgevingsvisie is een aantrekkelijke leefomgeving, waar inwoners en ondernemers graag deel van uitmaken.

De mobiliteitsopgave

In het hoofdstuk van de thema's en gebieden komen ook de ambities van mobiliteit aan de orde. Mobiliteit is voor de Haarlemmermeer van vitaal belang voor het functioneren van de gemeente. Het is een goed bereikbare gemeente en de waardering voor deze goede verbindingen is onverminderd hoog. Echter, is deze bereikbaarheid de komende decennia niet vanzelfsprekend. Het aantal inwoners en ondernemers groeit zowel in Haarlemmermeer als in de omliggende gemeenten. De druk op verkeers- en vervoersnetwerken zal dan ook toe gaan nemen. Het doel van de gemeente Haarlemmermeer is om de groei van de mobiliteit te faciliteren, gerelateerd aan de ruimtelijke ontwikkelingen.

Beschouwing

De gemeente Haarlemmermeer hanteert drie specifieke aandachtspunten, namelijk:

- Door de sneller economische groei in de metropoolregio, de toenemende verkeersstromen van en naar de luchthaven Schiphol in combinatie met de grote woningbouwopgave, ontstaat er druk op alle verkeersnetwerken. Het zet niet alleen de bereikbaarheid, maar ook de veiligheid onder druk.
- Behalve de mobiliteit groeit ook de verkeersonveiligheid en de overlast door sluipverkeer. Daarom kijkt de gemeente opnieuw naar bestaande infrastructuur en wil verkeer zoveel mogelijk weren uit wijken om zo snel mogelijk naar het regionale netwerk te geleiden.
- De gemeente streeft ernaar, ook opgenomen in het beleid van de Vervoerregio Amsterdam, dat het naar een CO2-neutraal mobiliteitssysteem gerealiseerd wil hebben in 2050.

Verder wordt er in het beleid genoemd dat er versterkingen nodig zijn in Haarlemmermeer op het gebied van mobiliteit en infrastructuur. Hierbij wordt een stevige link met, in de Bollenstreek gewenste versterking van, de oost-west structuur gelegd. Aan deze versterking draagt het planvoornemen betreft de voorliggende HOV-verbinding bij. Deze ontwikkeling zal door de betere doorstroming, als gevolg van de komst van de nieuwe HOV-verbinding, leiden tot een verbetering van het milieu, gezondheid en veiligheid. Denk daarbij aan het ontlasten van de provinciale weg de N207. De gemeente streeft naar een steeds beter gebruikt netwerk van hoogwaardige openbaar vervoerverbindingen waar ook dit planvoornemen in voorziet.

De groei van het aantal inwoners en arbeidsplaatsen noodzaakt om te investeringen in uitbreiding van het openbaar vervoer netwerk. Nieuwe woonwijken en bedrijvenlocaties moeten uitstekend bereikbaar worden gemaakt met OV en HOV-verbindingen, zodat het kwalitatief en in reistijd een goed alternatief is voor het autogebruik. De HOV-verbinding zal het gebruik van het openbaar vervoer daarmee stimuleren. Op die manier ontstaat er keuzevrijheid. Van belang is bijvoorbeeld het investeren in nieuwe HOV-verbindingen om nieuwe ontwikkellocaties te realiseren. Een voorbeeld hiervan is de toekomstige woningbouwlocatie in Lisserbroek-Noord waar de HOV-verbinding in de toekomst deel van gaat uitmaken. Dit biedt de toekomstige bewoners een aantrekkelijke en comfortabele manier op verschillende lijnen naar andere bestemmingen in de regio. Eerst wordt voorzien in een goede HOV-baan om vervolgens dan pas te gaan bouwen. Op die manier hoopt de gemeente Haarlemmermeer grote knelpunten in de toekomst te voorkomen.

Ook zet de gemeente Haarlemmermeer in op het intensiveren van de fiets. Het fietsnetwerk van de gemeente Haarlemmermeer heeft in de basis een potentie om een sterkere rol te spelen voor dagelijkse vervoersbewegingen. Het fietsnetwerk bestaat uit een fijnmazig netwerk op buurt- en wijkniveau dat aansluit op het hoofd- en snelfietsnetwerk (doorfietsverbindingen). Een goed fietsnetwerk vergroot de keuzevrijheid voor inwoners en heeft een positief effect op de gezondheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid. Niet alleen Hoogwaardig Openbaar Vervoer krijgt een prominente plek binnen het planvoornemen, maar ook de fiets wordt gefaciliteerd binnen de planscope. Dit gebeurt aan de hand van het realiseren van doorfietsroute van Getsewoud via Lisserbroek over de Ringvaart naar Lisse.

Conclusie

Hiermee is het planvoornemen in lijn met de Omgevingsvisie Haarlemmermeer 2040.

4.4.2 Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040

Op 18 juni 2021 is het eindrapport 'Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040' vastgesteld. Dit rapport is opgesteld in samenwerking met de gemeente Haarlemmermeer, de Provincie Noord-Holland en de Vervoerregio Amsterdam. Deze partijen willen gezamenlijk en gestructureerd de mobiliteitsopgaven aanpakken in Haarlemmermeer met als doel het toewerken naar een toekomstbestendige verkeers- en mobiliteitsinfrastructuur in 2040. Deze netwerkstudie is opgesteld om een goede beleidsafstemming tussen de drie partijen te verzorgen.

De gemeente Haarlemmermeer vormt de schakel tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Zuid-Holland. Door deze strategische locatie is een goed functionerend en robuust mobiliteitsnetwerk van lokaal, regionaal, nationaal en zelfs internationaal belang. Omwille van de sterke groei in het aantal inwoners en het aantal banen kent de regio een aantal grote uitdagingen, dit geldt zeker ook op het gebied van verkeer en vervoer. De ontwikkelingen betekenen een aanzienlijke druk op lokale, regionale en bovenregionale bereikbaarheid. De huidige mobiliteitsnetwerken – fiets, openbaar vervoer en autowegen – naderen hun maximale capaciteit met de huidige vervoersstromen. Zonder investeringen in de netwerken worden de knelpunten onhoudbaar en wordt zowel de bereikbaarheid als de leefbaarheid in de regio bedreigd. Het vormt daarmee een risico voor de toekomstige aantrekkelijkheid van Haarlemmermeer en daarmee de MRA-regio.

In het onderzoeksrapport zijn de conclusies van de probleemanalyse verdeeld in zeven specifieke netwerk- en gebiedsopgaven, namelijk:

- Grote netwerken;
- Regionale en (boven)lokale netwerken;
- De kernen Hoofddorp en Nieuw-Vennep;
- Stationsgebied Hoofddorp;
- Schiphol;
- Badhoevedorp;
- De Ringvaartzone.

Elke netwerk- en gebiedsopgave is een complex ruimtelijk vraagstuk op zichzelf en kan niet door één mobiliteitsoplossing worden opgelost. Er zijn daarom concrete oplossingen geformuleerd die voor meerdere probleemstellingen een antwoord kunnen bieden. De volgende negen oplossingsrichtingen zijn geformuleerd:

- Lokaal netwerk voor lopen en fietsen

Het is belangrijk om lopen en fietsen aan te moedigen voor het dagelijks reizen door de infrastructuur en de verkeersveiligheid te verbeteren.

- Deur-tot-deur (elektrisch) fietsen

Het aanmoedigen van de fiets, elektrische fiets en speed pedelec als deur-tot-deur vervoersmiddel voor woon-werk verkeer, inclusief goede fietsstallingen, het toevoegen en aanpassen van fietsroutes en fietsleaseprogramma's voor werknemers.

- Systeemsprong OV

Een systeemsprong van het openbaar vervoer door het maximaal benutten van de nieuwe metrolijn naar Schiphol en Hoofddorp en het nog sneller en efficiënter maken van het R-net busnetwerk.

- Fiets en OV als één netwerk

De fiets als voor- en natransport faciliteren bij de realisatie van ov-netwerken, door goede fietsroutes naar stations en haltes te realiseren en beschikbaarheid van stallingen en deelfietsen mogelijk te maken.

- Stationsgebied Hoofddorp als aantrekkelijk multimodaal knooppunt

Het stationsgebied Hoofddorp in een bruisend en aantrekkelijk stedelijk gebied transformeren, met uitstekende overstap tussen de verschillende vervoerwijzen.

- Hubs voor deelmobiliteit

Het aanmoedigen van deelmobiliteit door deelprogramma's voor zowel auto als fiets en parkeerhubs in bestaande en nieuwe wijken als mede in werkgebieden.

- Autoreizigers naar OV en fiets aantrekken

De autoreizigers in het openbaar vervoer en op de fiets opvangen die van en naar belangrijke bestemmingen in de regio reizen. Dit kan middels een systeem van P+R en P+B locaties. Ook draagt het verder realiseren en optimaliseren van HOV-verbindingen hier aan bij.

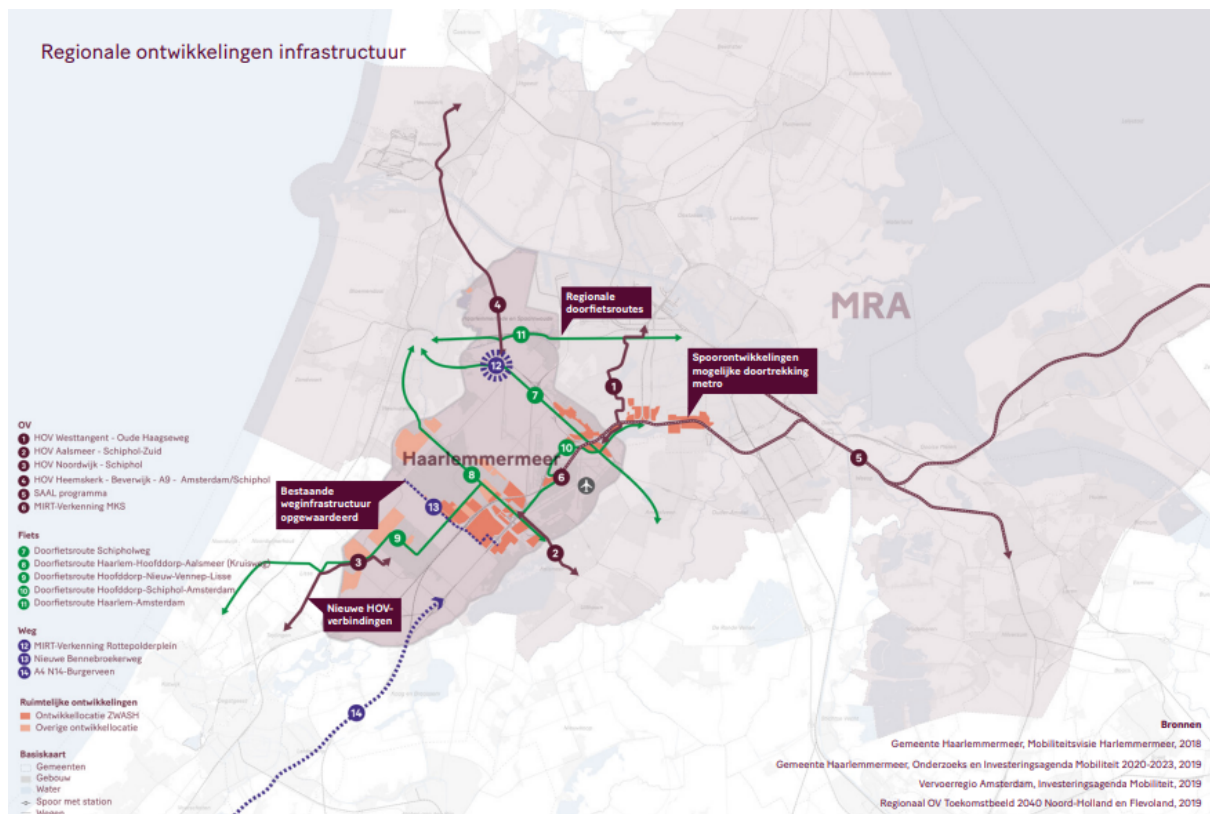
- Robuuste randstructuur weg

Een robuuste wegstructuur met slim gebruik van capaciteit op bestaande wegen en het verbeteren van de leefbaarheid van de kernen in Haarlemmermeer en eromheen.

- Slimme en efficiënte logistiek

Hier wordt er uitgegaan van slimme en duurzame logistiek die toekomstgericht is en die zowel de leefbaarheid als de verkeersveiligheid niet in de weg staan.

Om de oplossingsrichtingen verder vorm te geven is een uitwerking gemaakt van de regionale ontwikkelingen van de infrastructuur. Deze zijn weergegeven in figuur 4-3.

Figuur 4-3: een weergave van de regionale ontwikkelingen van de infrastructuur

Beschouwing

In de regio zijn verschillende uitbreidingen en verbeteringen aan het openbaar vervoernetwerk gepland. In het rapport wordt de geplande HOV-verbinding Schiphol-Noordwijk als voorbeeld aangehaald. Met de komst van deze verbinding zal ook de noordelijke Duin- en Bollenstreek beter door het openbaar vervoer worden bediend. De lijn maakt onderdeel uit van R-net en draagt daarmee bij aan het efficiënter maken van het R-net busnetwerk.

Het openbaar vervoer is de duurzame vervoerswijze voor langere afstanden. Om een zo goed mogelijk OV-netwerk te realiseren waar het openbaar vervoer snel en frequent rijdt, is het geadviseerd voor Haarlemmermeer om een systemsprong te maken. Om de schaalessprong in woningbouw en

arbeidsplaatsen te kunnen faciliteren is het nodig om ook een schaa sprong te maken in het openbaar vervoer, anders kan de benodigde capaciteit niet worden aangeboden. Voor de ontwikkelgebieden is het sterk aanbevolen dat ze goed en tijdig worden aangesloten op het OV-netwerk. Voor deze gebieden kunnen busbanen worden meegenomen tijdens de ontwikkeling. De gebiedsontwikkeling in Lisserbroek-Noord is hier een goed voorbeeld van.

Het openbaar vervoer moet een goede first en last-mile oplossing aanbieden om met de auto te kunnen concurreren. De combinatie van de fiets en het openbaar vervoer biedt de flexibiliteit van de fiets, maar ook de mogelijkheid om langere afstanden te kunnen afleggen. In het voorliggende tracé van de HOV-verbinding zijn een fietsnetwerk en openbaar vervoer goed op elkaar aangesloten en maken beide onderdeel uit van het plan. Dit zorgt ervoor dat het ook voor autoreizigers interessanter wordt om de auto te laten staan. Op deze manier worden autoreizigers naar het openbaar vervoer en de fiets getrokken.

Conclusie

Het planvoornemen van de voorliggende HOV-verbinding sluit goed aan op de Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040.

4.4.3 Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer

Beleidskader

De mobiliteitsvisie Haarlemmermeer is in december 2018 vastgesteld door de gemeenteraad. Mobiliteit is van vitaal belang voor het functioneren van Haarlemmermeer. Haarlemmermeer is een goed bereikbare gemeente. Het behouden van de bereikbaarheid is de komende decennia niet vanzelfsprekend. Het aantal inwoners en ondernemers groeit zowel in Haarlemmermeer als in omliggende gemeenten. De druk op de verkeers- en vervoersnetwerken zal toenemen. Het doel is om de groei van mobiliteit te faciliteren, gerelateerd aan de ruimtelijke ontwikkelingen. De reiziger krijgt hierin keuzevrijheid, hij kan zelf het beste bepalen met welke modaliteit(en) hij het beste zijn reis kan maken. Drie specifieke aandachtspunten in Haarlemmermeer zijn de snelle economische groei in de metropoolregio, de toenemende verkeersstromen van en naar de luchthaven en de versnellingsopgave van de woningbouw in Haarlemmermeer.

In de Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer zijn tien ambities benoemd voor het behouden van de bereikbaarheid en mobiliteit:

1. Vrijheid van bewegen en vrijheid om een vervoermiddel te kiezen;
2. Ruimte voor innovatie voor het 'nieuwe bewegen';
3. Een efficiënt en flexibel mobiliteitssysteem: klaar voor de toekomst;
4. Bestaande knelpunten in het netwerk oplossen;
5. Mobiliteit met oog voor de leefomgeving;
6. Veilig bewegen;
7. Evenwichtige ontwikkeling op de juiste plek, met de juiste functies;
8. Mobiliteit in en door Haarlemmermeer: gedeeld belang van gemeente, regio, Rijk en bedrijfsleven;
9. Faciliteren van schone en stille mobiliteit;
10. Monitoring en indicatoren.

Beschouwing

De komst van het HOV-tracé zorgt voor een frequentere en betrouwbaardere OV-verbinding tussen Noordwijk en Schiphol. Hierdoor krijgen personen meer vrijheid van bewegen en meer vrijheid om een vervoermiddel te kiezen. Door de komst van deze verbinding wordt het openbaar vervoer een aantrekkelijker alternatief. Ook zorgt deze lijn voor een efficiëntieslag met aansluiting op het R-net. Daarmee sluit het plan aan op de eerste twee ambities van de Mobiliteitsvisie Haarlemmermeer. Ook vindt het aansluiting op het vierde punt. Er wordt met dit planvoornemen aandacht besteed aan het verbeteren van een belangrijk knelpunt in de verbinding tussen Noord-Holland en Zuid-Holland. Door te voorzien in een de brug over de Ringvaart wordt een bestaand knelpunt in het netwerk verzacht. De bussen leggen dan immers minder beslag op de omringende provinciale wegen, daar waar de overbelasting van verkeer erg hoog is. Een goede mobiliteit is essentieel voor de regio met een gedeeld belang van de gemeente, de regio, het Rijk en het bedrijfsleven.

Conclusie

Het planvoornemen is in lijn met de Mobiliteitsvisie van de gemeente Haarlemmermeer.

4.4.4 Visie Ringdijk en Ringvaart

Beleidskader

In de Visie Ringvaart en Ringdijk wil de gemeente Haarlemmermeer in samenspraak met direct betrokkenen, bewoners en bedrijven, en de verantwoordelijke overheden de kwaliteiten en kansen van de Ringdijk en Ringvaart beter benutten en zo mogelijk een verbetering of oplossing bewerkstelligen voor de problemen die door de bewoners worden ervaren op het vlak van ruimtelijke kwaliteit, inrichting, gebruik en functioneren.

In figuur 4-4 is de gehele Ringdijk en Ringvaart gesitueerd. Hieruit valt te herleiden dat ook Lisserbroek onder deze visie valt.

Figuur 4-4: Situatietekening Ringdijk van de Haarlemmermeer.

Uit onder andere de resultaten van participatie kwam naar voren dat de veiligheid en leefbaarheid op de dijk de belangrijkste onderwerpen zijn voor de bewoners van de dijk. Daarnaast zijn bewoners trots op hun stuk dijk, ze hebben oog voor de kwaliteiten zoals de herkenbaarheid van de dijk, de uitzichten op het water, de historische bebouwing, de kansen voor recreatie en toerisme, enzovoorts.

De gemeente Haarlemmermeer wil van de Ringdijk en Ringvaart een veilige en aantrekkelijke voordeur van de Haarlemmermeerpolder maken. De basis van de Ringdijk is een veilig en rustige dijk met heldere en gelijke verkeersoplossingen over de hele dijk, mogelijkheden voor passerende boten om aan te leggen en aan wal te gaan. Diversiteit zit in de ligging, de omgeving aan beide zijden van de vaart, de historie en de bijzondere plekken aan de dijk. Dit zijn niet alleen de bestaande parels, maar ook nieuwe plekken die voor elk dorp karakteristiek zijn. Deze ambitie is vertaald in de volgende uitgangspunten:

- Identiteit, historie en herkenbaarheid van Ringdijk en Ringvaart versterken;
- Veiligheid en leefbaarheid op de dijk vergroten;
- Benutten van de kansen voor recreatie en toerisme;
- Verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende overheden.

Beschouwing

Met de komst van de brug over de Ringvaart wordt de veiligheid en leefbaarheid voor de bewoners in de omgeving van de Ringdijk verbeterd. Er wordt een betere openbaar vervoer verbinding gerealiseerd met een gescheiden doorfiets- en voetpad. De doorfietsroute en het voetpad worden na de brug over de Ringvaart verder doorgetrokken en zijn daarmee geïntegreerd met het voorliggende planvoornemen. De nieuwe situatie slaat een brug tussen de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland waarmee een betere samenwerking wordt gestimuleerd. Daarnaast sluit de architectuur van de brug naadloos aan op de bestaande bruggen langs de Ringvaart dus wordt ook de identiteit, historie en herkenbaarheid van de dijk versterkt.

Conclusie

De gemeente Haarlemmermeer heeft een viertal ambities. De HOV-verbinding draagt bij aan de realisatie van een aantal van deze ambities en voldoet hiermee aan het beleid van de Ringdijk en Ringvaart.

4.4.5 Beeldkwaliteitsplan 'De verbindende ring'

In juni 2021 heeft de gemeente Haarlemmermeer 'De verbindende ring, beeldkwaliteitsplan Ringvaart en Ringdijk Haarlemmermeer' definitief vastgesteld. Bij deze vaststelling is tevens besloten dat het beeldkwaliteitsplan een onderdeel van en aanvulling is op de nota 'Harmonisatie gemeentelijke voorschriften welstandsnota's Haarlemmermeer en Haarlemmerliede en Spaarnwoude' van de gemeente Haarlemmermeer.

Samenhang

Op en langs de Ringdijk en Ringvaart verandert veel. Denk daarbij aan nieuwe (hoogwaardige) openbaarvervoerlijnen, de vervanging van het aquaduct van de A4, nieuwe fietsbruggen en vervangende nieuwbouw in de aangrenzende dorpen. Het is belangrijk dat deze ontwikkelingen in samenhang met de bestaande Ringvaart en Ringdijk worden ontwikkeld. Voor het kunnen realiseren van deze samenhang is het beeldkwaliteitsplan gemaakt.

Doel en kader voor Welstand

Het beeldkwaliteitsplan wil de gewenste uitstraling van bebouwing en de buitenruimte van de Ringdijk en Ringvaart waarborgen. Het beeldkwaliteitsplan beschrijft tien ambities voor de ruimtelijke kwaliteit van de 60 kilometer lange Ringdijk en Ringvaart. Het plan wordt een onderdeel van de welstandsnota van de gemeente Haarlemmermeer. De welstandsc commissie beoordeelt bouwplannen dan op basis van het beeldkwaliteitsplan. De gemeente heeft het plan gemaakt om een kader te hebben om de Ringdijk en de Ringvaart als een geheel te kunnen beschouwen.

Beschouwing

Voor specifiek de HOV-verbinding Lissersbroek-Getsewoud is door de gemeente Haarlemmermeer een inpassingsvisie en beeldkwaliteitsplan inclusief eisen opgesteld. Een inpassingsvisie die zich voegt naar het omliggende landschap alsmede een beeldkwaliteitsplan ten behoeve van de te realiseren ophaalbrug over de Ringvaart.

Ruimtelijk kader en ambitie

Een van de ontwerprichtlijnen voor het ontwerpen van verbindingen onder en over de Ringvaart, is het vormgeven van objecten als een ‘familie’. Om het ontwerp van de nieuwe ophaalbrug een familie te laten zijn van de bruggen over de Ringvaart, is er een analyse uitgevoerd van de huidige bruggen. Kenmerkende elementen van verschillende ophaalbruggen zijn bij het ontwerptraject gebruikt om tot de huidige beeldkwaliteit te komen. Zo wordt er voortgeborduurd op de typologie van een ‘traditionele’ ophaalbrug. De nieuwe ophaalbrug krijgt een technische en industriële uitstraling mee, echter wel in een vormtaal die een weerspiegeling vormt van de tijdgeest. Het ontwerp van de brug is over de Ringvaart is opgenomen in paragraaf 3.2 Ontwikkelingen in deelprojectgebieden.

Conclusie

Voor het hoogwaardige openbaar vervoerverbinding Lissersbroek-Getsewoud is een inpassingsvisie en beeldkwaliteitsplan opgesteld. Op basis hiervan en in verdere nauwe samenwerking met de gemeente is de brug ontwikkeld. Daarmee wordt voldaan aan het gestelde beleidskader.

4.4.6 Visie polderlinten Haarlemmermeer en beeldkwaliteitsplan voor de erven

Polderlinten zijn de lange polderwegen met daaraan bomen, boerderijen, bedrijven en open akkers. Ze zijn kenmerkend voor Haarlemmermeer. En dat wil de gemeente zo houden. Om de linten te beschermen én verder te ontwikkelen heeft de gemeente de visie polderlinten opgesteld. Op 2 juni 2022 heeft de gemeenteraad de definitieve visie vastgesteld.

De polderlinten vormen verbindende stelsels in het landschap van de gemeente Haarlemmermeer. Dat geldt zowel voor de polderlinten van het man-made landschap van de Haarlemmermeerpolder als de noordelijke veenweidepolders langs het Oer-IJ. In de Haarlemmermeerpolder vormen de polderlinten een strak rasterpatroon, in de veenweidepolders een organisch stelsel dat samenhangt met de inpolderingsgeschiedenis. Onder polderlinten wordt de hele zone van weg, berm, begeleidende beplantingen, waterlopen en erven verstaan. De breedte varieert, maar is voor noord-zuidlinten grofweg 250 meter en voor oost-west linten 100 meter.

De polderlinten dragen bij aan de ontsluiting en waterhuishouding. Ze geven maat en schaal aan het landschap, maken de seizoenswisselingen voelbaar en hebben een prachtige perspectiefwerking. De erven binnen de linten zorgen voor bedrijvigheid en van oudsher liggen er belangrijke ontmoetingsruimten, zoals bij de kerken, scholen en in de dorpscentra.

Oorspronkelijk hingen de polderlinten sterk samen met de agrarische omgeving. De ontsluiting, waterhuishouding, verkaveling en de positie van de erven waren onlosmakelijk met elkaar verbonden. De verstedelijkingsprocessen in de Haarlemmermeerpolder hebben die samenhang deels doorbroken. Delen van de polderlinten zijn gefragmenteerd of ‘losgezongen’ van hun context. In de noordelijke veenweidepolders staat het beeld van een samenhangend veenweidelandschap nog steeds overeind. Weliswaar is de stedelijke druk hier voelbaar en hebben veel boerderijen een andere functie gekregen maar polderlinten en omgeving vormen nog steeds een hecht ruimtelijk geheel.

De polderlinten in de Haarlemmermeerpolder zijn structurerende lijnen die houvast geven aan vier belangrijke opgaven van deze tijd: de ontwikkeling van een duurzaam watersysteem, meer biodiversiteit, een langzaam netwerk en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. In de polderlinten is er ruimte voor doorontwikkeling. De polderlinten worden opgedikt met extra zones met waterelementen, vegetaties, routes voor langzaam verkeer en bijzondere bouwclusters. Dat zorgt voor polderlinten die ruimtelijk meer in evenwicht zijn met de veranderde omgeving en daar nieuwe relaties mee aangaan. Voorbeelden zijn de polderlinten als onderdeel van ommetjes voor de bewoners van aangrenzende woonwijken en polderlinten die met extra waterelementen bijdragen aan een duurzaam watersysteem. Bij de doorontwikkeling is altijd de karakteristieke lineaire opbouw uitgangspunt. Er wordt gewerkt met parallelle zones van weg, beplantingen, vegetaties en waterelementen die een soort ruimtelijke

streepjescodes in de Haarlemmermeerpolder vormen.

In de noordelijke veenweidepolders ligt het accent meer op landschapsbehoud. Leidend is hier het beeld van een samenhangend veenweidegebied. Belangrijke aandachtspunten zijn het behoud van de karakteristieke dijkprofielen en de uitstraling van de bebouwing en erfbeplantingen. De IJdijk krijgt aan de zijde van het voormalige IJ een begeleidende zone van water- en moerasvegetaties.

De uitgezette koers voor de polderlinten pakt in de verschillende delen van de gemeente anders uit. Elk deelgebied vraagt om specifieke aanpak. In de stedelijke gebieden gaat het om de ontwikkeling van brede parkachtige zones, in agrarische gebieden om smallere zones die dienstbaar zijn aan het landbouwkundige gebruik. De polderlinten en de veranderde omgeving beïnvloeden elkaar wederzijds en gaan een symbiose aan. De polderlinten geven de herkomst van de polder aan en zijn trotse dragers van het landschap.

Zo werkt de gemeente aan mooiere en sterkere polderlinten, de trotse dragers van het landschap.

Conclusie

Binnen het plangebied vormen de Lisserweg en de IJweg twee polderwegen. Eerstgenoemde functioneert als dwarsweg en de IJweg functioneert als noord-zuid weg. Het tracé van de HOV-baan kruist alleen de IJweg net ten zuiden van de N207. Voor deze weg is de ambitie om deze af te waarderen voor autoverkeer en meer ruimte te bieden voor (recreatief) fietsverkeer. Daarnaast geldt de voorkeur om gelijkvloerse kruisingen te realiseren. Langs de IJweg wordt een vrijstaand fietspad gerealiseerd. De HOV-baan kruist daarnaast de IJweg gelijkvloers. Het ontwerp sluit daarmee aan bij de ambities uit de Visie polderlinten.

4.5 Eindconclusie beleidskader

Geconcludeerd wordt dat de HOV-verbinding met de brug over de Ringvaart in lijn is met het beleid en de regels van het Rijk, de provincie Noord-Holland, de regio en de gemeente Haarlemmermeer.

Hoofdstuk 5 Omgevingsaspecten

In het kader van de provinciale besluitvorming dient bij een PIP door middel van een integrale ruimtelijke benadering nadrukkelijk rekening te worden gehouden met de consequenties van het plan voor de omgeving en omwonenden. Het bevoegd gezag is namelijk verantwoordelijk voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit gebeurt in het kader van een 'goede ruimtelijke ordening'. Het beginsel van een goede ruimtelijke ordening is van toepassing voor alle ruimtelijke ontwikkelingen. De effecten op de leefomgeving worden in dit hoofdstuk door middel van de bespreking van diverse omgevingsaspecten in beeld gebracht en afgewogen. Hiermee wordt tevens de uitvoerbaarheid van dit PIP aangetoond. De omgevingsaspecten die in dit hoofdstuk aan bod komen, zijn:

- Algemene m.e.r.-(beoordeling)plicht;
- Bedrijven en milieuzonering;
- Verkeer en parkeren;
- Luchtkwaliteit;
- Stikstofdepositie;
- Geluidhinder;
- Externe veiligheid;
- Bodemkwaliteit;
- Water;
- Ecologie;
- Archeologie en cultuurhistorie.

5.1 Algemene beoordeling milieueffecten (m.e.r.)

Wettelijk kader

Op grond van hoofdstuk 7 van de Wet milieubeheer en het Besluit milieueffectrapportage (Besluit m.e.r.) is het noodzakelijk om ten behoeve van een bestemmingsplan dat kaderstellend is voor of een besluit neemt over projecten met grote milieugevolgen een milieueffectrapportage te doorlopen. Onderdeel C van de bijlage Besluit m.e.r. geeft de omvang van dergelijke projecten. Van andere projecten moet het bevoegd gezag beoordelen of deze projecten belangrijke negatieve gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Deze projecten staan in onderdeel D van de bijlage Besluit m.e.r.

Hierbij geldt de omvang van een project als richtwaarde, en niet als absolute drempelwaarde. Daarom is vrijwel altijd een toets noodzakelijk of sprake is van een project met grote milieugevolgen. Deze toets dient plaats te vinden aan de hand van de criteria van Bijlage III, van de EU-richtlijn m.e.r. De hoofdcriteria waaraan moet worden getoetst zijn: kenmerken van de projecten, plaats van de projecten en kenmerken van het potentiële effect.

De m.e.r.-plicht ontstaat ook als significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de activiteiten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, en het voornemen mogelijk wordt gemaakt in een bestuursrechtelijk of wettelijk voorgeschreven kaderstellend plan.

Beschouwing

De HOV-baan is bestemd voor het busverkeer. Eerst is beoordeeld of de activiteiten voorkomen in de C- of D-bijlagen van de het Besluit m.e.r. 1994 en of de activiteiten de (indicatieve) drempelwaarden overschrijden. De realisatie van een busbaan komt niet als activiteit voor in de C- en D-lijst van het Besluit m.e.r.. Derhalve is geen sprake van een m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteit en is ook een (vormvrije) mer-beoordeling niet noodzakelijk. Een deel van de busbaan zal in de toekomst openbaar worden gesteld voor het overige, openbare verkeer ten behoeve van de woningbouwontwikkeling Lisserbroek Noord. Dit wordt in apart ruimtelijk besluit mogelijk gemaakt en maakt geen onderdeel uit van dit inpassingsplan.

Onderhavig inpassingsplan maakt de (milieubelastende) activiteit mogelijk middels een eindbestemming. Het bestemmingsplan betreft daarmee een besluit. Het wijzigen van het gebruik van de gronden resulteert in een toename van verkeersbewegingen als gevolg van het busverkeer. Uit de stikstofberekening voor de gebruiksfase is gebleken dat significant negatieve effecten op Natura

2000-gebieden kunnen worden uitgesloten. Voor de realisatie van de busbaan zijn fysieke werkzaamheden nodig, waarbij brandstof aangedreven (bouw)materieel wordt ingezet en verkeersbewegingen nodig zijn die stikstofemissie veroorzaken. Uit de stikstofberekening voor de realisatiefase is gebleken dat stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden plaatsvindt. Met (gedeeltelijke) de inzet van elektrisch materieel kan deze stikstofdepositie worden voorkomen. Zie ook de toelichting in paragraaf 5.9.1. Een toename van stikstofdepositie kan daarbij op voorhand worden uitgesloten en is geen sprake van een mogelijke m.e.r.-plicht.

Conclusie

De voorgenomen activiteiten komen niet voor in het Besluit m.e.r. en significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen worden voorkomen door de gedeeltelijke inzet van elektrisch materieel. Het is niet nodig een m.e.r.-procedure te voeren en/of een milieueffectrapport (MER) op te stellen voor dit inpassingsplan.

5.2 Bedrijven en milieuzonering

Inleiding

Zowel in de ruimtelijke ordening als in het milieubeleid is het nastreven van een goede kwaliteit van het leefmilieu belangrijk. Dit dient te worden gehandhaafd of te worden bevorderd. Een onderdeel om dit te toetsen bij een planvoornemen is het aspect bedrijven en milieuzonering. In de onderstaande tekst wordt het initiatief hierop getoetst.

Wettelijk kader

In het kader van een goede ruimtelijke ordening moet bij een nieuw initiatief rekening worden gehouden met de belangen van gevestigde bedrijven en met een goed woon- en leefklimaat van de omgeving. Milieuzonering is het aanbrengen van een noodzakelijke ruimtelijke scheiding tussen milieubelastende en milieugevoelige functies ter bescherming of vergroting van de leefkwaliteit. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft hiervoor een handreiking opgesteld: de publicatie 'Bedrijven en Milieuzonering' (2009). Hierin zijn afstanden opgenomen voor verschillende vormen van hinder, zoals geur, stof, geluid en gevaar.

Beschouwing

Wanneer er wordt gekeken naar dit inpassingsplan van de HOV-verbinding, dan maken de bestemmingen in de toekomst:

- Geen functies mogelijk die het aanvaardbaar woonklimaat in het gedrang brengen;
- Geen functies mogelijk die bedrijven gaan belemmeren in hun bedrijfsvoering.

Omdat er geen woningen of bedrijven mogelijk worden gemaakt in dit inpassingsplan, hoeft er geen onderlinge belangenafweging tussen bedrijven en woningen plaats te vinden. Daarnaast is er een geluidsonderzoek gedaan op het effect met de komst van de HOV-verbinding op de directe omgeving. Ten gevolge van de nieuwe busbaan wordt de voorkeurswaarde van 48 dB bij gevoelige objecten niet overschreden zoals ook staat omschreven in het geluidsonderzoek van paragraaf 5.5 Geluidhinder. Daarom treden er geen nadelige effecten op in het kader van geluid. Verder worden er ook geen bedrijven belemmerd in hun bedrijfsvoering bij de realisatie van de HOV-verbinding.

Conclusie

Het plan is vanuit bedrijven en milieuzonering gezien uitvoerbaar.

5.3 Verkeer en parkeren

Inleiding

In het belang van een goede ruimtelijke ordening moet sprake zijn van een aanvaardbare afwikkeling van alle soorten verkeer. Bij ruimtelijke plannen dienen verkeerskundige aspecten afgewogen te worden, omdat deze van grote invloed zijn op het doelmatig functioneren van verschillende functies. Wanneer nieuwe ontwikkelingen worden gepland, is het van belang te onderzoeken welke effecten dit heeft op de verkeerskundige situatie om zo nodig passende maatregelen te kunnen nemen. Daarnaast moet een

plan borgen dat er voldoende parkeergelegenheid is en dat er geen onevenredige parkeerdruk op straat ontstaat.

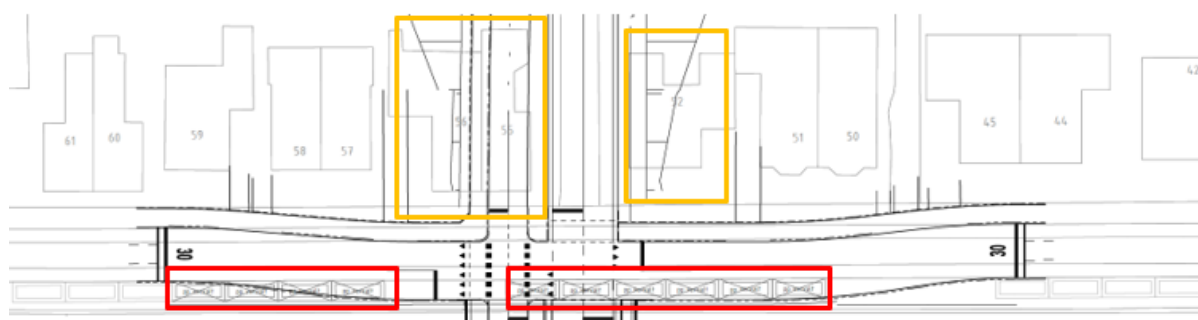
Beschouwing

Verkeer

Er zullen ongeveer 160 bussen per etmaal over de HOV-baan gaan rijden, dit zijn 80 bussen per richting. Deze bussen zijn deels afkomstig van een reeds bestaande buslijn die nu over omliggende wegen van het projectgebied rijdt. In dat kader is de HOV een verbetering van de verkeerssituatie omdat deze bussen niet meer over dit bestaande wegennet zullen rijden. Daarmee wordt de verkeersdruk op deze wegen verminderd. Het ontwerp van de nieuwe busbaan zal voldoen aan de richtlijnen die gelden ten aanzien van verkeersveiligheid, zodat een veilige verkeerssituatie ontstaat, met name op de kruisingen.

Parkeren

Er gaan 10 parkeerplaatsen verloren aan de Hillegommerdijk als gevolg van de realisatie van de HOV baan en de brug over de Ringvaart, zie onderstaande figuur.

Figuur 5-2: Situatie tekening vervallen parkeerplaatsen (rode kaders) en te slopen woningen (oranje kaders)

Of dit leidt tot een verhoogde parkeerdruk is af te leiden uit de parkeernota van de gemeente Haarlemmermeer.

Handboek parkeernormen gemeente Haarlemmermeer

De gemeente Haarlemmermeer heeft op 6 februari 2018 het 'Handboek parkeernormen gemeente Haarlemmermeer 2018' vastgesteld. Deze parkeernota van de gemeente Haarlemmermeer gaat uit van de CROW-publicatie 317. Eerst wordt bepaald in welk gebiedstype het plangebied valt en welke verstedelijkingsgraad van toepassing is. Volgens de parkeernota valt Lisserbroek in matig stedelijk gebied. De Hillegommerdijk kan nader gespecificeerd worden als 'rest bebouwde kom'. De CROW-normen houden een bandbreedte aan met een minimum, gemiddeld en maximum parkeernorm. Voor de berekening van het passende parkeeraanbod binnen deze bandbreedte moet naast het gebiedstype ook rekening gehouden worden met de afstand tot een HOV-halte of treinstation. De nieuwe HOV-halte komt binnen de bouwvelop van de gebiedsontwikkeling van Lisserbroek Noord, op ca. 650 meter afstand. Dit betekent dat de gemiddelde parkeernorm aangehouden moet worden. In conclusie houdt dit in dat voor het bepalen van de parkeernorm de onderstaande gebiedstyperingen gehanteerd dienen te worden:

- Matig stedelijk gebied;
- Rest bebouwde kom;
- Gemiddelde bandbreedte (parkeernorm).

Om te bepalen wat de gevolgen op de parkeerdruk zijn als gevolg van de verwijdering van de 10 parkeerplaatsen is de eerste stap om te bepalen wat het gevolg van de sloop van de drie woningen is. Het gaat om 2 twee-onder-een-kap woningen en 1 vrijstaande woning.

De CROW-normen die hierbij horen staan in tabel 5-1 en 5-2. De betreffende parkeernormen zijn met rood aangegeven. Het gaat hier om een matig stedelijk gebied in rest bebouwde kom. Voor het

berekenen van de parkeernorm dient vervolgens de maximale parkeernorm te worden gehanteerd.

Tabel 5-1: Parkeernormen behorend bij vrijstaande koopwoningen (bron: CROW)

Koop, huis, vrijstaand									
	Parkeerkcijfers (per woning)								Aandeel oplaadpunten
	Centrum		Schil centrum		Rest bebouwde kom		Buitengebied		
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	
Zeer sterk stedelijk	1,1	1,9	1,3	2,1	1,6	2,4	1,9	2,7	0,8 - 1,7% per woning
Sterk stedelijk	1,2	2,0	1,4	2,2	1,7	2,5	2,0	2,8	
Matig stedelijk	1,4	2,2	1,5	2,3	1,8	2,6	2,0	2,8	
Weinig stedelijk	1,4	2,2	1,7	2,5	1,9	2,7	2,0	2,8	
Niet stedelijk	1,4	2,2	1,7	2,5	1,9	2,7	2,0	2,8	
<i>Opmerking</i> Aandeel bezoekers: 0,3 pp per woning									

Tabel 5-2: Parkeernormen behorend bij een twee-onder-een-kap woning (bron: CROW)

Koop, huis, twee-onder-een-kap									
	Parkeerkcijfers (per woning)								Aandeel oplaadpunten
	Centrum		Schil centrum		Rest bebouwde kom		Buitengebied		
	min.	max.	min.	max.	min.	max.	min.	max.	
Zeer sterk stedelijk	1,0	1,8	1,2	2,0	1,5	2,3	1,7	2,5	0,8 - 1,7% per woning
Sterk stedelijk	1,1	1,9	1,3	2,1	1,6	2,4	1,8	2,6	
Matig stedelijk	1,3	2,1	1,4	2,2	1,7	2,5	1,8	2,6	
Weinig stedelijk	1,3	2,1	1,6	2,4	1,8	2,6	1,8	2,6	
Niet stedelijk	1,3	2,1	1,6	2,4	1,8	2,6	1,8	2,6	
<i>Opmerking</i> Aandeel bezoekers: 0,3 pp per woning									

Bij de vrijstaande woning hoort een parkeernorm van 2,6 parkeerplaatsen. Deze te slopen woning heeft een eigen oprit met een garage. Voor de twee-onder-een-kap woningen geldt een parkeernorm van 2,5 parkeerplaatsen per woning. Hiervan heeft 1 woning een eigen oprit, zonder garage.

Parkeerplaatsen op eigen erf bij woningen worden echter niet altijd benut. Er zijn gevallen waar bewoners de betreffende parkeerplekken omvormen tot tuin en garages die in gebruik genomen worden als verblijfsruimte. Dit is onwenselijk omdat het resulteert in een verhoging van de parkeerdruk in de omgeving. Plekken die wel in stand worden gehouden, worden ook niet altijd gebruikt. Soms is het eenvoudiger om snel even op de straat te parkeren, omdat bijvoorbeeld een andere auto dan niet wordt geblokkeerd. Beide ontwikkelingen zorgen ervoor dat in het geval van parkeren op eigen terrein de betreffende parkeerplaatsen niet volledig worden meegeteld in de berekening van het parkeeraanbod. Dat leidt tot de correctiefactoren in onderstaande tabel, op basis van CROW-publicatie 314.

Tabel 5-3: Correctietabel parkeervoorzieningen

Verschijningsvorm parkeervoorziening	Theoretisch aantal van 1 verschijningsvorm:	Berekeningsaantal van 1 verschijningsvorm:
Enkele oprit zonder garage	1 Parkeerplaats	0,8 Parkeerplaats
Lange oprit zonder garage of carport	2 Parkeerplaatsen	1 Parkeerplaats
Dubbele oprit zonder garage	2 Parkeerplaatsen	1,7 Parkeerplaatsen
Garage zonder oprit (bij woning)	1 Parkeerplaats	0,4 Parkeerplaats
Garagebox (niet bij woning)	1 Parkeerplaats	0,5 Parkeerplaats
Garage met enkele oprit	2 Parkeerplaatsen	1 Parkeerplaats
Garage met lange oprit	3 Parkeerplaatsen	1,3 Parkeerplaatsen
Garage met dubbele oprit	3 Parkeerplaatsen	1,8 Parkeerplaatsen

Met deze correctie komt de parkeernorm voor de te slopen woningen op het volgende:

- vrijstaande woning huisnummer 52: afgerond 2 parkeerplaatsen
- twee-onder-een-kap woning huisnummer 55: afgerond 2 parkeerplaatsen
- twee-onder-een-kap woning huisnummer 56: afgerond 2 parkeerplaatsen

Dit zijn in totaal 6 parkeerplaatsen. Van de 10 parkeerplaatsen die verdwijnen horen er dus 6 bij de te slopen woningen. Er worden dus effectief 6 parkeerplaatsen uit de parkeerbalans genomen. De parkeerplaatsen op de Hillegommerdijk worden namelijk voornamelijk gebruikt door omwonenden en bezoekers.

Parkeertelling

Om nader te bepalen of de te verdwijnen parkeerplaatsen geen negatieve gevolgen hebben voor de parkeersituatie ter plaatse, zijn er door Royal HaskoningDHV parkeertellingen uitgevoerd (bijlage 1). De tellingen zijn uitgevoerd op dinsdag 2 februari (tussen 23:00-00:00 uur) en 16 maart 2022 (tussen 22:30-23:30 uur). Het volledige rapport van deze telling is als bijlage 1 aan deze toelichting bijgevoegd.

Lichte toename parkeerdruk

Aan de hand van een acceptabele loopafstand is het onderzoeksgebied bepaald. Het gaat hierbij om de afstand die moet worden afgelegd tussen woningen bij de ontwikkeling en de parkeerplaatsen. Deze loopafstand is tussen een parkeergelegenheid en bestemming is per functie verschillend. In de CROW-publicatie zijn per functie acceptabele loopafstanden voor de verschillende functies opgenomen. Voor wonen geldt een acceptabele loopafstand van 100 meter. Omdat het ook in het voorliggende planvoornemen om de functie wonen gaat is ook in dit onderzoek de afstand van 100 meter aangehouden.

In de onderstaande tabel 5-4 is de huidige parkeerdruk weergegeven.

Tabel 5-4: de parkeerdruk in de huidige situatie

Straat (ter hoogte van huisnummers)	Gemiddelde bezetting op 22-02 en 16-03 (in eenheden)	Capaciteit (in eenheden)	Bezettingsgraad (in %)
Hillegommerdijk 33-74	28,5	43	66%

In de toekomst zullen er naast de te slopen 10 parkeerplaatsen ook 3 woningen worden gesloopt. Omdat er ook 3 woningen worden gesloopt kon worden geconcludeerd dat er slechts 6 parkeerplaatsen effectief uit de parkeerbalans worden onttrokken. Aan de hand van deze gegevens en de parkeertelling van 2 februari is onderstaand de parkeerdruk in de toekomstige situatie weergegeven.

Tabel 5-5: parkeerdruk in de toekomstige situatie

Straat (ter hoogte van huisnummers)	Bezetting (-5) (in eenheden)	Capaciteit (-10) (in eenheden)	Bezettingsgraad (in %)
Hillegommerdijk 33-74	23,5	33	71%

De bezettingsgraad zal in de toekomstige situatie neerkomen op 71% tegen 66% in de huidige situatie. Er zal sprake zijn van een toename van ongeveer 5 procentpunten. In het 'Handboek parkeernormen gemeente Haarlemmermeer 2018' staat omschreven dat de parkeerdruk door extra parkeervraag niet boven de 85% mag uitkomen. De parkeerdruk zal als gevolg van de HOV-verbinding toenemen, maar blijft onder de maximale grens van 85%. Er hoeft daarom geen compensatie te worden gerealiseerd.

Capaciteit parkeerterrein Narcissenstraat

Nabij de Hillegommerdijk is aan de Narcissenstraat een parkeerterrein gesitueerd. Deze valt in de straal van 100 meter van het plangebied aan de Hillegommerdijk. Dit parkeerterrein heeft de beschikking over 22 parkeervakken. Tijdens de beide tellingen waren slechts 3 van deze parkeervakken bezet. Dit komt neer op een bezettingsgraad van 14%. Op dit moment lijkt het dat de capaciteit van deze locatie niet optimaal wordt benut. Het aanleggen van een verbinding (zoals een voetpad) naar het toekomstig voetpad van de HOV-baan zou de bereikbaarheid van deze parkeerplaats verbeteren. Op die manier zou

de parkeerdruk in de omgeving evenrediger kunnen worden verdeeld.

Figuur 5-3: het parkeerterrein aan de Narcissenstraat in het rode kader ten opzichte van de Hillegommerdijk links

Parkeerplaatsen ijs- en skeelerclub gecompenseerd

De parkeerplaatsen ten behoeve van de ijs- en skeelerclub worden volledig gecompenseerd. Het gaat hierbij om de realisatie van 27 parkeerplaatsen. Deze worden gerealiseerd aan de nieuwe ontsluitingsroute van de ijs- en skeelerclub zoals deze is weergegeven in figuur 3-6.

Bushalte

De bushalte van de HOV-verbinding zal in eerste instantie alleen voor voetgangers en fietsers te bereiken zijn. De twee bushaltes worden daarom voorzien van een fietsenstalling. In de toekomst zal deze halte dienen ten behoeve van de gebiedsontwikkelingsopgave. Daarom is er voor de bushalte geen parkeervraag ten behoeve van autoverkeer opgenomen. Dit valt binnen de scope van de toekomstige woningbouwontwikkeling.

Parkeerterrein recreatiegebied

In de huidige situatie is naast de IJweg een parkeerterrein met 22 parkeerplaatsen gelegen. Als gevolg van de realisatie van de busbaan wordt deze verplaatst. Het aantal parkeerplaatsen wordt in de nieuwe situatie aan de noordzijde van de busbaan teruggebracht. Hiermee wordt voorkomen dat de voetgangers de busbaan moeten oversteken.

Conclusie

De verkeersdruk van omliggende wegen zal door de HOV verminderen, omdat de bussen geen gebruik meer hoeven te maken van het bestaande wegennet. Daarnaast zal er met het ontwerp van de HOV voor worden gezorgd dat de verkeersveiligheid is geborgd. Er worden effectief 6 parkeerplaatsen uit de parkeerbalans van de Hillegommerdijk genomen. Dit zal echter niet tot een significante verhoging van de parkeerdruk leiden. Vanuit verkeer en parkeren zijn er geen belemmeringen voor het plan.

5.4 Luchtkwaliteit

Wettelijk kader

Het aspect luchtkwaliteit wordt bij de besluitvorming van ruimtelijke plannen betrokken. In dat kader wordt een plan of ontwikkeling getoetst aan de voorschriften van Titel 5.2 van de Wet milieubeheer. Centraal daarbij staat artikel 5.16, eerste lid, van de wet.

Daarnaast moet het plan voorzien in een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, op grond van het beginsel

van een goede ruimtelijke ordening. Het beginsel van een goede ruimtelijke ordening is altijd van toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen, ook wanneer besluiten op grond van artikel 5.16, eerste lid, van de Wm niet beoordeeld hoeven te worden.

Tot slot heeft het bevoegd gezag volgens Algemene wet bestuursrecht (Awb) als taak om belangen op een evenwichtige wijze af te wegen (art. 3.4) en besluiten deugdelijk te onderbouwen (art. 3.46).

De Wet milieubeheer (Wm) biedt de volgende grondslagen voor de onderbouwing dat een plan voldoet aan de wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit:

1. het project leidt niet tot overschrijding van grenswaarden (art. 5.16 lid 1 sub a);
2. het plan draagt niet in betekenende mate bij aan een verslechtering van de luchtkwaliteit (art. 5.16 lid 1 sub c);
3. er worden grenswaarden overschreden, maar ten gevolge van het project is er per saldo sprake van een verbetering van de concentratie van de betreffende stof of blijft de concentratie gelijk (art. 5.16 lid 1 sub b onder 1);
4. er worden grenswaarden overschreden, maar ten gevolge van een door het project optredend effect of een met het plan samenhangende maatregel is er per saldo sprake van een verbetering van de concentratie van de betreffende stof of blijft de concentratie gelijk (art. 5.16 lid 1 sub b onder 2);
5. het project is genoemd of beschreven in, dan wel past binnen of is in elk geval niet strijdig met het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (art. 5.16 lid 1 sub d).

Wanneer een plan voldoet aan één van bovenstaande grondslagen, kan het wat luchtkwaliteit betreft doorgang vinden.

Beschouwing

Er is een luchtkwaliteitsonderzoek uitgevoerd dat is bijgevoegd in Bijlage 2 van deze toelichting. Hieronder zijn de resultaten van het onderzoek uiteengezet.

Maximale concentratiewaarden plangebied

Uit de NSL-Monitoringstool zijn de concentraties in een straal van 1 kilometer rond het plangebied verkregen. De maximale concentratiewaarden zijn, voor een drietal zichtjaren, in onderstaande tabel 5-6 weergegeven.

Tabel 5-6: Maximale concentratie waarden rond plangebied uit de NSL-Monitoringstool

Zichtjaar	Concentratie NO ₂ [mg/m ³]	Concentratie PM ₁₀ [mg/m ³]	Concentratie PM _{2,5} [mg/m ³]
Grenswaarde	40	40	25
2019	21,9	17,9	9,9
2020	21,4	17,8	10,3
2021	14,1	15,9	8,5
WHO-advieswaarde	40	20	10

Tabel 5-6 laat zien dat er rond de HOV-verbinding geen overschrijdingen van de jaargemiddelde grenswaarden voor NO₂, PM₁₀ en PM_{2,5} voorkomen en dat de concentraties, met name door strengere emissie-eisen aan wegverkeer, scheepvaart en industrie, in de toekomst zullen dalen tot onder de WHO-advieswaarde in 2030. De maximale concentratiewaarden blijven in elk zichtjaar ruim onder de grenswaarden uit de Wet milieubeheer.

Planbijdrage

De nieuwe HOV-verbinding zal worden aangelegd tussen Lisse en Nieuw-Vennep en leidt tot een blijvende toename in verkeersbewegingen (bussen) tijdens de gebruiksfase. Naar verwachting zullen er maximaal 80 bussen per dag per rijrichting over de busbaan rijden. Realisatie van de busbaan zal tot maximaal 160 passages per etmaal leiden.

De nieuwe HOV-verbinding zal waarschijnlijk ook door bestaande buslijnen gebruikt gaan worden. De betreffende buslijnen en bijbehorende aantallen zijn vooralsnog onbekend. Daarom is (worst case) alleen de beoogde situatie bij volledig gebruik van de nieuwe HOV-verbinding berekend en beoordeeld, zonder rekening te houden met het vervallen van busritten op de huidige routes en bijbehorende effecten.

De toename van de jaargemiddelde NO₂- en PM₁₀-concentraties, als gevolg van de extra bussen, is bepaald met de, door het Ministerie van I&W en InfoMil ontwikkelde, NIBM ('niet in betekende mate') rekentool (versie april 2022). Deze rekentool berekent de verkeersbijdrage in een worst case situatie. Volgens de huidige planning zal de HOV-verbinding in 2029 in gebruik worden genomen.

In tabel 5-7 zijn de resultaten van de berekening getoond. Hieruit blijkt dat de bijdrage mogelijk in betekende mate is en dat nader onderzoek noodzakelijk is. Daarom is getoetst of de bijdrage van het project opgeteld bij de heersende achtergrondconcentraties leidt tot een overschrijding van de grenswaarden. De maximale jaargemiddelde NO₂-bijdrage als gevolg van 160 extra buspassages bedraagt 1,76 µg/m³. Deze bijdrage leidt, opgeteld bij de maximale concentraties uit tabel 5-6, niet tot het bereiken van de grenswaarde. Ook inclusief deze bijdrage is er nog een ruime marge over. Voor PM₁₀ wordt een toename van 0,12 µg/m³ berekend. Ook hierbij is er nog een ruime marge tot de grenswaarde. Tevens is uitgegaan van een worst-case scenario, omdat de bussen zijn ingevoerd als zwaar vrachtverkeer. In de praktijk zullen de emissiefactoren lager zijn.

Tabel 5-7: De uitvoer van de NIBM-rekentool

Worst-case berekening voor de bijdrage van het extra verkeer als gevolg van een plan op de luchtkwaliteit, GCN2022

Jaar van planrealisatie		2029
Extra verkeer als gevolg van het plan		
Extra voertuigbewegingen (weekdaggemiddelde)		160
Aandeel vrachtverkeer		100,0%
Maximale bijdrage extra verkeer	NO ₂ in µg/m ³	1,76
	PM ₁₀ in µg/m ³	0,12
Grens voor "Niet In Betekende Mate" in µg/m ³		1,2
Conclusie		
De bijdrage van het extra verkeer is mogelijk in betekende mate; nader onderzoek noodzakelijk		

Elektrische bussen

Verder is het aannemelijk dat er in de toekomst elektrische bussen gaan rijden op het tracé Noordwijk-Schiphol. Met deze ontwikkeling zal de uitstoot naar 0 gaan.

Conclusie

Uit de NSL-Monitoringstool blijkt dat de jaargemiddelde concentraties in en rond het plangebied van de nieuwe HOV-verbinding ruim onder de grenswaarden uit de Wm liggen en dat de concentraties, onder invloed van dalende achtergrondconcentraties en emissiefactoren, in de toekomst verder zullen dalen.

De bijdrage van de extra bussen via de HOV-verbinding is bepaald op basis van worst case uitgangspunten en ook inclusief deze bijdrage blijven de jaargemiddelde concentraties in de omgeving ruim onder de grenswaarden. Hierdoor is aannemelijk gemaakt dat de aanleg van de HOV-verbinding tussen Lisse en Nieuw-Vennep op grond van art 5.16, lid 1 sub a voldoet aan de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer. Daarnaast is de verwachting dat er in de toekomst elektrische bussen zullen worden ingezet.

Het milieuaspect luchtkwaliteit staat de uitvoerbaarheid van het project niet in de weg.

5.5 Geluidhinder

Wettelijk kader

De Wet geluidhinder (Wgh) biedt een toetsingskader voor het geluidniveau op de gevels van geluidgevoelige bestemmingen, zoals woningen en scholen. De wet kent een ondergrens, de zogenaamde voorkeursgrenswaarde. Wanneer de geluidbelasting lager is dan deze waarde, zijn de voorwaarden die de Wet geluidhinder stelt aan het realiseren van geluidgevoelige bestemmingen niet van toepassing. Daarnaast is er in de wet een bovengrens opgenomen, de maximaal toelaatbare geluidbelasting. Indien de geluidbelasting hoger is dan deze waarde, is het realiseren van geluidgevoelige bestemmingen in principe niet mogelijk. Wanneer de geluidbelasting tussen de voorkeursgrenswaarde en de maximaal toelaatbare geluidbelasting ligt, is het realiseren van geluidgevoelige bestemmingen aan beperkingen gebonden en alleen onder voorwaarden mogelijk. Dit wordt een 'hogere waarde' genoemd ('hoger' in de zin van hoger dan de voorkeursgrenswaarde) en wordt via een formele procedure vastgelegd.

Wegverkeerslawaa

Op basis van de Wet geluidhinder (Wgh) artikel 74 hebben alle wegen een geluidzone. Uitzondering hierop zijn woonerven en straten met een maximumsnelheid van 30 km/u. Dit geldt dus ook voor het deel vanaf de HOV-brug tot aan de kruising van de busbaan met de Hillegommerdijk. De zone is afhankelijk van het aantal rijstroken en of een weg binnen of buitenstedelijk is gelegen.

Beschouwing

Resultaten

Aan de hand van een geluidsonderzoek zijn de geluidseffecten van de aan te leggen HOV-baan tussen Lisse en Nieuw-Vennep in beeld gebracht en getoetst aan de wettelijke kaders voor de aanleg van een nieuwe weg. Het doel van het uitgevoerde onderzoek was om te bepalen of er bij de gevels van de geluidgevoelige bestemmingen, langs de HOV-baan, wordt voldaan aan de grenswaarden uit de Wet geluidshinder. Er is in dit onderzoek uitgegaan van dieselbussen. Er is nog niet gerekend met elektrische bussen, dat is op basis van de huidige wetgeving nog niet mogelijk.

Voor de volledigheid is het volledige geluidsonderzoek toegevoegd aan bijlage 3 van de toelichting. In de toelichting is van dit onderzoek onderstaand een samenvatting weergegeven van respectievelijk de resultaten en conclusie.

Ten gevolge van de nieuwe busbaan wordt de voorkeurswaarde van 48 dB niet overschreden op de geluidgevoelige bestemmingen binnen het onderzoeksgebied, zie onderstaande afbeeldingen (groen = 48 dB) en bijlage 3 in meer detail.

Maatregelen

Er worden geen aanvullende eisen gesteld ten aanzien van de nieuwe busbaan.

Figuur 5-4: resultaten van de geluidsbelasting op de nieuwe busbaan (rekenpunten op geluidgevoelige bestemmingen)

Figuur 5-5: resultaten van de geluidsbelasting nieuwe busbaan (contour $<48\text{ dB}</math>)$

Ten tijde van het uitvoeren van het geluidsonderzoek is nog uitgegaan van het worst-case scenario waarbij er mogelijk sprake zou zijn van een 80 km/h-weg. Dit is nu niet meer het geval.

De nieuwe brug over de Ringvaart

Voor de aanleg van de HOV-baan tussen Lisse en Lisserbroek is een nieuwe brug over de Ringvaart nodig. Bij de uitwerking van het ontwerp van de brug dient gelet te worden dat de geluiduitstraling naar de omgeving tot een minimum wordt beperkt. Zwaardere constructies, zoals beton, worden minder gemakkelijk in trilling gebracht dan bijvoorbeeld staal. Daardoor kunnen ze minder potentieel geluid naar de omgeving afstralen. Verder kunnen voegen bij de overgang van brug naar de weg voor geluidsoverlast zorgen. Gunstig voor wat betreft de geluiduitstraling naar de omgeving is de overgang voegloos uit te voeren.

De wijzigingen ter hoogte van de Hillegommerdijk

Ter hoogte van de kruising met de nieuwe busbaan zal de wegas van de Hillegommerdijk in westelijke richting worden verschoven met ca. 1,8 meter, zoals weergegeven in figuur 5-6. Verder is in het ontwerp opgenomen dat de huidige snelheid van 50 km/uur wordt verlaagd naar 30 km/uur en het wegdektype dichtasfaltbeton wordt vervangen door elementenverharding. De prognose is dat de intensiteiten op dit wegvak in de toekomst lager zijn dan in de huidige situatie (pre-corona) vanwege ontwikkelingen in de omgeving, zoals het terugbrengen van de maximum snelheid naar 30 km/h en verkeersmaatregelen in de dorpskern Lisserbroek. Deze wijzigingen aan de Hillegommerdijk zorgen bij elkaar ervoor dat de geluidbelasting in de toekomst ca. 7 dB lager ligt dan de huidige situatie.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt dit beoordeeld als 'goed'.

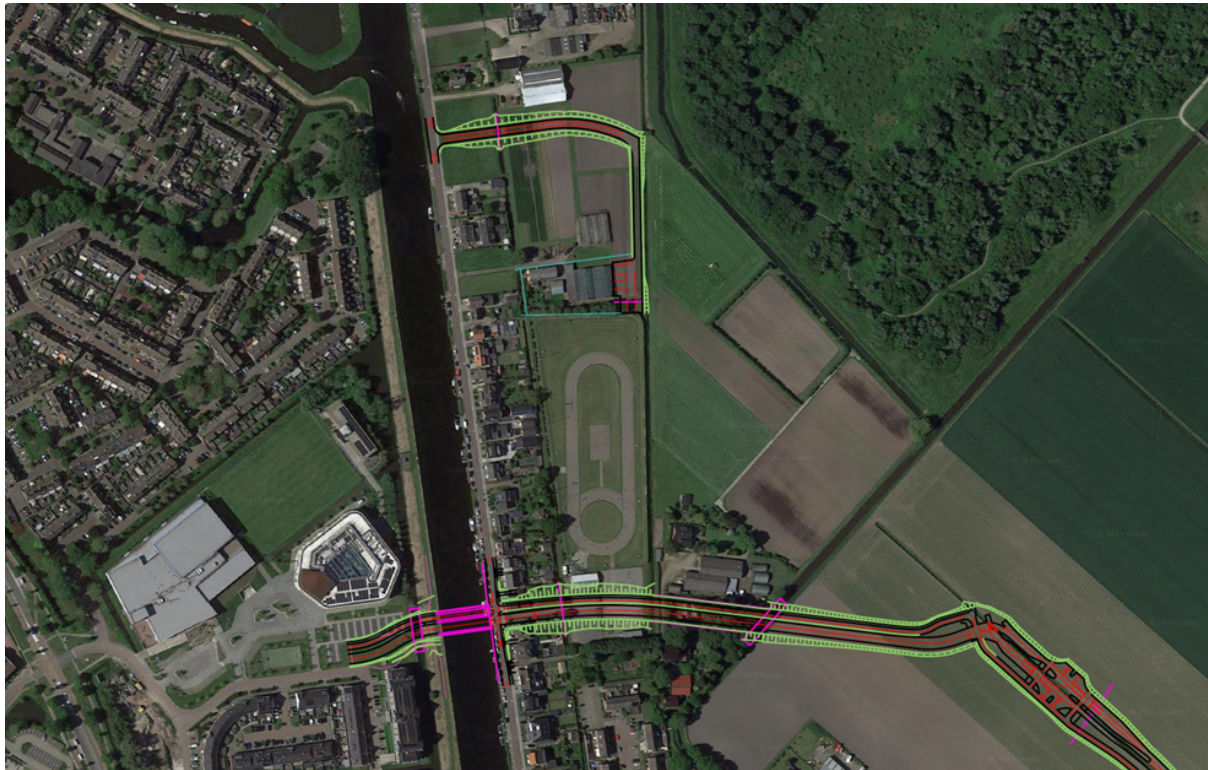

Figuur 5-6: de wijzigingen ter hoogte van de Hillegommerdijk

De nieuwe ontsluiting bij de ijs- en skeelerclub

Bij de aanleg van de busbaan dient de ijs- en skeelerclub op een andere manier ontsloten te worden. Voornemens is om aan de noordzijde van Lisserbroek deze ontsluitingsweg te realiseren, zie figuur 5-7. De geluidbelasting ten gevolge van deze nieuwe weg is niet hoger dan 48 dB op de omliggende geluidgevoelige bestemmingen, zowel op woning- als op tuinniveau, zie bijlage 3. Cumulatief met de Hillegommerdijk leidt dit niet tot een significante toename.

In het kader van een goede ruimtelijke ordening wordt de situatie met nieuwe ontsluiting beoordeeld als 'goed'.

Figuur 5-7: de wijzigingen ter hoogte van de nieuwe noordelijke ontsluiting

Conclusie

Er zijn voornemens een nieuwe HOV-baan aan te leggen tussen Nieuw-Vennep en Lisse. De nieuwe aanleg van deze weg is getoetst aan de grenswaarden van de Wet geluidhinder. Voor de wegen waar een 30 km/uur regime heerst (in de toekomst), zijn de wijzigingen getoetst aan een goede ruimtelijke ordening.

Nieuwe HOV-baan

Ten gevolge van de nieuwe busbaan wordt de voorkeurswaarde van 48 dB niet overschreden. Er worden geen aanvullende eisen gesteld ten aanzien van deze nieuwe busbaan.

De 30 km/uur wegen

De nieuwe ontsluiting van de ijs- en skeelerclub, de verschuiving van de wegas Hillegommerdijk en het 30km/uur gedeelte van de busbaan krijgen een maximum snelheid van 30 km/h. In het kader van een goede ruimtelijke ordening worden de wijzigingen aan de 30 km/uur wegen beoordeeld als 'goed'. De ontwikkelingen worden niet gezien als verslechtering van het woon- en leefklimaat voor wat betreft geluid.

Nieuwe brug over de Ringvaart

Bij de uitwerking van het ontwerp en de uitvoering van de brug dient goed gelet te worden dat de geluiduitstraling van de brug tot een minimum wordt beperkt zodat hier geen negatieve geluidseffecten ontstaan bij omliggende woningen. In het partneroverleg op 30 november 2021 is ook afgesproken dat ook voor de brug over de Ringvaart tot even over de kruising van de busbaan met de Hillegommerdijk een maximum rijsnelheid geldt van 30 km/h.

Toekomstig meerijden valt buiten de scope

In dit geluidsonderzoek is alleen gerekend met de busbaan qua profiel. In het kader van het geluidsonderzoek zijn, nadat de woningbouwopgave is gerealiseerd, de toekomstige autobewegingen over het tracé niet meegenomen. Dit valt buiten de scope van dit inpassingsplan en wordt meegenomen in het ruimtelijk plan van de gebiedsontwikkelingsopgave Lisserbroek.

Conclusie

Het plan is niet strijdig met de geluidseisen uit de Wet geluidhinder en is daarom in het kader van geluid uitvoerbaar.

5.6 Externe veiligheid

Wettelijk kader

Externe veiligheid heeft betrekking op de risico's voor de omgeving vanwege het gebruik, de productie, opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen. In het geval van een verandering bij de risicobron of in de omgeving daarvan dient een afweging te worden gemaakt over de externe veiligheidssituatie. Hierbij dienen risicobronnen in het plangebied en in de omgeving ervan in kaart gebracht te worden en getoetst te worden aan de risicomaten plaatsgebonden risico en groepsrisico.

Vervoer gevaarlijke stoffen

Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is de Wet vervoer Gevaarlijke Stoffen (Wvgs) de belangrijkste wet. Voor ruimtelijke ordening in relatie tot de transportroutes is er het Besluit externe veiligheid transportroutes (Bevt). In de regeling Basisnet staat waar risicoplafonds liggen langs transportroutes en welke regels er gelden voor ruimtelijke ontwikkeling. De wetgeving heeft als doel voor de lange termijn om evenwicht te creëren tussen de belangen van het gevaarlijke stoffenvervoer, de bebouwde omgeving en de veiligheid van mensen die verblijven in de buurt van de infrastructuur waar dit vervoer plaatsvindt. Daarnaast zijn er regels opgesteld voor het beheersen van de risico's voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Gevaarlijke stoffen vervoeren is risicovol en zorgt dus voor beperkingen voor de ruimtelijke ordening. Er zijn namelijk regels om mensen die dicht bij deze hoofdwegen, binnenwateren en hoofdspoorwegen wonen of verblijven een beschermingsniveau te bieden. Aan dit beschermingsniveau wordt voldaan als het risico vanuit het vervoer niet hoger ligt dan wat maatschappelijk acceptabel is. Zo mogen er bijvoorbeeld geen huizen gebouwd worden vlakbij transportroutes voor gevaarlijke stoffen.

Bedrijven met risicovolle activiteiten.

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) bevat veiligheidsnormen voor bedrijven die een risico vormen voor personen buiten een bedrijventerrein. Het gaat daarbij onder meer om bedrijven die onder het Besluit risico's zware ongevallen 2015 (Brzo) vallen, LPG-tankstations, opslagplaatsen (PGS), ammoniakkoelinstallaties en spoorwegemplacements. Deze bedrijven verrichten soms risicovolle activiteiten dichtbij kwetsbare objecten en beperkt kwetsbare objecten. Daardoor ontstaan risico's voor mensen die in de buurt ervan wonen of werken. Het besluit wil die risico's beperken.

Buisleidingen ten behoeve van het vervoer van risicovolle stoffen

Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de bijbehorende Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb) zijn op 1 januari 2011 in werking getreden. De normstelling is in lijn met het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Het besluit is gebaseerd op de Wet milieubeheer (artikelen 5.1 lid 1, 5.2 lid 1, 5.3 lid 1 en 2 en 9.2.2.1) en de Wet ruimtelijke ordening (artikelen 3.37 en 4.3 lid 1 en 2). Het Bevb regelt de taken en verantwoordelijkheden van de leidingexploitant en de gemeenten. De belangrijkste eisen aan bestemmingsplannen zijn:

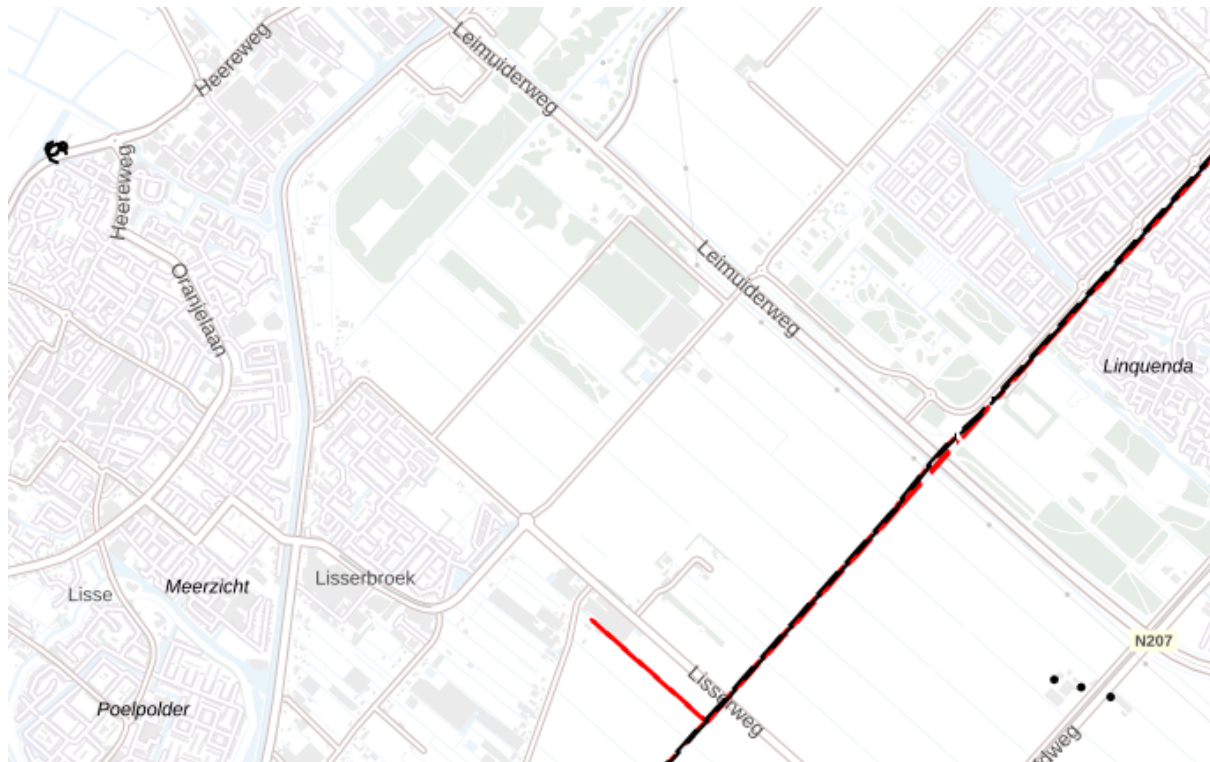
- ruimtelijke reservering voor plaatsgebonden risico en verantwoording van groepsrisico;
- ruimtelijke reservering voor belemmeringenstrook met aanlegvergunningstelsel;
- de Bevb voorwaarden binnen 5 jaar verwerken in bestemmingsplannen.

Op grond van het Bevb dienen de belemmerende strook (5 meter ter weerszijden van de leiding), de plaatsgebonden risicocontour (10⁻⁶) en het invloedgebied van het groepsrisico in acht te worden genomen bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Beschouwing

Vervoer van gevaarlijke stoffen

Het realiseren van een busbaan zal geen vervoer van gevaarlijke stoffen met zich meebrengen. Vanuit deze invalshoek is dit aspect dan ook niet relevant. Verder kruist het traject ook geen wegen waarover vervoer van gevaarlijke stoffen mogelijk wordt gemaakt. Op korte afstand grenzen er buisleidingen waar gevaarlijke stoffen door worden vervoerd. In de onderstaande figuur zijn met rood de buisleidingen aangegeven en met de zwarte lijn het plaatsgebonden risico 10⁻⁶ contour.

Figuur 5-8: met de rode lijn zijn de buisleidingen weergegeven, naast het plangebied, waardoor gevaarlijke stoffen worden vervoerd en met zwart is de risicocontour aangegeven.

Met de risicocontour 10^{-6} wordt de grenswaarde van de kwetsbare objecten aangegeven. Dit houdt in dat het niet is toegestaan om kwetsbare objecten binnen deze contour te realiseren. De plaatsgebonden risicocontour 10^{-6} bedraagt voor het HOV-traject 0 meter. Dit is daarom niet van invloed op het planvoornemen.

Groepsrisico

Als gevolg van de komst van het tracé worden er geen kwetsbare objecten gebouwd of verplaatst die gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van het groepsrisico nabij een Gelegenheidsbron. Het aanleggen van een busbaan is geen kwetsbaar object. Het aspect groepsrisico is derhalve niet relevant.

Op basis van deze gegevens is een nader onderzoek op het gebied van externe veiligheid niet noodzakelijk.

Conclusie

Er zijn op het gebied van externe veiligheid geen belemmeringen waargenomen in het kader van het initiatief. Ook is er geen nader onderzoek noodzakelijk.

5.7 Bodemkwaliteit

Wettelijk kader

In verband met de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan dient onderzoek verricht te worden naar de (te verwachten) bodemkwaliteit in het plangebied door het raadplegen van beschikbare bodemgegevens. Een nieuwe bestemming mag pas worden toegekend als is aangetoond dat de bodem geschikt is (of geschikt te maken is) voor de nieuwe of aangepaste bestemming. Daar waar sprake is van consoliderend bestemmen van bestaande situaties kan een diepgaand inzicht in de bodemsituatie vooraf achterwege blijven, tenzij een redelijk vermoeden moet bestaan van een sanerings situatie.

Bij bouwactiviteiten is ook in het kader van de omgevingsvergunning onderzoek naar de kwaliteit van de bodem benodigd. Het bouwen is alleen toelaatbaar als de bodem geschikt is (of geschikt is gemaakt) voor het beoogde doel. Daarom dient bij iedere nieuwe bouwactiviteit de bodemkwaliteit door middel van onderzoek in beeld te worden gebracht. De bodemonderzoeken voor eventuele nieuwe (vervangende)

bouwactiviteiten mogen niet te oud zijn en moeten een vastgestelde informatiekwaliteit bieden. Indien aan die voorwaarden niet kan worden voldaan, dient aanvullend onderzoek plaats te vinden. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat de bodem niet geschikt is voor het beoogde doel, dient vóór aanvang van de bouwwerkzaamheden een bodemsanering te worden uitgevoerd om de bodem wel geschikt te maken, of dient de omgevingsvergunning te worden geweigerd.

Beschouwing

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft Royal HaskoningDHV een vooronderzoek bodem uitgevoerd. Dit onderzoek is in Bijlage 4 van deze toelichting toegevoegd. Hieronder zijn de belangrijkste resultaten weergegeven.

Verdachte activiteiten

Zowel in het (recente) verleden als huidige situatie zijn er enkele bedrijven aanwezig (geweest) waarvan de activiteiten potentieel bodembedreigend zijn. De bedrijven grenzen aan of liggen nabij het plangebied. De verwachting is dat de bedrijfsactiviteiten de bodemkwaliteit in het plangebied niet negatief hebben beïnvloed.

Bodemkwaliteit

In het dijklichaam van de Hillegommerdijk zijn plaatselijk sterke verontreinigingen aanwezig. De bodem in de bebouwde kom van Lisserbroek (dijkzone) bevat in het algemeen licht verhoogde gehalten zware metalen, PAK, PCB en/of minerale olie. Plaatselijk zijn uitschieters aanwezig tot boven de interventiewaarden. In het gebied vanaf Lisserbroek tot en met de aansluiting met de N207 zijn op basis van de beschikbare informatie in de bodem hooguit licht verhoogde gehalten aanwezig.

Gedempte sloten

Binnen het plangebied zijn meerdere gedempte sloten aanwezig. Onduidelijk is met welk materiaal de sloten zijn gedempt. Derhalve zijn de gedempte sloten verdacht voor verontreiniging (inclusief asbest).

Saneringsnoodzaak

Binnen de gemeente Lisse ter plaatse van de aansluiting op de Sportlaan is een geval van bodemverontreiniging aanwezig. De locatie is gesaneerd door middel van een leeflaag. Ter plaatse van de Hillegommerdijk zijn plaatselijk sterke verontreinigingen aangetoond. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient op deze deellocaties rekening te worden gehouden met mogelijke saneringsmaatregelen.

Aanvullend bodemonderzoek

In het kader van de procedure voor het provinciaal inpassingsplan zijn geen bodemonderzoeken noodzakelijk omdat de bodemkwaliteit de uitvoerbaarheid van het plan niet in gevaar brengt. Ten behoeve van grondverwerving en de uitvoeringsfase is bodemonderzoek noodzakelijk om nader inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit en hergebruik/afzetmogelijkheden van de vrijkomende grond.

Conclusie

Binnen de gemeente Lisse ter plaatse van de aansluiting op de Sportlaan is een geval van bodemverontreiniging aanwezig. De locatie is gesaneerd door middel van een leeflaag. Hier zal in het bestemmingsplan in de gemeente Lisse rekening mee gehouden worden.

Ter plaatse van de Hillegommerdijk zijn plaatselijk sterke verontreinigingen aangetoond. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient op deze deellocaties rekening te worden gehouden met mogelijke saneringsmaatregelen. Ten behoeve van grondverwerving en de uitvoeringsfase is bodemonderzoek noodzakelijk om nader inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit en hergebruik/afzetmogelijkheden van de vrijkomende grond. Dit is voor dit inpassingsplan nog niet nodig omdat de eventuele sanering van deze plaatselijke verontreiniging de uitvoerbaarheid van het plan niet belemmeren. In het kader van bodemkwaliteit is de aanleg van de HOV baan uitvoerbaar.

5.8 Water

Wettelijk kader

De watertoets is per 1 november 2003 wettelijk verplicht (en vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening). De watertoets betekent dat ruimtelijke plannen (waaronder provinciale inpassingsplannen) die vanaf deze datum ter inzage worden gelegd, voorzien moeten zijn van een waterparagraaf. Ruimtelijke plannen van de initiatiefnemer (bijv. provincie, gemeente of projectontwikkelaar) worden overlegd met de waterbeheerder.

Op verschillende bestuursniveaus zijn de afgelopen jaren beleidsnota's verschenen aangaande de waterhuishouding, allen met als doel een duurzaam waterbeheer (kwalitatief en kwantitatief).

Hieronder staat een overzicht van de voor het plangebied relevante wet- en regelgevingen en nota's.

Europees:

-Kaderrichtlijn Water (KRW).

Nationaal:

-Nationaal Waterprogramma 2022-2027;
-Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW);
-Waterwet.

Provinciaal:

-Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027;
-Omgevingsvisie;
-Omgevingsverordening.

Europese Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moet voldoen. Deze richtlijn (2000/60/EG) vervangt een aantal oude richtlijnen, met de bedoeling meer eenheid in de regelgeving te brengen. De minister van Infrastructuur en Waterstaat is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de KRW. Zij is dit mede namens de andere rijkspartijen en in nauw overleg met provincies, waterschappen en gemeenten. In het Bestuursakkoord Water is de samenwerking in het waterbeheer en -beleid tussen deze partijen vastgelegd.

Beschouwing

Voor de realisatie van de HOV is een watertoets uitgevoerd. Deze is in Bijlage 5 van deze toelichting bijgevoegd.

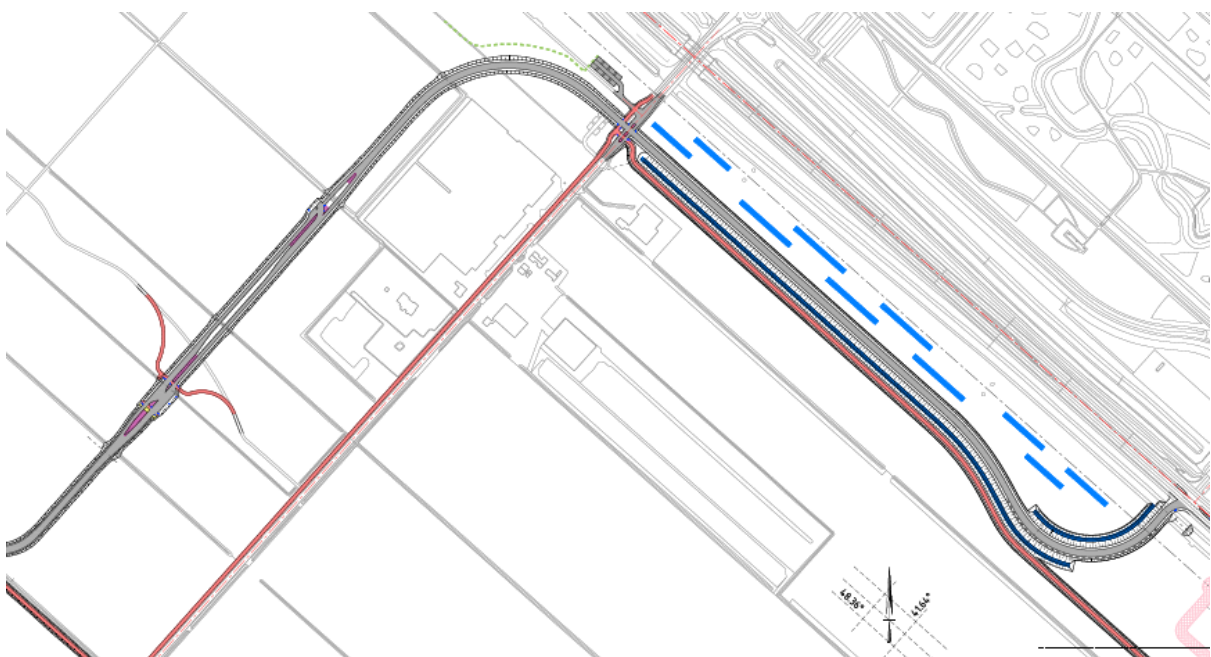
Het HOV-tracé loopt vanaf de Oranjelaan in Lisse, gelegen in de gemeente Lisse, provincie Zuid-Holland. Door middel van een brug kruist het tracé eerst een primaire watergang (binnen gronden van de provincie Zuid-Holland) en vervolgens de Ringvaart met bijbehorende regionale keringen en hun beschermingszone. Vanaf de Ringvaart gaat het tracé verder door de gemeente Haarlemmermeer, provincie Noord-Holland. Aan de oostkant van de Ringvaart kruist het tracé de Hillegommerdijk. Bestaande bebouwing zal hiervoor gesloopt moeten worden.

Het tracé kruist vervolgens de IJtocht (primaire watergang, kenmerk 180-058-00110) alvorens via agrarisch gebied zijn weg te vervolgen. Dit gebied maakt deel uit van de gebiedsenvelop voor de ontwikkeling van Lisserbroek Noord. Het tracé ligt hier over een lengte van ongeveer 650 meter op een secundaire watergang (kenmerk 180-058-05763).

Figuur 5-9: Westelijk gedeelte van het tracé

Vervolgens neemt het tracé een bocht in noordoostelijke richting en zal het enige tijd parallel aan de IJweg lopen. Vlak voor de Middelweg buigt het tracé af en loopt het parallel aan de Leimuiderweg. Het kruist hier een primaire watergang (kenmerk 180-058-00479) en de IJweg. Vlak voor de aansluiting op het kruispunt Leimuiderweg-Getsewoudweg kruist het tracé de Zuidtocht (N207-Zuidtocht, 180-058-07388).

Figuur 5-10: Oostelijk gedeelte van het tracé

Het gehele tracé ligt in het beheergebied van het Hoogheemraadschap van Rijnland. De ondergrond bestaat overwegend uit kalkrijke poldervaaggronden met lichte klei.

Figuur 5-11: De BRO Bodemkaart 2018 geeft aan dat de ondergrond hoofdzakelijk bestaat uit kalkrijke poldervaaggronden met lichte klei. Bron: DINO-loket

Keringen

Bij het kruisen van de Ringvaart kruist de brug 2 regionale keringen en de bijbehorende beschermingszones.

Figuur 5-12: Ligging van de keringen en bijbehorende beschermingszone's langs de Ringvaart. Screenshot uit de legger van het Hoogheemraadschap van Rijnland

Aan de westzijde van de Ringvaart betreft het de boezemkade van de Meer- en Duinpolder, aan de oostkant betreft het de Hillegommerdijk. De onderhoudsplicht van beide regionale keringen ligt bij de kadastraal eigenaar, buitengewoon onderhoud wordt uitgevoerd door het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Peilgebieden

Het tracé ligt in twee peilgebieden. Westelijk van de Ringvaart (in Lisse) betreft het peilgebied PBS_OR-1.07.2.1 met een vast peil van -1,47 m NAP. De rest van het tracé, oostelijk van de Ringvaart, ligt in zijn geheel in peilgebied PBS_GH-140.08A, met een zomerpeil van -6,17 m NAP en een winterpeil van -6,42 m NAP.

Aanpassingen in het watersysteem

Voor de ontwikkeling van de HOV-verbinding zullen aanpassingen in het watersysteem plaats moeten vinden. Zo worden enkele primaire watergangen gekruist en zullen er secundaire watergangen worden

gekruid en gedempt. De Waterschapsverordening van Hoogheemraadschap Rijnland geeft in deze situaties aan of voor deze activiteiten een vergunningplicht geldt, en aan welke normen deze moeten voldoen.

Kruisingen met het watersysteem

Het tracé kruist de Ringvaart en twee belangrijke oppervlaktewateren (parallel aan de Ringvaart aan de westzijde en de IJtocht aan de oostkant van de Ringvaart). De kruisingen met deze oppervlaktewateren worden uitgevoerd als duikers. Deze duikers hebben in het ontwerp dezelfde breedte als de watergang, van berging van de watergang is hier dus geen sprake.

Voor het aanleggen van een kruising door middel van (demping met) een duiker is voor belangrijke oppervlaktewateren een vergunning vereist. Voor overige watergangen is een meldplicht, wel moet worden voldaan aan minimale eisen met betrekking tot de afmetingen.

Voorwaarden afmetingen van de duiker:

1. De duiker is maximaal 10 meter lang.
2. Bij een watergang tot 4 meter breed is de inwendige diameter van de duiker minstens 60 cm.
3. Bij een watergang tussen de 4 en 6 meter breed is de inwendige diameter van de duiker minstens 80 cm.
4. Bij een watergang tussen de 6 en 8 meter breed, is de inwendige diameter van de duiker minstens 1 meter.

Voorwaarden ligging van de duiker:

5. De afstand tussen de aan te leggen duiker en een naastgelegen duiker, brug of stuw is minstens 5 meter.
6. De duiker wordt zo aangebracht en onderhouden dat in de duiker 1/3 deel lucht en 2/3 deel water aanwezig is ten opzichte van het zomerpeil.
7. De as van de duiker ligt in het midden van de watergang.
8. De duiker wordt horizontaal geplaatst.

Demping

Bij de aanleg van het tracé worden (secundaire) watergangen gedempt. Het dempen van water dient te worden gecompenseerd en is daarnaast gehouden aan enkele voorwaarden.

Bij demping van huidige watergangen dient de aan- en afvoer van water naar aangrenzende gebieden niet te worden belemmerd. Doodlopende watergangen moeten vanaf de kopse kant worden gedempt. Als de demping een versmalling van een watergang betreft dient deze minimaal 4 meter breed te blijven.

Elke demping moet worden gecompenseerd. Compensatie kan plaatsvinden op verschillende wijzen (Waterschapsverordening van Rijnland):

- Een oppervlak water aan te leggen dat minimaal even groot is als het oppervlak van de demping, of;
- Afboeking van een saldo, even groot als het oppervlak van de demping, van de Berging Rekening Courant, of;
- Aantoonbaar extra gegraven water, even groot als het oppervlak van de demping, in de vijf jaar direct voorafgaand aan de datum van de vergunningaanvraag voor de demping.

Aan de compensatie zijn enkele voorwaarden verbonden.

- De compensatie moet voorafgaand aan of tegelijk met de demping worden uitgevoerd.
- Het nieuw te graven water moet in open verbinding staan met de rest van het watersysteem.
- Wanneer een deel van het poldersysteem wordt gedempt, dan moet de compensatie gebeuren binnen het peilvak waarin de demping plaatsvindt.
- Wanneer een deel van het boezemsysteem wordt gedempt, dan moet de compensatie binnen 5 kilometer van de locatie van de demping gebeuren.

Het is mogelijk compensatie buiten het peilvak van de demping te realiseren indien het fysiek niet mogelijk is hierbinnen te compenseren en het waterstaatkundig toelaatbaar is om niet binnen het peilvak te compenseren. Als dit het geval is kan een afwijking van de Algemene regel worden aangevraagd.

Alle dempingen vinden plaats in het peilvak oostelijk van de Ringvaart (PBS_GH-140.08A). In het onderstaande overzicht is de dempingscompensatie weergegeven.

Tabel 5-8: Benodigde watercompensatie (toename verharding en dempen bestaand water

	Peilvak Polder (Prov. Noord-Holland) [m2]
Dempen Wateroppervlak	1892
Nieuw Wateroppervlak	7900
Netto Wateroppervlak	6010
Verwijderen verharding	7488
Verwijderen bebouwing	1601
Nieuw verharding	49129
Nieuw bebouwing	0
Verhardingstoename	40040
Compensatiefactor	15%
Te compenseren wateroppervlak tbv verharding	6010
Te kort compensatie wateroppervlakte	0
Overschot compensatie wateroppervlakte	0
Netto compensatie wateroppervlakte	0

Toename verharding

Bovenstaande tabel geeft een overzicht van de compensatieopgave binnen het grondgebied van de Provincie Noord-Holland. Afrondingsverschillen zijn in de tabel mogelijk. De aanleg van de HOV leidt tot een uitbreiding van verhard oppervlak van 40.040 m² (tabel 5-8). Hiervoor is een vergunning nodig. De algemene regels voor het aanbrengen van verharding zijn als volgt:

- Toename van verhard oppervlak dient gecompenseerd te worden door het aanleggen van water. Het oppervlak aan te leggen water bedraagt 15 procent van het oppervlak van toegenomen verharding.
- Deze compensatie moet voorafgaand of gelijktijdig aan de ontwikkeling van de HOV-verbinding worden uitgevoerd.
- De compensatie dient plaats te vinden binnen het peilvak waarin de extra verharding wordt aangebracht.

Vanuit het waterschap geldt een compensatiefactor van 15%. Het te compenseren wateroppervlak ten behoeve van de verharding komt daarmee op 6.006 m² en afgerond op 6.010 m².

De toename van de verharding en de benodigde compensatie is weergegeven in tabel 5-8. Alle compensatie vindt plaats binnen hetzelfde peilvak, zoals is voorgeschreven in de Waterschapsverordening. De beoogde watercompensatie is weergegeven in Bijlage 6 Watercompensatieplan. Met een watervergunning dient de watercompensatie definitief te worden vastgelegd.

Gezien het bovenstaande geldt er voor dit inpassingplan een compensatieplicht. Omdat de nieuwe HOV-baan zorgt voor een toename aan verhard oppervlakte dient er compensatie in de vorm van water plaats te vinden. Het gaat in dit geval om een oppervlakte van 6.006 m². Deze compensatie dient alvorens of tijdens de aanleg van de HOV-baan te worden gerealiseerd. De compensatie is juridisch geborgd in artikel 5.3.2 van de planregels.

Waterkeringen

Tijdens de aanleg van het tracé wordt gewerkt in en om waterkeringen en beschermingszones hiervan. Voor werkzaamheden die invloed hebben op de stabiliteit van de waterkering is een watervergunning noodzakelijk. Werkzaamheden die (tijdelijk) de freatische lijn van de kering beïnvloeden vallen hier ook onder.

Conclusie

Bij de aanleg van het tracé worden (secundaire) watergangen gedempt. Het dempen van water dient te worden gecompenseerd en is daarnaast gehouden aan enkele voorwaarden. Ook zal 15% van de toename aan verharding worden gecompenseerd in de vorm van water. Op die manier wordt voldaan aan de compensatievoorwaarde om de realisatie van de HOV-baan mogelijk te kunnen maken. De compensatie is juridisch geborgd in artikel 5.3.2 van de planregels.

5.9 Ecologie

Inleiding

De voorgenomen ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten op onder de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) beschermde soorten, gebieden en houtopstanden (Natura 2000) alsook het Natuurnetwerk Nederland. Om deze reden is het noodzakelijk om de mogelijke effecten van de ingreep op beschermde dier- en plantensoorten, houtopstanden en gebieden in kaart te brengen. Royal HaskoningDHV (hierna: RHDHV) is door de provincie gevraagd om een natuurtoets uit te voeren.

Wettelijk kader

De bescherming van natuur is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soorten- en gebiedsbescherming is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming (Wnb). Bij de beoordeling van de toelaatbaarheid van nieuwe bouwwerken en/of andere activiteiten moet rekening worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van te beschermen plant- en diersoorten op grond van de Wnb. Wanneer uit gegevens dan wel onderzoek blijkt dat er sprake is van (een) beschermde soort(en) en het bouwwerk en/of activiteit beschadiging of vernieling van voortplantings- of rustplaatsen dan wel ontworteling of vernieling veroorzaakt, kunnen de betreffende bouwwerkzaamheden c.q. activiteit pas kunnen plaatsvinden na ontheffing c.q. vrijstelling op grond van de Wet natuurbescherming.

Er is een natuurtoets gedaan om alle ecologische effecten van het plan in beeld te brengen, zie Bijlage 7 Natuurtoets.

5.9.1 Gebiedsbescherming

5.9.1.1 Natura-2000 gebieden

Wettelijk kader

In het kader van de gebiedsbescherming, is ook 'externe werking' een relevante opgave. Niet alleen directe ingrepen in Natura 2000-gebieden kunnen schadelijk zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen, ook kan sprake zijn van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van geluid, licht, abiotiek (verdroging, verontreiniging) en andere versturende factoren. Een heel actueel onderwerp is de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. Op 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Conform de Wet natuurbescherming (Wnb) dient bij activiteiten getoetst te worden of binnen nabijgelegen Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen optreden. Sinds de uitspraak van de Raad van State van 2 november 2022 over de bouwvrijstelling dienen ook effecten van tijdelijke bouw- en sloopactiviteiten (aanlegfase) onderzocht te worden. Daarnaast kunnen permanente stikstofemissies en bijbehorende

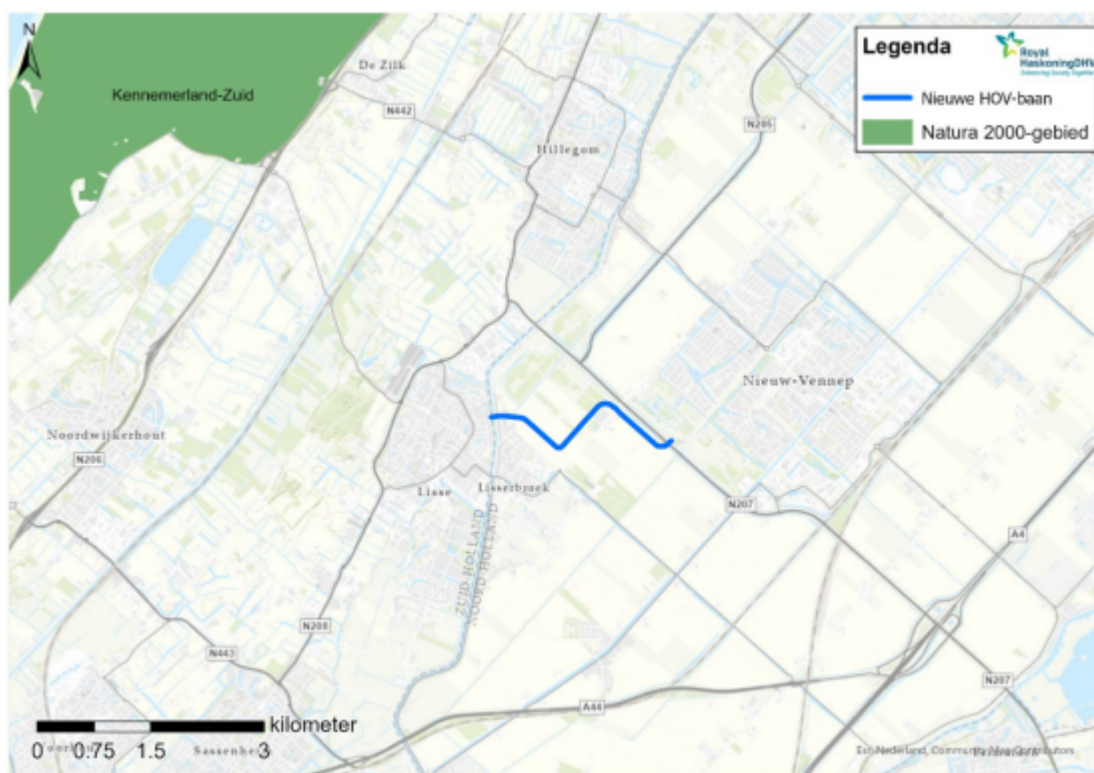
depositie optreden tijdens de gebruiksfase, bijvoorbeeld door emissies die vrijkomen tijdens bedrijfsprocessen en/of een toename van verkeer van en naar een projectlocatie.

Beschouwing

De voorgenomen activiteit leidt niet tot aanvullend ruimtebeslag in en rond Natura 2000-gebieden en grijpt niet in op het regionale grondwater of watersystemen waar enig Natura 2000-gebied onderdeel van is. Hierdoor is geen sprake van storingsfactoren als verdroging of vernatting. Ook is geen sprake van permanente aanpassingen aan de ruimtelijke inrichting van Natura 2000-gebieden. Er doen zich daarom geen storingsfactoren als oppervlakteverlies of versnippering voor. Ook storingsfactoren als veranderingen door populatiedynamiek en bewuste soortensamenstelling doen zich niet voor. De werkzaamheden zijn tijdelijk en lokaal en de afstand van de Natura 2000-gebieden tot het plangebied is dusdanig groot dat indirect negatieve effecten door geluid, licht, trillingen en optische verstoring op voorhand uitgesloten kunnen worden. Dit als gevolg van het gegeven dat emissies van geluid, licht en trillingen, door tussenliggend landgebruik als snelwegen en woonkernen, in combinatie met de afstand, ter plaatse van geen enkel Natura 2000-gebied nog waarneembaar zijn. Daarmee blijven alleen nog de mogelijke storingsfactoren verzuring en vermisting door atmosferische stikstofdepositie over, waarvoor geldt dat significant negatieve effecten niet op voorhand uitgesloten kunnen worden.

Er is een stikstofonderzoek uitgevoerd naar de emissies in de gebruiksfase en realisatiefase van de HOV-verbinding met AERIUS-calculator versie 2022. Dit onderzoek is bijgevoegd in Bijlage 10 van deze toelichting.

Het meest nabijgelegen Natura-2000 gebied is Kennemerland-Zuid, op circa 4 kilometer afstand van het plangebied, zie figuur 5-13.

Figuur 5-13: De locatie van de nieuwe HOV-verbinding en de omliggende Natura-2000 gebieden

Uitgangspunten

Voor de berekeningen van de realisatiefase is uitgegaan dat de realisatie van de verbinding plaatsvindt vanaf oktober 2027 tot en met september 2029. In de AERIUS berekening is echter alleen de stikstofdepositie op omliggende Natura 2000 gebieden van het zichtjaar 2028 weergegeven, omdat er vanuit wordt gegaan dat de stikstofdepositie als gevolg van de aanleg gelijk wordt verdeeld over gehele realisatieperiode. Hetzelfde geldt voor de hoeveelheid verkeersbewegingen dat betrekking heeft op de realisatiefase. De benodigde inzet van het materieel is gebaseerd op de kostenraming (SSK) van het

project. Aangenomen wordt dat het bouwverkeer, gedefinieerd als verkeer dat werkmaterialen, mobiele werktuigen en werkers transporteert, zich via de Lisserweg en IJweg naar de N207 beweegt. Doordat het aantal verkeersbewegingen minder dan 250 per etmaal bedraagt gaat het verkeer op de N207 op in het heersende verkeersbeeld. Doordat het plaatsen van de brug een groot onderdeel van het project bedraagt, is er voor het wegverkeer uitgegaan van deze route. De lengte van dit traject is circa 3,7 km bestaande uit wegen binnen en buiten de bebouwde kom.

Voor de gebruiksfase is de huidige planning dat de nieuw aangelegde busbanen vanaf circa 2030 in gebruik worden genomen en wordt dit derhalve als zichtjaar gebruikt. Doordat in latere zichtjaren de voertuigemissie factoren zullen dalen en elektrificatie van het wagenpark zal toenemen, wordt 2030 als worst-case scenario beschouwd. In de opvolgende jaren wordt een lagere stikstofdepositie (of emissie) verwacht. Als worstcase benadering is er voor de stikstofberekening van uitgegaan dat de HOV-lijn 20 uur per dag gaat rijden volgens het schema zoals getoond in tabel 5-9. De bussen over de HOV-verbinding (verkeersaantrekkende werking) zullen naar verwachting een 2-4-6-dienstregeling volgen. Dit houdt in dat er 6 bussen per uur per rijrichting in de spits zullen gaan rijden, 2 in de dalperiode en 4 in de 'gewone' uren. Dus totaal 160 bussen per etmaal.

Tabel 5-9: Een overzicht van de busfrequentie HOV Lisse-Nieuw-Vennep tijdens de gebruikersfase

Periode	Tijden van periode	Aantal uren per periode	Aantal bussen per uur	Aantal bussen per dag
Spits	6u - 9u; 16u-19u	6	12	72
Gewoon	9u - 16u; 19u-20u	8	8	64
Dal	5u - 6u; 20u-1u	6	4	24
Totaal				160

Onderzoeksresultaten

Op basis van de inzet van de mobiele werktuigen dat er sprake is van een toename van stikstofdepositie van maximaal 0,04 mol. Dit treedt op in zes verschillende Natura 2000-gebieden. Vervolgens is gezocht naar mogelijkheden om deze stikstofdepositie te doen afnemen met de inzet van elektrisch materieel. Daarmee is een nieuwe berekening uitgevoerd. Uit deze AERIUS-berekening voor de aanlegfase blijkt dat de maximale emissie voor het zichtjaar 2028 resulteert in 7,5 kg/j NH₃ en 176,5 kg/j NO_x. De stikstofdepositie is 0,00 mol/ha/j en leidt dus niet tot een toename van stikstofdepositie in omliggende Natura 2000-gebieden. Hierdoor kunnen significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van de realisatie van de HOV-verbinding op voorhand worden uitgesloten. Bij de berekening is voor een deel rekening gehouden met de inzet van elektrisch materieel.

Uit de AERIUS-berekening voor de gebruiksfase is 0,7 kg/j NH₃ en 144,0 kg/j NO_x in het betreffende zichtjaar berekend. De totale N-depositie op de omliggende Natura 2000 gebieden binnen 25 km is 0,00 mol/ha/j en leidt daarmee niet tot een toename van stikstofdepositie. Hierdoor kunnen significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van het gebruik van de HOV-verbinding op voorhand worden uitgesloten.

Conclusie gebiedsbescherming Natura 2000

Significant negatieve effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden, als gevolg van het in gebruik nemen van het HOV-tracé, kan op voorhand worden uitgesloten. Voor de aanlegfase kunnen negatieve effecten tevens worden uitgesloten, mits gedeeltelijk elektrisch materieel wordt ingezet. Hiermee vormt de stikstofdepositie geen belemmering voor het planinitiatief.

5.9.1.2 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Wettelijk kader

De provincie Noord-Holland zorgt binnen haar gebied voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend ecologisch netwerk, en vormt daarmee onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie heeft daartoe gebieden aangewezen die tot dit netwerk behoren. Tevens wijst de provincie aan deze gebieden natuurdoelen met specifieke wezenlijke kenmerken en waarden toe. De regels voor de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland is in Noord-Holland geregeld in de

Omgevingsverordening NH2020. De relevante artikelen zijn in de bijlagen bij Bijlage 7 toegevoegd (artikel 2.4 tot en met 2.9 en artikel 6.43).

Beschouwing

Op de beoogde locatie van de HOV-baan is ook een NNN-gebied gelegen. Door de ontwikkeling van deze HOV-baan wordt het NNN-gebied aangetast. Het plangebied loopt op twee plekken door NNN-gebied heen en tast daarmee twee beheertypen aan. In figuur 5-14 is deze situatie weergegeven aan de hand van de nummers 2 en 3. De aangetaste NNN-gebieden zijn met rood aangegeven. De donkergroene velden betreffen het beheertype N16.04 vochtig bos met productie en de lichtgroene velden betreffen het beheertype N12.02 kruiden- en faunairijk grasland. Tot slot kruist het plangebied daarnaast op twee plekken de ecologische verbindingzone 'Haarlemmermeer en omgeving'. Dit is weergegeven aan de hand van nummer 1 en 4 in Figuur 5-14.

Figuur 5-14: Ligging van HOV ten opzichte van NNN-gebieden

De HOV-baan kan alleen aangelegd worden als wordt voldaan aan de eisen die de provincie stelt aan ontwikkelingen binnen bestaande NNN-gebieden. Deze eisen zijn opgenomen in artikel 6.43 lid 4 van de Omgevingsverordening NH2020. In paragraaf 4.2.2 is daar al kort op ingegaan met de beschrijving van het provinciale beleidskader. De eisen uit de Omgevingsverordening zijn als volgt:

- Er moet sprake zijn van een groot openbaar belang;
- Er zijn geen reële alternatieven;
- De negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.

Hieronder wordt aangetoond dat er wordt voldaan aan deze eisen.

Groot openbaar belang

De bereikbaarheid en leefbaarheid staan onder druk. De wegen raken vol. Als er nu niet nagedacht wordt over de bereikbaarheid in de toekomst, dan slijt het wegennetwerk steeds verder dicht. Het is van belang dat er slim ingezet wordt op dit vraagstuk met daarbij ook voor "schoon en duurzaam vervoer". Daarom investeert de provincie Noord-Holland, samen met haar partners in openbaar vervoer. Zo wordt gezorgd voor een betrouwbare verbinding tussen mensen en plekken. Het aanleggen van een vrij

liggende busbaan is daarbij niet het hogere einddoel. De HOV-verbinding zorgt er juist voor dat de R-Net bussen vaak, op tijd en filevrij kunnen blijven rijden. Ook het overige verkeer profiteert, want er komt meer ruimte voor automobilisten en fietsers.

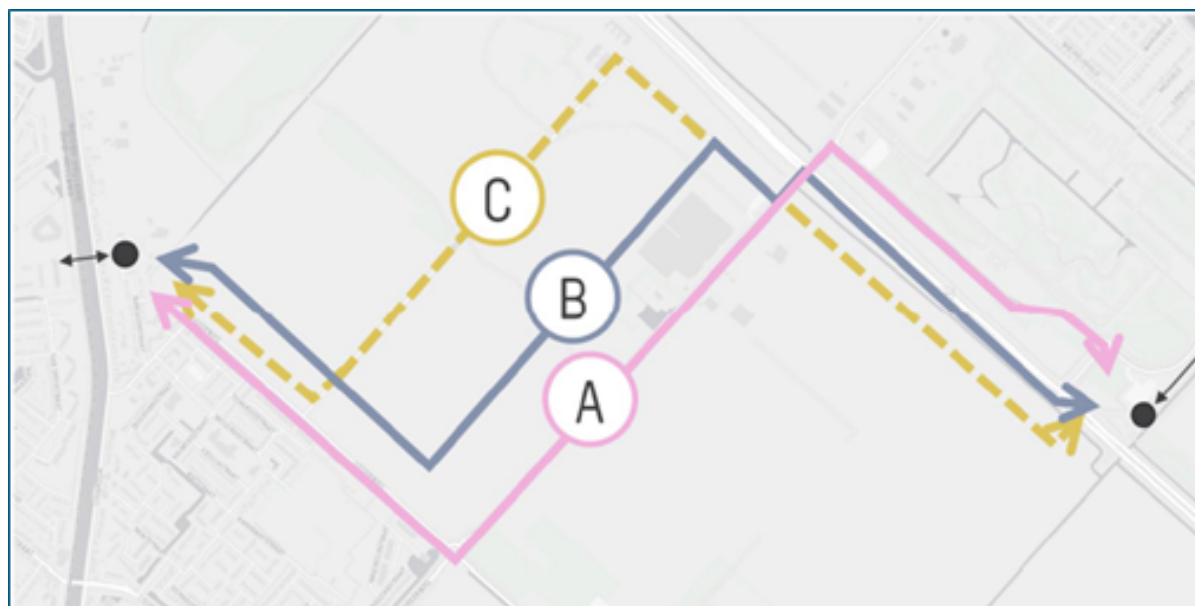
Diverse gemeenten in zowel Zuid- als Noord-Holland krijgen een sterk verbeterde aansluiting op R-Net, door de uitbreiding of aanleg van HOV-haltes. Deze snelle, hoogfrequente en comfortabele busverbinding is een serieus alternatief voor de auto en levert een bijdrage aan het op peil houden van de bereikbaarheid, leefbaarheid en economische positie van de Duin- en Bollenstreek. Het is nodig om juist nu te investeren om ervoor te zorgen dat straks de bus betrouwbaar en vlot kan doorstromen. Dit zeker in relatie tot de grote woningbouwopgaves in de gemeente Haarlemmermeer. Specifiek geldt dit voor de woningbouwontwikkelingen in Lisserbroek. De HOV en de doorfietsroute zorgen hier voor een alternatief voor andere vervoerswijzen.

Om te voldoen aan de vereiste criteria van R-Net op het gebied van frequentie, betrouwbaarheid en snelheid zijn vrije busbanen op een deel van het traject nodig. Verder krijgt de HOV-bus voorrang op het overige verkeer en kan deze over het nieuwe tracé vlot en ongehinderd doorrijden. De HOV-lijn is niet alleen sneller dan de huidige lijn, maar is vooral een betrouwbaardere vorm van openbaar vervoer.

De reiziger kan hier vaak en stipt op tijd gebruik van maken. Uit de meest recente gegevens van bureau GoudappelCoffeng met betrekking tot de vervoerswaarden blijkt ook dat het aantal reizigers gaat toenemen. Voor fietsers en voetgangers wordt het hier veiliger. Het streven is om parallel aan de HOV-verbinding een nieuw doorfietspad tussen Lisse, Lisserbroek en P+R Getsewoud te realiseren. Gelet op het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de aan te leggen HOV-verbinding in het kader van een groot openbaar belang is.

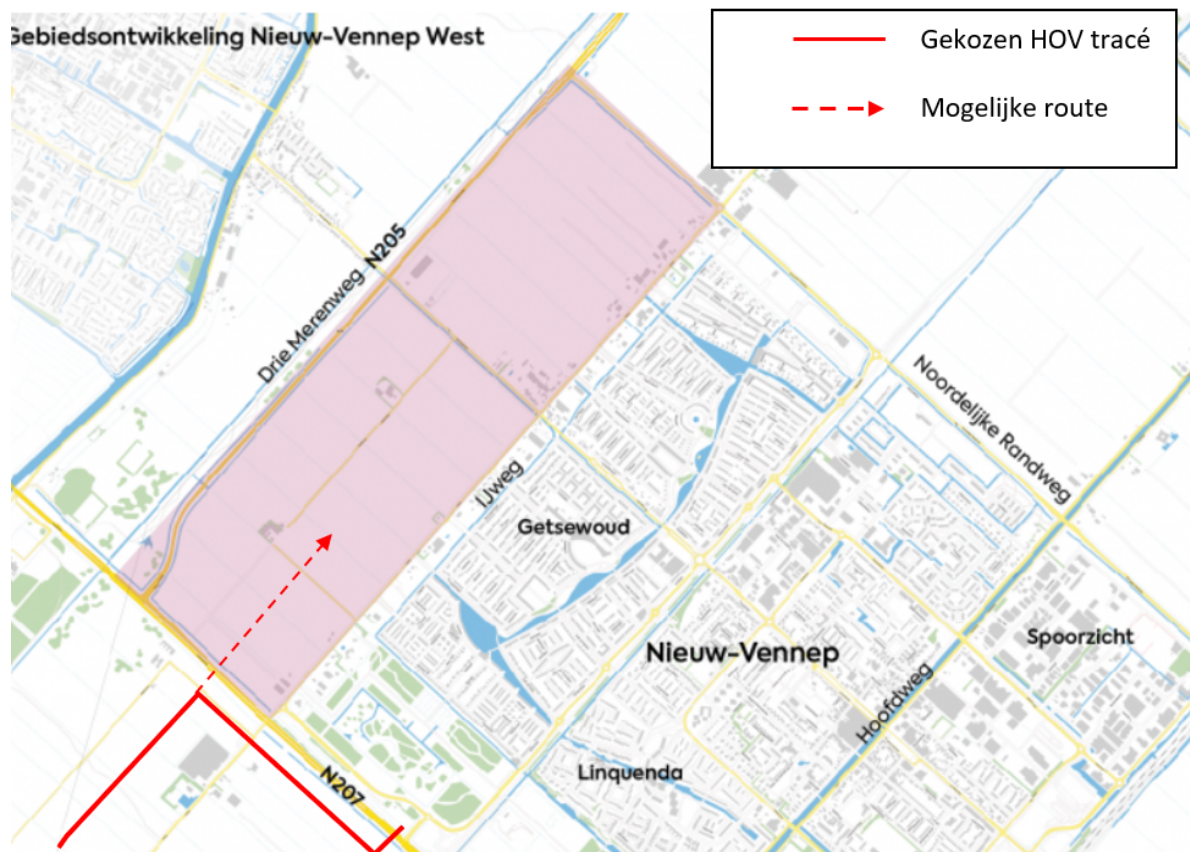
Geen reële alternatieven

Voor de aanleg van de HOV zijn in een eerder stadium 3 verschillende alternatieven onderzocht, zie de ligging van deze varianten in de figuur hieronder.

Figuur 5-15: Ligging van varianten in de tracéverkenning

Voor het deelgebied 'IJweg', waarin de busbaan de NNN-gebieden kruisen is in de variantenafweging onderkend dat het ontwerp ruimtebeslag claimt op NNN. De keuze voor de voorkeursvariant is onder andere gebaseerd op technische mogelijkheden, bestaande belangen en milieueffecten, waaronder natuurwaarden. De belangrijkste overweging is dat met gekozen tracé de busbaan doorgetrokken kan worden richting gebiedsontwikkeling 'Nieuw-Vennep West', zie de figuur hieronder. Dit geeft extra ontsluitingsmogelijkheden voor de wijk met het openbaar vervoer, wat tegemoetkomt aan de mobiliteit- en duurzaamheidsdoelen van de provincie.

Figuur 5-16: Ligging van nieuwe mogelijke route HOV-tracé richting gebiedsontwikkeling Nieuw-Vennep West

Verder is gekozen voor een oplossing met zo min mogelijk negatieve effecten voor de omgeving, waarbij een combinatie van varianten B en C (uit figuur 5-15) uiteindelijk is uitgewerkt tot een voorlopig ontwerp. Ter hoogte van de NNN-gebieden is er bewust voor gekozen om deze gebieden zo minimaal mogelijk te doorsnijden zodat er ook zo weinig mogelijk natuurgebied verloren gaat. Er is geen reëel alternatief waarbij er geen sprake is van effecten op het NNN-gebied. Tot slot vindt in de gekozen situatie een optimale aansluiting plaats op een potentieel nieuwe HOV-baan zoals deze in figuur 5-16 is weergegeven.

Compensatie

De overblijvende negatieve effecten op het NNN-gebied dienen gelijkwaardig te worden gecompenseerd. De compensatie zal in dit geval plaatsvinden door fysieke natuurcompensatie op gronden met een andere bestemming dan natuur in de nabijheid van het aangetaste gebied, tenzij aantoonbaar is dat dit niet mogelijk is. De overlap van de HOV-verbinding met het NNN-gebied zal daarbij minimaal geheel gecompenseerd worden. Voor de meerwaarbepaling wordt hiervoor een gebiedsvisie gevraagd. Vanuit de provinciale verordening is een inrichtingsplan nodig. Het inrichtingsplan moet voldoen aan:

- het plan bevat een kaart van een schaalniveau niet groter dan 1:10.000 waarop de locatie waar de fysieke maatregelen plaatsvinden staat aangegeven;
- de fysieke maatregelen zijn concreet beschreven;
- in het plan is aangegeven op welke momenten Gedeputeerde Staten de voortgang kunnen beoordelen;
- het plan bevat een tijdschema voor realisatie van de compensatie waaruit blijkt dat initiatiefnemer de compensatie uiterlijk binnen twee jaar na de start van de uitvoering van de compensatieplichtige activiteit realiseert, tenzij in een compensatieovereenkomst als bedoeld in artikel 2.8 anders wordt bepaald;
- het plan beschrijft het jaarlijkse beheer van het gebied en de voorwaarden waaraan een beheerder moet voldoen.

De compensatieopgave

Met de komst van de HOV-baan is er sprake van ruimtebeslag op een bestaand NNN-gebied welke

minimaal geheel gecompenseerd dient te worden. Het planvoornemen voldoet aan de voorwaarden voor aantasting van het NNN-gebied zoals deze in de provinciale Omgevingsverordening zijn opgenomen. Bovenstaand is geconcludeerd dat het een ontwikkeling van groot openbaar belang is, er geen reële alternatieven zijn en dat de aantasting volledig gecompenseerd zal gaan worden. De hoeveelheid vierkante meters aan de benodigde NNN-compensatie is weergegeven in tabel 5-10. Het gaat daarbij om een totale oppervlakte van 49.831 m².

Tabel 5-10: de compensatieopgave met betrekking tot de HOV-baan

Natuurbeheertypen	Oppervlakte compensatie
Kruiden- en faunarijk grasland	38.383 m ² (3,8 ha)
Vochtig bos met productie	11.448 m ² (1,1 ha)
Totaal te compenseren	49.831 m ² (4,9 ha)

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven op de twee verschillende beheertypes die dienen te worden gecompenseerd op basis van het planvoornemen van de toekomstige HOV-baan.

Beheertype: Kruiden- en faunarijk grasland (N12.02)

Kruiden- en faunarijk grasland omvat graslanden die kruidenrijk zijn, maar niet tot de schraallanden, vochtig hooiland, zilt grasland en overstromingsgrasland of glanshaverhooiland behoren. Diverse soorten ruigte en struweel kunnen in dit grasland voorkomen. Kenmerkende of bijzondere soorten van schralere beheertypen ontbreken grotendeels binnen Kruiden- en faunarijk grasland, maar graslanden zijn vaak wel rijk aan minder zeldzame soorten. Het beheertype is onder andere van belang voor vlinders en andere insecten, vogels en kleine zoogdieren.

Beheertype: Vochtig bos met productie (N16.04)

Vochtig bos met productie bestaat uit loofbossen die gedomineerd worden door diverse boomsoorten zoals populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els. Het is een grotendeels gesloten bos met een weelderige ondergroei. Dit bostype is de productievariant van delen van het haagbeuken- en essenbos en beek- en rivierbegeleidend bos. Het komt voor op matig nat tot matig droge, vrij voedselrijke kleiige tot zandige bodems. Het beheertype is van belang voor diverse faunagroepen zoals broedvogels, dagvlinders en zoogdieren.

Compensatielocatie

Beide beheertype worden op de locatie in onderstaande afbeelding gecompenseerd. Deze locatie heeft een omvang van ruim 50.000 m², waarmee voldoende ruimte is voor de compensatieopgave. Deze locatie is gekozen, omdat deze kan fungeren als stapsteen in de ecologische verbindingzone Nieuwerkerkertocht. Het compensatiegebied is opgenomen in dit inpassingsplan.

Figuur 5-17: Compensatielocatie NNN-gebied zoals opgenomen in het inpassingsplan

Compensatieplan

De compensatieopgave is vertaald naar een compensatieplan (Bijlage 8) waarmee wordt onderbouwd dat de ruimtelijk ontwikkeling plaats kan vinden volgens de regels en voorwaarden die gesteld zijn in de vigerende Omgevingsverordening van Noord-Holland. In het compensatieplan is ook beschreven hoe invulling wordt gegeven aan de compensatieopgave voor het ruimtebeslag op het NNN, welke beheertypen op welke locatie worden ontwikkeld en hoe deze beheerd zullen worden.

Invulling compensatielocatie

Op circa 800 m van de locatie van de aantasting van het NNN door de HOV-busbaan is een agrarisch akkerperceel beschikbaar van bijna 5 ha dat grenst aan de Nieuwerkerkertocht. Deze tocht is onderdeel van de Natuurverbinding Haarlemmermeer (ontwerp) dat nog ingericht moet worden. Realisatie van een stapsteen van 5 ha in de natte natuurverbinding biedt een duidelijke meerwaarde voor de soorten als rust- of leefgebied langs de natuurverbinding. Voor het Natuurnetwerk betekent het een versterking van samenhang van natuur en leefgebied voor diverse soorten.

Inrichting compensatiegebied

Het streefbeeld voor het compensatiegebied is realisatie van een brede natuurvriendelijke oever bij de Nieuwerkerkertocht dat landschappelijk en ecologisch aansluit op een nat dynamisch rietmoerassysteem (ca 20-25%) met op de hogere drogere delen kruidenrijke graslanden (circa 50%) met circa 20-25% aan vochtig bos en struiken verspreid over het gebied. Deze variatie aan beheertypen met relatief meer ruimte voor (riet)moeras en kruidenrijke graslanden dan bos biedt een hoge structuurdiversiteit, overgangen van nat naar droog en naar bos. Het biedt ook meer ruimte voor een variatie aan bloemen en planten en diersoorten die afhankelijk zijn van kortere vegetatiestructuren. Een inrichtingsvoorstel voor de verwezenlijking van deze natuurtypen is weergegeven in het compensatieplan.

Beheer

Bij de ontwikkeling van dynamisch moeras is jaarlijks controle nodig om gericht te sturen op ongewenste boomopslag. Boomopslag op natte locaties kan snel plaatsvinden waarbij onderdrukking door bijvoorbeeld maaien niet altijd mogelijk is. Op de drogere locaties is natuurlijke verbossing wenselijk waar bos is voorzien en kan eenvoudiger met een maaibeurt boomopslag onderdrukt worden. Na 3-5 jaar kan op basis van een vegetatieopname bepaald worden of aanvullend inzaai en/of aanplant nodig. De monitoring wordt voor zover nodig is in kader van ontwikkeling uitgevoerd tot dat de compensatieopgave is gerealiseerd. Daarna wordt de monitoringsfrequentie geharmoniseerd met de

reguliere monitoring in het kader van het SNL-subsidiestelsel. Deze monitoring is 1x per 6 jaar gericht op kwalificerende planten- en/of diersoorten, structurelementen en ruimtelijke condities.

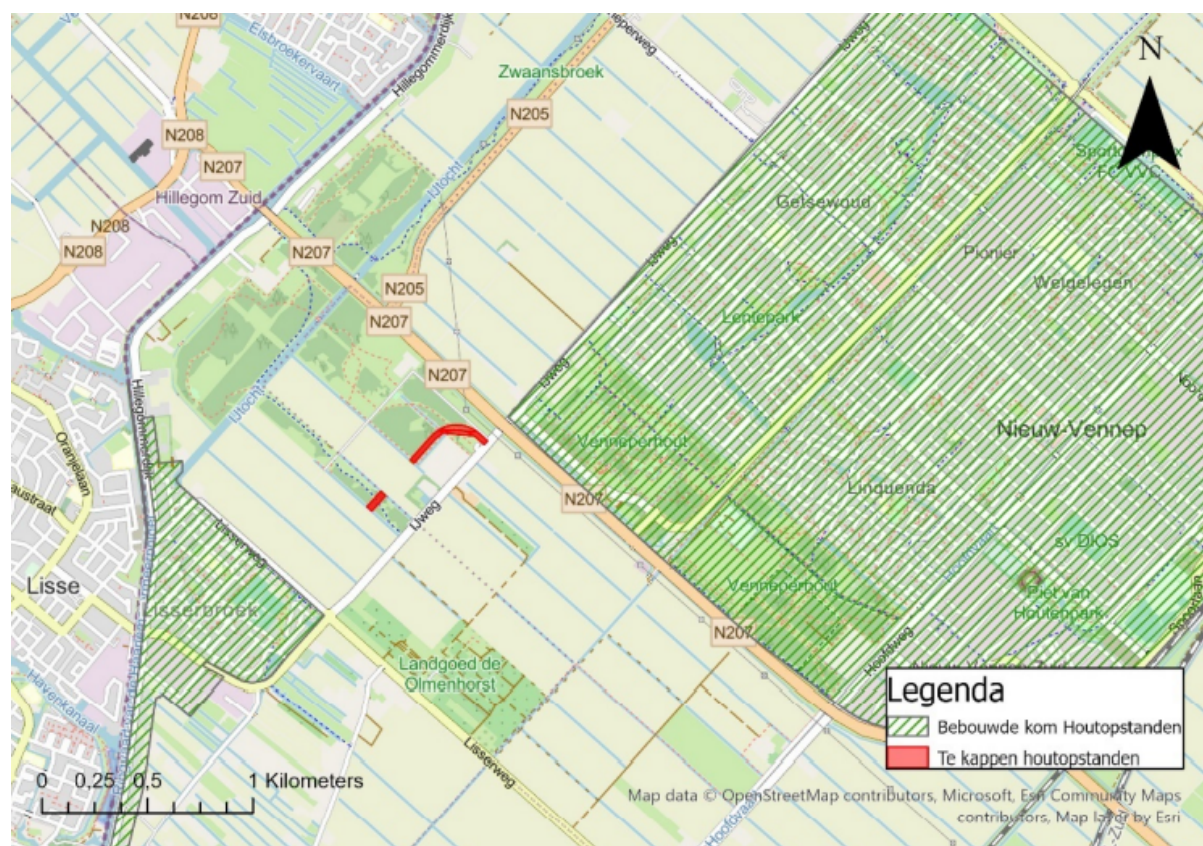
Conclusie gebiedsbescherming NNN-gebieden

Gezien het bovenstaande geldt er voor dit inpassingsplan een compensatieplicht. Omdat de nieuwe HOV-baan deels in bestaande NNN is gelegen, dient compensatie van natuur plaats te vinden in de nabijheid van het plangebied. Om deze compensatie te borgen is een voorwaardelijke verplichting opgenomen waardoor minimaal 38.383 m² van het beheertype (N12.02) kruiden- en faunair grasland en 11.448 m² van het beheertype (16.04) vochtig bos met productie dient te worden gecompenseerd. De compensatie zal uitgevoerd worden naast de NNN-natuurverbinding "Haarlemmermeer en omgeving (ZNV1)" waarmee een stapsteen langs deze natuurverbinding wordt gerealiseerd. Ten behoeve van het functioneren van het compensatiegebied als stapsteen in de NNN-natuurverbinding zal naast bovenstaande beheertypen ook rietoever / rietland aangelegd worden met het beheer type (05.03) veenmoeras.

De compensatie moet uiterlijk 2 jaar na de ingreep gerealiseerd zijn. De compensatieopgave ten behoeve van de HOV-baan is juridisch geborgd in zowel artikel 5.3.1 van de planregels als de verbeelding van dit inpassingsplan. Een inrichtingsplan zal borgen dat naast het oppervlak NNN ook de samenhang en kwaliteit van de Wezenlijke Kenmerken en Waarden het NNN-gebied Haarlemmermeer en de NNN-natuurverbinding "Haarlemmermeer en omgeving (ZNV1)" met een meerwaarde wordt afgesloten, ook in relatie tot omliggende natuurwaarden. Naast inrichtingsmaatregelen worden ook beheermaatregelen uitgewerkt.

5.9.1.3 Houtopstanden

Onderstaande figuur toont de houtopstanden die ten behoeve van het project gekapt te dienen worden. Het betreft één opstand van circa 100 are en één opstand van circa 30 are. De bomen lijken te zijn aangeplant rond 2008 (Cyclomedia, 2021). De houtopstanden liggen buiten de grens bebouwde kom houtopstanden en zijn zodoende beschermd zijn onder de Wnb.

Figuur 5-18: de bebouwde kom grenzen, Wet natuurbescherming hoofdstuk 4 Houtopstanden, in de provincie Noord-Holland

De te kappen houtopstanden zijn beschermd onder de Wnb. Er dient minstens 6 weken voor het

kappen van de opstand een kapmelding ingediend te worden bij het bevoegd gezag. Naast deze meldplicht, geldt dan tevens een herplantplicht. De herplant dient binnen 3 jaar na afloop van de kap gerealiseerd te zijn. Deze herplant vindt plaats in het NNN-compensatiegebied en krijgt het beheertype (16.04) vochtig bos met productie.

Conclusie houtopstanden

Vanuit houtopstanden zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het plan.

5.9.2 Soortenbescherming

Om de effecten van de HOV op eventuele beschermde soorten in het plangebied in kaart te brengen is een natuurtoets gedaan, zie Bijlage 7 van deze toelichting. Hieronder zijn de resultaten van het onderzoek beschouwd.

Planten

Vaatplanten

Uit de verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFB) is gebleken dat in de omgeving van het plangebied geen waarnemingen bekend zijn van beschermde vaatplanten. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beschermde vaatplanten waargenomen. Het plangebied bestaat echter uit voormalig intensief beheerd akkerland, wegbermen, parkachtige bospercelen en de achtertuinen van enkele bewoners van Lisserbroek. De meeste beschermde plantensoorten hebben meer basische groeiplaatsen op minerale grond die typerend is voor akkerkruiden en pioniervegetaties van overwegend kalkhoudende gronden. Anderzijds zijn er nog een beperkt aantal soorten van natte, zeer schrale, zwak zure omstandigheden opgenomen in de lijst van beschermde planten. Dergelijk biotoop ontbreekt in het plangebied. Hierdoor kunnen beschermde vaatplanten worden uitgesloten binnen het plangebied.

Overige soorten planten

Er zijn overige bijzondere, maar niet wettelijk beschermde, soorten in de omgeving van het plangebied waargenomen. De dichtstbijzijnde waarnemingen betreffen kleverige reigersbek en waterscheerling. Kleverige reigersbek is waargenomen op het bermtalud langs de N207, zo'n 500 meter ten westen van de beoogde aansluiting op de Getsewoudweg. Kleverige reigersbak is op landelijke schaal zeldzaam, maar aan de kust is de soort algemeen. De binnenlandse waarnemingen betreffen meestal adventiefvondsten op plaatsen waar kalkrijk zand is aangevoerd, wat hier ook het geval is. Waterscheerling is waargenomen langs de Ringvaart, zo'n 300 meter ten zuiden van de beoogde HOV-brug. Waterscheerling is een forse moerasplant die groeit op venige, zuurstofarme, bodems, in zoete tot zeer zwak brakke, vrij voedselrijke milieus. Ze is een waardplant voor de koninginnenpage en komt vrij algemeen voor in laagveengebieden langs voedselrijke oevers. Het is mogelijk dat voorgenoemde soorten ook groeiplaatsen hebben op de locatie langs de Ringvaart waar de brug is voorzien en langs de N207 ter hoogte van de aansluiting met de Getsewoudweg.

Beoordeling

In het plangebied komen geen beschermde vaatplanten voor. Het overtreden van een verbodsbepaling uit de Wnb ten aanzien van vaatplanten kan daarom worden uitgesloten. Wel komen mogelijk bijzondere soorten van de Rode lijst voor. Vanuit de zorgplicht geldt dat hier zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Er wordt geadviseerd in het bloeiseizoen in kaart te brengen welke planten er groeien op de plek langs de Ringvaart waar de brug is voorzien en langs de N207 ter hoogte van de aansluiting met de Getsewoudweg. Indien er bijzondere soorten worden aangetroffen, zou kunnen worden overwogen om deze exemplaren uit te steken en te verplaatsen. Dit moet in overleg met en onder begeleiding van een ecologisch deskundige.

Grondgebonden zoogdieren

Noordse woelmuis en waterspitsmuis

Het plangebied biedt geen geschikt leefgebied voor de waterspitsmuis en Noordse woelmuis. Deze muizensoorten leven langs watergangen met specifieke omstandigheden, waaronder een goed ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide, kruidenrijke oevers. Dergelijk biotoop ontbreekt binnen het plangebied. De aanwezigheid van deze muizensoorten is uitgesloten.

Steenmarter, wezel, hermelijn, bunzing

Het plangebied biedt zeer geschikt leefgebied voor de wezel in de vorm van open en droog natuur- en

cultuurlandschap. De wezel vermijdt natte gebieden. De hermelijn lijkt daarentegen een voorkeur te hebben voor vochtigere terreinen, waardoor het plangebied – met een drooglegging van een meter in de zomer tot anderhalve meter in de winter – voor de hermelijn iets minder geschikte biotoop biedt. De oever van de Hillegommerdijk is wel geschikt voor een hermelijn. Het plangebied biedt ook voor de bunzing en steenmarter een variatie aan bodemgebruiksvormen (bossen, akkerland, landelijke bebouwing en tuinen) en bijhorende lineaire structuren (oeverbegroeiingen, bos- en akkerranden en taluds). De aanwezigheid van leefgebied van de wezel, bunzing en steenmarter en mogelijk ook hermelijn is daarom aannemelijk. Op de percelen langs de Hillegommerdijk en op de bospercelen in het NNN-gebied zijn mogelijk verblijfplaatsen aanwezig. Bij de betreffende boswachter van Staatsbosbeheer is bekend dat in het NNN-gebied op wildcamera's wezel en steenmarter zijn waargenomen. Ook in het NDFF zijn, in het gebied waar het tracé is voorzien, met behulp van vaste wildcamera's waarnemingen bekend van de wezel. Op de Hillegommerdijk 48 liggen in de achtertuin takkenrillen. Daarnaast hebben het akkerland, de strook langs de N207 en de oever van de Hillegommerdijk potentie om te fungeren als jachtgebied.

Beoordeling

Wanneer er leefgebied aanwezig is, kan de herinrichting van het plangebied ten behoeve van de busbaan leiden tot vernietiging van in dit leefgebied aanwezige verblijfplaatsen en is er kans op het doden van individuen bij de werkzaamheden. Dit is een overtreding van artikel 3.10, lid 1a en 1b, van de Wnb. Ook kan de aanleg van de busbaan leiden tot toename van aanrijdingslachtoffers in de nieuwe situatie. Met name ter hoogte van de Hillegommerdijk, onder andere ter hoogte van de nieuw te plaatsen brug en langs het NNN, waar de busbaan langs de bosranden en tuinpercelen loopt. Een stelselmatig doodrijden van individuen kan een negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding, die voor deze soorten al in huidige situatie niet gunstig is (of onbekend). Dit is een overtreding van artikel 3.10, lid 1b van de Wnb.

Vervolg

De aanwezigheid van leefgebied van de wezel, bunzing en steenmarter en mogelijk ook hermelijn is zeer aannemelijk. Waarnemingen uit de NDFF bevestigen dit. Er wordt daarom aangenomen dat deze diersoorten in het gebied voorkomen. Nader onderzoek is niet nodig. Er is een ontheffing op de Wnb nodig om de voorgenomen ontwikkeling te kunnen uitvoeren. Er dient daarvoor een leefgebied te worden aangeboden en maatregelen te worden genomen om het doden van individuen te voorkomen, zodat de (gunstige) staat van instandhouding kan worden geborgd. Verkeerslachtoffers kunnen worden voorkomen door ter hoogte van de Hillegommerdijk, onder de brug door en langs het NNN, waar de busbaan langs de bosranden en tuinpercelen loopt, faunapassages te plaatsen met een goede geleiding er naartoe te regelen (bv met faunarasters).

Vleermuizen

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten beschermde vleermuizen. Het gaat om gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. De overige vleermuissoorten die in Nederland voorkomen, komen niet in dit deel van Nederland voor en kunnen op basis van hun verspreidingsgegevens worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn geen (sporen van) vleermuizen waargenomen.

Beoordeling

Wanneer er verblijfplaatsen aanwezig zijn, leidt de sloop van de woningen aan de Hillegommerdijk of de kap van de boom tot vernietiging van verblijfplaatsen en is er kans op het verstoren en doden van individuen bij de werkzaamheden. Dit is een overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Bovendien geldt dat de te plaatsen brug een barrière kan vormen voor vleermuizen die de vaart als vliegroute gebruiken. Om verkeerslachtoffers te voorkomen moeten bruggen minimaal 1,5 meter hoog en 4 meter breed zijn (Boonman 2011). Verder kan de inzet van kunstlicht bij de werkzaamheden en het gebruik van kunstverlichting op de brug leiden tot verstoring van de migratie- en vliegroute boven de Ringvaart. De dieren worden daarmee gedwongen om een minder geschikte route om het verstoorde gebied heen te kiezen of om te keren en daarbij op zoek te moeten naar andere, wellicht suboptimaal foerageergebied en/of vliegroute. Er kan daarom niet worden uitgesloten dat tijdens de werkzaamheden en in de eindsituatie individuen worden verstoord en de functie van een mogelijk aanwezige essentiële

migratie- en vliegroute tijdelijk en permanent wordt aangetast. Ook een indirect effect op het gebruik van verblijfplaatsen kan niet worden uitgesloten. Dit kan leiden tot een overtreding van artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb.

Vervolg

Nader onderzoek is uitgevoerd om te bepalen of de bomen en gebouwen een functie hebben als verblijfplaats voor vleermuizen. Dit onderzoek wordt beschreven in de volgende paragraaf.

De functie van de migratie- en vliegroute boven de Ringvaart is een gegeven en is niet nader onderzocht in het vervolgonderzoek. Wel zijn vleermuizen waargenomen boven de Ringvaart. Hier dient in de verdere uitwerking van het ontwerp rekening mee te worden gehouden.

Broedvogels

Uit de verspreidingsgegevens van de NDFF is gebleken dat in of in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend zijn van verschillende soorten broedvogels met zowel jaarrond als niet-jaarrond beschermde nesten. Tijdens het veldbezoek zijn voornamelijk stadsvogels en vogels van bos en struweel waargenomen, waaronder halsbandparkiet, fazant, winterkoning, roodborst, merel, vink, koolmees, grote bonte specht, buizerd en torenvalk.

Beoordeling

Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd in het broedseizoen, kunnen nesten van algemeen voorkomende broedende vogels worden vernietigd en de broedende vogels worden verstoord. Wanneer daardoor het nest wordt verlaten, geldt dit als het opzettelijk vernietigen of beschadigen van nesten en eieren van vogels. Dit is een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2 van de Wnb. Wanneer er gierzwaluwen in de woning aan de Hillegommerdijk 52 broeden, leidt het slopen van de woning tot vernietiging van een jaarrond beschermde nestlocatie en is er kans op het vernietigen van eieren en het doden van individuen bij de werkzaamheden. Dit is ook een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2 van de Wnb.

Vervolg

Voor de huismus en gierzwaluw is tevens nader onderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek wordt nader beschreven in de volgende paragraaf. Verblijfsplaatsen van deze soorten zijn niet in het plangebied aangetroffen.

Voorzorgsmaatregelen

Het verstoren en vernietigen van broedgevallen van vogels zonder jaarrond beschermde nesten is het beste te voorkomen door te werken buiten het gangbare broedseizoen. Voor het gangbare broedseizoen geldt geen wettelijk vastgestelde periode, maar de meeste vogels broeden in de periode maart tot en met juli. Ook daarbuiten is het mogelijk dat broedende vogels worden aangetroffen. Wanneer toch in het broedseizoen gewerkt gaat worden is, is het aan te bevelen om voorafgaande de start van de werkzaamheden het terrein door een ter zake kundig ecooloog te laten controleren op aanwezige broedvogels. Indien geen in gebruik zijnde nesten worden aangetroffen, kunnen de werkzaamheden starten. Indien echter in gebruik zijnde nesten worden vastgesteld, moet worden beoordeeld of de werkzaamheden kunnen aanvangen of dat bijvoorbeeld een bepaalde afstand tot het nest moet worden aangehouden. Deze voorzorgsmaatregelen dienen als eis bij werkzaamheden richting de aannemer te worden meegegeven en onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog te worden uitgevoerd. Wanneer bovengenoemde voorzorgsmaatregelen worden nageleefd, is overtreding van de Wnb ten aanzien van algemeen voorkomende broedvogels uitgesloten.

Amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden

Tijdens het veldonderzoek zijn geen beschermde soorten aangetroffen in het kader van amfibieën, reptielen en vissen. Het plangebied ligt wel op de grens van het verspreidingsgebied van de platte schijfhoren. De platte schijfhoren komt voor in zoete, heldere en schone wateren met een rijke begroeiing. Er kan niet worden uitgesloten dat de platte schijfhoren in de watergangen in het plangebied voorkomt.

Beoordeling

In geval de platte schijfhoren in het plangebied voorkomt, kunnen negatieve effecten door de

voorgenomen ontwikkeling op deze soort op voorhand niet worden uitgesloten. Eventueel aanwezige dieren kunnen door de werkzaamheden worden verstoord en gedood en de waterplanten waarin de dieren verblijven en waar ze van eten worden verwijderd. Dit laatste kan tot gevolg hebben dat de soort uit het gebied verdwijnt. Dit zijn overtredingen van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5, lid 1, 2 en 4 van de Wnb). Daarnaast komt er een bijzondere soorten van de Rode lijst voor (Bruin blauwtje). Vanuit de zorgplicht geldt dat hier zorgvuldig mee omgegaan moet worden.

Vervolg

Om overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen is nader onderzoek naar de functie van het gebied voor platte schijfhoren meegenomen in het nader ecologisch onderzoek. Het nader ecologisch onderzoek is nader beschreven in de volgende paragraaf. De platte schijfhoren is niet aangetroffen in het plangebied.

Invloed van verlichting langs de HOV-baan

Langs het NNN-gebied

Door de heen en weer rijdende bussen is sprake van meer optische- en geluidsverstoring en wordt de busbaan in het donker verlicht. Dit heeft een negatieve impact in de aangrenzende delen van het NNN-gebied op de vereiste ruimtelijke condities rust, stilte en donkerte. De impact is echter van beperkte omvang en betreft enkel een klein deel van de rand van het Haarlemmermeer.

De brug over de Ringvaart

De Ringvaart is van belang als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen, zoals de watervleermuis. Eventuele verlichting van de HOV-brug kan hinder veroorzaken voor de langs vliegende vleermuizen. Bepaalde vleermuissoorten zijn zeer gevoelig voor kunstmatige verlichting, waaronder de watervleermuis. Daarom is een significant negatief effect op de functie van de Ringvaart als vliegroute voor vleermuizen niet uitgesloten. Voor licht worden maatregelen opgenomen in het ontwerp. Zoals minimaal tot geen verlichting onder de brug.

De volledige beoordeling van het aspect verlichting is terug te vinden in de Natuurtoets.

Nader ecologisch onderzoek

In de Natuurtoets is voor een aantal locaties aangegeven dat nader ecologisch onderzoek noodzakelijk is naar de aanwezigheid naar beschermde soorten. Het nader onderzoek naar beschermde soorten is in 2023 uitgevoerd en bijgevoegd in bijlage 9. Er is nader onderzoek uitgevoerd naar huismussen, gierzwaluwen, roofvogels, vleermuizen en de platte schijfhoren. Uit het nader onderzoek blijkt dat geen verblijfplaatsen voor huismussen gierzwaluwen en vleermuizen in het plangebied aanwezig zijn. Voor roofvogels zijn geen broedplaatsen aangetroffen en de platte schijfhoren is tevens niet aangetroffen in het plangebied. Negatieve effecten op deze beschermde soorten zijn daardoor uitgesloten.

Conclusie soortenbescherming

Uit de ecologische onderzoeken blijkt dat een ontheffing Wnb benodigd is voor de wezel, bunzing, steenmarter en mogelijk ook de hermelijn om te werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Literatuurgegevens bevestigen al dat deze soorten in het plangebied aanwezig zijn. In het Definitief Ontwerp worden compensatie- en mitigatiemaatregelen (de uit de ontheffing voortvloeiende vereisten) voor deze soorten verder uitgewerkt waaronder de benodigde faunapassage en geleidingsstructuren. Deze gegevens zijn voldoende om een ontheffing aan te vragen. Voor de vliegroute voor vleermuizen over de Ringvaart geldt dat geen aanvullend onderzoek nodig is, maar wel dat er in het Definitief Ontwerp gepaste mitigerende maatregelen getroffen moeten worden. Uit nader onderzoek is gebleken dat een ontheffing Wnb voor de diersoorten huismussen, gierzwaluwen, roofvogels, vleermuizen en de platte schijfhoren niet benodigd is.

De voorzorgsmaatregelen (en de uit de ontheffing voortvloeiende vereisten) dienen als eis richting de uitvoerende aannemer te worden meegegeven, in een ecologisch werkprotocol te zijn uitgewerkt en onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog te worden uitgevoerd.

5.10 Archeologie en cultuurhistorie

Wettelijk kader

Erfgoedwet

Op 1 juli 2016 is de Erfgoedwet in werking getreden. Deze wet bundelt meerdere wetten en regelingen op gebied van behoud en beheer van cultureel erfgoed, waaronder de Monumentenwet 1998. Het deel van de Monumentenwet dat betrekking heeft op de fysieke leefomgeving gaat over naar de Omgevingswet welke naar verwachting op 1 januari 2024 in werking treedt. Tot die tijd valt dit onderdeel binnen de overgangsregeling van de Erfgoedwet. Hierin staat dat bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening dient te worden gehouden met de in de grond aanwezige dan wel te verwachten monumenten. De Wamz en de monumentenwet zijn sinds 2017 overgegaan in de Erfgoedwet.

Erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030

De erfgoedvisie gemeente Haarlemmermeer 2020-2030 geeft een eenduidig archeologisch regime voor de gehele gemeente. Erfgoed is ook een waarde op zich. Mensen ontlenen er een gevoel van trots en verbondenheid aan. Het geeft identiteit, op basis van een gezamenlijk verleden. De erfgoedvisie met uitvoeringsprogramma van de Gemeente Haarlemmermeer voor de periode 2020 - 2030 stelt vast dat erfgoed bijdraagt aan de kwaliteit van de leefomgeving, de aantrekkelijkheid van de gemeente als bezoeklocatie en aan een aangenaam vestigingsklimaat. De basis van de visie is erfgoed als inspiratie en motor voor nieuwe ontwikkelingen. Het Haarlemmermeers erfgoed vormt het fundament voor het verhaal van Haarlemmermeer. Erfgoed is zo een dragende en verbindende kracht voor opgaven en ontwikkelingen binnen onze gemeente.

De archeologienota heeft tot doel een verantwoorde balans te vinden tussen goede omgang met het archeologische erfgoed en andere maatschappelijke belangen die bij planontwikkelingen moeten worden gewogen. Om relevante keuzes te kunnen maken die in lijn zijn met de andere beleidsdoelen die de gemeente zich stelt, zal een integrale afweging plaatsvinden. De gemeente vult de Erfgoedvisie in met de volgende speerpunten:

Speerpunten

1. Inspireren

Het verhaal van Haarlemmermeer beter zichtbaar en beleefbaar te maken voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

2. In stand houden

Erfgoedparels in ere houden;

3. Ontwikkelen

Verbinden van erfgoed en ruimtelijke ontwikkelingen.

De speerpunten zijn beleidsvoornemens die het kader vormen voor uitvoering van het erfgoedbeleid. In het uitvoeringsprogramma worden concrete acties en projecten opgenomen en geeft aan wanneer de uitvoering en voltooiing plaatsvindt.

Doelen

Met het archeologiebeleid wordt de realisering van de volgende doelen nagestreefd:

- Bescherming van het bodemarchief door archeologische waarden mee te laten wegen in ruimtelijke planprocedures. Dit door de archeologische waarden op te nemen in bestemmingsplannen of aan de hand van een erfgoedverordening.
- Prioriteit geven aan het ter plaatse ('in situ') bewaren van archeologische waarden. Als gemeente hebben wij het voornemen om alleen in gevallen waar vernietiging van archeologische waarden niet voorkomen kan worden, aan de verstoorder te verplichten deze veilig te stellen door archeologisch veldonderzoek te doen en opgravingswerkzaamheden te verrichten (behoud 'ex situ').
- Kennisvermeerdering van het Haarlemmermeers bodemarchief als behoud op de plek zelf niet

mogelijk is ('ex situ'). Kennis vergaren over wat er zich in de grond bevindt is belangrijk voor het realiseren van een goede kwaliteit van archeologische monumentenzorg. Kennis is noodzakelijk om het archeologisch beleid een kader te geven en te sturen. Eventuele archeologische vondsten dienen aangemeld en overgedragen te worden aan het Provinciaal depot voor bodemvondsten Noord-Holland. Dit om wetenschappelijk onderzoek en behoud mogelijk te maken.

In het kort samengevat zijn de volgende onderdelen van belang binnen erfgoedvisie:

- Het meewegen van het archeologische belang bij het opstellen van bestemmingsplannen;
- De mogelijkheid om voorschriften te verbinden aan de omgevingsvergunning ter bescherming van archeologie;
- De mogelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) om bij (dreigende) schade aan archeologische monumenten na een toevalsvondst voorschriften te stellen aan de uitvoering de werkzaamheden of die stil te leggen;
- De mogelijkheid van het bevoegd gezag of de minister van OCW om toegang tot een terrein af te dwingen om archeologisch onderzoek te kunnen doen.

De gemeente is verplicht om verwachte en aanwezige archeologische waarden mee te wegen bij ruimtelijke beslissingen. De wetgever geeft de gemeente de vrijheid om naar eigen inzicht vorm te geven aan de archeologische monumentenzorg binnen de gemeentegrens. Deze beleidsnota geeft hier invulling aan.

Beschouwing cultuurhistorie

Leidraad Landschap en Cultuurhistorie Provincie Noord-Holland.

Deze leidraad geeft inzicht in de archeologische-, historisch-, stedenbouwkundige- en de historisch-geografische waarden. Cultuurhistorische waarden zijn van belang voor de identiteit, de herkenbaarheid en het karakter van een gebied of een dorp. De cultuurhistorische waarden moeten in een vroeg stadium van planontwikkeling worden geïnventariseerd bij het ontwerp worden gebruikt en bij de vaststelling worden meegewogen. Er moet onderbouwd worden aangegeven op welke wijze het culturele erfgoed zoveel mogelijk behouden blijft, hersteld of als inspiratiebron gebruikt wordt voor nieuwe ontwikkelingen.

Ensemblegebied Haarlemmermeerpolder

Het plangebied ligt in de Haarlemmermeerpolder. De Haarlemmermeerpolder is de grote droogmakerij met een rechtlijnige verkavelingsstructuur ten zuidwesten van Amsterdam. De polder is onderdeel van het woon- en werklandschap van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en biedt plaats aan de luchthaven Schiphol met al haar bijkomende dynamiek. Snelwegen (A4/A44/A5/A9), spoorwegen en start- en landingsbanen vormen een relatief nieuwe laag in de polder, die steeds meer het beeld van de polder bepaalt. De Ringvaart vormt de begrenzing van de droogmakerij en is onderdeel van de boezem.

De belangrijkste aandachtspunten van dit ensemble zijn de kwaliteit van de leefomgeving en de relatie tussen de landschappelijke en cultuurhistorisch waardevolle structuren en de nieuwe ontwikkelingen in de polder.

Figuur 5-19: Uitsnede van Ensemblegebied Haarlemmermeer, het plangebied is bij benadering rood weergegeven

De provinciale kernwaarden zijn:

- De landschappelijke karakteristiek: de landschapstypen en de belangrijkste kenmerken van deze landschappen.
- Openheid en ruimtebeleving: de beleving van de vrije open ruimte, de horizon en de oriëntatiepunten.
- De ruimtelijke dragers: de driedimensionale structuren en lijnen die in het (vlakke) landschap het beeld bepalen en begrenzen. Denk hierbij aan bebouwingslinten, bomenlanen en dijken.

Deze kernwaarden worden met het planvoornemen niet beschadigd. Als gevolg van de HOV-verbinding worden de aanwezige landschapstypen niet gewijzigd. Daarnaast wijzigt de openheid en ruimtebeleving niet, omdat geen bebouwing wordt toegevoegd. Tevens worden bestaande structuren en lijnen, zoals de bebouwingslinten, bomenlanen of dijken niet aangetast. Met de landschappelijke inpassing van de HOV-verbinding is rekening gehouden door de aandachtspunten te vertalen in een beeldkwaliteitskader. Bij de verdere uitwerking van het ontwerp wordt rekening gehouden met de daarin opgenomen uitgangspunten.

Structuur vaarten en kanalen

Een belangrijk onderdeel van het plan is de brug over de Ringvaart van Haarlemmermeer. Deze is onderdeel van de structuur 'Vaarten en Kanalen', zie figuur 5-20.

Figuur 5-20: Locatie van de brug (rode cirkel) over de Ringvaart van Haarlemmermeer

De structuur Vaarten en kanalen beschrijft de grote gegraven watergangen in Noord-Holland: een aantal grote ringvaarten, de trekvaarten, het Noord-Hollands Kanaal en het Noordzeekanaal. Het zijn landschappelijke en cultuurhistorische structuren die belangrijke ingrepen in de ontstaansgeschiedenis markeren en bijdragen aan de identiteit van de provincie. Het stelsel van kanalen en (trek)vaarten heeft door de eeuwen heen een belangrijke rol gespeeld in het transport en vervoer van goederen en mensen. Ze zijn onderdeel van het boezemsysteem, een stelsel van waterlopen waarmee water wordt aangevoerd en het overschot aan water via gemalen en sluizen onder andere naar de Noordzee en het IJsselmeer/Markermeer afgevoerd. In droge tijden en voor het doorspoelen van de boezem wordt via hetzelfde stelsel zoet water uit het IJsselmeer en het Markermeer binnengelaten. De beschreven kanalen en vaarten voeren door verschillende landschapstypen en geven inzicht in de verschillende fasen van ontginning, drooglegging en aandijkingen. De laatste decennia is de recreatieve betekenis van de vaarten en kanalen enorm gegroeid.

Ambities en ontwikkelprincipes

Voor de ringvaarten zijn algemene en specifieke ambities en ontwikkelprincipes vastgesteld. Deze zijn hieronder samengevat.

Algemeen

Voor ringvaarten in het algemeen is de ruimtelijke kwaliteit is gebaat bij:

- het versterken van de ringvaart als samenhangende en continue cultuurhistorische drager, zowel landschappelijk als recreatief.
- Versterk de herkenbaarheid en eigenheid van ringvaarten en –dijken. Zorg dat het doorgaande profiel en het hoogteverschil van het dijklichaam met het aanliggende landschap duidelijk zichtbaar blijven.

- Geef verbindingen onder en over de ringvaart als een 'familie' van objecten vorm. Houd het zicht op bruggen en vanaf bruggen vrij.
- Geef infrastructuur op en langs de dijk compact vorm en zorg dat het doorgaande en autonome karakter van de dijk niet wordt aangetast.
- Versterk de relatie tussen de ringvaart en het boezemsysteem/ waternetwerk in de rest van de provincie. Zo ontstaat er een vaarnetwerk op niveau van de provincie en (middels de verbindingen met het IJ, Markermeer en IJsselmeer) en zijn kustwateren (kans).

Verder moeten verschillende landschappen vanaf de dijk herkenbaar gehouden/gemaakt worden:

- Vaak is er aan beide zijden van de ringvaart sprake van verschillende landschapstypen. Zorg dat dit verschil beleefbaar blijft.
- Houd en versterk vrije doorzichten vanaf de ringvaartdijk naar het lagergelegen achterland: laat bebouwing niet aan elkaar groeien en behoud doorzichten.

Haarlemmermeer specifiek

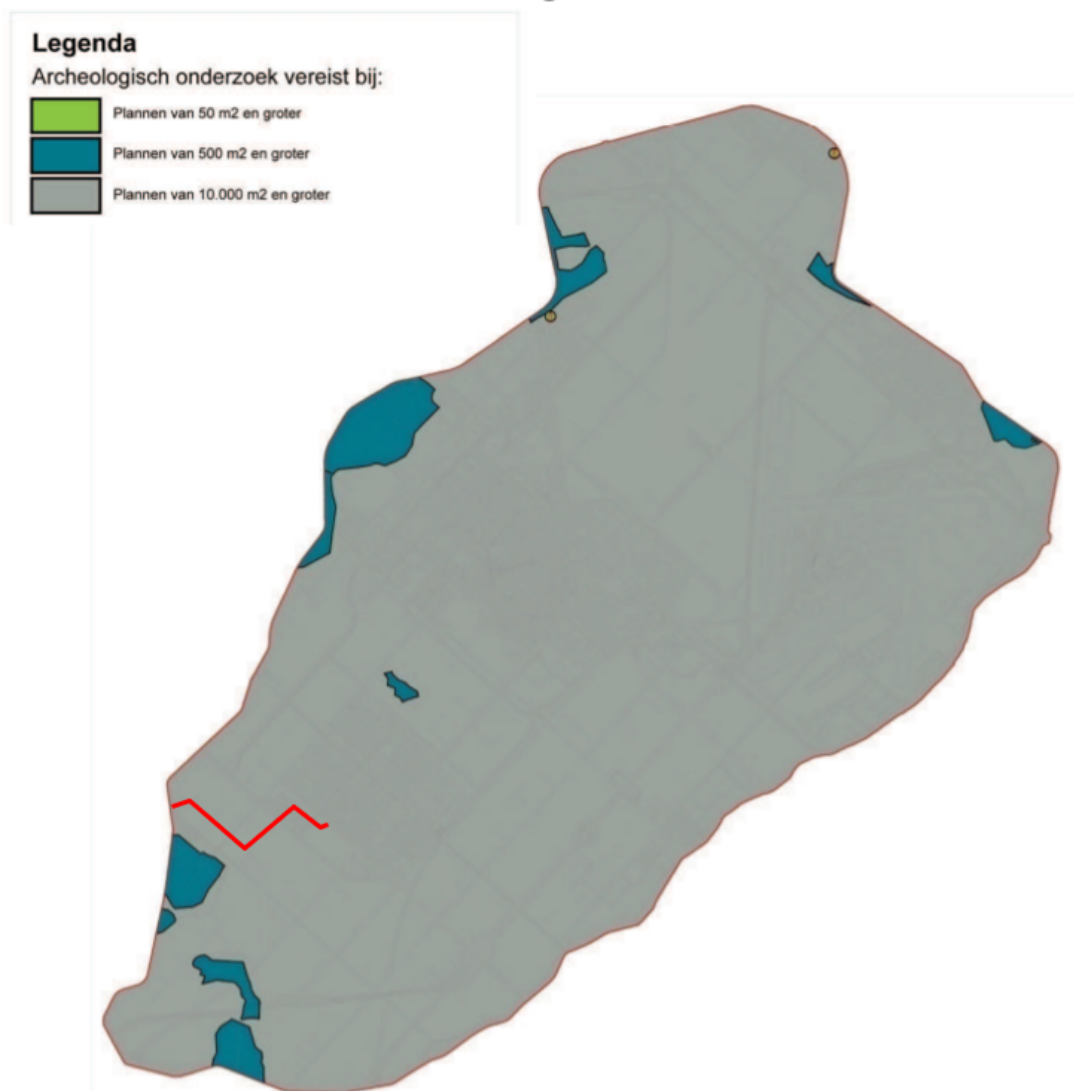
Het versterken van de Ringvaart/Ringdijk Haarlemmermeerpolder als regionale groenblauwe landschappelijke structuur staat centraal.

- De Ringvaart, Ringdijk en bovenlanden vormen samen het snoer waar de diverse (dubbel)dorpen, groengebieden en het erfgoed aan hangen. Versterk het snoer als recreatieve ruimtelijke structuur met een eigen gezicht (zie ensemble Haarlemmermeerpolder).
- Versterk het doorgaande karakter van de dijkzone en voorkom verrommeling. Houd oevers zoveel mogelijk publiek toegankelijk.
- Cluster aanlegplaatsen zoveel mogelijk ter hoogte van de dorpen. Versterk haventjes en kades tot recreatieve bestemmingen en ontwikkel hiervoor een eenduidige huisstijl.
- Plaats bebouwing langs de dijk aan de kruin van de dijk en behoud doorzichten naar het achterland.
- Ga zorgvuldig om met de kruising van ringvaart en Stelling van Amsterdam: behoud en versterk het zicht op het fort vanaf de Ringvaartdijk, beperk de beplanting in het binnentalud.
- Versterk de ringvaart als de ruggengraat voor een doorgaand landschap met divers karakter en gebruik. De ringvaart schakelt Kagerplassen, Westeinderplassen en groengebieden aan elkaar. Maak de onderlinge relatie hiertussen beleefbaar (kans).

Er is voor het plangebied een Beeldkwaliteitsplan (BKP) opgesteld waarin is aangesloten bij bovengenoemde ambities. Met name in het ontwerp van de brug is rekening gehouden met de aansluiting op de 'familie' van gelijkwaardige bruggen over de Ringvaart. In het kader van cultuurhistorie kent het plan daarom geen bezwaren.

Beschouwing Archeologie

In de Nota Cultureel Erfgoed Gemeente Haarlemmermeer is in de bijlage de Archeologische Beleidskaart Haarlemmermeer te vinden. De planlocatie is aangegeven in het rood. Uit deze kaart is vast te stellen dat er voor het project geen archeologische onderzoek noodzakelijk is.

Figuur 5-21: Archeologische beleidskaart Planlocatie

Daarnaast bevinden zich geen door het Rijk, provincie of gemeente beschermde archeologische monumenten in het plangebied.

Conclusie

Het plan heeft rekening te houden met cultuurhistorische waarden en karakteristieken van de Haarlemmermeerpolder. Met het ontwerp van de HOV en de HOV-brug wordt hieraan voldaan. Er zijn geen archeologische waarden in het plangebied. In het kader van archeologie en cultuurhistorie is het plan daarom uitvoerbaar.

5.11 Ontploffbare oorlogsresten

Wettelijk kader

Het Certificatieschema voor het Opsporen van ontploffbare oorlogsresten (OO), bedoeld in de artikelen 4.17e en 4.17f van de Arbeidsomstandighedenregeling, is door de Stichting Veilig Omgaan met Explosieve Stoffen (VOMES) op 15 oktober 2020 vastgesteld. Het certificatieschema voor het managementsysteemcertificaat 'Opsporen van ontploffbare oorlogsresten' heeft betrekking op het opsporen van ontploffbare oorlogsresten die in de (water)bodem zijn achtergebleven tijdens en na de Eerste en Tweede wereldoorlog en heeft tot doel om te borgen dat het opsporen van ontploffbare oorlogsresten op een veilige wijze plaatsvindt.

Beschouwing

Ter plaatse van project HOV Noordwijk-Schiphol, tracé Nieuw-Vennep-Lisserbroek, te gemeentes Lisse

en Haarlemmermeer, worden grondroerende werkzaamheden uitgevoerd. Aangezien eventueel aanwezige ontplofbare oorlogsresten een risico vormen voor de uit te voeren werkzaamheden, is het van belang dat de kans op het aantreffen van explosieven in het onderzoeksgebied onderzocht wordt. Hiervoor is door T&A Survey een onderzoek uitgevoerd conform de richtlijnen van het Certificatieschema "Vooronderzoek en Risicoanalyse ontplofbare oorlogsresten" versie 2023-01 ("CS-VROO") dat op 1 november 2023 van kracht is geworden. Het onderzoek is bijgevoegd in bijlage 11.

De analyse van het bronnenmateriaal uit de inventarisatie heeft tot de conclusie geleid dat er geen explosieven (meer) in het onderzoeksgebied te verwachten zijn. Het onderzoeksgebied is daarmee onverdacht gebied. Grondroerende werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied kunnen op reguliere wijze worden uitgevoerd. Opgemerkt dient te worden dat indien er tijdens de geplande werkzaamheden onverhoopt toch explosieven worden aangetroffen dit een contra-indicatie betreft waardoor de uitgangspunten mogelijk lokaal dienen te worden bijgesteld.

Conclusie

Het onderdeel ontplofbare oorlogsresten vormt geen belemmering voor de uitvoering van het project, omdat het gebied als onverdacht aangemerkt.

Hoofdstuk 6 Juridische planopzet

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de juridische planbeschrijving. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de opzet van de planregels, toelichting op de bestemmingen, de overgangs- en slotregels en een toelichting op de verbeelding.

6.1 Standaard en plansystematiek

De planregeling van dit provinciaal inpassingsplan is gebaseerd op een gedetailleerd eindplan van het HOV-tracé. Dit houdt in dat aan de binnen het plangebied aanwezige gronden in hoofdzaak specifieke bestemmingen zijn toegekend, die niet nader worden uitgewerkt. In een aantal gevallen geldt daarnaast een dubbelbestemming. Deze bestemming zorgt voor aanvullende eisen in verband met de bescherming van in het plangebied aanwezige waarden en belangen. Voorts zijn in de planregels enkele flexibiliteitsbepalingen opgenomen.

Bij toepassing van bevoegdheden is van belang dat op grond van artikel 3.26 lid 2 Wro Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten in de plaats treden van respectievelijk de gemeenteraad en burgemeester en wethouders. Deze indeplaatsstelling kent evenwel een aantal uitzonderingen welke genoemd zijn in artikel 3.26 lid 4 Wro. Zo blijft de gemeente in principe bevoegd om een omgevingsvergunning voor de binnenplanse afwijking van het inpassingsplan te verlenen. Provinciale Staten kunnen echter een besluit nemen waarin is bepaald dat ook voor die bevoegdheden Gedeputeerde Staten bevoegd is. In het onderhavige PIP is ervoor gekozen het bevoegd gezag voor wat betreft de bevoegdheden genoemd in artikel 3.26 lid 4 Wro bij burgemeester en wethouders van de betreffende gemeente te leggen.

6.2 Toelichting op de regels

Het PIP is opgesteld conform de Standaard Vergelijkbare Bestemmingsplannen 2012 (SVBP2012). Hierin zijn regels opgenomen over onder andere de indeling van de planregels en de naamgeving van bestemmingen. De planregels kennen standaard vier hoofdstukken.

Hoofdstuk1 Inleidende regels

In Hoofdstuk 1 Inleidende regels zijn de begrippen gedefinieerd die in de regels van dit plan voorkomen. Daarnaast is hier de wijze van meten geregeld.

Hoofdstuk2 Bestemmingsregels

In Hoofdstuk 2 Bestemmingsregels wordt per bestemming een juridische uitwerking gegeven van de bestemmingsvlakken en nadere aanduidingen op de verbeelding. Met name de ligging en regels van de bestemming Verkeer zijn van belang omdat hierin de HOV mogelijk wordt gemaakt.

Voorwaardelijke verplichting

Omdat de nieuwe HOV-baan deels in bestaande NNN is gelegen, dient compensatie van natuur plaats te vinden. Om deze compensatie te borgen is een voorwaardelijke verplichting opgenomen waardoor 4,9 hectare van het beheertype N16.04 vochtig bos met productie (11.448 m² - 1,1 ha) en N12.02 kruiden- en faunarijk grasland (38.383 m² - 3,8 ha) minimaal volledig dient te worden gecompenseerd.

Ook vindt er een toename van verharding plaats. Daarom dient 15% van de toename aan verharding te worden gecompenseerd in de vorm van water. Ook dit is opgenomen als voorwaardelijke verplichting in de regels van dit inpassingsplan.

Deze voorwaardelijke verplichtingen zijn opgenomen in hoofdstuk 2 onder artikel 5.3.

Hoofdstuk3 Algemene regels

In Hoofdstuk 3 Algemene regels worden regelingen gegeven voor zones waarvan een beperkende werking uit kan gaan. Die gelden boven de mogelijkheden die een bestemming biedt. Ten behoeve van de veiligheid is rondom de brug een gebiedsaanduiding voor het uitsluiten van steigers opgenomen.

Overige artikelen betreffen onder andere uitsluiting aanvullende werking Bouwverordening en de anti-dubbeltelbepaling.

Indien nadat de Omgevingswet in werking is getreden toepassing wordt gegeven aan de in dit hoofdstuk opgenomen afwijkingsregels, is geen sprake zijn van een afwijking maar van een omgevingsplanactiviteit.

Hoofdstuk4 Overgangs- en slotregels

In Hoofdstuk 4 Overgangs- en slotregels zijn het overgangsrecht en de slotregel opgenomen.

Hoofdstuk 7 Uitvoerbaarheid

7.1 Economische uitvoerbaarheid

HOV Noordwijk-Schiphol is een gezamenlijk project van de provincies Noord- en Zuid-Holland, Vervoerregio Amsterdam, samenwerkingsorgaan Holland-Rijnland en de gemeenten Noordwijk, Teylingen, Haarlemmermeer en Lisse. De uitvoering van de werkzaamheden van zowel de aanleg van de HOV-verbinding op het grondgebied van Noord-Holland en het opstellen en begeleiden van voorliggend inpassingsplan worden gezamenlijk door deze partijen gedragen. Er is een overeenstemming bereikt over de verdeling van de kosten en is tussen de partijen een realisatieovereenkomst gesloten. De provincie legt de ontsluitingsweg en de parkeerplaatsen aan. Daarnaast stelt de provincie aan de gemeente een vast bedrag beschikbaar voor de aankoop van de grond t.b.v. de ijsclub. De krabbelbaan, het clubgebouw en het machinegebouw betreffen, anders dan de parkeerplaats en de ijs/skeelerbaan, geen essentiële voorzieningen voor de exploitatie van de ijs- en skeelerclub. Om die reden vallen deze buiten de scope van het PIP. De Provincie zorgt wel voor een financiële vergoeding waarmee het clubgebouw, het machinegebouw en de krabbelbaan ten noorden van de ijsclub kunnen worden gerealiseerd.

Een deel van de gronden voor de realisatie van het project is nog niet in eigendom van de provincie Noord-Holland. Als deze gronden niet minnelijk verworven kunnen worden dan is de provincie bereid hiervoor het onteigeningsinstrumentarium in te zetten.

7.2 Maatschappelijke uitvoerbaarheid

Inspraak en maatschappelijk overleg

Op grond van artikel 3.1.6 onder e van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) gaan een Provinciaal inpassingsplan alsmede een ontwerp hiervoor, vergezeld van een beschrijving van de wijze waarop gemeenten, burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het plan zijn betrokken.

Omwonenden zijn reeds actief benaderd en geïnformeerd door de provincie en zijn in de gelegenheid gesteld om input te leveren op het ontwerp van de HOV middels verschillende ontwerpateliers. Zij zullen ook in het kader van het PIP nader geïnformeerd worden en in de gelegenheid worden gesteld om te reageren op het plan.

Overleg met grondeigenaren is gestart

Er zijn diverse grondeigenaren betrokken bij de ontwikkeling van de HOV-baan. Met deze grondeigenaren is tijdig contact gezocht, dit ten behoeve van de minnelijke overeenkomsten. De voorgesprekken zijn bezig en de daadwerkelijke onderhandelingen met de grondeigenaren starten na de PIP-procedure. Deze partijen komen in aanmerking voor financiële compensatie van de schade. Daarnaast wordt wel zorg gedragen voor het bereikbaar houden van hun percelen.

Overleg met andere overheden

Op grond van artikel 3.1.1, lid 1 juncto artikel 3.1.6, lid 1 onder c Bro pleegt het bestuursorgaan dat belast is met de voorbereiding van een Provinciaal inpassingsplan, daarbij overleg met de besturen van betrokken gemeenten en waterschappen en met die diensten van provincie en Rijk die betrokken zijn bij de zorg voor de ruimtelijke ordening of belast zijn met de behartiging van belangen welke in het plan in het geding zijn. De gemeente Lisse, gemeente Haarlemmermeer, Vervoerregio Amsterdam en Hoogheemraadschap Rijnland zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van het voorlopig ontwerp van de nieuwe HOV-verbinding. Deze partijen zijn reeds geïnformeerd over het plan en hebben geen bezwaar tegen het inpassingsplan.

Zienswijzen

Het ontwerp Provinciaal inpassingsplan is gedurende zes weken voor eenieder ter visie gelegd. Tijdens deze periode kon iedereen zijn of haar zienswijze indienen bij de Gedeputeerde Staten. De beantwoording van de zienswijzen en de doorgevoerde wijzigingen ten opzichte van het ontwerp

inpassingsplan zijn toegevoegd in bijlagen 12 en 13.

Kennisgeving gewijzigd PIP HOV Lisserbroek-Getsewoud

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland maken bekend dat Provinciale Staten op 1 juni 2026 het gewijzigd provinciaal inpassingsplan (PIP) voor de realisatie van een Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) verbinding tussen Lisserbroek en Getsewoud hebben vastgesteld.

Na het vaststellen van het PIP op 10 juni 2024 is verder gegaan met de voorbereidingen voor de realisatie. Daarbij is geconstateerd in het PIP dat er een tekortkoming zat in de planregels en de verbeelding. In het PIP is rekening gehouden met een nieuwe ontsluitingsweg voor de ijsbaan en een aantal percelen. Deze nieuwe ontsluitingsweg had, net als de HOV-busbaan (hoogwaardig openbaar vervoer), een verkeersbestemming. Binnen deze verkeersbestemming was echter geen gebruik voor publiek verkeer toegestaan. Dit zou betekenen dat de ontsluitingsweg niet gebruikt kon worden zoals deze bedoeld was, namelijk voor bestemmingsverkeer.

Door aan de ontsluitingsweg de aanduiding “specifieke vorm van verkeer – ontsluitingsweg” toe te voegen en deze in de planregels nader te omschrijven, is deze omissie hersteld. Een aanpassing van de toelichting van het PIP of aanvullend onderzoek is hierbij niet nodig.

Terinzagelegging

Het gewijzigde PIP ligt vanaf maandag 8 juni 2026 tot en met maandag 20 juli 2026 ter inzage bij de provincie Noord-Holland. De stukken vindt u online op het Omgevingsloket via <https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/documenten/NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG01/> (Het planidentificatienummer is: NL.IMRO.9927.PIPHOVLBNV-VG01).

U vindt de stukken tevens op onze website www.noord-holland.nl (www.noord-holland.nl/Actueel/Terinzageleggingen).

Bent u niet in de gelegenheid om de stukken digitaal in te zien? Neemt u dan contact op voor inzage bij de provincie Noord-Holland, Houtplein 33 te Haarlem. Dit kan uitsluitend op afspraak via nummer 023-514 44 40 of per e-mail: info.div@noord-holland.nl onder vermelding van ‘Project HOV Lisserbroek-Getsewoud’.

Beroep

U kunt tegen het gewijzigde PIP gedurende de termijn van terinzagelegging beroep instellen, ook als u destijds geen zienswijze tegen het ontwerp-besluit heeft ingediend.

Het beroep moet schriftelijk (gemotiveerd, gedagtekend en ondertekend) worden ingediend bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, Postbus 20019, 2500 EA Den Haag. Ook bestaat de mogelijkheid om digitaal beroep in te stellen (zie hiervoor het digitaal loket op de website van de Raad van State).

Het indienen van een beroepschrift schorst de werking van het besluit niet. Indien onverwijld spoed dit vereist, kunt u tijdens de beroepsprocedure de voorzieningenrechter van de rechtbank vragen een voorlopige voorziening te treffen. Voor de behandeling van dit verzoek en het beroep moet u griffierecht betalen.

Crisis- en herstelwet

Op het PIP is de Crisis- en herstelwet (Chw) van toepassing. Dat betekent onder meer dat bijzondere procedurele bepalingen van toepassing zijn op de beroepsprocedure bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Dit betekent voor het indienen van een beroepsschrift dat:

- u de beroepsgronden in het beroepsschrift vermeldt;
- het beroep niet-ontvankelijk wordt verklaard als er binnen de beroepstermijn geen gronden zijn ingediend;
- de beroepsgronden na afloop van de beroepstermijn niet meer kunnen worden aangevuld.

De Chw is te raadplegen op www.wetten.overheid.nl.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland,

A.T.H. van Dijk, voorzitter

R.J.C. van der Laan, statengriffier

Namens Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S. Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d. 01-06-2026 Commissie Ruimte Datum commissievergadering 11-05-2026		Doorkiesnummer +31235145282 neeskenss@noord-holland.nl
Onderwerp: Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud		27 mei 2026 1 1

Advies van de commissie Ruimte van 11 mei 2026

Betreft: Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud

Het agendapunt "Herstel Provinciaal inpassingsplan (PIP) HOV Lisserbroek-Getsewoud" is behandeld in de vergadering van de Commissie Ruimte op 11 mei 2026 en wordt als hamerstuk doorgeleid naar PS van 1 juni 2026.

Tijdens de bespreking zijn geen kernpunten aan bod gekomen.

Toezeggingen college: Geen

Moties/amendementen aangekondigd: geen

Namens de commissie Ruimte
I. Mantel
Vervangend commissievoorzitter

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp: benoemen 1e vicevoorzitter van Provinciale Staten

Bijlagen:

- ontwerpbesluit.

1. Inleiding

Provinciale Staten dienen één of meer vicevoorzitters te benoemen die in voorkomende gevallen de voorzitter van Provinciale Staten vervangen. De vicevoorzitters zijn in het geval van vervanging belast met het leiden van de vergadering, het handhaven van de orde, het doen naleven van het reglement van orde en hetgeen de Provinciewet of het reglement van orde de vicevoorzitter verder opdraagt.

De 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten is tevens vicevoorzitter van het presidium en voorzitter van de Agendacommissie. De functie van vicevoorzitter is niet verenigbaar met die van commissievoorzitter.

2. Voordracht

Met het vertrek van dhr. J.P. Hollebeek als Statenlid is er een vacature ontstaan voor het 1^e vicevoorzitterschap van Provinciale Staten. Het Presidium heeft op 1 juni 2026 gesproken over de vacature en de volgende leden hebben zich kandidaat gesteld:

- mw. Van der Helm (50PLUS)
- mw. Bezaan (PVV)

3. Proces en procedure

De zittingsperiode van de vicevoorzitter eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

5. Voorstel

Het Presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het Presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plv. griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 27-2026

Onderwerp: benoemen 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten;**Provinciale Staten van Noord-Holland;**

gelezen de voordracht van het Presidium van 1 juni 2026;

gelet op artikel 75, eerste lid van de Provinciewet;

gelet op artikelen 3, 6 en 9 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015;

besluiten:

- om mw. Van der Helm (50PLUS) te benoemen tot 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 1 juni 2026

Onderwerp: benoemen 1e vicevoorzitter van Provinciale Staten

Bijlagen:

- ontwerpbesluit.

1. Inleiding

Provinciale Staten dienen één of meer vicevoorzitters te benoemen die in voorkomende gevallen de voorzitter van Provinciale Staten vervangen. De vicevoorzitters zijn in het geval van vervanging belast met het leiden van de vergadering, het handhaven van de orde, het doen naleven van het reglement van orde en hetgeen de Provinciewet of het reglement van orde de vicevoorzitter verder opdraagt.

De 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten is tevens vicevoorzitter van het presidium en voorzitter van de Agendacommissie. De functie van vicevoorzitter is niet verenigbaar met die van commissievoorzitter.

2. Voordracht

Met het vertrek van dhr. J.P. Hollebeek als Statenlid is er een vacature ontstaan voor het 1^e vicevoorzitterschap van Provinciale Staten. Het Presidium heeft op 1 juni 2026 gesproken over de vacature en de volgende leden hebben zich kandidaat gesteld:

- mw. Van der Helm (50PLUS)
- mw. Bezaan (PVV)

3. Proces en procedure

De zittingsperiode van de vicevoorzitter eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.

5. Voorstel

Het Presidium stelt u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Het Presidium,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

B. van Mourik, plv. griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 27-2026

Onderwerp: benoemen 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten;**Provinciale Staten van Noord-Holland;**

gelezen de voordracht van het Presidium van 1 juni 2026;

gelet op artikel 75, eerste lid van de Provinciewet;

gelet op artikelen 3, 6 en 9 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015;

besluiten:

- om mw. Van der Helm (50PLUS) te benoemen tot 1^e vicevoorzitter van Provinciale Staten.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

D. Bosch

CZ/COM

Telefoonnummer +31634274039

david.bosch@noord-holland.nl

1 | 1

Betreft: vaststellen ontwerp-Participatieverordening

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u, ter besluitvorming, de ontwerp-
Participatieverordening. Na vaststelling kan het ontwerp ter inzage
worden gelegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Verzenddatum

12 MAART 2026

Kenmerk

COM120226DB3

Uw kenmerk

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlage(n)

Ontwerp-Participatieverordening

Statenvoordracht

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 10 maart 2026

Onderwerp: Ontwerp-Participatieverordening

Kenmerk: COM120226DB4 (CZ/COM)

Bijlagen: Ontwerp-Participatieverordening

1. Inleiding

Op 2 februari 2026 hebben Provinciale Staten de Startnotitie Participatieverordening vastgesteld. Op basis van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn Provinciale Staten gehouden om uiterlijk 1 januari 2027 de provinciale inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening en heldere kaders en spelregels vast te stellen voor participatie.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De ontwerp-Participatieverordening is de eerste formele stap om te komen tot een participatieverordening. In de op 2 februari 2026 door PS vastgestelde Startnotitie Participatieverordening is opgenomen dat de ontwerp-Participatieverordening door PS wordt behandeld en vastgesteld, voorafgaand aan de terinzagelegging.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde ontwerp-Participatieverordening heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

Na het bespreken en het vaststellen door PS van de ontwerp-Participatieverordening gaat deze zes weken ter inzage, zodat inwoners, organisaties en andere belanghebbenden het ontwerp kunnen bekijken en erop reageren (zienswijzen indienen).

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 24-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 10 maart 2026;

besluiten geamendeerd (A7-2026 en A8-2026):

1. de ontwerp-Participatieverordening vast te stellen; met dien verstande om:
 - besluit artikel 13 lid 4.a. luidend "niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund" te wijzigen in:
"niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund";
 - de huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (inspraak): "Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen." te vervangen door:
"Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.";
2. en deze vrij te geven voor terinzagelegging.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 10 maart 2026

Onderwerp: Ontwerp-Participatieverordening

Kenmerk: COM120226DB4 (CZ/COM)

Bijlagen: Ontwerp-Participatieverordening

1. Inleiding

Op 2 februari 2026 hebben Provinciale Staten de Startnotitie Participatieverordening vastgesteld. Op basis van de Wet versterking participatie op decentraal niveau zijn Provinciale Staten gehouden om uiterlijk 1 januari 2027 de provinciale inspraakverordening te verbreden naar een participatieverordening en heldere kaders en spelregels vast te stellen voor participatie.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De ontwerp-Participatieverordening is de eerste formele stap om te komen tot een participatieverordening. In de op 2 februari 2026 door PS vastgestelde Startnotitie Participatieverordening is opgenomen dat de ontwerp-Participatieverordening door PS wordt behandeld en vastgesteld, voorafgaand aan de terinzagelegging.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De voorgelegde ontwerp-Participatieverordening heeft geen financiële of personele consequenties en kan binnen bestaande middelen uitgevoerd worden.

4. Proces en procedure

Na het bespreken en het vaststellen door PS van de ontwerp-Participatieverordening gaat deze zes weken ter inzage, zodat inwoners, organisaties en andere belanghebbenden het ontwerp kunnen bekijken en erop reageren (zienswijzen indienen).

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 24-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 10 maart 2026;

besluiten geamendeerd (A7-2026 en A8-2026):

1. de ontwerp-Participatieverordening vast te stellen; met dien verstande om:
 - besluit artikel 13 lid 4.a. luidend "niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund" te wijzigen in:
"niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund";
 - de huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (inspraak): "Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen." te vervangen door:
"Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.";
2. en deze vrij te geven voor terinzagelegging.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Besluit van Provinciale Staten van Noord-Holland van [datum], nr. [nummer], tot vaststelling van de Participatieverordening Noord-Holland 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van [...], met kenmerk [...];

gelet op artikel 147 van de Provinciewet;

besluiten de volgende verordening vast te stellen:

Participatieverordening Noord-Holland 2026

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- *beleid*: visie, programma of plan van de provincie om een bepaald doel te bereiken;
- *bestuursorgaan*: het bestuursorgaan dat bevoegd gezag is voor vaststelling van het beleid, afhankelijk van de inhoud van het beleid of de taak;
- *burgerinitiatiefvoorstel*: een voorstel van een initiatiefgerechtigde ter plaatsing op de agenda van de vergadering van Provinciale Staten;
- *initiatiefgerechtigde*: degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten;
- *initiatiefnemer*: een inwoner, organisatie, onderneming of andere belanghebbende die bij de provincie een verzoek indient om een initiatief, plan, activiteit of beleidswijziging in behandeling te nemen;
- *inspraak*: het betrekken van inwoners en in de provincie een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van provinciaal beleid;
- *inwoner*: ingezetene als bedoeld in artikel 2 van de Provinciewet;
- *maatschappelijke partijen*: organisaties, instellingen, verenigingen, bedrijven, belangenbehartigers en andere niet-overheidsorganisaties die een rol, belang of expertise hebben bij een provinciaal onderwerp;
- *participatie*: het op initiatief van de provincie betrekken van inwoners en belanghebbenden zoals bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden bij de voorbereiding, uitvoering of evaluatie van beleid, teneinde de kwaliteit van het beleid en de besluitvorming te verbeteren;
- *participatieproces*: wijze waarop de participatie van een plan of initiatief is vormgegeven;
- *projectinitiatiefnemer*: degene die het voornemen heeft een project te realiseren waarvoor een projectbesluit wordt voorbereid en die in dat kader participatie organiseert;
- *uitdaagrecht*: recht van een inwoner of maatschappelijke partij om een verzoek bij de provincie in te dienen om de feitelijke uitvoering van een provinciale taak over te nemen, als bedoeld in artikel 147, derde lid, van de Provinciewet.

Artikel 2 Reikwijdte van de verordening

Deze verordening is van toepassing op burgerinitiatiefvoorstellen, op inspraak- of participatieprocessen die plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de provincie en op verzoeken tot toepassing van het uitdaagrecht.

Hoofdstuk 2 Participatie

Artikel 3 Uitgangspunten participatie

1. Gedeputeerde Staten besluiten of en op welke wijze participatie wordt toegepast en hanteren daarbij de volgende uitgangspunten:
 - a. *de ruimte voor invloed*: de provincie maakt participatie pas mogelijk na een zorgvuldige afweging over de toegevoegde waarde van participatie. Er moet ruimte zijn voor invloed;
 - b. *de opzet van het participatieproces*: als de provincie (externe) deskundigen betreft, is vooraf duidelijk hoe de rol van deze deskundigen zich verhoudt tot de inbreng van inwoners, bedrijven en organisaties;
 - c. *informatie en communicatie*: de provincie communiceert duidelijk, tijdig en volledig over het doel van de participatie en het participatieproces en zorgt voor terugkoppeling in elke fase;
 - d. *afspiegeling*: de provincie streeft naar een inclusieve en representatieve deelname in de participatie;
 - e. *besluitvorming*: de resultaten van elk participatietraject worden gedocumenteerd. Bij de besluitvorming wordt inzichtelijk gemaakt hoe de inbreng van de participatie is meegenomen; en
 - f. *leren en evalueren*: de provincie evalueert actief het proces en de resultaten van de participatie om toekomstige participatieprocessen te verbeteren.

Artikel 4 Uitzonderingen

Er vindt in ieder geval geen participatie plaats als:

- a. participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift uitgesloten is;
- b. de uitkomst van de participatie vanwege de spoedeisendheid niet kan worden afgewacht;
- c. het belang van kwetsbare groepen in de samenleving zwaarder moet wegen;
- d. er sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
- e. het gaat om interne of organisatorische aangelegenheden van de provincie; of
- f. het gaat om de begroting, de tarieven voor provinciale dienstverlening en belastingen bedoeld in Titel IV van de Provinciewet.

Artikel 5 Projectbesluit

Bij participatie die in het kader van een projectbesluit, als bedoeld in de Omgevingswet, door of namens een projectinitiatiefnemer wordt georganiseerd, zijn artikel 3 en artikel 4 van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 3 Inspraak

Artikel 6 Inspraak

1. Elk bestuursorgaan besluit ten aanzien van zijn eigen bevoegdheden of inspraak wordt geboden, tenzij een wettelijk voorschrift tot het verlenen van inspraak verplicht.
2. Onverminderd het eerste lid wordt in ieder geval geen inspraak geboden:
 - a. ten aanzien van ondergeschikte herzieningen van eerder vastgesteld beleid;
 - b. indien inspraak bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
 - c. indien sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of zeer weinig beleidsvrijheid heeft;
 - d. inzake de begroting;

- e. inzake de tarieven voor provinciale dienstverlening en belastingen bedoeld in Titel IV van de Provinciewet; of
- f. indien de uitvoering van het desbetreffende beleid dermate spoedeisend is dat inspraak niet kan worden afgewacht.

Artikel 7 Inspraakprocedure

1. Op inspraak is de procedure van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.
2. Het bestuursorgaan kan voor één of meer beleidsvoornemens een andere inspraakprocedure vaststellen.

Artikel 8 Eindverslag

1. Onverminderd artikel 3:17 van de Algemene wet bestuursrecht stelt het bestuursorgaan ter afronding van de inspraak een eindverslag op.
2. Het eindverslag bevat in elk geval:
 - a. een overzicht van de gevolgde inspraakprocedure;
 - b. een weergave van de zienswijzen die tijdens de inspraak mondeling, schriftelijk of digitaal naar voren zijn gebracht; en
 - c. een reactie op de zienswijzen, waarbij met redenen omkleed wordt aangegeven op welke punten al dan niet tot aanpassing van het beleidsvoornemen wordt overgegaan.
3. Het bestuursorgaan maakt het eindverslag op de gebruikelijke wijze openbaar.

Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht

Artikel 9 Verzoek

1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij Gedeputeerde Staten een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht indienen. De provincie stelt een formulier, opgenomen in bijlage 1 bij deze verordening, beschikbaar waarmee een verzoek kan worden gedaan.
2. In een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht geeft initiatiefnemer in ieder geval aan:
 - a. welke taak de initiatiefnemer van de provincie wil overnemen;
 - b. wat het doel is van het verzoek en hoe de initiatiefnemer deze taak efficiënter of beter gaat uitvoeren;
 - c. welke andere partijen willen meedoen aan het overnemen van de taak;
 - d. wat de kennis en ervaring van de initiatiefnemer zijn;
 - e. een begrotingsvoorstel;
 - f. een toelichting waarin onderbouwd wordt dat de initiatiefnemer voldoende tijd en kennis heeft om de taak te kunnen uitvoeren; en
 - g. hoe de initiatiefnemer de kwaliteit en de uitvoering van de taak op de langere termijn wil verzekeren.

Artikel 10 Beoordelingskader

Gedeputeerde Staten kunnen een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht in ieder geval afwijzen als:

- a. het een lopend uitvoeringstraject betreft;
- b. het uitdaagrecht bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten;
- c. er sprake is van uitvoering van hogere regelgeving waarbij het bestuursorgaan geen of nauwelijks beleidsvrijheid heeft;
- d. het de begroting, de tarieven voor provinciale dienstverlening en belastingen betreft, bedoeld in Titel IV van de Provinciewet;
- e. het gaat om interne of organisatorische aangelegenheden van de provincie;
- f. de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen;

- g. de uitvoering van een beleidsvoornemen dermate spoedeisend is dat het benutten van het uitdaagrecht niet kan worden afgewacht; of
- h. het belang van het uitdaagrecht niet opweegt tegen het belang van de verantwoordelijkheid van de provincie voor kwetsbare groepen in de samenleving.

Artikel 11 Afspraken

Als Gedeputeerde Staten het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht toewijzen, maken zij met de initiatiefnemer afspraken over in ieder geval:

- a. het proces, het resultaat en de looptijd van de uitvoering van de taak;
- b. het budget en de financieringswijze van de uitvoering van de taak;
- c. het contact met de provincie gedurende de uitvoering van de taak;
- d. de stappen bij het niet nakomen van de gemaakte afspraken en het tussentijds beëindigen van de uitvoering van de taak; en
- e. de evaluatie van de uitvoering van de taak.

Hoofdstuk 5 Burgerinitiatiefvoorstel

Artikel 12 Burgerinitiatiefvoorstel

1. Een initiatiefgerechtigde kan Provinciale Staten verzoeken om een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van hun vergadering te plaatsen, indien daartoe door een initiatiefgerechtigde een geldig verzoek, als bedoeld in artikel 13, vierde lid, is ingediend.
2. Het verzoek bevat ten minste:
 - a. een nauwkeurige omschrijving van het burgerinitiatiefvoorstel;
 - b. een toelichting op het burgerinitiatiefvoorstel;
 - c. de achternaam, de voornamen, het adres, de geboortedatum en de handtekening van de initiatiefnemer en zijn plaatsvervanger; en
 - d. een lijst met de voornamen, achternamen, adressen, geboortedata en handtekeningen van de initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.
3. Het verzoek ter plaatsing van een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van Provinciale Staten wordt schriftelijk ingediend bij de voorzitter van Provinciale Staten.
4. Voor het indienen van het verzoek wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 2 van deze verordening opgenomen formulier.
5. Voor het indienen van de ondersteuningsverklaringen wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 3 van deze verordening opgenomen formulier.

Artikel 13 Beoordeling

1. Provinciale Staten stellen in de eerstvolgende vergadering na de datum van indiening van het verzoek vast of het burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van de vergadering van Provinciale Staten wordt geplaatst, met dien verstande dat ten minste twee weken is gelegen tussen de dag van indiening van het verzoek en de dag van de vergadering waarin op het verzoek wordt beslist.
2. Een burgerinitiatiefvoorstel wordt op de agenda geplaatst indien voldaan is aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid en sprake is van een geldig verzoek.
3. Voor de beoordeling of aan de vereisten voor initiatiefgerechtigdheid is voldaan, is de toestand op de dag van indiening van het verzoek bepalend.
4. Ongeldig is het verzoek dat:
 - a. niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;
 - b. ziet op een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;
 - c. in strijd is met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
 - d. een bezwaar betreft in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur;

- e. een klacht betreft in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
- f. een onderwerp betreft waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door Provinciale Staten een besluit is genomen;
- g. ziet op provinciale belastingen of leges; of
- h. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Artikel 14 Vervolgproces

1. Indien Provinciale Staten vaststellen dat het verzoek geldig is, dan agenderen zij het burgerinitiatiefvoorstel voor de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten.
2. De voorzitter van Provinciale Staten nodigt de initiatiefnemer schriftelijk uit voor de vergadering waarvoor het burgerinitiatiefvoorstel is geagendeerd. De initiatiefnemer of een plaatsvervanger heeft tijdens deze vergadering de gelegenheid om het burgerinitiatiefvoorstel mondeling nader toe te lichten.
3. Zo spoedig mogelijk nadat Provinciale Staten over het burgerinitiatiefvoorstel een besluit hebben genomen, wordt dit besluit bekendgemaakt door kennisgeving van het besluit of van de zakelijke inhoud ervan in het Provinciaal Blad.
4. Tegelijkertijd met de bekendmaking wordt van het besluit mededeling gedaan aan initiatiefnemer.

Artikel 15 Evaluatie burgerinitiatiefvoorstel

De voorzitter van Provinciale Staten brengt over elk jaar een verslag uit over de werking van het recht van burgerinitiatiefvoorstel in de praktijk.

Hoofdstuk 6 Slotbepalingen

Artikel 16 Evaluatie Participatieverordening

Gedeputeerde Staten zenden twee jaar na inwerkingtreding van deze verordening aan Provinciale Staten een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de verordening in de praktijk.

Artikel 17 Afwijkingsbevoegdheid

Het bestuursorgaan kan bepalingen in deze verordening waarvoor het bestuursorgaan bevoegd is, buiten toepassing laten of daarvan afwijken voor zover toepassing gelet op het belang van het betrekken van inwoners of andere belanghebbenden leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard.

Artikel 18 Intrekking en overgangsrecht

1. De Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland (Provinciaal Blad, 2002, 17) wordt ingetrokken.
2. De Inspraakverordening Noord-Holland 2005 (Provinciaal Blad, 2005, 82) wordt ingetrokken.
3. De Inspraakverordening Noord-Holland 2005 blijft van toepassing voor plannen, waarvoor inspraak is verleend voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze verordening.

Artikel 19 Inwerkingtreding en citeertitel

1. Dit besluit treedt in werking de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij wordt geplaatst.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Participatieverordening Noord-Holland 2026.

Aldus vastgesteld in de openbare Provinciale Statenvergadering van [datum].

Haarlem

De voorzitter,

De statengriffier,

ONTWERP

Toelichting op de Participatieverordening Noord-Holland 2026

Algemene toelichting

Participatie in historisch perspectief

Door de provincie is al enige jaren geleden ingezet op participatie met de Verordening Burgerinitiatief Noord-Holland 2002, de Inspraakverordening Noord-Holland 2005 en de Uitgangspunten voor Participatie van de provincie Noord-Holland (2022). Met de Participatieverordening Noord-Holland 2026 worden deze documenten bij elkaar gebracht.

Wet versterking participatie op decentraal niveau

Op 1 januari 2025 is de Wet versterking participatie op decentraal niveau in werking getreden (Stb. 2024, 203, hierna: de wet). Deze wet wijzigt artikel 147 van de Provinciewet en beoogt het draagvlak voor het beleid van provincies, en de uitvoering en evaluatie daarvan, te vergroten door inwoners bij de totstandkoming hiervan een grotere rol te geven.

Uit artikel 147, derde lid, van de Provinciewet volgt dat provincies in de nieuwe participatieverordening niet alleen moeten voorzien in de wijze waarop zij inwoners bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van het beleid betrekken, maar aan inwoners en maatschappelijke partijen ook de mogelijkheid moeten bieden zelf het initiatief te nemen.

Noord-Hollandse aanpak

Provincie Noord-Holland kiest bewust voor een aanpak die samenwerking met inwoners en maatschappelijke partijen zo veel mogelijk uitnodigt en ondersteunt. De verordening geeft duidelijkheid over de uitgangspunten en spelregels voor participatie en regelt het uitdaagrecht, waarmee wordt voldaan aan de wettelijke vereisten.

Tegelijkertijd richt de provincie haar organisatie zo in dat het voor inwoners en maatschappelijke partijen toegankelijk is om ideeën en voorstellen in te brengen en daartoe een samenwerking tot stand te brengen. Zo blijft er ruimte voor maatwerk. Dit maakt het mogelijk om per initiatief, in overleg met de betrokkenen, passende instrumenten te kunnen kiezen en afspraken te maken. Met deze aanpak worden initiatieven uit de samenleving gestimuleerd op een manier die aansluit bij de aard van een initiatief.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Artikel 1 bevat de omschrijvingen van de belangrijkste begrippen die in de verordening worden gebruikt, zodat voor alle gebruikers helder is wat ermee wordt bedoeld.

Artikel 2 Reikwijdte van de verordening

Uitgangspunt in de verordening is dat de bestuursorganen binnen de provincie, elk ten aanzien van hun eigen taken en bevoegdheden, bepalen of participatie plaatsvindt en of het mogelijk is het uitdaagrecht toe te passen. Dit vanzelfsprekend behoudens die gevallen waarin de wet tot participatie of toepassing van het uitdaagrecht verplicht.

Hoofdstuk 2 Participatie

Artikel 3 Uitgangspunten participatie

De komende jaren staat Nederland voor grote opgaven die gaan over hoe het land is ingericht. Die opgaven hebben gevolgen voor de leefomgeving van inwoners. Daarom wil provincie Noord-Holland weten wat er speelt in de samenleving en vindt het participatie belangrijk. De provincie betreft inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden bij het maken, uitvoeren en evalueren van beleid en andere besluitvorming omdat kennis en ervaring van hun leefomgeving zorgen voor betere resultaten.

In dit artikel is gekozen om de eerder door Provinciale Staten vastgestelde Uitgangspunten voor Participatie van de Provincie Noord-Holland (Provinciaal Blad, 2022, 13162) te formaliseren.

Politiek, bestuur en ambtelijke organisatie handelen volgens de uitgangspunten voor participatie in Noord-Holland. Participatie is daarbij altijd maatwerk en de invulling kan per traject verschillen. De provincie maakt participatie pas mogelijk na een zorgvuldige afweging van de toegevoegde waarde en alleen als er ruimte is voor daadwerkelijke invloed.

De provincie streeft naar een inclusieve en representatieve deelname in de participatie. Dit betekent dat de provincie actief op zoek gaat naar verschillende kennis en ervaring van Noord-Hollanders voor wie het minder vanzelfsprekend of makkelijk is om mee te doen, zoals bijvoorbeeld ouderen, jongeren, mensen met een taalbarrière en mensen met minder digitale vaardigheden. Ook wordt, voor zover relevant, gestreefd naar passende vertegenwoordiging van belangen zoals van natuur en dieren. Participatie is representatief wanneer de provincie aantoonbaar heeft gestreefd naar een evenwichtige afspiegeling van relevante belanghebbenden en perspectieven, passend bij de aard en impact van het besluit.

Tijdens het hele proces zorgt de provincie voor transparantie en duidelijkheid. Als (externe) deskundigen worden betrokken, is vooraf duidelijk hoe de rol van deze deskundigen zich verhoudt tot de inbreng van inwoners, bedrijven en organisaties. De provincie communiceert duidelijk, tijdig en volledig over zowel het doel als het verloop van het participatieproces en koppelt per fase terug. De resultaten van elke participatietraject worden gedocumenteerd.

Participatie betekent niet dat iedereen die meedoet gelijk kan krijgen. Bij de besluitvorming wordt inzichtelijk gemaakt hoe de inbreng van de participatie is meegenomen en de belangenafweging heeft plaatsgevonden. Na een participatietraject besluit meestal het bestuur of de politiek. De provincie evalueert actief het proces en de resultaten van de participatie om toekomstige participatieprocessen te verbeteren.

In bepaalde gevallen geeft de wet nadere handvaten voor participatie. Een voorbeeld van een geval waar de participatieverordening zich niet voor leent is de omgevingsvergunning in de Omgevingswet. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning is namelijk niet het bevoegd gezag, maar de aanvrager aan zet voor de organisatie van participatie.

Artikel 4 Uitzonderingen

Dit artikel geeft een aantal uitzonderingen. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als participatie bij of krachtens wettelijk voorschrift is uitgesloten, maar ook als er voor het bestuursorgaan heel weinig ruimte is gelaten om (beleids)keuzes te maken of als het interne en bestuurlijke aangelegenheden van de provincie betreft. In die gevallen heeft participatie of toepassing van het uitdaagrecht geen toegevoegde waarde. Als er een beroep op een uitzonderingsgrond wordt gedaan en er van participatie wordt afgezien, dan moet dat worden onderbouwd.

Artikel 5 Projectbesluit

In deze verordening wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende rollen van initiatiefnemers. De term *initiatiefnemer* wordt gebruikt voor inwoners, organisaties of andere belanghebbenden

die bij de provincie een verzoek indienen om een initiatief, plan, activiteit of beleidswijziging in behandeling te nemen, zoals bedoeld bij het uitdaagrecht.

Bij de voorbereiding en uitvoering van een projectbesluit kan de participatie echter (mede) worden georganiseerd door een andere partij dan de provincie zelf. Het gaat daarbij veelal om professionele partijen, zoals netbeheerders, bedrijven of andere organisaties, die het voornemen hebben een project met publiek belang te realiseren waarvoor een projectbesluit wordt voorbereid of vastgesteld. Om deze rol duidelijk te onderscheiden van het uitdaagrecht, wordt in deze verordening de term *projectinitiatiefnemer* gebruikt.

Deze bepaling regelt dat ook projectinitiatiefnemers gebonden zijn aan de bepalingen over participatie van deze verordening.

Hoofdstuk 3 Inspraak

Artikel 6 tot en met 8 Inspraak

Een bestuursorgaan kan op grond van de verordening inspraak verlenen, ook als de wet daartoe niet verplicht. Inspraak kan naast participatie plaatsvinden. Afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht bevat de uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Deze voorbereidingsprocedure is in beginsel van toepassing als inspraak wordt verleend. Het bestuursorgaan kan hier echter van afwijken en een andere inspraakprocedure vaststellen.

Voor de uniforme openbare voorbereidingsprocedure geldt dat het doel is om zorgvuldige besluitvorming te waarborgen, de uitkomsten hiervan te legitimeren, de rechten en belangen van burgers te beschermen en beleid met andere overheden te coördineren. De procedure voorziet daartoe in de wijze waarop een bestuursorgaan ontwerpbesluiten ter inzage moet leggen, hoe belanghebbenden hierop kunnen reageren en hoe bestuursorganen met deze reacties moeten omgaan. Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.

Hoofdstuk 4 Uitdaagrecht

Artikel 9 Verzoek

De verordening biedt ruimte aan het uitdaagrecht. Er zijn in de verordening kaders opgenomen wanneer de provincie het uitdaagrecht toepast. De verordening voorziet ook in een procedure bij het indienen van een verzoek daartoe.

Toepassing van het uitdaagrecht begint, ongeacht het bestuursorgaan dat bevoegd is, met een verzoek aan Gedeputeerde Staten. Hiervoor is gekozen zodat het indienen van een verzoek laagdrempelig is en ook centraal ontvangen wordt. In het verzoek moet in ieder geval de uit te voeren taak omschreven worden, de reden waarom de indiener deze taak wil overnemen en het resultaat dat de indiener met het overnemen van de taak wil bereiken. Daarbij levert de indiener ook specifieke informatie aan met betrekking tot de uitvoering van de over te nemen taak. Denk aan informatie over de kosten of andere middelen die daarmee gemoeid zijn. Voor het indienen van het verzoek is een formulier (bijlage 1) ontwikkeld. Dit moet het indienen van een verzoek om toepassing van het uitdaagrecht vergemakkelijken. Als aanvullende informatie nodig is om op het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht te reageren of het verzoek niet compleet is, kunnen Gedeputeerde Staten deze informatie opvragen.

Artikel 10 Beoordelingskader

Gedeputeerde Staten nemen alle verzoeken om toepassing van het uitdaagrecht in ontvangst en zenden deze door aan het bevoegde bestuursorgaan. Het bestuursorgaan kan een verzoek

afwijzen als het van oordeel is dat de taak met de toepassing van het uitdaagrecht niet beter wordt uitgevoerd of de kosten hoger zijn, als het een lopend plan of een ondergeschikte aanpassing daarvan betreft en als de kosten van de uitvoering van de taak boven de Europese drempelwaarde uitkomen. Het bestuursorgaan moet het besluit onderbouwen.

De toepassing van het uitdaagrecht kan worden belemmerd door juridische aspecten. Sommige taken mogen juridisch niet worden overgenomen door inwoners of organisaties omdat de wet deze expliciet aan de overheid toewijst (bijvoorbeeld handhaving, toezicht of vergunningverlening). Ook als een taak wordt overgedragen, blijft het bestuursorgaan eindverantwoordelijk. Dit kan botsen met het uitdaagrecht, omdat de overheid aansprakelijk blijft bij fouten of schade. Wanneer de uitvoering van een taak wordt overgenomen door een partij tegen vergoeding, kan sprake zijn van een overheidsopdracht. Dit kan aanbestedingsplichtig zijn en het uitdaagrecht juridisch beperken. Financiële ondersteuning van een uitdager kan worden aangemerkt als staatssteun. Als deze steun niet voldoet aan Europese regels, mag zij niet worden verleend.

Het bestuursorgaan kan na afwijzing van het verzoek aan de initiatiefnemer voorstellen gezamenlijk op zoek te gaan naar andere samenwerkingsvormen die wel passend zijn. Dit past bij de Noord-Hollandse open en samenwerkende aanpak en houding richting inwoners en maatschappelijke partijen, als zij met verzoeken komen.

Artikel 11 Afspraken

Als het verzoek om toepassing van het uitdaagrecht wordt toegewezen, maakt het bestuursorgaan afspraken met de indiener over de uitvoering van de taak en ook welke stappen er volgen als de afspraken niet worden nagekomen. Het ligt voor de hand deze afspraken vast te leggen in een overeenkomst.

Hoofdstuk 5 Burgerinitiatiefvoorstel

Artikel 12 Burgerinitiatiefvoorstel

De term “burgerinitiatiefvoorstel” wordt ruim gehanteerd. Deze ruime definitie biedt de mogelijkheid dat inwoners een onderwerp aan Provinciale Staten aandragen, zonder dat hierbij een concreet voorstel is gevoegd. Uiteraard hebben inwoners ook de vrijheid om een concreet voorstel in te dienen.

Provinciale Staten moeten een burgerinitiatiefvoorstel op de agenda van een vergadering plaatsen indien er sprake is van een geldig verzoek, ingediend door een initiatiefgerechtigde bij de voorzitter van Provinciale Staten (momenteel en vooralsnog de commissaris van de Koning). Initiatiefgerechtigde zijn degenen die kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van Provinciale Staten. Dit vanuit de gedachte dat het burgerinitiatief een instrument is om inwoners bij de besluitvorming van Provinciale Staten te betrekken en die te beïnvloeden. Wie kiesgerechtigd is, is vastgelegd in artikel B 3 van de Kieswet.

Aan het verzoek is een aantal minimumvereisten gesteld. Het is uit praktische overwegingen zoals uniformiteit, overzichtelijkheid en duidelijkheid raadzaam indiening van een burgerinitiatiefvoorstel plaats te laten vinden door middel van een standaardformulier voor burgerinitiatiefvoorstellen. Voor het indienen van het verzoek wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 2 van deze verordening opgenomen formulier. Voor het indienen van de ondersteuningsverklaringen wordt gebruik gemaakt van het in bijlage 3 van deze verordening opgenomen formulier. Om fraude met namen te voorkomen wordt naar personalia gevraagd als adressen en geboortedata. Op grond van deze gegevens kan de provincie onderzoeken of het verzoek de steun van voldoende daartoe gerechtigde personen heeft.

Artikel 13 Beoordeling

Besluiten Provinciale Staten het burgerinitiatiefvoorstel te agenderen, dan is er sprake van een voorbereidingsbeslissing die niet vatbaar is voor bezwaar of beroep (artikel 6:3 Awb). De inwoners moeten erop kunnen vertrouwen dat Provinciale Staten het voorstel spoedig toetst aan de vereisten en een besluit neemt over de behandeling. Gekozen is voor een termijn (twee weken) die niet te lang is, maar ook niet zo kort dat ze onvoldoende is om het voorstel te kunnen controleren.

Over het vereiste dat het verzoek door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund kan het volgende worden opgemerkt. Het burgerinitiatiefvoorstel biedt inwoners de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de agenda van Provinciale Staten. Het is daarom een inbreuk op het uitgangspunt dat Provinciale Staten hun eigen agenda vaststellen. Dit is alleen gerechtvaardigd als het burgerinitiatiefvoorstel ook daadwerkelijk door een bepaald gedeelte van de bevolking wordt gedragen.

De beperkingen die dit artikel stelt aan de inhoud van een burgerinitiatiefvoorstel vloeien vooral voort uit doelmatigheidsoverwegingen. Het is bijvoorbeeld weinig efficiënt om Provinciale Staten te belasten met de beraadslaging over een onderwerp waarover de staten uiteindelijk geen beslissende bevoegdheid hebben. Een ander argument is, dat de afstand tussen inwoners en bestuur alleen maar zou worden vergroot als de inwoners na het doorlopen van de burgerinitiatiefprocedure te horen krijgt dat Provinciale Staten niets met het burgerinitiatiefvoorstel kunnen doen, omdat zij er niet over gaan.

Een vraag die in strijd is met wettelijke termijnen of de aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid kan ook geen onderwerp van een burgerinitiatief zijn. Voor dit soort vragen staan de inwoners andere wegen open, zoals het spreekrecht in een vergadering van een statencommissie of een spreekuur van een Gedeputeerde Statenlid. Ook moet voorkomen worden dat het burgerinitiatiefvoorstel andere procedures zoals de bezwaar- of de klachtprocedure doorkruist. Met het oog hierop is bepaald dat het burgerinitiatiefvoorstel geen bezwaar tegen een genomen besluit of een klacht over een gedraging van het provinciaal bestuur kan inhouden. Hiervoor hebben de inwoners andere wegen. Ten slotte is het evenmin de bedoeling dat zaken die recent nog in Provinciale Staten aan de orde zijn geweest opnieuw onderwerp van bespreking worden als gevolg van een burgerinitiatiefvoorstel. Dit zou de besluitvorming in Provinciale Staten te zeer kunnen frustreren.

Artikel 14 Vervolgproces

De verzoeker wordt altijd schriftelijk meegedeeld wat er met het ingediende voorstel gebeurt. Dat kan dus een mededeling zijn dat het verzoek wordt afgewezen of een inhoudelijk besluit. Wordt het verzoek tot plaatsing van het burgerinitiatiefvoorstel door Provinciale Staten afgewezen, dan is er sprake van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht waartegen bezwaar en beroep op de rechter openstaan.

Afhankelijk van het rechtskarakter van het besluit waartoe het initiatiefvoorstel eventueel leidt, zal er sprake zijn van een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht die vatbaar is voor bezwaar en beroep. Zo zal bijvoorbeeld bezwaar en beroep openstaan indien Provinciale Staten naar aanleiding van het burgerinitiatiefvoorstel besluiten een subsidie toe te kennen voor een bepaald project.

Een ander voorbeeld is het besluit om een verordening op bepaalde punten aan te passen. Tegen een dergelijk besluit staan geen bezwaar en beroep bij de rechter open (artikel 8:2 Awb). Er is van afgezien vast te leggen dat Provinciale Staten altijd plenair het voorstel inhoudelijk moeten behandelen. Het ligt wel voor de hand dat de staten plenair beslissen over het te volgen traject, maar een besluit over een burgerinitiatiefvoorstel kan uiteraard ook in een statencommissie inhoudelijk worden voorbereid. Ook kunnen Provinciale Staten van mening zijn dat nader onderzoek moet worden gedaan.

Artikel 15 Evaluatie burgerinitiatiefvoorstel

De voorzitter van Provinciale Staten (lees: momenteel en vooralsnog), de commissaris van de Koning, is verplicht om jaarlijks een verslag over het burgerinitiatief uit te brengen. Hierbij valt te denken aan getalsmatige gegevens (aantal ingediende, aantal toegewezen en aantal afgewezen burgerinitiatiefvoorstellen), alsmede aan een beknopt overzicht van de inhoud van de burgerinitiatiefvoorstellen, de besluiten van Provinciale Staten op de burgerinitiatiefvoorstellen en de motivering op grond waarvan Provinciale Staten tot deze besluiten zijn gekomen.

Hoofdstuk 6: Slotbepalingen

Artikel 16 Evaluatie Participatieverordening

Twee jaar na de inwerkingtreding van de Participatieverordening vindt een evaluatie plaats. Doel hiervan is om te bekijken waar aanpassingen of aanscherpingen nodig zijn.

Artikel 17 Afwijkingsbevoegdheid

Om maatwerk te garanderen en onevenredig bezwarende uitkomsten van de toepassing van deze verordening te voorkomen, heeft het bestuursorgaan de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen af te wijken van de bepalingen in deze verordening. Het bestuursorgaan moet onderbouwen waarom het afwijkt.

Artikel 18 Intrekking en overgangsrecht

Met de inwerkingtreding van deze verordening worden de Inspraakverordening Noord-Holland 2005 en de Verordening Burgerinitiatief 2002 ingetrokken. De bepalingen over het burgerinitiatief zijn in deze verordening opgenomen, zodat deze mogelijkheid behouden blijft binnen het bredere kader van participatie. Lopende inspraakprocedures en reeds ingediende burgerinitiatievenvoorstellen worden afgehandeld volgens de tot dan geldende verordeningen. Na afronding daarvan is uitsluitend deze Participatieverordening van toepassing.

Artikel 19 Inwerkingtreding en citeertitel

Deze verordening treedt in werking de dag na publicatie in het Provinciaal Blad. Deze verordening wordt aangehaald als Participatieverordening Noord-Holland 2026.

Bijlage 1 Verzoek tot toepassing van het uitdaagrecht (hoofdstuk 4)

Inwoners en maatschappelijke partijen die een verzoek willen indienen om een provinciale taak over te nemen (uitdaagrecht), kunnen dit formulier gebruiken. Het ingevulde verzoek wordt gericht aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland. Een digitaal formulier kan beschikbaar worden gesteld via de provinciale website.

1. Gegevens van de initiatiefnemer

- Naam / namen van de initiatiefnemer(s):
- Naam organisatie (indien van toepassing):
- Adres / woonplaats:
- Telefoonnummer:
- E-mailadres:
- Contactpersoon (indien meerdere initiatiefnemers):

2. Beschrijving van het initiatief

- a. Taak waarop het verzoek betrekking heeft: geef aan welke provinciale taak u wilt uitvoeren.
- b. Doel van het initiatief: beschrijf wat u met dit initiatief wilt bereiken.
- c. Motivatie en meerwaarde: licht toe waarom en op welke manier u de taak efficiënter, effectiever of beter denkt te kunnen uitvoeren dan de provincie.

3. Betrokkenen en organisatie

- a. Betrokken personen of partijen: noem wie er meedoen aan het initiatief (inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties e.d.).
- b. Kennis, ervaring en inzet: geef aan welke kennis, ervaring en middelen u en uw partners inbrengen om de taak uit te voeren.

4. Begroting en financiële onderbouwing

Voeg een begroting toe met een overzicht van de verwachte kosten en inkomsten, en licht toe hoe de uitvoering financieel wordt gedragen.

5. Kwaliteitsborging en continuïteit

Beschrijf hoe u de kwaliteit van de uitvoering waarborgt en hoe u zorgt voor continuïteit op de langere termijn.

6. Overige toelichting of bijlagen

Voeg hier eventuele aanvullende informatie of documenten toe (zoals een plan van aanpak, samenwerkingsverklaringen of andere relevante stukken).

7. Ondertekening

Plaats, datum en handtekening(en) van de initiatiefnemer(s).

Toelichting voor de initiatiefnemer

- Na ontvangst van het verzoek ontvangt u een bevestiging.
- Gedeputeerde Staten beoordelen of het verzoek in aanmerking komt op basis van de criteria uit **artikel 10 Beoordelingskader** van de Participatieverordening.
- Als het verzoek wordt toegewezen, worden afspraken gemaakt over uitvoering, financiering, looptijd en evaluatie (zie **artikel 11**).

Bijlage 2 Verzoek burgerinitiatiefvoorstel (hoofdstuk 5)

Ondergetekende verzoekt hierbij het volgende voorstel/onderwerp op de agenda van

Provinciale Staten te plaatsen:

.....
.....
.....
.....
.....

Toelichting op voorstel/onderwerp:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Naam:

Eerste voornaam en verdere voorletters:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Handtekening:

Plaatsvervanger:

Naam:

Eerste voornaam en verdere voorletters:

Geboortedatum:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Handtekening:

Het verzoek gaat vergezeld van een lijst met de namen, adressen, geboortedata en handtekeningen van 1.500 initiatiefgerechtigden die het verzoek ondersteunen.

Toelichting voor de initiatiefnemer

Iedereen die kiesgerechtigd is voor de verkiezing van Provinciale Staten, kan een verzoek doen om een voorstel/onderwerp op de agenda van Provinciale Staten te plaatsen. Zij zijn initiatiefgerechtigd.

Het zogenaamde burgerinitiatiefvoorstel moet worden ondersteund door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden. Hiervoor is een formulier vastgesteld. Het op het formulier voor het verzoek opgenomen voorstel wordt in dezelfde bewoordingen opgenomen boven aan het formulier met ondersteuningsverklaringen.

Ongeldig is het verzoek dat:

- a. niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;
- b. ziet op een onderwerp dat niet behoort tot de bevoegdheid van Provinciale Staten;
- c. in strijd is met wettelijke termijnen of aangegane verplichtingen van vastgesteld provinciaal beleid;
- d. een bezwaar betreft in de zin van hoofdstuk 7 van de Algemene wet bestuursrecht tegen een besluit van het provinciaal bestuur;
- e. een klacht betreft in de zin van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht over een gedraging van het provinciaal bestuur;
- f. een onderwerp betreft waarover tijdens de statenperiode waarin indiening van het voorstel plaatsvindt door Provinciale Staten een besluit is genomen;
- g. ziet op provinciale belastingen en/of leges;
- h. een onderwerp dat de persoonlijke levenssfeer betreft.

Aan
Provinciale Staten
Kopie aan

Uw contactpersoon
C.J. Borst
AD/STG

Telefoonnummer +31235145315
corne.borst@noord-holland.nl

Betreft: Advies Statenwerkgroep Inwonersparticipatie over de participatieverordening

Memo

30 maart 2026

1 | 1

Inleiding

De statenwerkgroep heeft kennisgenomen van de ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 en de bijbehorende stukken, waaronder de statenvoordracht en begeleidende brief van Gedeputeerde Staten .

Toelichting

De werkgroep constateert dat met deze verordening invulling wordt gegeven aan de verplichting om te komen tot een participatieverordening op grond van de Wet versterking participatie op decentraal niveau. Tevens sluit de verordening aan bij de door Provinciale Staten eerder vastgestelde startnotitie en bestaande kaders voor participatie.

De statenwerkgroep is tevreden over de voorliggende participatieverordening. De verordening biedt heldere uitgangspunten en spelregels voor participatie en brengt bestaande instrumenten zoals inspraak, burgerinitiatieven en het uitdaagrecht samen in één kader.

Advies

De werkgroep adviseert Provinciale Staten om de ontwerp-Participatieverordening vast te stellen en vrij te geven voor terinzagelegging.

Tegelijkertijd benadrukt de statenwerkgroep dat het te allen tijde aan de individuele fracties en Statenleden is om een eigen afweging te maken en hun eigen inbreng te leveren bij de verdere behandeling van dit voorstel in de commissie Bestuur en Provinciale Staten.

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon
		J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	01-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778
Commissie Bestuur		jescafaber@noord-holland.nl
Datum commissievergadering	18-05-2026	
Onderwerp: advies Voordracht ontwerp-Participatieverordening		26 mei 2026
		1 1

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de Voordracht ontwerp-Participatieverordening als **bespreekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 1 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Brede steun voor het belang van participatie en de integratie van inspraak, participatie en burgerinitiatief in deze verordening.
- Brede wens inwoners zo vroeg mogelijk in het beleidsproces te betrekken om draagvlak te vergroten.
- Kritiek op de drempel van 5.000 handtekeningen voor het burgerinitiatief; deze wordt door meerdere fracties als hoog gezien. Het burgerinitiatief is bedoeld om een onderwerp op de agenda van Provinciale Staten te plaatsen, het is aan PS om de drempel af te wegen.
- Behoeftte aan meer duidelijkheid over hoe participatie in de praktijk wordt vormgegeven (bijv. ontbreken participatieladder). Oproep om praktijkervaring en evaluatie af te wachten om de werking van de verordening te beoordelen.

Toezeggingen gedeputeerden: geen

Moties/amendementen aangekondigd:

- Aankondiging van een mogelijk amendement door PVV (met steun van andere fracties) op onderdelen van de verordening.
- GroenLinks en PvdA overwegen een amendement over de verlaging van de drempel voor het burgerinitiatief.

JA21

Amendement: Participatieverordening Noord-Holland 2026

Overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 37 tot en met 40 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van Provinciale Staten van Noord-Holland, doen wij u hierbij het volgende voorstel:

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 juni 2026 te Haarlem, ter behandeling van het ontwerp Participatieverordening Noord-Holland 2026.

overwegende dat:

- Burgerinitiatievenvoorstellen kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid van inwoners bij de provinciale politiek;
- Burgerinitiatiefvoorstellen voldoende draagvlak moeten hebben onder inwoners van de provincie zodat het invoeren van een minimumgrens van ondersteuning wenselijk is;
- voorgesteld wordt dat voor het indienen van een verzoek voor een burgerinitiatiefvoorstel tenminste 5000 initiatiefgerechtigden dit verzoek moeten ondersteunen;
- voor het indienen van een verzoek voor een burgerinitiatiefvoorstel dit een te hoge drempel is en andere provincies veel lagere ondersteuning verlangen; *

Besluit artikel 13 lid 4.a.

luidend “niet door ten minste 5000 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund”

te wijzigen in:

“niet door ten minste 1.500 initiatiefgerechtigden wordt ondersteund;”

Peter Korzelius Fatima Oulad Hadji Kelly Uiterwijk

GroenLinks PvdA JA21

Toelichting: de provincie Zuid-Holland verlangt 1.000 ondersteuning, de provincies Utrecht en Limburg 1.500 en de provincie Flevoland 100.

Amendement: Inclusieve Inspraak

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 01/06/2026, ter behandeling van 8. Ontwerp Participatieverordening,

Constateerende dat:

- de participatieverordening als doel heeft inwoners en belanghebbenden beter te betrekken bij provinciale besluitvorming;
- toegankelijke inspraakprocedures essentieel zijn om participatie voor alle inwoners daadwerkelijk mogelijk te maken;
- in de huidige toelichting onvoldoende expliciet benoemd wordt dat inspraak ook via passende alternatieve communicatiemiddelen mogelijk moet zijn.

Overwegende dat:

- inclusieve participatie vraagt om toegankelijke communicatievormen voor mensen met een beperking;
- het VN-verdrag Handicap overheden oproept om passende maatregelen te nemen zodat mensen met een beperking gelijkwaardig kunnen deelnemen aan publieke processen;
- Nederlandse Gebarentaal voor doven en slechthorenden een voorkeurstaal kan zijn;
- een minimale reactietermijn van zes weken inwoners, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden voldoende gelegenheid biedt om zorgvuldig te reageren.

Van mening zijnde dat:

- inspraakprocedures voor iedereen toegankelijk moeten zijn;
- de provincie hierin een actieve en inclusieve rol dient te vervullen;
- het daarom wenselijk is expliciet vast te leggen dat belanghebbenden op verschillende passende wijze kunnen reageren.

Besluiten derhalve de toelichting van het concept Participatieverordening Noord-Holland als volgt aan te passen:

De tekst:

De huidige tekst in de toelichting op artikelen 6-8 (Inspraak):

“Zo moeten belanghebbenden schriftelijk of mondeling kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.”

te vervangen door

“Zo moeten belanghebbenden zowel schriftelijk, mondeling of op een andere passende wijze, zoals via Nederlandse Gebarentaal, kunnen reageren en moet de termijn voor de reactie minimaal zes weken bedragen.”

Amendement: Een eerlijke drempel

Betreft: Agendapunt 8. Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland

Onderwerp: Drempel burgerinitiatief – proportioneel naar omvang van de belanghebbende doelgroep

Indiener: Forum voor Democratie (FVD)

Vergadering: Provinciale Staten Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen te Haarlem op 1 juni 2026,

constaterende dat:

1. in de ontwerp-Participatieverordening voor het provinciale burgerinitiatief wordt uitgegaan van een vereiste van **5.000 handtekeningen**;¹
2. Noord-Holland circa **2,1 miljoen kiesgerechtigden** telt, waardoor dit vereiste neerkomt op ongeveer **0,24% van het totaal aantal kiesgerechtigden**;
3. veel provinciale onderwerpen en beleidsbesluiten **niet de gehele provincie bestrijken**, maar betrekking hebben op **afgebakende regio's, kernen of gebieden** binnen Noord-Holland;
4. inwoners buiten zo'n gebied in de praktijk **geen direct belang** hebben bij een dergelijk initiatief;
5. het huidige generieke vereiste burgers die wél direct geraakt worden door provinciaal beleid **onevenredig zwaar belast** bij het agenderen van hun initiatief;

overwegende dat:

1. het burgerinitiatief bedoeld is als instrument om **inhoudelijke betrokkenheid van burgers** bij besluitvorming te versterken, niet om deze te ontmoedigen;
2. een vaste, provinciedekkende drempel onvoldoende recht doet aan de **regionale diversiteit** en schaalverschillen binnen Noord-Holland;

¹ Ontwerp Participatieverordening (maart 2026), p. 6.

3. een drempel die wordt gerelateerd aan het **aantal kiesgerechtigde inwoners dat redelijkerwijs belang heeft bij het initiatief** beter aansluit bij het karakter en de reikwijdte van het onderwerp;
4. het hanteren van een **percentage in plaats van een absoluut aantal** transparanter, eerlijker en beter uitlegbaar is;
5. dat daarbij een **ondergrens van 1.000 handtekeningen** gezien de grootte van de kleinere gemeenten in Noord-Holland redelijk lijkt;

besluiten:

1. in de betreffende passage van de ontwerp-Participatieverordening het vereiste van
“Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund worden door **minimaal 5.000 initiatiefgerechtigden.**”
te vervangen door:
“Het voorstel dient schriftelijk ingediend te worden bij de voorzitter van PS en ondersteund te worden door **ten minste 0,24% van de kiesgerechtigde inwoners die aantoonbaar belang hebben bij het onderwerp van het burgerinitiatief, met inachtneming van een ondergrens van minimaal 1.000 handtekeningen.**”;
2. te bepalen dat bij de indiening van een burgerinitiatief wordt gemotiveerd welke groep kiesgerechtigden als belanghebbend wordt aangemerkt, met toetsing door Provinciale Staten;
3. vast te leggen dat deze systematiek beoogt de drempel voor burgerinitiatieven **proportioneel, gebiedsgericht en evenwichtig** toe te passen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Getekend,

Johan Dessing, namens Forum voor Democratie

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID

AMENDEMENT

Opnemen participatieladder in ontwerp participatieverordening

op Voordracht 24-2026 (Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026)

Ingediend door: PVV-fractie Noord-Holland en JA21 Noord-Holland

Indieners: Mw. I. Bezaan, Statenlid PVV Noord-Holland
Mw. K. Uiterwijk, Statenlid JA21 Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026, ter behandeling van Voordracht 24-2026 (Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026),

besluiten:

De als bijlage bij Voordracht 24-2026 vastgestelde Ontwerp-Participatieverordening Noord-Holland 2026 te wijzigen als volgt:

I. Artikel 1 (Begripsbepalingen) wordt aangevuld met de volgende begripsomschrijving:

participatieladder: een instrument waarmee per beleid of beleidsproces het niveau van burgerbetrokkenheid wordt aangeduid, oplopend van informeren, raadplegen en adviseren tot coproduceren en meebeslissen;

II. Na Artikel 1 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 1a Participatieniveau

1. Het bestuursorgaan duidt bij de voorbereiding van beleid aan welk niveau van de participatieladder van toepassing is.
2. Het participatieniveau wordt tijdig kenbaar gemaakt aan de betrokken inwoners en opgenomen in de participatieaanpak.

Toelichting

De verordening biedt waardevolle instrumenten maar specificiert nergens op welk niveau de provincie inwoners bij welk type beleid betreft. Een participatieladder, met niveaus oplopend van informeren en raadplegen tot adviseren, coproduceren en meebeslissen, maakt dit inzichtelijk. Wijziging I verankert de definitie in de begripsbepalingen. Wijziging II verplicht het bestuursorgaan het gehanteerde niveau bij aanvang kenbaar te maken aan inwoners, zonder afbreuk te doen aan de beleidsvrijheid om per geval het passende niveau te kiezen.

Er bestaan verschillende participatieladders in omloop. Dit amendement laat de keuze welke ladder wordt gehanteerd uitdrukkelijk aan het bestuursorgaan, in dit geval Gedeputeerde Staten. Zij bepalen welk model het beste aansluit bij de werkwijze van de provincie, zolang het gekozen model de niveaus van burgerbetrokkenheid helder en toetsbaar maakt.

Ondertekening

I. Bezaan
PVV Noord-Holland

Kelly Uiterwijk
JA21 Noord-Holland

Laat de regenboog er zijn voor iedereen

Initiatiefvoorstel D66, GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, VVD en BBB Noord-Holland

Inleiding

D66, GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, VVD en BBB Noord-Holland hechten groot belang aan een diverse en inclusieve provincie waar iedereen zichzelf kan zijn, ongeacht seksuele oriëntatie, geslacht, gender, huidskleur, beperking, godsdienst, levensovertuiging of welke grond dan ook. In de vorige statenperiode heeft Ines Kostic van Partij voor de Dieren hier al veel inzet op gepleegd. Wij gaan graag door met dit goede werk. Met dit initiatiefvoorstel willen wij concrete stappen zetten om het provinciaal regenboogstembusakkoord 2023 verder uit te voeren. Dit regenboogstembusakkoord is door VVD, BBB, GroenLinks, PvdA, D66, PvdD, CDA, SP, Volt en 50Plus ondertekend. Met dit initiatiefvoorstel richten we ons op de acceptatie, werkgelegenheid, cultuur, sport en de voorbeeldrol van de provincie.

Tegelijkertijd is uit eerdere reflecties en inventarisaties gebleken dat Noord-Holland wel zichtbaar is (onder meer via Pride), maar dat structurele borging en uitvoering achterblijft.

Zo constateert Movisie in de inventarisatie Regenboogbeleid Provincies (2022) dat Noord-Holland in de praktijk geen structurele middelen en uren inzet voor LHBTIQA+-beleid, maar dat samenwerking wel plaatsvond.

Zichtbaarheid & acceptatie

Noord-Holland is sinds 2018 een regenboogprovincie¹. We nemen ook sinds een aantal jaar met een boot deel aan de Canal Parade tijdens Pride Amsterdam². Als provincie zijn we dus zichtbaar, maar we kunnen nog veel meer doen om een echte regenboogprovincie te zijn.

Aan het symposium uit 2018 is geen opvolging gegeven, omdat er geen ‘behoefte was bij gemeenten’. Dat vinden wij jammer. De provincie kan als midden bestuur juist een aanjagende functie vervullen om gemeenten te stimuleren om na te denken over het beleid. Om dat voor elkaar te krijgen zijn D66, GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, VVD en BBB Noord-Holland er voorstander van dat de provincie in gesprek gaat met bijvoorbeeld de COC’s, Transgender Netwerk, Nederlandse Organisatie voor Asexualiteit, stichting NNID en Workplace Pride over hoe een actieve rol als regenboogprovincie ervoor kan zorgen dat er meer regenbooggemeenten in onze provincie komen. Dit zou kunnen door een vervolg te geven aan de eerste ontmoeting tussen Noord-Hollandse (aspirant-)regenbooggemeenten, die in november 2025 plaatsvond. De provincie kan hier een faciliterende rol in spelen, met de gemeente Amsterdam als kennishouder. Op het gebied van Diversiteit en Inclusie (D&I) is zij een voorloper. In afstemming met COC’s, Transgender Netwerk, Movisie en andere eerdergenoemde partijen kunnen onderwerpen als bijvoorbeeld veilige kleedkamers en omgevingen besproken worden.

Een van de redenen waarom wij dit zo belangrijk vinden, is omdat het aantal zelfmoordpogingen onder mensen uit de Regenbooggemeenschap vier keer zo hoog ligt als onder mensen die niet tot deze groep behoren. Bijna de helft heeft wel eens aan zelfmoord gedacht. Dat is vijf keer vaker dan mensen buiten de groep. Dit is op zijn zachtst gezegd zorgwekkend en daar moet aan gewerkt worden.³

Het idee is dat in het daaruit voortvloeiende beleid expliciet aandacht wordt besteed aan potentieel kwetsbare groepen, zoals jongeren, ouderen, bi+, transgender en interseksuele personen, en mensen die te maken hebben met intersectionele discriminatie om een combinatie van redenen. Als partijen zijn we op zoek naar een Noord-Hollandse aanpak,

¹ [Inventarisatie Regenboogbeleid Regenboogprovincies | Movisie](#)

² [Pride 2025](#)

³ [Factsheet_113_Zelfmoord en LHBT'ers.pdf](#)

die past bij het karakter van onze provincie en waar we gebruikmaken van voorlopers die er al zijn.

Mooie voorbeelden hiervan uit het oosten van ons land zijn:

- De provincie Drenthe, waar alle regenbooggemeenten vier keer per jaar bijeen komen in een provinciaal ambtelijk regenboogoverleg, en waar jaarlijks een interne en externe regenboogweek wordt georganiseerd; en
- De provincie Gelderland, waar samen met provincie Overijssel en Movisie een leernetwerk voor gemeenten wordt gefaciliteerd, en waar, onder meer op basis van onderzoek, gemeenten worden ondersteund met concrete aanbevelingen.

Mogelijke actiepunten

- Verder ontwikkelen van regenboogbeleid in verbinding met belangenorganisaties met het doel meer regenbooggemeenten in Noord-Holland te krijgen en kennisuitwisseling te faciliteren.
- Organiseren van een structureel provinciaal regenboognetwerk (bijv. 3–4 keer per jaar) met gemeenten en maatschappelijke partners, naar voorbeeld van Drenthe en Gelderland.
- In het te ontwikkelen beleid expliciet inzetten op sociale veiligheid en mentale weerbaarheid via preventie en vroegsignalering.

Cultuur & Sport

Als provincie besteden we, in vergelijking met andere provincies⁴, het minste geld aan subsidies voor cultuur en sport. Met inclusiviteit in cultuur zijn we al op de goede weg doordat we in 2025 Roze Zaterdag hebben ondersteund, ieder jaar meevaren met de Canal Parade en Pride Amsterdam ondersteunen met een subsidie. Bij de herijking van het subsidiebeleid voor cultuur- en sportevenementen zien wij graag dat er voorwaarden gesteld worden om LHBTIQ+ personen of -evenementen ook te ondersteunen. Gedeputeerde Staten wil ook dat sport inclusief is, zoals in de nota Sportief Noord-Holland⁵. Net als voor mensen met een beperking en neurodivergente mensen. Zoals wij deden bij de sponsoring van de toegankelijkheidsdekken tijdens Sail Amsterdam 2025. Zo kan iedereen een fijn evenement hebben.

Sociale Veiligheid

Een ander punt van aandacht betreft sociale veiligheid binnen verenigingen en stichtingen. Sommige sport- en cultuurorganisaties hebben al een vertrouwenspersoon, maar dit is nog niet overal het geval. Minderheidsgroepen hebben dan vaker te maken met een onveilige omgeving. We willen graag dat er onderzocht wordt hoe de provincie kan bijdragen aan een veilig klimaat en welke interventies we kunnen doen. Dit kan ook een onderwerp zijn van de ontmoeting tussen regenbooggemeenten en de provincie. Ook kunnen we de gemeenten

⁴ https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Cultuur_Erfgoed/Nota%20Sportief%20Noord-Holland.pdf (pagina 23 en 24)

⁵ https://www.noord-holland.nl/bestanden/pdf/Cultuur_Erfgoed/Nota%20Sportief%20Noord-Holland.pdf (pagina 18)

wijzen op het initiatief van NOC-NSF, De Veilige Kleedkamer, om zo sportverenigingen te helpen.

Mogelijke actiepunten

- In subsidievoorwaarden van evenementen een veilige en inclusieve omgeving tijdens evenementen waarborgen.
- Het actief betrekken van LHBTIQA+ organisaties bij de programmering en uitvoering van eigen evenementen (wanneer van toepassing op het type evenement).
- Onderzoeken welke interventies helpen bij het creëren van een veilig klimaat bij sport- en cultuurorganisaties.

Werkgelegenheid & voorbeeldrol

De provincie Noord-Holland is een middelgrote werkgever, met ongeveer 1400 medewerkers. Deze medewerkers stellen hun werk in dienst van de ongeveer 3 miljoen inwoners. Het is van het grootste belang dat de provincie een inclusieve werkgever is. De provincie Noord-Holland gaf in 2022 daaraan invulling te geven via aandacht op relevante data en het hijsen van de regenboogvlag, binnen het bredere onderwerp Diversiteit & Inclusie. Dit initiatiefvoorstel voegt daar expliciet arbeidsvoorwaardelijke en procesmatige borging aan toe. Daarom pleiten wij ervoor dat de provincie een leidende rol inneemt om binnen het Interprovinciaal overleg (IPO) te organiseren, dat in de CAO provinciale sector het transitieverlof geregeld is voor provincieambtenaren. Uitval door het in transitie gaan zou niet onder het ziekteverlof moeten vallen. Door transgender werknemers als 'ziek' te registreren, zorg je er namelijk voor dat het stigma rondom transitie blijft bestaan. Ook weegt ziekteverzuim vaak mee in beoordelingen. Transgender Netwerk Nederland adviseert daarom om dit onder te brengen als bijzonder verlof dat flexibel is en in delen is op te nemen, met ruimte voor geleidelijke re-integratie en met een maximum van 33 weken⁶.

De provincie kan zich ook inzetten voor gelijkheid in de Nederlandse ouderschapsverlofregeling, met name door opname in de CAO provinciale sector van waaronder meerouderschapsverlof voor regenbooggezinnen, zoals bijvoorbeeld bij Deloitte al geregeld is⁷. Ten slotte is het ook van belang dat de provincie een veilige werkcultuur heeft, daarom is het aan te raden om te onderzoeken of de meld- en escalatieprocessen een veilige cultuur stimuleren. Goede meld- en escalatieprocessen creëren een veilige werkcultuur voor LHBTIQA+ medewerkers door incidenten zichtbaar te maken, snelle actie te garanderen, en vertrouwen te bieden dat hun stem gehoord en serieus genomen wordt. Dit draagt bij aan een inclusieve omgeving waarin iedereen zich gerespecteerd en beschermd voelt, en versterkt de verantwoordelijkheid van de organisatie om discriminatie actief tegen te gaan.

Actiepunten

- Transitieverlof via IPO op laten nemen in CAO provinciale sector;

⁶ [Transitieverlof - Transgender Netwerk](#)

⁷ [Rainbow Family Policy: verlofmogelijkheden voor... - Werken bij Deloitte](#)

- Meerouderschapsverlof voor regenbooggezinnen via IPO op laten nemen in CAO provinciale sector.
- Onderzoeken of meld- en escalatieprocessen en werkcultuur aantoonbaar bijdragen aan sociale veiligheid, met specifieke aandacht voor LHBTIQA+ medewerkers.

Arbeidsmarktbeleid

Naast het inzetten voor de eigen medewerkers vinden D66, GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren, VVD en BBB het ook belangrijk dat de provincie gaat onderzoeken op welke wijze LHBTIQA+ personen ondersteund kunnen worden door middel van het arbeidsmarktbeleid. Het is namelijk aangetoond dat LHBTIQA+'ers op de arbeidsmarkt vaak kwetsbaar zijn. Ze hebben daar, meer dan collega's, te maken met ongewenst gedrag zoals kwetsende grappen, beledigingen, pesterijen, (seksuele) intimidatie en discriminatie van collega's, klanten, cliënten of opdrachtgevers⁸. 24% van de LHBTIQA+ medewerkers zijn niet open over hun identiteit op het werk en 40% van de transgender personen is werkloos. De SER heeft hier specifieke adviezen⁹ voor organisaties over gepubliceerd, onder meer over hoe dit inclusiever kan. Ook is eerder in Noord-Holland geagendeerd om binnen bestaand arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid expliciet aandacht te besteden aan transpersonen en hierover te spreken met Transgender Netwerk Nederland¹⁰.

De indieners zien voor de arbeidsmarkt kansen om binnen bestaande samenwerkingen die de provincie heeft met het bedrijfsleven en het MBO, aandacht te besteden aan inclusie. Door met bedrijven en onderwijsinstellingen in gesprek te gaan over hoe een inclusievere werkplek mogelijk gemaakt kan worden, en hierbij de werkgevers te wijzen op de ondersteuning die bij het Charter diversiteit geboden kan worden door de Sociaal Economische Raad.

Mogelijke actiepunten:

- In de bestaande samenwerking met bedrijfsleven en MBO, aandacht besteden aan inclusie en hierbij het Charter diversiteit en de ondersteuning vanuit de SER onder de aandacht brengen.

Conclusie

Noord-Holland kenmerkt zich als een progressieve provincie waar de zichtbaarheid van LHBTIQA+ personen redelijk is. Als het aankomt op echte stappen om vanuit de provincie gelijke kansen en acceptatie te realiseren, is er zeker nog werk te doen. Reflecties en de Movisie-inventarisatie laten zien dat structurele borging, zoals middelen, uren en structureel contact met gemeenten, tot nu toe beperkt is geweest¹¹.

⁸ SER: [diversiteitswijzer-lhbti.pdf](#)

⁹ [Thema Diversiteit en inclusie | SER](#)

¹⁰ <https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Document/View/67746b2e-d25c-4a5b-a460-c06e9101dcec>

¹¹ [Inventarisatie Regenboogbeleid Provincies 2022.pdf](#)

Met dit initiatiefvoorstel willen we weer een stap zetten naar het verder uitvoeren van het regenboogstembusakkoord uit 2023, zodat Noord-Holland een provincie is en blijft waar iedereen zichtbaar zichzelf kan zijn.

Hieruit volgt een voorstel om het regenboogbeleid in Noord-Holland met concrete maatregelen verder in te vullen.

Wesley van der Heijden (D66)
Ruchama Bwefar (GroenLinks)
Marloes ten Ham (PvdA)
Julia Schneemann (Volt)
Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren)
Gaatzje de Vries (VVD)
Michel Becker (BBB)

Besluit

Provinciale Staten van Noord-Holland besluiten:

- I. Tot het verder ontwikkelen van regenboogbeleid in verbinding met belangenorganisaties met het doel meer regenbooggemeenten in Noord-Holland te krijgen en te zorgen voor kennisuitwisseling;
- II. Tot het organiseren van een structureel provinciaal regenboognetwerk (bijv. 3–4 keer per jaar) met gemeenten en maatschappelijke partners, naar voorbeeld van Drenthe en Gelderland;
- III. Bij subsidieverlening en herijking van het cultuur- en sportsubsidiebeleid expliciet voorwaarden op te nemen om aandacht te besteden aan inclusiviteit;
- IV. Gedeputeerde Staten op te dragen om in de onderhandelingen voor de eerstvolgende CAO in te zetten op meer inclusiviteit in de voorwaarden van de CAO provinciale sector;
- V. Gedeputeerde Staten op te dragen in de bestaande samenwerking met bedrijfsleven en MBO, aandacht te besteden aan inclusie. Hierbij het Charter diversiteit en de ondersteuning vanuit de SER onder de aandacht brengen.

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

L.J. van den Bosch
CZ/MWO

Telefoonnummer +31235144729
lio.van.den.bosch@noord-
holland.nl

1 | 3

Betreft: Advies initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Advies initiatiefvoorstel Laat de regenboog er zijn voor iedereen

Verzenddatum

07 MEI 2026

Kenmerk

MWO260327LB1

Uw kenmerk

Inleiding

D66, GroenLinks, PvdA, Volt, Partij voor de Dieren en VVD hebben een initiatiefvoorstel ingediend met als titel 'Laat de regenboog er zijn voor iedereen'. Het voorstel heeft als doel om concrete stappen te zetten om het provinciaal regenboogstembusakkoord 2023 verder uit te voeren. Hierin worden verschillende mogelijke actiepunten en besluiten genoemd op het gebied van zichtbaarheid, acceptatie, cultuur, sport, subsidies, werkgelegenheid en arbeidsmarkt. Gedeputeerde Staten waarderen de inzet van de initiatiefnemers om dit onderwerp onder de aandacht te brengen en maken graag gebruik van de mogelijkheid om via deze brief op het initiatiefvoorstel te reageren.

De provincie Noord-Holland zet zich in voor een samenleving waarin iedereen zich veilig en geaccepteerd voelt en volwaardig kan deelnemen. Aandacht voor inclusie en gelijke kansen maakt daarom onderdeel uit van verschillende provinciale beleidsvelden en samenwerkingen. Het initiatiefvoorstel sluit aan bij deze bredere inzet en is volgens ons voor een belangrijk deel uitvoerbaar. Daarbij denken wij dat de verdere ontwikkeling van regenboogbeleid het beste plaats kan vinden via bestaande verantwoordelijkheden, beleidsuitwerkingen en uitvoeringscapaciteit. Zo kunnen we niet alleen onze algemene beleidsuitgangspunten concretiseren, maar ook de betrokkenheid van belangenorganisaties en gemeenten op specifieke beleidsthema's organiseren.

Een belangrijk uitgangspunt daarbij is de rolverdeling tussen de verschillende bestuurslagen. Gemeenten hebben primair de verantwoordelijkheid voor lokaal inclusiebeleid en voor de uitvoering daarvan. Recent heeft Movisie samen met gemeenten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

kennisuitwisseling georganiseerd tussen Noord-Hollandse (aspirant) regenbooggemeenten. Wij stellen voor om hierbij aan te sluiten, en als vervolg hierop samen met Movisie een nieuwe bijeenkomst te faciliteren voor (aspirant) regenbooggemeenten, om gemeenten verder met elkaar in contact te brengen, kennisuitwisseling te stimuleren en te verkennen waar bij gemeenten behoefte ligt bij het realiseren van hun ambitie op dit vlak. Op die manier kan de provincie bijdragen aan het versterken van kennisdeling zonder dat daarvoor een geheel nieuwe structurele overlegvorm hoeft te worden ingericht. De provincie kan vervolgens één à twee keer per jaar aansluiten bij bestaande bijeenkomsten om kennis en ervaringen te delen, in plaats van deze structureel zelf te organiseren.

Op dit punt wijkt onze invulling enigszins af van het voorstel om een structureel provinciaal regenboognetwerk te organiseren. De organisatorische inrichting van Noord-Holland verschilt op dit punt van die van de provincies Drenthe en Gelderland, waarop dit initiatiefvoorstel deels is geïnspireerd. Het aannemen van een verbindende rol en het aansluiten bij dergelijke bijeenkomsten om kennis te delen, in plaats van deze structureel zelf te organiseren, sluit aan bij onze provinciale rol. Een structureel provinciaal netwerk vraagt ook extra personele inzet, waarvoor momenteel geen capaciteit beschikbaar is.

Het voornemen om inclusiviteit een duidelijke plek te geven binnen sportbeleid sluit aan bij bestaande provinciale uitgangspunten. Daarvoor hebben wij in ons sportbeleid¹ LHBTQI+-inclusie expliciet opgenomen. De provinciale rol is hierbij verbindend, aanvullend en stimulerend. Verder hanteert de provincie duidelijke uitgangspunten bij evenementensponsoring, waarin inclusiviteit is opgenomen². Vanuit deze bestaande kaders wordt al invulling gegeven aan aandacht voor inclusie binnen het provinciale beleid.

Inclusiviteit sluit naadloos aan bij onze waarden als werkgever. Wij waren daarom zeer positief over uw verzoek tot het meenemen van inclusie in de eerstvolgende cao van de provinciale sector en hebben dit punt ingebracht in de cao onderhandelingen. Wij zijn dan ook verheugd dat mede door dit initiatiefvoorstel het gelukt is om gendertransitieverlof onderdeel te laten zijn van het onderhandelingsakkoord dat recent is gesloten. Bij een positief besluit wordt gendertransitieverlof geïntroduceerd in de cao die in juli van dit jaar in werking treedt.

Wij achten het zeer wenselijk om inclusie agenderend en stimulerend te bespreken binnen de bestaande samenwerking met het bedrijfsleven en het middelbaar beroepsonderwijs. De provincie geeft hier invulling aan, onder meer via haar rol als ondertekenaar van het Charter Diversiteit en via de samenwerking binnen het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030, waarin inclusiviteit een expliciet thema is. In deze context wordt aandacht besteed aan inclusiviteit en duurzame inzetbaarheid, met als uitgangspunt dat mensen met verschillende opleidingsniveaus en achtergronden duurzaam kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Wij

¹ [Provincie stelt sportbeleid vast](#)

² [Uitgangspunten evenementensponsoring 2024-2027.pdf](#)

achten het daarom niet nodig om hiervoor een afzonderlijk uitvoeringsprogramma op te zetten.

Tot slot

Wij zien het initiatiefvoorstel als een waardevolle bijdrage aan het realiseren van een inclusievere provincie. Wij achten het voorstel voor een belangrijk deel uitvoerbaar. Daarbij adviseren wij om de verdere uitwerking zoveel mogelijk te laten plaatsvinden binnen bestaande beleidskaders, samenwerkingsverbanden en uitvoeringspraktijken. De provinciale inzet blijft daarbij primair gericht op verbinden, stimuleren en ondersteunen.

Wij zien uit naar de bespreking van het initiatiefvoorstel in Provinciale Staten en naar het verdere gesprek over de wijze waarop wij gezamenlijk kunnen bijdragen aan het versterken van inclusie en acceptatie in Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

J. Olthof

Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel “Laat de regenboog er zijn voor iedereen”

Nr. 22-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het initiatiefvoorstel “Laat de regenboog er zijn voor iedereen” van de Statenfracties D66, GroenLinks, PvdA, Volt, PvdD en VVD;

gelezen de reactie van gedeputeerde staten d.d. 14 april 2026 op dit initiatiefvoorstel;

besluiten:

1. tot het verder ontwikkelen van regenboogbeleid in verbinding met belangenorganisaties met het doel meer regenbooggemeenten in Noord-Holland te krijgen en te zorgen voor kennisuitwisseling;
2. tot het organiseren van een structureel provinciaal regenboognetwerk (bijv. 3-4 keer per jaar) met gemeenten en maatschappelijke partners, naar voorbeeld van Drenthe en Gelderland;
3. bij subsidieverlening en herijking van het cultuur- en sportsubsidiebeleid expliciet voorwaarden op te nemen om aandacht te besteden aan inclusiviteit;
4. Gedeputeerde Staten op te dragen om in de onderhandelingen voor de eerstvolgende CAO in te zetten op meer inclusiviteit in de voorwaarden van de CAO provinciale sector;
5. Gedeputeerde Staten op te dragen in de bestaande samenwerking met bedrijfsleven en MBO, aandacht te besteden aan inclusie. Hierbij het Charter diversiteit en de ondersteuning vanuit de SER onder de aandacht brengen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Besluit Initiatiefvoorstel "Laat de regenboog er zijn voor iedereen"

Nr. 22-2026
(AD/STG)

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gezien het initiatiefvoorstel "Laat de regenboog er zijn voor iedereen" van de Statenfracties D66, GroenLinks, PvdA, Volt, PvdD, VVD en BBB;

gelezen de reactie van gedeputeerde staten d.d. 14 april 2026 op dit initiatiefvoorstel;

besluiten:

1. tot het verder ontwikkelen van regenboogbeleid in verbinding met belangenorganisaties met het doel meer regenbooggemeenten in Noord-Holland te krijgen en te zorgen voor kennisuitwisseling;
2. tot het organiseren van een structureel provinciaal regenboognetwerk (bijv. 3-4 keer per jaar) met gemeenten en maatschappelijke partners, naar voorbeeld van Drenthe en Gelderland;
3. bij subsidieverlening en herijking van het cultuur- en sportsubsidiebeleid expliciet voorwaarden op te nemen om aandacht te besteden aan inclusiviteit;
4. Gedeputeerde Staten op te dragen om in de onderhandelingen voor de eerstvolgende CAO in te zetten op meer inclusiviteit in de voorwaarden van de CAO provinciale sector;
5. Gedeputeerde Staten op te dragen in de bestaande samenwerking met bedrijfsleven en MBO, aandacht te besteden aan inclusie. Hierbij het Charter diversiteit en de ondersteuning vanuit de SER onder de aandacht brengen.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon
		J. Faber AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	01-06-2026	Doorkiesnummer +31235145778
Commissie Bestuur		jescafaber@noord-holland.nl
Datum commissievergadering	18-05-2026	
		26 mei 2026
		1 1
Onderwerp: advies Initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord		

Advies aan Provinciale Staten:

De commissie Bestuur adviseert de **Initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord** als **bespreekstuk** door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 1 juni 2026.

Kernpunten uit het debat:

- Brede steun voor het initiatief en erkenning van het belang van inclusie, veiligheid en gelijke rechten voor LHBTIQA+ personen.
- Onderstreping dat voortzetting en versterking van bestaand beleid nodig is, omdat verworven rechten niet vanzelfsprekend zijn.
- Waardering voor de provinciale rol als verbinder en aanjager, met nadruk op samenwerking met gemeenten en maatschappelijke organisaties.
- Verzoeken om het beleid ook in de praktijk te laten landen bij verschillende doelgroepen, waaronder jongeren en ouderen.
- Over de toepassing van voorwaarden (zoals inclusiviteit) bij subsidieverlening is benadrukt dat er aandacht moet zijn voor duurzame organisatie, inzet en capaciteit maar tegelijkertijd wordt gevraagd om voorzichtigheid omdat verenigingen het aan moeten kunnen (omvang, vrijwilligers).
- GS benadrukt dat gemeenten primair verantwoordelijk zijn voor lokaal inclusiebeleid. De provincie wil daarom een nieuwe bijeenkomst organiseren om met gemeenten in beeld te brengen waar behoefte aan bestaat en op welke wijze de provincie daarop, passend bij haar rol, kan aansluiten.

Toezeggingen gedeputeerden:

- Gedeputeerde zal de uitkomsten en eventuele vervolgstappen naar aanleiding van het overleg met gemeenten per brief terugkoppelen aan de commissie.
- De aandacht voor de oudere doelgroep die 50PLUS vraagt in het kader van wonen, zorg en ouderenzorg, wordt meegenomen bij genoemd overleg.

Moties/amendementen aangekondigd:

- 50plus en CDA hebben moties aangekondigd

Motie: Inclusieve verenigingen zonder onnodige regeldruk

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026, ter behandeling van agendapunt (nader in te vullen): Initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord.

Constaterende dat:

- het initiatiefvoorstel *Regenboog stembusakkoord* bevestigt hoe belangrijk het is om de acceptatie, veiligheid en zichtbaarheid van LHBTIQ+ personen in Noord-Holland te bevorderen;
- het initiatiefvoorstel Regenboog stembusakkoord oproept tot meer aandacht voor inclusie bij verenigingen in Noord-Holland;
- verenigingen een cruciale rol spelen als ontmoetingsplek waar iedereen zich welkom moet kunnen voelen;
- verenigingen veelal draaien op vrijwilligers met beperkte budgetten en deels afhankelijk zijn van provinciale subsidies;

Overwegende dat:

- het belangrijk is dat verenigingen zich bewust zijn van inclusie en sociale veiligheid voor LHBTIQ+ personen;
- draagvlak voor inclusie het best ontstaat door samenwerking, bewustwording en ondersteuning in plaats van extra administratieve verplichtingen;
- nieuwe voorwaarden in subsidietrajecten voor verenigingen zo laagdrempelig mogelijk moeten worden vormgegeven;
- een te zware administratieve last voor verenigingen een drempel kan vormen om aanspraak te maken op provinciale subsidies, zoals verduurzamingssubsidies;

Verzoeken GS:

- Bij de uitvoering van het Regenboog stembusakkoord de administratieve druk voor verenigingen zoveel mogelijk te voorkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ruth Engels

Kelly Uiterwijk

Jeroen Boer

Michel Becker

Sijmen Mulder

Rob Nijkamp

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier R.J.C. van der Laan
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

O.E.A.M. Morskate

BEL/NR

Telefoonnummer +31235144530
olivier.morskate@noord-holland.nl

1 | 2

Betreft: Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 Waddenfonds

Verzenddatum

23 APR. 2026

Geachte leden,

R.J.C. van der Laan

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de ontwerpbegroting 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds.

Kenmerk

BELNR09042026OEAM1

Wij hebben in onze vergadering van 21 april jl. kennisgenomen van de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds en bieden deze, ingevolge artikel 29 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds, op basis van bijgaande Statenvoordracht aan uw Staten aan.

Uw kenmerk

Op grond van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen stelt het algemeen bestuur van het Waddenfonds de begroting van de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds vast. Alvorens dit te doen dienen de Staten van de deelnemende provincies in de gelegenheid te worden gesteld hun zienswijze op de ontwerpbegroting kenbaar te maken.

Wij adviseren Provinciale Staten om geen zienswijze in te dienen op deze ontwerpbegroting 2027 bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds, omdat in de ontwerpbegroting naar tevredenheid rekening is gehouden met het door u eind 2016 vastgestelde Investeringskader Waddengebied 2016-2026.

De Gemeenschappelijke regeling voor het Waddenfonds eindigt op 1 januari 2028. Op een later moment zult u geïnformeerd worden over onze voornemens voor de interprovinciale samenwerking in het Waddengebied na 2027.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Ter kennisgeving worden u hierbij ook de jaarstukken 2025 van het Waddenfonds aangeboden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)

1. Statenvoordracht
2. Ontwerpbegroting 2027 Waddenfonds
3. Jaarstukken 2025 Waddenfonds
4. Accountantsverklaring bij jaarstukken 2025 Waddenfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 21 april 2026

Onderwerp: Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

Kenmerk: BELNR09042026OEAM2

Bijlagen:

Ontwerpbesluit, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

1. Inleiding

Op grond van artikel 29 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds worden Provinciale Staten van de drie deelnemende provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland in de gelegenheid gesteld zienswijzen kenbaar te maken over de ontwerpbegroting 2027. Dit gebeurt zoveel mogelijk gelijktijdig in de drie Waddenprovincies.

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie Noord-Holland een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. Uw Staten hebben van het dagelijks bestuur van het Waddenfonds een aanbiedingsbrief ontvangen met als bijlage de ontwerpbegroting 2027 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds. Wij hebben hiervan kennisgenomen en bieden u deze nu aan voor het kenbaar maken van uw eventuele zienswijzen bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

Wij adviseren u geen zienswijzen in te dienen. Dit lichten wij hierna toe.

Bij de hierboven genoemde brief van het dagelijks bestuur van het Waddenfonds zijn ook de jaarstukken 2025 ter kennisname meegestuurd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Provinciale Staten hebben als deelnemer in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds een kaderstellende en toezichhoudende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen uw Staten zienswijzen kenbaar maken aan het dagelijks bestuur van het Waddenfonds. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren, waarin deze zienswijzen zijn vervat, bij de ontwerpbegroting 2027, zoals deze aan het algemeen bestuur van het Waddenfonds worden aangeboden. Het algemeen bestuur stelt deze vast in haar vergadering van 26 juni a.s.

In het najaar van 2016 hebben uw Staten het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vastgesteld. Hierin zijn zes majeure opgaven beschreven en daarover is afgesproken dat deze ook met middelen uit het Waddenfonds gefinancierd kunnen worden. Hiermee is in deze begroting, net als in de begrotingen van de afgelopen jaren, rekening gehouden. Om die reden adviseren wij uw Staten geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De begroting van het Waddenfonds staat geheel los van de begroting van de provincie Noord-Holland en heeft hier ook geen invloed op. De provincie brengt ook geen eigen middelen in. De gelden van het Waddenfonds worden door het Rijk in tranches aan het openbaar lichaam Waddenfonds overgeheveld. In 2026 vindt de laatste dotatie plaats.

Onze provincie heeft wel een eigen uitvoeringsregeling voor de cofinanciering van Waddenfondsprojecten (GS besluit 18 februari 2014/kenmerk 314425-314435), maar financieel gezien staat deze regeling los van de begroting van het Waddenfonds. De doelstellingen van de uitvoeringsregeling 'Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland 2023' zijn gekoppeld aan de doelstellingen en criteria van de subsidieverordening en het Uitvoeringskader van het Waddenfonds. De provincie kan subsidie verstrekken voor activiteiten die passen binnen het Uitvoeringsprogramma van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds en die worden uitgevoerd binnen het Noord-Hollandse deel van het Waddengebied, dan wel voor zover het project naar het oordeel van Gedeputeerde Staten in overwegende mate is gericht op of ten goede komt aan de provincie Noord-Holland.

4. Proces en procedure

Na het vaststellen van dit besluit wordt het dagelijks bestuur van het Waddenfonds hiervan op de hoogte gesteld.

Het algemeen bestuur van het Waddenfonds stelt de ontwerpbegroting 2027 vast in haar vergadering van 26 juni a.s.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 26-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 21 april 2026;

gelet op artikel 29 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds,

besluiten:

1. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 21 april 2026

Onderwerp: Ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

Kenmerk: BELNR09042026OEAM2

Bijlagen:

Ontwerpbesluit, ontwerpbegroting 2027 en jaarstukken 2025 gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

1. Inleiding

Op grond van artikel 29 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds worden Provinciale Staten van de drie deelnemende provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland in de gelegenheid gesteld zienswijzen kenbaar te maken over de ontwerpbegroting 2027. Dit gebeurt zoveel mogelijk gelijktijdig in de drie Waddenprovincies.

Vanuit bestuurlijk, beleidsmatig en financieel oogpunt is het van belang dat er aandacht is voor verbonden partijen waar de provincie Noord-Holland een financiële en/of bestuurlijke relatie mee heeft. Uw Staten hebben van het dagelijks bestuur van het Waddenfonds een aanbiedingsbrief ontvangen met als bijlage de ontwerpbegroting 2027 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds. Wij hebben hiervan kennisgenomen en bieden u deze nu aan voor het kenbaar maken van uw eventuele zienswijzen bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

Wij adviseren u geen zienswijzen in te dienen. Dit lichten wij hierna toe.

Bij de hierboven genoemde brief van het dagelijks bestuur van het Waddenfonds zijn ook de jaarstukken 2025 ter kennisname meegestuurd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

Provinciale Staten hebben als deelnemer in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds een kaderstellende en toezichhoudende rol. Vanuit die verantwoordelijkheid kunnen uw Staten zienswijzen kenbaar maken aan het dagelijks bestuur van het Waddenfonds. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren, waarin deze zienswijzen zijn vervat, bij de ontwerpbegroting 2027, zoals deze aan het algemeen bestuur van het Waddenfonds worden aangeboden. Het algemeen bestuur stelt deze vast in haar vergadering van 26 juni a.s.

In het najaar van 2016 hebben uw Staten het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vastgesteld. Hierin zijn zes majeure opgaven beschreven en daarover is afgesproken dat deze ook met middelen uit het Waddenfonds gefinancierd kunnen worden. Hiermee is in deze begroting, net als in de begrotingen van de afgelopen jaren, rekening gehouden. Om die reden adviseren wij uw Staten geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027.

3. Financiering, communicatie en inwonersparticipatie

De begroting van het Waddenfonds staat geheel los van de begroting van de provincie Noord-Holland en heeft hier ook geen invloed op. De provincie brengt ook geen eigen middelen in. De gelden van het Waddenfonds worden door het Rijk in tranches aan het openbaar lichaam Waddenfonds overgeheveld. In 2026 vindt de laatste dotatie plaats.

Onze provincie heeft wel een eigen uitvoeringsregeling voor de cofinanciering van Waddenfondsprojecten (GS besluit 18 februari 2014/kenmerk 314425-314435), maar financieel gezien staat deze regeling los van de begroting van het Waddenfonds. De doelstellingen van de uitvoeringsregeling 'Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland 2023' zijn gekoppeld aan de doelstellingen en criteria van de subsidieverordening en het Uitvoeringskader van het Waddenfonds. De provincie kan subsidie verstrekken voor activiteiten die passen binnen het Uitvoeringsprogramma van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds en die worden uitgevoerd binnen het Noord-Hollandse deel van het Waddengebied, dan wel voor zover het project naar het oordeel van Gedeputeerde Staten in overwegende mate is gericht op of ten goede komt aan de provincie Noord-Holland.

4. Proces en procedure

Na het vaststellen van dit besluit wordt het dagelijks bestuur van het Waddenfonds hiervan op de hoogte gesteld.

Het algemeen bestuur van het Waddenfonds stelt de ontwerpbegroting 2027 vast in haar vergadering van 26 juni a.s.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Besluit

Nr. 26-2026

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 21 april 2026;

gelet op artikel 29 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds,

besluiten:

1. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

Haarlem, 1 juni 2026

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Begroting Waddenfonds 2027

Voor zienswijze aan de drie PS'en gestuurd op 27 maart 2026
Vastgesteld door de laatste PS op .. - .. 2026

Vast te stellen door het algemeen bestuur Waddenfonds op *26 juni 2026*

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	3
2	INRICHTING GR WADDENFONDS	4
2.1	GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING WADDENFONDS	4
2.2	SAMENSTELLING BESTUUR EN ORGANISATIE	4
3	PROGRAMMA'S	5
3.1	INLEIDING	5
3.2	ALGEMENE FINANCIËLE EN BELEIDSMATIGE KADERS	6
4	FINANCIËLE ACTUALISATIE	10
5	PARAGRAFEN	11
5.1	INLEIDING	11
5.2	BEDRIJFSVOERING (UITVOERINGSORGANISATIE INCLUSIEF BEHEERFUNCTIES)	11
5.3	FINANCIERING	12
5.4	WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	13
5.5	ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	14
5.6	GRONDBELEID	14
5.7	LOKALE HEFFINGEN	14
5.8	VERBONDEN PARTIJEN	14
6	FINANCIËLE BEGROTING.	15
6.1	RECAPITULATIE PROGRAMMABEGROTING EN MEERJARENPECTIEF	15
6.1.1	BEGROTINGSPROGRAMMA SUBSIDIETHEMA'S EN -PROGRAMMA'S	16
6.1.2	BEGROTINGSPROGRAMMA BEDRIJFSVOERING	17
6.1.3	BEGROTINGSPROGRAMMA ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	18
6.1.4	RESULTAATBESTEMMING	18
6.2	2027 EN VERDER	18
6.3	GEPROGNOSTISEERDE BALANS	19
7	BIJLAGE 1	20
8	BIJLAGE 2	21

1 Inleiding

Het dagelijks bestuur biedt u hierbij de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds aan.

Het Waddenfonds geeft uitvoering aan een gedecentraliseerde taak van de rijksoverheid. Deze taak is aan de drie Waddenprovincies gezamenlijk overgedragen per 1 januari 2012. Een en ander is vastgelegd in het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds van 14 september 2011. Met de decentralisatie hebben de drie Waddenprovincies een belangrijk instrument in handen voor het in stand houden en ontwikkelen van het Waddengebied.

In mei 2012 hebben Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen besloten tot het instellen van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds in de vorm van een openbaar lichaam. Op 9 juni 2012 heeft daartoe de constituerende vergadering plaatsgevonden op Texel. Met de overdracht van de middelen door de Provincie Fryslân aan het Waddenfonds per 1 oktober 2012 is het Waddenfonds daadwerkelijk als zelfstandige organisatie van start gegaan. In 2021 is door de Provinciale Staten van de drie GR-provincies een nieuw Uitvoeringskader 2021-2027 vastgesteld. Op basis daarvan is het Uitvoeringsprogramma 2024-2027 door het algemeen bestuur Waddenfonds in maart 2024 vastgesteld.

Bij het opstellen van de begroting 2027 wordt de – in de Wet Gemeenschappelijke regeling en in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds – voorgeschreven cyclus gevolgd en is vaststelling voor de zomer van 2026 voorzien. In deze begroting is een paragraaf opgenomen met daarin de algemene financiële en beleidsmatige kaders. Daarnaast bevat deze begroting een onderverdeling in programma's. Alles gebaseerd op het Uitvoeringskader 2021-2027.

2 Inrichting GR Waddenfonds

2.1 Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

In mei 2012 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het treffen van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds in Provinciale Staten.

Daarbij hebben de volgende elementen een rol gespeeld:

- het Kabinet heeft besloten het Waddenfonds te decentraliseren naar de Waddenprovincies;
- ten behoeve van deze decentralisatie hebben het Rijk en de Waddenprovincies op 14 september 2011 het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds ondertekend;
- met deze decentralisatie werd het beheer over het Waddenfonds en de besteding van middelen ten laste van dit fonds een autonome taak van de Waddenprovincies;
- in voormeld Bestuursakkoord is opgenomen dat de Waddenprovincies zorgdragen voor een professionele uitvoeringsorganisatie voor het beheer van het Waddenfonds en in gezamenlijkheid beschikken over de gelden van dit fonds.

Na de constituerende vergadering van 9 juni 2012 is opdracht gegeven voor de aanstelling van de onafhankelijke kwaliteitscommissie en de werving van de directeur Waddenfonds. De directeur Waddenfonds is per 1 december 2012 begonnen. De Kwaliteitscommissie is geïnstalleerd met ingang van 2012

Naar aanleiding van de wijziging van de Wet Gemeenschappelijke regelingen is door de Waddenprovincies in het voorjaar 2023 de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds gewijzigd.

Per 1 juli 2022 is de Wet versterking democratische legitimiteit gemeenschappelijke regelingen in werking getreden. Deze wet beoogt de positie van Provinciale Staten bij gemeenschappelijke regelingen te versterken. Deze wijziging versterkt de actieve informatieplicht aan Provinciale Staten. Daarnaast vraagt het inzicht in het wijzigen, toetreden en uitreden van deelnemers. De wijzigingen zijn verwerkt in het wijzigingsbesluit Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds.

2.2 Samenstelling Bestuur en organisatie

Het Waddenfonds is een Gemeenschappelijke Regeling van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen en wordt bestuurd door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden, drie per provincie. Drie leden uit het algemeen bestuur vormen ook het dagelijks bestuur. Dat zijn in de praktijk de drie gedeputeerden, die in hun eigen provincie het Waddenfonds in portefeuille hebben. Het dagelijks bestuur kent subsidies toe en stuurt de uitvoeringsorganisatie van het fonds aan.

Om het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het Waddenfonds te ondersteunen, is sinds 2012 een kleine uitvoeringsorganisatie actief. Die bestaat uit een secretaris-directeur, een plaatsvervangend directeur, controller, programmaregisseurs en medewerkers die ondersteuning bieden. De subsidiespecialisten van het Waddenfonds worden ingehuurd bij de afdeling subsidies van de provincie Fryslân. Voor alle andere ondersteunende diensten is een dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân afgesloten.

3 Programma's

3.1 Inleiding

De hoofddoelstellingen van het Waddenfonds zijn:

- A. Het vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied;
- B. Het verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee;
- C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied dan wel gericht zijn op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de direct aangrenzende gebieden;
- D. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied.

In het Bestuursakkoord is bepaald dat de vier hoofddoelstellingen nevensgeschikt zijn. Het Waddenfonds zet zich in voor een samenhangende ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden, duurzame economische ontwikkeling, verduurzaming van de energiehuishouding en een duurzame kennishuishouding van het Waddengebied. Tevens is bepaald dat de middelen uit het Waddenfonds op programmatische wijze zullen worden ingezet.

In de begroting wordt gewerkt met drie begrotingsprogramma's. Daarnaast zijn expliciet de verleende begrotingssubsidies met haar meerjarige doorwerking opgenomen. De drie programma's die in deze begroting staan zijn:

- Subsidiethema's en -programma's;
- Bedrijfsvoering;
- Algemene Dekkingsmiddelen.

Deze drie programma's maken het enerzijds mogelijk om nadrukkelijker de bestemming van middelen af te bakenen. Anderzijds bieden ze mogelijkheden om bevoegdheden tot het bestemmen van middelen, binnen het vastgelegde programma, over te dragen aan het dagelijks bestuur. De kaders hiervoor liggen vast in de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds, de Financiële Verordening en de Nota Toelichting Begroting. Ze worden nader toegelicht in paragraaf 3.2.

Het Waddenfonds kent drie subsidiestromen:

1. **Het Budget Lokale Innovaties (BLI)** is een laagdrempelige regeling gericht op initiatieven uit lokale gemeenschappen die aansluiten op bestaande programma's voor leefbaarheids- en plattelandontwikkeling. Kleinschalige en vernieuwende initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen kunnen zo mogelijk gemaakt worden en geven daarmee invulling aan Hoofdoel C. Per project kan maximaal € 50.000,- subsidie worden aangevraagd.
2. **Thematische openstelling** voor activiteiten die draaien om een van de acht thema's die het Waddenfonds hanteert: 1. Natuur; 2. Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapsontwikkeling; 3. Bodem, water, licht en geluid; 4. Duurzame recreatie en duurzaam toerisme; 5. Verduurzaming energiehuishouding; 6. Duurzame Waddenhavens; 7. Duurzame visserij; 8. Duurzame agrarische sector. Om de aanvragers scherp te houden maakt het Waddenfonds aan de hand van deze acht concrete thema's duidelijk waar de prioriteiten liggen. Per project kan maximaal €1.000.000,- subsidie worden aangevraagd.
3. **Majeure projecten**, in 2016 is het Investeringskader Waddengebied door Provinciale Staten van Noord-Holland, Fryslân en Groningen vastgesteld. Met het Investeringskader Waddengebied willen de provincies majeure opgaven realiseren. Dit zijn grote projecten die zich over meerdere jaren uitstrekken. Het voortraject van de majeure projecten verloopt via het Investeringskader Waddengebied. Daar worden zes majeure opgaven onderscheiden: 1. Vitale kust en Afsluitdijk; 2. Waddenzee; 3. Versterken en vermarkten Werelderfgoed; 4. Havenontwikkeling en

natuurverbetering; 5. Eilanden op eigen Kracht; 6. Eems-Dollard gebied in balans. Wanneer het voortraject via het Investeringskader Waddengebied is doorlopen, kan het Waddenfonds één van de potentiële subsidieverstrekkingen zijn als de projecten bijdragen aan het realiseren van de doelen van het Waddenfonds. In dat geval kan een subsidieaanvraag bij het Waddenfonds ingediend worden.

Hoofddoelstelling D *“Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied”*

Voor de vierde doelstelling “Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied” is de Waddenacademie in het leven geroepen. Om continuïteit van de Waddenacademie te garanderen heeft het Waddenfonds de afgelopen jaren gewerkt aan het borgen van een duurzame kennishuishouding. Dit heeft geresulteerd in het onderbrengen van de Waddenacademie als kennisregisseur, in het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW). Hiermee is de inhoudelijke en ook financiële verantwoordelijkheid overgedragen aan het BOW. In het verleden was al besloten dat het Waddenfonds de Waddenacademie in ieder geval financiert tot en met 2026. In 2024 is besloten om de bijdrage van de lokale overheden aan de Waddenacademie voor 2027 te financieren vanuit het Waddenfonds. Deze komt ten laste van de algemene reserve van het Waddenfonds.

3.2 Algemene financiële en beleidsmatige kaders

Algemene uitgangspunten

De per 1 januari 2015 gewijzigde Wet Gemeenschappelijke regelingen schrijft in artikel 47b voor dat het dagelijks bestuur vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders voorlegt aan Provinciale Staten van de deelnemende provincies. Op die manier kan de Gemeenschappelijke regeling (hierna GR) tijdig – voor behandeling van de voorjaars(kader)nota – bij de deelnemende provincies kenbaar maken of en hoe de GR de bijdragen van de deelnemers beïnvloedt. Bij de behandeling van de voorjaars(kader)nota kunnen de deelnemers op basis van deze informatie sturing geven aan hun bijdragen aan de GR. Aangezien de GR Waddenfonds alleen wordt gefinancierd met Rijksdotaties zijn de beleidsmatige en financiële kaders van het Waddenfonds niet van invloed op de begrotingen van de Waddenprovincies. De provincies dragen niet bij uit eigen middelen. Vanaf 1 januari 2021 wordt het beschikbare bedrag in decentralisatie-uitkering (€ 28,878 miljoen) verdeeld over de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen. Elke provincie ontvangt 1/3 deel en keert dit uit aan het Waddenfonds.

Het Waddenfonds benut deze paragraaf in de begrotingstoelichting om de relatie tussen de inhoudelijke en financiële inzet van het Waddenfonds toe te lichten, alsmede de bandbreedtes waarbinnen de GR de middelen inzet om uitvoering te geven aan de Waddenvisie (‘Wadden van allure!’) en het Investeringskader Waddengebied. Deze documenten kunnen worden betrokken bij de behandeling van de conceptbegroting voor zienswijze in Provinciale Staten.

Het Waddenfonds hanteert als vast uitgangspunt een gelijke verdeling van middelen uit het Waddenfonds aan het eind van de periode (t/m 2029) tussen duurzame economie en ecologie (de zogenaamde 50%-50% verdeling). De Waddenprovincies hebben zich in artikel 3 van het Bestuursakkoord met de minister van Infrastructuur en Milieu verplicht om deze verdeling in stand te houden na de decentralisatie van de middelen uit het Waddenfonds.

Het bestuur van het Waddenfonds legt nu, ter kennisname, de jaarstukken 2025 aan Provinciale Staten voor zodat deze informatie kan worden betrokken bij de zienswijze-behandeling van de ontwerpbegroting.

Provinciale Staten van de Waddenprovincies zijn daarmee in staat in de vergadering één en ander in samenhang te beschouwen en desgewenst te besluiten over het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting.

Bedrijfsvoeringskosten – capaciteit uitvoeringsorganisatie Waddenfonds en inzet gerealiseerd resultaat 2025

In het voorjaar van 2022 heeft het algemeen bestuur voor de begrotingsjaren 2023-2027 besloten om de bedrijfsvoeringskosten vast te stellen op € 2.6 miljoen. Het totale budget van deze bedrijfsvoeringskosten steeg tot 7.4%. Na 2022 is het niet nodig geweest om dit budget te indexeren. Echter met alle loonkostenstijgingen is de verwachting dat vanaf 2026 de grens van € 2.6 miljoen overschreden wordt.

Het algemeen bestuur heeft met het vaststellen van de jaarstukken 2025 besloten om het restant € 742.733,- van het positieve resultaat in te zetten voor de bedrijfsvoeringskosten 2026, 2027 en 2028 dit budget daarmee op te hogen met € 247.500 per jaar. Het resultaat is toegevoegd aan de Algemene Reserve en zal met deze bestemming onttrokken worden. Dit voormeld besluit is daarom in de herziene begroting 2026 en de begroting 2027 verwerkt. Het totaal van de bedrijfsvoeringskosten zal daarmee per begrotingsjaar op € 2.847.500,- komen.

Bij het opstellen van de begroting zal er jaarlijks gekeken worden of de ophoging van de organisatiekosten nodig is. Mocht blijken dat er minder middelen nodig zijn voor de organisatie dan vloeien deze middelen terug naar de Algemene Reserve, tenzij anders door u wordt besloten.

Kennishuishouding

Voor onze vierde doelstelling “*Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied*” heeft het Waddenfonds de afgelopen jaren gewerkt aan het borgen van een duurzame kennishuishouding. Dit heeft geresulteerd in het onderbrengen van de kennisregisseur, de Waddenacademie, in het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW). Hiermee is de inhoudelijke en financiële verantwoordelijkheid overgedragen aan het BOW. In 2024 is de discussie opgestart over de financiering na 2026. Er is een verdeelsleutel uitgedacht waarin alle deelnemers aan het BOW (Rijk, gemeenten en waterschappen) een bijdrage leveren. Voor 2028-2032 is verder gewerkt aan het uitdenken van de verdeelsleutel en is vanuit het BOW gewerkt aan een voorstel.

Het dagelijks en algemeen bestuur heeft in december 2025 besloten maximaal € 4,6 miljoen van de totaal geraamde kosten voor de jaren 2028-2032 van de Waddenacademie in de begroting 2027 en verder op te nemen - met inachtneming dat de verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds door de drie PS'en wordt vastgesteld én alle andere partijen instemmen met hun bijdrage.

Werkwijze subsidieverleningen

De Gr Waddenfonds en de Financiële Verordening maken het mogelijk om resultaten uit het afgesloten boekjaar te plaatsen in de zogenaamde bestemmingsreserve voor majeure projecten. Middelen uit deze bestemmingsreserve kunnen worden aangewend voor majeure projecten als daartoe met een (technische) begrotingswijziging door het bestuur wordt besloten.

Het Waddenfonds heeft qua lastneming altijd zoveel mogelijk de BBV-richtlijnen voor projectfinanciering (bij provincies) gevolgd, “lastneming loopt gelijk met besteding”. De lastneming voor majeure projecten liep tot en met boekjaar 2023 zoveel mogelijk gelijk aan het kastritme en bestedingsritme van een majeur project. Om het inzicht van de jaarstukken tegemoet te komen is door het algemeen bestuur via de 5e begrotingswijziging 2024 besloten tot een stelselwijziging. Met de toegepaste stelselwijziging vanaf boekjaar 2024 vindt volledige lastneming plaats in het jaar van subsidieverlening voor de majeure projecten, dit is daarmee gelijk aan thematische projecten. Het effect van de stelselwijziging is hoofdzakelijk zichtbaar in de posten “Majeure projecten (toegevoegd aan OP)” en de “Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies”.

De subsidieprojecten die verleend worden, zullen volledig als last worden genomen in het jaar dat de beschikking wordt afgegeven. Hier is het kasritme niet van belang bij het nemen van de last.

In Bijlage 1 is een overzicht wat gaat over de toegekende majeure projecten, dit zijn begrotingssubsidies. Een toelichting per majeur project kunt u vinden op de [website](#) van het Waddenfonds.

Renteopbrengsten

Met ingang van 2014 worden de geldmiddelen die nog niet direct uitbetaald hoeven te worden op grond van de Wet Schatkistbankieren, verplicht bij het Ministerie van Financiën gestald.

Het grootste gedeelte van de tijdelijk overtollige geldmiddelen wordt op rekening-courant bij het Agentschap van Financiën aangehouden. De rentevergoeding hierop is gebaseerd op ESTR. Dit staat voor Euro Short term rate en is de rente waartegen gemiddeld genomen overnight en zonder onderpand liquiditeiten zijn geleend in de eurogeldmarkt. De ESTR is vanaf medio september 2022 weer boven de 0% uitgekomen en sindsdien wordt er door het Agentschap weer rente vergoed over rekening-courant tegoeden. Voorzichtigheidshalve hebben wij in deze begroting voor 2026 rente-inkomsten opgenomen van € 3,7 mln. Voor de begroting van 2027 en verder is er een inschatting gemaakt. Let wel, mocht er iets gebeuren waardoor de rente naar 0 gaat dan zijn er geen rentebaten voorzien.

Prognose rentebaten 2026

van	tot	Gemiddelde hoofdsom	Gemiddelde rente	Geschatte rentebaten
1-1-2026	31-12-2026	193	1,93%	3.718.875

In de geactualiseerde begroting 2026 is 1,93 % als gemiddelde rentevergoeding rekening courant schatkistbankieren 2026 aangehouden, er is geen rekening gehouden met verdere rentestijgingen of rentedalingen omdat die nog te onzeker zijn.

Veranderingen

Verlenging GR Waddenfonds

Het Waddenfonds heeft tot nu al meer dan 450 projecten met een totaalinvestering van meer dan € 1 miljard mogelijk gemaakt in het Waddengebied. De projecten zijn divers. Het gaat om meerdere vismigratiemaatregelen, van rivieren tot vistrappen en aanpassingen van sluizen. Het zijn projecten die broedeilanden mogelijk gemaakt hebben en meer rust en ruimte aan vogels hebben gegeven. Het zijn projecten die gericht zijn op het halen van energie uit golfslag/getijdewebeweging. Projecten die zoetwater opslaan voor de landbouw, tot aan een pluktuin toe. Projecten van rond de € 10.000,- tot vele miljoenen.

Het openbaar lichaam Waddenfonds opereert onder de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (GR) van de drie Waddenprovincies. In 2025 heeft het bestuur van het Waddenfonds aan de organisatie gevraagd een aantal scenario's uit te werken met betrekking tot afronding c.q. verlengen van het Waddenfonds. Het algemeen bestuur heeft op 10 oktober 2025 - na het voorleggen van deze scenario's - gekozen om een voorstel tot wijzigen van de GR Waddenfonds aan te bieden aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies. In maart 2026 is besloten de gemeenschappelijke regeling te wijzigen en te laten eindigen op 1 januari 2030.

Middelen beschikbaar, geen extra kosten

Het Waddenfonds beschikt nog over substantiële middelen die naar verwachting pas in de periode tot 2030 volledig kunnen worden weggezet. Verlenging met twee jaar is daarom passend: binnen deze termijn kan het subsidiebudget worden benut. Daarbij komt dat het Waddenfonds de extra organisatiekosten die verlenging met zich meebrengt, zelf kan betalen.

Deze verlenging geeft de rust en ruimte om in te spelen op de door de overheden te maken keuzen over de toekomst op basis van het uit te brengen advies van De Graeff (rapport Werk aan de Wadden). Verlenging biedt de ruimte om de koers naar de toekomst zorgvuldig uit te werken en beter in te spelen op ontwikkelingen. Het budget van het Waddenfonds kan in deze periode specifiek gericht worden op de uitwerking van de Agenda Waddengebied 2050. Na verlenging worden een geactualiseerd Uitvoeringskader en Uitvoeringsplan Waddenfonds opgesteld waarin deze uitwerking vorm kan krijgen.

Waar gaat het Waddenfonds de komende jaren mee aan de slag

Het Waddenfonds gaat in 2026 bezig met de herijking van het Uitvoeringskader en Uitvoeringsprogramma Waddenfonds. Bij deze herijking worden onder meer de uitkomsten van het rapport Werk aan de Wadden en de tussenevaluatie van de Agenda Wadden 2050 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda, betrokken.

Het Waddenfonds zal parallel aan bovengenoemde werkzaamheden werken aan een plan mbt afronding en zich bezighouden met de afspraken die daarbij gemaakt moeten worden.

Proefevaluatie van de systematiek monitoring en evaluatie (SME)

In 2020 is het Waddenfonds gestart met het operationaliseren van de SME-systematiek, waarbij de focus ligt op outcome monitoring. Er is onder meer een lijst met outcomeindicatoren opgesteld en vastgesteld. In 2021 zijn in samenwerking met het Investeringskader Waddengebied streefwaarden voor 2026 opgesteld. Eind 2024/ begin 2025 is in samenwerking met en een eerste evaluatie gehouden om proef te draaien met de ontwikkelde monitorings- en evaluatiesystematiek. Het doel van de proefevaluatie is testen of de systematiek monitoring en evaluatie (SME) werkt zoals beoogd en de daarin genoemde data beschikbaar, ontsloten en toegankelijk zijn. Op basis van deze bevindingen kunnen (eventueel) aanbevelingen opgesteld worden voor verdere aanpassing van de indicatorenset ter verbetering van de evaluatie die voor 2029 staat gepland.

4 Financiële actualisatie

De geschiedenis van het Waddenfonds is te verdelen in drie perioden. Tot 1 januari 2012 was het Rijk verantwoordelijk voor de uitvoering van het Waddenfonds. Tussen 1 januari 2012 en 30 september 2012 had de provincie Fryslân de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van uitvoering/monitoring van de lopende projecten. Met ingang van 1 oktober 2012 is deze verantwoordelijkheid overgedragen aan de Gemeenschappelijke regeling (GR) Waddenfonds. Vanaf 1 oktober 2012 werd de GR verantwoordelijk voor zowel de lopende beschikkingen als de door de GR te verstrekken nieuwe beschikkingen. De financiële beheersing en de controle daarop zijn in de 'Financiële Verordening Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds', de 'Controle Verordening Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds' en de 'Uitvoeringsregeling Treasury' geregeld.

De decentralisatie is verwerkt in de septembercirculaire Provinciefonds 2011. In totaal is er met de decentralisatie een bedrag gemoeid van ruim € 562 miljoen.

Per brief van 6 september 2019 heeft de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de Tweede Kamer geïnformeerd over het proces rond de beoordeling van de decentralisatie-uitkeringen. Dit naar aanleiding van een rapport van de Algemene Rekenkamer ('Resultaten verantwoordings-onderzoek 2018 Ministerie van BZK', mei 2019). De Algemene Rekenkamer merkt circa een derde van de decentralisatie-uitkeringen aan als onrechtmatig bij het Provinciefonds, omdat daarbij sprake is van voorwaarden aan besteding en verantwoording door decentrale overheden, terwijl de Financiële verhoudingswet deze niet toestaat. Een van de decentralisatie-uitkeringen die het betreft is het Waddenfonds.

Vanaf 1 januari 2021 wordt het beschikbare bedrag in decentralisatie-uitkering (€ 28,878 miljoen) verdeeld over de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen. Elke provincie ontvangt 1/3 deel. Door deze aanpassing in de verdeling wordt verzekerd dat de betalingen rechtmatig plaatsvinden. Deze gewijzigde afspraken zijn vastgelegd in een addendum op het 'Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds'.

Op grond van het Bestuursakkoord is het volgende betalingsritme voor de decentralisatie bepaald:

	bedragen x € 1.000	
2011	33.000	
2012	28.878	
2012	66.491	overheveling middelen i.v.m. beschikkingen voorgaande jaren
2013	36.824	
2014	38.690	
2015	40.499	
2016 t/m 2026	28.878	Jaarlijks

Het budget voor 2026 bedraagt € 32.596.875,-- (dit bedrag bestaat uit de Rijksdotatie 2026, € 28.878.000,-- en een verwachte bate aan rente-inkomsten van € 3.718.875,-).

De overlopende passiva (eerder aangegane subsidieverplichtingen) bedragen per 31 december 2025 € 138.441.457,- en zijn toereikend voor verplichtingen per 1 januari 2026.

De algemene reserve bedraagt ultimo 2025 € 13,4 miljoen. Rekening houdende met het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen en de onttrekking t.b.v. de bedrijfsvoeringskosten 2026 à € 850.000 per jaar en de toevoeging van € 1,1 miljoen vanuit Kennishuishouding. De vrije algemene reserve bedraagt per 31 december 2025 € 6 miljoen.

5 Paragrafen

5.1 Inleiding

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is bepaald dat in de begroting zeven verplichte paragrafen worden opgenomen, waarin de beleidslijnen zijn vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten. Het doel van de paragrafen is om onderwerpen die verspreid in de begroting staan, gebundeld weer te geven. Wanneer een paragraaf niet aan de orde is, wordt dit bij de betreffende paragraaf nader toegelicht.

5.2 Bedrijfsvoering (Uitvoeringsorganisatie inclusief beheerfuncties)

In het voorjaar van 2022 heeft het algemeen bestuur voor de begrotingsjaren 2023-2027 besloten om de bedrijfsvoeringskosten vast te stellen op € 2.6 miljoen. Het totale budget van deze bedrijfsvoeringskosten steeg tot 7.4%. Na 2022 is het niet nodig geweest om dit budget te indexeren. Echter met alle loonkostenstijgingen is de verwachting dat vanaf 2026 de grens van € 2.6 miljoen overschreden wordt.

Het algemeen bestuur heeft met het vaststellen van de jaarstukken 2025 besloten om het restant € 742.733,- van het positieve resultaat in te zetten voor de bedrijfsvoeringskosten 2026, 2027 en 2028 dit budget daarmee op te hogen met € 247.500 per jaar. Het resultaat is toegevoegd aan de Algemene Reserve en zal met deze bestemming onttrokken worden. Dit voormeld besluit is daarom in de herziene begroting 2026 en de begroting 2027 verwerkt. Het totaal van de bedrijfsvoeringskosten zal daarmee per begrotingsjaar op € 2.847.500,- komen.

Specifiek is de Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds (de Kwaliteitscommissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen) nog te vermelden. Deze is aangesteld door het algemeen bestuur van het Waddenfonds en adviseert het algemeen bestuur. Het betreft vijf leden. De vergaderfrequentie is begroot op vijf keer per jaar.

Rechtmatigheidsverantwoording per 2023

Per boekjaar 2023 moet het dagelijks bestuur zelf de rechtmatigheidsverantwoording over 3 van de 9 rechtmatigheidscriteria afleggen - dat zijn de criteria 7 t/m 9 - in de jaarrekening volgens een verplicht model van de commissie BBV. In het verplichte model worden eventuele onrechtmatigheden genoemd en in deze paragraaf verder toegelicht.

Geconstateerde afwijkingen bij de jaarrekening 2025 per budget:

Waardevermindering en vorderingen

In dit budget zijn twee bedragen opgenomen, waarvan één is afgeboekt.

"Voor het project "Vergroten en versterken van het cultuurhistorisch toerisme op Vlieland" is een voorziening getroffen van € 24.615,-. Er is bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van het project. In overleg met bezwaarmaker is de procedure op on-hold gezet. Er is in januari 2025 een gesprek met bezwaarmaker gevoerd over het bezwaar. De uitkomsten van dit gesprek zijn dat bezwaarmaker € 140.000 in januari 2025 overgemaakt is aan het Waddenfonds.

Op advies van de bezwarencommissie is een compromis gesloten op basis waarvan de stichting van de resterende € 24.615 nog €15.000 heeft terugbetaald. Het restant van € 9.415,- is daarmee afgeboekt van de voorziening. "

"Voor het project AHPD is in de jaarrekening 2023 een voorziening getroffen van € 428.824,-. Het Waddenfonds heeft op 9 december 2022 de subsidiebeschikking van het project Demonstratie AHPD Ameland vastgesteld op €1.059.778. Hetgeen betekent dat onder verrekening van de reeds uitgekeerde voorschotten € 428.824,- terugbetaald moet worden. Er is tegen dit besluit bezwaar ingediend. In juli 2023 heeft de bezwaarschriftencommissie het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Het dagelijks bestuur heeft op 20 september 2023 dit besluit overgenomen en heeft het terugvorderingstraject ingezet.

De aanvrager heeft via de Rechtbank beroep aangetekend op het besluit op bezwaar. De rechtbank heeft het Waddenfonds in het gelijk gesteld. De aanvrager is daarna naar de Raad van State gegaan, ook zij hebben het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Echter is er door de aanvrager op de uitspraak van Raad van State hoger beroep aangetekend op deze uitspraak. Er kan desgevraagd (bij de opmaking van de jaarrekening) nog geen datum genoemd worden voor een nieuwe zitting.

Bij de opmaking van het jaarverslag 2025 zijn deze middelen nog niet terugbetaald en is de vordering ten behoeve van de jaarrekening voorzien."

Organisatiekosten:

In 2025 zijn de organisatiekosten lager uitgevallen dan begroot en conform de gemaakte afspraken vloeit het overgehouden bedrag middels het positieve resultaat terug naar een door het bestuur te bestemmen resultaat.

Ontwikkelbudget en monitoring:

Het ontwikkelbudget en monitoring is slechts ten dele ingezet. De reden dat het ontwikkelbudget een onderuitputting heeft is omdat er in 2025 minder inzet van externen gebruik is gemaakt voor bijvoorbeeld extra werk of een verkenning. Wat betreft monitoring, in 2025 is de proefevaluatie afgerond, er zal nagedacht worden over een vervolg voor de SME.

5.3 Financiering

De financiering van de subsidies vindt plaats op basis van de gedecentraliseerde middelen die door het Rijk via het Provinciefonds jaarlijks worden gedoteerd. Voor de periode 2012 tot en met 2026 betreft dit een totaalbedrag van € 562 miljoen. De GR heeft geen leningenportefeuille. De renterisiconorm is daarom niet van toepassing voor de GR.

		(bedragen x € 1.000)
Omvang kasgeldlimiet		Begroot
1	Toegestane kasgeldlimiet	
	in procenten van de grondslag	8,2%
	in een bedrag	16.707
2	Omvang vlottende korte schuld	0
	Opgenomen gelden korter dan 1 jaar	-
	Schuld in rekening-courant	-
	Gestorte gelden door derden korter dan 1 jaar	-
	Overige geldleningen, niet zijnde vaste schuld	-
3	Vlottende middelen (per 1-1-2026)	203.742
	Contante in kas	0
	Tegoeden in rekening-courant	0
	Overige uitstaande gelden korter dan 1 jaar	
4	Toets kasgeldlimiet	
	Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	-203.742
	Toegestane kasgeldlimiet	16.707
	Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	+ 187.035

De geldmiddelen die niet direct nodig zijn voor de financiering van de subsidieprojecten en/of de bedrijfsvoering zijn op grond van de Wet Schatkistbankieren per 20 december 2013 verplicht bij het Ministerie van Financiën ondergebracht. Overigens is de Uitvoeringsregeling Treasury van toepassing. De regeling is door het dagelijks bestuur vastgesteld in zijn vergadering van 17 december 2015 en vindt zijn basis in de Financiële Verordening Waddenfonds (voor het laatst vastgesteld op 13 december 2024).

5.4 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de GR Waddenfonds in staat is om financiële risico's op te vangen zonder dat wijziging van beleid noodzakelijk is. In de werkwijze voor de subsidies worden beschikte subsidies tevens gereserveerd als verplichtingen in het jaar waarin de beschikking is verstrekt, waarmee de uitgaven één op één lopen. Door met indicatieve subsidieplafonds te werken kan het bestuur sturing houden en een programma voor dat jaar limiteren.

Er bestaat echter wel de kans dat een subsidieaanvrager een bezwaar- of beroepsprocedure instelt tegen de afwijzing van een aanvraag of tegen de condities waaronder een aanvraag is geschikt. Hierover wordt geadviseerd door de onafhankelijke commissie rechtsbescherming. Om een eventuele honorering van bezwaar- en beroepschriften te kunnen dekken wordt 20% van het gedecentraliseerde jaarbudget als weerstandsvermogen aangehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt het jaarbudget vanaf 2017 van ongeveer € 29 miljoen gehanteerd. Hiermee is het weerstandsvermogen op € 5,8 miljoen berekend. Dit bedrag wordt binnen de algemene reserve afgezonderd van de vrij aanwendbare middelen.

Indien en voor zover door het dagelijks bestuur een (positieve) beslissing op bezwaar volgt, dan wel een beroepsprocedure tot een uitkering van een bedrag aan middelen gaat leiden, wordt een dergelijk bedrag ten laste van het toereikend jaarresultaat gebracht. Mocht het jaarresultaat niet toereikend zijn, zal voorgesteld worden hiertoe de algemene reserve in te zetten. Zo nodig zal een dergelijk besluit de procedure van een begrotingswijziging doorlopen.

De organisatie zal tot en met 2029 in de huidige vorm doorwerken. Mochten de rentebaten van 2028 en 2029 tegenvallen dan zal het weerstandsvermogen voor de bedrijfsvoeringskosten van 2028 en 2029 worden ingezet. In het uit te werken plan om tot afronding na 2029 te komen zal het (restant) van het weerstandsvermogen betrokken worden.

Financiële kengetallen Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds				
1A. Netto schuldquote				
	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Begroting 2027</i>	
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-	
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	57	700	100	
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	138.441	124.513	125.300	
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	-	-	-	
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	203.742	185.000	160.000	
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	8	10	10	
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.023	1.000	1.000	
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	33.566	33.533	3.302	
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-197%	-181%	-1078%	
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.				
Aangezien het Waddenfonds alleen middelen besteed die ze ontvangt van het Rijk in het kader van het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds en de provincies geen middelen beschikbaar stellen, zal het Waddenfonds niet meer geld uitgeven dan dat ze uiteindelijk van het Rijk zal ontvangen.				
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen				
	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Begroting 2027</i>	
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-	
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	57	400	400	
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	138.441	124.213	125.000	
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	-	-	-	
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	203.742	185.000	160.000	
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	8	8	8	
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.023	1.000	1.000	
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	32.566	33.533	3.302	
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-204%	-183%	-1078%	
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.				
De quote is hetzelfde als bij 1A, het Waddenfonds verstrekt tot op heden geen leningen.				

2. Solvabiliteitsratio			
	<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Begroting 2027</i>
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	66.448	61.448	35.661
B. Balanstotaal	205.186	186.411	161.400
Solvabiliteit (A/B) x 100%	32%	33%	22%
Toelichting:			
Hoe hoger de solvabiliteit van een onderneming, hoe gezonder het bedrijf. Een solvabiliteitsratio van 25% – 40% wordt als gezond gezien. Het Waddenfonds is een tijdelijke regeling tot en met het jaar 2026 die tot doel heeft de middelen van het Waddenfonds te besteden in de Waddenprovincies. Aan het eind van de regeling zal de solvabiliteit de 0% naderen.			
3. Kengetal grondexploitatie			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			
4. Structurele exploitatieruimte			
	<i>(bedragen x € 1.000)</i>		
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2025</i>	<i>Begroting 2026</i>	<i>Begroting 2027</i>
A. Totale structurele lasten	19.035	33.566	35.534
B. Totale structurele baten	33.566	32.972	3.302
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	29.440	-	-
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	15.673	595	32.232
E. Totale baten	49.239	33.567	35.534
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	2%	0%	0%
Toelichting:			
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is.			
5. Belastingcapaciteit			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

5.5 Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf kapitaalgoederen dient inzicht te worden gegeven in het onderhoudsprogramma van de kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen en openbare ruimte), de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. Deze paragraaf is voor de GR Waddenfonds niet van toepassing.

5.6 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

5.7 Lokale Heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

5.8 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen of verenigingen waarin de GR Waddenfonds deelneemt of anderszins samenwerkt. Deze zijn niet aan de orde.

6 Financiële begroting.

6.1 Recapitulatie programmabegroting en meerjarenperspectief

bedragen x € 1.000

Programma	Realisatie 2025			Geactualiseerde begroting 2026			begroting 2027		
	lasten	batens	saldo	Lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
1. Subsidies thema's/programma's									
budgetten thema's/programma's	8.419		-8.419	10.000	-	10.000	10.000		-10.000
budget majeure projecten			0	20.219	-	20.219	21.245		-21.245
Majeure projecten	8.499		-8.499			-	0		0
Waardevermindering vorderingen	0		0	-		-			
vrijval voorzieningen	-532		532	-		-			
budget kennishuishouding	100		-100	-		-	1.091		-1.091
budget monitoring	22		-22	100	-	100	50		-50
ontwikkelbudget	147		-147	400	-	400	300		-300
						-			
2. Bedrijfsvoering			0			-			0
bedrijfsvoering	2.381		-2.381	2.848	-	2.848	2.848		-2.848
						-			0
3. Algemene dekkingsmiddelen									
gedecentraliseerde middelen Rijk		28.878	28.878		28.878	28.878			0
gedecentraliseerde middelen Rijk									
Kennishuishouding					375	375			
renteopbrengsten		4.688	4.688		3.719	3.719		3.302	3.302
						-			
Saldo van baten en lasten	19.035	33.566	14.531	33.566,50	32.972	- 595	35.534	3.302	-32.232
						-			
Mutatie algemene reserve		-250	-250	-	378	- 378		4.289	4.289
Mutatie overloop bestemmingsreserve		-609	-609		972	972		10.000	10.000
Mutatie Reserve Majeure projecten		-12.908	-12.908			-	0	17.943	17.943
Totaal saldo	19.035	19.799	764	33.567	33.567	-	35.534	35.534	-

bedragen x € 1.000

Programma	begroting 2028			begroting 2029		
	lasten	batens	saldo	lasten	batens	saldo
1. Subsidies thema's/programma's						
budgetten thema's/programma's	5.311		-5.311			0
budget majeure projecten	14.355		-14.355	3.589		-3.589
Majeure projecten	0		0			0
Waardevermindering vorderingen						
vrijval voorzieningen						
budget kennishuishouding	0		0			0
budget monitoring	50		-50	50		-50
ontwikkelbudget	300		-300	150		-150
2. Bedrijfsvoering			0			
bedrijfsvoering	2.848		-2.848	2.848		-2.848
			0			
3. Algemene dekkingsmiddelen						
gedecentraliseerde middelen Rijk						
gedecentraliseerde middelen Rijk						
Kennishuishouding					0	0
renteopbrengsten		2.322	2.322		1.845	1.845
Saldo van baten en lasten	22.863	2.322	-20.541	6.636	1.845	-4.791
Mutatie algemene reserve		875	875		1.203	1.203
Mutatie overloop bestemmingsreserve		5.311	5.311			0
Mutatie Reserve Majeure projecten	0	14.356	14.356	0	3.589	3.589
Totaal saldo	22.863	22.863	-	6.636	6.636	-

6.1.1 Begrotingsprogramma Subsidiethema's en -programma's

Budgetten thema's/programma's

Voor het jaar 2026 is een bedrag van € 25,5 miljoen beschikbaar voor subsidiëring en financiering van projecten. Op basis van het Uitvoeringskader Waddenfonds 2021-2027 en Uitvoeringsprogramma Waddenfonds 2021-2027 worden middelen gekoppeld aan de uitvoering van het Investeringskader en zal het dagelijks bestuur van het Waddenfonds subsidieplafonds voor thematische openstellingen vaststellen, uiteraard binnen het met deze begroting vast te stellen budget voor thema's en de uitgangspunten 50% voor ecologie en 50% voor economie.

Naast de reguliere subsidieverlening via 'molenaarsprincipe' en/of tenders voor thematische openstellingen en voor lokale innovaties worden Waddenfondssubsidies ingezet voor 'majeure projecten'. Majeure projecten leveren een substantiële bijdrage aan het doelbereik van het Waddenfonds. Dergelijke aanvragen kunnen een subsidieomvang aannemen die de jaarlijks beschikbare subsidiebudgetten benaderen of overschrijden. Om subsidies te kunnen toekennen op grond van het Investeringskader is in technisch-financiële zin een stelsel ontwikkeld (door Waddenprovincies in de GR en door het algemeen bestuur uitgewerkt in de Financiële Verordening) waarmee de verplichtingen meerjarig kunnen worden verleend. Zie ter toelichting paragraaf 3.2.

Voor de reguliere subsidieverlening is 1/3 van de jaarlijks beschikbare middelen (ruim 9 miljoen per jaar) beschikbaar. 2/3 (à 16,5 miljoen) van het jaarlijkse subsidiebudget inzetbaar voor majeure projecten.

Bedragen x € 1.000	2026
Subsidies o.b.v. molenaars principe of tenders	9028
Subsidiëring grote projecten (meerjarig)	16.500
Totaal	25.528

Duurzame kennishuishouding

Hoofddoelstelling 4 bevat de opdracht aan het Waddenfonds om te investeren in duurzame kennishuishouding. In de tijd dat het Waddenfonds onder Rijksverantwoordelijkheid viel, is bij ministeriële regeling geld beschikbaar gesteld voor de onafhankelijke kennisinstelling Waddenacademie. De financiering hiervan liep per juli 2014 af. De Waddenprovincies hebben de wens uitgesproken dat de financiering van de Waddenacademie voortgezet wordt in de vorm van een budgetsubsidie vanuit het Waddenfonds. Tot en met 2021 is daaraan voldaan door een budgetsubsidie van € 1,2 miljoen aan de Waddenacademie te verstrekken. In 2021 is de duurzame kennishuishouding ondergebracht bij het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. Onder paragraaf 3.2 is dit nader toegelicht. In januari 2024 heeft de Waddenacademie een meerjarenbeschikking 2024-2026 ontvangen voor 3,3 miljoen.

Budget monitoring

Evenals in eerdere begrotingen voorziet de begroting in een budget monitoring. Dit budget wordt ingezet voor de implementatie en verdere ontwikkeling van de evaluatie. Op basis van de bevindingen van de proefevaluatie wordt gewerkt aan verdere aanpassing van het monitoringsysteem ter verbetering van de evaluatie die voor 2029 staat gepland.

Ontwikkelbudget

Om tot gedegen subsidieaanvragen te komen is dit budget beschikbaar voor instrumentontwikkeling en om bepaalde complexe situaties te ondersteunen dan wel vooronderzoek, haalbaarheidsonderzoek of coalitievorming te bekostigen. Hiervoor is € 300.000 op jaarbasis geraamd. Vanaf 2022 is er € 100.000 van dit budget begroot om in te zetten voor communicatie. Om in 2026 meer inzet uit het ontwikkelbudget te kunnen plegen heeft het dagelijks bestuur eind 2025 besloten om het resterende budget van de kennishuishouding voor 2026 á € 100.000,- over te hevelen naar het ontwikkelbudget en dit besluit te verwerken in de herziene begroting van 2026. Het totaal beschikbare budget voor 2026 is daarmee € 400.000,-.

6.1.2 Begrotingsprogramma Bedrijfsvoering

Uitvoeringsorganisatie en beheerfuncties

In totaal is in 2026 € 2.847.500 beschikbaar.

Personele inzet

De personele inzet bestaat uit personeel dat in vaste dienst dan wel op detachingsbasis in de uitvoeringsorganisatie werkt. Daarnaast wordt erop ad hoc basis door de Provincie Fryslân specifieke en specialistische kennis geleverd. Er is inmiddels voldoende extra budget beschikbaar gesteld. In paragraaf 3.2 wordt expliciet ingegaan op de hoogte van de extra benodigde middelen.

Huisvesting

Het Huis voor de Wadden wordt door het Waddenfonds gehuurd van Stichting Old Burger Weeshuis. Het huurcontract is in 2024 verlengd en loopt tot 31 december 2027. De Waddenacademie, het Omgevingsberaad Waddengebied en de Beheerautoriteit Waddenzee onderhuren ruimtes van het Waddenfonds.

Externe expertise

De organisatie maakt gebruik van externe (contra) expertise wanneer het niet via de vaste (gedetacheerde) bezetting beschikbaar is, het kennisnetwerk van de beheersorganisatie er niet in kan voorzien of wanneer het buiten de reguliere contracten valt. Het gaat vooral om specialistische expertise op financieel en juridisch gebied.

Beheerorganisatie

Tot 1 september 2014 werd de beheerfunctie door Dienst Landelijk Gebied uitgeoefend. De Provincie Fryslân heeft per september 2014 de beheerfunctie overgenomen. De beheertaak is inmiddels uitgebouwd omdat processen rond beheer, voortgang en verantwoording, eindafrekening en veldinspecties van verstrekte subsidies robuuster worden ingericht. In 2020 is de overeenkomst (DVO) met de Provincie Fryslân verlengd en om deze op het huidige niveau uit te kunnen voeren is dit contract in de begroting van 2023 verlengd tot en met 2027.

Overige organisatiekosten

Onder organisatiekosten vallen onder andere uitgaven voor accountantskosten; huisstijl (formats, briefpapier); digitalisering; telefoonkosten; representatiekosten; kantoorkosten; bestuursvergaderingen (reiskosten, versnaperingen, werkbezoeken); verzekeringen; belastingen e.d.; vacatievergoeding en reiskosten voor de onafhankelijke kwaliteitscommissie en eventuele (deskundigen)adviescommissie.

6.1.3 Begrotingsprogramma Algemene dekkingsmiddelen

Gedecentraliseerde middelen Rijk

Op grond van het Bestuursakkoord ontvangt de GR Waddenfonds voor het jaar 2025 via het Provinciefonds een decentralisatie-uitkering van € 28,878 miljoen.

Rente

Met ingang van 2014 worden de geldmiddelen die nog niet direct uitbetaald hoeven te worden op grond van de Wet Schatkistbankieren, verplicht bij het ministerie van Financiën gestald. Van het ministerie wordt hierop een rentevergoeding ontvangen die gelijkligt aan de Nederlandse staatsrente. Voor het jaar 2026 wordt een bedrag van € 3,7 miljoen geraamd als te ontvangen rente. Op de toename van de renteopbrengsten wordt in paragraaf 3.2 'Algemene financiële en beleidsmatige kaders' nader ingegaan.

Vrijval overlopende passiva door vrijval projecten

Soms vallen er bij het vaststellen van de definitieve subsidiebeschikking van een project middelen vrij, bijvoorbeeld doordat de subsidiabele kosten van het project lager uitvallen of doordat het project geen doorgang heeft gevonden. In dergelijke gevallen worden de vrijgevallen middelen aan de algemene dekkingsmiddelen toegevoegd tenzij het bestuur anders besluit.

6.1.4 Resultaatbestemming

In beginsel valt het jaarresultaat toe aan de algemene reserve. Vanaf de jaarrekening 2021 is het rekeningssaldo toegevoegd aan het budget thematische openstelling. In de voorgaande hoofdstukken 3 en 6 is uitgebreid ingegaan op de aanwending en besluitvorming over deze reserve.

6.2 2027 en verder

Voor 2027 geldt er een ander perspectief op de begroting, de GR stopt per 1-1-2030 en er zal in 2027 geen rijksdotaties meer ontvangen worden. De bedrijfsvoeringskosten zijn in 2027 begroot op € 2.847.500 en zullen gedekt worden uit onder andere het weerstandsvermogen. Voor 2028 en 2029 zijn bedrijfsvoeringskosten begroot. Ook na 2029 is te verwachten dat er kosten begroot moeten worden, omdat er naar verwachting is er nog wel inzet nodig bij afronding van het fonds. De komende jaren zal duidelijk worden wat de benodigde middelen zullen zijn. Voor 2030 en verder zal het Waddenfonds alleen nog projecten beheren en niet meer subsidiëren. Het betekent dat er minder uitvoeringscapaciteit nodig is.

Financieel gezien gelden voornamelijk de volgende jaarschijven (Rijksdotaties) die aan het Waddenfonds zullen worden toegevoegd:

2026 : € 28.878.000,-

6.3 Geprognoseerde balans

Het ministerie van BZK heeft per brief in december 2020 gevraagd om een geprognoseerde balans op te nemen in de begroting. Deze balans geeft aan hoe de inkomsten en uitgaven voor 2025 en verder verwacht worden. Dit is verwerkt in onderstaande balans.

Bedragen x € 1.000	Realisatie	Geprognoseerde balans			
	2025	2026	2027	2028	2029
Activa					
Financiële vaste activa					
Vlottende activa					
Vooruitbetalingen	3	3	3	3	-
Uitzettingen korter dan één jaar	203.742	185.000	160.000	130.000	100.000
Overige vorderingen	411	400	400	400	400
Liquide middelen	8	8	8	8	8
Overlopende activa	1.023	1.000	1.000	700	400
Totaal activa	205.186	186.411	161.411	131.111	100.808
Passiva					
Vaste passiva					
Eigen vermogen	66.448	61.448	35.661	15.511	10.208
Vlottende passiva					
Vlottende schuld	57	400	400	100	100
Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies	138.441	124.213	125.000	115.000	90.000
Facturen onderweg	239	350	350	500	500
Totaal passiva	205.186	186.411	161.411	131.111	100.808

7 Bijlage 1

Overzicht toegekende majeure projecten

WF-nummer	Projectnaam	Startdatum project	Verleend subsidie bedrag	Extra verleende	Totaal verleende cq vastgestelde	Vrijval op vaststelling
mei-21	Tenderregeling garnalenvisserij		10.300.000	-	10.300.000	0
WF-2016/159615	Waddencentrum De Nieuwe Afsluitdijk	1-04-16	4.015.650		2.885.050	-1.130.600,00
WF-2016/159618	Marconi Buitendijks, Strand Delfzijl	21-10-15	3.209.708		3.209.708	-
WF-2016/162209	Vismigratie DNA	1-06-16	14.000.000	11.400.000	25.400.000	
WF-2016/162364	Realisatie Spuitstroomcentrale Kornwerderzand	15-04-16	2.803.869		234.000	-2.569.869,00
WF-2016/163053	Vitale kust Eems-Delta	22-05-16	23.647.188	684.011	24.331.199	
WF-2018/179123	Werelderfgoedcentrum Waddenzee	17-01-18	9.650.000	3.200.000	12.850.000	
WF-2018/182249	Slow Mill	19-03-18	2.357.839	301.982	2.659.821	
WF-2018/182258	Green Goods Texel	19-03-18	1.578.800		1.578.800	
WF-2018/182328	Centrum Gastvrij Schiermonnikoog	16-03-18	1.250.000		1.250.000	-
WF-2018/182434	Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	1-06-18	2.893.500		2.670.816	-222.684,00
WF-2018/187032	Groene Waterstof infrastructuur Chemiecluster Delfzijl	9-07-18	1.063.650		1.063.650	
WF-2018/187047	Pilot Ophogen Landbouwgronden	17-07-18	833.410		833.410	
WF-2018/187059	Waddentools Habitatdiversiteit, waddenmozaiek	1-01-19	4.183.000		4.183.000	-
WF-2018/187074	Demonstratie AHPD	5-07-18	3.021.733		1.072.267	-1.949.466,00
WF-2018/187088	Vissen voor Verbinding	1-10-18	3.011.725		3.011.725	
WF-2018/187543	Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))	1-10-18	9.391.145	833.500	10.224.645	
WF-2018/188422	Ontwikkeling 20 MW Elektoorlyse	1-01-19	4.500.000		4.500.000	
WF-2018/188436	Demo-project gecombineerde restwamteleiding bio-economie	1-11-18	1.865.441		21.973	-1.843.500,00
WF-2018/188692	Groene chemie uit CO2 en zonlicht	14-07-18	1.066.265		1.066.265	-
WF-2019/196243	Waddentools Wij en wadvogels	1-07-19	7.912.140	495.550	8.407.690	
WF-2019/196785	Waddentools Swimway Waddenzee	1-07-19	3.598.750		3.598.750	
WF-2019/196800	De volgende stap in getijdenenergie: demonstratie Tidalkite	1-07-19	2.267.576	766.397	3.033.973	-
WF-2019/200914	Ruim Baan voor Vissen 2	1-01-20	12.794.549	4.356.122	17.150.671	
WF-2019/202808	De donkerte van het Waddengebied	1-03-20	1.502.816	2.909	1.505.725	
WF-2019/202893	Zoete toekomst	1-03-20	850.000	75.800	925.671	-129,00
WF-2019/203256	Holwerd aan Zee: doorbraak voor mens en natuur	1-03-20	8.330.000		8.330.000	
WF-2020/203860	Vitale Kustzone Lauwersmeergebied	1-01-20	8.300.000	4.980.000	13.280.000	
WF-2020/206972	Green Shipping	1-04-20	8.000.000		8.000.000	
WF-2020/210157	Oppaad lans it waad	1-11-20	1.303.822		1.303.822	
WF-2020/217646	Waddengastronomie versterkt Werelderfgoedbeleving	1-04-21	985.834		985.834	
WF-2020/217470	Deelprogramma Beleef Kornwerderzand	1-04-21	6.000.000	4.171.200	10.171.200	
WF-2020/209305	Zoet op Zout	1-04-21	1.600.000		1.600.000	
WF-2021/226639	REGAIN	1-01-22	1.217.834		1.217.834	
WF-2021/226663	Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	1-01-22	1.856.079	503.915	2.359.994	
WF-2023/250806	Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk	1-01-23	4.904.022		4.904.022	
WF-2023/261969	Wij en Wadvogels fase II	1-07-23	3.000.000	352.000	3.352.000	
WF-2023/262536	Waakvogels	1-08-23	2.245.711	448.000	2.693.711	
WF-2024/276393	Prosit	1-10-24	2.500.000		2.500.000	
WF-2024/279899	Programma Cultuurlandschap	18-10-24	2.967.700	386.333	3.500.000	
WF-2024/277382	Project Wad gaat om	5-07-24	3.263.200		3.263.200	
WF-2024/279893	Programma Gastheerschap	1-11-24	3.347.000		3.347.000	
WF-2025/287512	Programma Harlingen	10-10-2025	1.706.500		1.706.500	
	Waddenacademie 2028 - 2032	1-1-2028			4.600.000	
	Totaal		195.096.456	32.957.719	225.083.926	-7.716.248

8 Bijlage 2

Overzicht resterende Waddenfondsmiddelen tot einde looptijd

TOTAAL resterende Waddenfondsmiddelen, per 31-12-2025	89.487.009
Algemene reserve Waddenfonds	
Stand per 31-12-2025	13.395.936
Het weerstandsvermogen	-5.800.000
van AR naar bedrijfsvoering 26	-850.000
Waddenacademie 2027	-716.000
Algemene Reserve per 28-1-2025	6.029.936
Reserve majeure Projecten	Bedrag
Jaar dotaties 2016 tm 2026	182.500.000
Tenderregeling Garnalenvisserij	10.300.000
Bestemming resultaat 2015	10.000.000
Toevoeging uit AR 2018	30.000.000
3e begrotingswijziging 2024 AR naar Majeur	25.700.000
Positief resultaat '23 (rust voor vogels)	667.438
Ontvangen rentebaten 2024	8.036.080
Rentebaten 2025	4.687.744
Totaal Budget	271.891.262
<i>Geschatte rentebaten 2026 en 2027</i>	<i>7.021.275</i>
<i>Overcommittering IKW = 3 % totale middelen</i>	<i>2.684.610</i>
Totaal Budget inclusief rentebaten	281.597.147
Beschikte majeure projecten	195.096.456
<i>incl. Tenderregeling Garnalenvisserij</i>	<i>10.300.000</i>
<i>incl reservering Waddenacademie 2028 - 2032</i>	<i>4.600.000</i>
Extra subsidie / Aanvulling Corona	32.957.719
Vrijval op majeure	-7.716.248
Totaal beschikte majeure projecten	225.083.926
Restant reserve	46.807.336
Restant reserve inclusief geschatte rentebaten	56.513.221
Budget Thematische openstellingen	
Jaar dotatie 2026, tbv openstelling 2026	9.028.000
Restant thematisch budget 2025 (doorgeschoven naar 2026)	8.331.461
Stuw 25	7.681.979
BLI 2025	269.797
Beschikbaar tot en met 2026	25.311.237
Organisatiekosten	
Vanuit DU voor organisatiekosten 2026	1.750.000
<i>Positief resultaat 2025, deel voor 2026</i>	<i>247.500</i>
van AR naar bedrijfsvoering 26	850.000
TOTAAL organisatiekosten	2.847.500
Overige Budgetten	
Kennishuishouding : Waddenacademie 2026	1.100.000
Kennishuishouding : Waddenacademie 2027, vanuit AR	716.000
DU- uitkering Rijk TBV Waddenacademie 2027 extra inkomsten in 2026 van rijk via DU aan fryslan, dit is de Rijksbijdrage aan de Waddenacademie voor 2027. Het Waddenfonds betaald volledige bedrag aan WA en ontvangt 375000 van het Rijk. Zie septembercirculaire provinciefonds 2025	375.000
Ontwikkelbudget 2026	400.000
Monitoring 2026	100.000
TOTAAL overige budgetten	2.691.000
Weerstandsvermogen	5.800.000
Ontvangsten	
<i>Positieve resultaat 2025 tbv 2027 en 2028</i>	<i>€ 495.000</i>
<i>Rentebaten 2028 en 2029</i>	<i>€ 4.167.250</i>
Reserveringen na 2026	
Organisatiekosten 2027, 2028 en 2029	€ 8.542.500
Ontwikkelbudget 2027, 2028, 2029	€ 850.000
Monitoring 2027 tm 2029	€ 150.000

Gemeenschappelijke regeling

Jaarstukken 2025

“Naar de horizon en verder...”

Programmaverantwoording 2025 (Jaarverslag)

Om een beeld te schetsen van 2025, presenteert het Waddenfonds met gepaste trots het jaarverslag, “*Naar de horizon en verder...*”. Het afgelopen jaar zijn wederom bijzondere projecten van de grond gekomen en succesvol afgerond. Samen zorgen ze voor een duurzame toekomst van het Waddengebied, zowel op ecologisch als economisch vlak.

PROGRAMMAVERANTWOORDING 2025 (JAARVERSLAG)	2
Voorwoord	4
De Waddenfondsorganisatie	5
Onze opdracht: ecologie en economie in balans	10
Voorstel wijzigen Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds	13
Dit was 2025 in een vogelvlucht	15
Jongereninzet 2025 Waddenfonds	19
Jaarcijfers	20
Uitgelichte projecten	21
Beheer en Controle	27
Proefevaluatie Monitoring en Evaluatie en conclusies	30
Subsidieplafonds 2025	31
Subsidieaanvragen	32
Verleende subsidies in 2025	33
De governance in het Waddengebied	37
Ontwikkelingen in het Waddengebied in 2025	38
1 PARAGRAFEN (JAARREKENING 2025)	41
Paragraaf 1 Bedrijfsvoeringskosten	41
Paragraaf 2 Financiering	43
Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	44
Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen	46
Paragraaf 5 Grondbeleid	46
Paragraaf 6 Lokale Heffingen	46
Paragraaf 7 Verbonden partijen	46

2. JAARREKENING	47
2.1 Balans per 31 december 2025.....	47
2.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2025	48
2.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	48
2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2025.....	50
2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2025	54
Publicatie wet normering topinkomens	57
3. OVERIGE GEGEVENS	58
3.1 Resultaatbestemming	58
4. MODELVERANTWOORDING RECHTMATIGHEID	59
BIJLAGE 1: VERLEENDE SUBSIDIES	60
BIJLAGE 2: MAJEUR VERLEENDE SUBSIDIES TOTALE LOOPTIJD	70

Voorwoord

Met genoegen presenteer ik u het jaarverslag van het Waddenfonds over 2025. Dit verslag biedt inzicht in de activiteiten, resultaten en ontwikkelingen van het afgelopen jaar.

Het Waddenfonds vervult een belangrijke rol in het versterken van de ecologische, economische en sociale kwaliteit van het Waddengebied.

Het afgelopen jaar hebben wij ons intensief ingezet om de basis van ons fonds te verstevigen. Door verlenging van de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds met twee jaar voor te leggen aan de drie Waddenprovincies, kunnen wij onze inzet voor het Waddengebied nog langer voortzetten. Daarmee borgen wij niet alleen de continuïteit van het Waddenfonds, maar ook het vertrouwen dat wij samen verder bouwen aan een duurzame toekomst voor het Waddengebied.

Naast deze bestuurlijke borging hebben wij aan zesentwintig projecten subsidies mogen verlenen die bijdragen aan natuurherstel, duurzame energie en economische vitaliteit. Het Waddenfonds vervulde daarbij een verbindende rol: als katalysator voor ideeën, als partner in ontwikkeling en als investeerder in duurzame vooruitgang.

Met subsidie voor kleinschalige lokale initiatieven werd de sociale samenhang versterkt. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties brachten vernieuwende ideeën tot leven die de leefbaarheid in dorpen en kernen vergroten. Deze projecten laten zien hoe lokale betrokkenheid en creativiteit direct bijdragen aan een sterke sociale structuur.

Tegelijkertijd werd er stevig geïnvesteerd in het Waddengebied. Dit door middelgrote en majeure projecten mogelijk te maken die zich richten op natuurherstel, duurzame energie en een robuuste, toekomstbestendige economie.

Met trots kijken we terug op een jaar waarin visie en daadkracht samenkwamen. De resultaten van 2025 vormen een stevige basis voor de jaren die komen, waarin het Waddenfonds zich blijft inzetten voor een gebied dat leeft, beweegt en inspireert.

Matthijs de Vries
Voorzitter Waddenfonds

De Waddenfondsorganisatie

Algemeen en dagelijks bestuur

Het Waddenfonds is een Gemeenschappelijke Regeling van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen en wordt bestuurd door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden, drie per provincie. Eind november is er een vacature ontstaan, deze is per half januari 2026 opgevuld. Drie leden uit het algemeen bestuur vormen ook het dagelijks bestuur. Dat zijn in de praktijk de drie gedeputeerden, die in hun eigen provincie het Waddenfonds in portefeuille hebben. Het dagelijks bestuur kent subsidies toe en stuurt de uitvoeringsorganisatie van het fonds aan.

M.A.C. (Matthijs) de Vries

lid algemeen en dagelijks bestuur
(voorzitter), gedeputeerde provincie
Fryslân

L. (Leo) Wenneger

lid algemeen en dagelijks bestuur,
gedeputeerde provincie Groningen

A. (Anouk) Gielen

lid algemeen en dagelijks bestuur,
gedeputeerde provincie Noord-Holland

drs N.A.L. (Nick) Roosendaal

lid algemeen bestuur, statenlid provincie
Noord-Holland

R. (Ruchama) Bwefar

lid algemeen bestuur, statenlid provincie
Noord-Holland

S. (Susan) Top

lid algemeen bestuur, gedeputeerde
provincie Groningen

E. (Eke) Folkerts

lid algemeen bestuur, gedeputeerde
provincie Fryslân

R.F. (Friso) Douwstra

lid algemeen bestuur, gedeputeerde
provincie Fryslân

Uitvoeringsorganisatie

Om het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van het Waddenfonds te ondersteunen, is sinds 2012 een kleine uitvoeringsorganisatie actief. Die bestaat uit een secretaris-directeur, een plaatsvervangend directeur, controller, programmaregisseurs en medewerkers die ondersteuning bieden.

Geert Boesjes

Martine Kriesels

Ciska Hiemstra - Bolman

Jelske Leemeijer

Geiske Zijlstra

Hanneke Hoekstra

De programmaregisseurs:

Sarah Verroen

Celine Bloem

Rick Hoeksema

Allard Steenstra

Jarno van den Bos

Ypie Boersma

De subsidiespecialisten van het Waddenfonds worden ingehuurd bij de afdeling subsidies van de provincie Fryslân. Onder Beheer en Controle is daar meer over te lezen. Voor alle andere ondersteunende diensten is een dienstverleningsovereenkomst met de provincie Fryslân afgesloten. Dit zijn de medewerkers bij de beheerorganisatie van het Waddenfonds:

Gerda Roelofsen

Jeroen van Dongen

Dirk van der Meij

Ingrid Postma

Renze Schootstra

Peter Postma-de Boer

Wilte de Haan

Yen Tran

Sabine van der Heijden

Jennieke Algra-Stoelwinder

Arend Smits

Commissie Kwaliteitstoetsing Waddenfonds

Het Waddenfonds heeft een onafhankelijke kwaliteitscommissie, die op verzoek van de Tweede Kamer is ingesteld. De kwaliteitscommissie houdt toezicht op de onafhankelijke deskundigheid en de kwaliteit van het Waddenfonds. De commissie geeft zowel gevraagd als ongevraagd advies aan het dagelijks en algemeen bestuur. Een belangrijke rol voor de kwaliteitscommissie is weggelegd bij de vaststelling van het meerjarige uitvoeringskader en -programma en bij de vaststelling en evaluatie van het jaarprogramma van het Waddenfonds. De commissie geeft in dat kader [adviezen](#) aan het dagelijks en het algemeen bestuur.

De commissie bestaat uit vijf deskundigen op het terrein van economie, ecologie, energie, toerisme, landschap en cultuurhistorie, bestuurlijke en bedrijfsmatige processen en controlling & accountancy.

Afgelopen jaar heeft Kees Lankester na 12 jaar afscheid genomen als lid van de kwaliteitscommissie en zijn stokje overgedragen aan Herman Kasper Gillissen.

Begin november 2025 bereikte ons het droevige bericht dat na een kort ziekbed Roelof Balk is overleden. Hij is vanaf 2022 lid geweest van de commissie en zijn inbreng werd zeer gewaardeerd. Door zijn overlijden is er een vacature ontstaan, op dit moment worden er gesprekken gevoerd met een beoogd nieuw lid.

F.C. (Francine) Giskes

M. (Mariëtte) Pennarts-Pouw

H.K. (Herman Kasper) Gilissen

M. (Marjolein) Quené

Adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds

Voor de advisering over de behandeling van bezwaarschriften en klachten heeft het algemeen bestuur de onafhankelijke adviescommissie rechtsbescherming Waddenfonds ingesteld. De voorzitter en leden maken geen deel uit van of zijn niet werkzaam bij een bestuursorgaan van het openbaar lichaam Waddenfonds.

Algemene verordening gegevensbescherming

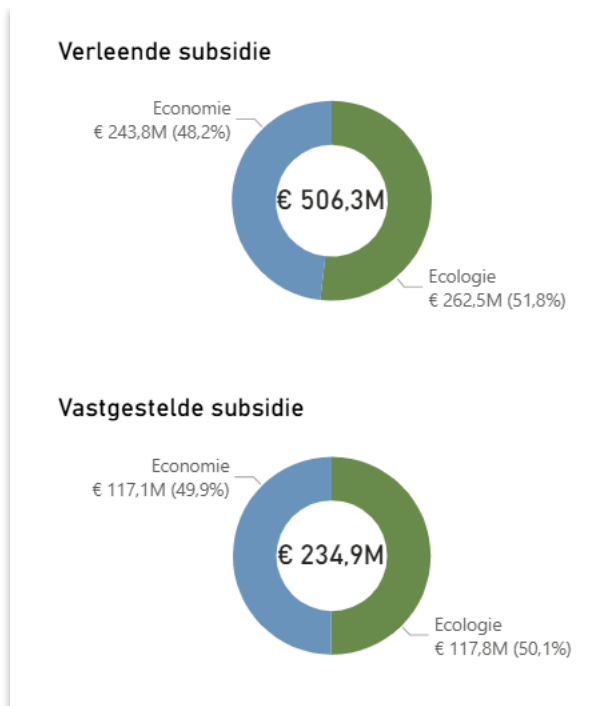
Het Waddenfonds verwerkt persoonsgegevens. Die gegevens zijn vooral nodig om publieke taken uit te kunnen voeren. Vanzelfsprekend wordt hier uiterst zorgvuldig mee omgegaan. Het dagelijks bestuur heeft een functionaris gegevensbescherming aangesteld, die toezicht houdt op de verwerking. Ook houdt het Waddenfonds een Register van verwerkingsactiviteiten bij. In de [Privacyverklaring](#), die is te raadplegen op de website, is omschreven hoe het Waddenfonds omgaat met de verwerking van persoonsgegevens.

Onze opdracht: ecologie en economie in balans

Het Waddenfonds is in 2006 door het Rijk opgericht voor de financiering van extra investeringen in het Waddengebied, gericht op bescherming van de natuur, het behoud van het unieke open landschap en een duurzame economische ontwikkeling van het gebied. En is sinds 2012 een Gemeenschappelijke Regeling van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Dit is vastgelegd in het bestuursakkoord decentralisatie Waddenfonds. De Tweede Kamer heeft het Waddenfonds bij de oprichting een duidelijke opdracht meegegeven: aan het einde van de periode van het fonds moet er evenveel geld in duurzame economie als in natuurprojecten zijn geïnvesteerd.

Projecten van ondernemers, verenigingen, stichtingen en overheidsorganisaties kunnen in aanmerking komen voor een bijdrage van het Waddenfonds. Aanvragers hebben de keuze uit drie subsidiestromen. Het Waddenfonds steunt op die manier kleine initiatieven met een korte doorlooptijd, maar ook grote projecten waar soms meerdere jaren aan gewerkt wordt.

Hieronder ziet u de verdeling Ecologie en Economie over de volledige looptijd van het Waddenfonds, op basis van verleningen/reserveringen en vaststellingen.

De verdeling volgt uit hoe en in welke mate een project bijdraagt aan de thema's en hoofdoelen van het Waddenfonds. Dit is maatwerk en wordt per project beoordeeld. De werkwijze is daarbij als volgt: na het indienen van een aanvraag vindt bij de beoordeling van de aanvraag een toetsing plaats of, hoe en in welke mate wordt bijgedragen aan een of meerdere hoofdoelen. Na een positief besluit vindt dan op basis hiervan de toerekening plaats. De beheerorganisatie legt de bijdrage aan de doelen en thema's vast in de administratie.

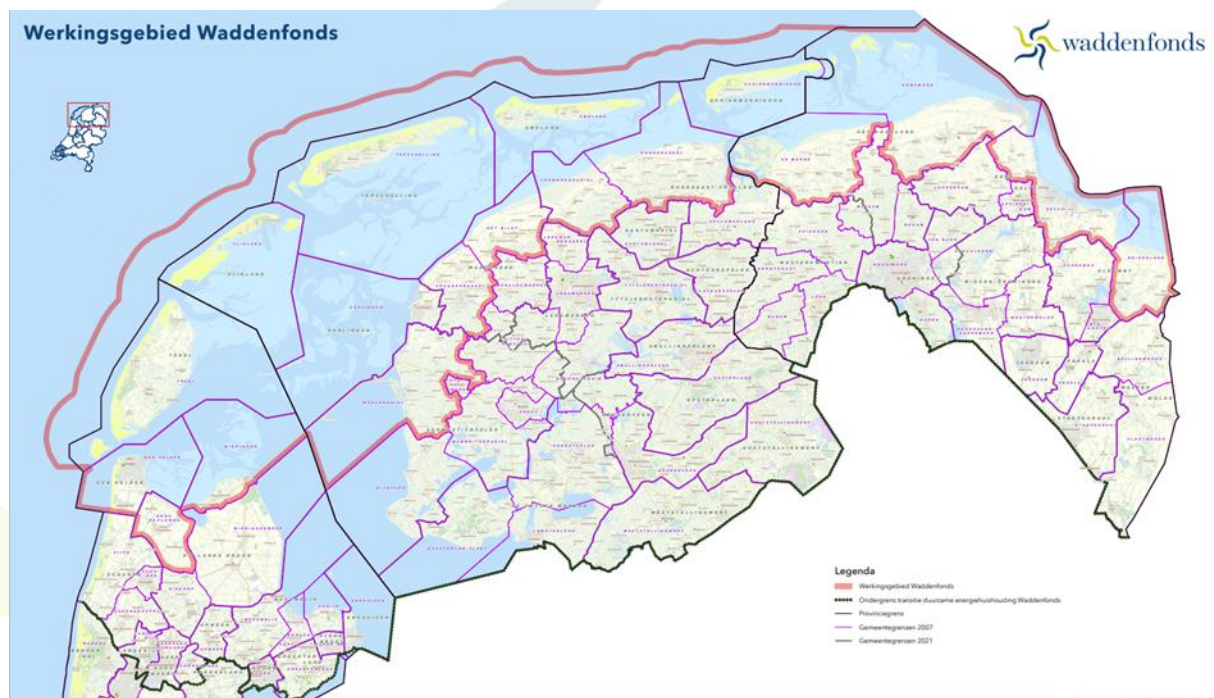
In de gemeenschappelijke regeling Waddenfonds zijn de vier hoofdoelen opgenomen. Ieder project dat subsidie krijgt, draagt bij aan minstens één van deze doelen en brengt een ander nooit in gevaar.

- A. Vergroten en versterken van de natuur- en landschapswaarden van het Waddengebied.
- B. Verminderen of wegnemen van externe bedreigingen van de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee.
- C. Een duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied, gericht op een substantiële transitie naar een duurzame energiehuishouding in het Waddengebied en de daaraan direct aangrenzende gebieden.
- D. Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied.

Drie subsidiestromen

1. **Het Budget Lokale Innovaties (BLI)** is een laagdrempelige regeling gericht op initiatieven uit lokale gemeenschappen die aansluiten op bestaande programma's voor leefbaarheids- en plattelandontwikkeling. Kleinschalige en vernieuwende initiatieven die bijdragen aan de vitaliteit en de duurzaamheid van lokale gemeenschappen kunnen zo mogelijk gemaakt worden en geven daarmee invulling aan Hoofdoel C. Per project kan maximaal € 50.000,- subsidie worden aangevraagd.
2. **Thematische openstelling** voor activiteiten die draaien om een van de acht thema's die het Waddenfonds hanteert: 1. Natuur; 2. Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling; 3. Bodem, water, licht en geluid; 4. Duurzame recreatie en duurzaam toerisme; 5. Verduurzaming energiehuishouding; 6. Duurzame Waddenhavens; 7. Duurzame visserij; 8. Duurzame agrarische sector. Om de aanvragers scherp te houden maakt het Waddenfonds aan de hand van deze acht concrete thema's duidelijk waar de prioriteiten liggen. Per project kan maximaal €1.000.000,- subsidie worden aangevraagd.
3. **Majeure projecten**. In 2016 is het Investeringskader Waddengebied door Provinciale Staten van Noord-Holland, Fryslân en Groningen vastgesteld. Met het Investeringskader Waddengebied willen de provincies majeure opgaven realiseren. Dit zijn grote projecten die zich over meerdere jaren uitstrekken. Het voortraject van de majeure projecten verloopt via het Investeringskader Waddengebied. Daar worden zes majeure opgaven onderscheiden: 1. Vitale kust en Afsluitdijk; 2. Waddenzee; 3. Versterken en vermarkten Werelderfgoed; 4. Havenontwikkeling en natuurverbetering; 5. Eilanden op eigen Kracht; 6. Eems-Dollard gebied in balans.
Wanneer het voortraject via het Investeringskader Waddengebied is doorlopen, kan het Waddenfonds één van de potentiële subsidieverstrekkers zijn als de projecten bijdragen aan het realiseren van de doelen van het Waddenfonds. In dat geval kan een subsidieaanvraag bij het Waddenfonds ingediend worden.

Het kan voorkomen dat een subsidieaanvraag wordt afgewezen. Reden voor afwijzing kan zijn dat het project niet voldoende bijdraagt aan de hoofddoelen van het Waddenfonds. Maar ook het ontbreken van cofinanciering of wanneer een project niet past binnen provinciaal beleid van de drie Waddenprovincies zijn redenen voor afwijzing. Een project mag in zijn geheel geen afbreuk doen aan de natuur in het Waddengebied.

Duurzame Kennishuishouding:

Voor de vierde doelstelling “Het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding ten aanzien van het Waddengebied” is de Waddenacademie in het leven geroepen. Om continuïteit van de Waddenacademie te garanderen heeft het Waddenfonds de afgelopen jaren gewerkt aan het borgen van een duurzame kennishuishouding.

Dit heeft geresulteerd in het onderbrengen van de, [Waddenacademie](#) als kennisregisseur, in het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW). Hiermee is de inhoudelijke en ook financiële verantwoordelijkheid overgedragen aan het BOW. In het verleden was al besloten dat het Waddenfonds de Waddenacademie in ieder geval financiert tot en met 2026.

In de vorm van een boekjaarsubsidie kreeg de Waddenacademie in 2024 een meerjarenbeschikking voor de jaren 2024, 2025 en 2026 van € 3,3 miljoen voor de uitvoering van haar taken. De beschikking is opgesteld op basis van het [Meerjarig Operationeel Plan](#) (MOP), dat is goedgekeurd in het BOW. Het MOP vormt de basis voor het werkprogramma 2024 tot en met 2026 van de Waddenacademie en wordt jaarlijks nader uitgewerkt door de Waddenacademie in het werkprogramma. Dit werkprogramma wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het BOW.

Het dagelijks en algemeen bestuur heeft in december 2025 besloten maximaal 4,6 miljoen van de totaal geraamde kosten voor de jaren 2028-2032 van de Waddenacademie in de begroting 2027 en verder op te nemen - met inachtneming dat de verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds door de drie PS'en wordt vastgesteld.

NWO programma - Onderzoek impact mens op Waddengebied

In 2020 heeft het Waddenfonds een voorstel bij het NWO – Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk onderzoek - ingediend voor een trilateraal onderzoeksprogramma naar de Waddenzee, voor uitvoering door NWO in het kader van de Nationale Wetenschapsagenda. Het Waddenfonds heeft in 2021 besloten een financiële bijdrage van € 500.000,- te leveren aan dit programma. In 2025 is de laatste bijdrage van € 100.000,- uitgekeerd aan het NWO-programma. Nederland organiseerde in januari 2025 de kick-off van het programma. In 2026 vindt een besloten midterm bijeenkomst plaats. In 2028 organiseert Duitsland een afsluitend symposium.

Overige projecten met kenniscomponent

De projecten die het Waddenfonds mogelijk maakt hebben vaak ook een kenniscomponent. Er wordt dan kennis ontwikkeld en verzameld. Het is van belang om deze kennis ook effectief te delen en toegankelijk te maken voor onder andere beleidsmakers en onderzoekers tot lokale gemeenschappen en ondernemers. Het Waddenfonds stimuleert kennisdeling door verplicht te stellen dat deze kennis openbaar wordt gemaakt door de aanvrager en door verschillende partijen samen te brengen, zoals natuurorganisaties, onderzoeksinstituten, en lokale bewoners.

Voorstel wijzigen Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds

Het Waddenfonds heeft tot nu al meer dan 450 projecten met een totaalinvestering van meer dan € 1 miljard mogelijk gemaakt in het Waddengebied. De projecten zijn divers. Het gaat om meerdere vismigratiemaatregelen, van rivieren tot vistrappen en aanpassingen van sluizen. Het zijn projecten die broedeilanden mogelijk gemaakt hebben en meer rust en ruimte aan vogels hebben gegeven. Het zijn projecten die gericht zijn op het halen van energie uit golfslag/getijdebeweging. Projecten die zoetwater opslaan voor de landbouw, tot aan een pluktuin toe. Projecten van rond de € 10.000,- tot vele miljoenen.

Procedure

Het openbaar lichaam Waddenfonds opereert onder de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (GR) van de drie Waddenprovincies. De gemeenschappelijke regeling eindigt per 1 januari 2028. In 2025 heeft het bestuur van het Waddenfonds aan de organisatie gevraagd een aantal scenario's uit te werken met betrekking tot afronding c.q. verlengen van het Waddenfonds. Het algemeen bestuur heeft op 10 oktober 2025 - na het voorleggen van deze scenario's - gekozen om een voorstel tot wijzigen van de GR Waddenfonds aan te bieden aan Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de drie

Waddenprovincies.

In dit voorstel wordt gevraagd om de einddatum van de Gemeenschappelijke regeling te wijzigen naar 1 januari 2030 en zo de regeling met twee jaar te verlengen. Deze aanpassing moet door de colleges van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies worden vastgesteld.

Gedeputeerde staten van de drie Waddenprovincies hebben in november 2025 de wijziging van de GR vastgesteld. De verwachting is dat eind januari en begin februari 2026 de drie Provinciale Staten een besluit over het wijzigen van de gemeenschappelijke regeling hebben genomen.

De belangrijkste argumenten voor verlenging van de GR op een rij.

Het Waddenfonds heeft de afgelopen bijna twintig jaar bewezen het verschil te maken: middelen worden doelgericht ingezet in het Waddengebied, de drie Waddenprovincies trekken daarin gezamenlijk op en grote projecten komen van de grond. Stoppen in 2028 zou dit ondermijnen: met het wegvallen van de huidige structuur gaat efficiëntie verloren, kennis en netwerk versnipperen en afspraken uit het Bestuursakkoord Decentralisatie Waddenfonds verliezen hun kracht. Verlenging is daarom logisch – de keuze gaat niet over formaliteiten, maar over impact en effectiviteit.

Onverminderde urgentie

Er is nog veel werk aan de winkel. Het Waddengebied staat – ecologisch én economisch – voor grote en complexe opgaven, en de noodzaak om deze opgaven samen, doelgericht en slagvaardig aan te pakken, is onverminderd groot. Verlenging biedt de ruimte om de ingezette beweging voort te zetten en meetbaar effect te realiseren.

Aansluiting bij nieuwe agenda's

Verlenging geeft de rust en ruimte in te spelen op de door de overheden te maken keuzen over de toekomst op basis van het uit te brengen advies van De Graeff. Verlenging biedt de ruimte om de koers naar de toekomst zorgvuldig uit te werken en beter in te spelen op ontwikkelingen. Het budget van het Waddenfonds kan in deze periode specifiek gericht worden op de uitwerking van de Agenda Waddengebied 2050. Na verlenging worden een geactualiseerd Uitvoeringskader en Uitvoeringsplan Waddenfonds opgesteld waarin deze uitwerking vorm kan krijgen.

Middelen beschikbaar, geen extra kosten

Het Waddenfonds beschikt nog over substantiële middelen die naar verwachting pas in de periode tot 2030 volledig kunnen worden weggezet. Verlenging met twee jaar is daarom passend: binnen deze termijn kan het subsidiebudget worden benut en ontstaat bovendien zicht op de langetermijnvisie van het Rijk. Daarbij komt dat het Waddenfonds de extra organisatiekosten die verlenging met zich meebrengt, zelf kan betalen.

Waar gaat het Waddenfonds de komende jaren mee aan de slag

Wanneer er duidelijkheid is over de besluitvorming van Provinciale Staten gaat het Waddenfonds bezig met de herijking van het Uitvoeringskader en uitvoeringsprogramma Waddenfonds. Gekeken wordt dan naar de uitkomsten van het onderzoek van de heer de Graeff en de tussenevaluatie van de Agenda Wadden 2050 en de bijbehorende Uitvoeringsagenda. Welke prioriteiten worden daarin aangegeven en waar kan het Waddenfonds zinvol aan bijdragen?

Ongeacht of de GR van het Waddenfonds verlengd wordt, er zal een plan tot afronding gemaakt moeten worden. In welk tempo dit gaat is uiteraard afhankelijk van de besluitvorming “wijziging Gemeenschappelijke regeling”.

Dit was 2025 in een vogelvlucht

Ook in 2025 heeft het Waddenfonds zich nadrukkelijk laten zien en horen. Met allerlei bijeenkomsten, ontvangsten, presentaties, nieuwsbrieven en actief perscontact was het fonds goed zichtbaar in de regio en daarbuiten. De combinatie van ontmoetingen, digitale kanalen en gerichte persbenadering zorgde voor een brede verspreiding van informatie en versterkte de betrokkenheid van zowel publiek als projectpartners. Zo werd in het verslagjaar verder gebouwd en gewerkt aan zichtbaarheid, een stevig netwerk, heldere communicatie en een herkenbare positie in het waddengebied.

De bemensing

Begin 2025 besloot Gerben Huisman een andere functie te aanvaarden, daarmee ontstond er een vacature voor secretaris-directeur van het fonds. Na een sollicitatieprocedure is in juni '25 programmaregisseur en waarnemend directeur Geert Boesjes benoemd tot secretaris-directeur van het Waddenfonds.

Het aantreden van de nieuwe directeur valt in een cruciale fase. De Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds loopt in 2027 af en de komende jaren moet duidelijk worden of de regio ook daarna kan blijven rekenen op steun van het Waddenfonds.

**“Het Waddenfonds kan het verschil maken. Ik maak me daar sterk voor.”
Geert Boesjes over het belang van het Waddenfonds voor de regio.**

Het verslagjaar kende meer personele veranderingen.

Programmaregisseur Martine Kriesels houdt haar functie maar vervult per juli '25 daarnaast de rol van plaatsvervangend secretaris-directeur.

Gedeputeerde Leo Wenneger van Provinciale Staten Groningen trad toe tot het dagelijks bestuur, zijn collega Susan Top werd per hetzelfde moment lid van het algemeen bestuur. Groninger statenlid Karin Dekker legde in november haar functie als gedeputeerde neer, waarmee haar rol als bestuurslid eindigde. Nadja Siersema neemt vanaf half januari 2026 haar taak over.

Gedeputeerde Rosan Kocken, in het dagelijks bestuur namens provincie Noord-Holland, werd per oktober burgemeester van De Ronde Venen. Haar plaats is ingenomen door gedeputeerde Anouk Gielen.

Ypie Boersma werd programmaregisseur *duurzame landbouw* bij het Waddenfonds en adviseert over projecten langs de Friese waddenkust binnen het Investeringskader Waddengebied (IKW).

Voor het Budget Lokale Innovaties (BLI) is Jarno van den Bos aangesteld als junior programmaregisseur. Hij ondersteunt plannenmakers bij het realiseren van kleinschalige projecten die bijdragen aan de leefbaarheid in de regio.

Ciska Hiemstra verruilde haar functie op het secretariaat voor die van controller, Hanneke Hoekstra volgde haar op.

Toogdag voor de Wadden

Het jaarlijkse congres van het Omgevingsberaad Waddengebied en het Waddenfonds werd gehouden op maandag 23 juni in het nieuwe en mede door Waddenfondssubsidie tot stand gekomen Werelderfgoedcentrum Waddenzee (WEC) in Lauwersoog. Het thema was *Een leefbaar Waddengebied in 2050*. Dat het congres volop in de belangstelling staat, bleek wel uit het feit dat het aantal aanmeldingen binnen de kortste keren het maximumaantal van 275 inschrijvingen bereikte.

Op deze vijfde Toogdag voor de Wadden werd ingegaan op de vraag welke factoren de leefbaarheid in het waddengebied negatief en positief beïnvloeden.

Tialda Haartsen, hoogleraar plattelandsgeografie aan de RUG hield hierover een inleiding en Martin Cossen, lid Toeristisch Omgevingsberaad voor het Waddengebied, ging in op de betekenis van toerisme voor de regio. De leden van het nieuw opgerichte Jongerenberaad Waddengebied stelden zich voor en standhouders op de projectenmarkt werden geïnterviewd. Afsluitend was er een vraaggesprek met Arno Brok, voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied.

“De Wadden moeten binnen vijf jaar de duurzaamste bestemming van Europa zijn.” Martin Cossen, lid Toeristisch Omgevingsberaad voor het Waddengebied

Bezoekers konden over de Waddenmarkt in de expositieruimtes van het WEC lopen en zich laten informeren over innovaties en projecten in het waddengebied. Voor het eerst was ook het Waddenfonds zelf met een stand paraat.

Wie dat wilde, kon onder leiding van gidsen aan de wandel langs innovatieve ontwikkelingen in de haven van Lauwersoog. Tussendoor en na afloop van de officiële programmaonderdelen was er volop gelegenheid om te netwerken.

Informatiebijeenkomsten

In februari, maart en april kwamen zo'n honderd bezoekers naar de voorlichtingsbijeenkomsten over de nieuwe subsidieregelingen STUW'25 en Budget Lokale Innovaties (BLI). Dat gebeurde in Wieringerwerf (NH), Maarhuizen (GR), Oosterbierum (FR) en op Texel. Aanvraagvoorwaarden en procedures werden verduidelijkt en verklaard.

Er is altijd veel animo voor deze terugkerende bijeenkomsten. Ze voorzien voor beide partijen duidelijk in een behoefte. Het persoonlijk contact met en de aangeboden ondersteuning door de mensen van het Waddenfonds stimuleren het indienen van een subsidieverzoek en dragen bij aan goed voorbereide projectvoorstellen. Veel deelnemers vroegen een tienminutengesprek aan met vertegenwoordigers van het Waddenfonds om projectideeën op haalbaarheid te bespreken. Dat werkte weer goed.

Eilandbezoeken

In september sloot het Waddenfonds met een kleine personele afvaardiging aan bij de voorlichtingssessies van Streekwark op de Friese Waddeneilanden. Het programma bestond uit een informatieve avondbijeenkomst en een inloopsprekuren de volgende ochtend. Hoewel de belangstelling varieerde, wordt ook deze vorm van voorlichting door de eilanders zeer gewaardeerd en verdient daarom voortzetting.

Waddenmarkt

Tijdens de Admiraliteitsdagen in Dokkum vond in de Grote Kerk de eerste openbare Waddenmarkt plaats. Twintig projecten presenteerden zich hier aan genodigden, ondernemers en ruim tweehonderd bezoekers die spontaan binnenliepen. Een succes dat naar meer smaakt, want in 2026 staan nieuwe Waddenmarkten op de agenda.

Promotie subsidieregeling Budget Lokale Innovaties (BLI)

In de gemeenten Hollands Kroon, Waadhoeke en Súdwest-Fryslân is na de zomer een promotiecampagne gestart voor de BLI-regeling. Omdat het aantal aanvragen voor kleinschalige projecten in het westen van het waddengebied achterbleef, werden inwoners en organisaties in de kop van Noord-Holland en het westen van Friesland op de regeling geattendeerd en opgeroepen deze subsidiemogelijkheid te benutten. De actie sloeg aan. Er zijn verzoeken om meer informatie ontvangen en in de laatste week van de opengestelde subsidieregeling zijn er meerdere aanvragen ingediend.

Vorbereidingen Stuw '26

Zoals ieder jaar werkten we dit jaar aan de voorbereidingen van de thematische subsidieopenstelling voor het daaropvolgende jaar. Dit proces startte al tijdens de zomervakantie, waarbij in de volledige omgeving van het Waddenfonds werd geïnventariseerd welke aanpassingen en verbeteringen nodig waren. De meeste verbeterpunten kwamen voort uit gesprekken met initiatiefnemers, die soms tegen onduidelijkheden aanliepen, maar ook uit de ervaringen die het Waddenfonds zelf opdeed tijdens lopende projecten en de beoordeling van nieuwe aanvragen.

Aan de slag

In het verslagjaar hielden programmaregisseurs en subsidieadviseurs weer de gebruikelijke startgesprekken met projectaanvragers die een thematische of majeure subsidie toegekend kregen. Er worden dan niet alleen de verdere gang van zaken en de bijbehorende procedures toegelicht, er is ook ruimte om vragen te stellen en verwachtingen af te stemmen.

Deze gesprekken vormen een belangrijk moment in het traject: aan projectpartners wordt helderheid verschaft over de praktische gang van zaken tijdens de looptijd, het Waddenfonds krijgt inzicht in de plannen en ambities van de initiatiefnemers. Zo'n persoonlijke uitwisseling draagt bij aan een soepele samenwerking en vormt een goede basis voor de uitvoering van de projecten.

Klankbordgroep

De Klankbordgroep - bestaat uit vertegenwoordigers van aanvragers en organisaties uit het werkingsgebied van het Waddenfonds - kwam dit jaar éénmaal bijeen. De leden denken mee over en doen suggesties voor praktische zaken. Zo werd er dit jaar onder andere op gewezen dat de BLI-regeling in Noord-Holland weinig bekend is.

Jongerenberaad Waddengebied

Op vrijdag 12 december brachten algemeen en dagelijks bestuur een werkbezoek aan Texel. De daar gehouden vergadering kreeg een bijzonder karakter door de aanwezigheid van een afvaardiging van het Jongerenberaad. Er was ruimte voor dialoog, het uitwisselen van ideeën en een actieve rol voor de jongeren in de besluitvorming. De ontmoeting benadrukte het belang van versterken van verbinding tussen bestuur en de volgende generatie. Door jongeren een stem te geven in beleidsdiscussies ontstaat een waardevolle wisselwerking die bijdraagt aan een toekomstbestendig waddengebied.

Pers en publiciteit

Het Waddenfonds zet doelbewust in op zichtbaarheid en verbinding. De nieuwsbrief vormt daarbij een belangrijk middel: met ruim negenhonderd abonnees verscheen hij zes keer. Elke editie biedt een mix van verhalen en actualiteiten, variërend van subsidietoekenningen, feestelijke openingen tot interviews met projecteigenaren en nieuwe bestuurders. Zo blijft de achterban goed geïnformeerd over de uiteenlopende activiteiten en projecten.

Naast de nieuwsbrief werden twintig persberichten verspreid naar regionale en lokale media. Deze berichten, vaak gericht op projecten die dankzij steun van het Waddenfonds tot stand komen, kregen brede aandacht en versterkten de zichtbaarheid van het fonds in de regio en daarbuiten.

Een aansprekende formule vormen de persgesprekken op projectlocaties in het waddengebied. Tijdens deze bijeenkomsten kregen journalisten van kranten en televisie eerst een korte introductie over het Waddenfonds, presenteerden de initiatiefnemers hun plannen en konden vragen worden gesteld. Grote én kleine projecten kwamen zo tot leven en kregen een podium.

Hoewel de belangstelling per bijeenkomst varieerde, blijkt het persoonlijke contact met de pers van waarde. Het versterkt de relatie tussen journalisten, aanvragers en het Waddenfonds en bevordert wederzijds begrip.

Social media en website

Social media spelen een belangrijke rol bij de zichtbaarheid van het Waddenfonds. Voor de informatiebijeenkomsten in februari en maart over de subsidieregelingen STUW'25 en Budget Lokale Innovaties werd campagne gevoerd via Facebook en LinkedIn, waardoor een breed publiek werd bereikt. Het hele jaar door zijn X en LinkedIn ingezet om nieuws en kennis rond Waddenfondsactiviteiten te delen.

De website van het Waddenfonds heeft geen noemenswaardige veranderingen ondergaan. Wel is afgesproken om op de projectenkaart ook de niet-afgeronde projecten als zodanig te labelen.

Met een jubileum voor de deur

In 2026 viert het Waddenfonds zijn twintigjarig bestaan. Na de zomervakantie werden al de eerste voorbereidingen getroffen om dit op passende wijze te markeren.

Het is een mooie gelegenheid om terug te kijken op wat het fonds in de afgelopen twee decennia heeft bereikt en betekend voor partners, het werkingsgebied en de samenleving als geheel. Het ondersteunt tegelijkertijd de ambitie om na afloop van de Gemeenschappelijke regeling door te gaan. Volgend jaar zullen daarom passende activiteiten worden georganiseerd. [\[2\]](#)

Jongereninzet 2025 Waddenfonds

Jongerenberaad Waddengebied

De afgelopen jaren was stevig ingezet op het vergroten van jongerenbetrokkenheid binnen het Waddengebied, onder andere via de ontwikkeling van het Jongeren netwerk Wadden. Dit leidde ertoe dat eind 2024 gezamenlijke overeenstemming werd bereikt over een tweejarige pilot voor een Jongerenraad in samenwerking met Omgevingsberaad Waddengebied, de Waddenacademie, het Waddenfonds en het Innovatie Pact Fryslân. Daarmee stond in 2025 de opbouw van de Jongerenraad centraal.

In de eerste helft van het jaar werd vooral gewerkt aan de voorbereiding van de sollicitatieronde en de praktische afstemming tussen de partners. Ook vonden de sollicitatiegesprekken plaats en werd een diverse groep van veertien jongeren geselecteerd. Deze veertien betrokken jongeren uit de regio vormen nu het Jongerenberaad Waddengebied.

Na de selectie vond een feestelijke kick-off plaats, waar de nieuwe raadsleden met elkaar kennismaakten en de eerste inhoudelijke lijnen bespraken. Daarnaast was de raad aanwezig op de Toogdag, werden drie masterclasses georganiseerd en vonden drie bijeenkomsten van het jongerenberaad plaats.

Ze brengen ideeën in over actuele vraagstukken, ontwikkelen initiatieven die economie én ecologie versterken en adviseren gevraagd en ongevraagd bestuurders en organisaties in het waddengebied. De raad kan ook zelf thema's agenderen.

Tienskip Waddag

Naast de activiteiten rondom de Jongerenraad werd in 2025 financieel en in uren bijgedragen aan de Tienskip Waddag van 10 april in Leeuwarden. Op deze dag waren 110 middelbare scholieren van verschillende eilanden aanwezig. Voor de organisatie en financiering van dit evenement werd samengewerkt met het Samenwerkingsverband Waddeneilanden.

Tienskip is een stichting die zich inzet voor het verkleinen van de kloof tussen jongeren en (lokale) democratie. Door middel van projectdagen, de zogenoemde Tienskipdagen en in dit geval de Waddag, probeert de stichting jongeren te bereiken door met hen een democratische uitdaging aan te gaan. De jongeren gaan bezig met vraagstukken die zij zien in hun eigen leefomgeving (de Wadden) en door middel van brainstormsessies proberen zij een concrete oplossing te bedenken voor deze problemen. Dit doen zij onder begeleiding van ervaringsdeskundigen.

Stageproject Hoofddoel B

In 2025 voerde een stagiair, Jarno van den Bos, van de opleiding Kust- en Zee management (Van Hall Larenstein) een projectstage uit bij het Waddenfonds. Van februari tot en met juli werkte hij aan een verkenning van kansen voor projecten en initiatieven binnen hoofddoel B: het verminderen en wegnemen van externe bedreigingen voor de natuurlijke rijkdom van de Waddenzee. De bevindingen uit deze verkenning kan het Waddenfonds gebruiken om de komende tijd verder richting te geven aan het thema voor dit hoofddoel: Bodem, water, licht en geluid.

Jaarcijfers

In hoofdstuk 2 is de jaarrekening over 2025 te vinden. Hiermee legt het bestuur van het Waddenfonds financiële verantwoording af over het gevoerde beleid. Voor een eerste indruk hierbij alvast een samenvatting van de meest relevante cijfers, de verkorte balans.

In het overzicht zijn de baten en lasten en het financieel resultaat opgenomen (raming en realisatie). Bij de realisatie over 2025 gaat het onder andere om de volgende posten, die in de [Jaarrekening](#) nader worden toegelicht:

Baten	
Decentralisatie-uitkering	28.878.000
Rente	4.687.744
	<hr/>
	33.565.744
Lasten	
Beschikte subsidies (toegevoegd aan OP)	8.418.723
Saldo vrijval projecten	-532.269
Majeure projecten	8.498.795
Kennishuishouding	100.000
Monitoring	22.220
Ontwikkelbudget	146.525
Organisatiekosten	2.380.968
	<hr/>
	19.034.962
Saldo van baten en lasten	
	14.530.782
Onttrekking aan de algemene reserve	0
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	15.673.300
Onttrekking aan reserve Majeure projecten	0
Mutatie reserves naar Algemene reserve	-250.000
Mutatie reserves naar Majeure projecten	-12.907.600
Mutatie reserves naar overloop bestemmingsreserve	-16.282.600
	<hr/>
Gerealiseerde resultaat	763.882

Uitgelichte projecten

De gekozen projecten tonen aan dat er op veel fronten wordt geïnvesteerd in het Waddengebied. Hoewel de initiatieven zeer divers zijn, sluiten ze alle aan bij de hoofddoelen van het Waddenfonds en dragen zo bij aan de verdere ecologische en economische ontwikkeling van het Waddengebied. Voor een impressie worden hieronder vier projecten uitgelicht.

Thematisch project | Frisse wind door het Reddingmuseum

In 2025 is de subsidie voor het project *Frisse wind door het Reddingmuseum* vastgesteld door het Waddenfonds.

Vernieuwing is belangrijke impuls voor Nationaal Reddingmuseum

“Het lukt ons veel beter om het publiek bewust te maken wat reddingswerk op zee werkelijk inhoudt. Hoe vrijwilligers vaak met gevaar voor eigen leven mensen in nood redden” Sylvia van der Most, hoofd collectie en financiën, is ervan overtuigd dat met de verbouwing en vernieuwing het Nationaal Reddingmuseum een enorme impuls heeft gekregen. De afgelopen jaren werd er ruim € 260.000,- geïnvesteerd in het museum, dat in Den Helder te vinden is op de voormalige marinewerf Willemsoord.

Voor de nagebouwde stuurhut met een navigatiespel op de Waddenzee valt erg in de smaak. “De ramen rondom zijn computerschermen, waardoor bezoekers het idee krijgen dat ze levensecht een schip besturen”, vertelt Van der Most. “Daarbij worden de getijden, stromingen, geulen en het mogelijk droogvallen op het Wad zoveel mogelijk nagebootst. Mensen realiseren zich na het spelen van het spel dat je zonder stuurmanervaring zomaar in de problemen kunt komen op het Wad.”

Ook kun je in het museum een nieuwe film zien over een dag uit het leven van een reddingswerker, die de Waddenzee op gaat om een surfer in nood te helpen. De film maakt inzichtelijk welke risico's reddingswerkers lopen op zee. Verder schenkt het museum volop aandacht aan de geschiedenis van de Koninklijke Nederlandse Redding Maatschappij (KNRM) die inmiddels meer dan 200 jaar bestaat.

“Ons museum is vernoemd naar Dorus Rijkers, een eenvoudige visserman uit Den Helder die in zijn leven meer dan 500 mensen van zee redde. Hij groeide uit tot een volksheld. Zijn begrafenis in 1928 in Den Helder werd zelfs een nationaal evenement. Vijf jaar daarvoor was er al het Helden der Zee-fonds Dorus Rijkers opgericht. Dit fonds zamelde geld in voor oud-redders en nabestaanden van omgekomen reddingswerkers.”

De veiligheid op zee is de laatste eeuw enorm toegenomen. Toch komt de KNRM jaarlijks nog zo'n 2500 keer in actie. Daarbij werden er vorig jaar 3000 mensen gered.

De ontwikkeling van het reddingswezen is in het museum goed te zien, onder andere aan de hand van de reddingsboten die in en bij het museum liggen. “We hebben een vloot van oude deels monumentale vaartuigen die ooit door de KNRM zijn gebruikt. Daarmee kunnen we de geschiedenis van het reddingswezen heel goed tastbaar maken. Tussen 1 april en 1 oktober kun je zelfs op een aantal schepen rondvaarten maken door Den Helder. Met de steun van het Waddenfonds voor de verbouwing zijn we uitgegroeid tot een echt familiemuseum, waar voor iedereen van alles te doen is”.

Aanvrager: Stichting Exploitatie Nationaal Reddingmuseum Dorus Rijkers

Totale kosten van het project: € 266.198,-

Bijdrage Waddenfonds: € 199.986,-

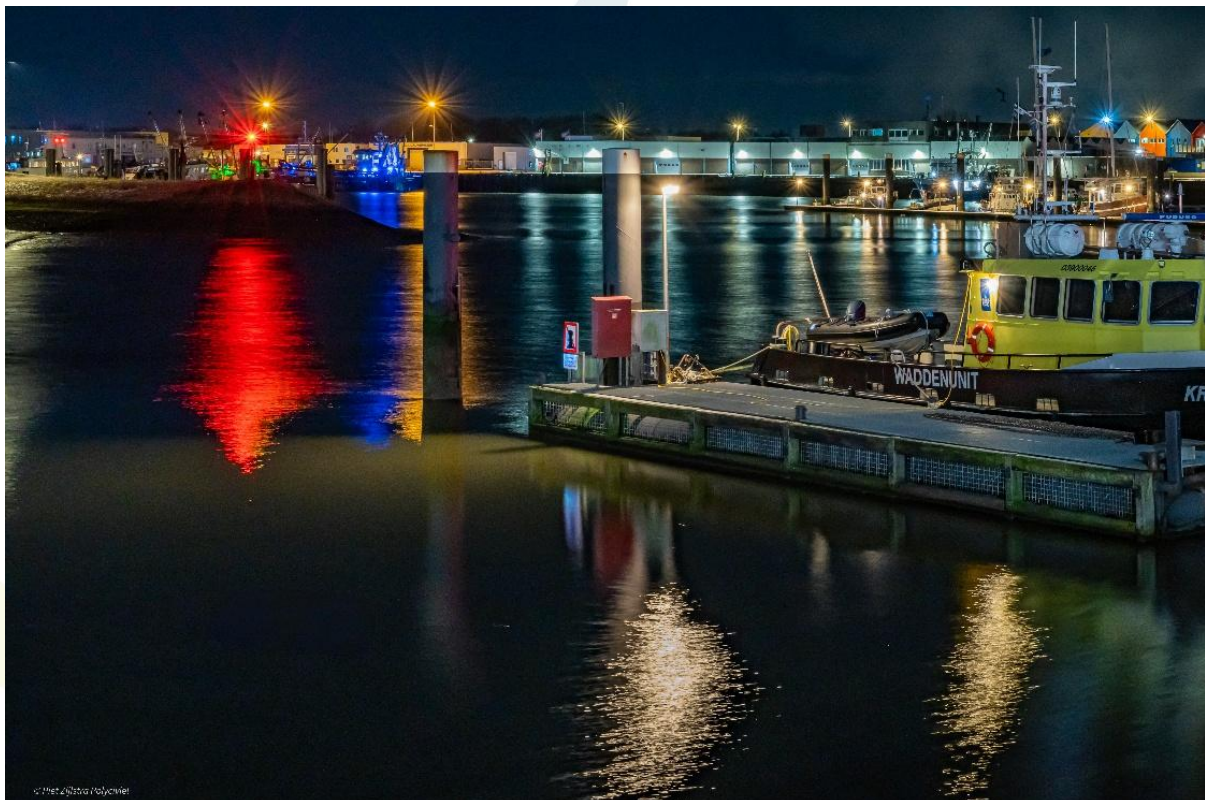

Toeristen willen in Lauwersoog de duisternis zien

“Toen we tijdens de landelijke Nacht van de Nacht bijna al het buitenlicht in de haven doofden, verscheen er ineens boven Lauwersoog een prachtige heldere sterrenhemel. Zelfs de sterrenkundigen van de Rijksuniversiteit Groningen reageerden dolenthousiast. Dat deed me meer dan ik had gedacht”, zo vertelt Klaas Laansma, projectleider van het Masterplan Donkerte Lauwersoog. “Ik realiseerde me hoe mooi duisternis eigenlijk is en hoe relatief eenvoudig we resultaten kunnen boeken.”

Samen met ruim honderd ondernemers in Lauwersoog, de gemeente Het Hogeland, de Provincie Groningen en de Rijksuniversiteit Groningen geeft Laansma invulling aan de donkerte doelen van de Lauwersoogse werkgemeenschap. Op die manier draagt het Masterplan Donkerte bij aan het Dark Sky Park, dat Nationaal Park Lauwersmeer sinds 2016 is. De ambitie is om de lichtuitstoot in de haven van Lauwersoog de komende twee jaar met de helft terug te brengen. “Voor mensen zelf is echte donkerte veel gezonder, maar we doen het natuurlijk vooral voor de dieren van het Wad. Lauwersoog ligt op trekroutes van vleermuizen en vogels. Die raken door al dat licht in de war en van slag.”

Laansma heeft geconstateerd dat er veel onzinlicht is. Ook in de haven van Lauwersoog. Zo wordt het terrein van Passagiersdiensten Wagenborg, waar de veerboten naar Schiermonnikoog vertrekken, de hele nacht verlicht, ook als er geen dienstregeling is. Op de kade waar netten worden gerepareerd, brandden 's nachts continu drie grote schijnwerpers op palen. Die zijn er ooit neergezet terwijl vissers liever hun netten boeten bij het licht van hun kotters. En dan al die lichtreclames van bedrijven die na sluitingstijd gewoon blijven branden. Net als in de rest van Nederland is dat ook een gewoonte van bedrijven in Lauwersoog.

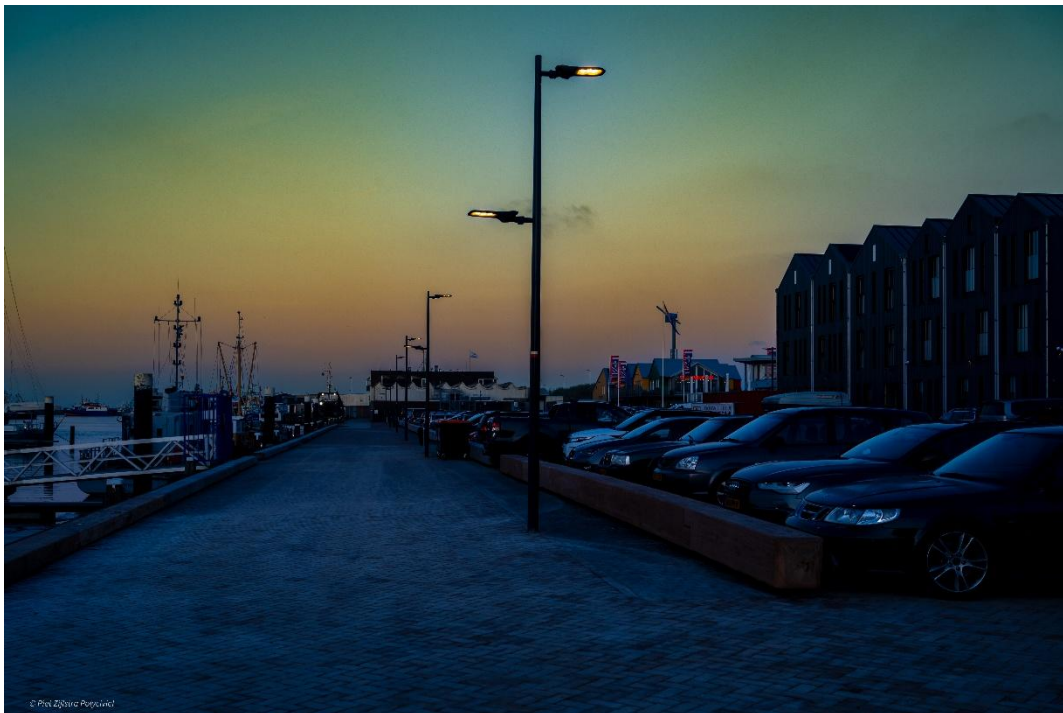
© Het Zilvera Polychiel

Dimprotocollen

“De komende twee jaar gaan we daar flink verandering in brengen”, aldus Laansma. De ondernemers van Lauwersoog staan unaniem achter de plannen. Dan gaat het om restaurants, garnalenpellerijen, scheepswerven, Wagenborg, vissers, het Werelderfgoedcentrum en andere haven gerelateerde bedrijven. “We zitten met alle bedrijven om tafel om te inventariseren welk licht er uit kan. De afspraken leggen we vast in vrijwillige dimprotocollen.”

Verder komen er in de haven 250 energiezuinige en zoutbestendige lantaarnpalen. Deze openbare verlichting wordt via dimprotocollen in de nacht teruggeschroefd naar 10% van sterkte van het licht. Waar nodig komen er bewegingssensoren. Dat doen we omdat het natuurlijk wel veilig moet blijven in de haven. En we willen voorkomen dat criminelen activiteiten ontplooiën die het daglicht eigenlijk niet kunnen verdragen. Daarnaast komt er aparte steigerverlichting, die de beroepsvaart met een app kan activeren of uitzetten. Ook willen we het gebruik van oranje licht stimuleren ter vervanging van blauw licht, dat veel slechter is voor mens en dier.

Aanvrager: Rijksuniversiteit Groningen
Totale kosten van het project: € 1.612.500,-
Bijdrage Waddenfonds: € 962.500,-

Genieten van duisternis

Alle maatregelen bij elkaar kosten € 1,6 miljoen. Het Waddenfonds draagt er € 950.000,- aan bij. Klaas Laansma is vol vertrouwen over de uitvoering van de plannen. “De neuzen staan inmiddels allemaal dezelfde kant op. We gaan onze bevindingen vastleggen in een handboek, zodat ook andere havens en kustdorpen kunnen profiteren van onze ervaringen. Het mooiste is eigenlijk wel dat er steeds meer ‘donkertetoeristen’ naar Lauwersoog komen en hier overnachtingen boeken. Ze willen genieten van de duisternis.”

Harlingen creëert een nieuwe poort naar de Wadden

“Jaarlijks vertrekken er vanaf de Waddenpromenade in Harlingen 800.000 passagiers met de veerboot naar Vlieland en Terschelling. De plek is voor veel vakantiegangers de eerste echte kennismaking met het Waddengebied. Op de Waddenpromenade ‘landen’ de toeristen als het ware in gebied. Het gebied is de poort naar de Wadden en moet daarom een visitekaartje zijn”, zo verwoordt Sjaak Walta de ambities van de gemeente Harlingen. Als projectleider bij de gemeente is hij een belangrijke spil in de revitalisatie van de Waddenpromenade dat de start inluit van een grootschalige make-over van het Waterfront van de stad. “Het project is op zichzelf heel belangrijk voor de stad. Maar we gebruiken het ook als vliegwiel om al onze andere projecten aan te jagen.”

De komende jaren gaat veel op de schop in de stad aan het Wad. Het hele gebied rond de veerhaven en de sluisen en de verdere kustzone wordt heringericht. De werkzaamheden worden zoveel mogelijk integraal uitgevoerd in samenwerking met Rijkswaterstaat en Wetterskip Fryslân. “Het wordt een uitdagende klus want het meeste werk moet gebeuren in het zomerseizoen tussen 1 april en 1 oktober, net wanneer de toeristendrukke het grootst is. Het stormseizoen begint al in de herfst en duurt de hele winter, dan mogen er in ieder geval geen werkzaamheden aan de zeedijken plaatsvinden” aldus Walta.

Hij ziet er naar uit om zijn tanden in de Waddenpromenade te zetten. “Het gebied is hoognodig aan een opfrisbeurt toe. Alles is verouderd: de bestrating, de parkeergarage, de hele inrichting. Die is allang niet meer berekend op het aantal bezoekers en passagiers dat hier tegenwoordig komt.”

De financiering van het project wordt opgebracht door verschillende partijen. De gemeente Harlingen neemt zelf € 2,7 miljoen voor haar rekening. Het Waddenfonds geeft een subsidie van ruim € 1,7 miljoen, de Regiodeal Noordwest-Fryslân levert een bijdrage van € 638.000,- en de Provincie Fryslân en het Rijk ruim € 600.000,-.

Met de subsidie van het Waddenfonds kan er voor de nieuwe Waddenpromenade een extra plus gecreëerd worden. Er komt een educatieve route, waar voorbijgangers meer te weten kunnen komen over het Waddengebied, haar mooie natuur en over de stad Harlingen. Blikvanger wordt de Botanische Zilte Tuin, met planten die goed groeien in het zilte klimaat aan de kust. Verder krijgt het gebied nieuw straatmeubilair met gezellige zitjes. Het autoverkeer zal zoveel mogelijk worden geweerd en voetgangers krijgen meer ruimte. “De Waddenpromenade moet een aangename plek worden waar mensen langer willen blijven. En we willen eilandtoeristen ertoe verleiden om niet alleen de boot te nemen maar ook Harlingen eens te verkennen en een paar nachten te blijven. Per slot van rekening heeft de historische binnenstad en zijn ruim 600 monumenten heel veel te bieden.”

Met 16.000 inwoners is Harlingen tegenwoordig een kleine gemeente, maar de stad heeft de afgelopen jaren nieuw elan gekregen. “We hebben grote ambities. Het is mooi om te zien wat je met een klein team allemaal kunt bereiken. We zijn slagvaardig en nemen snel besluiten. We maken heel veel los. Het is prachtig om daar een bijdrage aan te mogen leveren.”

Aanvrager: Gemeente Harlingen

Totale kosten van het project: € 5.640.012,-

Bijdrage Waddenfonds: € 1.706.462,-

Beheer en Controle

Vanaf het moment dat het bestuur besluit subsidie te verlenen tot dat een project definitief wordt vastgesteld en de subsidie wordt uitbetaald, bevindt een project zich in de beheerfase. In deze fase dient de aanvrager te rapporteren over de voortgang van een project. Met uitzondering van projecten binnen de regeling BLI is de eindbegunstigde verplicht één keer per jaar een voortgangsrapportage in te dienen. Voor projecten met een hoog risico bestaat de mogelijkheid een verplichting op te nemen om twee keer per jaar te rapporteren.

In de beheerfase kan de eindbegunstigde een voorschot aanvragen of een wijzigingsverzoek indienen. Er wordt maximaal 80% van het subsidiebedrag uitgekeerd in de vorm van voorschotten. Voordat een aanvrager een nieuw voorschotverzoek indient, moet het voorgaande voorschot worden verantwoord op basis van gerealiseerde kosten. Aanvrager dient wijzigingen in het project tijdig te melden bij het Waddenfonds door middel van een wijzigingsverzoek. Deze wijzigingen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op veranderingen in de looptijd van het project, de projectorganisatie, verschuivingen in de begroting of wijzigingen in de directe resultaten van een project (de output). Omdat het Waddenfonds subsidie verstrekt aan complexe en langdurige projecten, waarbij niet alles kan worden voorzien, worden er regelmatig wijzigingsverzoeken ingediend.

Wijzigingsverzoeken worden beoordeeld op basis van twee hoofdvoorwaarden:

1. De mate waarin de subsidieontvanger wijzigingen had kunnen of moeten voorzien;
2. De mate waarin de subsidieontvanger daar invloed op uit kan oefenen.

De subsidiespecialisten proberen de uitvoeringsrisico's vooral vroegtijdig te herkennen. Dit wordt gedaan door actief contact te zoeken en te houden met de subsidieontvangers. Er wordt gevraagd naar voortgangsrapportages, er worden voortgangs- en voorlichtingsgesprekken gevoerd en vragen beantwoord. Ook wordt geadviseerd over lopende zaken tijdens het project. Op die manier lukt het om de uitvoeringsrisico's en vooral financiële risico's voor het Waddenfonds beperkt te houden. Het komt voor dat er een subsidie naar beneden moet worden bijgesteld of zelfs moet worden ingetrokken. De directeur legt dit soort besluiten voor aan het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in aantallen van de verschillende werkzaamheden afgelopen jaar bij de beheerorganisatie. Dit betreft naast verleningen en vaststellingen beheeractiviteiten tijdens de uitvoering van een subsidieproject. De informatie uit voortgangsrapportages, voorschotten en wijzigingen gebruikt het Waddenfonds voor het beheer van de projecten, zoals in de alinea hierboven beschreven. De informatie uit deze activiteiten kan leiden tot aanvullende activiteiten, zoals telefonisch contact of correspondentie per mail en in sommige gevallen voortgangsgesprekken of controles als de situatie daarom vraagt. Deze zijn weergegeven in de categorie 'Beheer en controle'. Hieronder vallen ook de controles die de beheerorganisatie steekproefsgewijs uitvoert op de projectresultaten en verplichtingen.

Categorie	Behandeld	BLI	Thematisch	Majeur
Verleningen	13		12	1
Voorschotten	46		27	19
Voortgangsrapportages	59	2	33	24
Wijzigingen	43	3	22	18
Beheer en controle	252	4	174	74
Vaststellingen	32	14	14	4
Afwijzingen	9	7	2	0
Intrekking	9	5	4	0
Totaal	463	35	288	140

**) De aanvragen in het kader van Budget Lokale Innovaties (BLI) worden meteen vastgesteld.*

Wijzigingen in projecten 2025

Tijdens de uitvoering van de projecten kunnen wijzigingen ontstaan. Deze wijzigingen dient de aanvrager te melden aan het Waddenfonds. Voordat het formele wijzigingsverzoek wordt ingediend vinden er vaak al gesprekken plaats met de aanvrager. Hierdoor kan een aantal vragen over wijzigingen direct al worden beantwoord. Na formele indiening beoordeelt de beheerorganisatie deze wijzigingsverzoeken en neemt indien nodig contact op met de aanvrager voor aanvullende informatie. Ook schakelt beheer de programmaregisseur in als de wijziging ook een inhoudelijk aspect heeft.

Wijzigingen die betrekking hebben op de gesubsidieerde activiteiten of leiden tot subsidieverhoging worden vervolgens aan het dagelijks bestuur voorgelegd, waarna er een besluit wordt genomen. Overige wijzigingen kunnen onder mandaat van de directeur-secretaris worden afgehandeld. De aanvrager ontvangt vervolgens een wijzigingsbeschikking, waarin staat of het Waddenfonds akkoord gaat met het ingediende wijzigingsverzoek.

In 2025 heeft het Waddenfonds 43 wijzigingsverzoeken afgehandeld. Hieronder wordt de verdeling tussen het type wijzigingen uiteengezet.

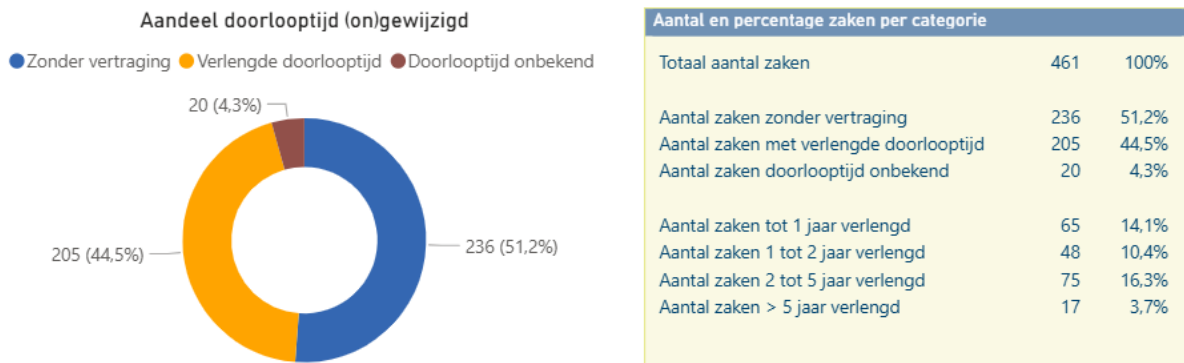
In onderstaande tabellen zijn de wijzigingsverzoeken in 2025 gecategoriseerd. In één wijzigingsverzoek worden soms meerdere wijzigingen behandeld.

BLI	Thematisch	Majeur	Totaal
3	22	18	43

Categorie	Behandeld
Verlenging projectperiode	22
Wijziging begroting/kasritme/financiering	14
Wijziging output/inhoudelijke activiteiten	10
wijziging projectpartner/penvoerder	2
overig	3
Totaal	51

De inhoud van de wijzigingsverzoeken is divers. Verzoeken om verlenging van de projectperiode komen veel voor maar ook wijzigingen binnen de begroting en de output. Daarnaast hebben we gezien in de wijzigingsverzoeken dat projecten kampen met hogere kosten, waarna inhoudelijk aanpassingen plaatsvinden, om de kosten binnen de begroting te houden.

Vanwege de complexe aard van veel projecten die het Waddenfonds subsidieert komt het geregeld voor dat tijdens de uitvoering ervan de looptijd moet worden verlengd. Onderstaande diagrammen maken dit inzichtelijk. Over het algemeen blijft de verlengde doorlooptijd binnen de twee jaar. In uitzonderlijke gevallen, waar een project bijvoorbeeld te maken krijgt met veel procedures, vergunningen en andere externe- of omgevingszaken is de doorlooptijd langer.

**) Van een aantal projecten is de doorlooptijd niet geregistreerd. Dit betreft projecten die zijn overgedragen vanuit de Rijkperiode van het Waddenfonds en nog niet waren afgerond.*

Majeure projecten

Voor projecten die via het Investeringskader Waddengebied bij het Waddenfonds binnen komen zijn geen aparte subsidieregelingen en openstellingen. Het gaat hier in veel gevallen om grootschalige programma's met meerdere deelprojecten over meerdere jaren. Omdat het aanvragen betreft die aan de begroting toegevoegd worden, legt het dagelijks bestuur een wijziging van de begroting voor aan het algemeen bestuur. Hierna kan het dagelijks bestuur definitief een besluit nemen over de subsidieverlening. Op deze wijze wordt dan een dergelijk project opgenomen in de begroting met het verleende subsidiebedrag en dit bedrag gelijk als last genomen. De begroting bevat een bijlage met een specificatie van majeure projecten waarover sinds het begin van het Investeringskader Waddengebied besloten is en waarvoor nog steeds meerjarige begrotingsconsequenties gelden.

In de begroting 2016 is geïntroduceerd dat het Waddenfonds een deel (2/3e deel à € 16,5 miljoen) van de jaarlijkse Rijksdotaties kan inzetten voor majeure projecten. Bij subsidies aan majeure projecten gaat het om grote bedragen, - vanaf € 500.000,-. In de financiële verordening is de basis gelegd om voor dergelijke projecten meerjarig begrotingsmiddelen te reserveren.

In 2024 is er door het Waddenfonds en het Investeringskader Waddengebied aan de Staten gevraagd om het besluit uit 2016, dat ging over de één derde versus twee derde verhouding, te heroverwegen. In het verlengde hiervan zijn de Staten in de gelegenheid gesteld een zienswijze te geven op de 3e begrotingswijziging 2024. Zij hebben geen zienswijze gegeven en het algemeen bestuur heeft de 3e begrotingswijziging vastgesteld waarmee de algemene reserve van € 25.7 miljoen is toegevoegd aan de reserve majeure projecten. Via deze begrotingswijziging is het besluit van 2016 herzien.

Proefevaluatie Monitoring en Evaluatie en conclusies

Proefevaluatie Waddenfonds en conclusies

In 2025 stond de proefevaluatie van het Systeem voor Monitoring en Evaluatie (SME) centraal. Deze proefevaluatie had als doel het systeem te toetsen, afgeronde projecten te evalueren en inzicht te krijgen in de gevolgen en uitvoerbaarheid van het evalueren zelf.

De aanbesteding voor de proefevaluatie is in september 2024 uitgezet en begin november 2024 gegund aan een extern onderzoeksbureau. De proefevaluatie kende drie doelen:

1. Testen of er, afgaand op afgeronde projecten, al iets te zeggen is over de mate van bijdrage van het Waddenfonds/IKW aan haar doelen.
2. Testen of de systematiek (SME) werkt in haar huidige vorm en of er verbeteringen mogelijk zijn.
3. Meer inzicht in het evalueren zelf.

Eind mei 2025 is de eindrapportage opgeleverd. Al tijdens de interne voorbereidingen had het kernteam Monitoring ondervonden dat de gebruikte systematiek complex is en dat relevante data vaak lastig te achterhalen is. De eindrapportage bevestigde deze bevindingen. De SME bleek in zijn huidige vorm te omvangrijk, te gedetailleerd en te complex om effectief toe te passen. Door de beperkte beschikbaarheid en bruikbaarheid van data waren causale verbanden tussen projecten en uitkomsten bovendien vaak moeilijk te leggen. Een herinrichting van de SME was daarom noodzakelijk. Het rapport concludeert dat de basisstructuur en onderliggende gedachte van de SME bruikbaar zijn, maar dat het systeem moet worden vereenvoudigd en dat de beperkingen helder moeten worden gedefinieerd. De ambitie om 'de mate van doelbijdrage' kwantitatief vast te stellen blijkt onhaalbaar, omdat de bestaande meetnetten daarvoor onvoldoende toereikend zijn.

Voor de doorontwikkeling van de evaluatiemethodiek adviseert het rapport om projecten en interventies specifieker en diepgaander te onderzoeken, waarbij naast beschikbare kwantitatieve gegevens vooral kwalitatieve methoden worden ingezet. Op basis van de proefevaluatie wordt aanbevolen om in de eindevaluatie niet alle projecten te beoordelen, maar te kiezen voor een beperkte selectie van projecten op basis van advies van deskundigen.

Daarnaast heeft de proefevaluatie duidelijk gemaakt dat een scherp onderscheid nodig is tussen monitoring en evaluatie. Het Waddenfonds heeft de afgelopen jaren veel energie gestoken in monitoring en bijbehorende overlegstructuren, terwijl vanuit de Gemeenschappelijke Regeling alleen een verplichting tot evaluatie bestaat.

Door de focus weer te leggen op evaluatie en meer ruimte te bieden aan kwalitatieve analysemethoden, wordt de opgave werkbaarder. Deze aangepaste koers maakt het bovendien mogelijk inzichten te verkrijgen die in de huidige, sterk kwantitatieve aanpak buiten beeld blijven. Het ambtelijke kernteam monitoring, bestaande uit medewerkers van het Waddenfonds en IKW, werkt momenteel aan de doorontwikkeling van de SME tot een evaluatiesystematiek: de Waddenfonds Evaluatie Methodiek (WEM). Dit gebeurt op basis van de aanbevelingen uit het rapport evenals eerdere adviezen van de Kwaliteitscommissie over de SME.

Subsidieplafonds 2025

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds stelde voor het jaar 2025 vijf subsidieplafonds vast, zie tabel. Voor de financiering van de Kennishouding en het Investeringskader Waddengebied geldt een andere systematiek dan het vaststellen van een subsidieplafond; deze worden onder de tabel toegelicht.

Lopende en beschikbare budgetten 2025

Regeling	thema	Budget 1 januari 2025	Budget openstelling
Subsidieregeling Budget Lokale Innovatie 2024	Budget Lokale Innovatie	€ 351.700	€ 500.000
Subsidieregeling Budget Lokale Innovatie 2025	Budget Lokale Innovatie	€ 500.000	€ 500.000
Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds (STUW) 2023-01	Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame Waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	€ 4.184.500	€ 15.000.000
Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds (STUW) 2024-01	Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame Waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	€ 8.090.300	€ 11.000.000
Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds (STUW) 2025-01	Natuur Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling Bodem, water, licht en geluid Duurzame recreatie en toerisme Verduurzaming energiehuishouding Duurzame Waddenhavens Duurzame visserij Duurzame agrarische sector	€ 12.000.000	€ 12.000.000
		€ 25.126.500	€ 39.000.000

Kennishuishouding

Voor de Kennishuishouding wordt geen aparte regeling opgesteld maar wordt gebruik gemaakt van een boekjaarsystematiek.

Majeure projecten

Voor projecten die via het Investeringskader Waddengebied bij het Waddenfonds binnen komen zijn geen aparte subsidieregelingen en openstellingen. Het gaat hier in veel gevallen om grootschalige programma's met meerdere deelprojecten over meerdere jaren.

Omdat het aanvragen betreft die aan de begroting toegevoegd worden, legt het dagelijks bestuur een wijziging van de begroting voor aan het algemeen bestuur. Hierna kan het dagelijks bestuur definitief een besluit nemen over de subsidieverlening.

Subsidieaanvragen

Behandelde aanvragen in 2025

In 2025 heeft het Waddenfonds in totaal vijftig subsidieaanvragen behandeld. Daarvan zijn er negenentwintig verleend.

Behandelde aanvragen	Totaal	BLI	Thematisch	Majeur
Toegekende aanvragen	26	13	12	1
Afgewezen na beoordeling	9	7	2	0
In behandeling	23	15	8	0
Ingetrokken aanvragen	8	4	4	0
Niet in behandeling genomen	0	0	0	0
Totaal	66	39	26	1

In [bijlage 1](#) wordt elk project beschreven, dat in 2025 subsidie ontving. Bijlage 1 is onderverdeeld in vier hoofdstukken:

- 1) Verleningen Budget Lokale Innovaties
 - a. Budget Lokale Innovaties 2024
 - b. Budget Lokale Innovaties 2025
- 2) Verleningen Thematische subsidieregelingen
 1. Verleningen Thematische openstelling 2024-01
 2. Verleningen Thematische openstelling 2025-01
- 3) Duurzame kennishuishouding
- 4) Majeure projecten

Afgewezen subsidieverzoeken

In 2025 is ongeveer 10% van de aanvragen afgewezen. De meeste projecten die zijn afgewezen vielen onder de subsidieregeling Budget Lokale Innovaties. Voor deze regeling geldt dat aanvragen voornamelijk zijn afgewezen omdat het project niet Waddenspecifiek was. Soms bleek dat tijdens het beoordelingstraject geen zicht was op cofinanciering of dat de kans te klein was dat de benodigde vergunningen zouden worden verleend. Ook werden aanvragen afgewezen omdat ze niet bijdroegen aan de doelen of economisch niet haalbaar bleken.

Bezwaar, beroep- en informatieverzoeken

Het afgelopen jaar is er bij het Waddenfonds één bezwaarschriften ingediend. Dit bezwaar is ingediend na een vaststelling van subsidie. Op dit moment loopt deze zaak nog.

Vanuit 2024 liep er nog een bezwaar welke in 2025 afgehandeld is. Dit bezwaar is in overleg en met een aantal gemaakte afspraken tussen het Waddenfonds en de bezwaarmaker door de bezwaarmaker ingetrokken.

In 2023 is een bezwaar ingediend dat na de bezwaarprocedure heeft geleid tot een herzien besluit. Na dit herzieningsbesluit is door de bezwaarmaker in 2023 een beroepsprocedure gestart bij de rechtbank. Dit beroep is behandeld bij de rechtbank waarbij het Waddenfonds volledig in het gelijk is gesteld. De aanvrager was het niet eens met deze uitspraak en is naar de Raad van State gegaan. De aanvrager is in hoger beroep gegaan tegen dit voorstel. Een datum voor het hoger beroep is bij het opstellen van dit jaarverslag nog niet bekend.

Op dit moment zijn er daarmee nog twee zaken in behandeling.

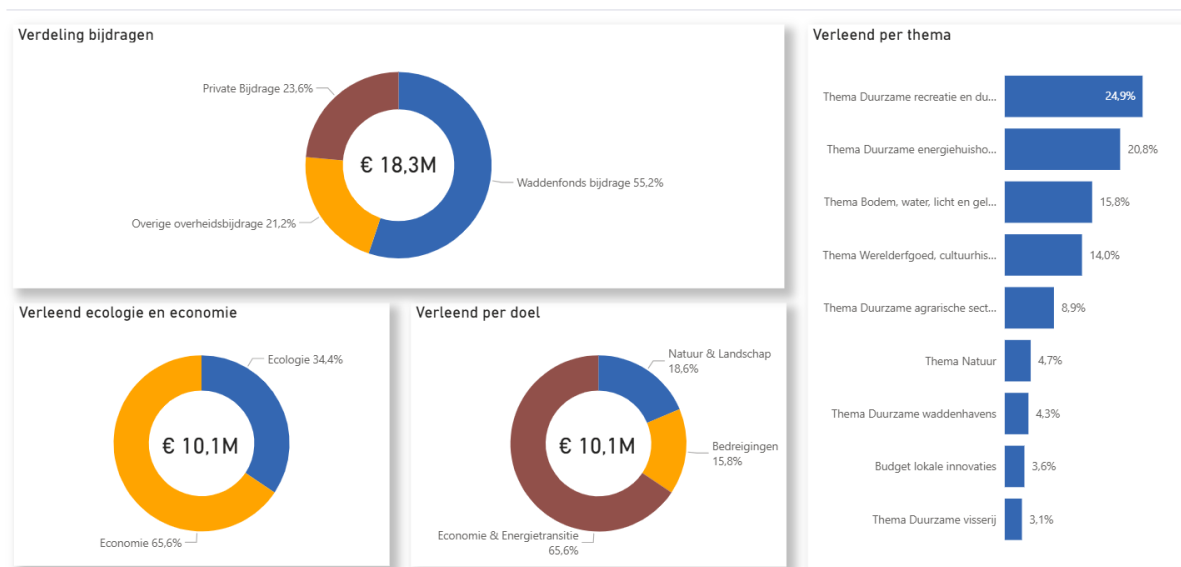
In 2025 is er een informatieverzoek in het kader van de Wet Open Overheid (WOO) ingediend, de stukken zijn openbaar gemaakt op de website van het Waddenfonds.

Verleende subsidies in 2025

Onderstaande diagrammen geven de verdeling weer van de in 2025 verleende subsidies. En de 50/50 verdeling binnen de verleende subsidies van 2025.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
BLI	13	€ 359.960	€ 110.716	€ 550.815	€ 1.021.491	€ 1.054.295
Thematisch	12	€ 8.058.763	€ 3.307.860	€ 3.514.695	€ 14.881.318	€ 16.324.646
IKW	1	€ 1.706.462	€ 726.296	€ 0	€ 2.432.758	€ 5.640.012
Totaal	26	€ 10.125.185	€ 4.144.872	€ 4.065.510	€ 18.335.567	€ 23.018.953

*Voor alle tabellen geldt: *) De "Totale investering" vraagt het Waddenfonds op bij de begunstigde. Deze maakt geen onderdeel uit van de beoordeling door het Waddenfonds van de subsidiabele kosten.*

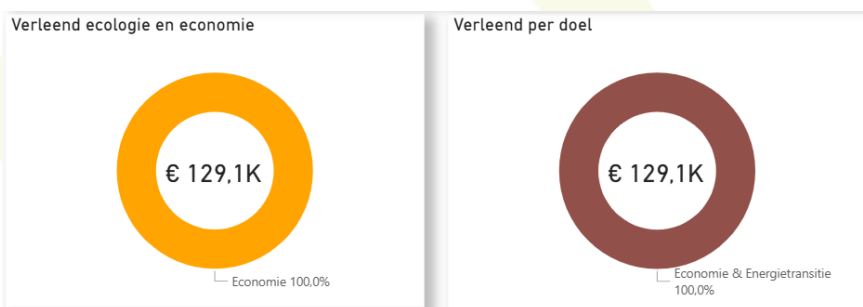
Verleende subsidie binnen de regeling Budget Lokale Innovatie

Per aanvraag is er maximaal € 50.000,- beschikbaar gesteld. Het dagelijks bestuur kent BLI-subsidies toe en neemt direct een besluit over de vaststelling. De projecten dragen op lokaal niveau bij aan de verduurzaming en leefbaarheid van het Waddengebied, daarmee worden de subsidies in het kader van BLI volledig toegerekend aan duurzame economische ontwikkeling.

Verleningen subsidieregeling BLI 2024

Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

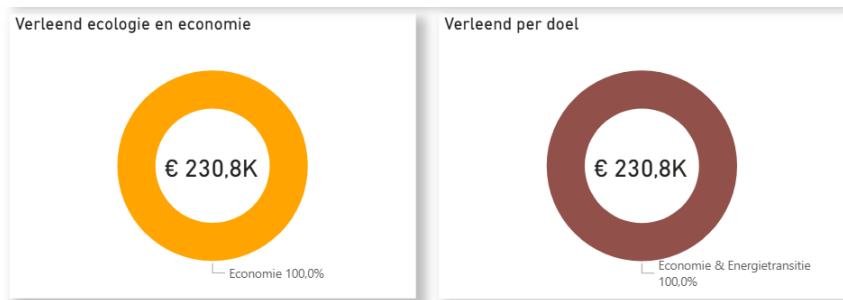
Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
BLI	4	€ 129.120	45.000 -€	€ 205.606	€ 289.726	€ 289.726
Totaal	4	€ 129.120	45.000 -€	€ 205.606	€ 289.726	€ 289.726

Verleningen subsidieregeling BLI 2025

Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
BLI	9	€ 230.840	€ 155.716	€ 345.209	€ 731.765	€ 764.569
Totaal	9	€ 230.840	€ 155.716	€ 345.209	€ 731.765	€ 764.569

Verleende subsidies binnen de regelingen Thematische Uitvoering Waddenfonds 2023-01, 2024-01 en 2025-01

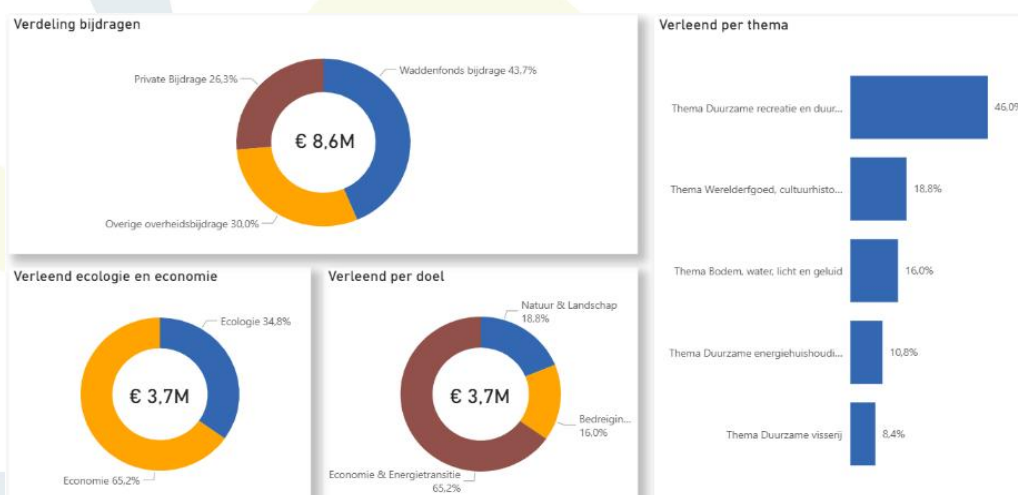
Stuw 2023-01

In maart 2023 is de Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds 2023/01 (Stuw'23) opengesteld. Het subsidieplafond voor de Stuw'23 bedroeg oorspronkelijk € 8 miljoen en is eind 2023 opgehoogd naar € 15 miljoen. Op 1 maart 2024 is de regeling gesloten, er was nog één aanvraag in behandeling in 2025, deze is afgewezen en daarmee zijn alle aanvragen binnen de subsidieregeling STUW 2023-01 volledig afgehandeld. Het budget dat nog beschikbaar was is door een besluit van het dagelijks bestuur vrijgevallen naar het budget thematische openstellingen.

Stuw 2024-01

Op 1 mei 2024 is de Subsidieregeling Thematische Uitvoering Waddenfonds 2024/01 (Stuw'24) opengesteld. Het subsidieplafond voor de Stuw'24 bedroeg oorspronkelijk € 5 miljoen en is opgehoogd naar € 11 miljoen. Op 31 januari 2025 is de Stuw'24 gesloten. In totaal zijn er 17 aanvragen ingediend. Doordat de regeling op 31 januari sloot waren er in 2025 nog een aantal aanvragen in behandeling, die inmiddels zijn afgehandeld. Dat budget wat nog beschikbaar was van de openstelling is door een besluit van het dagelijks bestuur naar het budget thematische openstellingen vrijgevallen. Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

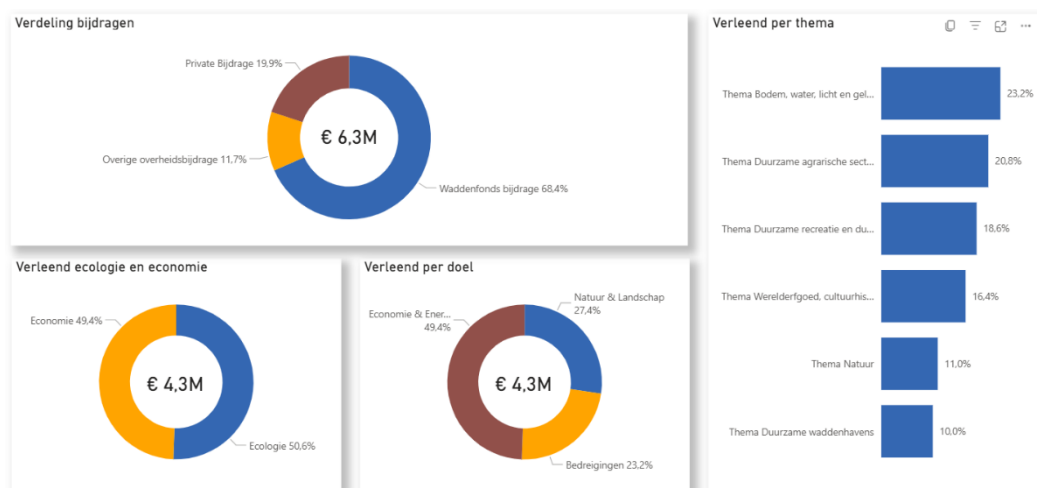
Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
Thematisch	7	€ 3.740.742	€ 2.570.849	€ 2.257.191	€ 8.568.782	€ 8.708.382
Totaal	7	€ 3.740.742	€ 2.570.849	€ 2.257.191	€ 8.568.782	€ 8.708.382

STUW 2025-01

Op 3 maart 2025 is de Stuw'25 opengesteld en op 2 december '25 is de regeling gesloten. In totaal zijn er zeventien aanvragen ingediend, waarvan er acht nog in behandeling zijn. Over deze acht aanvragen wordt in 2026 een besluit genomen. Hieronder een overzicht van verleende subsidies binnen deze regeling.

Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
Thematisch	5	€ 4.318.021	€ 737.011	€ 1.257.504	€ 6.312.536	€ 7.616.264
Totaal	5	€ 4.318.021	€ 737.011	€ 1.257.504	€ 6.312.536	€ 7.616.264

Wijzigingsverzoeken – ophoging van het eerder verleende subsidiebedrag

Het dagelijks en algemeen bestuur heeft ingestemd met een begrotingswijziging en daarmee de subsidie verhoogd voor één lopend majeur project.

De reden om een aanvullende subsidie te verlenen was onder andere een stijging van de bouwkosten en meerkosten door vertraging. Het algemeen en dagelijks bestuur heeft in maart 2022 een werkwijze vastgesteld hoe het Waddenfonds met deze wijzigingen omgaat, met deze werkwijze konden aanvragers tot 1 januari 2024 een wijzigingsverzoek indienen.

Verleende subsidies meerjarige grote projecten via het Investeringskader Waddengebied (IKW)

In 2025 is er door het algemeen en dagelijks bestuur van het Waddenfonds aan één aanvrager subsidie verleend aan een nieuw meerjarig, groot project die via het Investeringskader Waddengebied bij het Waddenfonds is ingediend.

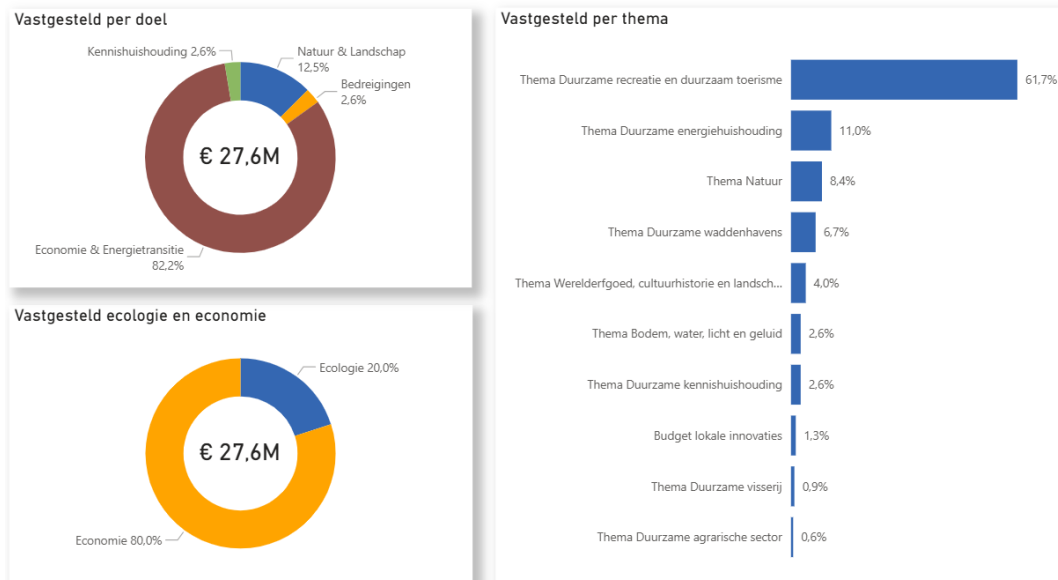
Categorie	Aantal zaken	Waddenfonds bijdrage	Overige overheidsbijdrage	Private Bijdrage	Totale kosten WF	Totale investering*
IKW	1	€ 1.706.462	€ 726.296	€ 0	€ 2.432.758	€ 5.640.012
Totaal	1	€ 1.706.462	€ 726.296	€ 0	€ 2.432.758	€ 5.640.012

**) De "Totale investering" vraagt het Waddenfonds op bij de aanvraag. Deze maakt geen onderdeel uit van de beoordeling door het Waddenfonds van de subsidiabele kosten.*

Vastgestelde projecten in 2025

Aantal projecten	Subsidie Waddenfonds	Vastgestelde subsidie	Vrijval huidig boekjaar	Vrijval
31	€ 29.409.684	€ 27.624.682	€ 388.518	€ 837.218

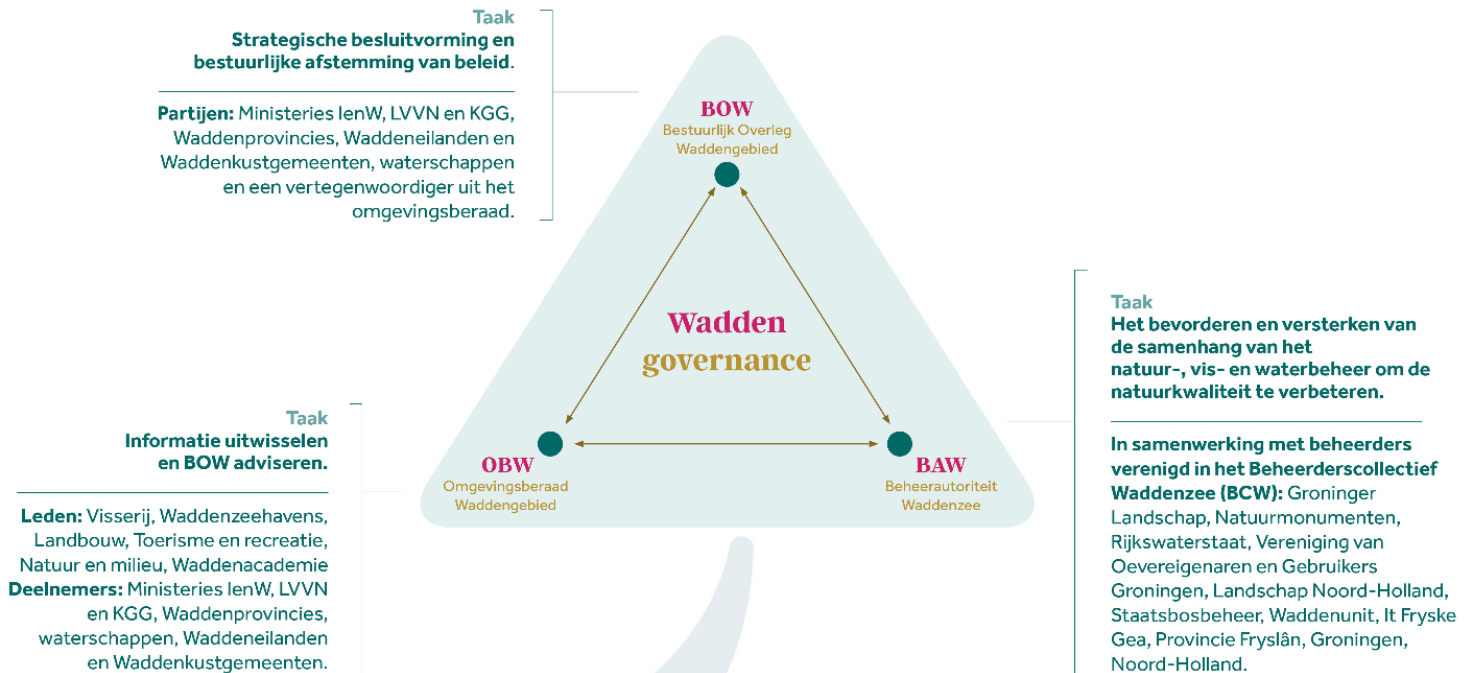
In 2025 zijn door het Waddenfonds éénnendertig projecten definitief vastgesteld. In onderstaande grafieken wordt dit cijfermatig weergegeven.

*Toelichting: De vrijval in deze tabel betreft de totale vrijval van vastgestelde subsidie in 2025. De vrijval van **thematische projecten en budget lokale innovatie valt vrij** naar de algemene reserve van het Waddenfonds. Wanneer **majeure projecten** worden vastgesteld, valt de resterende subsidie vrij en wordt via een begrotingswijziging toegevoegd aan de reserve majeure projecten.*

De governance in het Waddengebied

Het Waddengebied wordt net als de rest van Nederland bestuurd door de overheden: gemeenten, provincies en het rijk. Ook de Waddenzee is dus ingedeeld bij Rijk, provincies en gemeenten. Om ervoor te zorgen dat er een duidelijk en samenhangend beleid voor de Waddenzee wordt gevoerd, werken de waddenoverheden veel samen.

Agenda voor het Waddengebied 2050

In 2021 is de gezamenlijk ontwikkelde Agenda voor het Waddengebied 2050 vastgesteld. Deze Agenda voor het Waddengebied heeft twee doelen:

1. Een duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap
2. Een veilig, vitaal en veerkrachtig Waddengebied in 2050.

De Agenda voor het Waddengebied 2050 bundelt bestaande ambities, doelen en strategieën van Rijk en regio, scherpt deze aan waar dat kan en benoemt de belangrijkste opgaven en bijbehorende dilemma's die door nieuwe ontwikkelingen op het Waddengebied afkomen. Waar mogelijk bevat de Agenda nieuwe beleidskeuzes. Begin 2023 is het Uitvoeringsprogramma Waddengebied 2021-2026 vastgesteld. Het Uitvoeringsprogramma is adaptief en wordt elke 2 à 3 jaar bijgesteld.

Relatie met het Waddenfonds

Voor het uitvoeren van programma's en projecten is de Agenda voor het Waddengebied 2050 voor het Waddenfonds mede richtinggevend. De provincies zijn vertegenwoordigd in het Bestuurlijk Overleg Wadden en nemen besluiten over de Agenda voor het Waddengebied 2050 en het uitvoeringsprogramma 2021-2026. Op deze manier zijn de doelen van het Waddenfonds en de Agenda in meer of mindere mate met elkaar verweven. In het Uitvoeringsprogramma van de Agenda worden koppelingen gelegd met projecten die het Waddenfonds mogelijk maakt, zoals het programma Green Shipping. Het Waddenfonds kan als financier optreden voor onderdelen van het Uitvoeringsprogramma als dat past binnen het Uitvoeringskader van het Waddenfonds.

Ontwikkelingen in het Waddengebied in 2025

1. Waddenbalans 2024

In april 2025, presenteerden de provincies Fryslân, Groningen en Noord-Holland de Waddenbalans 2024. De Waddenbalans is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de Vereniging van Waddenzeegemeenten en Samenwerkingsverband De Waddeneilanden. Deze periodieke sociaaleconomische monitor biedt een actueel beeld van de brede welvaart en economische activiteiten in het Waddengebied en richt zich op 14 kustgemeenten in het gebied met in totaal ruim 460.000 inwoners. Thema's als gezondheid, inkomen, welbevinden, mobiliteit en sociale samenhang worden inzichtelijk gemaakt en voor het Waddengebied vergeleken met landelijke trends.

Resultaten laten onder andere zien dat de brede welvaart verschilt tussen de Waddeneilanden, havengemeenten en kustgemeenten. Een belangrijk aandachtspunt voor het gehele Waddengebied is de gezondheid van inwoners. Deze ligt gemiddeld onder het landelijk niveau.

2. Staat van de Waddenzee 2025

De Staat van de Waddenzee 2025 opgesteld door de Waddenacademie verscheen in juni 2025. Deze Staat geeft een integraal beeld van de ecologische staat van de Nederlandse deel van de Waddenzee, op basis van 238 indicatoren verdeeld over thema's zoals weer & klimaat, leefomgeving en soorten. Uit het rapport blijkt dat ongeveer een derde van de indicatoren (92 van 238) slechter scoren dan de referentiewaarden, ook een derde van de indicatoren leveren een onzeker beeld op: de status is onzeker en mogelijk zorgelijk. En tot slot scoren ongeveer 32% van de indicatoren scoren beter dan de referentiewaarden. Het rapport legt niet uit welke oorzaken er precies zijn of welke maatregelen direct het verschil maken. Het dient als basis voor het toekomstige beleidskader.

3. Agenda voor het Wadengebied 2050

De Agenda voor het Wadengebied is eind 2020 verschenen en ondertekend door bijna alle relevante partijen uit het Wadengebied. Ook is er een uitvoeringsprogramma uitgewerkt. Onder meer via de majeure projecten draagt het Waddenfonds/ IKW bij aan uitvoering van dit uitvoeringsprogramma. Zoals hiervoor in het hoofdstuk “Verlenging Gemeenschappelijke regeling” al is aangehaald, gaat het Waddenfonds bij een verlenging en binnen de kaders van het Waddenfonds zijn beschikbare budget zoveel mogelijk richten op de een bijdrage aan de uitvoering van de Agenda.

Rondom deze agenda zijn in 2025 meerdere ontwikkelingen te noemen:

Uitwerking ABDTOPConsult-rapport

Op 23 maart 2023 besloot het Bestuurlijk Overleg Wadengebied (BOW) een rapport te laten opstellen over de bekostiging van de opgaven in het Wadengebied (Agenda Wadengebied 2050). Dat heeft geleid tot het rapport van ABDTOPConsult van 22 maart 2024, met als titel: ‘Ongedeeld gebied, verdeelde verantwoordelijkheid, opgedeelde bekostiging’. In dat rapport wordt onder meer geadviseerd om een gezaghebbend persoon te vragen de aanbevelingen uit het rapport te kunnen opvolgen. De heeft ertoe geleid dat de heer Jan Jaap de Graeff en mevrouw Carla de Rie in 2025 aan de slag zijn gegaan met de opdracht de meest urgente en grootste opgaven in het Wadengebied te benoemen, te adviseren over een doelmatige governance en de benodigde financiering. Er is gevraagd advies te geven over het versterken van de uitvoeringskracht en de toekomst van de Waddenacademie en het Waddenfonds.

Vanuit het Waddenfonds en IKW is enkele malen gesproken met beide personen en is input gegeven voor de adviezen. Begin 2026 zal een definitief advies worden opgeleverd dat naar verwachting medio 2026 leidt tot besluiten in het BOW.

Evaluatie Agenda en uitvoeringsprogramma

Parallel aan de hiervoor genoemde opdracht voert een extern bureau een evaluatie uit van de Agenda voor het Wadengebied 2050 en het Uitvoeringsprogramma. Eind 2025 wordt een conceptrapport opgeleverd.

Waddenkoers

In het afgelopen jaar hebben de leden van de Stuurgroep Waddenprovincies (de Wadengedeputeerden van de provincies Fryslân, Noord-Holland en Groningen) meerdere keren met elkaar gesproken over de voortzetting van de interprovinciale Waddensamenwerking. Deze gesprekken waren mede ingegeven door de aanstaande beëindiging van het Waddenfonds en het Investeringskader Wadengebied, ontwikkelingen die een nieuwe fase in de provinciale samenwerking markeren. Er zijn ook andere, externe ontwikkelingen die ertoe hebben bijgedragen dat de provincies zich met hernieuwde aandacht oriënteren op hun bestuurlijke rol in het Wadengebied.

In opdracht van de Stuurgroep Waddenprovincies wordt gewerkt aan een interprovinciaal samenwerkingsvoorstel. De werktitel van het samenwerkingsvoorstel is de Waddenkoers. In de loop van 2026 zal de Waddenkoers worden vastgesteld.

4. Beleid

Er spelen diverse beleidsontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het werk van het Waddenfonds. Gedacht kan worden aan de plannen van Defensie in het Wadengebied zoals een munitiedepot bij Kollumerwaard en uitbreiding van activiteiten op de Vliehorst. Begin volgend jaar vindt op basis van het Advies De Graeff en de evaluatie van de Agenda, besluitvorming in het BOW plaats over onder andere prioritering, uitvoeringskracht, governance en financiering van de opgaven in de Agenda voor het Wadengebied. Dit moet ook richting geven aan een nieuw op te stellen Uitvoeringsagenda. De uitbreiding van Defensieactiviteiten moet daarin worden mee- en opgenomen in gebiedsontwikkelingen, koppelkansen en investeringen.

Beleidskader natuur, Natuur Herstel Verordening

Van belang zijn verder het Beleidskader Natuur en de invoering van de Natuur Herstel Verordening die in 2026 aan de Europese Commissie aangeleverd moet worden. Implementatie kan tot gevolg hebben dat er activiteiten worden gereguleerd of verboden. Zaken waar het Waddenfonds in haar werk rekening mee moet houden.

Dijkversterking Schier

De Waterschappen hebben in het OBW van 25 september 2025 hun zorg uitgesproken over de samenwerking tussen Rijk en Regio vanuit het belang van integraal te werken aan de verschillende opgaven in het Waddengebied. Dit staat onder druk door een voorgenomen besluit over Dijknormering met effect voor een lopend gebiedsproces op Schiermonnikoog. OBW-vertegenwoordiger Frank Jorna heeft het OBW gevraagd om ondersteuning van deze oproep.

Routekaart plus

Om ruimte te maken voor een bredere kustontwikkeling wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een Praatplaat Routekaart Plus. Deze praatplaat kan worden ingezet als richtinggevend voor de gewenste ontwikkeling van de kustzone. Het Rijk (Ministerie LNV) is gevraagd de mogelijke ruimte voor een bredere Waddenkustzone verder te onderzoeken binnen het Beleidskader Natuur, Natuur beheerplannen en in de Natuur Herstel Verordening aan de hand van de Praatplaat Plus. De ontwikkelingen van majeure projecten langs de waddenkust wordt met meer ruimte voor bredere kustontwikkeling beter mogelijk gemaakt.

1 Paragrafen (Jaarrekening 2025)

Paragraaf 1 Bedrijfsvoeringskosten

In het overzicht van baten en lasten is de post organisatiekosten weergegeven. Deze post bestaat uit personeelskosten en bedrijfsvoeringskosten.

Ter ondersteuning van het dagelijks bestuur en algemeen bestuur is een kleine organisatie ingericht. Er is standaard een secretaris-directeur, plaatsvervangend directeur/programmaregisseur, controller, vijf programmaregisseurs en ondersteuning. Overige standaard substantiële personeelskosten betroffen inhuur van de beheerfunctie - deze functie wordt uitgevoerd door de afdeling Subsidies van de provincie Fryslân - en de overige ondersteunende diensten op het gebied van financiën, personeel, archief, communicatie, informatie en juridische zaken. Deze worden ook structureel ingehuurd van de provincie Fryslân (als gevolg van art. 9 bestuursakkoord).

Ten slotte zijn in de bedrijfsvoeringskosten opgenomen de kosten van werkplekken, huisvestingskosten, bureaunkosten en ook externe inhuur voor specifieke en specialistische advisering.

De organisatiekosten kenden tot 2018 een maximaal van 5%¹ van het gemiddelde van de rijks(jaar)dotaties tot en met 2026 (het einde van de looptijd van het Waddenfonds is tot en met 2027). Daarbij is afgesproken dat er prudent met de beschikbare ruimte voor bedrijfsvoeringskosten wordt omgegaan.

Per 2018 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken, in totaal € 2.6 miljoen, dit is 7,4%. De dekking á € 850.000,- vindt plaats vanuit de algemene reserve. Mocht blijken dat er minder middelen nodig zijn voor de organisatie, dan vloeien deze middelen terug naar de Algemene Reserve.

Met het vaststellen van de begroting 2024 hebben de drie Provinciale Staten besloten deze verhoging van de organisatie-/bedrijfsvoeringskosten te continueren tot en met 2027.

Rechtmatigheidsverantwoording per 2023

Per boekjaar 2023 moet het dagelijks bestuur zelf de rechtmatigheidsverantwoording over 3 van de 9 rechtmatigheidscriteria afleggen - dat zijn de criteria 7 t/m 9 - in de jaarrekening volgens een verplicht model van de commissie BBV. In het verplichte model worden eventuele onrechtmatigheden genoemd en in deze paragraaf verder toegelicht.

Geconstateerde afwijkingen per budget:

Voor de post "**Waardevermindering en vorderingen**" zijn twee bedragen opgenomen.

"Voor het project "Vergroten en versterken van het cultuurhistorisch toerisme op Vlieland" is een voorziening getroffen van € 24.615,-. Er is bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van het project. In overleg met bezwaarmaker is de procedure op on-hold gezet. Er is in januari 2025 een gesprek met bezwaarmaker gevoerd over het bezwaar. De uitkomsten van dit gesprek zijn dat bezwaarmaker € 140.000 in januari 2025 overgemaakt is aan het Waddenfonds.

Op advies van de bezwarencommissie is een compromis gesloten tussen het Waddenfonds en de bezwaarmaker. Op basis van dit compromis is van de resterende € 24.615 nog € 15.000 terugbetaald. Het restant van € 9.415 is daarmee afgeboekt van de voorziening."

¹ "In de begroting Waddenfonds 2016 wordt uitgegaan van maximaal 5 % bedrijfsvoeringskosten. Dit percentage is gebaseerd op het gemiddelde van de Rijks(jaar)dotaties aan het Waddenfonds en bedraagt € 1.750.000,-. Het Waddenfonds acht dit een noodzakelijk bedrag voor een kwalitatief verantwoorde bedrijfsvoering. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragrafen 5.2 en 6.2.2. van de begroting Waddenfonds 2016."

"Voor het project AHPD is in de jaarrekening 2023 een voorziening getroffen van € 428.824,-. Het Waddenfonds heeft op 9 december 2022 de subsidiebeschikking van het project Demonstratie AHPD Ameland vastgesteld op €1.059.778. Hetgeen betekent dat onder verrekening van de al uitgekeerde voorschotten € 428.824,- terugbetaald moet worden. Er is tegen dit besluit bezwaar ingediend. In juli 2023 heeft de bezwaarschriftencommissie het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Het dagelijks bestuur heeft op 20 september 2023 dit besluit overgenomen en heeft het terugvorderingstraject ingezet.

De aanvrager heeft via de Rechtbank beroep aangetekend op het besluit op bezwaar. De rechtbank heeft het Waddenfonds in het gelijk gesteld. De aanvrager is daarna naar de Raad van state gegaan, ook zij hebben het Waddenfonds in het gelijk gesteld en moet er in overleg een regeling getroffen worden. Echter is er door de aanvrager op de uitspraak van Raad van State hoger beroep aangetekend op deze uitspraak. Er kan desgevraagd (bij de opmaking van de jaarrekening) nog geen datum genoemd worden voor een nieuwe zitting.

Bij de opmaking van het jaarverslag zijn deze middelen nog niet terugbetaald en is de vordering ten behoeve van de jaarrekening voorzien."

Organisatiekosten

Hier blijft een bedrag over en in overeenstemming met de gemaakte afspraken vloeit een overgehouden bedrag terug naar de Algemene reserve, of naar een ander budget mocht het bestuur daarover besluiten. Per 2018 zijn voor bedrijfsvoering extra middelen uitgetrokken. Ook is met de vaststelling van de begroting 2020, ingestemd met een tijdelijke verhoging à € 500.000 voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Met de 6e begrotingswijziging 2020 is ingestemd met een verhoging van € 350.000,- (bij elkaar opgeteld een verhoging van € 850.000,-) en in totaal € 2.6 miljoen, dit is 7,4%. De dekking á € 850.000,- vindt plaats vanuit de algemene reserve.

Ontwikkelbudget en monitoring

Het ontwikkelbudget en monitoring is slechts ten dele ingezet. De reden dat het ontwikkelbudget een onderuitputting heeft is omdat er in 2025 minder inzet van externen gebruik is gemaakt voor bijvoorbeeld extra werk of een verkenning. Daarnaast zijn er ook minder majeure processen geweest die aanspraak konden maken op de inzet van procesmiddelen die uit deze post gedekt worden. Wat betreft monitoring, in 2025 is de proefevaluatie opgeleverd.

Paragraaf 2 Financiering

Deze paragraaf gaat over het beheer van de financiële middelen. De kaders voor het op een verantwoorde manier beheren van de financiële middelen worden gevormd door de Financiële Verordening en de wet Financiering decentrale overheden (Fido).

Ontwikkeling financieringssaldo

Dit betreft het saldobedrag dat het Waddenfonds ontvangen heeft tot ultimo 2025 maar nog niet heeft uitgegeven. Het saldo aan liquide middelen en deposito's bedroeg begin 2025 € 208 miljoen positief. Het saldo is gedurende het jaar afgenomen tot € 203 miljoen positief eind 2025. Medio december 2013 is de Wet Schatkistbankieren (SKB) van kracht geworden. Dit houdt in dat decentrale overheden hun overtollige geldmiddelen verplicht bij het Ministerie van Financiën dienen onder te brengen.

Beleggingen/ontvangen rente

Het grootste gedeelte van de tijdelijk overtollige geldmiddelen wordt op rekening-courant bij het Agentschap van Financiën aangehouden. De rentevergoeding hierop is gebaseerd op ESTR. Dit staat voor Euro Short term rate en is de rente waartegen gemiddeld genomen overnight en zonder onderpand liquiditeiten zijn geleend in de eurogeldmarkt. De ESTR is vanaf medio september 2022 weer boven de 0% uitgekomen en sindsdien wordt er door het Agentschap weer rente vergoed over rekening-courant tegoeden.

Ontwikkeling financiële markten

De ECB heeft in 2025 de Refirente in stappen verlaagd van 2,91% naar 1,92%.

Risicobeheer treasury

De belangrijkste risico's voor de GR Waddenfonds waren en zijn: renterisico en kredietrisico. De volgende maatregelen zijn genomen om deze risico's te beheersen.

Renterisicobeheer

Vanuit de wet Fido worden richtlijnen gegeven voor het renterisico voor korte- en langetermijnfinanciering. Het renterisico op kortlopende financieringen wordt beperkt door een zogenaamde kasgeldlimiet, van 8,2% van de begroting. De GR Waddenfonds heeft overtollige liquiditeiten en maakt geen gebruik van kortlopende financieringen. Over de overtollige liquiditeiten ontvangt het Waddenfonds rente.

Voor de langetermijnfinancieringen geldt de renterisiconorm, die van toepassing is op vaste schulden en aantrokken geldleningen. De GR Waddenfonds heeft geen langlopende schulden en geldleningen.

Kredietrisicobeheer

Het kredietrisico van de GR Waddenfonds is zeer gering. Tijdelijk overtollige geldmiddelen worden op basis van de Wet Schatkistbankieren uitsluitend en verplicht belegd bij het Ministerie van Financiën. De GR maakt geen gebruik van derivaten.

Een risico betreft de kostenstijging. Te zien is dat subsidieaanvragers te maken krijgen met hogere kosten voor grondstoffen en vertragen. Het fonds moet daarom rekening houden met wijzigingsverzoeken in relatie tot ophogingen van de subsidies. Dit risico wordt in de gaten gehouden en zal tot reservering subsidielasten leiden.

Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin de GR Waddenfonds in staat is om financiële risico's op te vangen zonder dat wijziging van beleid noodzakelijk is. In de werkwijze voor de subsidies worden beschikte subsidies tevens gereserveerd als verplichtingen in het jaar waarin de beschikking is verstrekt, waarmee de uitgaven één op één lopen. Door het werken met subsidieplafonds houdt het bestuur sturing en kan het een programma voor dat jaar limiteren op het moment dat er een risico bestaat dat de doelen van het Waddenfonds niet gehaald worden. Daardoor worden risico's als minimaal ingeschat.

In het uit te werken plan om tot verlenging van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds te komen wordt ook het weerstandsvermogen betrokken. Het weerstandsvermogen van € 5.8 miljoen wordt voornamelijk gereserveerd voor de organisatiekosten van het Waddenfonds tot en met 2029. In het hoofdstuk "[Voorstel wijzigen gemeenschappelijke regeling Waddenfonds](#)" wordt uitgebreid ingegaan op het voorstel wat gedaan is aan de Gedeputeerde en Provinciale Staten van de drie Waddenprovincies.

Risicobeheersing

Een risico is dat het Waddenfonds meerjarige beschikkingen verstrekt aan majeure projecten. Hierdoor wordt in een keer het hele bedrag voor het project toegekend. Het grote voordeel is dat subsidieaanvragers meer zekerheid hebben en ook gemakkelijker cofinanciering kunnen krijgen. Om het risico te beperken wordt de beschikking nadrukkelijk aan voorwaarden gekoppeld.

Een ander risico zou kunnen ontstaan als een subsidieaanvrager een bezwaar- en beroepsprocedure instelt tegen een afgewezen of een lager vastgestelde subsidieaanvraag. Om een eventuele honorering van bezwaar- en beroepschriften te kunnen dekken wordt 20% van het gedecentraliseerde jaarbudget als weerstandsvermogen aangehouden. Voor de berekening van het weerstandsvermogen wordt het jaarbudget vanaf 2018 van bijna € 29 miljoen gehanteerd. Hiermee wordt het weerstandsvermogen op € 5,8 miljoen berekend. Dit bedrag is binnen de algemene reserve afgezonderd van de vrij aanwendbare middelen.

Bij de organisatiekosten (onvoorzien) betreft het de materiële risico's (als huurcontract of personele conflicten). De materiële risico's worden als marginaal ingeschat. Uitgangspunt is dat eventuele risico's binnen de begrote organisatiekosten kunnen worden afgedekt.

Financiële kengetallen Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds

1A. Netto schuldquote			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>begroting 2025</i>	<i>jaarrekening 2025</i>
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	335	700	57
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	158.867	150.663	138.441
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	-	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	208.337	200.000	203.742
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	26	10	8
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.739	1.250	1.023
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	36.914	35.696	33.566
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-138%	-140%	-197%
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
Aangezien het Waddenfonds alleen middelen besteed die ze ontvangt van het Rijk in het kader van het Bestuursakkoord			
Decentralisatie Waddenfonds en de provincies geen middelen beschikbaar stellen, zal het Waddenfonds niet meer geld			
uitgeven dan dat ze uiteindelijk van het Rijk zal ontvangen.			
1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>begroting 2025</i>	<i>jaarrekening 2025</i>
A. Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	-	-	-
B. Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	335	700	57
C. Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	158.867	150.663	138.441
D. Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	-	-	-
E. Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	208.337	200.000	203.742
F. Liquide middelen (cf art. 40 BBV)	26	10	8
G. Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	1.739	1.250	1.023
H. Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (excl. mutaties reserves)	36.914	35.696	33.566
Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	-138%	-140%	-197%
Toelichting: een negatieve schuldquote geeft aan dat er per saldo sprake is van een overschot aan middelen.			
De quote is hetzelfde als bij 1A, het Waddenfonds verstrekt tot op heden geen leningen.			
2. Solvabiliteitsratio			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>begroting 2025</i>	<i>jaarrekening 2025</i>
A. Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	51.777	50.000	66.448
B. Balanstotaal	211.119	201.763	205.186
Solvabiliteit (A/B) x 100%	25%	25%	32%
Toelichting:			
Hoe hoger de solvabiliteit van een onderneming, hoe gezonder het bedrijf. Een solvabiliteitsratio van 25% – 40% wordt			
als gezond gezien. Het Waddenfonds is een tijdelijke regeling tot en met het jaar 2026 die tot doel heeft de middelen			
van het Waddenfonds te besteden in de Waddenprovincies. Aan het eind van de regeling zal de solvabiliteit de 0% naderen.			

3. Kengetal grondexploitatie			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			
4. Structurele exploitatieruimte			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
<i>Bij jaarrekening ultimo jaar</i>	<i>jaarrekening 2024</i>	<i>begroting 2025</i>	<i>jaarrekening 2025</i>
A. Totale structurele lasten	115.472	46.817	19.035
B. Totale structurele baten	36.914	34.225	33.566
C. Totale structurele toevoegingen aan de reserves	45.345	-	29.440
D. Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	126.735	12.591	15.673
E. Totale baten	163.649	46.816	49.239
Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	2%	0%	2%
Toelichting:			
De structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de jaarrekening is.			
5. Belastingcapaciteit			
Niet van toepassing bij GR Waddenfonds			

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf kapitaalgoederen dient inzicht te worden gegeven in het onderhoudsprogramma van de kapitaalgoederen (zoals wegen, gebouwen en openbare ruimte), de financiële consequenties en de vertaling hiervan in de begroting. Deze paragraaf is voor de GR Waddenfonds niet van toepassing.

Paragraaf 5 Grondbeleid

Deze paragraaf is niet van toepassing.

Paragraaf 6 Lokale Heffingen

Deze paragraaf is niet van toepassing.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn vennootschappen, stichtingen of verenigingen waarin de GR Waddenfonds deelneemt. Deze zijn niet aan de orde.

2. Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2025

Activa	31 december 2025	31 december 2024
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
Vooruitbetalingen	2.500	2.500
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Rekening courant met het Rijk	203.742.071	208.336.393
Vordering op openbare lichamen	1.383.091	2.390.219
Overige vorderingen	50.000	364.350
Banksaldi	7.875	25.999
	205.185.537	211.119.460

Passiva	31 december 2025	31 december 2024
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>		
Algemene reserve	13.395.936	13.145.936
Bestemmingsreserve	52.288.203	35.939.719
Gerealiseerde resultaat	763.882	2.831.584
Totaal algemene reserve	66.448.021	51.917.239
Vlottende passiva		
<i>Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Schulden aan openbare lichamen	0	0
Overige schulden	56.924	334.137
Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies	138.441.457	158.866.890
Facturen onderweg	239.134	1.195
	205.185.536	211.119.461

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	31 december 2025	31 december 2024
Activa		
Verplichtingen		
Huurovereenkomst Huis van de Wadden	90.000	90.000
NWO Programma		100.000
Boekjaarsubsidie Waddenacademie 2027	726.000	726.000

2.2 Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2025

	Realisatie vorig begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar	Raming begrotingsjaar Na wijziging	Realisatie begrotingsjaar
Baten				
Decentralisatie-uitkering	28.878.000	28.878.000	28.878.000	28.878.000
Rente	8.036.080	4.655.000	4.660.600	4.687.744
	36.914.080	33.533.000	33.538.600	33.565.744
Lasten				
Beschikte subsidies (toegevoegd aan OP)	9.993.581	9.028.000	8.418.700	8.418.723
Saldo vrijval projecten	-5.043.928	-	-239.800	-532.269
Majeure projecten (toegevoegd aan OP)	104.665.768	21.155.000	8.492.800	8.498.795
Waardevermindering vorderingen	24.615	0	0	0
Budget Kennishuishouding	3.328.171	100.000	100.000	100.000
Monitoring	22.660	100.000	100.000	22.220
Ontwikkelsbudget	120.133	300.000	300.000	146.525
Organisatiekosten	2.360.818	2.600.000	2.600.000	2.380.968
	115.471.818	33.283.000	19.771.700	19.034.963
Saldo van baten en lasten	-78.557.738	250.000	13.766.900	14.530.782
			0	
Onttrekking aan de algemene reserve	34.750.000			
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	7.807.400	-	15.673.300	15.673.300
Onttrekking aan reserve Majeure projecten	84.177.300			
Toevoegen aan de algemene reserve	0	-250.000	-250.000	-250.000
Toevoeging aan reserves naar Majeure projecten	-32.503.578		-12.907.600	-12.907.600
Toevoeging aan overloop bestemmingsreserve	-12.841.800		-16.282.600	-16.282.600
Gerealiseerde resultaat	2.831.584	0	0	763.882

2.3. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Deze jaarrekening dient als financiële verantwoording over het boekjaar 2025 van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds. Hij is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die zich voordeden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in meegenomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden op grond van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremies voor gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Als er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient hiervoor wel een verplichting opgenomen te worden.

Balans

Financiële vaste activa

Uitzettingen in 's Rijkschatkist met een looptijd van langer dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vlottende activa

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overlopende passiva

De verleende subsidies tot en met 31 december 2025 zijn in het boekjaar volledig als last verantwoord en toegevoegd aan de overlopende passiva (OP) 'Nog te betalen subsidies'. De onttrekking aan de overlopende passiva betreft de in 2025 daadwerkelijk uitbetaalde subsidies (voorschotten en afrekeningen). Vrijval van subsidies door lagere afrekeningen of het vervallen van projecten worden ten gunste van de programmarekening gebracht. De overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Werkwijze Meerjarig beschikken

Het Waddenfonds heeft qua lastneming altijd zoveel mogelijk de BBV-richtlijnen voor projectfinanciering (bij provincies) gevolgd, "lastneming loopt gelijk met besteding". De lastneming voor majeure projecten liep tot en met boekjaar 2023 zoveel mogelijk gelijk aan het kasritme en bestedingsritme van een majeur project. Om het inzicht van de jaarstukken tegemoet te komen is door het algemeen bestuur via de 5e begrotingswijziging 2024 besloten tot een stelselwijziging. Met de toegepaste stelselwijziging vanaf boekjaar 2024 vindt volledige lastneming plaats in het jaar van subsidieverlening voor de majeure projecten, dit is daarmee gelijk aan thematische projecten. Het effect van de stelselwijziging is hoofdzakelijk zichtbaar in de posten "Majeure projecten (toegevoegd aan OP)" en de "Overlopende passiva: Nog te betalen subsidies".

De subsidieprojecten die verleend worden, zullen volledig als last worden genomen in het jaar dat de beschikking wordt afgegeven. Hier is het kasritme niet van belang bij het nemen van de last.

2.4 Toelichting op de balans per 31 december 2025

Activa	31-12-2025	31-12-2024
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>		
Vooruitbetalingen	2.500	2.500
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>		
Ministerie van Financiën, rekening courant	203.742.071	208.336.393
<i>Vordering op openbare lichamen</i>		
Nog te ontvangen BTW	359.619	399.135
Nog te verrekenen huur en energielasten		16.427
Te veel in rekening gebracht detachingsvergoeding		-
Nog te ontvangen rijksbijdrage 2024		185.115
Betreft rentevergoeding 4e kwartaal 2024 Ministerie van Financiën		1.739.406
Btw 2025		50.136
Betreft rentevergoeding 4e kwartaal 2025 Ministerie van Financiën	1.023.472	
	<u>1.383.091</u>	<u>2.390.219</u>
<i>Overige vorderingen</i>		
Nog te verrekenen huur en energielasten		-
Nog te verrekenen subsidie vaststellingen	478.824	817.789
Voorziening dubieuze debiteuren	- 428.824	- 453.439
	<u>50.000</u>	<u>364.350</u>
<i>Liquide middelen</i>		
Rabobank, rekening courant	7.875	25.999

Voor het project "Vergroten en versterken van het cultuurhistorisch toerisme op Vlieland" is een voorziening getroffen van € 24.615,-. Er is bezwaar aangetekend tegen de vaststelling van het project. In overleg met bezwaarmaker is de procedure op on-hold gezet. Er is in januari 2025 een gesprek met bezwaarmaker gevoerd over het bezwaar. De uitkomsten van dit gesprek zijn dat bezwaarmaker € 140.000 in januari 2025 overgemaakt is aan het Waddenfonds. Op advies van de bezwarencommissie is een compromis gesloten op basis waarvan de stichting van de resterende € 24.615 nog €15.000 heeft terugbetaald. Het restant van 9.415,- is daarmee afgeboekt van de voorziening.

Voor het project "AHPD" is in de jaarrekening 2023 een voorziening getroffen van € 428.824,-. Het Waddenfonds heeft op 9 december 2022 de subsidiebeschikking van het project Demonstratie AHPD Ameland vastgesteld op €1.059.778. Hetgeen betekent dat onder verrekening van de al uitgekeerde voorschotten € 428.824,- terugbetaald moet worden. Er is tegen dit besluit bezwaar ingediend. In juli 2023 heeft de bezwaarschriftencommissie het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Het dagelijks bestuur heeft op 20 september 2023 dit besluit overgenomen en heeft het terugvorderingstraject ingezet.

De aanvrager heeft via de Rechtbank beroep aangetekend op het besluit op bezwaar. De rechtbank heeft het Waddenfonds in het gelijk gesteld. De aanvrager is daarna naar de Raad van state gegaan, ook zij hebben het Waddenfonds in het gelijk gesteld. Echter is er door de aanvrager op de uitspraak van Raad van State hoger beroep aangetekend op deze uitspraak. Er kan desgevraagd (bij de opmaking van de jaarrekening) nog geen datum genoemd worden voor een nieuwe zitting. Bij de opmaking van het jaarverslag zijn deze middelen nog niet terugbetaald en blijft de vordering ten behoeve van de jaarrekening voorzien.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren

In beginsel moeten alle overtollige middelen in de schatkist worden aangehouden, tenzij deze middelen onder het drempelbedrag gerekend kunnen worden. De hoogte van het drempelbedrag hangt af van de omvang van de begroting; maatgevend voor de omvang van de begroting is het begrotingstotaal zoals dat ook gebruikt wordt voor bijvoorbeeld het berekenen van de kasgeldlimiet. De drempel is nooit lager dan € 1 miljoen.

De drempel is gelijk aan 2,0% van het begrotingstotaal als het begrotingstotaal lager is dan € 500 miljoen, waarbij het drempelbedrag minimaal € 1 miljoen bedraagt. Als het begrotingstotaal hoger is dan € 500 miljoen is de drempel gelijk aan € 10 miljoen plus 0,2% van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	156.059	139.528	472.890	226.910
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	843.941	860.472	527.110	773.090
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	33.283			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	33.283			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag (vanaf 1/7/2021 zijn de kaders voor het drempelbedrag verruimd naar: (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 1.000.000)	250	250	1.000	1.000
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	14.045	12.697	43.506	20.876
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	156	140	473	227

Er is in 2025 geen overschrijding van het drempelbedrag.

Passiva	31-12-2025	31-12-2024
Algemene reserve Waddenfonds		
Beginsaldo 1 januari	13.145.936	47.895.936
af: onttrekking T.b.v. Organisatiekosten		-850.000
af: onttrekking T.b.v. STUW en BLI 2024		-6.000.000
af: Besluit 05-07-2024 25,7 mln. naar Reserve Majeur		-25.700.000
af: Lastneming Kennishuishouding 2024-2026		-2.200.000
Toevoeging saldo begroting 2025	250.000	
Saldo 31 december	<u>13.395.936</u>	<u>13.145.936</u>

De algemene reserve bedraagt ultimo 2025 € 13,4 miljoen. Rekening houdende met het weerstandsvermogen van € 5,8 miljoen en de onttrekking t.b.v. de bedrijfsvoeringskosten 2026 -2027 à € 850.000 per jaar bedraagt de vrije algemene reserve per 31 december 2025 € 5,9 miljoen.

Bestemmingsreserve

Overloopreserve subsidieplafonds/tenders	16.282.569	12.841.685
--	------------	------------

De overloopreserve is ingesteld om de in het boekjaar opengestelde subsidieplafonds en tenders in het nieuwe boekjaar af te kunnen ronden. Het betreft het doorschuiven van subsidiebudgetten die het dagelijks bestuur als subsidieplafonds/tenders heeft opgenomen in openstellingsbesluiten waarvoor nog geen subsidieverlening (toekenningsbeschikkingen) in hetzelfde boekjaar kon plaatsvinden.

Voor de volgende thema's zijn budgetten doorgeschoven naar volgend boekjaar

Stuw 23		4.184.507
BLI 2023		
Restant budget thematisch 2024		215.133
Stuw 2024		8.090.333
BLI 2024		351.708
BLI 2025	269.160	
Stuw 2025	7.681.979	
Restant budget thematisch 2025	8.331.430	
	<u>16.282.569</u>	<u>12.841.681</u>

Reserve majeure projecten

De reserve Majeure projecten is ingesteld projecten uit het Investeringskader meerjarig te kunnen financieren

	36.005.634	23.098.034
--	------------	------------

Specificatie reserve majeure projecten:

Vrij te besteden aan toekomstige majeure projecten	35.865.634	22.565.701
Reservering Programma herstel cultuurlandschap Waddenkust	140.000	532.333
	<u>36.005.634</u>	<u>23.098.034</u>

Gerealiseerd resultaat	763.882	2.831.584
-------------------------------	----------------	------------------

Eigen vermogen				Boekwaarde per 31-12-2024	Boekwaarde per 31-12-2025	
Algemene reserve				13.145.936	13.395.936	
<i>Bestemmingsreserve:</i>						
Overloop bestemmingsreserve				12.841.685	16.282.569	
Reserve majeure projecten				23.098.034	36.005.634	
gerealiseerd resultaat				2.831.584	763.882	
Totaal				51.917.239	66.448.021	
Het verloop in 2025 wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven						
				Boekwaarde per 31-12- 2024	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde per 31-12-2025
		Toevoeging	Onttrekking			
Algemene reserve	13.145.936	250.000				13.395.936
<i>Bestemmingsreserve:</i>						
Overloop bestemmingsreserve	12.841.685	16.282.600	15.673.300	2.831.584		16.282.569
Reserve majeure projecten	23.098.034	12.907.600				36.005.634
gerealiseerd resultaat	2.831.584	763.882	2.831.584			763.882
Totaal	51.917.239	30.204.082	18.504.884	2.831.584		66.448.021

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Schulden aan openbare lichamen

- -

Overige schulden

Crediteuren

15.679 333.921

Nog af te dragen loonheffing en pensioenpremies

41.246 215

56.924 334.136

Overlopende passiva

Nog te betalen subsidies

Beginsaldo 01 januari

158.866.890 78.902.652

Uitbetaalde subsidies

-36.714.155 -32.255.231

Toename verplichting lastneming subsidies

16.917.518 116.859.349

Vrijval subsidies door lagere definitieve beschikkingen

-628.796 -4.639.880

Saldo 31 december

138.441.457 158.866.890

Facturen onderweg

239.134 1.195

Tot september 2024 was de huurprijs voor het Huis voor de Wadden € 67.500 per jaar. Per september 2024 is een nieuwe huurovereenkomst aangegaan voor een bedrag van € 90.000 per jaar. De huurovereenkomst loopt tot en met datum 31 december 2027 en wordt met een verdeelsleutel verrekend met de medehuurders. Het Waddenfonds heeft in 2024 een meerjarige subsidie verstrekt ter grootte van € 1.100.000 per jaar voor de periode 2024-2026 aan Stichting Waddenacademie, ter uitvoering van het door BOW geaccordeerde Meerjarig Operationeel Plan "De Waddenacademie als kennisregisseur". Daarmee is de last van 3.300.000 genomen in 2024.

De niet uit de balans blijvende verplichting per jaareinde 2025 bedraagt € 726.000. Dit heeft betrekking op de toegezegde bijdrage van 2027.

2.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten over 2025

Baten	Raming	Realisatie
<i>Decentralisatie-uitkering Rijk</i>	28.878.000	28.878.000
<i>Rente</i>	4.660.600	4.687.744
Rente op liquide middelen bij het schatkistbankieren		
Voor een nadere toelichting op de rente wordt verwezen naar de paragraaf financiering		
Lasten	Raming	Realisatie
<i>Beschikte subsidies, toegevoegd aan overlopende passiva</i>		
<i>Reguliere openstellingen</i>		
<i>BLI 2024</i>	129.100	129.120
<i>BLI 2025</i>	230.800	230.840
<i>Brede openstelling 2024</i>	3.740.800	3.740.742
<i>Brede openstelling 2025</i>	4.318.000	4.318.021
	<hr/>	<hr/>
	8.418.700	8.418.723
<i>Saldo Vrijgevallen projecten thematisch 2025</i>	0	-292.485
<i>Vrijval Majeure projecten</i>		
Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	-222.700	-222.684
De donkerte van het Waddengebied	-17.100	-17.100
	<hr/>	<hr/>
<i>Saldo Vrijgevallen projecten 2025</i>	-239.800	-532.269
<i>Majeure projecten lastneming 2025</i>		
<i>Vismigratie DNA</i>		6.400.000
<i>Programmaplan herstel cultuurlandschap Waddenkust</i>		392.333
<i>Herinrichting Waddenspromenade Harlingen</i>		1.706.462
<i>Budget Majeur 2025</i>	8.492.800	
	<hr/>	<hr/>
	8.492.800	8.498.795
<i>Budget Kennishuishouding</i>		
NWO-programma	100.000	100.000
<i>Monitoring</i>		
	100.000	22.220
Dit onderdeel is bedoeld om vanuit het Waddenfonds een te ontwikkelen en onderhouden Monitoringsystematiek structureel te vullen met Waddenfonds-specifieke gegevens.		
<i>Ontwikkelbudget</i>	300.000	146.525
Vanaf medio 2015 is door wijziging van de begroting een budget beschikbaar gesteld om – voorafgaand aan subsidieaanvragen – het Waddenfonds de kwaliteit van aanvragen voor complexe vraagstukken te laten bevorderen. Middelen in dit kader kunnen worden ingezet om vooronderzoek, haalbaarheidsonderzoek en coalitievorming te realiseren. Vanaf 2022 is voor communicatie voor 100.000,- geraamd uit dit budget.		

<i>Organisatiekosten</i>		
Organisatiekosten 2025	2.600.000	2.380.968
Voor een nadere toelichting op de organisatiekosten wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering.		
Saldo van baten en lasten		
Het saldo van de totale baten en totale lasten bedraagt € positief	13.766.900	14.530.782
Onttrekking aan overloop bestemmingreserve	15.673.300	15.673.300
Onttrekking aan reserve Majeur	0	0
Mutatie Algemene reserve	- 250.000,00	- 250.000,00
In 2025 is het budget organisatiekosten met €850.000 opgehoogd ten laste van de algemene reserve. Zie paragraaf bedrijfsvoering		
In 2025 is er 1,1 miljoen vanuit de rijksdotatie ten behoeve van kennishuishouding gevoed aan de algemene reserve. Dit i.v.m. onttrekking voor kennishuishouding in 2024 voor de jaren 2025 en 2026.		
Daarmee is de toevoeging aan de AR per saldo 250.000,-		
<i>Mutatie reserves Majeure</i>	-12.907.600	-12.907.600
<i>Mutatie reserves overloop</i>	-16.282.600	-16.282.600
De mutatie in de reserves betreft het doorschuiven van subsidiebudgetten die het dagelijks bestuur in 2025 als subsidieplafonds heeft opgenomen in openstellingsbesluiten maar waarvoor nog geen subsidieverlening of lastneming in 2025 kon plaatsvinden. Afronding van het openstellingsbesluit vindt in het nieuwe boekjaar plaats.		
Voor een specificatie van de doorgeschoven budgetten naar de diverse thema's wordt verwezen naar de toelichting op de balans.		
Gerealiseerde resultaat	-	763.882

Publicatie wet normering topinkomens

Overzicht 2025 - Model 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Algemeen Bestuur		Aanvang en einde functievervulling
Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân	27-09-2023 / 31-12-2025
Friso Douwstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	15-12-2021 / 31-12-2025
Eke Folkerts	Gedeputeerde Provincie Fryslân	27-09-2023 / 31-12-2025
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	19-09-2023 / 03-11-2025
Anouk Gielen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	03-11-2025 / 31-12-2025
Ruchama Bwefar	Statenlid provincie Noord-Holland	30-09-2024 / 31-12-2025
Nick Roosendaal	Statenlid provincie Noord-Holland	18-07-2023 / 31-12-2025
Leo Wenneger	Gedeputeerde provincie Groningen	18-03-2025 / 31-12-2025
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	05-07-2023 / 31-12-2025
Karin Dekker	Gedeputeerde provincie Groningen	18-03-2025 / 28-11-2025
Henk Emmens	Gedeputeerde provincie Groningen	06-07-2023 / 18-03-2025
Johan Hamster	Gedeputeerde provincie Groningen	26-01-2022 / 18-03-2025
Voor alle bovengenoemde personen is het onderstaande van toepassing		
Functie (s)	AB-lid	
Duur dienstverband in 2025	n.v.t.	
Omvang dienst-verband	n.v.t.	
Gewezen topfunctionaris?	n.v.t.	
Fictieve Dienstbetrekking?	n.v.t.	
Bezoldiging		
Beloning	0	
belastbare en variabele onkosten vergoeding	0	
Beloningen betaalbaar op termijn	0	
Totaal bezoldiging	0	
Toepasselijk WNT - Maximum	n.v.t.	
Motivering indien overschrijding : zie	n.v.t.	

Dagelijks Bestuur		Aanvang en einde functievervulling
Matthijs de Vries (voorzitter)	Gedeputeerde Provincie Fryslân	19-09-2023 / 31-12-2025
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	19-09-2023 / 3-11-2025
Anouk Gielen	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	3-11-2025 / 31-12-2025
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	10-01-2024 / 18-03-2025
Leo Wenneger	Gedeputeerde provincie Groningen	18-03-2025 / 31-12-2025
Voor alle bovengenoemde personen is het onderstaande van toepassing		
Functie (s)	DB-lid	
Duur dienstverband in 2025	n.v.t.	
Omvang dienst-verband	n.v.t.	
Gewezen topfunctionaris?	n.v.t.	
Fictieve Dienstbetrekking?	n.v.t.	
Bezoldiging		
Beloning	0	
belastbare en variabele onkosten vergoeding	0	
Beloningen betaalbaar op termijn	0	
Totaal bezoldiging	0	
Toepasselijk WNT - Maximum	n.v.t.	
Motivering indien overschrijding : zie	n.v.t.	

Secretaris - directeur Waddenfonds		
Bedragen x € 1	Gerben Huisman	Geert Boesjes
Functie (s)	secretaris / directeur	Eerste 6 maanden waarnemend secretaris - directeur Per 1 juli : secretaris - directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 - 01-03	1/1 - 31/12
Omvang dienst-verband	1 fte	1 fte
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Dienstbetrekking	ja	Eerste 6 maanden : nee Per 1 juli 2025 : Ja
Bezoldiging		
Beloning	€ 26.240	134.868
belastbare en variabele onkosten vergoeding	€ -	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 3.787	€ 10.260
Totaal bezoldiging	€ 30.027	€ 145.129
Toepasselijk WNT - Maximum	41000	246000
Opmerkingen	2 maanden	6 maanden via detachering prov Fryslan (factuur a 71.050,-) en 6 maanden in dienst bij Waddenfonds
Toepasselijk WNT - Maximum op 12 maanden is	246000	

TABEL 1B – eerste 12 maanden

Gegevens 2025		
bedragen x € 1	Martine Kriesels	
Functiegegevens	Plv. secretaris - directeur	
Kalenderjaar	2025	2024
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	11-07-2025 t/m 31-12-2025	N.v.t.
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	6	N.v.t.
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	936	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 235	€ 221
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 32.700	€ 30.800
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 196.200	
	óf indien dit lager is	
	nvt	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 65.950	N.v.t.
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 65.950	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	
Bezoldiging	€ 65.950	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Opmerkingen	Detacheringsovereenkomst via provincie Fryslan	

Vergelijkende cijfers Wet Normering Topinkomens

Overzicht 2024 - Model 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling

Samenstelling bestuur 2024												
Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)												
Naam		Functie	Aanvang en einde functievervulling in 2023	Omvang dienstverband	Gewezen topfunctionaris?	Dienstbetrekking	Beloning	belastbare en variabele onkosten vergoeding	Beloningen betaalbaar op termijn	Totaal bezoldiging	Toepasselijk WNT - Maximum	Motivering indien overschrijding : zie Opmerkingen:
Algemeen Bestuur												
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	AB lid (Voorzitter tot 5 juli)	19-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Gert Jan Leerink	Statenlid provincie Noord-Holland	AB lid	20-05-2019/ 09-09-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Ruchama Bwefar	Statenlid provincie Noord-Holland	AB lid	30-09-2024 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Nick Roosendaal	Statenlid provincie Noord-Holland	AB lid	18-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Henk Emmens	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid	06-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Johan Hamster	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid	26-01-2022 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	AB lid	05-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid (voorzitter vanaf 5 juli)	27-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Friso Douwstra	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid	15-12-2021 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Eke Folkerts	Gedeputeerde Provincie Fryslân	AB lid	27-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Dagelijks Bestuur												
Rosan Kocken	Gedeputeerde Provincie Noord-Holland	DB lid (Voorzitter tot 5 juli)	19-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Susan Top	Gedeputeerde provincie Groningen	DB lid, vanaf 10 januari 2024	05-07-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Matthijs de Vries	Gedeputeerde Provincie Fryslân	DB lid (voorzitter vanaf 5 juli)	19-09-2023 / 31-12-2024	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0	0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
Directie												
Gerben Huisman	Waddenfonds	Directeur / Secretaris	01-01-2020 / 31-12-2024	1 fte	nee	ja	133.332	0	20.222	153.554	233.000	n.v.t.
Geert Boesjes	Waddenfonds	Plv. Directeur / secretaris	10-12-2021 / 31-12-2024	1 fte	nee	nee	136.500	-	-	136.500	233.000	gedetacheerd van de prov. Fryslan aan het Waddenfonds, per 10 dec. 2022 valt dhr Boesjes onder de reguliere WNT-norm

3. Overige gegevens

3.1 Resultaatbestemming

Explicitatie rekeningsaldo	Bedrag €
Exploitatie en Organisatie kosten	452.933,-
Budget majeure projecten	-5.995,-
Ontvangen Rente, ten behoeve reserve majeur	27.144,-
Vrijval door vaststelling of Herziening thematische projecten	289.800,-
<hr/> Totaal	<hr/> 763.882,-

Totaal gerealiseerd resultaat van 2025 **€ 763.882,-**

Het dagelijks bestuur van het Waddenfonds stelt voor om het gerealiseerde resultaat over 2025 als volgt te bestemmen:

€ 742.733,- Gelijkmatic te verdelen over de post organisatiekosten voor 2026, 2027 en 2028 en dit toe te voegen aan de algemene reserve en dit te onttrekken voor de jaren 2026, 2027 en 2028

€ 21.149,- Toe te voegen aan de reserve majeure projecten, ontvangen rente minus overbesteding budget majeure projecten

Een en ander wordt verwerkt in de herziene begroting 2026 en de begroting 2027.

4. Modelverantwoording rechtmatigheid

Verantwoordelijkheid algemeen en dagelijks bestuur Waddenfonds

De baten en lasten en ook de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten en ook de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het algemeen en dagelijks bestuur Waddenfonds toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, en de balansmutaties in overeenstemming zijn met door het algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het algemeen bestuur op 12 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording van de Gemeenschappelijke regeling hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt maximaal 2% van de totale lasten inclusief de algemene reserve en is vastgesteld op € 663.535,-.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten en ook de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens en er is geen sprake van overschrijdingen.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het algemeen bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie hij onderneemt om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Namens het dagelijks bestuur,

Was getekend te Leeuwarden, 26 januari 2026

M.A.C. de Vries

Voorzitter

G. Boesjes

secretaris-directeur

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de Gemeenschappelijke regeling Waddenfonds (hierna: Waddenfonds) te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 alsmede van het vermogen van de Waddenfonds op 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten 2025;
2. de balans per 31 december 2025;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2025.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de door het algemeen bestuur op vastgestelde normenkader en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Waddenfonds zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 380.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% voor fouten en onzekerheden van de totale lasten exclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 19.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel, in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van Waddenfonds, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, de door het algemeen bestuur op 11 juli 2025 vastgestelde normenkader, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en,
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Hoogachtend,

Bentacera Registeraccountants B.V.

V.J. Keidel AA RA

Bijlage 1: Verleende subsidies

In bijlage 1 wordt elk project beschreven, waaraan in 2025 een subsidie is verleend.

Bijlage 1 is onderverdeeld in vier hoofdstukken:

- 1) Verleningen Budget Lokale Innovaties
 - a) [Budget Lokale Innovaties 2024](#)
 - b) [Budget Lokale Innovaties 2025](#)
- 2) Verleningen Thematische subsidieregelingen
 - a) [Verleningen Thematische openstelling 2024-01](#)
 - b) [Verleningen Thematische openstelling 2025-01](#)
- 3) Duurzame kennishuishouding
- 4) Majeure projecten

Op de interactieve [kaart](#) is meer informatie te vinden.

1.a. Verleende subsidies per project, Budget Lokale Innovatie 2024

See

De oer-opera See is een muziektheatervoorstelling die wordt opgevoerd vanwege het 100-jarig bestaan van de Zuiderzeewerken. Bij de productie worden veel inwoners uit de streek betrokken. De voorstelling vertelt het verhaal van een Friese vissersvrouw die naar Wieringen trekt om haar dromen waar te maken. See wordt na de zomer van 2025 opgevoerd in Oosterland, Hippolytushoef en Wieringerwerf.

Aanvrager: Stichting Fries Productiehuis Popcultuur

Totale kosten van het project: € 34.500,-

Bijdrage Waddenfonds: € 15.000,-

Echo's van Schier

Echo's van Schier is een interactieve verhalenroute om bewoners en bezoekers van Schiermonnikoog te verbinden met elkaar en met de lokale geschiedenis en cultuur van het eiland. Langs de route kunnen door middel van QR-codes verhalen en soundscapes worden beluisterd. Op een speciale website wordt extra informatie verschaft. De verhalenroute wordt ontwikkeld met hulp van basisschoolkinderen en scholieren van het middelbaar onderwijs op het eiland. Ook de gemeente, Natuurmonumenten en verschillende verenigingen en middenstanders zijn bij het project betrokken.

Aanvrager: Stichting het Complot

Totale kosten van het project: € 79.715,-

Bijdrage Waddenfonds: € 31.350,-

Taaleilandjes

Het project zet zich in voor het behoud van streektalen en dialecten op Terschelling. Jongeren gaan oudere dialectsprekende eilanders interviewen, onder andere in het Aasters en de Meslânzer streektaal. De interviews vormen de basis voor zes verhalen die zullen worden verfilmd. De film gaat in première op theaterfestival Oerol op Terschelling en wordt erna vertoond op scholen en evenementen op het Waddeneiland. Het Waddenfonds draagt bij aan het project vanwege de positieve bijdrage voor het behoud van streektalen op Terschelling, het versterken van de lokale sociale cohesie en het vastleggen en overdragen van geschiedenis.

Aanvrager: Stichting tot instandhouding van de Mimmetaal

Totale kosten van het project: € 75.386,-

Bijdrage Waddenfonds: € 32.770,-

MadNes Verbindt, Ameland van toen, later en nu

Oudere Amelanders gaan in gesprek met jongeren over leven op een eiland, de uitdagingen ervan en toekomstperspectieven. In dit intergenerationele project worden verhalen vastgelegd in films en in kunstprojecten en gepresenteerd op diverse locaties op Ameland. Dit project brengt generaties met elkaar in contact. De verhalen van ouderen en hun ervaringen zijn het uitgangspunt. MadNes Verbindt versterkt de sociale cohesie op het eiland, omdat zowel jong als oud, maar ook bezoekers en bewoners met elkaar in contact komen. Het is onderdeel van MadNes, een jaarlijks muziekfestival op het strand van Nes.

Aanvrager: Stichting MadNes

Totale kosten van het project: € 100.125,-

Bijdrage Waddenfonds: € 50.000,-

1.b. Verleende subsidies per project, Budget Lokale Innovatie 2025

Kustverlichting & sociale binding in het Waddengebied

De zwaailichten van de eilander vuurtorens zijn de afgelopen jaren vervangen door Ledverlichting, die hoog in de lucht straalt. Het oude vuurtorenlicht streek over daken, havens en straten en raakte gemeenschappen en vormt een ongrijpbaar stukje cultureel erfgoed. Het project onderzoekt wat de betekenis is en was van het vuurtorenlicht op het eiland. Aan de hand van verzamelde verhalen, anekdotes en afbeeldingen ontstaat een beeld van dit unieke fenomeen. De ontmoeting tussen mensen staat centraal en vergroot de sociale samenhang.

Aanvrager: Stichting Hart van Veen
Totale kosten van het project: € 100.006,-
Bijdrage Waddenfonds: € 42.406,-

Ground

Dit honderd dagen durende zomerprogramma bestaat uit diverse activiteiten, lezingen, muziek, soundscapes, performances, workshops en evenementen rondom het thema Harlinger grond. Inwoners en bezoekers worden uitgedaagd ontdekkingsreiziger te worden en hun creativiteit te gebruiken. Er zijn uiteenlopende maak- en ervaringsdagen waarbij iedereen mee kan werken. Een daarvan is het versieren van een tegeltje dat een gezamenlijk kunstwerk wordt in de vorm van een tijdscapsule. Het project creëert nieuwe ontmoetingen en versterkt de sociale cohesie.

Aanvrager: Stichting Creator.com
Totale kosten van het project: € 90.000,-
Bijdrage Waddenfonds: € 40.000,-

Achterblijvers

Een wandel- en fietsroute voert langs exposities rondom klei en keramiek in Dokkum, Raard en Boarnwert. Het is de vijfde editie van de KleiKunstEnRoute. Centraal staat wat je zoal met waddenklei kunt doen. Klei is onlosmakelijk verbonden met het Waddengebied. Er is onder meer een recordpoging om zoveel mogelijk potjes van lokale klei te maken voor een gezamenlijk kunstwerk. Ook wordt een film gemaakt en is er een installatie van keramiek in het monumentale kerkje van Boarnwert. Er vinden diverse ontmoetingen plaats tussen kunstenaars en bezoekers, waardoor nieuwe netwerken ontstaan.

Aanvrager: Atelier KleiTaal
Totale kosten van het project: € 19.600,-
Bijdrage Waddenfonds: € 5.000,-

Een stormachtige geschiedenis

Het jaarlijkse kunstenfestival Hongerige Wolf in Oost-Groningen wordt georganiseerd van en voor het dorp. Dit jaar wordt via een wandel- en vaartocht aandacht besteed aan de draaikolken die in zestiende eeuw na overstromingen ontstonden in het Dollardgebied. Deelnemers lopen en varen via een audiobeleving naar de dijkdoorgang (coupure) in de Egyptische dijk. Daar wordt een dansvoorstelling opgevoerd. Het "ommetje" buiten het dorp Hongerige Wolf blijft bestaan: via een QR-code kan de wandeling gelopen worden.

Aanvrager: Stichting Hongerige Wolf
Totale kosten van het project: € 62.460,-
Bijdrage Waddenfonds: € 31.230,-

Westpolder 150 jaar

Het 150-jarig bestaan van de Westpolder wordt gevierd met een breed programma voor de inwoners van Hornhuizen en Vierhuizen. Er zijn fiets- en wandeltochten, een historische fotoroute, een foto-expositie in de kerk van Nieuw Onrust en een rondleiding in de eendenkooi. Ook treden dichters, zangers en een plaatselijke kunstschilder op. Er is aandacht voor bijzondere verhalen, waaronder de aanleg van de eerste tennisbaan en de dijk. Het waterschap monument op de oude Lauwerszeedijk wordt opgeknapt en er komt een nieuw monument bij.

Aanvrager: Organisatie 150 jaar Westpolder

Totale kosten van het project: € 31.957,-

Bijdrage Waddenfonds: € 7.657,-

De Toerist

De Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog gaat een nieuwe kameropera componeren en opvoeren op het Schiermonnikoog Festival, een festival voor klassieke muziek dat tweemaal per jaar op het eiland wordt georganiseerd. De kleinschalige opera De Toerist wordt een mixed-media kameropera, die de gespannen verhouding tussen eilandbewoners en bezoekers op Schiermonnikoog onderzoekt. Het stuk is gebaseerd op persoonlijke gesprekken met eilanders over thema's als woningdruk, toerisme, gentrificatie en eigenaarschap. Er zal gebruik worden gemaakt van audiofragmenten van de eilandbewoners zelf, waarin ze zich 'uitlaten' over het effect van toerisme en gentrificatie op het eiland.

Aanvrager: Stichting Internationaal Kamermuziekfestival Schiermonnikoog

Totale kosten van het project: € 92.800,-

Bijdrage Waddenfonds: € 15.000,-

Paardenkracht Mannenmoed

Met "Paardenkracht Mannenmoed 2025" is er een unieke theatervoorstelling gerealiseerd die de geschiedenis van de Amelander paardenreddingboot opnieuw tot leven brengt. Het is een theaterstuk, waarin het verhaal wordt verteld van het ontstaan van het reddingswezen, de geschiedenis van de Wadden en Ameland in het bijzonder en heel specifiek het unieke karakter van de beroemde Amelander paardenreddingboot.

Aanvrager: Interkerkelijk Zangkoor

Totale kosten van het project: € 36.052,-

Bijdrage Waddenfonds: € 18.026,-

Eendenkooi Surfenne Piaam

De eendenkooi Surfenne te Piaam (opgericht in 1662) wordt nieuw leven ingeblazen en voor de toekomst te behouden als identiteitsdrager voor de regio door deze te ontwikkelen tot een educatieve en belevingsplek. Een goed functionerende en onderhouden kooi is daarbij essentieel voor het welslagen van dit project. In de stelpboerderij "Surfenne" wordt een gastvrije en functionele bezoekersruimte ingericht. Het bezoekerscentrum zal gebruikt worden als voorlichtingsplek en informatiecentrum. Vrijwilligers zullen hier ontvangen worden en geïnstrueerd over activiteiten die in de kooi plaats moeten vinden.

Aanvrager: V.O.F. Surfenne

Totale kosten van het project: € 132.468,-

Bijdrage Waddenfonds: € 50.00,-

Upgrade Rehoboth

Met het verdwijnen van dorps huis Bommelhoes heeft het dorp vanaf 2026 nog slechts één gebouw over dat als doel heeft laagdrempelig een ontmoetingsplek te zijn voor de dorpsbewoners van Uithuizermeeden, nl. Rehoboth. Hoewel dit gebouw niet is berekend op het onderbrengen van meer verenigingen, onderschrijft de stichting de grote zorg dat verenigingen uit ons dorp dreigen te verdwijnen. Daarom wil Stichting Rehoboth er alles aan doen om mogelijkheden te creëren voor huisvesting van deze (en toekomstige) dorpsactiviteiten die voorheen in Bommelhoes plaatsvonden. Het probleem (en nu dus: de uitdaging) is dat het gebouw Rehoboth niet is voorbereid op deze uitbreiding. De functie van het gebouw Rehoboth is vergelijkbaar met een dorps huis, zo ook verklaard door de gemeente. Het doel van het project is het gebouw Rehoboth toekomstbestendig maken als nieuw dorps huis/ontmoetingsplaats voor alle dorpsbewoners en voor het onderbrengen van verenigingen en dorpsactiviteiten van Uithuizermeeden, na herbestemming van het enige dorps huis genaamd Bommelhoes.

Aanvrager: Stichting Rehoboth

Totale kosten van het project: € 199.226,-

Bijdrage Waddenfonds: € 25.000,-

2.1 Verleende subsidies per project, subsidieregeling Thematisch 2024-01

Kleine huisjes Grote wereld

Openluchtmuseum Het Hoogeland in Warffum krijgt een grootschalige herinrichting. De inrichting van de twintig gebouwen van het museum worden eigentijdser en toegankelijker gemaakt. Het museum wil meer wisselende exposities, lagere drempels, een eigentijdse inrichting en meer interactieve en audiovisuele presentaties. Er komt een inleidende presentatie over de geschiedenis van Noord-Groningen. Van het wierdenlandschap tot aan de innovatieve landbouw van de 19e en 20e eeuw en de migratie van de bevolking naar andere delen van Nederland en het buitenland. Ook het verhaal van de innige relatie tussen het verstilde platteland en de dynamische stad komt aan bod. Het museum wil met de opknopbeurt het aantal bezoekers laten toenemen tot 25.000 per jaar.

Aanvrager: Stichting Openluchtmuseum Het Hoogeland

Totale kosten van het project: € 2.369.430,-

Bijdrage Waddenfonds: € 964.430,-

Thema: Duurzame recreatie en toerisme

Typisch Texel

Texels Erfgoedmuseum Waelstee ondergaat een ingrijpende metamorfose om toekomstbestendig te zijn en meer bezoekers te trekken. Het verbreedt zich qua thematiek en richt zich op het culturele erfgoed en de identiteit van het eiland en zijn eilanders in brede zin. De inrichting wordt vernieuwd en er komen nieuwe interactieve exposities, wisseltonstellingen, een audiotour en educatieve programma's voor scholen. De stolpboerderij, waarin wordt getoond hoe een boerengezin vroeger leefde, en de smederij worden vernieuwd. Verder wordt er een erfgoedlaboratorium opgezet, waar diverse culturele thema's onder de aandacht worden gebracht. Het museum krijgt een nieuwe entree, een winkel en een café.

Aanvrager: Stichting Cultuurhistorisch Museum Texel

Totale kosten van het project: € 856.412,-

Bijdrage Waddenfonds: € 460.000,-

Thema: Duurzame recreatie en toerisme

Innovatieve Waterzuiveringsoplossingen voor Duurzame Recreatieve Scheepvaart

Het Friese bedrijf Nautic Waterloo ontwikkelt een innovatief en duurzaam waterzuiveringssysteem voor de scheepvaart. Met het systeem dat dezelfde naam heeft als het bedrijf, kan aan boord toiletwater (zwart water) en huishoudelijk afvalwater (grijs water) worden behandeld. Nu al is het verboden om zwart water te lozen op het oppervlaktewater. Voor grijs water geldt dat nog niet maar ook daarvoor wordt wetgeving strenger, is de verwachting. Dat betekent dat afvalwater op schepen in de toekomst steeds meer naar havens moet worden gebracht of meteen aan boord moet worden gezuiverd. De Nautic Waterloo wordt geschikt gemaakt voor zowel de recreatievaart als de bruine zeilvloot en is bedoeld om de lozing van vuil water in het Waddengebied zoveel mogelijk te beperken.

Aanvrager: Nautic Waterloo BV

Totale kosten van het project: € 500.000,-

Bijdrage Waddenfonds: € 250.000,-

Thema: Bodem, water, licht en geluid

Kiwi-kuil in garnalenvisserij

Wageningen Marine Research (WMR) en de Nederlandse Vissersbond ontwikkelen samen met visserijbedrijven een nieuwe duurzame vangstmethode voor de garnalenvisserij in de Waddenzee. De nieuwe vangstmethode is gebaseerd op de kiwikuil, een bestaand concept uit Nieuw-Zeeland, waarbij het laatste deel van een visnet vervangen wordt door een tunnel van zeildoek met speciale ontsnappingsopeningen. Deze openingen zijn ontworpen om kleine, niet marktwaardige vis erdoorheen te laten zwemmen. De innovatieve kiwikuil beoogt de bijvangst van kleine garnalen en platvis aanzienlijk te verminderen ten opzichte van de conventionele netten die door garnalenvissers nu worden gebruikt.

Aanvrager: Stichting Wageningen Research

Totale kosten van het project: € 561.291,-

Bijdrage Waddenfonds: € 449.033,-

Thema: Duurzame visserij

Oud erfgoed, verse vangst

Dit project omvat een grote vernieuwingsoperatie van museaal erfgoed in het tweelingdorp Paesens-Moddergat. Openluchtmuseum 't Fiskershúske wordt gemoderniseerd, krijgt onder anderen een nieuwe routing, nieuwe expositieruimtes en een vernieuwde entree. Bij het Garnalenfabriekje, een historische garnalendrogerij, komen een ontvangstcentrum, nieuwe parkeerplekken en voorzieningen voor wadlopers en natuurliefhebbers. Verder wordt er educatief materiaal ontwikkeld voor scholieren. De upgrading van beide gebouwen heeft een bovenlokale uitstraling en versterkt het duurzaam toerisme. Bovendien wordt belangrijk erfgoed behouden en verduurzaamd.

Aanvrager: Stichting Museum Noardeast-Fryslân

Totale kosten van het project: € 3.156.599,-

Bijdrage Waddenfonds: € 999.719,-

Thema: Werelderfgoed, landschap en cultuurhistorie

SkoonSeun

Stichting SkoônSeun gaat samen met onderwijsinstellingen Firda en NHL Stenden een duurzame trash-skimmer ontwikkelen voor de bestrijding van de plasticvervuiling in de haven van Harlingen en de Waddenzee. De trash-skimmer is een bestaand geavanceerd vaartuig, dat uitgerust zal worden met een bubbel screen. Dit scherm produceert luchtbellen dat zwevend plastic afval op een diepte van anderhalve meter onder de waterlijn naar de oppervlakte stuwt. Op die manier wordt er substantieel meer afval uit het water gehaald. De opgedane kennis kan later ook op andere plaatsen in het Waddengebied worden toegepast. Naast het in de vaart brengen van de trash-skimmer ontwikkelt SkoônSeun educatieve programma's over plastic afval.

Aanvrager: Stichting SkoônSeun

Totale kosten van het project: € 253.500,-

Bijdrage Waddenfonds: € 213.100,-

Thema: Bodem, water, licht en geluid

Duurzaam energiesysteem Warmtenet Loppersum

Loppersum krijgt een vernieuwend en duurzaam warmtenet voor 42 woningen en zes gebouwen. Het nieuwe systeem bestaat onder andere uit een warmtecentrale, die met warmtepomptechniek warmte gaat leveren aan de aangesloten woningen en gebouwen in de Schoolstraat en de Molenweg. De elektriciteit die de centrale nodig heeft voor de productie van warmte is afkomstig van zonnepanelen. Het nieuwe systeem kan de CO₂-uitstoot op termijn met 15% verminderen en gebruikers vrijwel helemaal onafhankelijk maken van gas. De aanleg van het warmtenet in Loppersum is een van de eerste projecten van het Programma Aardgasvrije Wijken van de Rijksoverheid.

Aanvrager: Gemeente Eemsdelta

Totale kosten van het project: € 1.011.150,-

Bijdrage Waddenfonds: € 404.460,-

Thema: Duurzame energiehuishouding

2.2 Verleende subsidies per project, subsidieregeling Thematisch 2025-01

Masterplan Donkerte Lauwersoog

De lichtuitstoot in de haven en omgeving van Lauwersoog terugdringen is het doel van het project. Permanente verlichting is schadelijk voor vogels, vleermuizen en vlinders. Er worden 250 energiezuinige lampen met sensoren en steigerverlichting geplaatst. Er komt een app voor de beroepsvaart die lichten kunnen activeren of uitzetten. Tegelijkertijd is er oog voor de veiligheid in en rondom het haventerrein, in de vorm van camera's. Verder worden dimprotocollen ontwikkeld. In een Handboek Donkerte wordt kennis en ervaring rondom het terugbrengen van de duisternis opgeslagen.

Aanvrager: Rijksuniversiteit Groningen

Totale kosten van het project: € 1.612.500,-

Bijdrage Waddenfonds: € 962.500,-

Thema: Bodem, water, licht en geluid

Restauratie Oude Gereformeerde Kerk Holwerd

De karakteristieke Gereformeerde Kerk in Holwerd met zijn ranke toren wordt gerestaureerd en krijgt een nieuwe bestemming. Er komt een klein museum in het gebouw dat de geschiedenis van het kerkgebouw en het dorp belicht. De toren wordt opengesteld voor het publiek. Het oude godshuis is gebouwd in de stijl van de Amsterdamse School en behoort tot het culturele erfgoed van de streek. Door restauratie en verbouw krijgt het een nieuwe toekomstbestendige bestemming. Er komen tien recreatieappartementen in het pand, die overigens buiten de subsidie van het Waddenfonds vallen.

Aanvrager: Feiking Vastgoed B.V.

Totale kosten van het project: € 1.985.025,-

Bijdrage Waddenfonds: € 813.239,-

Thema: Werelderfgoed, cultuurhistorie en landschapontwikkeling

Waddenzeegeluiden

De Waddenvereniging voert in samenwerking met Rijksuniversiteit Groningen een grootschalig onderzoek uit naar de effecten van menselijk geluid op het onderwaterleven in de Waddenzee. Dat moet ertoe leiden dat kwetsbare dieren en organismen bij vergunningverlening en in het beheer van de Waddenzee beter beschermd worden. De bruinvis zal als indicator in het onderzoek een belangrijke rol spelen. Deze soort maakt continu geluid om te navigeren en foerageren. Door simultaan op verschillende frequenties te luisteren met onderwatermicrofoons kan het signaal van door mensen geproduceerd onderwatergeluid naast dat van de bruinvis worden gelegd. Zo kan worden geregistreerd waar en wanneer er mogelijk versturende effecten plaatsvinden.

Aanvrager: Waddenvereniging

Totale kosten van het project: € 1.656.186,-

Bijdrage Waddenfonds: € 946.187,-

Thema: Bodem, water, licht en geluid

Afronding vernieuwing Natuurcentrum Ameland

Bij 'Afronding vernieuwing Natuurcentrum Ameland' worden verschillende nieuwe deelprojecten ontwikkeld om het centrum toekomstbestendig te maken. Het Natuurmuseum Ameland gelegen in Nes, is een belangrijke plek voor natuurbeleving, educatie en toerisme op het eiland. Hoewel de huidige exposities in het centrum jarenlang hebben bijgedragen aan de kennis over natuur en landschap, zijn ze inmiddels inhoudelijk en technisch verouderd en sluiten ze onvoldoende aan bij de behoeften van het moderne, diverse publiek en bij actuele thema's zoals klimaat, het veranderende UNESCO Natuurlijk Werelderfgoed Waddenzee en landschapontwikkeling.

Aanvrager: Stichting Amelander musea

Totale kosten van het project: € 933.035,-

Bijdrage Waddenfonds: € 696.515,-

Thema: Duurzame recreatie en toerisme

Hennep hout als duurzaam en innovatief isolatiemateriaal

Dit project richt zich op het ontwikkelen van duurzame oplossingen voor de landbouw- en bouwsector door vezelhennep te telen en hennep hout te verwerken tot biobased isolatiemateriaal. In het Waddengebied, waar verzilting een toenemende uitdaging vormt, wordt onderzocht in hoeverre vezelhennep een oplossing biedt door de zouttolerantie en opbrengst van het gewas te testen.

Aanvrager: S & B van Kuiken VOF

Totale kosten van het project: € 1.429.518,-

Bijdrage Waddenfonds: € 899.580,-

Thema: Duurzame agrarische sector

3. Duurzame Kennishuishouding

Waddenacademie

Verlening boekjaarsubsidie Waddenacademie 2024 - 2026

Een belangrijke doelstelling van het Waddenfonds is het ontwikkelen van kennis over het Waddengebied en het borgen ervan voor toekomstige generaties. In de vorm van een boekjaarsubsidie kreeg de Waddenacademie in 2024 een meerjarensubsidie 2024 - 2026 van totaal 3,3 miljoen voor de uitvoering van haar taken zoals uitgewerkt in het aangeleverde meerjarenplan Waddenacademie. Per jaar wordt er 1,1 miljoen uitgekeerd.

De kerntaken agenderen, programmeren, informeren en monitoren zijn uitgevoerd door de Waddenacademie volgens het door het Bestuurlijk Overleg Wadden goedgekeurde werkplan 2024 - 2026. In het [jaarverslag](#) van de Waddenacademie over 2024 staat wat er per kerntaak en per activiteit aan activiteiten is uitgevoerd.

Doelrealisatie:

De Waddenacademie heeft met het uitvoeren van haar kerntaken invulling gegeven aan de vierde doelstelling van het Waddenfonds: het ontwikkelen van een duurzame kennishuishouding voor het Waddengebied.

NWO programma - Onderzoek impact mens op Waddengebied

In 2020 heeft het Waddenfonds een voorstel bij het NWO ingediend voor een trilateraal onderzoeksprogramma naar de Waddenzee, voor uitvoering door NWO in het kader van de NWA. Het Waddenfonds heeft in 2021 besloten een financiële bijdrage ter grootte van € 500.000,- te doen aan dit thematische programma.

In 2025 is € 100.000,- uitgekeerd aan het NWO-programma.

Volgens afspraak, kan NWO maximaal 9 procent van dit beschikbare budget besteden aan uitvoeringslasten. Het definitieve bedrag van de uitvoeringskosten zal in mindering worden gebracht van het subsidiebedrag in de call for proposals.

4. Verleningen majeure projecten

Programma Harlingen – Waddenpromenade

Met de revitalisatie van de Waddenpromenade start de gemeente Harlingen met een grootscheepse make-over van het Waterfront van de stad. Harlingen wil op die manier de 800.000 passanten die nu rechtstreeks de boot nemen naar Terschelling en Vlieland ertoe bewegen langer in Harlingen te blijven. De herinrichting bestaat uit verschillende onderdelen. De verkeersveiligheid en -doorstroming rond de veerterminal van Doeksen zal worden aangepakt, het gemotoriseerd verkeer worden gescheiden en er komt meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Verder komt er een educatieve looproute vanaf het langparkeerterrein tot en met de Waddenpromenade met uitkijpunten over zee, een Waddenspeeltuin voor kinderen en meer groen waaronder een botanische zilte tuin. Daarnaast krijgt het gebied dimbare straatverlichting om de lichtvervuiling van het Waddengebied tegen te gaan.

Aanvrager: Gemeente Harlingen

Totale kosten van het project: € 5.640.012,-

Bijdrage Waddenfonds: € 1.706.462,-

Hoofddoel C: "Duurzame economische ontwikkeling in het Waddengebied"

Themalijn: "Versterken toeristisch aanbod in de vorm van meer belevingsmogelijkheden, attracties en arrangementen gebaseerd op de kernwaarden en passend binnen de verhaallijnen van Visit Wadden"

Bijlage 2: Majeur verleende subsidies totale looptijd

WF-nummer	Projectnaam	Startdatum project	Verleend subsidie bedrag	Extra verleende	Totaal verleende cq vastgestelde	Vrijval op vaststelling
mei-21	Tenderregeling garnalenvisserij		10.300.000	0	10.300.000	0
WF-2016/159615	Waddencentrum De Nieuwe Afsluitdijk	1-04-16	4.015.650		2.885.050	-1.130.600,00
WF-2016/159618	Marconi Buitendijks, Strand Delfzijl	21-10-15	3.209.708		3.209.708	-
WF-2016/162209	Vismigratie DNA	1-06-16	14.000.000	11.400.000,00	25.400.000	
WF-2016/162364	Realisatie Spuitstroomcentrale Kornwerderzand	15-04-16	2.803.869		234.000	-2.569.869,00
WF-2016/163053	Vitale kust Eems-Delta	22-05-16	23.647.188	684.011,00	24.331.199	
WF-2018/179123	Werelderfgoedcentrum Waddenzee	17-01-18	9.650.000	3.200.000,00	12.850.000	
WF-2018/182249	Slow Mill	19-03-18	2.357.839	301.982,00	2.659.821	
WF-2018/182258	Green Goods Texel	19-03-18	1.578.800		1.578.800	
WF-2018/182328	Centrum Gastvrij Schiermonnikoog	16-03-18	1.250.000		1.250.000	-
WF-2018/182434	Programma Vermarkten Werelderfgoed Waddenzee	1-06-18	2.893.500		2.670.816	-222.684,00
WF-2018/187032	Groene Waterstof infrastructuur Chemiecluster Delfzijl	9-07-18	1.063.650		1.063.650	
WF-2018/187047	Pilot Ophogen Landbouwgronden	17-07-18	833.410		833.410	
WF-2018/187059	Waddentools Habitatdiversiteit, waddenmozaiek	1-01-19	4.183.000		4.183.000	-
WF-2018/187074	Demonstratie AHPD	5-07-18	3.021.733		1.072.267	-1.949.466,00
WF-2018/187088	Vissen voor Verbinding	1-10-18	3.011.725		3.011.725	
WF-2018/187543	Verbinding rond Sud Ie; (Súd Ie (recreatief))	1-10-18	9.391.145	833.500,00	10.224.645	
WF-2018/188422	Ontwikkeling 20 MW Elektoorlyse	1-01-19	4.500.000		4.500.000	
WF-2018/188436	Demo-project gecombineerde restwarmteleiding bio-economie	1-11-18	1.865.441		21.973	-1.843.500,00
WF-2018/188692	Groene chemie uit CO2 en zonlicht	14-07-18	1.066.265		1.066.265	-
WF-2019/196243	Waddentools Wij en wadvogels	1-07-19	7.912.140	495.550,00	8.407.690	
WF-2019/196785	Waddentools Swimway Waddenzee	1-07-19	3.598.750		3.598.750	
WF-2019/196800	De volgende stap in getijdenenergie: demonstratie Tidalkite	1-07-19	2.267.576	766.397,00	3.033.973	-
WF-2019/200914	Ruim Baan voor Vissen 2	1-01-20	12.794.549	4.356.122,00	17.150.671	
WF-2019/202808	De donkerte van het Waddengebied	1-03-20	1.502.816	20.009,00	1.522.825	
WF-2019/202893	Zoete toekomst	1-03-20	850.000	75.800,00	925.671	-129,00
WF-2019/203256	Holwerd aan Zee: doorbraak voor mens en natuur	1-03-20	8.330.000		8.330.000	
WF-2020/203860	Vitale Kustzone Lauwersmeergebied	1-01-20	8.300.000	4.980.000,00	13.280.000	
WF-2020/206972	Green Shipping	1-04-20	8.000.000		8.000.000	
WF-2020/210157	Oppaad lans it waad	1-11-20	1.303.822		1.303.822	
WF-2020/217646	Waddengastronomie versterkt Werelderfgoedbeleving	1-04-21	985.834		985.834	
WF-2020/217470	Deelprogramma Beleef Kornwerderzand	1-04-21	6.000.000	4.171.200,00	10.171.200	
WF-2020/209305	Zoet op Zout	1-04-21	1.600.000		1.600.000	
WF-2021/226639	REGAIN	1-01-22	1.217.834		1.217.834	
WF-2021/226663	Nieuwe Waterwerken Zoutkamp	1-01-22	1.856.079	503.915,00	2.359.994	
WF-2023/250806	Onderzoek en ontwikkeling blue energy op de afsluitdijk	1-01-23	4.904.022		4.904.022	
WF-2023/261969	Wij en Wadvogels fase II	1-07-23	3.000.000	352.000,00	3.352.000	
WF-2023/262536	Waakvogels	1-08-23	2.245.711	448.000,00	2.693.711	
WF-2024/276393	Prosit	1-10-24	2.500.000		2.500.000	
WF-2024/279899	Programma Cultuurlandschap	18-10-24	2.967.700	386.333,00	3.500.000	
WF-2024/277382	Project Wad gaat om	5-07-24	3.263.200		3.263.200	
WF-2024/279893	Programma Gastheerschap	1-11-24	3.347.000		3.347.000	
WF-2025/287512	Programma Harlingen	10-10-2025	1.706.500		1.706.500	
	Totaal		195.096.456	32.974.819	220.501.026	-7.716.248

Accountantsverslag 2025 - GR Waddenfonds

2 maart 2026

 bentacera

Aan het algemeen en dagelijks bestuur

Aan het algemeen en
dagelijks bestuur van:
GR Waddenfonds
Ruiterskwartier 121A
8911BS Leeuwarden

Bentacera
Registeraccountants B.V.

Lavendelheide 17
9202 PD DRACHTEN
bentacera.nl

Vera Keidel AA RA
Accountant Medewerker

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan dat wij hebben opgesteld in het kader van de jaarrekeningcontrole 2025 van Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds (hierna: Waddenfonds).

Het accountantsverslag bevat bevindingen en conclusies die naar aanleiding van onze werkzaamheden naar voren zijn gekomen. Wij zullen u informeren over de volgende onderwerpen:

- De belangrijkste bevindingen vanuit jaarrekeningcontrole
- Kwaliteit van de interne organisatie
- Onafhankelijkheid en controleaanpak

Onze controle is gericht op het vormen van een oordeel omtrent de jaarrekening over het jaar 2025. Bij de uitvoering van onze controle hebben wij de volledige medewerking en ondersteuning van uw medewerkers ondervonden.

De mogelijkheid om een open en eerlijk dialoog met u te voeren, vormt een essentieel onderdeel van ons controleproces. Wij waarderen deze mogelijkheid om de inzichten die uit onze controle voortkomen met u te delen.

Met vriendelijke groet,

Proud member of:

Vera Keidel AA RA

Inhoudsopgave

- Management informatie
- Bevindingen jaarrekening
- Interne beheersing
- Overige aangelegenheden

Management informatie

01

Controleverklaring

Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarrekening 2025. Met deze verklaring bevestigen wij dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van zowel het vermogen en resultaat per 31 december 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (hierna BBV-richtlijnen).

Een overzicht van de (on-)gecorrigeerde controle bevindingen en/of onzekerheden is opgenomen op de volgende pagina.

Overzicht (on-)gecorrigeerde controleverschillen

Onderstaand zijn de bevindingen vanuit onze jaarrekeningcontrole samengevat.

De conceptjaarrekening bij start van de jaarrekeningcontrole is hiervoor het vertrekpunt.

Bevindingen jaarrekening:

- Geconstateerd dat een waardevermindering op de vorderingen is opgenomen in de jaarrekening ad € 292.485,-. Deze daling betreft echter een vrijval op thematisch projecten. Dit betreft een correctie zonder resultaatsimpact.
- Aanpassing tekstuele toelichting op de in voorgaand jaar doorgevoerde stelselwijziging lastneming majeure subsidies.
- De mutatie in de algemene reserve ad € 250.000 bestaat uit een saldering van onttrekking en een toevoeging. Ter verbetering van de leesbaarheid van de jaarrekening is een voorstel gedaan om dit te splitsen.

Een verdere toelichting op bovenstaande punten volgt in hoofdstuk 2 Bevindingen jaarrekening.

Verantwoordelijkheden jaarrekening

Het bestuur van het Waddenfonds is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening 2025 en voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening 2025. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder hetgeen is aangegeven in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (hierna: BADO).

Wij zijn voor de andere informatie, bestaande uit het jaarverslag en de overige gegevens, voor zover wij dat kunnen beoordelen, nagegaan of dit voldoet aan de verslaggevingsstandaarden en verenigbaar is met de jaarrekening en tijdens ons onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip van uw organisatie.

Op grond van onze werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- verenigbaar is met de jaarrekening en, op basis van de door ons verkregen kennis en begrip van uw organisatie, geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de BBV-richtlijnen is vereist.

De werkzaamheden op de andere informatie hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

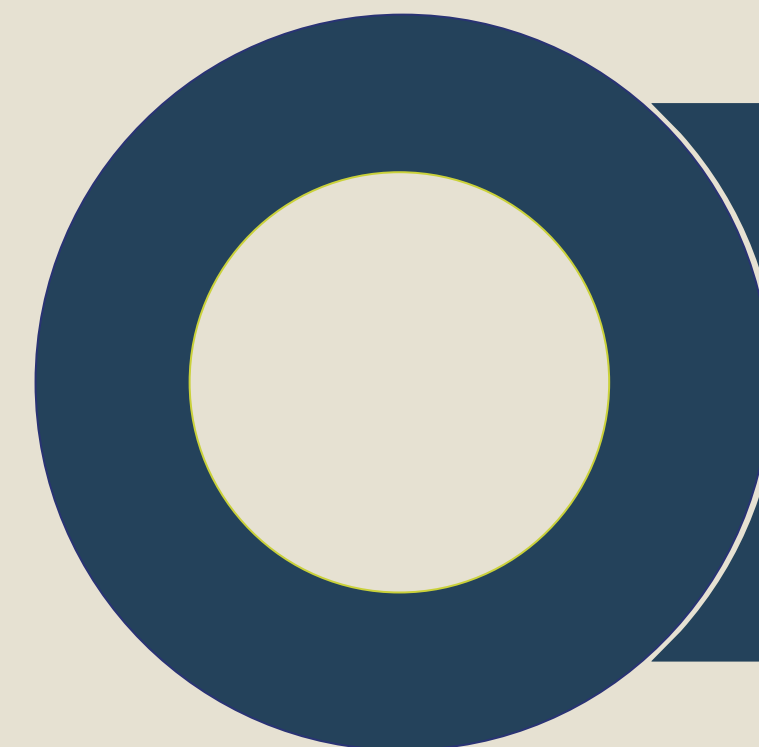
Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door de materialiteit die wij hanteren bij de uitvoering van de controlewerkzaamheden. De materialiteit komt tot stand op basis van onze risicoschatting, de gebruikers van de jaarrekening en onze professioneel kritische instelling.

Materialiteit kan hierbij worden gedefinieerd als het bedrag waarop de gebruikers van de jaarrekening hun beslissing zouden aanpassen, mocht een dergelijke afwijking, elk afzonderlijk of in totaal, niet zijn gecorrigeerd in de jaarrekening. De hoogte van de materialiteit wordt bepaald door onze inschatting van dit bedrag waarbij gebruikers een andere beslissing nemen op basis van de jaarrekening. In de BADO staat een materialiteit van 2% van de lasten voorgeschreven.

In onze controlemethodologie hebben wij als uitgangspunt dat de uitvoeringsmaterialiteit tussen 50% - 75% dient te zijn van de materialiteit, afhankelijk van de interne beheersing van de entiteit. Voor het Waddenfonds hebben wij het midden van de range gehanteerd, oftewel een percentage van ca. 70%. Ten aanzien van de controle hebben wij een overwegend gegevensgerichte controleaanpak gehanteerd.

Wij hebben een rapportagegrens toegepast van € 18.500.

Materialiteit € 380.000

Uitvoeringsmaterialiteit

€ 266.000

Risico-analyse

Op basis van de door ons uitgevoerde risicoanalyse zijn de onderstaande risico's geïdentificeerd. Ten aanzien van deze risico's hebben wij specifieke werkzaamheden uitgevoerd om het onderkende risico terug te brengen naar een -voor onze controledoeleinden- aanvaardbaar laag niveau.

Verhoogde risico's:

- FR Doorbreking interne beheersing door het management
- SR Rechtmatigheid uitgekeerde subsidies
- SR WNT-verantwoording
- RAMB Onrechtmatige mutaties in het eigen vermogen

De afkortingen staan gedefinieerd voor:

Fraude risico (FR), Significant risico (SR) en Risico op Afwijking van Materieel Belang (RAMB)

Bevindingen jaarrekening **02**

Bevindingen rechtmatigheidsverantwoording

De belangrijkste punten van de door ons uitgevoerde werkzaamheden op uw rechtmatigheidsverantwoording zijn als volgt samen te vatten:

- Aanbestedingen: met betrekking tot de inkopen en aanbestedingen zijn op basis van het doornemen van de crediteuren geen onrechtmatigheden vastgesteld.
- Schatkistbankieren: ten aanzien van het schatkistbankieren hebben wij vastgesteld dat de voor GR Waddenfonds geldende maximum drempelbedragen gedurende het jaar niet is overschreden.
- Uitgaven: op basis van de door ons uitgevoerde steekproef op de uitgaven, niet zijnde de uitbetalingen uit hoofde van subsidieverlening, hebben wij vastgesteld dat de kosten nauwkeurig zijn verantwoord in de financiële administratie.
- Begrotingsoverschrijdingen: er zijn geen begrotingsoverschrijdingen vastgesteld. Op totaalniveau zijn de werkelijke uitgaven 2025 lager dan de begrote uitgaven, waardoor er in principe geen sprake is van een begrotingsonrechtmatigheid op programmaniveau.

Wij merken op dat de grens voor afwijkingen is vastgesteld door het AB op 2% van de totale lasten. Dit ligt in lijn met de rechtmatigheidsverantwoording.

Bevindingen rechtmatigheid declaraties

Interne controlefunctie subsidies (ICF)

Wij hebben kennis genomen van het declaratieprotocol vastgesteld door het dagelijks bestuur per 11 september 2020. Cf het declaratieprotocol zijn werkzaamheden uitgevoerd op de declaraties van de heren G. Huisman en G. Boesjes.

Hierbij zijn overzichten opgevraagd van de ingediende declaraties van Dhr. Huisman over de periodes januari & februari en Dhr. Boesjes over de periodes maart t/m december 2025. Deze specificaties zijn, gezien de geringe mutaties, integraal doorlopen. Hieruit blijken geringe reisvergoedingen en opleidingskosten van Dhr. Huisman.

Deze declaraties zijn vergeleken met het met de declaraties zoals bijgeleverd in de bijlage van het memo declaraties wat per 23 mei 2025 aan het dagelijks bestuur is verstrekt. Hieruit zijn geen afwijkingen gebleken.

Interne beheersing

03

Algeheel beeld interne beheersing

Onze rol bij de beoordeling van de bedrijfsvoering

Ten behoeve van onze controle hebben wij zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de interne beheersmaatregelen binnen uw organisatie, zoals de administratieve organisatie, de planning & control cyclus en verbijzonderde interne controle op de subsidies. Dit is essentieel om effectief en efficiënt sturing te kunnen geven aan uw organisatie.

De beoordeling is in eerste instantie gerelateerd aan de controle van de jaarrekening. Daarnaast hebben wij, vanuit de natuurlijke adviesfunctie, in gesprekken en onze managementletter, aandacht besteed aan de verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoering, bestuurlijke informatievoorziening, planning & control en het zelfcontrolerend vermogen van uw organisatie.

Wij hebben de bevindingen uit onze interimcontrole reeds met u gecommuniceerd middels onze managementletter d.d. 21 november 2025.

Overige aangelegenheden **04**

Overige aangelegenheden

Geen aanwijzingen van fraude tijdens controle

Onze controle dient zodanig gepland en uitgevoerd te worden dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang als gevolg van fouten of fraude bevat (Standaard 240, “De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot fraude in het kader van een controle van financiële overzichten”). Door de beperkingen die inherent zijn aan een controle, bestaat er een onvermijdbaar risico dat sommige afwijkingen in de financiële overzichten niet zullen worden ontdekt, zelfs wanneer de controle naar behoren is gepland en uitgevoerd overeenkomstig de Standaarden.

Onze controlewerkzaamheden omvatten mede de volgens Standaard 240 vereiste werkzaamheden, zoals brainstorming, het verzamelen van informatie met het oog op het vaststellen van en reageren op het risico van fraude en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden gericht op het risico van het doorbreken van interne beheersmaatregelen door het management, met inbegrip van inzage in journaalboekingen, beoordeling van schattingen en evaluatie van zakelijke redenen voor significante ongebruikelijke transacties.

Ten tijde van de uitvoering van de controle zijn geen feitelijke of vermoede gevallen van fraude geconstateerd, waarbij de directie dan wel functionarissen met een belangrijke rol in de interne beheersing betrokken zijn, of waarin de fraude resulteert in een materiële afwijking in de jaarrekening.

Overige aangelegenheden

Naleving wet- en regelgeving

Wij informeren het bestuur over handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving of statuten, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin de het bestuur in staat is haar taken te vervullen.

Samenloop van dienstverlening

Op grond van wettelijke voorschriften en regelgeving van de beroepsorganisatie zijn wij gehouden om alle relaties tussen onze organisatie en het Waddenfonds schriftelijk te rapporteren en onze onafhankelijkheid als externe accountant te bevestigen.

Een aantal belangrijke punten uit de Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO), die we hieronder hebben opgenomen betreffen

- subjectief of niet-routinematig is of;
- een verwerkingswijze in het assuranceobject ten gevolge heeft waarvan het assuranceteam twijfelt of deze verwerkingswijze passend is; of
- leidt tot een bedreiging uit hoofde van belangenbehartiging.

Overige aangelegenheden

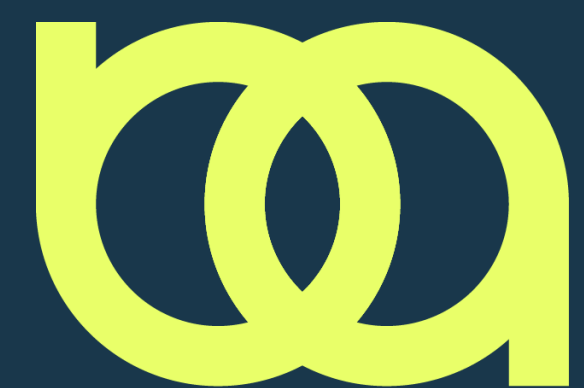
Tijdsbesteding

Voor- en achteraf communiceren van onze tijds- en kostenbesteding aan u.

Belangrijke investeringen in de kwaliteit van de door ons uitgevoerde controles betreffen de investeringen in technologie en in onze medewerkers. Binnen onze praktijk hechten wij veel waarde aan het organiseren van trainingen voor medewerkers. Daarnaast vereist de controle van de jaarrekening van uw organisatie tijd en aandacht van het controleteam voor de uitvoering van controlewerkzaamheden, review- en coachingswerkzaamheden.

Voor de controle van de jaarrekening, inclusief tijdens het jaar uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van plannings-, interimwerkzaamheden hebben wij de uren besteed zoals hiernaast is opgenomen.

Urenbesteding 2025		
Functie	Begroot	Realisatie
Accountant medewerker	21	26
Manager	58	26
Senior assistent accountant	0	33
Assistent accountant	84	99
Junior assistent accountant	48	49
Totaal:	211	233
Totaal in €:	€ 30.800	

VOEL DE RUIMTE

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon
		C. Borst AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	01-06-2026	
Commissie Landelijk Gebied		
Datum commissievergadering	11-05-2026	
Onderwerp: advies commissie Landelijk Gebied Zienswijze PS Jaarstukken 2025 en Begroting 2027 Waddenfonds		26 mei 2026
		1 1

Advies van de commissie Landelijk Gebied van 11 mei 2026

Betreft: Zienswijze PS Jaarstukken 2025 en Begroting 2027 Waddenfonds

De commissie Landelijk Gebied adviseert de voordracht Jaarstukken 2025 en Begroting 2027 Waddenfonds als bespreekstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van 1 juni 2026.

Kernpunten uit de bespreking:

- Meerdere fracties hebben aandacht gevraagd voor de balans tussen ecologie en economie binnen het Waddenfonds en de vraag in hoeverre natuurherstel voldoende centraal staat binnen de huidige projectfinanciering.
- Door verschillende fracties is gewezen op het belang van structurele samenwerking tussen de drie Waddenprovincies en een langetermijnvisie op de toekomst van de Waddenzee.

Toezeggingen gedeputeerde:

Geen.

Moties / amendementen aangekondigd:

- De Partij voor de Dieren heeft aangekondigd te overwegen een zienswijze en daarmee een amendement in te dienen gericht op een sterkere focus op natuurherstel en een betere balans tussen ecologie en economie binnen het Waddenfonds.

Namens de commissie Landelijk Gebied
Chris Vonk

Amendement Zienswijze Waddenfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op 1 juni 2026 ter behandeling van VD 26-2026 Ontwerpbegroting 2027 - Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds,

besluiten bovengenoemd ontwerpbesluit:

- 1. geen zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds bij het dagelijks bestuur van het Waddenfonds.

te wijzigen in:

1. een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting 2027 van het Waddenfonds, inhoudende dat Provinciale Staten van Noord-Holland het Waddenfonds verzoeken om in de resterende looptijd van het fonds actief bij te dragen aan herstel van de 50/50-verdeling tussen ecologie en economie bij toekenningen van gelden;
2. voor alle nieuw te subsidiëren projecten verplichte, meetbare ecologische indicatoren vast te stellen, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden;
3. Provinciale Staten te informeren over de ingediende zienswijze en de opvolging daarvan, inclusief de wijze waarop invulling wordt gegeven aan bovengenoemde punten.

Toelichting

Vooropgesteld, het Waddenfonds (€ 800 mln) is in 2006 ingesteld door het Rijk om ecologische schade door gaswinning onder de Waddenzee te compenseren en om te investeren in natuurbehoud. Door een amendement in de Tweede Kamer is dit teruggebracht tot een 50-50%-verdeling ecologie-economie. Waarbij de economische projecten **'de ecologie niet mogen schaden'**.

De Jaarstukken 2025 van het Waddenfonds laten zien dat van de in 2025 verleende subsidie 34% ging naar ecologie en 66% naar economie¹. Dit terwijl de afspraak een 50/50-verdeling is.

Het Waddenfonds claimt weliswaar dat die balans 50-50 wordt gehaald, maar dit is op geen enkele manier is te controleren, omdat de toerekening naar projecten niet transparant is en ook de monitoring faalt. Dit wordt bevestigd door meerdere onderzoeken².

Ook is op geen enkele wijze gemonitord hoe de aangenomen motie³ 'een impuls voor de Waddenzee' - waarin is opgeroepen om alleen nog gelden toe te kennen aan programma's en projecten met hoofddoel C (economie) wanneer deze óók **een duidelijke bijdrage leveren** aan het

¹ Blz. 33 Jaarstukken 2025 Waddenfonds, taartdiagram 'Verleend ecologie en economie'

² [De natuur schiet met het Waddenfonds niets op | Investico Onderzoeksjournalisten](#) (2019); ['Waddenfonds met 800 miljoen subsidie is grabbelton'](#); [Waddenfonds | Randstedelijke Rekenkamer](#) (2018)

³. [Partij voor de Dieren | Motie Een impuls voor het Waddengebied](#)

realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) - is uitgevoerd.

De Waddenzee is om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied en is daarom uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed. Tegelijkertijd verkeert de natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en is natuurherstel hard nodig.

Ons voorstel om dit amendement uit te voeren is:

- a. om in de resterende looptijd van het Waddenfonds (1,5 jaar) **prioriteit te geven aan projecten met hoofddoel A en B (natuur- en landschapswaarden en het verminderen van externe bedreigingen)**, en
- b. om **alleen nog middelen toe te kennen aan projecten met hoofddoel C (economie)** indien deze **aantoonbaar en meetbaar bijdragen aan natuurherstel**, en deze bijdrage expliciet en onderbouwd is vastgelegd;
- c. **projecten zonder directe en aantoonbare bijdrage aan natuurherstel** – waaronder in ieder geval toerisme-, cultuur-, leefbaarheids- en kennisprojecten zonder directe natuurimpact – **niet langer worden meegeteld als ecologische bestedingen**;
- d. voor alle nieuw te subsidiëren projecten **verplichte, meetbare ecologische indicatoren** worden vastgesteld, zoals ontwikkeling van biodiversiteit, vermindering van verstoring en daadwerkelijke versterking van natuurwaarden;

Ilona Haas
Partij voor de Dieren

Motie Evaluatie Waddenfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026 ter behandeling van VD 26-2026 Ontwerpbegroting 2027 - Jaarstukken 2025 Gemeenschappelijke Regeling Waddenfonds, constaterende dat:

- het Waddenfonds (€ 800 mln) in 2006 is ingesteld door het Rijk om ecologische schade door gaswinning onder de Waddenzee te compenseren en om te investeren in natuurbehoud;
- dit is teruggebracht tot een 50-50%-verdeling ecologie-economie, waarbij de economische projecten 'de ecologie niet mogen schaden';

overwegende dat:

- de Randstedelijke Rekenkamer in 2018 al concludeerde dat de monitoring en informatievoorziening tekort schiet (PS krijgen onvoldoende inzicht), er onvoldoende zicht is op effectiviteit (niet duidelijk is wat projecten opleveren) en er risico is op versnippering van middelen (veel losse projecten, weinig samenhang)ⁱ;
- dit wordt bevestigd door meerdere onderzoekenⁱⁱ;
- het Waddenfonds weliswaar claimt dat die balans 50-50 wordt gehaald, maar dat dit op geen enkele manier is te controleren, omdat de toerekening naar projecten niet transparant is en ook de monitoring faalt;
- op geen enkele wijze is gemonitord hoe de aangenomen motieⁱⁱⁱ 'een impuls voor de Waddenzee' - waarin is opgeroepen om alleen nog gelden toe te kennen aan programma's en projecten met hoofddoel C (economie) wanneer deze óók een duidelijke bijdrage leveren aan het realiseren van hoofddoel A en/of B (vergroten en versterken natuur- en landschapswaarden, en verminderen/wegnemen extern bedreigingen) - is uitgevoerd;
- de Waddenzee om meerdere redenen een uniek en zeer belangrijk internationaal natuurgebied is en daarom is uitgeroepen tot Unesco Werelderfgoed;
- de natuur van de Waddenzee nog altijd in kritieke toestand verkeert en natuurherstel nodig is;
- het van belang is om inzicht te hebben in de effectiviteit en doelmatigheid van het Waddenfonds, mede met het oog op de bruikbaarheid van deze inzichten bij de eventuele inrichting van een nieuw fonds;

verzoeken GS:

- zich in te zetten voor een onafhankelijke eindevaluatie van het Waddenfonds;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ilona Haas
Partij voor de Dieren

ⁱ [Waddenfonds | Randstedelijke Rekenkamer \(2018\)](#)

ⁱⁱ [De natuur schiet met het Waddenfonds niets op | Investico Onderzoeksjournalisten \(2019\)](#); ['Waddenfonds met 800 miljoen subsidie is grabbelton'; Waddenfonds | Randstedelijke Rekenkamer \(2018\)](#)

ⁱⁱⁱ [Partij voor de Dieren | Motie Een impuls voor het Waddengebied](#)

Mondelinge Vragen SP voor Vragenuur PS 1 juni 2026
Inzake Camping Sandevoerde

Een paar maanden geleden hebben we in de commissie mijn vragen omtrent camping Sandevoerde besproken. In de commissie hadden we ook een inspreker van de camping. Het wachten was op de natuurvergunning of die wel of niet afgegeven zou worden. Na de commissie heeft gedeputeerde contact gehad met de inspreker en is er beloofd om in gesprek te gaan.

Vragen:

1. Wat is de stand van zaken omtrent de natuurvergunning
2. Is er al een afspraak met de inspreker gemaakt? Zo nee waarom niet?

Heidi Bouhlel
SP

Aanvraag 2-minutendeбат PS-vergadering 1 juni 2026

inzake Voortgangsrapportage Klimaat 2026

Mw. Van der Helm (fractie 50PLUS) vraagt een 2-minutendeбат aan n.a.v. het in de commissie Leefomgeving van 18 mei jl. besproken B-agendapunt "Voortgangsrapportage Klimaat 2026" om hier moties bij in te kunnen dienen.

Er zijn 2 concept-moties bij de aanvraag gevoegd.

Motie — Klimaatrechtvaardigheid in beeld brengen

Onderwerp: Doelgroepanalyse betaalbaarheid energietransitie en continuïteit ondersteuning energiebesparing woningen

Agendapunt: Voortgangsrapportage Klimaat- en energiebeleid Noord-Holland 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026;

constaterende dat:

- de Voortgangsrapportage Klimaat 2026 het principe “Betaalbaar en rechtvaardig” benoemt als één van vier leidende principes voor het provinciale klimaatbeleid, met als uitgangspunt dat iedereen moet kunnen meedoen en invloed hebben;
- de rapportage aankondigt rechtvaardigheid in 2026-2027 standaard onderdeel te maken van besluitvorming en monitoring, onder meer via toetsing, toegankelijkheid en de verdeling van lasten en lusten;
- het huidige provinciale subsidieprogramma energiebesparing woningen eind 2026 afloopt;
- de rapportage de kosten van een vierjarig vervolgprogramma raamt op circa € 10 miljoen, en die van een uitgekilde variant met uitsluitend energieloketten op circa € 1,5 miljoen, en aangeeft dat nieuwe maatregelen extra budget vanaf 2027 vereisen;

overwegende dat:

- de energietransitie hoge investeringen vraagt van woningeigenaren, met name voor isolatie en de overstap naar duurzame warmtevoorzieningen;
- huishoudens met een laag of vast inkomen, waaronder veel AOW-gerechtigden met een koopwoning uit de jaren 60 en 70, deze investeringen vaak niet zelfstandig kunnen dragen;
- de terugverdientijd van deze investeringen voor oudere woningeigenaren regelmatig langer is dan hun resterende woontijd;
- zonder gerichte ondersteuning het risico bestaat dat juist de groepen die het minst kunnen betalen het langst in slecht geïsoleerde woningen blijven wonen en daarmee hoge energiekosten houden;
- een doelgroepanalyse en een gerichte vormgeving van ondersteuning binnen de provinciale bevoegdheid vallen, en geen landelijk inkomensbeleid vergen;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in de uitwerking van het principe “Betaalbaar en rechtvaardig” een doelgroepanalyse op te nemen die expliciet inzicht geeft in de impact van het klimaat- en energiebeleid op huishoudens met een laag of vast inkomen en op AOW-gerechtigde woningbezitters;
- bij de voorbereiding van een opvolgend instrument voor energiebesparing in woningen na 2026 deze doelgroepen expliciet mee te wegen in de vormgeving, bijvoorbeeld via toegankelijkheid, ontzorging en de hoogte of opzet van de ondersteuning, binnen de provinciale bevoegdheid;
- Provinciale Staten uiterlijk bij de kadernota 2027 te informeren over de uitkomsten van de doelgroepanalyse en de voorgenomen vormgeving;

En gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm – Chandansingh

50PLUS

Motie — Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek

Onderwerp: Borging van participatie en draagvlak van omwonenden bij escalatieprocessen rond windenergie en zonneparken

Agendapunt: Voortgangsrapportage Klimaat- en energiebeleid Noord-Holland 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026;

constaterende dat:

- de Voortgangsrapportage Klimaat 2026 benoemt dat de uitvoering van de RES stagneert door onder meer afnemend politiek en maatschappelijk draagvlak;
- de provincie heeft gewerkt aan een escalatieproces om partners aan hun bod te houden en de uitvoering te versnellen via de Regieroute RES Noord-Holland Noord, en daarbij waar nodig zelf projectbesluiten kan starten binnen de geldende zoekgebieden;
- de provincie bevoegd gezag is voor windturbineprojecten boven 15 MW en voor zonne-energieprojecten tussen 50 en 100 MW;
- de Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan met 18 theoretische zoekgebieden voor windenergie bevat die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen, en die de provincie volgens de rapportage zou kunnen borgen in de omgevingsverordening — wat zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze;
- in 2026 windturbineprojecten in procedure zijn, onder meer in Amsterdam en Haarlemmermeer;

overwegende dat:

- maatschappelijk draagvlak essentieel is voor het slagen en het duurzame karakter van energieprojecten op de langere termijn, en dat de rapportage zelf vroegtijdige gebiedsdialogen en zorgvuldige landschappelijke inpassing als randvoorwaarden voor draagvlak benoemt;
- omwonenden, in het bijzonder ouderen met een sterke binding aan hun woonomgeving, een gerechtvaardigd belang hebben bij zorgvuldige participatie rond locatiekeuze, inrichting en repowering van windturbines en zonneparken;
- een goed geborgde participatie van omwonenden de kans op een duurzaam draagvlak vergroot en daarmee de uitvoering van de energieopgave juist ondersteunt, zeker wanneer de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling;
- de Participatieverordening Noord-Holland 2026 participatie van inwoners als uitgangspunt neemt voor provinciaal beleid;

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in het escalatieproces voor duurzame opwek expliciet vast te leggen op welke wijze omwonenden — waaronder ouderen — worden betrokken bij locatiekeuze, projectbesluit en repowering;
- bij elk besluit waarin de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling, een onderbouwing op te nemen van de wijze waarop het draagvlak van omwonenden is gepeild en gewogen;
- daarbij aan te sluiten bij de uitgangspunten voor participatie van inwoners in het provinciale beleid;
- Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de inzet van het escalatieproces en de resultaten op het gebied van draagvlak;

En gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm – Chandansingh

50PLUS

M59/PS01-06-2026**AANGENOMEN**

Motie VVD – Oproep nationale crisis netcongestie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026 te Haarlem, ter bespreking van het 2-minutendebat Voortgangsrapportage klimaat 2026

Constateerende dat:

- Ondernemersorganisaties, waaronder VNO-NCW Brabant Zeeland en VNO-NCW Midden, samen met regionale ondernemersverenigingen en de gemeente Eindhoven een brandbrief¹ naar het kabinet hebben gestuurd waarin zij oproepen om netcongestie per direct als nationale crisis te behandelen;
- Zij aangeven dat bedrijven vastlopen doordat uitbreiding van het energienet niet mogelijk is, investeringen worden uitgesteld en verduurzaming stagneert;
- Deze urgentie onderstreept wordt door recentelijke ontwikkelingen zoals het (gedeeltelijk) op slot gaan van het elektriciteitsnet in onder andere de provincie Utrecht;
- Vergelijkbare problematiek van netcongestie ook in Noord-Holland acuut is, met oplopende wachtlijsten voor nieuwe of zwaardere aansluitingen en een elektriciteitsnet dat op meerdere plekken vol is;

Overwegende dat:

- Provinciale Staten van Noord-Holland in 2022 de klimaatcrisis hebben uitgeroepen, maar dat netcongestie ervoor zorgt dat maatregelen uit het klimaatbeleid te weinig van de grond komen;
- Het uitroepen van netcongestie als nationale crisis in lijn is met eerdere oproepen van de Provinciale Staten van Noord-Holland om netcongestie voortvarend aan te pakken in het belang van economische ontwikkeling, verduurzaming en werkgelegenheid;
- Netcongestie een directe rem zet op de energietransitie, de ontwikkeling van bedrijvigheid en de (brede) welvaart in Noord-Holland;
- Een nationale crisisaanpak kan bijdragen aan versnelling, prioritering en betere samenwerking tussen overheden en het bedrijfsleven;

Verzoeken het College:

- Zich aan te sluiten bij de oproep van het bedrijfsleven en de gemeente Eindhoven om netcongestie als nationale crisis te behandelen en dit standpunt, onderbouwd met specifieke voorbeelden uit onze provincie, over te brengen aan het kabinet;
- Provinciale Staten te informeren over de reactie van het kabinet;
- Op basis van de reactie van het kabinet, samen met het Noord-Hollandse bedrijfsleven en relevante partners zoals netbeheerders, te verkennen hoe deze crisisaanpak concreet kan worden uitgewerkt voor Noord-Holland en welke aanvullende maatregelen nodig zijn;

En gaan over tot de orde van de dag.

Bas de Wit (VVD)

Emre Kanik (D66)

Pieter Teeuwen (BBB)

Nicole van der Waart (GL)

¹ VNO-NCW Brabant Zeeland & VNO-NCW Midden (2026, 18 mei). Zonder crisisaanpak dreigt Nederland op slot te gaan [brief naar Staatssecretaris en kabinet]. Verkregen van: <https://www.vnoncwbrabantzeeland.nl/wp-content/uploads/2026/05/Persbericht-brandbrief-netcongestie-WW.pdf>

Motie Bij 2 minutendebat Voortgangsrapportage Klimaat 2026

Laat de molens weer draaien

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 1 juni 2026,

Constaterende dat:

- De stagnatie in de uitrol van nieuwe windprojecten op land in Nederland primair wordt veroorzaakt door het ontbreken van duidelijke landelijke regels voor geluidsoverlast, slagschaduw en afstandsnormen, sinds de oude regels in 2021 door de rechter zijn vernietigd ([NOS](#), [RVO](#));
- De politieke discussie over nieuwe normen al jaren voortsleept, terwijl windparkontwikkelaars 190 MW aan verouderde turbines moeten afbreken in de komende jaren, wat in 2026 kan leiden tot een netto afname van het windvermogen ([RVO](#), mei 2026).

Overwegende dat:

- De doelen van de Provinciale Klimaataanpak alleen haalbaar zijn als de uitrol van windenergie op land versneld wordt, maar dat de huidige onduidelijkheid investeringen en planvorming blokkeert;
- De afhankelijkheid van landelijke regels de provinciale handelingsruimte beperkt, maar dat de provincie een eigen verantwoordelijkheid draagt voor het creëren van voorwaarden voor duurzame energieopwekking;
- Snelle duidelijkheid van het Rijk essentieel is om de klimaatdoelen van 2030 te kunnen halen, en dat vertraging de betaalbaarheid en haalbaarheid van de energietransitie in gevaar brengt.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Bij het Rijk aan te dringen om zo snel mogelijk definitieve landelijke regels voor windenergie op land vast te stellen, met name op het gebied van geluid, slagschaduw en afstandsnormen en daarover terug te koppelen aan Provinciale Staten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Emre Kanik
D66

Nicole van der Waart
GroenLinks

Julia Schneemann
Volt

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Motie — Draagvlak van omwonenden bij duurzame opwek

Onderwerp: Borging van participatie en draagvlak van omwonenden bij escalatieprocessen rond windenergie en zonneparken

Agendapunt: Voortgangsrapportage Klimaat- en energiebeleid Noord-Holland 2026

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026;

constaterende dat:

- de Voortgangsrapportage Klimaat 2026 benoemt dat de uitvoering van de RES stagneert door onder meer afnemend politiek en maatschappelijk draagvlak;
- de provincie heeft gewerkt aan een escalatieproces om partners aan hun bod te houden en de uitvoering te versnellen via de Regieroute RES Noord-Holland Noord, en daarbij waar nodig zelf projectbesluiten kan starten binnen de geldende zoekgebieden;
- de provincie bevoegd gezag is voor windturbineprojecten boven 15 MW en voor zonne-energieprojecten tussen 50 en 100 MW;
- de Plan-MER bij de Herijking RES een alternatieve scan met 18 theoretische zoekgebieden voor windenergie bevat die niet door gemeenten zijn onderzocht of overgenomen, en die de provincie volgens de rapportage zou kunnen borgen in de omgevingsverordening — wat zou afwijken van de tot nu toe gevolgde werkwijze;
- in 2026 windturbineprojecten in procedure zijn, onder meer in Amsterdam en Haarlemmermeer;

overwegende dat:

- maatschappelijk draagvlak essentieel is voor het slagen en het duurzame karakter van energieprojecten op de langere termijn, en dat de rapportage zelf vroegtijdige gebiedsdialogen en zorgvuldige landschappelijke inpassing als randvoorwaarden voor draagvlak benoemt;
- omwonenden, in het bijzonder ouderen met een sterke binding aan hun woonomgeving, een gerechtvaardigd belang hebben bij zorgvuldige participatie rond locatiekeuze, inrichting en repowering van windturbines en zonneparken;
- een goed geborgde participatie van omwonenden de kans op een duurzaam draagvlak vergroot en daarmee de uitvoering van de energieopgave juist ondersteunt, zeker wanneer de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling;
- de Participatieverordening Noord-Holland 2026 participatie van inwoners als uitgangspunt neemt voor provinciaal beleid;
- Motivaction onderzoek ([november 2025](#)) toont aan de 'buurtvoordeel wind op land wel bespreekbaar maakt; financiële voordelen kunnen het draagvlak bij omwonenden bijna verdubbelen, mits het voordeel zichtbaar bij de buurt zelf terecht komt.

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- in het escalatieproces voor duurzame opwek expliciet vast te leggen op welke wijze omwonenden — waaronder ouderen — worden betrokken bij locatiekeuze, projectbesluit en repowering;
- bij elk besluit waarin de provincie afwijkt van de gebruikelijke gemeentelijke rolverdeling, een onderbouwing op te nemen van de wijze waarop het draagvlak van omwonenden is gepeild en gewogen;
- daarbij aan te sluiten bij de uitgangspunten voor participatie van inwoners in het provinciale beleid;

- dat bij voorkeur omwonenden de kans krijgen financieel mee te kunnen profiteren van het project
- Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de inzet van het escalatieproces en de resultaten op het gebied van draagvlak;

En gaan over tot de orde van de dag.

Anneke van der Helm – Chandansingh

50PLUS

Motie 'Maatregelenpakket om het klimaatdoel 2030 te halen'

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026, ter behandeling van agendapunt 12 Twee minuten debat Voortgangsrapportage Klimaat 2026,

constaterende dat:

- de Voortgangsrapportage Klimaat 2026 laat zien dat de doelstelling van 55% CO₂-eq-reductie in 2030 t.o.v. 1990 niet gehaald gaat worden;
- GS ook in haar brief aan PS schrijven dat de in het rapport opgenomen nieuwe maatregelen samen niet dekkend zijn om de restopgave per transitiepad in te vullen;

overwegende dat:

- we nog steeds afkoersen op een temperatuurstijging die ontwrichtend zal zijn voor het leven op aarde;
- er veel klimaatmaatregelen zijn die we in Noord-Holland kunnen nemen;
- verder doorschuiven van keuzes en maatregelen niet alleen leidt tot verdergaande klimaatrisico's, maar ook tot oplopende financiële risico's in verband met duurdere (herstel-)maatregelen en stagnatie van de economie;
- verder doorschuiven van keuzes en maatregelen het halen van het doel van CO₂-vrij in 2050 verder bemoeilijkt;

verzoeken het college:

- een uitgebreide lijst te maken van maatregelen voor CO₂-reductie die ons ter beschikking staan en die niet zijn opgenomen in het voorgestelde maatregelenpakket bij de voortgangsrapportage 2026;
- dit uit te werken in één of meerdere maatregelenpakketten om de doelstellingen in 2030 wél te halen;
- en hiervoor een dekkingsvoorstel te doen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Henrice Vonck
Partij voor de Dieren

Yvonne Buit
CU

Julia Schneemann
VOLT

Remine Alberts Emre Kanik
SP

D66

Aanvraag 2-minutendeбат PS-vergadering 1 juni 2026

inzake Concept Ontwerp Omgevingsvisie

Fracties D66 en Volt vragen een 2-minutendeбат aan n.a.v. het in de commissie Ruimte van 11 mei jl. besproken B-agendapunt "Concept Ontwerp Omgevingsvisie" om hier moties bij in te kunnen dienen.

Er is een concept-motie bij de aanvraag gevoegd.

Laurien Berkvens

D66

Julia Schneemann

Volt

Motie prioritaire landbouwgronden richten op voedselzekerheid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 1 juni 2026 hebben kennisgenomen van de concept omgevingsvisie

Constateren dat in de concept omgevingsvisie wordt aangekondigd dat gebieden worden aangewezen waar landbouw prioriteit krijgt;

Overwegen dat dit druk kan leggen op de ruimte voor andere opgaven zoals woningbouw, natuur en bedrijvigheid;

Overwegen dat via het aanwijzen van prioritaire landbouwgebieden landbouw een concurrentievoorsprong kan krijgen op andere economische activiteiten waarvoor dezelfde (milieu)-ruimte relevant is;

Van mening dat voedselzekerheid in het kader van de strategische autonomie van Europa een maatschappelijke reden kan zijn om gebieden met goede bodemvruchtbaarheid voor de landbouw te bestemmen, maar dat dat ook betekent dat de landbouw die hierop prioriteit krijgt dan moet bijdragen aan voedselzekerheid;

Verzoekt het college in de definitieve versie van de omgevingsvisie op te nemen dat de landbouw in prioritaire landbouwgebieden die voorrang krijgt op andere functies moet bijdragen aan voedselzekerheid.

En gaat over tot de orde van de dag

Laurien Berkvens
D66

Julia Schneemann
Volt

Motie

Ruimte reserveren voor spuitvrije zones

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 1 juni 2026 in Haarlem hebben kennisgenomen van de Concept Ontwerp Omgevingsvisie;

constateren dat:

- de drinkwatervoorziening van onze provincie in de toekomst onder druk staat en dat het daarom van groot belang is om drinkwaterwingebieden in te richten en goed te beschermen;
- we niet op koers liggen om de KRW-doelen te halen en dat gewasbeschermingsmiddelen een van de veroorzakers zijn voor verslechterende waterkwaliteit;

overwegen dat:

- om drinkwaterwingebieden te beschermen en de KRW-doelen binnen bereik te brengen, het onder meer van belang is om in het maatregelenpakket van het regionaal water en bodemprogramma spuitvrije zones in te stellen rondom drinkwaterwingebieden en rondom overige wateren waar de kwaliteit onder druk staat;
- dit consequenties zal hebben voor het gebruik van de grond rondom deze gebieden en er dus ook ruimte moet worden gereserveerd in de concept omgevingsvisie;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- in de Concept Ontwerp Omgevingsvisie op te nemen dat er ruimte gereserveerd moet worden voor spuitvrije zones rondom drinkwaterwingebieden en indien nodig rondom andere wateren waar de kwaliteit onder druk staat;

en gaan over tot de orde van de dag.

Laurien Berkvens
D66

Julia Schneemann
VOLT

Peter Korzelius
GroenLinks

Motie

Media en informatie als strategisch cluster Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, bijeen op 1 juni 2026 in Haarlem hebben kennisgenomen van de Concept Ontwerp Omgevingsvisie;

constateren dat:

- in de Concept Ontwerp Omgevingsvisie wordt ingezet op het verstrekken van strategische economische clusters met als insteek dat de ruimtelijke randvoorwaarden actief gecreëerd worden om bedrijven in deze clusters binnen Noord-Holland te faciliteren;
- bij het aanmerken van strategische clusters het van belang is of de economische activiteiten strategisch relevant zijn voor Nederland in Europa;

zijn van mening dat:

- de sector media en informatie een belangrijke strategisch systeemsector is die een grote rol speelt in de Nederlandse strategische onafhankelijkheid gezien de toenemende druk door buitenlandse beïnvloeding via desinformatie en nepnieuws;

overwegen dat:

- de sector media en informatie ook bijdraagt aan creativiteit, innovatie, welvaart en werkgelegenheid
- media en informatie in het Gooi, inclusief het Mediapark in Hilversum, een belangrijk ruimtelijk cluster is waar creatie, technologie en productiecapaciteit zich op korte afstand van elkaar bevinden en elkaar versterken

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- om, in overleg met de regio en met relevante stakeholders, het cluster *media en informatie* toe te voegen als strategisch economisch cluster in de in de Concept Ontwerp Omgevingsvisie;

en gaan over tot de orde van de dag.

Laurien Berkvens
D66

Aanvraag 2-minutendebat PS-vergadering 1 juni 2026

Inzake ontwerp natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen

De fractie van JA21 vraagt een 2-minutendebat aan n.a.v. het in de commissie landelijk gebied van 21 mei 2026 besproken B-agendapunt “Ontwerp natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen en zienswijze en bezwaar van fietsersbond” om hier moties bij in te kunnen dienen.

Er is een concept-motie bij de aanvraag gevoegd.

I.J.M. Mantel

JA21

Motie:

‘Behoud recreatief fiets- en wandelnetwerk in Schoorlse Duinen’

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 1 juni 2026, te Haarlem, ter behandeling van het twee minuten debat ‘Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen 2026-2032’;

Constateerend dat:

- Het ontwerpbeheerplan voorziet in maatregelen zoals grootschalige dynamisering, verstuingen en aanpassing van padenstructuren;
- In het beheerplan wordt erkend dat recreatief gebruik op bestaande paden grotendeels samen kan gaan met natuurdoelen;
- De Fietsersbond in haar zienswijze aangeeft dat belangrijke fietsroutes, waaronder delen van de kustroute en regionale verbindingen, mogelijk worden bedreigd door verstuingen en aanpassingen van infrastructuur;
- In de financiële paragraaf van het beheerplan geen expliciet budget is opgenomen voor onderhoud of behoud van recreatieve padenstructuren;
- Het college zelf heeft aangegeven dat kosten voor het verleggen van paden als gevolg van natuurbeheermaatregelen worden bekostigd vanuit middelen voor natuurbeheer;

Overwegende dat:

- De Schoorlse Duinen een belangrijk natuur- en recreatiegebied zijn voor inwoners, bezoekers en toeristen van Noord-Holland;
- Fietsen en wandelen bijdragen aan gezondheid, welzijn en recreatieve bereikbaarheid;
- Het verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheer impact heeft op bereikbaarheid, recreatief gebruik en publieke middelen;
- Draagvlak voor natuurbeheer onder druk kunnen komen te staan wanneer bestaande recreatieve routes verdwijnen en/of verslechteren;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Het behoud van bestaande recreatieve fiets- en wandelverbindingen zo veel als mogelijk te waarborgen bij de verdere uitwerking van het beheerplan;
- Geen maatregelen uit te voeren die leiden tot het verdwijnen van bestaande fietspaden, tenzij een volwaardig alternatief beschikbaar is;
- Provinciale Staten vóór definitieve vaststelling van het beheerplan inzicht te geven in:
 - welke routes mogelijk geraakt worden;
 - welke alternatieven er beschikbaar zijn;
 - welke (financiële) middelen worden ingezet voor het behoud, onderhoud of eventueel verleggen van recreatieve infrastructuur als gevolg van natuurbeheermaatregelen;

en gaan over tot de orde van de dag;

I.J.M. Mantel

JA21 Noord-Holland

Motie:

‘Geen generieke maatregelen zonder gebiedsspecifieke onderbouwing’

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 1 juni 2026, te Haarlem, ter behandeling van het Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen 2026-2032;

Constaterende dat:

- In het ontwerpbeheerplan wordt voorgesteld de huidige seizoensgebonden aanlijnplicht voor honden uit te breiden naar een jaarronde aanlijnplicht;
- De Schoorlse Duinen worden gebruikt door recreanten, toeristen, omwonenden en hondenbezitters;
- Binnen het gebied sprake is van verschillen in ecologische kwetsbaarheid en recreatieve gebruiksdruk;

Overwegende dat:

- Bescherming van kwetsbare natuurwaarden uitgangspunt dient te zijn binnen Natura 2000-beheer;
- Draagvlak voor natuurbeheer wordt versterkt wanneer maatregelen proportioneel, uitlegbaar en gebiedsgericht zijn;
- Maatwerk en zonerings kunnen bijdragen aan zowel natuurdoelen als recreatief medegebruik;
- Minder ingrijpende alternatieven onderdeel zouden kunnen zijn van een evenredige belangenafweging;

- Binnen delen van de binnenduinrand, H2 180 A Duinbossen, mogelijk ruimte bestaat voor beperkt losloopgebruik zonder significante aantasting van natuurwaarden;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken of binnen ecologisch minder kwetsbare delen van de binnenduinrand beperkte losloopzones voor honden behouden kunnen blijven;
- Daarbij uit te gaan van een beperkte omvang van circa 8% van het totale duingebied;
- Deze zones uitsluitend aan te wijzen op bestaande paden en in gebieden met lage ecologische kwetsbaarheid en dicht bij de lintbebouwing en de bijbehorende functionele waarde voor de omwonenden met hond;

en gaan over tot de orde van de dag;

I.J.M. Mantel

JA21 Noord-Holland

Motie:

‘Bereikbaarheid hulp- en nooddiensten Schoorlse Duinen’

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 1 juni 2026, te Haarlem, ter behandeling van het Ontwerp Natura 2000-beheerplan Schoorlse Duinen 2026-2032;

Constateerend dat:

- Het ontwerpbeheerplan voorziet in maatregelen zoals grootschalige dynamisering, verstuingen en aanpassing van padenstructuren;
- In het gebied sprake is van recreatief gebruik, natuurbrandrisico's en andere situaties waarin snelle inzet van hulp- en nooddiensten noodzakelijk kan zijn;
(Zie bijlagen 1 & 2)
- Bestaande padenstructuren mede worden gebruikt voor bereikbaarheid door brandweer, ambulance, politie, terreinbeheerders en andere hulpdiensten;
- Het verleggen of opnieuw aanleggen van infrastructuur binnen Natura 2000-gebieden vergunningplichtig kan zijn en gepaard kan gaan met aanvullende stikstofdepositie;
- Hierdoor het risico bestaat dat verdwenen of ondergestoven infrastructuur in de praktijk niet of slechts zeer moeizaam kan worden vervangen;

Overwegende dat:

- Bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten te allen tijde gegarandeerd moet blijven;
- Openbare veiligheid en calamiteitenbestrijding randvoorwaardelijk zijn bij de uitvoering van natuurbeheermaatregelen;
- Het onbedoeld verdwijnen van essentiële infrastructuur kan leiden tot risico's voor bezoekers, omwonenden én natuur;
- Het behalen van natuurdoelstellingen in gevaar kan komen als er niet adequaat kan worden gehandeld door nood- en hulpdiensten bij bijvoorbeeld natuurbranden;
- Voorafgaande zekerheid over bereikbaarheid en uitvoerbaarheid noodzakelijk is voordat bestaande infrastructuur wordt aangepast of opgeheven;
- Voorkomen moet worden dat natuurbeheermaatregelen leiden tot onomkeerbare situaties waarin noodzakelijke bereikbaarheid niet meer hersteld kan worden;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Bij het definitief stellen van het Natura 2000-beheerplan te waarborgen dat hulp- en nooddiensten het gebied onder alle omstandigheden adequaat kunnen blijven bereiken;
- Voorafgaand aan de uitvoering van maatregelen een toets uit te voeren op:
 - bereikbaarheid voor hulp- en nooddiensten;
 - gevolgen voor calamiteitenbestrijding;
 - uitvoerbaarheid binnen stikstof- en vergunningskaders;

- Provinciale Staten hierover te informeren voor de definitieve vaststelling van het beheerplan;

en gaan over tot de orde van de dag;

I.J.M. Mantel

JA21 Noord-Holland

Bijlage 1: <https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/9da53707-74ad-4c04-b79b-d5191fefdb12?documentId=98650d4a-8826-4a49-acfb-d776e0bcf924&agendaltemId=853c4a75-5f9c-49ab-860c-eb49aa135c3f>

Bijlage 2: <https://www.noordhollandsdagblad.nl/zebra-video/bosbrand-in-schoorl-snel-onder-controle/153277120.html>